DECISIONVM CVRIAE ARCHIEPISCOPALIS NEAPOLITANAE.

In quibus praxis rerum Ciuilium, Criminalium, & Ecclesiasticarum in eadem Curia tractatarum dilucidè continetur.

PARS SECVNDA.

OPVS OMNIBVS CVRIIS, PRÆLATIS, OFFICIALIBVS, & Iudicibus Ecclesiasticis, Causarum patronis, cæterisq; in vtroque foro versantibus vtilissimum.

Nunc primum in lucem editum, & multis ab hinc annis desideratum.

AVCTORE

IO. ALOYSIO RICCIO VIRO PATRITIO ET CANONICO NEAPOLITANO, ac vno ex Consultoribus eiusdem Curiæ.

Accessere duo Indices locupletissimi, quorum primus Argumenta Decisionum, alter res notatu dignas facillimè demonstrat.

SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIO REGIO.

NEAPOLI, Apud Scipionem Boninum. M.DC.XIX.

Sumptibus Lazari Scorigij, Bibliopolæ Neapol.

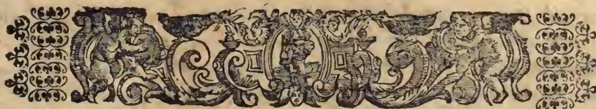

ILLVSTRISS. AC REVERENDISS. DOMINO

D. PETRO CAMPOREO S. R. E. CARDINALI AMPLISSIMO.

IO. ALOYSIVS RICCIVS CANONICVS NEAP. F.

Lexander ille Magnus, cùm celeberrimum Achillis incidisset in tumulum, te, inquit, fortunatum, qui adeo præclaram nactus es tubam, quæ te posteritati omni immortalem prorsus asseruit. Easdē ferè voces, Cardinalis Illustrissime, subaudire mihi licebit quam sæpissime, cùm quis hoc meum qualecunq; manu teret opus te, ille inquiet felicissimum, qui tam egregium nactus es operis tui patronum, sub cuius vmbra viriditatē nominis tui, vel ipso senescente, ac marcescente orbe terrarum nunquam sis amissurus. tantum confert ad res immortalitate donandas vel solius auctoritas Nominis. Et quidem Amplissime Campore, quis opus meum videbit, nec inuidebitur? quis aspiciet nec suspiciet? quis nomen in eo tuum spectabit, & quasi numen non venerabitur? hoc vnum me vetustatis telis reddet impenetrabilem: hoc firmissimus mihi Clypeus erit contra temporis arma validissima. denique cum cætera omnia ætas abolere parauerit, te pręside, illam cum ea gratiam inibo, qua sospes è communi euadam excidio, velut alter Æneas ex Iliacis ruinis, atq; procellis. Etenim si Demetrius ille interminatum Rhodijs condonauit incendium, eo quod apud eos Protegenis opus insigne Ialysi insula simulachrum reperisset. quanto magis tuum operi meo nomen proderit contra sæuientis, & cuncta vertentis æui furores; contra demolientis, & omnia immutantis ætatis impetus, atque successus cum mutabit orbis, cùm dissolue-

tur ordo rerum cum dehiſcet tellus, fatiſcent Tartara, viuam ipſe in meo opere tuo munere, digniſsime Petre, & in rerum vniuerſarum motu, atq; mutatione immotus, immutatuſq; perſiſtam. Nimirum ita mihi pollicetur, benigniſsima poteſtas tua, tui nominis admiranda maieſtas. Sola voce Marius lictores exterruit, cum illos in ſuum interitum vidiſſet accinctos. Tu ſolo nomine omnes à me propulſabis contumelias, omnes repelles iniurias, quas inferre parauerint aduerſarij: non enim pro me ſtabis contra temporis tantam violentiam, ſed etiam contra maleuolorum perfidiam ſi quis nomẽ proprium homeromaſtix dente liuido me lacerare præſumet, non audebit certe cum tuo me ſub patrocinio receptum viderit; ſic quãtumcunq; deliquerit inſcitia ingenij mei, Patroni compenſabit auctoritas, & quidquid male ſcribendo peccauerit calamus, optimi propugnatoris reſarciet dignitas. Hac igitur ſpe fretus humanitatis tuæ, qua nunquam fraudari me poſſe confido; en alteram operis mei partem; tibi (Illuſtriſsime) addico; tu grati animi officium ne dedignare, meq; in tuam fidem receptum tuere, atque defende.

A

B

C

Te-

FINIS.

Addenda.

Fol.15.dec.16.n.5. adde, quando tamen non exceditur modus in defensione.
Fol.18.dec.19. adde in fine, Curia tamen Archiepiscopalis, attenta qualitate delictorum, aliquando recessit ab huiusmodi determinatione.
Fol.33.dec.35. adde in fine, potest tamen excommunicari.
Fol.89.dec.90. in fine adde, cæterum fuit declaratus irregularis.
Fol.135.n.5.lin.28. dele, contra naturam, & pone sodomiticum.
Lin.31.fol.eod. dele, contra naturam, & pone sodomiæ.
Fol.246.dec.258.in summario, dele Protector, & adde Conseruator.
Fol.206.dec.219.lin.10. vero, adde non.
Fol.225.dec.237.n.9. intellige iunctis adminiculis, & dummodo dicta stuprata fuerit torta, nisi fuisset illata vis.

DECISIONVM CVRIAE ARCHIEPISCOPAL. NEAP.

Et rerum in eadem Curia discussarum.

AVCTORE IOAN. ALOYSIO RICCIO CANONICO, ET PATRITIO Neapolitano.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium contractum à furioso est nullum.*

2 *Furor probatur, si testes deponunt de pluribus actibus furoris, & de publica voce, & fama.*

3 *Furor de præsenti, præsumitur in futurum durare.*

4 *Actus gestus à furioso præsumitur factus tempore furoris.*

5 *Non valet, testamentum furiosi non habentis lucida interualla, etiam, si bene testatus fuerit.*

Ad effectum separationis Thori quomodo probetur furor.

DECIS. I.

1
Bsolutissimum est, axioma in iure, matrimonium contractum à furioso esse nullum cap. dilectus de sponsal. cap. neque furiosus 32. quæst. 7. Enriquez in summa Theologiæ moralis lib. 11. cap. 4. §. 3. Thesar. fori ecclesiæ cap. 2. par. 2. num. 99. Couar. de sponsal. par. 2. num. 5. & 8. Thesaur. in decis. 130. Maceratens. in decis. 43. & Iuxta hanc opinionem fuisse in Rota decisum testatur Seraph. decis. 228. & ad hoc faciunt quæ latissimè scripsit Ias. in l. patre furioso in 3. col. ff. de his qui sunt sui, vel alieni iuris, furiosus enim quidquid agit ignorat l. in negotijs ff. de reg. iur. l. si quis alicui ff. de Acquirenda hæred. Alciat responso 20. nu. 5. tom. 1. lib. 4. Crotus cons. 5. nu. 23. vbi ampliat procedere, etiam si ad pias causas disponeret, late alia similia adducit Ioseph. Ludouic. in dec. Perus. 1. n. 12. & sequent.

2 Dubitatio tamen orta est quomodo probetur furor ad effectum separationis thori, & vnus ex dominis dicebat probandum esse, specificando plures actus, ac signa exteriora furoris, ex quibus probari furorem voluerunt Couar. d. cap. 2. nu. 6. Alex. de Neuo in cons. 38 num. 5. Paris. cons. 87. nu. 4. vol. 3. Barbat. cons. 59. col. 6. vol. 2. Soccin. cons. 42. num. 2. & in cons. 61. nu. 13. vol. 1. Granat. cons. 18. num. 8. Farinac. de pœnis temperandis quæst. 94. latissimè Mascard. de probat. conclus. 502. vol. 2. & magis in specie Rota Romana in decis. 107. & in decis. 134. par. 2. Rota Macerat. decis. 43. Gamma in decis. 100. imò si testes qui deposuerunt de furore, attestaretur de publica voce, & fama, ex hoc pariter probatur furor, licet testes sint singulares Paris. in cons. 87. nu. 7. & Rota diuers. in decis. 107. nu. 12. & his etiam
3 accedit, quod furor de præsenti præsumitur in futurum durare Paris. d. cons. 87. nu. 12. Couar. in d. cap. 2. nu. 6. Farinac. in d. quæst. 94. nu. 52. cum sequent. Rota Romana in d. dec. 106.
4 nu. 26. & actus gestus à furioso præsumitur in dubio factus tempore furoris, quamuis haberet dilucida interualla, vt post alios firmauit Paris. in citato cons. 167. nu. 13. cum sequent. post Bar. in tract. de testibus §. opposita nu. 98. & ex notatis per Ias. in d. l. patre furioso ff. de his qui sunt sui, vel alieni iuris, & in cap. fin. de success. ab intestato, & hinc euenit quod furiosus non
5 habens dilucida interualla, etiam quod ritè testatus fuerit, eius testamentum non valet, imò etiam si habeat dilucida interualla, nisi in specie probetur quod tempore celebrati actus erat sanæ mentis, gesta similiter non valent, Bar. in §. item furiosi institut. quibus non est permissum facere testamentum quem sequitur Ias. in l. furiosum in 3. limit. l. qui testam. facere poss. Alex. cons. 86. lib. 2. Corn. cons. 96. col. ante penult. & col. penult. Maranta in repetit. l. 10. potest nu. 127. ff. de acquirenda hæreditate, vbi probat multa quomodo probetur furor fuit tandem prouisum, ac decretum personam esse exibendam ad finem percipiendi, si signa furoris ostenderet.

An Clericus Concubinarius possit cogi ad abiurandam concubinam.

DECIS. II.

SVMMARIVM.

1 *Clericus concubinarius non est cogendus ad abiurandam concubinam.*

2 *Prelatus non debet clericum suum cogere ad concubinam abiurandam, sed si eam nollet* di-

dimittere posset eum excommunicare.
3 *Durum est assueta relinquere.*
4 *Iuramentum non est deferendum illi, contra quem vehementer præsumitur de transgressione.*
5 *Deferens iuramentum illis, contra quos vehementer præsumitur de transgressione peccat.*
6 *In iuramento calūniæ debet amicti clausula de non petendis dilationibus frustatorijs.*
7 *Iuuenibus non iniugitur solemnis penitentia.*

1 CIrca istum articulum insurrexit decisio, non potuisse clericum concubinarium cogi ad abiurandam concubinā, vt probat tex. expressus in c. clericos de cohab. cler. &c. habetur quod vbi nō debet Prælatus clericū cogere 2 ad concubinam abiurandam, sed eam nolentem dimittere, potest excommunicare, Bal. in cons. 123. vol. 1. Cach. cons. 53. num. 5. &. sequent. Scader. cons. 90. num. 3. Enriquez cons. 60. & ratio est, quod non debet compelli ad abiurandam concubinā, hoc est ad renunciandum cum iuramento de non redeundo, quia 3 de facili posset sequi periurium, cum durum sit assueta relinquere cap. quorundam 34. distinct. & cap. fin. 28. quæst. 6. & iuramentum 4 non est deferendum illi contra quem vehementer præsumitur de transgressione cap. ex tuarum vbi Panor. & reliqui, qui clerici, vel vouentes Felin. in cap. querelam nu. 7. de iure iurando Raudens. cons. 90. n. 3. & facit tex. in cap. ita ergo 27. quæst. 1. vbi non est iniungendum alicui per iuramentum, quod verisimile est quod non debeat illud obseruare, quare 5 deferens iuramentum præfatis personis peccat ex causa interitus animæ illorum, cap. illic, & ibi glosa 22. quæst. 5. Rubeus cons. 23. Azeued. cons. 80. Guttier. cons. 29. vnde Spec. in tit. de iuram. cal. in principio voluit quod 6 in iuramento calumniæ debet omitti clausula illa de non petendis dilationibus frustratorijs, quoniam raró contingeret, vt litigantes non essent periuri, sequitur Abb. in cap. 1. col. 4. de iuram. calun. Felin. in cap. 1. in principio de offic. ordin. & in cons. 23. nu. 4. & quod iuramentum non debeat deferri, ei, qui verisimiliter esset deieraturus tradit optimè Bal. per illū tex. in l. ambiguitate C. de indicta vid. tol. & in cons. 23 col 1. Ioan. Andreas in c. relatū, ne clerici, vel monaci, Seraph. de iur. q. 35. & facit tex. in cap. ex tenore de sententia excommunicationis, & hinc Panor. in cap. cler. de cler. non resident in principio dicit pulchrum verbum contra eos, qui in iudicio dicunt iuret aduersarius, & bibat sibi hoc iuramentum, eò 7 qoud tunc præsumatur de transgressione, & ob hanc causam iuuenibus non iniugitur solemnis pœnitentia cap. penitentes 50. distint. & glo. in cit. cap. clericos.

SVMMARIVM.

1 *TEstis dictum in aliqua sui parte falsum, in reliquis falsum præsumitur.*
2 *Attestationis fundamentum dicitur esse ipsa fides, quæ est indiuidua, & ex periurio violatur.*
3 *Testis falsitas in vno articulo arguit falsitatem in cæteris attestationibus aliorum capitulorum.*
4 *Testis falsitas in modico, etiam arguit falsitatem in reliquis. Idem in testimonio in alia, causa prolato ratione periurij. nu. 5.*
6 *Periurus, à dicendo testimonio repellitur etiam post obtentam absolutionem à periurio.*
7 *Testis dictum in aliqua parte falsum, totum falsum censetur etiam si prolatum esset pro causa pia: Idem si ignoranter, & per errorem falsum esset prolatum nu. 8.*
9 *Testis debet attestari de his, vel quæ vidit, vel quæ sensu corporis certa esse percepit, alias dolus præsumitur, nec ignorantiæ, vel erroris excusatio prodest.*
10 *Testis falsum deponens, aduersus naturam, & iura diuina delinquit.*

Testis dictum in vna parte falsum, in reliquis partibus censetur etiam falsum.

DECIS. III.

1 CLarissima est iuris conclusio in nostra Curia Archiepiscopali dictum testis in vna parte falsum, in reliquis falsum præsumi, vt scripserunt glo. in cap. si testes 3. q. 4. glos. in cap. in nostra de testibus Innoc. in cap. frater tit. de testibus, Oldrad. cons. 37. Bal. in l. si ex falsis in fine C. de transact. & in l. 2. C. de fideicom liber. Alex. in cap. ex litteris col. vlt. de fide instrumēt. & in cons. 44. & 45. lib. 2. Grat. cons. 2. col. 2. Brun. cons. 20. nu. 22. Crauetta cons. 6. n. 14. & cons. 9. nu. 10. Salic. Gabriel in lib. commun. conclus. 4. de crimin. enim fundamentum attestationis est ipsa fides, quæ dicitur esse indiuidua cap. iura 3. q. 9. & cum ex periurio fides inuioletur, tota ipsa attestatio corruit, & hæc sentētia procedit etiam quoad capitula separata, quia falsitas testis in vno articulo, arguit falsas esse cæteras attestationes aliorum capitulorum, Oldrad. cons. 37. Alex. cons. 133. nu. 7. lib. 1. & cons. 27. col. fin. Alciat. in d. l. si ex falsis nu. 15. Gabriel. cit. conclus. d. nu. 2. nam eadem ratio periurij, seu deficientis

fidei

fidei, quę totum est; modicum complectitur, & hoc in casu locum sibi vendicat, & extenditur etiam si in modico consistat falsitas testis deponentis nā adhuc præsumitur falsa attestatio in alijs partibus Bal. in cap. non adeò col. 1. de rescript. sequitur Gabriel. in d. conclus. 4. nu. 4. quo loco ait periuriū esse in modica varietate, & procedere etiam hanc sententiam in testimonio in alia causa pro lato namque adhuc præsumitur in eo falsitas ob id quod periurus est, & tanquam talis à dicendo testimonio repellitur, scribit Bal. in l. si veteris nu. 4. C. de fide instrum. & in l. 2. nu. 5. l. de fideicom. liber. & hoc etiam procedit post obtentam absolutionem à periurio, vt censuit glo. in cap. testimonium ex illo tex. de testibus, quam sequti sunt Feder. de Sen. in cons. 23. col. 2. Ias. in l. prætor ait §. is etiam n. 5. ff. de edend. & in l. in arenam n. 5. C. de in offic. test. Martil. in singul. 273. prope medium, & procedit etiam si prolatum esset testimonium in causa pia, nam tunc non cessat falsitatis præsumptio, & ob id non adhibetur ei fides Corn. cons. 261. col. 5. Paris. cons. 24. nu. 22. & num. 37. lib. 3. & procedere etiam si per errorem falsum ignoranter esset attestatus, scribunt Specul. in tit. de testibus §. 1. in fine Ioan. Andr. & Anchar. in cap. fraternitatis de hæret. Ang. in l. pro hærede ff. de petit. hæred. Aret. in cap. nostra de testibus Alex. cons. 40. col. 2. lib. 2. Soccin. Iun. in cons. 31. nu. 21. & huius traditionis ea est ratio, quia quilibet debet ea pro testimonio dicere, quæ vidit, vel sensu corporis certa esse percepit, vt merito excusatio admittenda non sit, & propterea in his quæ diligentiam præcedentem requirunt, si ea adhibita non sit, dolus præsumitur, nec ignorantiæ, vel erroris excusatio prodest glo. in cap. ad falsariorum vbi etiam Anan. de crimine falsi, quod in teste maximè perpendendum est qui non nisi consulto, & pręcedente deliberatione iusiurandum aliquo subire debet cap. ex rescripto de iureiurando, & rursus testis falsum deponens, aduersus naturalia diuinaque iura reliquit, vnde ignorantia non excusat à dolo l. plagij C. ad l. Flauia de plagiar. Menocch. de recuper. possess. remedio 5.

SVMMARIVM.

1 *Semel malus, semper pręsumitur malus in eadem genere mali.*

2 *Qui semel fidem non seruauit, præsumitur quod nec in posterum sit obseruaturus.*

3 *De carcere qui semel aufugit, amplius relaxari non debet etiam dato fideiussore.*

4 *Semel excommunicatus semper durare in excommunicatione præsumitur.*

5 *Inimicus semel, adhuc præsumitur inimicus.*

6 *Semel dominus semper præsumitur iurare, nisi probetur mutatus.*

7 *Vnusquisque præsumitur durare in eadem voluntate.*

8 *Per iurus, semel semper in posterum per iurare præsumitur, & sic reiciēdus à iuramento præstande.*

9 *Iuramentū suppletórium non defertur, nisi personæ omni exceptione maiori.*

10 *Absoluto de periurio potest deferri iuramentum.*

Iuramentum suppletorium an sit deferendum alias per iuro.

DECIS. IV.

1 QVoniam semel malus semper præsumitur malus in eodem genere mali regula semel de regulis iuris in 6. l. si cui §. eisdē ff. de accusat. cap. scribebā de præsumpt. l. non omnes §. a barbaris ff. de re milit. hinc
2 enim videmus quod is qui semel fidem non obseruauit præsumitur, quod etiam in posterum nec sit eam obseruaturus glo. Bal. & Rom. in l. Cornelia ff. ad Senatuscons. Sillan. dixe-
3 runt, quod licet, quis alias esset relaxandus à carcere in quo ob delictum fuerat inclusus dato fideiussore, tamen si semel aufugit ex ipso carcere, relaxari non debet, quam quidem doctrinam probarunt idem Bal. in l. 3. C. de Episc. audiētia Marsil. in l. maritus ff. de quęst. Igneus in d. l. Cornelia nu. 15. ff. ad Senatuscons. Mace-
4 don. hinc semel excomunicatus semper durare excommunicatum præsumitur cap. proposuit de Cleric. excomunic. Mascard. de probat, con-
5 clus. 705. num. 8. & sic à simili inimicus semel, semper præsumitur inimicus, nisi probetur reconciliatio l. in ipsius vbi Bal. C. famil. herciscud. Innocent. in cap. cum oporteat de accusat. Alex. in l. 3. ff. de test. Crauetta cons. 9. num. 6. Surdus consil. 40. & similter semel dominus, vel possessor, semper dominus præsumitur, & possidere, nisi status mutatus ꝓbetur l. siuè possidetis C. de probat. c. præterea il secō-
7 do, & ibi Abb. de tractat. late post alios, Viuius in dec. 98. præsumitur enim quis durare in eadem voluntate, in qua fuit l. cum qui voluntatem ff. de probat. l. cum hic status ff. de donat. inter virum, & vxorem cap. maiores de baptismo l. lucius in fine ff. de legat. 2. latè Alciat. de præsunt. præsunt. 16. per totum ideo absque vlla difficultate fuit resolutum in Cu-
8 ria Archiepiscopali, periuro, suppletorium iuramentum non esse deferendum cap. paruuli 22. quæst. 5. cap. litteras de præsumpt. cap. nō

potest 2.quest.7. & voluerunt, Soccin. in regula 204. num.46. & 48. Ias. in l. admonendi num. 296. ff. de iureiurando, Alciat. de præsumpt. regul. 2. præsumpt. 10. Lucas de Penna in l. 3. col. 3. versic. 31. præsum. C. de Apochis public. lib. 10 Menoch. de arbitr. Iudic. lib. 2. centur. 2. casu 192. num. 2. Cacheran. dec. 66. num. 5. iuramentũ enim suppletorium minime defertur, nisi personæ omni exceptione maiori, bonæ famæ, & vitæ, Missinger. obseruat. 68. centur. 1. Menoch. de arbitrar. Iiudic. casu 190. num. 12. Nacta Cons. 32. num. 21. vol. 1. Viuius decis. 381. Costa de remedijs subsidiarijs remed. 97. num. 3. Francisc. Marc. in decis. 753. nu. 11. tom 2. licet absoluto de periurio posse tale iuramentum deferri decisum referat Afflict. in decis. 36. quem sequitur Menoch. de arbitrar. Iudic. casu 464. nu. 19. & 20.

SUMMARIUM

1 *Concessio litterarum monitorialium est decretum interlocutorium.*

2 *Appellatio à monitorio est concedenda, & quare num. 3. & 4.*

5 *Quod magno cum labore fit, si dicitur quodammodo non posse fieri.*

An valeat appellatio à decreto concessionis monitorialium.

DECISIO. V.

A quodam decreto lato super concessione monitorialium in nostra Curia Archiepiscopali, fuit appellatum, quare inter nos insurrexit dubitatio si debeamus, præfatam appellationem admittere; vnus ex Dominis dicebat
1 non esse admittendam, cum decretum, concessionis litterarum monitorialium sit interlocutorium, vt in specie concludit Aijmon, Crauetta in consil. 181. per totum vol. 1. Burcalten. cons. 23. vol. 2. Gratian. in decis. Rotæ March. 97. & proinde ab eo non licere appellari, vt per Conc. Trident. sess. 24. cap. 20. de reformat.
2 Cęterum hoc nõ obstante contrarium fuit decisum, quod scilicet possit ad prefato decreto appellari, & moti fuimus ex pluribus, & primo, quia decretum concessionis monitorialiũ super aliquibus capitibus, ęquipollet decreto testes admittendos esse vel non, cum vtrumq; respiciat vires probationis, secundum Lanfrã cum in decis. 125. vnde cum ab huiusmodi est decreto appellatio admittatur, erit etiam admittenda adictio decreto cõcessionis monito-
3 rialium, cuius ratio est, quia ex eo infertur, q per difinitiuam reparari non potest, quo casu concedendam esse appellationem scripsit Bal. d. in l. arbitrio ff. qui satisdar. cogant. Rot in dec. 44. sub num 3. de appellat. in nou. Cappell. Tholos. vbbi addit in decis. fin. num. 8. Surd. in dec. 36. num. 17. Ioseph. Ludouicus in dec. perusina 38. num. 4. Ofasch decis. 25. num. 14. Giurba in dec. Siciliæ 56. Secundo
4 qa huiusmodi sciẽtia nõ dicitur interloquutoria simpliciter, sed habent vim diffinitiuæ, secundum Riminald. cons. 618. nu. 14. vol. 4. Cauagnol. ad decret. montesferat. §. 8. q. 2. nu. 20. & ab ista sententia non discedunt Doctores præsertim, Gratian. dec. 97. num 1. Valas. decis. 51. Gail. dec. 129. lib. 1. Giud. Pap. dec. 75. Giurba citato 56. Rot. diuersorum Lucẽs. 95. Quare cauendum ab Intrigliol. qui lib. 1. singular. 39. inquit appellationem nõ admitti ab interloquutoria probationes admittendas esse, vel non, ex communi opinione, quã refert Ioan. de Amic. cons. 128. num. 4. Baldus in consil. 332. vol. 4. Ias. cons. 16. vol. 1. & in l. si arbitrio in fin. ff. qui satisd. cogant. nam responderi poterit præcitatos DD. loquutos esse, quando damnum reparari potuisset, per diffinitiuam: nam etiam in casu vbi magna cũ difficultate aut partis præiudicio reparari posset, admittitur etiam appellatio, Bartol. communiter receptus in l. 1. §. quæsitum sub nuro 6. in fin. ff. de appellat. Bald. in l. 2. sub nu. 5. C. de episcop. audient. Orian. in cap. quoniam contra cap. 10. num. 68. Afflict. in cons. lite dub. 23. de process. iudic. num. 23. vers. item quia lib. 2. Marant. de iudic. part. 6. actu 2. num. 355. Felin. in c. accepimus sub num. 5. vers. & hinc est de fide instrument. Gregor: Lop. 2. text. in d. lib. 3. Glos. an minos de gandauo tit. 23. par. 3. Duen. reg. 32. limit. 10. Afin. in praxi §. 31. cap. 18. limit. 2. Menoch. de recuperan. possess. remed. 1. numer. 282. cons. 1. num. 54. Gratian. discept. 74. nu. 13. Carpan. cap. 150. num. 12. Nacta consil. 172. num. 1. Rebuff. glos. fin. ad reg. constit. tit. de sentent. execut. artic. 10. num. 7. quasi non dicatur posse fieri, quod magno cum labo-
5 re fit, Iason in l. Iulianus §. constat. num. 7. ff. de leg. 1. Et a grauamine, quod per definitiuã non ex toto reparari potest, ad mittitur appellatio, Felin. in cap. cum super sub num. 17. de re iudic. Alex. cons. 17. num. 7. vol. 1. Surd. decis. 36. num. 14. Rebuff. d. glos. 1. num. 11. Gabell. Milleloq. 723. in fin. Gratian. discept. 74. num. 13. Gail. lib. 1. obseruat. 124. num. 1. imo licita erit appellatio ab interlocutoria, quæ incompatibile contineat grauamen, vel absorberet ius partis, aut pararet præiudicium in negotio principali cap. fin. §. vbi vero de appellat l. iuxta vtile vbi Bart. not. ff. de minor

nor, Bald. in l. arbitrio num. 6 ff. qui satisd. cogant. Felin. in cap. cum causam num. 6. vers. limita quarta de iudic. Magon. decis. lucens. 23. num. 6. Gratian. d. disceptat. 74. num. 14. Ruin. reg. 52. limita 3. & nouissime fuit prouisum in Concil. Trident. sess. 24. c. 10. de reformat. immò Bald. in l. fin sub num. 5. vers. secundus est actus Cod. de releuat. dicit similiter posse appellari quando interloquutoria ingerit difficultatem circa causæ decisionem. Rebuff. d. glos. 1. nu. 13.

SVMMARIVM

1 *Promissiones Apostolicæ patronis iuspatronatum probare nolentibus minime nocent sed limita nu. 6.*
2 *Mutatio status in beneficialibus in dubio nō præsumitur.*
3 *Iuspatronatus non ammittitur per non vsū.*
4 *Probata immemorabili, iuspatronatus præsumitur ex dotatione, & fundatione.*
5 *Prouisiones ordinarij neque etiam nocent.*
6 *Quoties concurrit scientia, vt voluntas ipsius Papæ, tunc prouisiones Apostolicæ mutant statum, & præiudicant beneficio.*

An prouisiones Apostolicæ mutent statum beneficij de iurepatronatus pluries dubitatum fuit.

DECIS. VI.

IN quā plurimis causis, pluries dubitatū fuit num prouisiones Apostolicæ noceant patronis probare cupiētibus eorum, iuspatronatus,
1 & semper fuit decisum negatiuæ & signanter in causa iurispatronatus Illustris quondā Don Aluari de Luna, & iterum in causa D. Andreæ Guerræ, & alias sæpe, vt in proprijs terminis iuxta hāc opinionē pluries iudicauit Rota Romana teste Achille de Grassis in decis. 13. de iurepatronatus, Caputaquens. in decis. 289. parte 3. Cassador. decis. 6 num. 5. de iurepatronatus, Verall. decis. 223. lib. 3. & iterum tenuit Rota in vna Aquilana iurispatronatus 9. Iunij 1600. Coram Seraphino, vt patet in eius decision. 1367. & eadem Rota in vna Asculana prioratus 1. Iulij 1587. coram eodē, vt habetur in decis. 799. mutatio enim status
2 in beneficialibus in dubio non præsumitur, Lamfranch. decis. 13. Fastolus decis. 16. & hinc
3 euenit, quod iuspatronatus non amittitur, per non vsum, Rota diuersorum in decis. 109. parte 2. in decis. 254. num. 1. par. 3. Puteus in decis. 379 & in decis. 392. par. 2. & pro lata im
4 memorabili præsumitur iuspatronatus, ex fundatione, & proinde facillime reijcitur, hæc difficultas, Puteus decis. 404. & decis. 436. parte 2. Rot. diuers. decis. 214. 202. 243. 253. 842. part. 3. Gabriel. cons. 192. num. 10. & consil. 198. num. 5. vol. 2. & hanc opinionem procedere etiam in prouisionibus ordinarij, quæ in
5 tali casu non nouent, decidit Cassadorus in decis. 7. num. 2. de iurepatronatus, sequitur Maceratens. in dec. 112. casu 20. licet hæc opinio
6 non procedat, si concurreret scientia, & volūtas Papæ, quoniam in tali casu ipsius prouisiones vtique mutarent statum, & præiudicarēt beneficio, vt fuit Resolutum in Rota, in vna obstaunen. Cappellæ 27. Nouēbris 1598. coram Seraphino, vt testatur ipsemet in decisio. 1301.

SVMMARIVM.

1 *Tex. in cap. is qui de sponsalibus hodie est correptus per Sacrum Concilium Tridentinū.*
2 *Matrimonium est nullum sine præsentia parochi, & suorum testium.*
3 *Sponsalia per copulam subsequutam in matrimonium minime transeunt.*
4 *Concilium prohibet contrahi matrimonia de præsēti aliter quam corā parocho & testib⁹.*
5 *Matrimonium de præsenti non valet, nisi antea obseruentur mandata per Sacrum Concilium Tridentinum.*

Tex. in cap. si quis de sponsalibus an procedat post Concilium Tridentinum.

DECIS. VII.

ABsque vlla difficultate semper fuit resolutum in Curia Archiepiscopali dispositionem tex. in cap. is qui de sponsalibus, quo
1 cauetur sponsalia de futuro, per carnis copulā transire in matrimoniū de præsenti, hodie esse correctum, per dispositionem Sacri Concilij
2 Tridentini sessione 24. cap. 1. de reformatione, q̄ disposuit esse inualida matrimonia in quib⁹ nō interfuit præsentia parochi, & duorum, vel trium testium, & declarant Nauarr. in manuali cap. 25. num. 144. Spin. in specul. test. glosa 15. in princip. num. 55. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 1. ex num. 6. & num. 99. Lancellottus in consuetud. Alexandr. in glosa maritus, quest. 1. num. 18. in fine Guttierez lib. 1 Canonicarum quæst. cap. 18 num. 4. & pulchre de iuramento firmatorio cap. 51. num. 12. Mozzius in §. de naturalibus sponsaliorum num. 5. Perez. lib. 5. tit. 1 lib. 1. pagina 41. colun. 1. versic. in primis, & sic fuisse decisum testatur Triuisanus in decisio. 2. & sequitur Graff. decis. aur. par. 1. lib. 2. capit. 84.

82. n.4. Surd. conf. 364. n. 54. Ezriquez in sum ma Theol. mor. lib. 11. de matr. c. 13. n. 3. Greg. de Valent. super D. Thomam tom. 4. disput. 10. q. 2. punct. 4. Syl. in verb. sponsalia n. 4. tum quia concilium prohibet contrahi matrimo-
4 nium de præsenti aliter quam coram dictis Parocho, in testibus, & introduxit formam qua in posterum matrimonia cōtrahentur, vt cessent peccata, & in conuenientia quæ alias solebant oriri ex clādestinis coniugijs, ergo nullo modo possunt sponsalia de futuro, vel conditionalia effici de præsenti per carnis copulam
5 subsecutā prędictū nec valebit matrimoniū ex defectu formæ traditæ à dicto Sacro Concilio Tridentino, tum etiam via alias non obuiaretur scandalis quæ dictum Sacrum Conciliū huiusmodi decretn prohibere curauit, & frustatoria esset saluberrima dicti Concilij dispositio. Tandem quia cum Sacrum Concilium annullat matrimonia quæ expresse contrahuntur aliter quam corā Parocho, & testibus, credēdū ergo est à fortiori dispositio, prædicta procedere multo magis in matrimonijs tacitis, & per carnis copulā subsequentē, tacitū i.e. pręsūptis, nō potest plus operari quā expressum, Alciat. l. cum quid nu. 15. ff. si certum petatur, Tiraquell. l. si vnquam de reuoc. donat. num. 132. Mantica d. 114. facit tex. l. qui ad certum ff. locat. & condu.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium ob viri sęuitiam separari potest etiam ob vxoris causam nu. 2.*
3 *Sauitia si sufficiens sit ad thorum separandum, Iudicis arbitrio relinquitur.*
4 *Arbitrium Iudicis in videndo si sauitia sit sufficiens ad talem separationem debet iure, & ratione regulari.*
5 *Vxori non creditur de sauitia mariti, nisi probet.*
6 *Vani timoris nulla habetur consideratio.*
7 *Iustè timet, qui timet quod etiam constantes timere solent.*
8 *Flagellatio connumeratur inter sæua.*
9 *Vxor à marito flagellata potest petere thori separationem.*
10 *Ex causa licet marito moderatè vxorem percutere.*
11 *Inter sæua connumeratur, quando maritus est nimis morosus.*
12 *In æua connumeratur, si vir capitali odio vxorem prosequeretur,*
13 *Minæ ex odio, nulla causa pracedente in sauitia veniunt.*
14 *Vir tenetur ad præstanda alimenta vxori thori separationem quærenti, etiam appellatione pendente.*
15 *Vxor an teneatur, pendente separationis lite cum vir cohabitare.*

Ad separationem thori, quæ sæuitia de iure sit necessaria.

DECIS. VIII.

1 DVbitationi non est locus, posse ob mariti sæuitiam separari matrimonium quoad thorū ad tex. expresū in §. minores in authēt. de recept. Glos. in c. de benedicto 32. q. 1 Spec. de spons. §. fin. nu. 7. Hipol. in l. 1. in fine C. de raptu Virg. facit tex. in c. 1. vt lite non contestata iuxta quam opinionem fuisse in Rota decisum testatur Farinac. decis. 278. Seraph. dec. 226. in Senatu Veneto fuisse pariter decisum scribit Triuis. decis. 45. par. 1. in Rota Fuizan. Caualcan. decis. 28. in Senatu Pedemontano Thes. decis. 130. ac tandem in Senatu Delfinatus Franc. Marc. decis. 738. par. 2. & hanc esse iustam, ac legitimā causam voluerunt Riminald. Iun. cons. 174. nu. 13. Mant. cons. 64. nu. 19. vol. 2. Monald. cons. 13. vol. 1. & sepa-
2 ratio huiusmodi fit etiam si mulier dederit causam, & in tale odium ob sui culpam inciderit, Glos. in cap. de benedicto 33. q. 1. Abb. in cap. literas nu. 23. de reli. spoliat. Paris. cōs. 54. vol. 4. nu 13. Triuis. citata decis. 45. dubitatum tamen fuit in Curia Archiepiscopali, ob qualem sæuitiam mariti, vxor diuertire possit, & fuit
3 dictum quod licet arbitrio iudicis relinquatur quæ sit magna sæuitia, secundum Tiraquel. in l. si vnquam in verbo omnia, vel partem in fine C. de reuocan. donat. Menoch de arbit. iud. casu 139. in fine, & in cōs. 299. Enriquex cons. 1. col. vlt. & in cons. 86. nu. 10. & sequenti, Costa de remed. subsid. remed. 8. nihilominus ar-
4 bitrium istud debet iure, & ratione regulari Bald. in authent, iubemus in vlt. notabili C. de iudicijs, & fuisse decisū scribit Benintend. dec. 30. hinc est quod non creditur vxori de sæuitia mariti nisi probetur, Lupus in cap. per vestras in 3. notabili nu. 7. Riminald. inter consilia matrimonialia cons. 81. nu. 24. cum pluribus sequentibus, & tenuit Rota Romana in vna Perusina separationis thori, 28. Iunij. 1589. Coram Gipsio, & propterea vani timoris nulla habetur consideratio l. 3. ff. ex quibus causis maiores Roland. cons. 27. num. 3. vol. 3.
7 Macerat. cons. 16. Mereuda cons. 90. nu. 4. & è contra iustè timet, qui timet quod etiam constātes timere solent, l. metu ff. quod metus cau-
8 sa cum similibus, inter sæua à autem fuit dictū quod connumeratur flagellatio, Bart. in l. cum sacris nu. 7 C. de agricolis, & censit, & ideo si vxor fuerit a marito flagellis verberata poterit diuertere secūdum Farinac. dec. 122. Thes. decis.

dec.130. Triuis.citata dec.nu.7.Paris. cōs.54.
10 num.9.vol.4. licet ex causa licitum sit marito moderatè verberare vxorem, Paris.d. cons.54. num.33.& 69. Menoch.de arbit.iud. casu 182. Clarus.§.fin.quæst.56. Paris de puteo in tract. syndicatus in verbo syndicantur cap.6. nu.6. fol.107. facit textus in l.de repudijs, & in authent.sed nouo iure C. eodem, quæ quidem correptio debet esse leuis, & moderata cum leuitate ad bonum finem, correptionis causa, & non vltionis, aut odij, nam si præfata correptio excederet modum, teneretur corrigens de excessu, secundum Alex. cons.73.vol.3. Riminald.iun.cons.174.nu.35.vol.2.post.Bald. in cons.176. nu. 1. vol.1.quibus addo tex.in terminis in l. vnica C. de emendat. propinq; & glos. fin. in cap.quemadmodum de iureiurādo nu.20. & idem Abb. in cap. cum contingat 1. de foro compet. Quod procedit tam in sæuitia verborum, quam verberum, ob capitale viri odium, vitæ insidias, aut venenum præparatū, siue ob nimiam auaritiam, & austeritatem mariti siue ob retentionem concubinæ, siue ob falsitatem querelæ in causa capitali, vel adulterij notam vxori iniustā §. quia vero plurimas, & §.si vir de adulterio in auth.matri, & auiæ, & Enriquez d.cons.86.n.11.& 12.inter actus
11 autē sæuitię connumerator ēt quando maritus est nimium morosus, & sæuus, dicto cap. litteras Anchar.cons.468. vbi quoque habes nonnulla exempla sæuitiæ licet Socc. in consil. 286 in fine dicat vxorem debere permanere cum marito etiam si esset peruersa persona, sequitur sylua nuptialis in verbo non est nubendum num. 37.quod est intelligendum quando sæuitia non est notabilis similiter si vir capitali odio vxorem prosequatur Abb. in cap. siqua nu.4.de diuort.Paris.cons.54.nu.12. vol. 4.&
13 pariter etiam considerantur minæ quando nō ex calore iracundiæ, sed odio, nulla causa præcedente proferuntur, Paris.d.cons.54.vol. 4.nu.32.Menoch.cons.8.vol.1.Farinac. decis. 277.Caual.decis. 18. quinimo est notandum quod in omnibus supradictis casibus, mulier separata potest petere alimenta à viro secūdum Menoch.cons.853.nu.33.vol.9. post Alber.in l.si cum dotem ff.soluto matrimonio, Ias. in l. 1.nu.4.C.de legatis, & ibi Bal.nu.9. Guttierez lib.1.canonic.quæst.q.24.C.& iuxta hanc opinionem pluries fuit decisum, vt patet in decis. Thes. 130. Peguera decis.20. Rote Macerat. 35. de Franch. decis.244. Guido Papæ, decis. 439. Afflict. decis. 10 quæ alimenta debentur etiam appellatione pendēte, Afflict. decis.152. quæ omnia procedunt etiam si mulier non dederit dotem, secundum dec Cappellad. 86.nisi eam promiserit, & non soluerit, Crescent.dec. 8.de iudicicijs, & in omnibus supradictis casi-
15 bus mulierem non posse cogi ad cohabitādum cum marito nisi præstita cautione, decidit tex. in c.litteras, & cap. transmissa de restitut. spoliat. licet non procedat quando odium ita capitale esset cui obuiari minime potuisset per cautionem, vulgatis iuribus, præsertim quando nō speratur bonus euentus. Morotius cons. 41. Pancirol. cons. 82. Natta cons.24. & 616. verum casu quo occurri poterit, iuratoria cautio non sufficit, prout fuit resolutum in Rota Romana in vna Anconitana separationis 29. Aprilis 1598. testatur Seraph. in decis.1276.

SVMMARIVM.

1 *Coniungi super impedimento ad dissoluendum matrimonium non creditur, nisi talis confessio fieret per illum qui stat pro matrimonio, nu.2.*
3 *Nemo præsumitur velle fāteri ad sui preiudicium.*
4 *Confessio coniugum pro matrimonio valet.*
5 *Confessio coniugum tenet in aliquo actu ad sui præiudicium.*
6 *Testes omni exceptione maiores requiruntur ad probandum matrimonium, & quando hoc procedat vide nu.7.*
7 *Testis de auditu non impedit matrimonium.*
8 *Testis ad hoc, vt probet in causa matrimonij, debet deponere quod viderit personas omnes in consanguinitate designando gradus ex vtroque latere, vel saltem aliquas personas in gradibus.*
9 *Quoties consanguinitas est probanda in certo gradu testes debent deponere de gradu, & stipite.*
10 *Arbitrio iudicis remittitur probatio impedimenti matrimonij.*
11 *Index potest inquirere de impedimento quando adest dubium.*

Ad probandum impedimentum matrimonij quæ nam probationis species requiratur.

DECIS. IX.

Qvoniam assidua, & frequentissima est in Curia Archiepiscopalia materia probationum matrimonij, ideo operæ prætium duxi aliqua ad praxim spectantia, & quę decisa fuerunt hic inserere, vnde pro dilucidatione decisionis has iuris conclusiones distingue.
1 Prima sit conclusio confessioni coniugum super impedimento ad dissoluendū matrimoniū contractum, regulariter non statur, vt pluries in

in Curia Archiepiscopali fuit resolutum per dispositionem tex. in cap. super, ea de eo qui cognouit consanguineam vxoris suæ, & fuisse sic in Rota Romana decisum testantur Caputaq. in decis. 208. Crescent. decis. 22. de probat.
2 Franciscus Marcus in decis. 754. nisi talis cōfessio fieret, per illum, qui stat pro matrimo-
3 nio, quia tunc non est verisimile, quod quis vellet fateri ad sui præiudicium cap. attestationes de desponsat Inpuber. & ibi per glosam, & Pa-
4 norm. in d. cap. super eo de eo, qui cognouit consanguineam vxoris suæ, & in l. penult. C.
5 de fideiussoribus, sed si confessio fieret ad separationem Thori, vt in adulterio bene teneret ad sui prçiudicium, cap. ex litteris de diuortijs, glos. in d. cap. super eo de eo, quo cognouit cōsanguineam vxoris suæ.

Secunda sit Conclusio, quod ad probandum
6 contra matrimonium, requiritur vt testes sint omni exceptione maiores cap. 1. de consanguinitate, & affinitate, Lanfranc. in decis. 8. & fuit dictum pluries in Curia Archiepiscopali, Rota diuersorum in decis. 210. parte 1. Caputaquens. decis. 286. parte 3. Cappella Tholosana in decis. 171. & in decis. 272. fuit etiam resolutum in Rota Romana, in vna Tullēsis matrimonij 14. Ianuarij 1568. coram Oradino, & facit decisio Rotæ diuersorum 209. parte 1. & ita sunt intelligendi textus in d. cap. 1. de consanguinitate, & affinitate, & Doctores, quos pro contraria opinione congerit, & cumulat, Gabr. in libro commun. opinionum conclus. 9. de testibus.

Tertia sit conclusio, quod quando vnus testis dicit se audiuisse impedimentum, quod tamen probare minime posset, tunc non impedit matrimonium, Panor. in cap. 1. num. 1. de sponsal. & in cap. tua num. 3. eodem tit. & ratio colligitur ex glosa in cap. quoties in versic. credere de testibus, vbi ait, necesse est testibus deponere, quod viderit personas omnes in cōsanguinitate, designando gradus ex vtroque latere, vel saltem aliquas personas in gradibus, aliter non valeret, etiā alia; ratio reddi potest, quia quando consanguinitas est probanda in certo gradu testes, debent deponere de gradu, & stipite, Decius in cons. 321. col. 3. & consil. 531. nu. 4. Alex. cons. 82. col. 1. vol. 1. secus si tamē esset probanda in genere; Anna in singulari 103. pro quo facit glosa in cap. licet il secō do de testibus, & Doctrina Nauarrus in consl. 2. de consanguinit. & affinit. dum scribit minime impediri matrimonium contrahendū ob assertionem vnici testis asserentis se ab aliquo audiuisse eos esse cognatos, item si secundus testis deponat, sed nollit iurare, secus si plures deponerent se à multis audiuisse, sed vnus tantum deponeret cum iuramento, ex quibus omnibus aperte patet, & colligitur, quomodo, & qualiter sit intelligendus textus in cap. præterea de sponsalibus.

Quarta sit conclusio, quod cum hic nequeat dari, & assignari certa regula Iudicis arbitrio relinquitur, ad quod facit text. in d. c. super eo de consanguinitate, & affinitate, & ibi glosa in versic. famam, glosa in cap. nuper de testibus Nauar. in cap. Sacerdotes num. 27. de penitentijs distint. 6.

Quinta sit cōclusio, quod vbi adesset dubiū, tunc iudex habebit materiam inquirendi, an id probari possit, nec ne, vt annuit Abbas in cap. cum inhibitio num. 1. de Clandest. despōsat. dicens si autem aliquid rationabile obiectum fuerit contra matrimonium contrahendum, contractus inter dicatur expresse, quousque impedimentum fuerit probatum.

SVMMARIVM

1 *Atramenti diuersitas in apostilla arguit falsitatem, licet, quādo diuersitas apparet ex mutatione calami seu atramenti tollat omnem suspicionem falsitatis nu. 2.*
3 *Falsitatis prçsumptio oritur ex diuersitate folij.*
4 *Actus insoliti, & diuersa cautelæ præsumtionem falsitatis inducunt.*
5 *Diuersitas signi, præsumptionem falsitatis inducit.*
6 *Recedens à solito dicitur suspectus, & ex insolitis arguitur falsitas.*
7 *Falsitatis suspicio inducitur quando scriptura reperitur posita præpostero, & retrogrado ordine.*
8 *Falsitatis præsumptio inducitur, si in carta recenti reperiatur scriptum instrumētum antiquum, quando constat, quod tempore quo fuit confectum, illa charta non fabricabatur.*

Atramenti diuersitas in apostilla, an arguat scripturam falsam.

DECIS. X.

1 Discusso huiusmodi articolo, fuit decisum, quod atramenti diuersitas in apostilla, arguat scripturam falsam, & hoc per textum, & quod ibi notatur in cap. inter dilectos de fide instrumentorum, & tenuit Rota Romana in vna Catanien. 23. Februarij 1598. & ratio est, quia facit præsumptionem, quod diuerso tempore fuerit scripta, ad tradita per Bald. in l. nostras num. 2. C. de testam. & fuit dictum Coram R. P. D. Corduba in vna Toletana primiceriatus, & hanc decisionem in proprijs ter-

terminis etiam sequuntur glos. in cap. in memoriam in verbo falsam versicul. item dicitur falsa, & ibi etiam Præpos. num. 9. distint. 19. Crauetta in cons. 134. num. 27. Bertazzol. cōsil. 411. num. 4. Caputaq. in decis. 3. num. 14. part. 2. Menoch. cons. 199. num. 8. lib. 2. & de arbitrar. Iudic. casu 187. lib. 2. nu. 35. Mascardus alios referens de probat. conclus. 740.
2 n. 18. licet quādo scriptura diuersitas atramēti appareret ꝓpter mutationē calami vel atramēti, tunc tolleretur suspicio falsi, inde resultans, pro vt voluit glosa in d cap. memoriam in verbo falsam versic. item dicitur falsa, & ibi etiam Præpositus nu. 9. distinc. 19. Farinac. de falsitat. & simulat. quæst. 153. parte 6. num. 114. & quæst. 153. part. 9. num. 158. vbi num. 159. inquit ex diuersitate styli falsitatem indu-
3 ci, diuersitas enim styli præsertim in litteris Apostolicis, diuersaq; dictandi forma, falsitatem arguit, cap. licet §. illos quoque, & ibi glosa in verbo in forma scripturæ, & etiam DD. extra de crimine falsi, & cap. quam graui extra eodem vbi glos. & communiter Doct. omnes scribunt ex styli diuersitate falsitatem argui, vt
4 etiam dicimus in actu in solito, & in solitis cautelis ex quibus similiter oritur præsūptio falsitatis, vt ex allegat per Alban. in cons. 224. nu. 3. vbi de instrumento non rubricato, si secundum morem aliorum notariorum, Francisc. Marc. in decis. 743. num. 2. tom. 1. vbi loquitur de clausulis insolitis, Menoch. cons. 199. num. 6. lib. 2. vbi pariter de registratione in-
5 instrumenti facta in loco insolito, & de præsumpt. lib. 5. præsumpt. 20. nu. 16. & sequent. vbi generaliter de instrumento non continente ea que continere solet, & faciunt consil. Decij 108. num. 63. & decisio Ludouic. 213. nu. 12. vbi generaliter ait, quod qui recedit a soli-
6 to suspectus est, & ex insolitis arguitur falsitas, prout etiam ex signi falsitate oriri suspitionem falsitatis post alias scribit Monticell. in regul. crimin. 15. num. 127. Decian. cons. 100. nu. 17. lib. 2. vbi quando instrumentum est scriptum in cartis diuersorum signor refert eum, & sequitur Menoch. de præsumpt. lib 5. præsūtion. 20. nu. 40. Mascard. de probat. d. conclusion. 740. num. 21. vt etiam falsitatis præsum-
7 tionem oriri ex scriptura posita præposterato, & retrogrado ordine, consulit Crauetta in cōsil. 28. num. 5. vbi de instrumento registrato non in suo loco, & eo ordine quo registrari, & collocari debet, resoluit Ludouic. consil. 213. num. 23. vbi de instrumentis registratis in protocollo retrogrado ordine, Oddus cons. 78. nu. 10. in fine, & quod falsitatis præsumptio oria-
8 tur si in carta recenti reperiatur scriptum aliquod instrumentum antiquorum, quando cōstat quod talis carta non fabricabatur tali tempore emplificat Mascardus in d. conclus. 740. nume. 21. vbi de antiquis fimo instrumento scripto in carta signata, quodam signo, cuius artifex adhuc viuebat, & sic quod illa carta non reperiebatur tempore confecti instrumenti & num. 22. quæ probatio est concludens, & certa, & vide Franc. Marc. in decis. 151. nu. 2. tom. 1. & decis. 613. num. 1. tom. 2. & pro hac opinione facit quod decidit Rota in vna Casertana beneficij 17. Aprilis 1600. Coram R. P. D. Corduba.

SVMMARIVM

1 *Delegatio facta Vicario non transit in successorem.*
2 *Vicarius non dicitur habere successorem.*
3 *Vicarius non dicitur dignitas permanens.*
4 *Delegatio facta Vicario, transit in successorem, quando fuit habitus respectus ad tribunal Episcopi, sed secus si fuerit electa industria personæ Vicarij.*
5 *Quoties contra est delegata alicui personæ priuatæ sub titulo dignitatis nō eo mortuo successor in dignitate ac eadem causa cognoscit, & quare nu. 6.*
7 *Delegatio facta Vicario transit in successorem, quoties sit seruatur de stylo, & consuetudine.*
8 *Consuetudinis vis est magna.*
9 *Consuetudo vincit legem.*
10 *Consuetudo etiam mala excusat.*
11 *Consuetudo dicitur optima legum interpres.*
12 *In contractibus consuetudo est interpretatiua.*

An delegatio facta Vicario Episcopi eo mortuo transeat in eius successorem.

DECIS. XI.

IN Curia Archiepiscopali pluries fuit conclusū absolutissime, delegationem causarum
1 factam Vicario minime transire ad eius successorem eo mortuo, vel remoto ab officio ex cōmuni DD. opinione de qua, per Decium in cap. quoniam abbas nu. 61. de officio delegati post Bart. in l. quod Principi ff. de leg. 2. quam opin. sequuntur etiam Salic. & Fulgos. in l. more maiorum nu 25. ff. de iurisd. omnium Iud. Geminian. in cap. statutum in princ. col. 3. circa medium ver. & per hoc, de rescript. in 6. vbi etiam Frāch. nu. 11. Capra n. 32. & 37. Butrius in d. c. quoniam Abb. nu. 25. & sequitur Imola n. 19. & 20. Felin. n. 7. de offic. deleg. & de cōmuni vltra Decium testantur Caccialupus, Bero.
2 & Mantua in citata l. more maiorum de iurisdict. omnium Iud. Vicarius enim. nō dicit ha-
3 bere successorem, & Vicarius non est dignitas

de indicijs,& tortura in 2.par.quæst.3.quo in
7 loco dicit furtum in re parua dici delictum leue, & proinde locum torturæ minime esse;
8 corroboratur insuper hæc opinio. quod tortura grauior pęna est,quam sit abscissio vtriusque manus §.fin.in authent.vt nulli iudicum, ibi aut huiusmodi, quædã inferiora supplicia per quæ articuli dissoluuntur, quia membri
9 dissolutio grauior est vtriusque manus abscissione,patique torturam,est superatas angustias substinere,vt dicit Bossius in titulo de tortura
10 num. 12.at pro furto non qualificato non potest quis puniri abscissione vtriusque manus,nec alterius membri, quia sunt pœnæ imperij maioris, ergo sequitur quod pręfatus clericus, nec quiuis similis possint pro tali furto ad habendam veritatem ab eorum ore, quæstionibus subijci neq grauior pœna, sit pœna ordinaria, quæ est pœna fustigationis

SVMMARIVM.

1 *Episcopo datur gratificatio vbi sumus inter habentes æquales voces.*
2 *Gratificatio est species gratiæ, & vide num. 12.*
3 *Vicarius Episcopi quæ sunt vera gratiæ expedire non potest.*
4 *Gratificatio dicitur donationis species.*
5 *Refertur decisio Curiæ Archiepiscopalis scilicet quod Vicarius possit gratificare, & vide nu.10.*
6 *Vicarius omnia potest,quæ Episcopus.*
7 *Vicarius nunquam censetur exclusus ab aliquo actu, nisi specialiter fuerit de eo facta mentio.*
8 *Vicarius semper includitur in nominatione facta de Episcopo per Concilium Tridentinum nisi ponatur dictio taxatiua,*
9 *Vicarius in irregolaritatibus,& suspensionibus ex delicto occulto prouenientibus dispensare nequit.*
10 *Refertur decisio Rotæ,volens Vicarium posse gratificare.*
11 *Mera gratia,& donatio non venit in generali mandato.*
12 *Gratificatio non est mera gràtia.*
13 *Sententia ex actis declarationem recipit.*
14 *Sententia præsumitur lata ex eis,quæ re vera apparent in actis.*
15 *Relatio non est facienda ad id per quod actus non sustinetur.*

Ius gratificandi vni ex præsentatis an competat Vicario.

DECIS. XIII.

1 QVoties sumus inter habẽtes æquales voces in iure patronatus Episcopo dari gratificationẽ,probat tex.in c.quod aurẽ de iure patronatus Nauar.cõs.5.eodẽ tit. Sayrus in dec.5.eodem tit.de iure patronatus; dubitatum tamen fuit in Curia Archiepiscopali, num potuisset huiusmodi gratificationem facere Vicarius,Illustrissimo Cardinali Arciepiscopo Romæ commorante, & quidam ex do-
2 minis dicebat quod non, quia gratificatio di-
3 citur species gratiæ, at Vicarius Episcopi,quę sunt meræ gratiæ expedire non potest, secundum Monach.in cap. statutum num. 9.de præbend.in 6.Cardin.in clement. in 19. de officio Vicarij Sylua de benefic.par.2.q.14.Sbroz.de officio Vicarij par.2.quæst.138.& 184.num.3. Bellamera qui refert in Rota decisum in decis. 93.Moedan. decis. 3. de officio Vicarij in fine tum quia gratificatio est donationis species c.
4 relatum de præbend. quemadmodum etiam collatio benefic j cap.post electionẽ de conces. præbend.& ob id non venit in generali concessione,secundum Pinel.in l.1.par.3.num.56. C. de bonis maternis,Guttierez de iuramento confirmatorio par. 1. cap. 50. Rota in decis.5. & dec.fin.de officio Vicarij in Antiquis Franciscus Marc.in dec.995.
5 Cęterum præfatis minime obstantibus contrarium fuit decisum, tempore quo Curiam regebat doctissimus iure consultus Petrus Antonius Ghibertus Vicarius Generalis,mouebamur ex pluribus. Primo quoniam
6 Vicarius omnia potest quæ Episcopus, argumento cap.2. & fin.de officio Vicarij in 6. Archidiac. Ioan. Andreas, & reliqui in citato cap. fin.de officio Vicario, Bertachinus in tractatu de Episcopo lib.4. par. 6. in titul. de Vicario Episcopi num. 6. Mandosius in regul. Cancellar. regul. 24. quæst. 6. num. 3. Couar. pract. quæst. cap. 4. num. 4.Sbrozzius in cit. tractatu quæst. 48. num. 7.secundo quia
7 Vicarius nunquam censetur exclusus a potestate aliquid agendi, nisi de eo expressa facta fuerit mentio, Balbus dec. 90. vnde Vicarius Ge
8 neralis semper includitur in nominatione Episcopi facta per Concil. Trident. nisi ponatur dictio taxatiua tantum, vt in cap. 6. sessione
9 24. vbi propterea Vicarius Generalis Episcopi dispensare nequit super irregularitatibus, & suspensionibus ex delicto occulto prouenientibus, quia ibidem fuit adiecta clausula, quod id possit Episcopus tantum, Gratian. dec. Rotæ Marchiæ 97.referens ita declarasse Sacram

17 *Excedens extra propositum se defendēdi non dicitur pœnam incurrisse*
18 *ob defensionem potest occidi clericus.*
19 *Verberans, vel occidens clericum ob defensionem est exclusus a pœna ordinaria delicti.*
20 *Verberans, vel occidens clericum est exclusus a peccatto mortali.*

An prouocatus qui percussit Clericum sit declarandus excómmunicatus.

DECIS. XVI.

1 QVamuis aperta sit iuris conclusio quod nijciens manus contra clericos sit excommunicatus, vt habetur per tex. in d. c. si quis suadente 17. q. 4. & voluerunt Menoch. de arbitrar. iudic. casu 493. nu. 39. Villa. vt in dec. Aufrer. de potest. secul. regula 3. nu. 1. Baiard. in addit. ad Clarū in q. 77. n. 20 Duen. in regula 99 quæ habet locum tam si percutiēs sit masculus, quā femina, vt p Nauar. in manuali c. 27. n. 77. Viuius in Sylua comm. opin. opi
2 nione 104. nu. 8. & ratio est quia illud relatiuū si quis, est generale, & comprehendit tam masculos quā fœminas, vt in l. 1. ff. de verb. signif. & procedit, tam si percutiens sit secularis, quā regularis cap. porro cap. cum pro causa, & cap. monachi de sentētia excommunicationis, tam si fuerit persona priuata quam publica, vt in officiali cap. si iudex laicus, & cap. 3. de senten-
3 tia excommunicationis, tam in eo qui iniuriose manus in clericus iniecerit, quam in mandante, consulente, & sollicitante Cabal. in resolut. crimin. casu 56. circa finem Franciscum Marcus in dec. 878. nu. 1. vol. 1. Aufrer. de potest. iudic. secul. regul. 3. nu. 6. & 7. Mozzius de contractibus in tit. de donat. sub rubr. quomo-
4 do annullatur donatio nu. 34. quia qui per aliū facit per se ipsum facere videtur cap. vt famæ de sententia excommun. l. nihil. interest ff. ad l. Corneliam de sicarijs cap. qui facit de regul. iur. in 6. l. ita autem §. gessisse ff. de administra-
5 tione tutor, tamen eā limitauimus in Curia Archiepiscopalis nō esse declarandum excommunicatum, quædam laicum, qui ob prouoca-
6 tionem sibi factam à clerico, eundem clericum percussit, quia talis non dicitur facere ad iniuriam, & animo iniuriandi cap. 1. & cap. extenore de sententia excomunic. glo. in d. cap. si quis suadente diabolo 17. quæst. 4. Abb. in cap. si vero il secondo nu. 11. de sentent excommunicat. Decian. in tract. crimin. par. 2. lib. 6. c. 34. nu. 17. Soccin. in cap. peruenit n. 205. cum sequent. de senten. excommunic. Radens. cons. 17. nu. 59. lib. 2. Clarus in §. homicidium n. 23. Intrigliol. cons. 15. nu. 19. Anan. cons. 7. nu. 7.
7 & 8. Bonb. cons. 19. & prouocatus debet esse immunis a pœna l. 1. §. 1. ff. si quadrupes pau-
8 per fecisse dicatur Bal. cons. 23. nu. 4. vol. 1. & quidquid facit præsumitur ad eius defensionē fecisse secundum, Decium in cons. 570. vol. 2. late Barli. in decis. bonon. 133. vnde secundum, Marsil. in cons. 537. nu. 8. quem refert Clarus
9 in §. fin. quæst. 60. n. 14. si duo clerici in vicem se percutiunt, sed vnus prius incepit, & prouocauit, non sunt ambo declarandi excōmunicati, sed solum qui prouocauit, vt voluit Cardin.
10 cōs. 42. vim. n. vi repellere licet l. vt vim ff. de iust. & iur. c. si vero, el primo de sent. ex com. §. cum arietes ff. si quadr. paup. fecisse dicitur §. quod vero inst. de iure nat. gent. & ciuili, l. qui aggressorē, & l. vt vim C. ad l. Cornel. de sicar. clem. 1. de homic. quia cum defensio sit de iūre naturali, vt habetur per gl. & dd. in l. sequentes alicui C. ad leg. Iul. maiest. Caball. resol. 88. Farinac. in quæst. 39. num. 153. late de Grassis de except. ad materiam statuti excep. 21. num. 8. Ideo erit permissa vnicuiq; clem. pastoralis de re iudic. cap. inter cum gl. extra de except. lege
11 desertorem §. si ad diem ff. de re militari, l. vtrum ff. de iust. & iur. ita vt etiam sacerdoti quando dicta missa liceat ad eius defensionem occidere hominem, & postea reuerti ad celebrandū DD. in d. l. vt vim n. 8. ff. de iust. & iur. Abbas in cap. clerici de vita, & honest. cler. Bomb. in d. cons. 19. num. 27. Simon de prætis cons. 36. num. 16. lib. 2. vbi dicit, quod clericus
12 ita se defendēdo nō efficitur irregularis, clem. 1. de homic. Foller. in pract. crim. canon. par. 2. c. 14. num. 6. Gratus cons. 114. nu. 18. lib. 2. Anna in d. cons. 7. nu. 8. Plaza in epitom. delict. cap. 28. nu. 5. Maceratens. variarum reso-
13 lut. cap. 26. nu. 1. & licitum est ratione defensionis, etiam contra Principem sæuire per tex. not. in clem. pastoralis §. cęterum de sent. & re iud. vbi habetur licitū est cōtra Principē p defensione propriæ personæ ire, quia licet sit le-
14 gibus solutus, tamen viuit secundum leges l. digna vox C. de legib. Mayn. decis. 42. nu. 6. Decius cōns. 116. vol. 1. glos. in cap. cum conuenis-
15 set in fin. de iudic. Intantum quod occides hominem per sua defensione, non dicitur maleficium committere, prout scripserunt Bald. in l. data opera C. qui accus. non poss. Bossius in tit. de homic. nu. 51. & 58. Bec cons. 51. num 6. Carrerius in pract. crim. §. circa n. 28. Mascar. de probat. conclus. 1126. num. 6. & seq. Surd. cons. 40. nu. 21. defensor. enim propriæ salutis in nullo peccasse videtur, & consequenter iure optimo nullam excommunicationem præfatum percutientē contraxisse, per nos fuit resolutum, & hanc decisionem non solum procedere in eo qui verberaret clericum simplicem, sed etiam constitutum in dignitate ostendit

pœnis, quod quis ex suspitionibus condemnari non debet præsertim in criminalibus, vt
4 per Capic. in dec. 30. nu. 4. & 6. vbi quod licet suspitio falsitatis haberetur pro veritate, firmat tamen hoc non procedere, nisi tūc cōcurrat, interueniatque etiā aliqualis diffamatio, & Sac. Reg. Consil. ibi in casu occurrenti super falsitatis suspitione voluit discurrere super cōdemnatione ipsius criminis ad quam deueniri non poterat de iure, sed solumodo super arrestatione, num ob suspitionem falsitatis inquisitus detineri in carceribus potuisset, & idem firmauere Cyn. & alij vniuersaliter omnes in l. vbi C. de falsis, Anan. consil. 49. num. 2. hinc est, quod probatio falsitatis non
5 ex præsumptione debet concludere, sed de necessitate tali modo, vt res aliter se habere non possit, secundum Gram. in cons. crimin. 19. & cons. 33. Alex. cons. 117. num. 14. vol. 1. & in cons. 70. & ita Senatum Pedemontanum decidisse meminit Cacheran. in decisio. 107.
6 itaque concludendum est, quod in causa falsitatis probationes sunt omnino necessariæ, vt scribit Decius in consil. 173. cum in tali causa quis condemnari non debeat ex præsumptione melius est enim nocentem absoluere, quam
7 innocentem condemnare l. absentem ff. de pœnis, & eo magis, cum in falsi materia ad plenā probationem plures requirantur præsumptio-
8 nes, vt scripturę fides nullatenus adhibeatur, vt voluit Anan. in cons. 49. Crauetta consil. 134. num. 59 falsitatem non fuisse commissam
9 vtique semper esse dicendum consuluit Cepol. cons. 38. Gramat. decis. 26. num. 120. Soccin. Iun. cons. 45. vol. 3. interpretatio enim est fa-
10 cienda ad excludendum delictum l. merito ff. pro socio, hinc enim videmus quod dolus re-
11 gulariter non præsumitur nisi probetur l. dolū C. de dolo l. quoties §. qui dolo, & ibi Doct. ff. de probat. & in l. prętor §. Marcellus ff. de iudic. cap. Sedes Apostolica in fine, & Cepol. ex parte extra de rescriptis, Surdus consil. 10. num. 39. Berous cons. 188. ideò quod in om-
12 nem euentum quælibet causa etiam minima, & iniusta atque temeraria, falsa, seù bestialis omni dubio semper à dolo præsumpto excusat l. igitur §. posset ff. de liberali causa l. plagij la 2. ff ad l. Flauiam de plagitur, & in l. 1. §. fin. ff. de abigeis Veral. decis. 108. parte 3. Cassador. decis. 19. & late Viuius alius cumulas in decis. 80.

SVMMARIVM

1 *Periurus incurrit infamiam.*
2 *Infamis testis esse nequit.*
3 *Periurus etiam si fuerit emendatus per pœnitentiam, testimonium ferre prohibetur.*
4 *Periurus in vno ex articulis, repellitur in omnibus.*
5 *Testium depositio in aliqua parte falsa in omnibus falsa præsumitur.*
6 *Periurus in vna causa, in alia non probat.*
7 *Tortura non purgat periurium.*
8 *Iuramentum est indiuiduum.*
9 *Testis esse potest in causa baresis periurus.*

An periurus repellatur à testificando.

DECIS. XVIII.

PLuries fuerunt reiecti periuri à testificādo, & ita quotidiana praxis in nostra curia,
1 obseruat; cuius fundamentum est, quia infamiā incurrit periurus de iure Canonico cap. querelam de iureiurando cap. quicumque 6. quęst. 1. glos. in cap. quanto in fine de iureiurando, Lucas de Pēna in l. quoties C. de dignit. lib. 12.
2 & stāte infamia testis esse nequit c. si quis cōuictus 22. quæst. 5. Corn. cons. 324. numer. 5. vol. 3. Ruin. cons. 158. num. 4. vol. 5. Fulgos. cons. 107. & consil. 173. Dec. cons. 189. num. 8. Ias. in l. si duo patroni §. fin. num. 2. de iureiurando, Crauetta cons. 6. num. 14. Cephal. cons. 233. num. 9. vol. 2. Bertazzol. cons. 451.
3 num. 3. vol. 2. Cacher. in decis. 72. nu. 7. immò etiam si fuerit emendatus per pœnitentiam, glos. in cap. fin. in verbo periurio de iureiurādo in 6. Felin. in cap. testimonium num. 17. versic. tertia conclusio de testibus Franc. Marcus in decis. 708. sub num. 4. vol. 1. & etiam
4 si periurus sit in vno ex capitulis, siue articulis, repellitur in omnibus, Alex. cons. 44. num. 7. vol. 2. cons. 183. num. 3 vol. 7. Soccin. cons. 255. num. 9. vol. 2. prob. ad Ioan. Monacum in cap. accusatus num. 1. de hęretic. Marian. sen. consil. 156. num. 9. vol. 1. & hoc ea ratio-
5 ne, quia testium deposito in aliqua parte falsa, in omnibus præsumitur falsa, & vitiosa, glosa in cap. si testes 3. quæst. 4. & in cap. in nostra, de testibus, Innocent. in cap. fraternitatis de hæret. Bald. in l. 2. C. de fideicommis. liber. Abb. in cap. ex litteris col. vltim. de fide instrument. Gabriel. in conclusio. 4. in titul. de crimin. Crauetta cons. 6. num. 14. Brunus cōs.
6 20. num. 22. Soccin. Iun. cons. 4. num. 13. & periurum in vna causa in alias nō probare esto quod dicat in alijs veritatem in eodem iudicio, est tex. in cap. ex parte vbi Panorm. de testib. sequitur Alex. cons. 93. col. 3. vol. 5. Portius cons. 204. num. 10. Angel. in cons. 3. num. 4.
7 lib. 1. nec per torturam purgari periurium, vt fidem facere possit, ex quod Iuramentum
8 est indiuiduum Becc. consilio 45. numer. 10. vol. 1. Bursat. cons. 79. num 11. vol. 1. Cephal. cons. 234. num. 34. vol. 2. Riminald. consil.

113.num. 34. vol 1. Menoch. de Arbitrar. Iudic. centur 2. casu 128. num. 16. Crauetta cons. 6. num 16. late post alias Decian. in tractat. crimin. lib. 6. cap. 13. sub numer. 15. in fine vol. 2. licet hoc non habeat locum si in
9 causa hęresis certis iudicijs appareat teste velle suum testimonium corrigere non leuitate, animi vel pretio, sed zelo Catholicæ Fidei, tūc enim non obstante periurio admittitur, cāp. accusatus §. licet vero de heretic. in 6. Couarr. variar. resolut. lib. 2. cap. 13. nu. 9. Menoch. de arbitrar. Iudic. centur. 46. lib. 2. casu 108. num. 13. Roias in singul. 194. & 195. sed puniri posse periurium etiam deponentem in crimine hæresis per inquisitionem, voluit Frāch. si de hæretic. cap. 14. num. 6. in fine, & torqueri posse dicit finem ea in praxi hæreticos tit. 52. de tormentis.

SVMMARIVM.

1 *Nobiles non condennantur ad pœnas ignominiosas, & viles.*
2 *Honestiores homines fustibus cedi non possunt.*
3 *Nobilitas facit alleuiare pęnam.*
4 *Fauore Nobilitatis rumpuntur regulę iuris.*
5 *In Regno Neapolitano Nobiles decapitātur, ignobiles vero suspenduntur.*
6 *Nobiles non condemnantur ad triremes.*
7 *Refertur articuli decisio facta in Curia Archiepiscopali.*
8 *Popularis honestus, & diues ad pęnas ignominiosas non condemnatur.*
9 *Distinguendi sunt in pœnis infligendis ignobiles a personis Nobilibus, honestioribus, atque honorabilibus.*
10 *Persona honestæ, atque honorabiles equiparantur Nobilibus.*

Popularis ex diuitibus, & honestioribus parentibus ortus si delinquat an pęna ignobilium veniat puniendus.

DECIS. XIX.

1 QVoniam apertissimi iuris est, pęnā ignominiosam Nobilibus minimè imponi ad dispositionem tex. in l. mortis §. sed enim sciendum versic. nec furcæ subijci ff. de pęnis, & l. capitalium §. non omnes eodem tit. vbi fustibus cędi non debent honestiores homines,
2 sequitur Abbas in cap. grauem de pęnis, consulit Fulgosius in cons. 167. quem sequitur Afflict. in Constitut. Regni, Toxicum, & sic de consuetudine seruari tradiderunt, Clarus in libro 5. Recept. sent. §. fin. quæst. 60. versicu. prodest etiam Duenn. in regula 190. post Bar. in l. capitalium §. serui læsi ff. de pęnis Bal. in cap. cum quidam num. 3. extra de iureiurand. & iuxta istorum sententiam sic seruari in Curia Archiepiscopali dixi in praxi in decis. 360. & quod nobilitas faciat alleuiare pęnam delic-
3 ti in nobili, est textum formalis cum glosa in l. aut damnum §. in ministerium ff. de pęnis, ibi pro delicto, pro quo mulier potest in metallū damnari, si fuerit nobilis non poterit ei in ferri huiusmodi pęna metalli, Grammat. in dec. 32. num. 2. post Lucam de Penna in l. 11. C. de desertor. libro 12. & quod rumpātur regulæ iuris fauore nobilitatis post alias scribit Felin. in cap. pastoralis in principio ff. de officio delegati, hinc enim in regno, nobiles decapitari,
5 ignobiles vero furcis suspendi videmus, vt de iure communi loquendo post alios quos ipse allegat, scribit Tiraquellus de Nobilitate cap. 20. num. 110. & sequent. & nobiles neque pę-
6 na triremium affici debere tradiderūt Couarr. variar. resolut. cap. 9. libro 2. num. 4. versic. 5. & egregie Gramat. in decis. 32. ideo cum in in facti contingentia in Curia Archiepiscopali euenisset quendam Clericum popularem ex diuitibus, & honestioribus parentibus ortū, perpetrasse quodam homicidium, fuit, dubitatum si pęna ingnobilium esset puniendus, &
7 censuimus negatiue; & sic dictum clericum ad triremes nō cōdēnauimus, ex eo quod nō dū
8 Nobiles, sed etiam populares diuites, & honestiores ad pęnas ignominiosas nō posse condēnari docuit Bart. in d. l. capitalium § serui cęsi ff. de pęnis, cuius doctrina probantur insigni textu in cit. l. capitalium §. non omnes, vbi iureconsultus loquitur, per verbum honestiores, quo vocabulo, non solum nobiles, sed alij populares honestiores comprehēduntur, vt ex doctrina prædicta, Bartol. aperte colligitur, vbi dum ampliat ad honestiores, præsupponit, quod minus sit esse honestiorē, quam Nobilem, sequitur Panorm. in cap. pastoralis num. 5. de offic. delegati, Felin. in cap. cum quidem col. 3. versic. 3. declaratio de iure iurādo, Cepoll. cons. 40. nec dissentit Tiraq de nobilitate d. cap. 20. num. 111. dum de nobilibus, & honestioribus equalance loquitur, sequitur Anna alios cumulans in cons. 34. num. 5. & sequent. & sic fuisse seruatum refert de Ponte de potest. pproreg. in tit. de prouisionibus fieri solitis §. 2. num. 1. in principio, & his omnibus accedant Garsias de nobilitate glosa 1. num. 13. Frezza in decis. Rotæ Aragoniæ,
9 qui dicunt distinguendos esse in penis infligendis ignobiles, eā personis nobilibus, honestioribus, atque honorabilibus, ex quibus patet per
10 sonas honestas atque honorabiles nobilibus equiparari, & sic fuit iudicatum.

SVM-

SVMMARIVM

1 *Clericus non potest carcerari pro causa ciuili.*
2 *Clerici habent beneficium ne conueniantur nisi in quantum facere possint deducto ne egeant.*
3 *Clerici si possent carcerari pro causa ciuili, hoc in opprobrium Clericalis dignitatis redundaret.*
4 *Clericus in minoribus gaudet beneficio capit. Odoardus.*
5 *Clericorum appellatione in fauorabilibus veniunt addicti seruitio diuino siuè in maioribus, siuè in minoribus ordinibus constituti.*
6 *Fauores sunt ampliandi.*
7 *Quid debeant obseruare Clerici in minoribus ordinibus constituti ad hoc, vt gaudeant beneficio cap. Odoardus.*

An Clericus in minoribus ordinibus constitutus gaudeat beneficio cap. Odoardus.

DECISIO. XX.

1 IVra sint clara, clericos non posse pro causa ciuili carcerari cap. peruenit de fideiussorib. cap. Odoardus de solut. glosa in l. miles ff. de re iudicata, Marchesan. de Commiss. par-
2 te 2. cap. 7. Guttierez de contractibus iuratis cap. 17. num. 6. Menoch. de arbitr. iudic. casu 88. num. 8. Afflict. in Constit. Regni libro 1. Rubrica 66. num. 6. de Cleric. conueniend. & ideo clerici dicuntur habere priuilegium, nè possint conueniri, nisi in quantum facere possunt, deducto ne egeant, vt cap. Odoardus de solut. late, Anna in cons. 174. vol. 2. Triuisan. in decis. 8. lib. 1. Amat. decis. 15. num. 16. Cappella Tholos. & ibi Aufrer. in decis. 245. Viuius in libro commun. opin. conclus. 99. Farinac. in sua practica crimin. quæstio. 27.
3 num. 65. Couar. variar. resolution. cap. 1. nu. 9. clerici enim si possent carcerari, & tenerētur vltra, quā facere possēt hoc in clericalis dignitatis opprobrium redūdaret, vt scribit German. de Sacr. immunit. cap. 15. num. 89. tamē insurrexit dubitatio in Curia Archiepiscopali, si hoc beneficio gauderent clerici in minoribus ordinibus constituti, & pluries fuit resolutum affirmatiuè cum textus loquatur simpli-
4 citer de clerico, & clericorum appellatione in fauorabilibus veniunt omnes addicti seruitio diuino, siue in maioribus, siue in mino-
5 ribus ordinibus constituti, Abbas in Rubrica de vita, & honestate clericorum, & in capitol. 2. de de cohabitat clericorum
6 & mulierum, fauores enim sunt ampliandi c. odia de regul. iur. in 6. dummodo ipsi obseruēt disposita per Sacrum Concilium Tridentinū sess. 23. cap. 6. de reformat. hoc est, quod incedant in habitu, & tonsura, & alicui Ecclesiæ de mandato Episcopi inseruiāt, vel sint beneficiati, vel in aliquo seminario reperiantur, nam que isti tales sicuti gaudent priuilegio fori, vt late post alio Caballus in resolut. 60. ita pariter gaudebant beneficio cap. Odoardus de solut. Neuizan. cons. 59. Surdus cons. 259. nu. 24. libro 2. Guttierez de contractibus iuratis d. cap. 17. Menoch. de arbitr. Iudic. casu 183. Anna d. cons. 124. num. 4. & 6. cum sequent. Matthesil. singul 60 Masullus ad Capic. in decis. 161. nu. 9. Marchesan. de commiss. p. 2. cap. 8. nu. 11. & nu. 19.

SVMMARIVM

1 *Mulier dicitur manere in domo honesta, si in domo patris habitat.*
2 *Domus paterna præfertur Monasterio.*
3 *Refertur decisio Rotæ.*
4 *Lex confidit in patre.*
5 *Nullus amor vincit paternum.*
6 *Filius non habet meliorem amicum patre.*
7 *Pater censetur diligere plus filium, quam se ipsum.*
8 *Tangens filium dicitur tangere pupillam patris sui.*
9 *Pater, & filius, pro vna persona reputantur.*
10 *Filius licet sit nouus homo propter animam, quæ non est eadem, cum anima patris, nihilominus caro paterna non dicitur omnino extinta, sed potius propagata.*
11 *Caro patris defuncti viuit in filio.*
21 *Nepos dicitur quodammodo natus ex corpore Aui.*
13 *Non præsumitur pater qui non diligat filium.*
14 *Arctiori vinculo homo homini non iungitur, quam eo, quo pater cum filio.*
15 *Filiorum causa omnia volumus.*

Domus paterna an dicatur locus aptus, quod hoc, vt separato matrimonio in ea permanere debeat vxor.

DECIS. XXI.

IN causa separationis matrimonij, quoad thorū, per quamdā mulierem petitæ, com fuisset oppositum debere citari eius maritum absentem a Ciuitate Neapolis, ad finem vt ipse eligere valeret locum honestū, in quo honeste dicta vxor permanere deberet, tamē fuit reso-

lutum esse procedendum ad sententiam separationis non obstante, quod maritus citetur, cuius decis. ratio fuit quoniam si maritus tempore sententiæ adesset, nullum alium locũ meliorem ac honestum eligere potuisset nisi monasterium secundum Calc. cons. 121. col. 3. Crauetta cons. 190. nu. 7. Anna cons. 35. nu. 10. vol. 1. & tamen per Rotam Romanam in vna separationis thori 18. Iunij 1594. corã
1 Seraphino fuit dictum, quod facta separatione thori, si mulieri iubetur permanere in loco honesto, bene potent moram trahere in domo patris cum matre, fratre, & alia sorore nubili, neque debet permanere in monasterio, ex qua decisione apertè colligitur domum paternam
2 nam esse præferendam monasterio, pro cuius decisionis confirmatione accedat decis. Cesaris de Grassis vnica de diuort. cuius hæc
3 sunt verba formalia, fuit per dominos vnanimiter resolutum, dominam Prudentiam debere permanere in d. domo patris, in qua vna cum matre, fratre, & alia sorore iam nubili honeste habitat, iuxta formam dictæ sententiæ, nec voluerunt eam etiam reponendam in monasterio, & mandarunt causam esse pro iustitia expediendam, que decisio secundum
4 me fundantur in eo, quod lex cõfidit in patre, vulgare enim, & commune, omniumq. consensu probatum est axioma, quod nullus amor vin
5 cit paternum l. fin. C. de Curat. fur. l. nam & si parentibus ff. de inoffic. testam. & §. fin. in stit. de noxal. nullusque præsumitur maior
6 amicus filij quam pater l. quidam cum filium ff. de heræd. instit. leg. nec in ea ff. de adulterijs, & leg. 1. §. tacet Cod. de rei vxor.
7 actione immo eum censetur magis diligere quam seipsum l. contra pietatem. C. de testam. manum: & l. ista quidem §. fin. ff. de eo quod metus causa plenè Cassan. in cons. 14. nu. 14. & seq. Plazza in epit delict. c. 22. n. 24. & Moron. in tract. de tregua, & pace quæst. 154. num. 17.
8 Vnde qui tãgit filiũ dicitur tãgere pupillã oculi patris sui, vt inquit, Luc. de Penn. in l. vnic. in 20. q. prope finem C. public. letit. vel consular. lib. 12. Et nedum pater diligit filium præter omnes, sed etiam si sit eius inimicus, adhuc mouentur viscera ipsius, ita vt valde contristetur de eius morte, vt legitur de Rege Dauid, qui triduo fleuit mortem Absalonis, quamuis esset eius hostis, & rebellis, meminit etiam Cyn. in l. propter insidias, C. qui accus. nõ poss. & Crau. in cons. 1. num. 2. hinc est quod pater,
9 & filius ita sunt naturæ lege coniuncti, quod pro vnica persona reputantur l. fin. C. de impub. & alijs subst. adeo quod vbi vnus est, alter esse videtur cap. cum contradicimus §. auctoritate 35. q. 3. vnde filius vocatur sanguis patris, l. 4. ff. de inoffi. testam. & vox patris, dicitur vox. filij, & e contra §. ei qui insit de inutil. stipul. imo filius censetur portio viscerum patris, l. cum scimus cum ibi not. per Luc. de Penn. C. de agicol. & censit, lib. 11. licet enim
10 vere sit nouus homo propter animam quæ non est eadem cum anima patris, nihil hominus, caro paterna non dicitur omnino extincta, sed potius aucta, & propagata, vt pluribus authoritatibus, & exemplis probat Bened. in repet. c. Raynutius de testam. in versic. mor-
11 tuo itaque testatore in 2. par. nu. 31. Et quamuis pater defunctus sit, caro tamen ipsius conseruatur in filio, eiusque propago extenditur ad omnes eius nepotes, & descendentes adeo
12 quod nepos, dicitur quodammodo natus ex corpore aui, l. Lutius Titius qui fratrem ff. de hæred. instit. est enim quedam sanguinis continuatio inter auum, & nepotem, quæ facit vnum corpus, vt inquit Rauden. in respo. 24. nu. 42. vol. 2. post Castrens. in cons. 164. nu. 3. & seq. vol. 2. & Plazza in epit. delictorum. lib. 1. cap. 22. nu. 10. Hinc etiam est, quod non præ
13 sumitur esse pater vel mater, qui filium non diligit prout sapientissimus Rex Salamon experientia comprobasse legitur in sacra Scriptura, & refertur in cap. afferte de præsumpt. quem tex. allegat ad hoc propositum, Alciat. in tract. de præsumpt. reg. 1. præsumpt. 14. eumq; refert Menoch. de prǣsupt. lib. 6. præsumpt. 56. nu. 2. pęnes quem nu. 18. legitur illa notabilis sententia sabellici dicentis arctiori vinculo ho
14 mo homini non iungitur, quam eo quo parentes liberis, multa enim volumus, patriæ, multa parentibus, multa demum multis, sed filiorum
15 causa omnia volumus, per ferrum, per flammas intrepidè, si filiorum caritas expostulet itur, nullius incolumitas suauior, nullum funus acerbius magisq; luctuosum.

SVMMARIVM.

1 *Facti species.*
2 *Matrimonium contractum inter consanguineos per solum mandatum despensandi non dum cognitum, dicitur nullum.*
3 *Mandatum dispensandi non est dispensatio.*
4 *Dispensatio in matrimonio perficiendo, causæ iustificationem requirit,*
5 *In dispensationibus omnia narrata sunt verificanda.*
6 *Narratio in matrimonij dispensatione debet esset vera impetrationis tempore, & relatione facta Summo Pontifici, & non post.*
7 *Veritas narrationum in dispensatione, est consideranda secundum tempus impetrationis.*

8 *Gra-*

8 *Gratia summi Pontificis incipit currere à tēpore datæ dispensationis, sed quomodo intelligatur vide nu. 9.*

An matrimonium contractum inter consanguineos cum solo mandato dispensandi sit nullum.

D E C I S. XXII.

1 NObilis quidem dux cum obtinuisset dispensationem Apostolicam, commissam Domino Vicario, vt posset contrahere matrimonium non obstantibus tertio, & quarto gradu consanguinitatis, putans dictam dispensationem esse gratiosam, nec indigere alia causæ cognitione, dictum matrimonium contraxit, demum animaduertens dispensationem non fuisse, sed mandatum ad dispēsandum, & quod necesse erat illud præsentare Vicario prædicto ad finē videndi si preces veritati niterentur, fuit inde dubitatum in curia Archiepiscopali si præfatum matrimonium subsisteret de iure, & fuit dictum nullam habere firmitatem,
2 tamquam contractum inter consanguineos in tertio, & quarto gradu, per textum expressum in clement. 1. de consanguinit. & affinit. Concil. Trident. sess. 24. cap. 1. in fine Afflict. in §. bona contrahentium in titulo quæ sunt regalia, Cucc. in instit. canonic. lib. 3. tit. 10. versic. siqui Io: Philipp. cons. 49. nu. 25. Brunell. cons. 89. Monaldus cons. 123. Et in hoc non obstat, quod fuit contractum postquam Papa concesserat gratiam de dispēsando, quia ita sunt consanguinei tunc sicut à principio, secundum Guttierez lib. 1. canonicarum quæst. cap. 15. nu. 21. & ratio redditur communiter per omnes, quia huiusmodi gratia nō continet dispensationem, sed tantummodo Papa committit Vicario Neapolis, vt si preces veritati nitāur seruatis alijs de iure seruandis, nomine Sedis
3 Apostolice dispēsēt, quare videtur potius mandatum de dispēsando quam dispēsatio, & hoc adeo verum est. quod Nauar. in cons. 3. qui filij sunt legitimi, voluit quod qui impetrata bulla super dispensatione matrimonij, eaque præsentata Vicario, & ante informationem captam, & latum decretum per eunde Vicarium matrimonium cōsumauerit, & filios procreauerit illi non erunt legitimi quia adhuc secum non est dispensatum, vt refert etiam ac sequitur Zerula in praxi Episcop. in verbo dispensatio quæst. 5. Brunell. cons. 120. num. 3. & seq.
4 Artam. cons. 18. Berculten. cons. 90. num. 4. & seq. Et his addo aliam rationem, quia dispensatio in causa matrimonij semper requirit iustificationem causæ, vt fuisse in Rota decisum testatur Caputaq. in decis. 116. par. 1. Grillens.
5 cons. 99. cuius rationis ratio est, quia in dispensationibus omnia narrata sunt verificanda, Puteus decis. 322. lib. 3.. Caputaq. dec. 27. & in dec. 371. par. 1. & in decis. 240. par. 2. Moedan. dec. 35. de renunt. Rota dec. 1678. lib. 3. par. 3. Diuers. Cesar de Grassis dec. 7. nu. 3. Mandos. reg. 27. q. 8. nu. 16. Paris. lib. 4. q. 2. nu. 44. & lib. 10. q. 3. nu. 1. quicquid voluit in contrarium Rota diuersorum in dec. 171. nu. 1. par. 3. Sanchez de matrimonio lib. 8. disput. 21. num. 42. quia cum prima opinione tenuit Rota Romana in vna oscent. Archidiaconatus. 19. Ottobris 1601. Coram Illustrissimo Lancellotto,
6 cui addo etiam Bellamer. decis. 735. Hinc est etiam quod narrata in dispensationibus matrimonialibus debent esse vera tempore impetrationis, & relationis factæ Papæ, & non postea tempore exequutionis, vt tenet Cordub. in summa quęst. 45. opin. 2. punct. 1. & Guttierez quæstio canonic. lib. 2. cap. 17. nu. 131. & 133. & Sanchez de matrimonio lib. 8. disp. 30. nu. 4. & 5. & Abb. in cap. quia circa de consang. &
7 aff. nu. 4. qui ait, quod veritas narrationum in dispensatione est consideranda secundum tempus impetrationis, non enim sufficit narrata prius fuisse vera, vel post impetrationem verificata, quando veritas causarum narratur de præsenti, & quod necesse, vt probare narrata esse vera tempore impetrationis, docent Rebuff. ad leges Gallicas 2. tom. tit. de rescript.
8 in præfat. num. 56. & Mascard. conclus. 1128. nu. 22. Non obstat etiam, quod gratia Summi Pontificis, incipit currere a tempore date dispensationis cap. si eo tempore, & ibi glo. in verbo cum tempore de rescript. in 6. cap. eam re, & ibi glo. in verbo data eodem tit. & textus in cap. cum cui de præbend. in 6. Guido Papa dec. 109. Faber dec. 3. C. de precibus offerēdis de Franch. dec. 62. & in decis. 326. & in decis. 309. post Afflict. in decis. 1. quia respondetur
9 istud procedere quando gratia est iam perfecta per Principis concessionem, quod non est in casu nostro, quoniam dispensatio est in fieri, quousque Vicarius cognouerit super esse causas expressas Summo Pontifici, & ex his pariter minus obstabit textus in cap. si super gratia de officio delegati in 6. Quare fuit decisum præfatos egere noua dispensatione.

SVMMARIVM.

1 *Facti species.*
2 *Iudei habent ea omnia, quæ sunt ciuium Romanorum, & propterà coram iudicibus Christianis sunt conueniendi, & debent litigare.*
3 *Hæreticus petens monitorium contra Christianum non est audiendus.*

4 *Ha-*

4 *Hereticus uti excommunicatus repellitur ab agendo.*
5 *Exceptio excommunicationis obstat agenti, & proponenti aliquod iudicium.*
6 *Iudicium agitatum cum procuratore excommunicato est ipso iure nullum.*
7 *Excommunicatus non auditur in iudicio, tam si egerit nomine proprio, quam si alieno, nec petere potest executionem sententiæ, & si conueniuntur non potest opponere exceptionem compensationis nu. 8. neq; posset præscribere.*
8 *Impetratio monitorij est species rescripti, & scriptum ab hæretico, vel excommunicato impetratum est ipso iure nullum.*
9 *Hereticus uti infamis repellitur à iudicio:*
10 *Hereticus prohibetur habere beneficia Ecclesiastica.*
11 *Monitoria ad instantiam excommunicati, vel notorij peccatoris non sunt concedenda.*
12 *Respondetur contrarijs.*

An hereticus comparens in iudicio petens sibi concedi monitorium sit audiendus

DECIS. XXIII.

1 IN nostra Curia Archiepiscopali comparuit quidam Anglus hæreticus cui ex saluo conducto permissum erat negotiari inter fideles, asserens amisisse libros, & scripturas cuiusdā societatis initę cū quodā Catholico, ꝑpterea instabat sibi non concedi monitorium contra scientes, & detinentes pręfatas scripturas ad finem agendi contra ipsū catholicum cum quo societatē habuit, & cū dictus catholicus opposuisset de d. hæresi, & propterea non esse concedenda monitoria prædicta, fuit dubitatum quid iuris; & prima facie videbatur esse concedenda, ex eo quod nullo iure hoc prohibetur, igitur videtur esse permissum arg. tex. in l. Imperator ff. de postul. item dicebatur, quod tex. in l. Iudei C. de Iudeis vult quod Iudei habeant ea que sunt
2 Ciuium Romanorum, & corā Iudicibus Christianis debent litigare, & possunt vnum ex eis arbitrum assumere, vnde in l. si quis inter Chri
3 stianos C. eodem tit. dicitur quod Iudeus actor vel reus, forum sequitur Christianum, Cęterū supradictis minime suffragantibus contrariū fuit resolutum in eadem Curia, nam fuit dictū, præfato heretico, nullo modo esse conceden-
4 da dicta monitoria ex pluribus; primo q̄a hęreticus vti excōmunicatus repellitur ab agendo, ad tex. in c. decernimus de sentent. excommunicat. in 6. eodem tit. vnde excommunicato
5 omnis defensio denegatur, Cappella Tholos. in decis. 1. Franciscus Marc. decis. 876. & secundum Magon. in decis. 71. exceptio excommunicationis obstat agenti, & proponenti aliquid in iudicio hinc, est quod iudicium agitatum cum procuratore excōmunicato est
6 ipso iure nullum, Crescent. in decis. 12. de pro curat. & secūdum Guid. Papa in sing. 175. excommunicatus non auditur in iudicio, tam si egerit nomine proprio, quam si alieno, nec
7 potere potest executionem sententiæ, idem Guid. Pap. in dec. 339. & si conueniatur, non potest opponere exceptionem compensationis, idem Guid. sing. 409. neque potest præ-
8 scribere, idem sing. 305. Tum secundo, quia impetratio monitorij est species rescripti, & rescriptū ab hæretico, vel excommunicato impetratum est ipso iure nullum, c. 1. de rescrip. in 6. cap. venerabilis de except. Bart. in l. vniuersa C. de precib. Imperat. offeren. Bal. in c. tuam de procurator. glos. in cap. pastoralis §. fin. de offic. ordinarij. quia huiusmodi beneficium s. concessionis monitorialiū, est cōcesū beneficio Sacrorū Canonū, quo beneficio non debet gaudere excommunicatus, & hereticus,
9 contra Catholicum, hæreticus enim est infamis, & repellitur a iudicio, authent. Gazaros Cod. de hæreticis, cap. excommunicatus il primo §. credentes eodem titulo, Brun.
10 hinc beneficia ecclesiastica obtinere nequeūt, neque dignitates, & priuilegia, quæ viris probis cōcedi solent, portæ enim dignitatum infamibus patere non debent l. infamia C. de decur. lib. 10. l. 2. C. de dignit. lib. 12. c. infamibus de regul. iur. in 6. Tum denique, quia iuxta opinionem, Panorm. in cap. nouit de iudicijs, quem sequuntur Præpos. in cap. ad nostram de iureiurando, & Neuizan. in silua nuptiali in verbo monitorium, monitoriæ ad instantiam excommunicati, vel notorij pec-
11 catoris nunquam sunt concedenda, vt in proprijs terminis decisum refert Cappella Tholosana, in decis. 189. & pro hac opinione non obstat excōmunicatū excipere posse appellare, omnemque defensionem facere, ad text. in capito. cum inter de except. quia non idem censendum est de heretico, vt pariter neque obstabit textus in l. Iudæis C. de Iudeis, quia
12 loquitur de Iudæis; sed heretici sunt deterioris conditionis quam Iudei l. dies Sabati C. de Iudeis cap. 3. eod. tit.

SVMMARIVM

1 *Facti species.*
2 *Scriptura facit votum solenne.*
3 *Professio probatur per testes.*
4 *Dictum monachorum cum iuramento est validum ad probandam professionem.*

In

5 *In probationibus eandem vim obtinent instrumenta, & testium depositio.*
6 *Probatio per testes est magis probata.*
7 *Respondetur contrarijs.*

Professio An valeat probari per testes.

DECIS. XXIV.

1 CVm in Curia Archiepiscopali detineretur quidam Heremita vulgo detto di S. Giouan. Batista, qui pretendens se exemptum a iurisdictione ordinaria, petijt remissionem ad Magnum Magistrum vigore priuilegiorum, dicti ordinis Heremitis concessum, fuit oppositum obstare Bullam Pij IV. volentis non aliter esse remittendum nisi fecerit professionem in dicta religione, quare fuit dubitatam an dicta professio posset probari per testes, & dubium faciebat pro opinione negatiua, quia de iure requiritur scriptura ad eam probandam cum sit vnus de casibus enumeratis, per glos. in cap. 1. vers. in texto casu de censibus in 6. quę mouetur per tex. in cap. omnes fęminae 27. quæst. 1. vbi etiam glos. in ver-
2 bo postquam dicit, quod scriptura facit votum solenne; hanc etiam opinionem tenet, Io. Monach. in d. casu, Lescut. in tractatu de testibus, fol. 237. vers. sunt enim, & vers. septimo in in profitenti.

3 Cæterum hoc non obstante cōtrarium fuit resolutum; posse scilicet probari professionē in Religione, per testes, quæ decisio ex pluribus corroboratur. Primo quia per text. in c. nuper de testibus disponitur monachos testes
4 non iuratos deponentes de professione non facere fidem dicatur quasi ex contrario sensu, quod iurati faciant fidem. Secundo, quia ex dictis per Glos. in verb. ordinis sui apparet, quod dictum Monachorum cum iuramento est validum ad probandam professionem.
5 Tertio quia de iure in probationibus eādem vim obtinent instrumenta, & testium depositiones l. in exercendis C. de fide instr. cap. in
6 exercendis eod. tit. imò probatio per testes, est magis probata, testes.n. ꝑ viuā vocē in instrumentario, per vocem instrumenta vero, per vocem mortuam probant, vt dicit Cyn. in rubric. Cod. de testibus, Glos. in rubrica ff. de fide instrument. in princ. & plures credi tur voci diue quam mortuæ secūdum Alexan. consil. 3. num. 5. vol. 2. Iser. in constit. dignū Bald. in rubr. C. de probatio. num. 5. Glos. in cap. terio loco eod. tit. de Franch. in dec. 278. in princ.

7 Non obstant contraria præcipue cap. omnes fœmine, quia Io. de Turrecremat. ibidem dicit, scripturam in professione adhiberi, non quod sit de substantia voti, vel habitus, sed ad probationem facti si reuocetur in dubium, & sic illum tex. intelligit, præterea dicebatur illum text. loqui in professione facienda per mulieres nō autem, per masculos & sic fuil resolutum esse tēdum ex allegatis, quod probatio per testes, & per scripturam à pari procedant, imò fortior sit probatio, quæ fit per viuam vocem testium, quam per scripturam.

SVMMARIVM

1 *Pęna priuationis beneficij in dubio locum nō habet nisi in casibus à iure expressis.*
2 *Et etiam in graui delicto.*
3 *Penæ sunt arbitrariæ Iudici etiam si sint in iure taxatæ, & quare ibidem.*
4 *Nemo est deponendus nisi lex specialiter exprimat.*
5 *Vassallus non priuatur feudo pro omni contrauentione.*
6 *Priuatio alicuius rei dicitur pœna.*
7 *Quod lege non reperitur cautum, non est præsumendum.*
8 *Caducitas non incurritur per non solutionē laudemij.*
9 *In dubio est eligenda significatio sententiæ Iudicæ, & non latæ.*
10 *Priuatio beneficij aliquando fit ipso iure aliquando requirit sententiam priuationis.*
11 *Regulariter in omnibus criminibus Ecclesiasticis requiritur declaratio Iudicis.*
12 *Criminosus non priuatur ipso iure beneficio Ecclesiastico.*

Pæna priuationis beneficij non habet locum etiam pro graui delicto nisi in casibus à iure expressis.

DECIS. XXV.

PLuries fuit resolutum in nostra Curia Archiepiscopali pęnam priuationis beneficij
1 in dubio locum non habere, nisi in casibus à iure expressis, per glosam notabilem, communiter receptum, in cap. fin. de iurepatronat. Abb. & reliqui communiter in cap. 1. num. 11. de iudicijs, & quod supradicta pęna non obtinēt locum etiam pro graui delicto nisi vbi in iure
2 reperitur cautum, facit textus in cap. incētum 16. quæst. 7. & c. at si clerici eodem tit. Dec. in cap. 2. num. 3. de rescriptis, Tiraquel. in l. si vnquam versic. reuertatur nume. 248. C de reuocand. donat. glosa in clement. 2. versic. suspensa, de vita, & honestat. cleric. Farinac. cons. 80. num. 67. facit l. sit si quis §. diuus ff. de relig. & sumpt. funer. Nec obstat, quod
3 pęnæ sunt arbitrariæ Iudici, etiam si sint in iure taxatæ l. hodie ff. de pęnis Castrens. consil.

328.

328. vol.2. quia intelligitur obiectum de arbitrio regulato à iure l. 1.§.expilatores ff.de effractoribus Abb. in cap. 1. de dilat. vel procedit de iure hodierno quoad pœnas ex causa agendas, vel minuendas §. quid ergo §. pœna grauior ff.de his qui notantur infam. Abb.in cap. 2. de cohabit. clericorum, & mulier: Couar. pract.quæst. cap. 34.in fine late Alex.cons.13.
4 lib. 7. & 92. lib. 6. cum nemo sit deponendus nisi lex specialiter exprimat deponi deberet glo.in summa 19. q.1. Alex.cons.103.num.17.
5 vol.1. & hinc Vassallus non priuatur feudo pro omni contrauentione, tametsi veniat contra iuramentum fidelitatis, nisi in casibus, in quibus iura hoc exprimunt, cap.1.§. illud quæ iur.prim.caus. benefic. amittend. & denique
6 in omni materia priuatiua commune est, vt
7 sufficiat dicere non esse cautum a lege, vel Canone, vel statuto, cum priuatio alicuius rei sit pœna l. testamento ff. de manumis. testam. Archidic.in prœm.nu.61. versic. sacrosant. in fine, vbi quod lege non reperitur cautum nō est promouendum superstitionis inuentionibus, idcirco scriptum reliquit, Surd. in decis. 200.
8 quod caducitas non incurritur, per non solutionem laudemij, quia nullo iure sancitum reperitur, imò in dubio debemus eligere significationem sententiæ ferendæ, & non latæ, post
9 quam priuatio beneficij aliquando tit. ipso iu-
10 re aliquando requirit sententiæ prolationem, Felyn. in cap. Rodulfus num. 24. de rescript.
11 Gemin. cons.23. num.4. regulariter enim in omnibus criminibus ecclesiasticis requiritur declaratio iudicis, nec priuatur ipso iure criminosus beneficio ecclesiastico, cap. querelam de elect. Felyn. in cap.2. de rescriptis Innoc. in cap. cum nostris de conces. præbend. Abb. in cap. clericis ne cler. vel mon. Couar. variarum resolut. lib.2. cap.8. nu. 3. ideo innumeri sunt
12 casus in quibus contingit priuatio beneficij ipso iure de quibus apud Clarum in sua pract. §. fin. q.73. & apud Rebuff. in prax. benefic. in tit. de mul. omittend. benefic. Giaz in pract. crim. cap.126.

SVMMARIVM

1 *In dubio pro sententia præsumitur.*
2 *Semper præsumendum est pro non desertione Sententiæ.*
3 *Refertur decisio articuli, quod iuspatronatus non canonizetur ex sola productione sententiæ.*
4 *Sententia, quæ ex actis non iustificatur dicitur ipso iure nulla, & amplia nu.5.*
6 *Argumentum validum est, non iustificatur sententia ex actis ergo de eius iniustitia notorie apparet.*
7 *Sententiæ lata in partibus non tribuitur multa fides nisi iustificentur ex processu.*
8 *Sententiæ ex ipsis actis interpretari debet.*
9 *In censuris sententia probat acta, & iustificatio non exigitur.*

Vtrum ex sola productione sententiæ canonizetur ius patronatus.

DECIS. XXVI.

CVm discuteretur quædam causa iuris patronatus in Curia Archiepiscopali, prætēdētes dictum ius patronatus produxerunt sententiam, in qua decernebatur de dicto eorum iure patronatus, verū a prædictis non fuerunt acta producta, propterea fuit propositum dubium, si præfatum iuspatronatus censeretur probatum ex solus sententiæ productione absque vlla auctorum exhibitione, & ratio dubitādi pro opinione affirmatiua oriri prima
1 facie videbatur, ex eo quod in dubio præsumitur pro sententia, l. Herennius §. caia ff. de euictionibus, Abb. Felyn. & Decius in cap. quoniā contra deprobat. Castrens. in l. 1. ff. si quis cautionibus, & in l. qui Romę §. duo fratres ff. de verb obligat. & fuisse in Rota resolutum referunt Domini de Rota in decis. 9. de sent. & re iudic. in nouis, & facit decis. Cassadori 4. de appell. vbi vult. semper præsumendum esse pro non desertione sententiæ, quod maxime procedit si reperiatur lata partib. præsentib. secundum Corneum cons. 143. col.5. vol.2. Vlterius dicebatur Rotam plurimum de ferre sententijs ordinarium quoad canonizandum iuspatronatus, vt per Farinac. in dec. 173.
3 Cæterum præfatis minime obstantibus, contrarium iudicauit eadem Curia, quoniam sententia quæ ex actis non iustificatur, dicitur
4 ipso iure nulla, Seraph. in dec. 1268. & adeo dicitur nulla, vt partium consensu reparari non possit secundum Balb. in decis. 159. nec facit transitū in rem iudicatam Puteus in dec. 396. in lib. 9. Seraph. in decis. 1261. Bellamera in
5 dec. 340. & fuit dictum in vna Hispalen. iurispatronatus 18 Maij 1590. Coram eodem Seraphino, & de sententia quæ ex actis non reperitur iustificata iudicandum est quemadmodum de sententia nulla, secundum eundem Seraphinum dec. 784 par. 1. & validum est argumentum, non iustificatur sententia ex actis,
6 ergo apparet de eius notoria iniustitia, idem in dec. 97. lib. 2. hæc enim notoria iniustitia, seu nullitas procedit ex recepta Rotę opinione quæ non solet fidem præstare huiusmodi sententijs nisi actis productis Cassad. dec. 179. Puteus dec. 401. lib. 1. Mohedan. decis. 290. Farinac. decis. 278. Faber decis. 15. C. de Episc. & cler.

cler. & hoc maximè procedit in sententijs la-
7 tis in partibus, quia eis Rota nõ solet multum tribuere fidem nisi iustificentur ex processu, Rota diuers. in dec. 498. nu. 1. par. 3. lib. 3. & in dec. 1146. nu. 1. eodem lib. Mohed. dec. 11. de sentent. & re iud. & Rota in Antiquis in dec. 3. de testibus: nec Rota tenet illa opinionem quam refert, & sequitur Aymon. in cõsil. 198. in fin. quod iudex ad iudicandum aliunde potuerit moueri, & sic ex his quæ extracta fue-
8 runt gesta, quia sententia ex actis ipsis interpretari debet, Seraph. in dec. 136. Nec eramus in censuris, in quorum materia sententia probat acta, & iustificatio non exigitur, Puteus decis. 65. lib. 1. quod potius procedit in censuris
9 latis in Curia, Seraph. dec. 1164. par. 2. nec in antiquis in quibus acta probantur per eandem sententiam, Gram. decis. 24. & tandem neque in notorijs, in quibus iudex aliunde quam ex actis moueri poterit, Rota in decis. fin. de fide instrum. in antiquis, & Farinac. decis. 278.

SVMMARIVM.

1 *Pacti species.*
2 *Sponsus de futuro contrahens cum alia, pœna extra ordinaria est puniendus.*
3 *Attentans videtur ius spernere.*
4 *Plus offenditur iudex, cuius iudicium spretum est quam pars.*
5 *Contemptus qualiter cognoscatur.*
6 *Attentans dicitur delinquere.*
7 *Sponsus non perficiens sponsalia iurata, sed aliam ducens est periurus, & peccat mortaliter, & etiam nullo praecedente iuramento nu. 8.*
9 *Sponsus non est puniendus, quia contraxit cum altera, quando à principio fuisset aliqua causa rationabilis, ob quam potuisset discedere à sponsalitijs.*

An sponsus de futuro, qui post sponsalia cum vna matrimonium contraxit cum alia, sit aliqua pœna puniendus.

DECIS. XXVII.

1 CVm contraxisset quidam sponsalia de futuro cum quadam puella, & postea nollet cum ea sollemnitare matrimonium, introducta causa in Curia Archiepiscopali fuit per eandam Curiam prouisum, vt moneatur sponsus, & in casu renitentiæ cogatur: prædictus autem sponsus lite hac pẽdente de facto contraxit matrimonium per verba de præsenti cum alia, propterea fuit dubitatum, an præfatus sponsus, veniret aliqua pœna plectendus,
2 & resolutum fuit affirmatiuè ex pluribus, & primo quia id videtur fecisse in contemptum iudicis, iudicio penednte, & dubium non est quin præfatum matrimonium dicatur atten
3 tatum, vt decisum refert Castil. decis. 95. & attentans dicitur ius spernere, & iudicem, vt late per Lancellot. in tract. de attent. in præfati num. 52. Herculanus eiusdem nominis tractatu cap. 1. per totum, & cap. 20. Rota dec. 26. de
4 appellat. in antiquis; immo in attentatis plus offenditur iudex cuius iudicium spretum est quam pars, Parisius consil. 41. num. 38. vol. 2. Franch. in cap. bone col. 4. vers. 6. de appellat.
5 Rota dec. 2 de restitut. spol. in nouis in decis. 5. vt lite pendente in antiq. & contemptus deducitur si quis sciens, & prudens prohibitioni superioris nõ pareat, vt latissimè per Mascard. de probat. conclus. 433. per totum vbi remissiuè ponit etiam discrimen inter spernere, &
6 nõ parere. Secundo quia attẽtare est delictum, & sonat in malam partem cap. cordi vbi notãt communiter omnes de appellat. in 6. Alex. cons. 99. nu. 9. vol. 5. Decius cons. 123. nu. 4. & seq. nu. 1. Bero cons. 120. nu. 33 vol. 1. Magon. Rota lucens dec. 54. nu. 9. Beninten. dec. Bononiæ 42. Castil. citata dec. 95. & propterea visum est dictum sponsum debere puniri extra
7 ordinarie arbitrio iudicis. Tertio quia talis sponsus incurrit in periurium, eo quod in primis sponsalibus inter fuit iuramentum, immo peccauit mortaliter ratione illius transgressionis, glo. in cap. ex litteris il secondo de sponsal. & in l. ius iurandi in gl. fin. C. de rebus
8 credit. Bal. cons. 329. nu. 3. vol. 2. immo etiam si nullum iuramentum interuenisset adhuc peccauit mortaliter violando fidem præstitam in primis sponsalibus cap. 1. de sponsal. Imola in l. titia in principio ff. de verb. obligat. & tenent expresse Henriquez lib. 2. de matrim. c. 14. nu. 2. & cap. 13. nu. 3. Alex. de Neuo in cap. litteras nu. 7. de despõsat. impuberum, Præpositus in cap. sicut nu. 8 de sponsal. Azeued. lib. 5. recopilat. tit. 1. l. 1. n. 13. in fine, & tandẽ est puniendus dictus sponsus ratione inter esse puellæ, tam in bonis, quam in fama secundum Grat. in dec. Rotæ Marchiæ 23. quia alias non diceretur attentasse, vt per Innoc. in cap. 1. in verbo præiudicium extra vt lite pendente; Rota in dec. 25. de rescriptis in nouis Anneus Robertus in libro rerum indicatarum decis. 5. libro 3. Francis. Marchus in decis. 747. & Bellamera in decis. 529. licet aliter sit dicen-
9 dum quoad pęnam, quando ab initio aderat causa rationabilis propter quam fuisset licitũ discedere à sponsalibus de futuro, quia in eo casu minime teneretur sponsus ad iniuriam, vel interesse, vt singulariter habetur, per Franc. Marc. in decis. 747. vol. 2. & per Lanfranch.

in decis.70. post Innocent. in cap. sicut de spõsal. & Ioan. Andr. in capitolo requisiuit eodem titul.

SVMMARIVM.

1 *Curia Archiepiscopalis Neapolitana non relegat extra prouinciam, & quid cum consensu ordinarij num.6. & 9.*
2 *Iudicis iurisdictio non extenditur extra territorium.*
3 *Episcopus egrediens diœcesim suam, habetur, pro priuato.*
4 *Episcopus non potest extra suam prouinciam iurisdictionem exercere.*
5 *Exilium intelligitur datum à territorio, & iurisdictione Iudicis iudicantis.*
7 *Episcopi possunt vti pontificalibus in alienis diœcesibus consentientibus ordinarijs, & quare nu.8.*
9 *Potest Iudex vnius prouinciæ, alterius Iudicipetere, vt remittat sibi eum, qui in sua prouincia deliquit, vt ibi puniatur.*
10 *Non dicitur administrare iurisdictionem extra territorium, qui illam exercet consentiente illius loci ordinario.*
11 *Citatio potest in alieno territorio fieri vbi iudicis loci adest consensus.*
12 *Iudex loci vbi commissum est delictum potest condemnare in pœnam exilij, à loco delicti, à loco originis, & à loco habitationis.*

Curia Archiepiscopalis quæ non relegat nisi in prouincia an saltem id facere possit extra prouinciam cum cõnsensu ordinarij vbi sita est insulti.

DECIS. XXVIII.

1 DEcisio hæc Archiepiscopalis non relegãdi extra prouinciam fundatur in l. relegatorum ff. de interd. & releg. & in cap. non
2 potest 8. q. 2. atque ex fundatissima iuris conclusione, iurisdictio in iudicis extra territoriũ non extenditur c. vt animarũ de constit in 6. l. extra territorium ff. de iurisdict. omnium iud. cap. a nobis de sententia excom. Et propterea
3 dici solet, quod Episcopus egrediens prouinciam suam habetur pro priuato l. 3. ff. de officio præsid. Gemin. in cap. si Abbatem num. 4.
4 de elect. in 6. & ideo prohibetur iurisdictionẽ exercere extra suam diœcesiuã, cap. Episcopũ 9. quæst 2. & d. l. final. Abb. in cap. nouit de officio legati num. 3. in fin. Bal. in l. si ex consensu num. 10. C. de Episcopi fundent. Vnde de Baiard. quæst. 71. num. 22. voluit, quod
5 exilium intelligitur datum a territorio, & iurisdictione Iudicis qui sententiam protulit, & non de loco, & iurisdictione pęnitus extranea, in qua delinquens nullum habet domicilium.

6 Grauis quidem fuit dubitatio in Curia Archiepiscopali, an saltem posset relegare extra prouinciam cum consensu, & licentia Ordinarij loci, in quo sita est insula, & fuit decisum id fieri posse, moti præsertim, quia tunc cessat ratio prohibitionis exercitii iurisdictio nis extra territoriũ, ita in ppriis terminis Burcult cons. 29. num. 6. & seq. Vbald. cons. 24. n. 8. & 11. Vnde Episcopis quibus prohibe-
7 tur vsus Põtificaliũ in alienis diœcesibus, tamẽ hoc permittitur ordinariis consentientibus, glos. in clementin. vltim de priuileg. Abb. in cap. ex tuarum num. 11. de auctoritate, & vsu pall. Couarr. cap. 20. num. 9. Rebuff. de nominibus quæst. 14. num. 29. & ratio est vt dixi,
8 quoniam tunc censetur iurisdictionem exercere nomine, & authoritate illius Episcopi, vbi sita est insula, ex regula iuris, quod omnia nostra facimus quibus nostram impartitur authoritatem l. 2. C. de vet. iure enucl. cap. mulieris §. 1. de sent. excom. & pro hac etiam opi-
9 nione expeditur text. in l solent ff. de cust. reo. vbi habetur, quod potest iudex vnius prouinciæ ab alterius prouinciæ Iudicę petere, vt remittat sibi eum qui in sua prouincia deliquit vt ibi puniatur, sequitur Bald. cons. 50. num. 4. vol. 1. Alex. cons. 23. num. 6. & seq. Rub. decis. 16. num. 4. Menoch. cons. 225. num. 6. vol. 1. quibus addo textum in propriis terminis loquentem in l. a Diuo Pio §. sententiam ff. de re iudicata, vbi habetur, quod non dicitur ministrare iurisdictionem extra territoriũ qui illam exercet consentiente, & approbante præside illius loci, quare in cap. postulasti de foro competent. habetur, quod Episcopus delicti condemnat clericum de delicto, sed non priuat cum beneficio alibi existente nisi cõsentiẽte ordinario loci beneficii, facit text. in c. 1. §. contrahentes de foro competen. in 6. vbi potest quis capere, contrahentem in alieno territorio si ibi reperiatur cum brachio iu-
11 dicis territoriis, de cuius text. intellectu latè Couarr. lib. 1. pract. quæst. cap. 11. Hinc est, quod citatio licet prohibeatur in alieno territorio Clem. pastoralis de senten. & re iudicata, latè Bart. in l. omnes C. de Episc. & cleric. istud tamen non procedit vbi iudicis loci adesset consensus, glos. in d. clem. pastoralis in verbo de more, & ibi Imola, & alii Salyc. in autho. si vero C. de adult. Anna in cap. 1. num. 8. de raptor. Socc. in cap. postulasti num. 14. de foro compet. Boer. decis. 29. col. 1. & latè Couarr. pract. quæst. cap. 10. ex quibus omnibus concludendum videtur posse Curiam Archiepiscopalem relegare extra prouinciam con-

consentiente ordinario loci, vbi sita est insula
12 Et supradictis accedat, quod volunt Baiardus loco citato, quod iudex loci vbi commissum est delictum potest condemnare in pœnam exilij a loco delicti, & a loco originis, & à loco habitatoris: ita Gomez de delicti cap.8. num. 4. per textum in d. l. relegatorum §. intercede cum §. seq. ff. de interd. & releg. vbi Bartol.& alij Doct.

SVMMARIVM.

1 *Conditiones dictæ in fundatione iurispatronatus sunt secundæ.*
2 *Patronus in fundatione iurispatronatus potest apponere modum, ac formam cum Episcopi consensu.*
3 *Conditio apposita in fundatione iurispatronatus cum consensu Episcopi vbique est valida.*
4 *Ordinarius tenetur assentiri conditionibus appositis in fundatione iurispatronatus.*
5 *Laicus fundans de proprijs bonis iurispatronatus potest in fundatione reseruare iuspatronatus Ecclesiæ, vel monasterio cum conditione, vt in perpetuum ad Ecclesiam spectet.*
6 *Patronus in fundatione iurispatronatus potest apponere quaslibet conditiones etiam quod sint contra illa, quod ius disponit, sed limita vt num7.*
8 *Laici sunt incapaces spiritualium.*
9 *Laicus potest donare prædium Ecclesiæ conditione, vt soluat collectas laicis.*
10 *Testator potest a legatis pijs detrahere falcidiam.*
11 *Patronus potest donare Ecclesiæ emphyteusim cum conditione, vt reguletur sicut ecclesiastica.*
12 *Ecclesia potest retinere feudum laicale recognoscendo pro illo dominum laicum.*
13 *Cum fundator apponit conditiones contra regulas iuris debet interuenire consensus Episcopi, & quomodo intelligatur nu.14.*

Curia Archiepiscopalis non iudicat contra conditiones adiectas in fundatione iurispatronatus.

DECIS. XXIX.

1 IN causa iurispatronatus familiæ Minutulorum vertente in Cur. Archiep. inter cętera fuit resolutũ, cõditiones adiectas in fũdatione beneficii iurispatronatus per quondã Petrum Minutulum esse seruãdas, nec ab eis recedẽdũ ob mutationem status eiusdem beneficii, per spatium 29. Annorum ex quo patronus in fun
2 datione iurispatronatus, modum, ac formam cum Episcopi consensu apponere potest, Francisc. Marc. in decis. 474. & decis. 494. vol. 1. Verall. in decis. 290. libro 2. Rota diuers. in decis. 442. parte 3. Grammat. in decis. Lusita. 107. & valida vbique censetur conditio appo-
3 sita in fundatione cum consensu ordinarii, quod absque Episcopi institutione Cappellanus in articulo mortis nominet successorem, Lambertin. de iurepatronatus lib. 1. quæst. 9. artic. 3. & sic decisum refert de Amat. in dec. 4. & conferunt discussa per Farinac. in decis. 570. vnde tenetur Episcopus, vel alius ordina-
4 rius assentiri prædictis constitutionibus tanquam honestis, & iustis, licet sint prçter ius cõmune, vt doce textus notabilis in cap. nullus de iurepatronat. vbi Abb. & omnes Canonistæ communiter, omnes enim docent hoc assumptum, ne fideles remoueantur ab edificandis Ecclesiis, & ab earum dotationibus, quod esset Ecclesiæ magis damnosum, quam assentiri prædictis conditionibus, ne ordinarius se ingerat in præsentatione, nec in alijs, & hinc Rota in vna Romana iurispatronatus 31. Maii 1613. coram Sacrato censuit, quod laicus fundãs de propriis bonis iuspatronatus, possit
5 in fundatione reseruare iuspatronatus Ecclesiæ, & monasterio ea cõditione, vt in perpetuũ ad Ecclesiam spectet, tanquam laicale, & pro affirmatiua fuit tentum, quia vt colligitur ex latissimè cumularis per Lamberti. in suo tract. lib. 1. par. 1. vers. 1. quæst. 9. per totum potest
6 patronus apponere in fundatione quascumq; conditiones, etiam si sint contra illud quod ius regulariter disponit in materia iurispatronatus seù beneficiorum, vt per plura exempla docet, idẽ Lamber. ibid. sub nu. 52. cum multis sequent. dummodo tamen conditiones nõ
7 sint impossibiles seu turpes, vel cõtra substãtiã iurispatronatus, & beneficiũm vel aliter à iure improbatę. Quinimò sacri Canones adeo fauent piis Ecclesiarum fundatoribus, vt si quando de nouo disponunt, solent præseruare contrarias fundatorum ordinationes, vt in Clement. quia contingi §. vt autem de relig. domib. & in cap. Eleutherius §. & igitur 105. quæst. 1. Sacr. Concil. Trident. sess. 22. cap. 9. de reformat. & alibi; Que iuris indulgentia ex eo processisse videtur, ne laici retrahantur, a fundatione Ecclesiarum, qua ratione, & ipsemet iuspatronatus maxime laicale conceditur quod est contra iuris regulas Anch. consil. 113. num. 2. Abb. in cap. 1. num. 4. de præbend. Gemin. consil. 41. & 50. in princ. tum quia per illud aufertur libera collatio ordinarii, cõtra not. in cap. si quis Episcoporũ 16. q. 5. in c. omnes Basilicæ eadem 16. quæst. 7. Tũ quia dãs

8 in hoc casu laicis aliqua facultas immiscendi se reb. spiritualib. quarũ alias de iure sunt incapaces, c. decernimus de iud. Cald. cons. 1. nu. 1. de præbend. Corneus cons. 299. num. 9. vers. laicis enim præcipue feminæ, Innoc. in cap. cum vestras nu. 1. de cõcess. prębẽd. Selua de beneficijs par. 2. q. 5. n. 2. Lambert. d. tract. lib. 1. par. 1. q. 7. ar. 2. n. 21. & sequitũ quia fęminæ alias incapaces nihilominus succedũt in iurepatr. Abb. in c. 1. nu. 3. de iurepatr. Card. in clem. 2. nu. 2. eodem tit. tũ ẽt quia in hoc casu iura spiritualia transmittũtur ad hæredes quod alias est cõtra notata in c. 1. vbi Abb. in n. 4. de præbend. Rocc. in tract. de iurepatr. verb. ipse velit q. 5. nu. 17. nõ solũ in materia iurispatronatus, sed & in alijs plurib. dispẽsat cũ exercentibus libe
9 ralitatem extra ecclesiam, vnde potest laicus donare prædium ecclesiæ ea conditione, vt soluat collectas laicis, licet alias de iure non fuisset obligatus soluere, Anchar. cons. 217. per totum Fel yn. in cap. ecclesia Santæ Mariæ num.
10 77. de costit. item potest legans velle, quod de legatss pijs à se factis detrahantur Falcidia Socc. 405. num. 4. vers. per hoc lib. 1. licet alias non fuisset de iure detrahenda authent. simili-
11 ter C. ad legem Falcidiam, item patronus potest donare ecclesiæ emphyteusim ea conditione, vt reguletur sicut ecclesiastica, vt fuit dictum in causa Mediolan. bonorum 15. Decembris 1597. coram bon. mem. Orano, Similiter
12 potest ecclesia retinere feudum laicale recognoscendo pro illo Dominũ laicũ, vt in ca. verum vbi hoc notant Aret. n. 1. Butr. nu. 5. Abb. nu. 2. & 13. Imol. nu. 2. & alij scribentes de foro compet: Et licet Doctores de quibus Lambertin. loco supra in punct. allegati dicant,
13 quod quando fundator apponit conditiones contra regulas iuris debeat interuenire consensus ordinarij attamen dicit etiam, quod si conditiones non patiuntur defectum impossibilitatis & alios de quibus supra in principio, ordinarius debet consentire, idem Lambert. post alios dicto loco nu. 102. & 103. & merito, quia consensus in hoc casu non videtur requisitus pro libertate volũtatis ordinarij, sed tanquam iudicis, scilicet, vt possit videre an conditiones sint de improbatis à iure, & propterea si non sunt tales, ex necessitate tenetur illos approbare cum sit loco iudicis, authent. statuimus vbi Bald. num. 2. C. de Episc. & cler. Alex. consil. 221. num. 17. lib. 1. Boerius decis. 326. num. 2.

SVMMARIVM

1 *Ferens opem ignoranter furi ad vedendum rem furatam aliqua pœna non punitur.*
2 *Ignorantia facti delinquentem excusat.*
3 *Opem feros scienter furi, punitur rei quomodo procedat, vide nu. 4. 5. & 6.*

Coadiuuans furem ad vendendum res furatas, an teneatur actione furtiua.

DECIS. XXX.

INquirebatur in curia Archiepiscopali quidam clericus de auxilio præstito cuidam iuueni, qui subtraxerat non nulla bona quibusdam Monachis S. Francisci de obseruantia, propterea fuit dubitatum, an teneatur actione furtiua, & prima facie videbatur dicendum quod non, quia talis nihil subtraxit, sed tantummodo coadiuuauit in venditione horum bonorum subtractorum: nihilominus ego distinguebam, quod aut quis opem fert ignoran-
1 ter, aut scienter, si ignoranter nõ tenetur, textus est expressus in §. interdum quoq; instit. de oblig. que ex delict. nascun. ibi qui ferramenta, inquit ad effrigendum, aut scalas, vt is sup-
2 ponerentur accomodauerit, &c. ignorantia enim facti delinquentem excusare, constat per c. ignorantia de reg. iur. in 6. & ibi Dyn. l. non idcirco, & l. error facti C. de iur. & facti ignorantia l. 1. §. Diuus ff. ad legem Corneliam de Sycar. l. eum qui duos C. ad l. Iuliam de adultis. l. qui contra legem C. de incest. nupt. l. item apud Labeonem §. siquis virgines ff. de iniur. Bald. in l. quicumque nu. 12. C. de seruis fugit. Bart. in l. his qui opem. ff. de furt. Dec. & Ias. in l. iuris ignorantia l. qui admittit Ias. in l. 3. nu. 128. C. de iure emphyteos. Dec. in l. qui cum alio ff. de reg. iur. Barbat. cons. 51. col. 2. lib. 3. Marsil. in pract. crim. in §. constante nu. 55. & in l. si in rixa ff. ad legem Corneliam de sicar. nu. 25. & Menoch. de arbit. iud. lib. 2. casu 349. nu. 16. vbi hoc exemplificat in eo qui opem tulit furi ad rem alterius subtrahendum, quam suam esse idem fur affirmauerat, & allegat glo. in l. culpa caret ff. de reg. iur. Bart. in l. si in rixa ff. ad legem Corneliam de sicar. Bald. in l. raptores nu. 15. C. de Episcop. & cler. Plazza lib. 1. epitom. delict. cap. 16. nu. 3. Grammat. decis. 25. nu. 4. Blanch. in pract. crim. in verbo defensores pro imputato de auxilio Bald. cons. 382. vol. 1. in q. Molaui. & c. Straccha de decoctoribus par. 2. nu. 7. & 8.
3 Si autem opem tulit scienter aut id fecit ante factum, aut in facto, aut post factum, ante factum tenetur ac sicut ipse delinquens, & dantur plura exempla in §. interdũ quoq; instit. de oblig. que in del. nun. l. qui semo in princ. l. is quis opem & l. si pignore §. qui ferramenta ff. de furt l. qui domum ff. ad legem Iuliam de adult. l. vtrum ff. de parricid. l. 1. §. incidit ff. ad S.C. Turpili, & in l. nihil ff. ad l. Cornelia de sicar.

ficar. vbi dicitur nihil interesse vtrum quis occidant, an causam mortis prębeat, Salyc. in l. vnica 6 col. C. de rapt. vrg. gl. in c. qui aliorum 24. q. 3. & tractatur de hoc in l. qui cum fure iniuncto glo. ff. de furt. & in cap. si culpa, & ibi glos. in verbo tulisci ff. de iniur. & damn. dot. quod tamen limitatur quando auxilium præstitum fuit remotum à delicto, vt si arma vel equos quis comodauerit, vt notat, Bal. in l. 1. C. de Nili: ager. non rump. & sequitur Me-
4 noch. de arbitr. iud. lib. 2. casu 349. nu. 1. in facto quoque opem ferens tenetur eadem pœna qua principalis d. §. interdum quoque l. vnica C. de raptu Virg. vers. ne igitur, & versic. pœnas autem, & ibi Salyc. l. si quis non dicam rapere C. de Episc. & clēr. & ibi Bart. & Bald. & Paulus Apostolus ad Rom. cap. 1. in fin inquit digni sunt morte non solum qui faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus, cap. omnes ecclesiæ 13. quæst. 4. cap. notum iuncta glo. 2. quęst. 1. cap. 1. de officio deleg. Boer. quęst. 167.
5 nu. 3. Plazza d. c. 16. n. 2. Marsil. in pract. crim. §. constante nu. 56. si autem etiam in facto auxilium præstitū fuit remotum, opem ferens, nō punitur ea pœna qua principalis, sed mitiori arbitrio iudicis, vt tradunt scribentes relati a Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. cas. 349. nu. 9. vbi etiam tradit plures limitationes ad prædictam
6 conclusionē, vt ex eo videri potest: Post factum autē potest quis pluribus modis furibus opem ferre, aut vt fur effugiat, vel dum recipitur, & occultatur, & est casus punibilis, l. 1. & 2. & per totū titulum C. de his qui latrones occult. l. congnuit ff. de offic. præsid. l. 1. & 2. ff. de recept. Bart. in l. is qui opem ff. de furt. & facit d. l. vnica vers. pęnas autē l. C. de raptu virg. & ibi Hippol. de Marsil. nu. 85. l. 1. §. quod autem ff. de ser. corrupt. & in prædictis casibus opem ferens tenetur furti nō manifesti l. is qui opem & l. in furti ff. de furt. & extra ordinem pro modo culpæ punitur, Curt. Senior. cons. 41. in fine Boer. quæst. 167. num. 4. in fine Plazza lib. 1. epitom. delict. cap. 16. num. 5. Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. casu 349. nu. 22.

SVMMARIVM.

1 *Penitentiæ locus est in contractibus alienationis rei ecclesiæ ante beneplacitum Papę, secus vero post, etiam si sententia executionis per commissarios sit ferendæ, & quare nu. 2.*

3 *Conditiosi alienatio cedet in euidentem ecclesiæ vtilitatem quæ apponitur in mandato alienationis rei ecclesiæ non suspendit gratiam, nec facit beneplacitum conditionale quod eius substantiam.*

4 *Penitentiæ non est locus in alienatione rei ecclesiæ po obtentum beneplacitum, etiam respectu successoris, qui alienationi non consentit dumodo fuerit impetratum in vita prædecessoris alienantis.*

5 *Alienatione ecclesiæ, nulliter confirmatæ, est in ipsius electione vel standi contractu, vel recedendi.*

6 *Alienatio an possit reuocari post porrectam supplicationem ante expeditionem beneplaciti si postea fuerit expeditum per verbum fiat remissiue traditur,*

Pœnitentiæ an sit locus in alienatione rei ecclesiæ si per successorem fuerit contradictum.

DECIS. XXXI.

NOn minus pulchra, quam vtilis dubitatio proposita fuit in Curia Archiepiscopali num in contractu alienationis rei ecclesiæ facto per prædecessorem locus sit penitentiæ si per rectorem successorem fuerit contradictum antequam per Iudices Apostolicos Commissarios latum fuerit decretum, in qua
1 dubitatione domini de congregatione distinguebant, quod ante obtentum beneplacitum apost. sit locus pœnitentiæ, in quibus terminis loquitur Put. d. decis. 353. lib. 1. Accoramb. dec. 9. Achill. de Grass. decis. 2. de pract. Caputaq. dec. 12. par. 5. Rot. diuers. decis. 577. num. 2. par. 1. Marescott. lib. 1. variar. resolut. cap. 4. post tamen obtentum beneplacitum prædictum, partes non possunt amplius pœnitere, neq. à contractu recedere, licet non dum fuerit secuta sententia confirmatoria vigore breuis si in euidentem per Commissarios Apostolicos, ita in proprijs Farinac. decis. Rot. Roman. decis. 205. & 206. Paris. cons. 1. num. 129. lib. 1. Cephal. cons. 91. nu. 9. lib. 1. Bald. consil. 175. num. 7. lib. 1. & ita pluries fuit resolutum per Rotā, vt in causa Leodiens. domorum 10. Maij 1576. coram Rubeo, & iterum in vna Roma. locationis 4. Iunij 1584. coram Blanchetto, & tandem in vna nullius emphiteosis 15. Nouembris 1605. coram Lancellotto, & ratio differentiæ est, quia ante obtentum beneplacitum, conditio cum qua fuit contractum non est purificata, vnde licitum est pœnitere cum alienationi ius resistat, cap. si quis præsbiterorum vbi DD. de reb. Eccles. non alienand. sed dicto beneplacito obtento cessat
3 iuris resistentia, & consequenter conditio suspensiua apposita in contractu amplius non durat, illa vero alienatio si cedat in euidentem vtilitatem quæ apponitur in mandato de confirmando, cum respiciat tempus initi contractus

ctus non impedit gratiam, nec facit beneplacitum cōditionale, quoad eius substantiam, quia licet sit impedita executio beneplaciti Apostolici, quæ est dilata in tempus post quam de euidenti constiterit vtilitate, nihilominus effectus Breuis statim ab initio operatur, nā quod cedat, vel non cedat in euidentem Ecclesiæ vtilitatem est omnino certum in rerum natura, licet in nobis sit incognitū, & propterea illius liquidatio non suspendit effectum beneplaciti, vt fuit dictum in allegata Leodien. & benefacit, quod alias voluit Rota in vna Burgen. Canonic. 28. Aprilis 1597. coram Pamphilio, & Ampliatur supradicta conclusio, vt
4 locum habent etiam contra successorem, pro vt in casu de quo nunc controuertitur, nam licet alienationi non cōsēserit, si tamen assensus fuerit impetratus in vita prædecessoris qui alienauit, & contractus erit vtilis Ecclesiæ, Rector succedens non potest pœnitere, nec tollere ius alteri acquisitum, Alex. consilio 27. num. 4. lib. 3. & fuit decisum in Rota in vna Bononien. transactionis 5. Decembris 1617. coram Coccino, licet limitetur eadem conclusio, vt non procedat quando alienatio esset confirma
5 ta, sed nulliter, quia non posset peti, vt de nouo contraheretur, nec ad id Rector cogi posset, sed eius esset electio, an vellet stare contractui, vel potius ab eo recedere, cap. si qua 12, quæst, 2. glosa in cap. 1. versic. Sede Vacante, vbi omnes ne Sede Vacante, & alij in cap. 1, de his quæ fiunt à Prælatis, Cassan. in consuet. Burgund. rubrica 4. num. 26. §. 1. Pinel. in l. 1. num. 32. C. de commuten. Puteus decis. 310, lib. 2. & fuit decisum in Rota in vna Cortonen bonorum 3. Iulij 1589. & 26. Ianuarij 1590. coram Platto; An autem liceat reuocare
6 alienationem, post porrectam supplicationē ante tamē expeditionē assensus, si, & postquam fuit expeditum per verbum fiat, est videndus Afflict. in decis. 253. vbi nonnulla ad propositum.

SVMMARIVM

1 *Mendacium circa accidentales circumstantias non vitiat testium depositionem, sed limita num. 2. 4. & 5.*
2 *Iuramentum testis non extenditur ad Accidentia, & in circumstantias, sed solum respicit substantiam ipsius negotij.*
3 *Idque procedit siue ante, siue post periurium, testimonium hoc tulisset.*
4 *Testis iurās dicere veritatem super omnibus de quibus interrogabitur, si dixerit falsum circa accidentia, & circumstantias, arguitur de falso in reliquis.*
5 *Mendacium circa accidentia, & circumstātias, quæ ad causam ipsam faciunt vitiat testium depositionem circa reliqua.*

An mendacium circa accidentalia vitiet testium depositionem.

DECIS. XXXII.

IN facti contingentia cum hic articulus discuteretur, pluries fuit habitum pro absolutio in Curia Archiepiscopali, quod quando
1 testis deponit falsum circa accidentia, & circumstantias, quæ nullo modo tangunt negotium de quo agitur, nec qualificat fidem testis, non vitiatur eorum testimonium in reliquis prolatum, vt docent Angelus in consil. 194. Innocent. in cap. fraternitatis de hæret. & ibidem Ioan. Andr. cons. 1. Ancharan. eadem col. Anan. col. 4. & Felin. 225. Butr. in capit. cum causam in fine de testibus, Bal. & Salic. in l. si in falsis in fine C. de transat. & ibidem cæteri omnes Ruin. cons. 36. col. 1. & cons. 41. col. 1. vol. 4. Ias. in l. 2. nu. 7. C. de bonis poss. secundum Fab. Alciat. in l. 1. §. sed simili num. 18. de verb. obligat. Dec. cons. 100. col. 3. versic. similiter falsitas, & cons. 342. Gram. cons. 19. num. 7. & in voto 36. col. vltima, & in decis. 43. & decis. 60. num. 16. & huius sententiæ ea est ratio, quia depositio testis non extenditur circa accidentia,
2 & circumstantias, sed solum respicit substantiam ipsius negotij, & hic casus locum habet, siuè ante, siuè post periurium, testimonium tulisset, & hanc receptam opinio-
3 nem testantur Secc. Iun. in cons. 41. num 13. libro 2. Gabriel in conclus. 4. de criminal. nu. 13. versic. sed istam; licet ista opinio non ha-
4 beat locum quando testis ipse iurasset dicere veritatem super omnibus de quibus interrogabitur, nam nec falsitas commissa circa accidentia, & circumstantias arguit falsitatem in reliquis, & ob id habendus erit iste vt falsarius, Bal. in d. l. si ex falsis in fine C. de transact. Aretin. in cap. in nostra col. 2. de testibus, & in cons. 71. num. 1. Alex. cons. 44. col. penult. libro 2. & in cons. 28. col. 3. versic. prçterea dictam lib. 6. Riminal. sen. in d. l. si ex falsis ad finem, Felin. in cap. fraternitatis nu. 23. de hæretic. Crauetta cons. 99. num. 8. Gabriel. in citata conclus. 4. num. 13. Alciat. in d. l. si ex falsis in fine versic. nam, & Baldus, Boerius in decis. 245. vt etiam dicimus locū
5 non habere quoad illas circumstantias, & accidentia, quæ ad causam ipsam faciunt, vt declarat Alciat. in citata l. fin. ex falsis ad finem versic. nam vero, qui tamen ait, hoc in testem euitare pœnam falsi, vt dicit etiam. Idem in

in leg. 1. §. sed, si mihi nume. 58. de verbor. obligat.

SVMMARIVM

1 *In omni re considerandus est finis nam intentio, voluntas, & propositum distingunt delicta.*
2 *Finis est primus in intentione licet sit vltimus in executione.*
3 *Omne agens agit propter finem, & ad illud principaliter intentio dirigitur.*
4 *Quolibet actus ex fine iudicatur.*
5 *Finis debet semper attendi.*
6 *Finis magis dignus, trahit ad se principium quam est minus dignum.*
7 *Cum quid est propter aliud, consideratur id propter quod est.*
8 *Quoties sumus in actu, in quo principium ex se nichil operatur, sed fit propter finem, attenditur finis.*
9 *In iure semper attendendum est id quod principaliter agitur.*
10 *Stante statuto, quod quis non possit extrahere frumentum de aliqua terra nisi propter vnũ suũ, si quis extraxerit ꝓpter usũ licet postea vendiderit nõ incidit in penã.*
11 *Statutum, quod de venditione fructuum debeat solui gabella, non habet locum, quoties venditur fundus plenus fructuum.*
12 *Verba simpliciter prolata debent intelligi primario, & non secundario.*
13 *Citari non debet ille de cuius praeiudicio principaliter minimè agitur, licet secundario.*
14 *Actus non dicitur verti in detrimentum alterius, quando non affert ei detrimentũ principaliter.*
15 *Aggrediens principaliter licitum, si secundario facit illicitum in illicitò non debet puniri illa pęna, qua alias puniretur.*
16 *Ius non considerat, quod fit executorie, sed quod agitur principaliter.*

An in pęnas Bullæ si de protegendis incidat, qui fregit carceres in quibus erant inquisiti in Sancto Officio, si eius intẽtio principalis fuit vt ipse eiusque amici fugere possent.

DECIS. XXXIII.

1 IN omni re considerandus est finis, & intentio cum volũtas, & propositum distinguũt maleficium l. verum ff. de furt. vnde cum intẽtio principalis dicti inquisiti eiusque finis fuerit, vt propria fuga euaderet propterea non debet iudicari incidisse in præfatas pęnas, finis
2 enim est primus in intentione, licet sit vltimus in executione l. 1. C. de executio. rei iudi
3 catæ, & ideo omne agens agit propter finem & ad illum principalis intentio dirigitur l. 1. ff. solut. matrim. & l. eam, quam vbi Bald. in princ. C. de fideicommiss. & spectatur finis, &
4 non principium, quia omnis actus ex fine iudicatur l. verum C. de furtis, & quod finis atten
5 dendus sit est textus in l. & si sint alias cum aurum §. perueniamus ff. de auro & argent. legat.
6 imo finis magis dignus, & nobilior trahit ad se principium quod est minus dignum, teste Aristotile secundo Phisicorum, & media sequuntur naturam sui finis, & ab eo regulantur secundum finem, l. oratio ff. de sponsal. Crauetta consil. 137. nu. 14. & cum quid est prop
7 ter aliud, consideratur id propter quod est l. si quando ff. de auro & argento legato, Gribaldus in tracta. de ratione studendi lib. 1. cat. 100. & ex fine apparet intentio permissarum, Tiraquell. de retract. lignager. §. trigesimo-sexto ad finem tituli num. 19. & plura de his cumulat Coler. in tract de processu iudicario par. 3. cap. 9. num. 1. & sequent. & quando sumus in aliquo actu cuius principium ex se ni-
8 hil operatur, sed fit propter finem, attenditur finis, & non principium, est text. in l. receptum ff. commun. præd. l. cum furiosus ff. de iudic. § suffici. institu. de ingen. l. non intelligitur §. quando autem ff. de iure fisci, ita declarat Alciatus de præsumpt. reg. 2. præsumptio. 32. num. 2. & latissime, Menoch. de præsump. lib. 6. præsumptio. 17. num. 10. ex supra dictis allegatis, & in iure semper est cõsideran-
9 dũ quod id principaliter agitur l. si quis nec causam ff. si certum petatur, cui addo etiam textũ in l. 1 §. vnde quærit ff. de exercit. per quem tex. determinant ibi Alberic. & Bal. quod stãte statuto, quod nullus possit extrahere frumẽ
10 tum de comitatu nisi propter vsum suum alias incidat in pœnam si quis extraxerit propter vsum suum licet postea vendiderit non incidit in pœnam, tenet Bartol. in l. ceteræ §. fin. de leg. 1. Adde secund. tex notab. in l. abstinendi ff. de in integr. restit. per quem tex. deciduntita notabititer, Bal. in l. præcedenti quæ incipit non solum, quod stante statuto, quod, venditione fructuum debeat solui Gabella, si quis vendidit fundum plenum fructibus tali casu fructus non sunt gabellandi, ꝗ cum fructus non vendantur principaliter, sed secundar. & attendendum est, quod principaliter agitur, allegat tex. in l fin. §. pen. ff. que in fraud. credi. vbi est quasi casus expressus de hoc Tertio, adde not. tex. in l. si is cui §. quod si seruus ff. de acquirendo, per quem tex. dicit Bartol. se alijs decidisse de facto stante statuto,

quod

quod capiēs à banditū in persona, debent habere tantum a communi, quis forte potestas cæperit aliquem furem qui reperiatur bannitus, non debebit habere præmium statuti, & idem tenet Bar.in l.siquis in graui §.vtrum ff. ad syllan.& in l.nulla macula C.de delat.lib.2. quarto facit, quod no. Bal. & Ang. in l. 1. §.1.
12 ff.de iust.& iur. quod verba simpliciter prolata debent intelligi primario, non secundario, ideo in causa hæredis producitur legatarius in testem, & interrogatur an aliquod commodum speret, & si responderit quod non, & postea accusetur de falso tanquam commodum, speraret certe secūdum eos non potest recte accusari, cum illa verba, quod non speret commodum, intelligi debeant scilicet principaliter non secundario, & sequitur Alex.in cons.101.lib. 3. qui ibidem dicit si statutum imponat pœnam turbatoribus status Reipublicæ, intelligitur de his qui principaliter turbant, & sequitur Alex.in cons. 255.lib. 2.quinto adde, quod voluit glo. not. & approbata per omnes, in l.de vnoquoque in glo. 2.ff.
13 de re iud. quod non debet citari ille de cuius præiudicio non agitur principaliter, licet secundario sic, & illam glos. sequitur Angelus & moder. in l. filius familias §. diui ff.de leg.1. & ibi dicit Imol. quod ad hoc est singularis. Hinc dicunt Innoc.& Butr.in cap. humilis de maio, & obedient.non esse citandos illos quos incidenter negotium tangit, sed sufficit citare principalem, per tex.in l.1.§.denunciari ff.
14 de ventre inspiciendo facit ad hoc quod notabiliter voluit glo.in cap.quamuis in fine de pactis vbi actus non dicitur verti in detrimētum alterius qui non affert ei detrimentū principaliter sed secūdario, & ad hoc optime facit quod
15 docet Nellus in tract.de bannitis in 2 pa. secūdi tēporis q.13.&, quod vbicumq; quis aggreditur principaliter licitū, & secūdario faciat illicitū, tunc ratione illius illo illiciti non debet puniri illa pœna qua alias puniretur sed debet mitius puniri arbitrio iudicis: confirmatur etiam quia id quod principale est attenditur, & non id quod secūdario, & in consequentia, l.tutor ff. de administratione tutorum, vnde Bald. in l. vt vim ff. de iustitia, & iure, voluit quod stante statuto, quod liceat offenso facere competentem, vindictam intelligitur de principaliter offenso, & non per mediā personam l.qui liberis §.hæc verba ff. de vulga, & pupil. facit etiam quod vult, Ang. post Iac. Butr.in l. Lutius ff. de infam. §. 1.quod si testis dicat falsum super facto principali, tunc bene debet puniri de falso, secus si dicat falsum super apppendicibus, puta si negauit se esse coniunctum partis cū producentis, cū tamen ei attineret, tūc licet mētiatur: tamē nō punitur nisi crimine stel-lionatus, quod reputat Ang. mirabile, & not dignum, & idem Ang. in cons. 132. col.2.Et
16 tandē facit, quod ius non considerat id quod fit executiue, sed id quod fit principaliter allegat text. in l.fin.ff. quod cuique vniuersitatis.

SUMMARIUM

1 *Fiscus publicatis attestationibus potest alios testes producere.*
2 *Textus in cap. fraternitatis de testibus, non habet locum in causis criminalibus.*
3 *Non est bonum in criminalibus, vt veritas fauore publico amittatur.*
4 *In causis, quæ nunquam transeunt in rem iudicatā, semper testes produci possunt etiam post publicationem.*
5 *Sententia in criminalibus siue sit pecuniaria, siue corporalis nunquam transit.*
6 *Pars potest ad eius defensionem adducere testes post publicationem.*
7 *Amplia siue officio iudicis, siue ad partis instantiam agatur.*
8 *Valet argumentum de renuntiatione defensionum ad publicationem.*

An valeat fiscus publicatis attestationibus alios testes producere.

DECIS. XXXIV.

CVm pluries in Curia Archiepiscopali disceptatum fuisset, an fiscus publicatis attestationibus, alios testes posset producere,
1 semper fuit decisum affirmatiue, & ratio potior est, quia tex.in cā.fraternitatis de testibus, disponens quod publicatis attestationibus non
2 possint recipi testes super eisdem articulis, nō habet locum in causis criminalibus secundum doctrinam Bart.in l.1.§.fin.nu.4.ff.de quæstionibus cum concordātibus ibi positis per Marsilium nu 4. & in sua prattica §.sequens num. 6.& iuxta istorum sententiam, & doctrinam, seruare Senatum Pedemontanū, testatur Thesaur.in dec.261.sequitur Capyc.in dec. 83.vbi dicit, quod in criminalibus non concluditur, & ad idem Alex.in l 4.§ hoc autem iudicium ff. de damno in fecto, cuius sententiam sequitur etiam Aret. in cap. cum venissent col.4. versic. aduerte tamen de testibus, & sic decidisse alias Senatum Pedemontanū refert Thesaurus in dicta dec.261.in anno 1556. mense Septembris in quadam causa Burgel. reddens rationē quia nō est bonū, vt veritas in crimina
3 libus quæ fauorē publicū concernit amittatur, quomodocūq; procedatur, ne delicta remaneāt
4 in punita, & supradictis additur, quia in causis, quæ nunquam transeunt in rem iudicatam sem-

semper testes produci possunt, etiam post pu-
5 blicationem, vt per Socc. in regula 403. num. 37. sententia enim in causis criminalibus nunquã trãsit, in rẽ iudicatã siue sit corporalis, siuè pecunia pęna, vt tradit Marsil. in sua pract. §. Ordini n. 1. post alios, quos ibi citat, & hanc nionem procedere, & locum sibi vendicare
6 etiam si à patre ad eius defentionem testes post publicationem producerentur, hoc enim ei cō ceditur, secundum Bartol. in l. 2. §. si public. num. 15. de adulter. Felin. in citato cap. cum clamor col. 2. versic. & hoc quod dicitur de testibus procedit & locũ habet, tã si procedatur
7 ex officio iudicis, quã ad partis instantiam, valet enim argumentum de renunciatione defen
8 sensionum ad publicationem, vnde sicut non potest renũciari, ita pariter nec defensionibus à productione, vt habetur per Alex. in Addit. ad Bart. in l. 1. §. fin. num. 4. ff. de quemadm. Felin. in citato capitolo cum clamor col. 2. in fine de testibus.

SVMMARIVM

1 *Excommunicati pro spoliatione Ecclesiæ cũ ex fractione post denunciationem à Sede Apostolica absoluendi sunt.*
2 *Sacrilegium committitur frangendo ianuam Ecclesiæ.*
3 *Sed contrarium deciditur.*
4 *Ad incurrendam hanc excommunicationem non solum requiritur fractio ianuæ Ecclesiæ, sed etiam spoliatio.*
5 *Qui uadit malo animo ad frãgẽdũ Ecclesiã, et furandũ, & tamen non frangit, quia inuenit ianuam fractam, vel apertam, & sic intrat vel asportat bona ipsius non incidit in hunc canonem, & nu. 6.*

An frangentes per vim ianuam Ecclesiæ censeantur excommunicati.

DECIS. XXXV.

IN facti contingentia, cum quidam laici per vim fregissent portas cuiusdam Ecclesiæ fuerunt citati ad dicendum, quare non deberẽt declarari excommunicati per nostram Curiam ob dictam violentam fractionẽ, cumq; cō paruissent, allegabatur pro eis in nullam incidisse censuram, quare fuit dubitatum inter nos quid iuris, & dicebatur quod textus in capit. conquesti sunt, de sententia excommunicat. di
1 cit, quod excommunicati pro spoliatione Ecclesię cum effractione, post denunciationem, à Sede Apostolica absoluendi sunt, ex quo textu patet, supradictos incidisse in censuras canonis, & ad idem expẽditur, textus in cap. canonica 11. quæst. 3. & in cap. omnes 17. q. & in cap. quisquis eadem causa, & quęstion
2 dicitur, quod sacrilegium committitur si qui fregerit Ecclesiam.
3 Cæterum supradictis non obstantibus contrarium fuit decisum, scilicet, quod frangens ianuam Ecclesię non incidat in censuras, & fuit responsum ad textum in d. cap. conquesti sũt, quod ad hoc vt pęna illius canonis incur
4 ratur duò sunt necessaria, scilicet fractio Ecclesiæ, & spoliatio, vt habetur per Panor. ibidem Pisan. in verbo excommunicatio, Angel. in eodem verbo §. casus sextus Syluester ibidem 7. num. 16. §. 8. Caiet. in eodem verbo excommunicatio casu 20. Nauar. in suo manuali c. 27. num. 94. §. 8. & Medices part. 2. summæ tit. 9. q. 78. num. 95. vnde si quis aperiret Ecclesiam, vt spoliaret, vel frangeret, sed non spoliaret, non subijceretur huic Canoni, imò qui vadit malo animo ad fragẽdũ Ecclesiã, &
5 furandũ, tamen nō frangit, quia inuenit ianuã fractam, vel apertam, & sic intrat, vel asportat bona ipsius, non incidit in hunc Canonem: Is autem effractor censetur, qui dolo, aut malo animo, aut per iniuriam violentam parietem fodit, aut suffodit, aut vitream fenestram frangit, aut ostia, aut cardines, aut cardines quibus ostia firmata sunt, aut ipsũ tectũ Ecclesię, imò vt addit Syluester loco proximè citato §. 1. nu. 17. si quis impingens in portam siue debilem vectẽ faciat cedere loco, incidit, quia cũ cōstitutio hęc sit in fauorem Ecclesię, latissimè erit interpretanda in dubio, non autem, qui aperit claue, siuè eã surripuerit, vel extorserit, siue non vt notat. Nauarr. in suo manuali d. cap. 27. nu. 94. §. 8.

SVMMARIVM

1 *Monitoria possunt concedi pro scripturis exhibendis.*
2 *Intellige concurrente interesse potentis.*
3 *Scripturæ editio pro veritate reperienda non est deneganda.*
4 *Socij, libros societati exhibere tenentur.*
5 *Socio dicenti non habere librum, non est credendum.*
6 *Socius qua actione cōsocium astringere possit ad librum exibendum.*
7 *Documenta contra se edere neminem teneri declaratur.*

Monitoria generalia an sint concedenda pro exibitione scripturarum.

DECIS. XXXVI.

IN vna Archieoiscopali quotidie decernuntur monitoria contra detinentes possiden-

tes, vel quocunque modo occupantes scripturas, alicuius ideo vt istius conclusionis vera habatur cognitio, suppono quem ad exibendum scripturas, censuris cõpelli posse, vt testantur Anton.de Butr. Abb. Fel. Dec. & reliqui Classici in c.1.de prob. Cordub.de cas. conf. q. 63. Sayr.de cens.lib.1.cap.9.nu.36.& in clau.reg. lib.12.cap.20.nu.30. Tolet.in sum. lib. 1. casu 8.nu.7. Sayr.tom.5.disp.20.sect.3. Reg.2. sicq; decisum inquit Lazar. de monit. sect. 2. quæst. 17.nu.1. Guttierez lib.1.canon.99.cap.11.nu. 38. Rom.Iun.cons.357.num.40. Graff. par. 1. dec.lib.4.ca.8.nu.24.& cons.6.nu.29. de sent.
2 excommunicat, Quod intellige concurrente interesse petentis, Sot.in 4.dist.22.quæst.1 art. 2.vers.3. Ant.Cordub. in tract. de casibusconscrib.q.63. Greg.Sayr.locis citatis Tolet. locis etiam citatis, Guttierez lib. 1. canon. 99. cap. 11.num 38. Vgol.de potestate Episcopi par.2. cap.45.§.4.vers.non etiam Giurb.decis.94.nu.
3 1.cuius decisionis ratio fundatur ex pluribus, Primo quia pro veritate reperienda, editio scripturarum denegari non debet illi cuius interest l. si quis de argentarijs §. ex hoc edicto vbi omnes, ff.de eden.cap.quoniam de prob.& declarat Curt. Iun. in l. 1. C. de edendo num. 40. d. Macus Antonius in lib. 1. variar. resol. resol.vltima casu 12.vers.studium. Tum secundo, quia regulariter in his casibus in quibus iudex secularis re perspecta potest quem compellere ad edendas scripturas, quos latè notat Menoch.de arbit cas.499. per totam Massin. in l. 1.C.de edendo à nu.13.in his etiam post iudex ecclesiast. in subsidium sub excommunicationis pœna compellere, vt ex Corduba, & alijs, tradit Henriquez in sum. tom. 1. lib. 13. cap.
4 18.nu.2.& dicetur infra, Idque exemplificari pót in socijs, qui societatis libros exibere, tenetur l.quædam in princip. vbi Bart.Bald. Ang. & cæteri ff. de edendo, Alc. Bolognetus, Dec. nu. 19. Gihen. nu. 11. Aloys. Leg.nu.18.& alij in l.1.C.eodem, vbi communem dixit Rip.nu. 8. Marsil. sing. 81. Rom. cons. 156. Ang.cons. 186.Bald.cons.152.vol 3. Ber.cons.191.num. 35.vol.1.cons.128.nu.9.vol.3. Paris. cons. 86. nu.17. & 25.vol.1.Socc.cons.190.col.4.vol.2. Tusc.lit. E conclus.41.nu.5. conclus.45.num. 7.lit. S conclus. 303.nu.7 Dec.cons.110.num. 8.Ant.Sola ad decret.Sabaud.tit.24.glo.2.nu. 43.& 44.Cartar.dec.112.Pauia de probat lib. 1.cap.66.nu.37.Magon.decis. lucens. 5. Noni. cons. 63. num. 1.Felic.de societ.cap.39.nu.41. Menoch.cons.27.nu.17.Verall.decis. 157.nu. 3.par.2.Decian.cons.61.vol.5. Couar.in 1.resol.cap.1. nu. 5. Adeo vt si librum socius non
5 habere dixerit, nec ei credendum erit; Anchar. cõs.317.Soccin.cõs.190. & cõs.199.col.4.vol. 3. Roland.cons.99. nu.33.vol.1.quo casu nec suo iuramento amissionem probat, Seraph. de priuileg.iuramenti priuileg.37.Honded.cons.
6 19.vol. 1. Mascard.de prob.conclus.88.cum nedum officio iudicis, sed actione pro socio librum exhibere tenetur consocius, Bimus cons. 182.nu.44.Pacian.d.cap.66.nu.31.nec excusatur si alio libros transtulisse dixerit Magon. decis.lucens.5.nu.12. & in hoc non obstat documenta contra se edere neminem teneri, l. 1. & l.fin.C.de edend. Menoch.de arbrit.iud.cas. 449.nu.1.& 2.quæ nec á domo rei harum monitorialium litterarum prætextu sumenda sunt, ideo reuocande, vel suspendende saltem ille erunt l.nimis graue C.de testamentis, Thesaur.fori eccles.cap.38.nu. 23. Macerat. lib. 1. resol. vlt.cas.75. Neuizan.cons.15.nu.3.Raud. decis.17.nu.14 Nauar.cons.3.de censuris, Costa de susidiar. remed. 14. sub num.5. Nam respondetur dupliciter, & primo quia si fauore fisci edere quis tenetur in causa ciuili, ex communi quam firmant Doctores in cap.1.nu.13. de prob. & in l. 1. & in l. fin. C. de edendo, Grammat. cons. crim 9. Gaill. lib. 1.obseruat. obseruat.106. nu.11. Peregr.de iure fisci tit 7. lib.3.nu.11. Menoch.in addit.ad casu 499. nu. 68. eo magis fauore animarum fieri debet dicto reuel. seu exibitio ad quam denuntiatione euangelica compelli is poterit, Rom. consil. 398.nu.3. Gutierez cons.96.nu.3. Marsil.sing. 271.& in l.de minore §. tormenta nu. 51.ff.de quæstion. Cassan.in cons.1.num.104 Tusc.in concl 45.nu. 8. quo in casu posset tunc contra eum, secundum prædictos euangelica denunt. procedit, & potest etiam respondere, quod in his casibus quibus secularis iudex refecta potest alium compellere ad edendum quos latè recenset Menoch.in addit.ad d.cas.499.& in his etiam potest ecclesiasticus in subsidium sub censuris illum ad edendum cogere, Henriquez in sum.tom.1.lib.13.c 18.nu.2.sed socius tenetur de iure consocio edere ergo &c. Adeo vt si non exhibeat requisitus sucumbet postea in causa ex socio, Turret.cons.3.nu.16.nec mirum quia non edentem libros ad quos tenetur, in iustam etiam causam fouore asserunt, Afflict. Paris. Crauett. Plot. & alij a Menoch. relati lib. 1. præsumpt. 91. immo contra eum iuratur in litem, Bald. Stracc. Vbald. Plot. Noni. & alij à Turrett. relati d. cons.3 num.21. Passer.d.l.4. num.23. Bim. consil.50.num.112. Tusc.d.conclus.4.num.4.

SVMMARIVM

1 *Vacare dicitur beneficium in Curia, siuè beneficium vacet per resignationem, siuè per obitum.*

2 *Per renunciationem beneficij iurispatronatus*

tum factam in Curia non fundatur illius affectio, & reseruatio, & sic fertur decisũ, & quare num. 3. & 4. assignatur ne laici retrahantur à fundatione constructione, vel dotatione ecclesiarum, seu beneficiorum.

5 *Non est aequum iura tollere patronorum pias fidelium voluntotes.*

6 *Per clausulam ad praesentationem non derogatur iuri patronatus laicali?*

7 *Sed contrarium est in iure patronatus ecclesiastico, & assignatur ratio nu. 8.*

9 *Per solam simplicem collationem factam à Papa censetur derogatum iuri patronatus clericorum absque alia derogatione.*

An per renunciationem beneficij factam in Curia inducatur illius affectio, vel reseruatio.

DECIS. XXXVII.

Renuntiauerat quidem beneficium, quod ad praesentationem patronorum laicorum pretinebat in Curia ad fauorem cuiusdã clerici, quare fuit dubitatum in Curia Archiepiscopali si per huiusmodi renunciationem censeatur inducta affectio illius beneficij, & consequenter censeantur ligatae manus ordinarij, vt si dicta renunciatio non fuerit sortita effectum, & per patrones sit alter praesentatus non valeat ordinarius illum instituere, & dubium faciebat Decis. Veralli 329. par. 3. vbi va

1 care dicitur beneficium in Curia, siue beneficium vacet per resignationem, siue per obitum allegat gl. in c. si propter in verbo vacabunt de rescript. in 6. & idem Verallus in decis. 327. eodem lib.

2 Caeterum in dicta curia fuit resolutum contrarium, vt scilicet praefata renuntiatio non inducat affectionẽ beneficij pertinentis ad praesentationem patroni laici, cum vt ait Gonza-

3 lez glo. 18. in principio talia beneficia non cadunt sub reseruatione illius regulae octaue, sicut nec sub alijs reseruationibus generalibus glos. verbo collatio in c. 2. de praebend. lib. 6. vbi Geminian. num. 11. & Franch. num. 8. Card. cons. 117. nu. 2. vers. item ex alio, & in clement. 1. q. 7. in fin. de iure parronatus, Alex. cons. 75. nu. 1. vol. 4. Gaspar. de Perusio in tract. de reseruationibus §. quae autem beneficia reseruantur, num. 5. vbi veriorem opinionem affirmant Felyn. in tract. quando literę Apostolicae in princip. limit. 2. Rocch. de Curte. de iurepatr. verbo honorificum q. 4. num. 22. & 23. & q. 24. nu. 54. Lambert. in eodem tract. lib. 2. par. 1. q. princip. 9. ar. 22. Æneas de Falconibus de reseruationib. q. 3. principali n. 36. Io: Selua de benef. 3. par. 3. quaest. 21. Cassador. decis. 6. nu. 5. de iurepatr. Rebuff. in tract. nominationum quaest. 8. num. 22. & in praxi beneficiali 3. par. signaturae verbo nec non iurispatronatus nu. 70. Couarr. in practic. quaestionibus cap. 36. nu. 3. & 4. Mandosius in regula 1. Cancellariae quaest. 8. à nu. 6. cum seqq. in reg. 32. quaest. 4, per totam, & in additione ad Lapum alleg. 84. sub litera N, Hoieda de imcompasibilitate beneficiorum par. 1. cap. 24. nu. 109. facit Rot. dec. 46. in princ. de concessione praebendae, & dec. 3. de iurepat. in antiquis, & expresse tenet Rota. dec. 304. nu. 1. par. 2. diuers. & in terminis regulae octauae Cancellariae est decis. Putei 319. eadem diae nu. 1. & per totã lib. 1. & dec. 308. nu. 2. lib. 3. Achill. de Grassis dec. 3. de iure patr. & alias pluries tenuit Rota, & quotidie

4 seruatur 1. ratio huius conclusionis est, vt laici retrahantur à fundatione, constructione, vel doratione ecclesiarum seu beneficiorũ, vt omnes memorati Doctores recensent, & quia vt dicit Concil. Trident. sess. 25. cap. 9. de refor-

5 matione in principio, iura tollere patronorũ, & pias fidelium voluntates in eorum insti-

6 tutione violare equũm non est; Vnde per clausulam ad adpraesentationem in d. regula adiectam non derogatur iuri patronatus laicali, Lapus allegat. 84. nu. 5. in fine, & nu. 6. vbi additio litera N Paris. de resignatione lib. 2. q. 4. à nu. 37. cũ alijs quos citat: Quoties vero esse-

7 mus in iure patr. ecclesiastico, videlicet quãdo ex bonis ecclesiae beneficiũ fundatur, seu dotatur, aut à laico donatur ecclesiae, aut ratione ecclesiae competit alicui, iuxta glo. in clem. 2. verbo praesentare de iurepatr. glo. verbo in concessione in c. dilectus 6. de officio legati, vbi tradunt omnes cap. 1. de iurepatr. in 6. Rocch. de Curte de iurepatr. verbo ius. q. 7. Rebuff. de nominationib. q. 8. nu. 22. Lãbert. de iurepatr. lib. 1. q. 1. art. 5. per totum, Couar. in pract. q. c. 36. nu. 5. vers. 2. Paris. de resignatione lib. 2. q. 4. ex nu. 39. in tali casu procul dubio reseruatio nostrae regulę locum habet, ac cõprehendit beneficia iurispatr. ecclesiastici, & ratio est nam facile huic iuripatr. praeiudicatur ca. cum dilectus de iurepat. c. dilectus, & ibi Abb. & reliqui de officio legati, Felyn. tract. quãdo literę Apostolicae limitatione 3. Æneas de Falconibus de reseruationibus q. 4. principali effectu 14. vers. idem, & multo furios. procedit. Hoieda de incõpatibilitate beneficiorũ par. 1. c. 24. nu. 112. Mandos. Regul. 1. q. 8. n. 5. Cassad. dec. 4. nu. 2.

9 de iurepatr. Couarr. in practicis quęstion. c. 36. nu. 5. per solam enim simplicem collationem factam à Papa censetur derogatum iuripatr. clericorum absque alia derogatione, Cassador. decis. 4. nu. 11. de probat. & dec. fin. num. fin. d iurepatronatus.

SVMMARIVM

1 *In pœnalibus non habet locum extensio.*
2 *In pœnis benignior interpretatio est facienda*
3 *Rescriptum impetratum Contra Episcopum & quoscunque, alios comprehendit etiam laicos.*
4 *Vbicunque filij filiorum reperiuntur positi in conditione, dictio alius, vel aliter non potest aliter ad eos in dubio referri.*
5 *Dictio alius posita in edicto, importat prohibitionem armorum similium.*
6 *Dictio alius est implicatiua similium.*
7 *Pensio primarum pensionũ intelligitur per clausulam præsens.*
8 *Dicto alius de sua natura est dictio relatiua, & præsentatiua eiusdem qualitatis cuius erat illa de qua facta extensio.*

Dictio, alius, apposita in edicto prohibente armorum asportationem an sit repetitiua similium.

DECIS. XXXVIII.

CAuetur edicto nostræ Curię Archiepiscopalis, de quo alias mentionem fecimus, ne clerici archibusettos, pugiones stillettos, & alia similia exportent, quare fuit dubitatum, an dato quod non adesset dictio illa similia, per dictionem illam alius importaretur repetitio similium, ita vt eadem pęna edicti esset infligenda asportantibus arma non mentionata in præfato edicto: & prima consideratione videbatur negandum, ex eo quod in pęnalibus
1 non habet locum extensio l. cum quidam ff. de liberis, & posthum. cap. alia, & ibi latissime Dynus de regulis iuris in 6. cap. statutum, & ibidem Ancharan. & reliqui scribentes con-
2 muniter de electione in 6. in pœnis enim benignior est facienda interpretatio cap. in pęnis
3 de regul. iur. in 6. vnde rescriptum impetratum contra Episcopum, & quoscumque alios comprehendit etiam laicos, vt habetur per specul. in titulo de instrumentorum pręsentatione §. fin. versic. quod si quis & ibi etiam Ioan. Andr. in addit. vnde etiam Ruin. in cons. 181. vol. 2. quem refert, & sequitur Vegius in cõs. 74. num. 275. vol. 1. consuluit, quod vbicun-
4 que filij filiorum positi reperiantur in conditione, iuxta ea quę tradit glosa in l. huius ff de vulgari, & pupillari substitutione, tũc dictio alius, vel alij non potest aliter ad eos in dubio referri, & ita pariter fuisse decisum in Regia Audientia Capitanatæ. Apuliæ anno 1594. in causa tunc vertente inter quosdam de Ciuitate Mamfredonij, testatur, & refert Viuius in decis. 193.
5 Cæterum supradictis minimè obstantibus cõtrarium fuit resolutum, nã fuit dictam, perdictionem, alium positam in edicto importari prohibitionem armorum similium, glosam communiter ponderata, per Doctores in leg. si fugitiui in verbo alia pęna Cod. de seruis fugitiuis, vbi In verbo alias, subauditur simili,
6 quia hæc dictio implicat, vt dicit Cynus in authentic. sed neque Cod. de Episcop. & cleric. & authentic. qui semel Cod. quomodo, & quando iudex, sequitur Afflictus in decisio 244. nnmero 2. Andreas in capitol. 1. §. nemo recta in fine de pace tenenda, Alexander cons. 34. volum. 1. late Tiraquellus in l. si nunquam numer. 34 verific. partem aliquam de reuocandis donationibus, Vrsillus in decisione 244. & ad hoc facit id quod decidit Verallus in decisio. 195. parte 2. vbi mentio prima-
7 rum pensionum intelligitur per clausulam pręsens, & alia allegat Aretin. in consilio 23. columna penultim. & sequent. Felin. in capitulo venerabilis de electione, & quod dictio alius
8 de sui natura sit relatiua, & præsentatiua eiusdem qualitatis cuius erat illa de qua facta est mentio, notant Aretin. in capit. final. in principio de pactis in 6. glosa & alij in leg. non solum §. quæritur in versicul. cæteros ff. de procurat. & cap. sedes de rescriptis, & in l. quidam relegatus in principio ff. do rebus dubijs Aretin. Iason & Decius in leg. penult. Cod. qui admitti ad bonorum possess. possint, & in l. 1. Cod. de bonor. possess. contra tabul. Alex. in consil. 204. nu. 4. vol. 2.

SVMMARIVM

1 *Facti species.*
2 *Sola visio nudi cum nudę in eodem lecto, etiã quod non fuerint uisi carnaliter commiscere, facit inditium ad torturam, & redditur ratio nu. 3.*
4 *Idem est dicere uir cum tali muliere iacuit, ac si diceretur, quod eam carnaliter cognouit, & ex hoc videtur manifestè probata copula nu. 5.*
6 *Dormire cum imberbibus non est de genere prohibitorum, uti est in fœminis.*
7 *Mala fama inquisiti agentis, & pueri patientis, facit inditium ad torturam.*
8 *Crimen sodominiæ probatur coniecturis.*

An sola dormitio cum pueris imberbibus faciat inditium ad torturam pro vitio nefando.

DECIS. XXXIX.

IN Curia Archiepiscopali inquirebatur contra quendam clericum de vitio nefando,& quia de præfato delicto non constabat nisi per coniecturas,& inter cætera quod fuerat repertus dormire in eodem lecto cum quodam adolescente imberbi, fuit dubitatum, an ex hoc
1 tantummodo indicio posset torqueri,& dubitationem pro opinione affirmatiua faciebat id quod de muliere dicitur, scilicet quando quis visus fuit cum muliere iacens in lecto solus cum sola,& nudus cum nuda,tex.est in cap. literas extra de præsumpt.& ibi Hosten.vbi red
2 dit rationem, quia sic in lecto cum muliere iacens, non præsumitur venisse causa faciendi pęnitentiam vel delendi peccata, Abb,num.1, vers.& nota,vbi expresse dixit, quod ad probandam fornicationem non est necesse testes deponere, quod viderint virum,& mulierem simul se commiscentes,sed satis est,quod deponant super nuditate,& solitudine loci,glo.in cap. pręterea in verb.conscios vers. vel quia viderunt extra de testibus,vbi dicitur, quod sufficit sola visio nudi cum nuda in eodem lecto, etiam quod non fuerint visi carnaliter commisceri,Roman.consil.61.nu.6. vers. aliquando vero concludit probatio, vbi dixit, quod hæc est præsumptio iuris sufficiens ad probationem adulterij, & de iure ciuili est gl, in l.caij,Cassy.in verb. dictum ff. de fidei com. libert.quæ vult,paria, & idem esse dicere cum
3 tali muliere iacuit, ac si diceretur, quod eam carnaliter cognouit, quam glo.allegauit Bald. in cap.fin.in princ.num.17.vers.num quid sit idem,quibus modis feud.amitt,Aymon.cons. 321.in princ.nu. 1.litera B. Lap.alleg.53.vbi dicit, quod talis probatio operatur quoad omnem effectum, scilicet tam ad separandum,& ad impediendum matrimonium, quam etiam ad pęnam imponendam pro crimine, Decius cons.577.nu.9. in vers.4. principaliter,& nu. 10.& 12.vbi dicit,quod ex hoc videtur mani-
4 festè probata copula carnalis,Crot. cons.413. nu.24.Io.Alarin.de amicis cons.69.nu.20.in fin.Natta cons.205. nu. 3. Hippol.Riminald. consil 274.num.47.& 51.post med.vbi quid si vir.& mulier.stabant in eodem lecto non nudi sed vestiti,Boer.dec.297.nu. 9. Boss. in tit.de coit.damnat.& punibil.num.58.Franc.Marc. dec. 899.& Mascard.de probat.lib. 1.conclus. 59.nu.6.& seq.& concl.452.n.1.& 8.& lib.2. concl.810.nu.5.7.& 9. Rot. decis. 69. num.7. vers.quod tamen,il primo, & num. 8. vers.& quamuis vbi quid si mulier erat nuda in lecto & vir. vestitus, Antonius Gomez. in l. tauri 80.num.50.
5 Pro contraria opinione dicebatur, quod cum dormire cum imberbibus non sit de genere prohibitorum, vti est in fęminis, propterea non debet infligi eadem pęna,arg.tex. in l.iubemus C.de testam.

Verum quicquid sit,ex supradictis fuit di-
7 ctum, quod concurrente mala fama inquisiti agentis, ac pueri patientis, item quod nulla reddi potest verisimilis causa huius dormitionis,puta quod iuuenis erat sibi consanguineus. vel quid simile, oriatur sufficiens indicium ad torturam,ex notabili doctrina Farinac. de de-
8 lict. carnis nu, 169. quia secundum eundem, sodomiæ crimen probatur coniecturis,allegat Calcan.cons.110.vbi coniungit dormitionem sodomitati cum fuga, & teste qui adiuit quassationes,& tergiuersationes in lecto,vt voluit etiam Mascard. de probationib. concl, 1313. nu.3.Monticel.reg.criminal.11.nu.16.& Decian.cons.83.nu.3.& 11.vol.3.

SVMMARIVM.

1 *Facti species.*
2 *Fodiens foueam celandi gratia corpus occisi eadem pęna punitur, ac si homicidium patrasset.*
3 *Quis ob consilium,opem,& ministerium pręstitum ad delinquendum eadem poena cum principali delinquente est puniendus.*
4 *Præstans opem,eadem pęna punitur, ac principalis.*
5 *Refertur decisio Sacri Concilij.*
6 *Contrarium deciditur in Curia Archiepiscopali.*
7 *Præstans opem delinquenti ad hoc, vt puniatur requiritur, vt sit plenè probatum de dicto auxilio.*
8 *Pœna inflicta contra præstantem auxilium consiliũ,vel fauorem debet intelligi,quando maleficium est in fieri,secus in maleficio facto,& consumato.*
9 *Auxilium præstari dicitur etiam clamando contra eum qui offenditur.*
10 *Respondetur contraris.*

An fodiens foueam causa celandi cadauer dicatur præstare auxilium homicidio.

DECIS. XXXX.

IMputabatur quidam clericus de homicidio commisso in personam cuiusdam, verum contra eundem nihil constabat nisi de fouea

facta,

facta, vt celaretur cadauerę, quare fuit dubitatum, qua pœna esset puniendus, & videbatur primo dicendum, quod eadem pęna esset puniē-
2 dus, ac si homicidium patrasset ex communi opinione de qua per Riminald. iun. in consil. 310. vol. 3. Grat. cons. 22. vol. 2. Bero. cons. 192. vol. 3. vbi tenent, quod quis ab consilium opem, & ministerium præstitum ad delinquē-
3 dum, eadem pęna cum principali delinquente est puniendus, vnde Gomes. in tit. de delictis cap. 3. num. 48. versic. 2. casu principali post
4 Papien. de inquisit. in glos. opem num. 21. voluit, quod præstans opem, eadem pęna punitur qua & principalis, & Gramat. in cons. 36. re-
5 fert fuisse decisum in Sacro Consilio, assistentem armatum, licet nihil fecerit, nec aliqua prouocatione fuisset prouocatus, per triennium ad remigandum fuisse condemnaum.
6 Cæterum supradictis non obstantibus, contrarium fuit decisum, ex eo quod contra eūdem clericum non erat plenè probatum, quod ipse fecisset foueam, & de iure, præstans opē delinquenti ad hoc vt puniri possit propter aliquam qualitatem quam habet principalis delinquens requiritur, vt sit articulatum pleneque probatum de dicto auxilio, & quod scienter illum præstiterit, Angel. in leg. 1. C. de Nil. Agger. non nunquam quam refert, & sequitur Corneus in cons. 8. num. 5. volum. 3. & pęna inflicta contra præstantem auxilium
8 consilium, vel fauorem, debet intelligi, quando maleficium est in fieri, secus in facto perfecto, & consumato prout est in casu de quo agimus, secundum Bart. in leg. furtum ff. de de furtis, Mars. consil. 30. numer. 21. & sequent. Rub. consil. 60. nume. 7. Riminald. consil. 50. nume. 6. Bertazol. consil. 324. nu. 6. & 7. in tali casu venit auxiliator puniendus pœna extra ordinaria. vnde Ruin. consil. 82. numer. 5. quem sequitur Riminald. iun. cons. 206. dixit, quod statutum disponens, auxiliātē eūdē pęna puniri debere, qua delinquēs, intelligitur de præstāte opem, quæ fuit causa maleficij, & non de quolibet modo auxiliādi, licet Anan. in capitulo sicut dignum §. fin. de homicid. voluerit, quod auxilium etiam præstare dicatur ille, qui sarcinas, vel vestes sicariorum custodiuit, & secundum Nactam
9 cons. 240. num. 14. auxilium præstari dicitur etiam acclamando contra eum, qui offenditrur
10 Non obstant contraria, & præsertim illud de identitate pęnæ, quia procedit, quando aliqua qualitas adesset ex parte præstantis opem, ex qua resultaret maius delictum ex parte sua, quam ex parte principalis secundum Corneum in cons. 8. numer. 2. versic. non obstat vol. 3. vnde statutum disponens, quem teneri pro ope præstita, eadem pœna, qua tenetur cōscius delinquens; non procedit, nisi conscius talem opem præstiterit maleficio, quæ ipsi maleficio causam dederit, alias tenetur pro modo culpę, vt tradit Salyc. in l. vnica col. antepenultim. C. de raptu virginum Bertazol. cons. 326. numer. 10. cum sequent. Marsil. in singular. 15. & consil. 24. num. 16. Cepolla in cons. 27. nu. 15.

SVMMARIVM.

1 Per solam collationem ius acquiritur beneficiato.
2 Limitatur quando collatio non esset acceptata, & sic fertur decisū, eiusq; decisionis assignatur ratio.
3 Verba sunt intelligenda cum effectu.
4 Collatio facta, & non acceptata non tribuit ius in re.
5 In secunda collatione collator præsumitur circumuentus.
6 Princeps non potest rem a se concessam vni, alteri etiam motu proprio concedere, nisi specialiter deroget concessioni iam factæ.
7 In beneficialibus, motus ꝓprius Papæ nō facit secundo impetrantem præferri primo, nisi in secundis litteris de priori concessione specialis mentio fiat.
8 Habens expectatiuam in aliquo beneficio ad collationē alicuius authoritate Papæ, si dicto Papa mortuo successor facit alium similem gratiam cū clausula anteferri, primus solum acceptādo absq; prouisione executoris excludit secundum tum dicta clausula.
9 Clausula anteferri est odiosa.

Collatio beneficij non acceptata an tribuat ius in re ipsi beneficiato.

DECIS. XLI.

1 Licet per solam collationem ius acquiratur beneficiato, secundum Ancharanum in cap. fin. de concessione prebendæ, tamen in quadam causa in Curia Archiepiscopali vertente fuit decisum supradicta minimè proce-
2 dere, quādo collatio non esset acceptata, iuxta eā, quæ notantur in cap. si tibi absenti de rescriptis in 6. nam si esset facta collatio beneficij per exequutorē, non tamen adhuc esset acceptata per impetrantem, & superuenit reuocatoria, tunc Gemin. in c. fin. §. in fine versic. quid si esset facta collatio de concess. præbendę tenet, quod talis reuocatoria comprehendat, primam collationem nō acceptatam, sola enim collatio non sufficeret, nisi succederet acceptatio ipsius impetrantis, siuè eius procuratoris, quia ante acceptationem non diceretur perfecta, ad quod facit cap. cum inter Cano-

ni-

nicos de elect. in 6. cap. ne captande, de con-
3 cessione præbend. verba enim sunt intelligenda cum effectu, cap. relatum §. hæc autem verba de pęnitent. dist. 1. c. pręti de officio delegati l. 1. §. hæc verba, & ibi DD. ff. de negotijs gestis, l. prætor ait ff. de suis & legitimis hęred. cap. in nostra de iniur. & licet Io. Andr. in cap. fin. de officio delegat. in 6. teneat contrariu, m tamen prima sententia est verior; pro qua vltra prædicta facit clement. fin. cum ibi notat, vt lit. pendent. cum igitur collatio fa-
4 cta, & non acceptata non tribuat ius in re sed ad rē, & reuocatoria tollitur ius ad rē vt inquit tex. in d. cap. fin. §. sane de concessione præbend. in 6. ideò collatio non acceptata tollitur per reuocationem, & ista est mirabilis limitatio, vt etiā cognoscatur effectus dictę conclusionis, quæ est quod beneficio collato, & acceptatoetiam si secundo tradatur possessio, & apprehēdatur, primus tamē pfertur, pro quo facit, quod in secūda collatione, collator psumitur circūuentus, vt habetur per Roman. in consil.
5 298. col. 1. Alciat de præsumpt. lib. 3. regul. 3. præsumpt. 11. num. 11. quod habet locum, non tantum, si secunda collatio fiat ad partis postulationem, sed etiam si motu proprio concessa esset, secundum Felin. in cap. cum olim col. 3. versic. Amplia secundo de re iudicata, Bald. consil. 327. num. 4. vol. 1. quem sequitur Dec. cons. 292. & in l. nemo potest num. 4. ff. de regul. iuris, Gozad. cons. 63. nu. 19. Ruin. cons. 98. num. 22. vol. 4. Grat. respons. 103. num. 15. vol 1. Ferret. cons. 6. nu. 4. vol. 1. & hinc voluit Bar. in l. fin. Cod. lo-
6 cat. præd. Ciril. lib. 11. quod Princeps non potest rem à se concessam vni, etiam motu proprio alteri concedere, nisi specialiter deroget concessioni iam factæ, vt inquit, Alexander cons. 3. num. 7. vol. 5. Ias. in l. fin. num. 13. ff. de pactis, Corset. in suis singularibus in verbo princeps concessit, & Clarius Iason in l. si quis in principio num. 6. ff. si quis caution. vbi di-
7 cit, quod in beneficialibus, motus proprius Papæ non facit secundo impetrantem præferri primo, nisi in secundis litteris de priori concessione specialis mentio fiat, & hinc est, quod Rota in antiquis in decis. 54. de concess. præbend. dicit quod habens expectatiuam in aliquo beneficio ad collationem alicuius Authoritate Papæ, si dicto Papa mortuo successor faciat alii similem gratiam cum clausula anteferri, quod primus solus acceptando absque prouisione executionis, excludit secundum cum dicta clausula anteferri, quæ est odiosa, vt
9 habetur per Oldrad. cons. 223. & littere Papę non operantur in præiudicium illorum quibus ius est quęsitum in Re, vt in casu nostro, Felin. in c. causam quæ col. 6. versic. ante ferri, extra de rescriptis, & in cap. capitulum col. 8. versic. fallit, tertio & vltimo, eodem citato tit. late post alios Menoch. de arbitrar. iudic. lib. 2. casu 48. nu. 2.

SVMMARIVM

1 *Facti species.*
2 *Duplex pęna regulariter exigi non potest.*
3 *Iniquum est hominem, & pęnam possidere.*
4 *Fideiussor citatus ad pręsentandum principalem, si potest paucos dies præsentauerit, non poterit exigi pœna, sed excarcerandus est fideiussor, & supersedendum in exequutione pęnæ vsque ad exitum causæ.*

An duplex pęna exigi possit.

DECIS. XLII.

1 CVm in Curia Archiepiscopali, quidam fideiussisset de præsentando sub quadam pęna quemdam inquisitum de homicidio, & per eandem Curiam fuisset requisitus, vt ipsū principalem præsentaret, tamen non illico, sed infra multum temporis spatium vna cum ipso principali se presentauit, quare pro parte reuerendi fisci instabatur detineri inquisitum, nec non fideiussorem pro exigenda pœna, fuit dubitatum quid iuris, & fuit dictum non posse exigi pœnam contra fideiussorem existente inquisito in fortijs, curię ex regula iuris gene-
2 ralis, quod vnica pęna contenti esse debemus l. qui fidem ff. de pact. vbi vna tantum debetur pęna, aut legalis, aut conuentionalis, & ita DD. dicunt in l. vbi pactum in l. si quis maior, & in l. si diuersa C. de transact. vbi si quis venit contra transactionem tenetur ad pęnam restitutionis datorum, & ad obseruantiam trāsactionis, tamē vnū alternatiuè peti potest; allegatur tex. in l. 2. §. si ff. nautę caup. vbi datur actio furti, & actio honoratoria contra caupones, vna tamen exercetur, facit tex. in l. si ita stipulatio, ff. de verb. signif. cōtēti debemus esse pęnis legalibus, hunc tex. in d. §. fin. ad hoc allegat And. in cap. 1. vers. contrahentium in addit. col. 4. quæ sint regal. quod duę pœnæ non irrogantur, & tex. in d. l. si ita stipulatio, Andr. allegat in cap. sancimus il primo quo tēpore mil. in cap. in add. col. 2. de natur. succ. fęudi tex. in l. obligationem fere § penultim. & fin. ff. de act. & obligat. l. si quis a socio, & l. duo societatem ff. pro socio, per iniquum
3 enim videtur, vt quis hominem possideat, & pœnam exigat, vnde Bart. in l. pretor ed ixit §. 1. ff. de iniur. scripsit quod duæ pœnæ ad vindictam publicam exigi non possunt, sed vna ad vindictam, & altera ad prosequutionem rei

rei familiaris bene potest, Iason in leg. ita stipulatus numero 19. in fine ff. de verbor. obligation. quare fuit decisum in Sacro Con-
4 silio, quod fideiussor citatus ad præsentandum principalem, si post paucos dies præsentauerit, non poterit exigi pœna, sed excarcerandum esse fideiussorem, & supersedendum in exequutione pœnæ, Grammat. in decisione 95. meminit Carauita in Ritu Magnæ Curiæ Vicariæ 163. post numerum 2. & 4. Muscatel. in practic. fideiussor, parte 2. quæstion. 1. Nouiss. in praxi Archiepiscopali capit. 33. num. 11. Tapia in constit. Regni 230. legem veterem annuit, quod tam in Magna Curia Vicariç, quam in Sacro Consil. semper vidit contrarium seruari, quotiescunque aliquis sub fideiussoribus relaxaretur de tenendo palatium loco carceris, tunc si post paucos dies se præsentauerit nō fit executio contra eum, nec contra fideiussores, quando vocatus non fuerit repertus, sin autem post longum temporis interuallum fuerit præsentatus, tunc seruatur, quod dicit Gramat. scilicet, quod exspectetur exitus causæ in qua si fuerit absolutus pro delicto, non condemnabitur pro pœna, si verò condemnatio sequatur, tunc etiam quo ad pœnam ob non præsentationem tenebitur, Vrsillus in addit. ad Afflictum in decisio. 130. num. 6. Borellus in addit. ad specul. principũ rubrica 31. §. quamuis lit. E, Viuius in decisio. 442. nu. 15.

SVMMARIVM

1 *Quid fuit decisum in Curia Archiepiscopali contra deprehensos cum instrumentis aptis ad falsificandam monetam, & quid si deprehensus, fuerit bonæ famæ numero 2.*

3 *Adducitur decisio de Franchis volentis ex solis instrumentis repertis poenes aliquem inquisitum de falsa moneta posse procedi ad torturam.*

4 *Amplia vt sufficiat vnicus testis ad illum conuincendum, dum tamen tamen fuerit fide dignus.*

Amplia si dicti inquisiti essent reperti expendere falsam monetam nu. 5.

Limita nu. 6. & 7.

8 *Expendens falsam monetam, qua poena puniatur.*

An repertus cum instrumentis aptis ad falsificandam monetam sit iudiciatus ad torturam.

DECIS. XLIII.

1 PLuries fuit decisum in Curia Archiepiscopali sufficiens esse iudicium ad torturam contra inquisitos de falsa moneta, seu tonsione eiusdem quoties cunei & alia instrumenta apta ad illam cudendam, fabricandam, seu falsificandam penes aliquem reperiuntur, ex doctrina Marsilij in l. qui falsam num. 40. ff. de falsis vbi in specie hanc quæstionem posuit, & post multa concludit, procedere in illo penes quẽ reperta fuerunt d. instrumenta si non sit bonæ
2 conditionis, & famæ, sequitur Boss. in tit. de falsa moneta, n. 7. & faciũt allegata p Afflict. in cõstitutione adulterinam num. 7. q. vltim. Foller. in praxi vers. capiatur informatio num. 10. & seq. Muscatel. de falsa moneta fol. 67. num. 3.
3 quibus addo de Frãch. dec. 440. qui vult quod ex solis instrumentis repertis contra aliquem cudentem falsam monetam potest torqueri, & conuincitur ex vnico teste fide digno,
4 & fama publica per capitolũ regni, quod incipit, tam sępe 240. secundum ordinem Campanil. qui loquitur etiam de incisoribus monetarum, quod capitulum de mense Iunij 1609. per Regiam pragmaticam fuit confirmatum. Quod multo magis procedit in casu nostro, nã vltra dicta indicia fuerunt inuẽtæ aliquæ, monetæ rasæ, & diminutę, item forficulæ, & quædam alia instrumenta quibus pecunia radi tōderi minuiq; solet, & potest vt decidit Gram. in decis. 72. vbi in specie ponit de inuentione
5 d. monete, & forficularum. His adde quod vltra prædicta adminicula, inuenti sunt aliqui ex ipsis expendere falsam monetam, seu diminuere in quo casu quando expendens vel pœnes quem fuit reperta d. pecunia, non docuerit à quo habuit, facit indicium ad torturam, vt per Cyn. & Bartol. in l. maiorem C. de falsis Raue. in singul. 319. licet in aliquibus casibus expẽdens falsam monetam non censeatur indicia-
6 tus, puta si illæ pecuniæ erant parui momenti, nec eas expendit, sed misit ad siclam Bertazzol. cons. 551. per totum Marsil. consil. 71. Scorlat. consil. 115. volum. 1. item si expende-
7 rit ignoranter, Anan. in tractat. malefic. in verb. falsarij, quæ ignorantia præsumitur, aut saltem iuramento probatur Crauetta consil. 244. num. 4. Bursat. consil. 146. vol. 2. Vnde in hoc Regno monetam falsam scienter expendens, punitur vt falsificans, qui incurrit pœnã mortis, & confiscationis omnium bonorum per d. constit. adulterinam, & ibi Afflict. nu. 7. & Franch. decis. 401. vol. 2. post Cepoll. in cons.

8 cons. 77. Tandē quod expēdens falsam monetam nō puniatur leg. Cornel. de falsis, sed solū pœna extraordinaria tenet, Alexan. consil. 121. uum. 3. volum. 7. & ibi per totum consil. tenet defendendo quendam, Par mensem militem, quod cū expendisse quatrenos falsos in parua quantitate non potest puniri ad pœnam statuti condemnari ad mortem, & idem ante eum tenuit Bal. in consil. 855. volum. 3. vbi nedum considerat rei quantitatem in qua falsitas sit commissa, sed qualitatē hominis, & animum illius, & an falsitas potuisset nocere nec ne.

SVMMARIVM

1 *Post publicationem in causa testes amplius produci non possunt etiam in causa matrimoniali.*
2 *Contrarium adducitur decisum.*
3 *Iudex in causa matrimonij, tam diù debet cognoscere donec fuit plene instructus.*
4 *Sententia lata contra matrimonium non trāsit in rem iudicatam.*
5 *Respondetur contrarijs.*

An in causa matrimoniali testes post publicationem produci possint.

DECIS. XLIV.

CVm casus in titulo propositus disputaretur in Curia Archiepiscopali, videbatur non posse testes produci, propter præsumptionem subornationis testium §. illud in authent. de test. collat. 7. authentic. at qui semel Codice de probation. & capitulo fraternitatis de testibus, vbi prohibentur iterum
1 produci testes post publicationem super eisdem articulis, vel directò contrarijs, Clementin. 2. de testibus, secus super alijs articulis à prioribus dependentibus dicto capitulo fraternitatis, & notat etiam in leg. per hanc, Cod. de tempor. appellat. & maxime quando aliquid additur de nouo, licet reperiatur materia antiqui articuli, capitulo cum causa de testib. & pro ista parte facit, capitolū, iuramenti de probation. vbi etiam in causa matrimoniali post publicationem testium prohibentur iterum produci super eisdem articulis, seù directo contrarijs, quia non debet permitti occasio peccati propter timorem subornationis testium, vt supra dictum fuit.
2 Cæterum supradictis minime suffragantibus contrarium fuit decisum in Curia Archiepiscopali & moti fuimus per tex. capitulo causam matrimonij de probatio, capitulo series, & capitulo cum tua de testibus capitu-
3 lo sicut in fin. de spon. & ibi per glos. quia iudex in causa matrimoniali tam diu debet cognoscere, donec fuerit plene instructus, vt ibi habetur, quia in causa matrimoniali etiam proceditur ex officio iudicis, capitulo cum in tua de spōsalibus & pro hac parte etiā facit capitulū 1. de consang. & affinit. & maxime, quando agitur de matrimonio contracto, per verba de præsenti, propter periculum animæ, & secundum glos. in dict. capitulo series, & hoc siue in eadem instantia, siue in alia, se-
4 cundum Pan. in dict. capitulo series, quia sententia lata, contra matrimonium non transit in rem iudicatam, capitul. lator capitul. tenor. capitol. consanguinei de re iudicata, secus si sententia esset lata pro matrimonio, quia tunc transiret in rem iudicatam, propter rationem capitul. licet ex quadam in fin. de testibus, & idem esset in publicatione testium, quando esset facta probatio pro matrimonio, quia tunc post publicationem testium non admitterentur alij testes propter matrimonium super eisdem articulis, vel directò contrarijs, nam isto casu a pari procedunt sententia, & pu-
5 blicatio testium; iuxta notata, per Anton. de Butr. & Panorm. dicto capitolo iurauit de probationibus, & non obstat contraria præsertim tex. in capitulo iurauit, vbi videtur probari, quod etiam in causa matrimoniali publicatis attestationibus non admittuntur alij testes super eisdem articulis vel directo contrarijs: nam ad istud potest responderi, quod dictus textus habet pluries intellectus, & secundum verum ac communem intellectum est intelligendus, & quod loquitur de matrimonio contrahendo per verba de futuro, & non de matrimonio contracto per verba de præsenti in quo vertitur periculum animæ seu peccati, quia partes possunt se inuicem quietare cap. 2. de sponſ.

SVMMARIVM

1 *Carcer, squallor appellatur, & dicitur mala mansio, maior que pœna reputatur, quā in agro laborare.*
3 *Carceratus dicitur quotidie grauari.*
4 *Carcere de iure canonico maior pœna nō potest infligi.*
5 *Liberatio carceratorum dicitur causa pijssima.*

6 *Filius non excarcerans patrem potest exheredari.*
7 *Inuitis filijs possunt uēdi bona pro redimendo patre.*
8 *Tempus carceris post sententiam computatur in tempore exilij, sed quomodo intelligatur num. 10. & 11.*
Infertur decisio Sacri Consilij.
10 *Afflicto non est addenda afflictio.*
11 *Datur intellectus ad textum in l. aut damnum §. quis ff. de pęnis.*

Tempus carceris post sententiam an computetur in tempore exilij.

DECIS. XLV.

1 QVuoniam carcer squallor appellatur l. 2. Cod. de custodia reorum, Mantica in consil. 266. numer. 6. diciturque mala mansio, atque pœnalis, speciesque etiam seruitutis secundum glosam in leg. si hominem apud se, in versic, extensum ff. depositi, Neuizanus consilio 52. numero 9. Aretinus in consilio 192. numer. 3. volum. 1. Roland. consilio 57. numero 40. volum. 3. & est text. in leg. apud labeont §. quæstionis ff. de iniur, adeò quod maior pœna reputatur stare in car-
2 cere, quam laborare in agro, vel in quolibet alio publico opere, secundum Franc. in capitulo quamuis versicul. in glosa 2. extra de pœnis in 6. ita quod carceratus dicitur quotidie
3 grauari, vt est textus in capitulo super eo il 2. in 2. notabili extra de ppellatione, & hoc propter malam mansionem dict. capitulo super eo vbi Præpositus colun. 3. de appellatio; imò de iure canonico carcer est maior pęna,
4 quę possit infligi, quia succedit loco mortis, capitulo penultimo & fin. de hæret. Crescent. in decisione 9. numero 4. de probat. hinc enim videmus quem liberatio carceratorū dicitur
5 causa pijssima leg. si quis pro redemptione versiculo pijssimam administrationem, Cod. de donatio, n Bald. in lege illud numero 1. capitulo de sacrosant. Ecclesijs, Tiraquell. de pia causa in præfat. colum. 4. versiculo item relictum pro redemptione, & lege 16. connub. glosa 8. in fine numer. 286. cum sequent. Castrens. in dict. lege illud numer. 3. Cod. de Sacrosant. Ecclesijs Rota diuers. in decisione 63. numero 5. parte 2. vbi ex hoc concludit
6 posse filium exheredari, nisi liberauerit patrem à carceribus, itē si ex captiuitate illū non redemisset, glosa in capitulo quinta vallis in verbo exheredaret prope finem, versiculo patrem de iureiurando, cum qua transeunt ibi Doctores Benedict. in capitulo Rainutius, versiculo præterea, in verbo & vxorem nomine Adelasiam numero 268. ita vt etiam inuitis filijs possint vendi bona, pro redimendo patre captiuo §. si quis de prędictis authentic. vt eum de appellatione cognoscitur, Muta super consuetudine, Panormitan. in capitulo
8 56. numero 24. ideo iure optimo fuit resolutum in facti contingentia tempus carceris post sententiam esse computandum in tempus exilij, vt sepulti sint Mågrellus ad Bartol. in lege aut damnum §. quisquis ff. de pœnis, Baiardus ad Clarum in §. fin. quæstio. 71. numer. 6. Viuius in decisione 504. in fine, Capo bianc. de baronibus fol. 172. numero 27. Anna in Collectan. 450. Caball. in resolut. crimin. casu 142. colun. 1. & iuxta hanc senten-
9 tiam iudicasse Sacrum Consilium, testatur, & refert de Franchis in decisione 317. licet hoc tunc procedat si per Iudicem stat cum quod carceratus non accedat ad seruandum exilium, quia hoc casu, cum non deberet stare in carcere. tempus carceris computatur in tempus exilij, ne condemnatus duas patiatur penas, vnam scilicet carceris, & alteram exilii, & ne eo modo afflictio addātur affli-
10 cto; secus autem si absque facto Iudicis non accessit condemnatus ad seruandum dictum exilium, sed alia de causa puta propter debita vel interesse partis, quia tunc tempus carceris non minuit tempus exilij, nec procedit decis. in dicta lege omnes & præfatorum Doctorum, vt punctualiter determinat de Franchis dict. decisione 317. sub numero 1. & 2. hoc modo potest intelligi tex. in dicta lege aut damnum §. quisquis ff. de penis, per quēm notat ibi Bartolus in fin. sub numero 2. & post eum Gomez tomo 3 variarum resolutionum de delicto capitolo 8. de exilio & relegat. sub numero 2. ante fin. vers. etiam adde quod tempus, quo quis stat in carcere non computatur in tempore exilij, sed illud tempus computatur a tempore, quo accessit ad exilium, licet de Franchis loco citato numero 3. videatur intelligere illum textum, & dictum Bartolum, Gomez in tempore carceris ante sententiam, vt scilicet tale tempus non computetur in tempore exilij, nec de illo deducatur tamquam decursum ante cōdemnationem, quod voluit ibi glos. in verb. fuerit, & verum est in se, sed nō conuenit litere

dicto

dict. §. quisquis nec verbis Bartol. ibidem, quæ si rectè considerentur, videntur loqui de tempore carceris post sententiam condemnatoriã & quicquid sit, satis est, quod vbi ex alia causa, quam ex culpa, & defectu iudicis reus post sententiã retinetur in carcere, nõ potest ptẽdere, ꝙ tẽpus quo stetit carceratus, post dictam condemnationem exilij temporalis, debeat deduci de condemnatione, quemadmodum non possent prętendere, quod de eadem condemnatione deduceretur tempus quo ante condemnationem stetisset carceratus, vt dicit de Franch. in d. decisione 317. nu. 2. & 3. & verissimum est licet de carcere ante sententiam passo soleat in condemnatione haberi ratio, vt dictum fuit sup.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta debentur filijs spurijs de iure canonico.*
2 *Naturalis est coniunctio inter patrem, & filium, & natura nullam constituit differẽtiam inter legitimos est illegitimos.*
3 *Alimenta debentur filijs de iure naturali.*
4 *Pater non potest disponere, quod filij spurij non alantur.*
5 *Relictum filijs spurijs, in dubio intelligitur, pro alimẽtis datum.*
6 *Refertur decisio Curiæ Archiepiscopalis.*
7 *Potest relinqui res quæ succedat loco alimentorum.*
8 *Legatum fundi factum spurio pro alimentis est validum, quatenus capit verum debitum alimentorum.*
9 *Relitum spurijs vltra quantitatem pro alimentis debitam reuocatur.*

Spurio an debeantur alimenta in vtroque foro, ad ornatum textus in cap. cum haberet de eo qui duxit in matrimonium quam polluerat per adulterium.

DECIS. XLVI.

CAsus iste cum in facti contingentia euenisset, dicebam certum esse de iure canonico
1 alimenta deberi filijs spurijs cap. cum haberet in fin. de eo qui duxit in matrim. quam polluit per adulterium, vbi Abb. notat post glos. ibi quam sequuntur Card. Abb. in cõs. 10. & in cõs. 115. vol. 2. Corset. in repert. in vers. alimenta il 2. Aretinus inibit. de iure nat. gent. & ciuili in fine, Decius in cons. 312. num. 4. Vital. in tract. Clausul. tit. an renuntia. post. alimen. col. 4. Ruin. in cons. 124. nu. 8. vol. 1. Soc. Iun. in cons. 130. nu. 3. vol. 2. Bero in cons. 105. num. 23. vol. 2. Marsil. in sing. 358. Roland. in cons. 74. num. 39. & 47. vol. 1. & in cons. 22. nu. 32. Benintend. decis. 12. num. 1. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 5. interpret. 1. dubitat. 3. solut. 2. num. 7. & ratio est, quia naturalis est coniunctio, inter patrem, & filium; na
2 tura autem nullam constituit differentiam inter legitimos, & illegitimos imò nec eam quidem cognouit, vt in authent. quibus mod. natur. efficiantur sui, & declarat Nacta licet ad aliud propositum in consilio 231. numero 4. Alia est etiam ratio, qui ali-
3 menta filijs debeatur naturali iure, ideo ius ciuile non potuit sine causa spurios illis priuare, & ne filius sine aliqua culpa famè pereat, ius canonicum decreuit contrarium; alias rationes ponunt Paleott. de nothis cap. 47. numer. 1. & seq. & prædictam sententiam, quod iure canonico debeantur alimenta spurio, probant præter supradictos, Bartol. in d. authen. & complexu in l. fin. num. 7. Cod. de his quibus; vt indigni, Alex. in cons. 74. num. 4. vol. 2. in 113. num. 3. vol. 7. Iason in consil. 26. nu. 4. vol. 1. Bauer. in §. hęres num. 8. institut. de hered. instituend. Bero: in cap. rainu. num 91. de testam. Boer. in decisione 127. nu. 2. Beltran. in consilio 205. num. 4. vol. 2. & & Duen. in reg. 356. limita 4. & reg. 367. in princip. Calcan. in consilio 62. Menoch. de præsumption. libro 1. quæst. 35. nume.
4 13. quod adeo verum est, vt procedat etiam si pater contrarium disponeret, quia non potest ordinare, quod spurius non alatur, secundum Bald. in leg. id quod pauperibus nu-
5 mero 58. Cod. de Episcop. & cleric. hinc est quod relictum filio spurio, in dubio intelligatur pro alimentis datum, vt concludit Ruinus in consilio 224. numero. 6. vol. 1.
6 Quibus præmissis fuit dictum in Curia Archiepiscopali, hanc iuris canonici dispositionem seruandam esse etiam in vtroque foro, prout in terminis voluit glosa in fin. in dict. capituli cum haberet vbi eum sequitur Cardin. & Abb. numero 5. Et idipsum volunt fere omnes proximè citati, prècipue Aretin. Soccin. Bero. Lup. Didac. Morsol. Roland. Menoch. & Ascan. & communem opinionem, dicit Dec. in capitulo clerici numero 4. de iudic. Ripa in leg. si vnquam numero 68. Codic. de reuocand. donation. & dicit Aretin. in leg, 1. colun. 1. ff. soluto matrimonio, quod hæc opinio seruatur ex practica propter magnam eius æquitatem, Neuizan. qui multos citat in Sylu. nuptial. lib. 3. nu. 25. & communem dicit Ang. instit. de iure nat. gent. & ciu. in Princip.

col. fin. Duena s regul. 267. num. 2. Ias. dict. consil. 26. num. 13. vol. 1. Capyc. decis. 164. num. 2. Euerard. loc. de alim. ad dotem num. 41. Æmil. consi. 139. num. 1. Abb. cons. 44. Paleott. cap. 47. Natta cons. 108. num. 4. Rota Bonon. dec. 22. Menoch. cons. 60. num. 6. Roland. in tract. de lucro dot. quæst. 94. in princip. Vasq. de successio creat. lib. 2. §. 20. num. 313. licet conetur leuibus quibusdā rationibus impugnare, Molin. de Primog. Hispa. lib. 2. cap. 15. num. 42. vbi loquitur in eo, qui maioratū instituit, & ratio est quia vbique locorum militat naturalis ratio & æquitas, secundum quam pater tenetur filiam alere & dotare, Didac. §. 6. numer. 11. Iason consil. 26. num. 12. volu. 1. Capyc. decisio. 180. Boer. decis. 127. numer. 2. & 7. Roland. quæstio. 94. Menoch. d. consil. 60. num. 9. & magis communem dicit Vasq. d. §. 20. numero 314. licet ipse contrarium teneat Duen. reg. 366. & reg. 367. Bartol. in tractat. de non meliorand. filio cap. 13. num. 15.

Infertur ex hoc, quod si pater aliquid relinquat spurio ratione alimentorum, id sustinebitur, Bartol. in leg. final. num. 7. ff. de his qui bus, vt indignis; vbi ait quod potest pater relinquere fundum ad alimenta, idem Bartolus in d. Authent. ex complexu vbi dicit, quod pa
7 ter potest certam quantitatem relinquere pro alimentis, Abb. in cons. 50. nu. 2. vol. 2. & dicit Aretin. instit. de iure nat. in principio nu. 6. quod relinqui potest res quæ succedat loco alimentorum, idē dicit in tract. de testam. glos. 69. in fin. Vbal. in tract. de successione ab intestato car. 7. vers. sequitur quarta, Dec. in cons. 376. num. 2. Caccialup. in Authen. si qua illu-
8 stris num. 42. vbi ait, quod legatum feudi factum spurio pro alimentis est validum, quatenus capit verum debitum alimentorum, Ruin. in cons. 124. num. 6. vol. 1. vbi loquitur in donatione Paris. in cons. 9. num. 3. vol. 2. Soccin. Iun. in cons. 130. num. 3. vol. 2. Ripa in l. 1. num. 68. ff. solut. matrim. Abb. in cons. 44. vbi dicit quod tunc non petit legatum, tamquam legatum, sed tamquam alimenta, Bal. nouel. in tract. dot. in 6. par. num. 16. special. col. 3. decis. Pedemon. 65. num. 1. vbi loquitur in donatione, Menoch. in cons. 60. num. 70. & hanc sententiam sequuntur illi omnes, qui di-
9 cunt, quod relictum, vel datum spurijs vltra quantitatem pro alimentis debitam reuocatur.

SVMMARIVM

1 *Testis qui extra articulum deponit, maximè probat, sed limita nu. 3. & nu. 4.*
2 *Amplia tam respectu eius contra quem producitur, quam respectu ipsius producentis, vt nihil probet contra producentem.*
3 *Testis, qui iurauit dicere veritatem super articulis, & tota causa deponendo extra articulum probat.*
4 *Testis probat, deponēdo extra articulum, quoties id super quo deponitur esset de connexis, dependentibus, & accessorijs ad articulum.*
5 *Testis deponere extra articulum non dicitur dum deponit super dependētibus, & connexis, vel super concomitantis.*
6 *Testis, qui non iurauit dicere veritatem super tota causa, si deponit facientia ad causam, valet depositio, etiam si sit extra articulum.*
7 *Testis qui non iurauit super tota causa, sed super articulis tantum, potest interrogari de appendittijs, & connexis.*

An testis deponens extra articulum probet.

DECIS. XLVII.

1 ABsque ulla difficultate pluries fuit decisum, testem deponentem extra articulum minimè probare, vt in proprijs terminis scripserunt Specul. in tit. de testibus par. 1. §. sequitur nu. 3. pract. Papiens. in forma iuramenti testium versic. super tota, Alberic. in l. si duo §. idem Iulianus num. 9. ff. de iure iurando, & ibi Bar. nu. 8. Aret. nu. 7. Castrens. nu. 14. Ias. num. 26. Alex. nu. 14. idem Alex. in l. moment. in fin. cap. qui legit. person. haben. standi in iudicio, Innoc. in cap. per tuas num. 3. extra de testibus vbi Zabarella in fine, Ioan. Andr. num. 9. Butr. nu. 7. late Felyn. in cap. de testibus extra de testibus, qui optimè probat hanc conclusionem,
2 Maranta in cons. 140 num. 20. & hoc adeo verum, est vt procedat, nedum respectu eius contra quem producitur, sed etiam respectu eiusdem producentis, vt nihil probet cōtra ipsum producentem, quare talis depositio extra articulum nihil valet, nec pro. nec contra, & in proprijs terminis voluit Alberic. in auth. sed iudex nu. 3. versic. hęc iuuatur C. de Episcopis, hęc & clericis, Cioffus in cons. 96. nu. 52. vers. iuuantur lib. 1. vbi ad hoc citat plura Consilia Bertrandi, & sequitur Maranta in cons. si per ius citato 140. nu. 22. versic. nec obstat; licet si
3 testis iurasset dicere veritatem super articuli, & tota causa, tunc etiam deponendo extra ar-

articulum probat, Bart. in l. si duo patroni §. idem Iulianus nu. 8. versic. aut iurauit dicere veritatem super tota causa ff. de iureiurando, vbi etiam Fulgosius nu. 6. in fin. versic. si autem iurauerint Castrens. n. 14. versic. autem supra articulis, & tota causa Alex. nu. 14. Aret. in l. momentaneæ versic. si vero iurauerit, & ibi etiam Cinus nu. 8. in fine, Cagnol. in l. 1. nu. 76. ff. si cæterum petatur, Butr. in cap. de testibus num. 5. versic. secus si super toto negotio, & ibi etiam Imol. num. 6. eodem versic. si iurasset, Specul. in tit. de testibus §. 1. nu. 65. in fine versic. consulo autem Mascard. de probat. concl.
4 1365. nu. 7. vt etiam dicimus, quando id super quo deponitur esset de Connexis, dependentibus, & accessorijs ad articulum, tūc enim, quia iurans dicere veritatem super articulis censetur etiam iurasse illam dicere super accessorijs, ideo talem testem probare, scripserunt Bal. in l. si duo patroni §. idem Iulianus col. 1. versic. non tamen non dicitur, vbi exemplificat in teste deponente de loco, & tempore, Ias. post. nu 30. ff. de iure iurando, & in l. 1. nu. 44. in fine, & in l. 2. nu. 2. & ibi etiam Alex. ff. de iurisdit. omn. iudic. vbi ipse Alexan. declarat quæ in proposito dicantur connexa dependentia, & accessoria, Mascard. de probat.
5 conclus. 1365. nu. 4. testis non dicitur deponere extra articulum, si deponit super dependentibus, & connexis, vel super concomitantijs, vt voluit Bald. in citato §. idem Iulianus nu. 3. vnde Marsil. in l. 1. §. diuus Adrianus nu. 3. in fine, ff. de quæstionibus reprobando distintionem Bar. in citato §. idem Iulianus scri-
6 ptum reliquit, quod etiam si testis non iurauit dicere veritatem super tota causa, sed deponit facientia ad causam, valeat, etiam si sint extra articolum, nam negari minimè potest, quin
7 sint connexa, & quod testis, qui non iurauit super tota causa, sed super articulis tantum, possit interrogari de appenditijs, & connexis voluit Albericus in citato §. idem Iulianus in fin. & faciunt tradita per Cagnolum post alios in l. 1. nu. 75 ff. si certum petatur.

SVMMARIVM.

1 *Facti species.*
2 *Clerici prohibentur dormire cum mulieribus, & si sint affines, & consanguineæ; ad quod adducuntur duo dicta D. Hieronymi nu. 3. & 4. & Diui Agustini num. 6. qui recusauit cohabitare cum sorore sua.*
5 *Non potest dignè cum Deo habitare qui fœminis accessibus delectatur.*
7 *Mulier quid est secundum Diuum Crisostomum.*
8 *Amplia prædicta etiam in fratribus Hierosolimitanis.*
9 *Fratre dormiente in eodem lecto cum sorore, si postea reperitur pregans, contra eum non est præsumendum.*

Fratre dormiente in eodem lecto cum eius sorore, an si postea reperiatur prægnans sit indicium contra ipsum.

DECIS. XLVIII.

1 Detinebatur in carceribus Curiæ Archiepiscopalis, quidam clericus sub prætextu quod eius sororem carnaliter cognouisset, ex quo effecta fuit grauida, & ad id probandum adducebatur inter cætera, supradictum clericum fuisse repertum à cursoribus curiæ dormire in eodem lecto cum dicta eius sorore, quare constitutus in iudicio, & interrogatus confessus fuit sæpius cum ea dormisse, putans sibi illud licere vti fratri, & maximè quia erat pauper, & lectum non habebat, negabat tamen cum ea carnaliter rem habuisse, quare fuit dubitatum, an ex supradictis oriretur aliquod indicium contra ipsum, & dicebatur, quod Hostiens. in summa in tit. de cohabitat. clericor. & mulierum §. 2. in fine voluit, quod quamuis
2 bona mulier consanguinea, vel affinis, aut extranea religiosa, vel alia, diligenda sit, nimia tamen familiaritas, & cohabitatio, & conse-
3 quenter dormitio reprobatur, vnde D. Hieronymus dicit, si cū viris cohabitent fœminę, nō de erit suggestio diaboli, & propterea in cap. perniciosam 18. quæst. 2. prohibetur ne sanctimoniales simul cū Canonicis, vel monachis in Ecclesia in vno choro conueniant ad psallendum, & ex hoc deducitur valde esse periculosam sexuum commistionem, vt probatur in cap. conueniens de eo qui cogn. cons. vxor. suæ, & in cap. mulieres de iudic. vnde idem
4 Diuus Hieronymus in summa 32. distinct.
5 Hospitiolum tuum raro aut nunquam mulierum pedes terant, quia non potest digne cum Deo habitare qui fęminarijs accessibus dele-
6 ctatur, & in proprijs terminis loquendo facit id quod legitur de Beato Augustino, qui nunquam consensit cohabitare cum sorore sua, vt probatur cap. legitur 81. dist. Hinc dicit tex. in cap. quorundam 34. dist. quod licet cum consanguineis cum quibus est fœdus naturale non permittatur aliquid suspicari contra cohabitantem cum eis, debet tamen quis ab immoderata familiaritate cum illis cauere, vt caput in gremium ponēdo osculando, &c. huiusmodi, ne ex hoc contemptibilis habeatur, tamen cohabitatio earum sępè intercipit adulterium cap. diffinimus 18. q. 2. D. Chrisostomus in ser-

sermone de Chananęa nobis scriptũ reliquit, quod mulier est caput peccati, arma diaboli, expulsio paradisi, corruptelæ illecebra, à quasi cauere cupis fuge illam quia vt serpens inficit, & venenat; hinc tactus earum maxime sunt euitandi, vnde Host. in tit. de eo qui cogn. consang. & cap. 11. fugias tactus viræ vitabitur actus, & cap. cum in iuuentute de præsumpt. habetur mulierum etiam visu, & aspectu, castitas plerumque deperditur, & facit tex. in cap. nec sole 32. quæst. 5. vbi ponitur exemplum Dauidis inuidendo Bersabeam, & dominæ respicientis Ioseph. & propterea dicitur in cap. ex merito 1. quæst. 6. officium singulorum sit
8 oculos castos seruare, quare etiam fratribus Sancti Ioannis Hierosolymitani prohibetur aliquam secum mulierem habere quod etiam videtur voluisse gl. in auth. Episcopo C. de Episcopis, & Cler. & quamuis diceretur pro parte Clerici, eius sororem fuisse pręgnantem ex suo viro, nihilominus fuit responsum, hoc minime contingere potuisse ob diuturnam viri pręd
icti absentiam, arg. tex. & quod ibi notatur in l. filium definimus ff. de his qui sunt sui, vel alien. iur. in l. miles §. defuncto ff. de adulterijs.

9 Cæterum supradictis minime suffragantibus, contrarium censuit Curia Archiep. Neap. nõ esse præsumẽdum, sororem fuisse cognitam ab eius fratre ex comuni canonistarum sentẽtia de qua in cap. à nobis, & in c. fin. de cohab. clericorum, in quibus iuribus probatur permissum esse clericis secum tenere matrem, sororem & alias fœminas cum quibus naturale fedus non permittat aliquid criminis cum illis suspicari; ad moneo tamen esse à supradictis cohabitationibus, & dormitionibus abstinendum, ex varijs illicitis rebus quæ occurrere solent, nam legitur de quadam muliere quæ peperit non rupto aliter Claustro, commorando enim cum eius sorore sola in sua domo, accessit ad illam vna die quidam iuuenis affinis, qui tamquam contumax, & criminosus ad euitandum satellites Curiæ, remansit illa nocte cum ipsis mulieribus quæ cum non haberent nisi vnum grabatum ob earum paupertatem, omnes simul dormierunt, & dum dictus iuuenis passus fuisset pollutionem nocturnã, emisit semẽ, quod fuit attractum à vuluua dicta puellæ, quę aduenlentæ tempore concepit in vtero, nono mense, & superueniente tempore pariendi parere non poterat, & conuocatis medicis, & cognito spectaculo horribili ignorabatur causa, tandem peperit dicta mulier coram pluribus personis, & admiratione plena lugeens dicebat me miserã, quomodo pario, cũ ad huc virum nõ cognouerim huc, & hunc casum habeo penes Viuiũ in decis. 196. ex quibus collige quam perniciosa sit conuersatio cum mulieribus.

SVMMARIVM

1 *Magister actorum recipiendo fideiussorem minus idoneum, tenetur in subsidium.*
2 *Magister actorum recipiens fideiussorem minus idoneum tenetur ad interesse fisco.*
3 *Magister actorum recipiendo fideiussorem minus idoneum, si illum non receperit suo risico, & periculo, non tenetur, & assignatur ratio.*
4 *Limitatur si magister actorum de mandato iudicis acciperet fideiussorem minus idoneũ, quia mandatum iudicis excusat.*
5 *Idem quando principalis esset satis idoneus.*
6 *Idem quando Magister actorum reciperet fideiussorem minus idoneum in præsentia partis non reclamantis.*

Magister actorum recipiendo fideiussorem minus idoneum, an teneatur si illum non recepit suo risico, & periculo.

DECIS. XLIX.

NOtarius quidam Curiæ Episcopalis suffraganeæ nostræ Curiæ Archiepiscopali Neapolitanę, cum de mandato D. Vicarijs illius Curiæ reuocasset quoddam sequestrum cum cautione de stando iuri, & iudicatum soluendo, & post non nullos dies principalis debitor, aufugisset ex quo erat decoctus, & fideiussor, etiam non reperiretur, & asserebatur quod nec etiam esset soluendo. creditor agebat contra Notarium qui fideiussorem minus idoneum receperat, & cum dictus Notarius absolutus fuisset in dicta Curia ab petitis per actorem, & eum fuisset appellatum ad Curiam prædictam Metropolitanam; appellationis causat introducta fuit dubitatum, an prædictus Notarius veniret pro supradicta causa
1 condemnandus, & dicebatur de iure iam esse expeditum, Magistrum actorum recipiendo fideiussorem minus idoneum teneri in subsidium l. 2. §. vlt. ff. de magistrat. conueni. & l. 5. C. eodem, & §. sciendum instit. de satisdat. tut. glo. in authent. generaliter vers. officij C. de Episcop. & cler. Alex. in l. si vero §. 9. pro rei nu. 4. ff. qui satisd. cogant. cum plurimus congestis per Montan. tract. de iure tutul. & curatorum cap. 32. reg. 7. num. 33. Menoch. cons. 179. vol. 2. Cephal. cons. 437. & Caball. resol. crim. casu 73. Hodie tamen solus Cancellarius, vel magister actorum, vel notarius etiam

rerum

rerum criminalium qui recepit fideiussorem minus idoneum tenetur in subsidium, ex quo habet maiorem notitiã quam iudex qui plerumque est forensis, nisi certum fideiussorem is nominasset, Iul. Clar. §.fin.946.nu.2.Tusc. concl. 331. in fin.litera F & magister actorum
2 recipiens fideiussorem minus idoneum tenetur ad interesse fisco l. 1 §. sciendum ff.de magistrat. conuenien. & iuscit de facild. tut. §. sciendum, quas l.ad propositum istud allegat, Amod. de lulcin. in trcta. de syndicat. num. 210. versic. postremo in fin.dicens, quod licet ille loquantur in fideiussore pupilli, habent etiam locum in fideiussore Reipublicæ, idem voluit Put.in tract. de Syndicat. cap. incip. si iudex in principio, plus ego dico, quod non solum illæ leges habent locum in supradictis, duobus casibus, sed etiam in omnibus tam ciuilibus quam criminalibus in quibus etiam priuatæ personæ læderentur ex facto Notarij, quia in hoc non potest considerari diuersitas rationis in vno casu plusquam in alio, ne ex facto siue errore Notarij pars lædatur, ad notat. in l.si librarius ff.de regulis iuris, & hec est communis practica totius mundi, quod semper Notarij teneantur etiam particularibus personis quando ex facto eorum pars læderetur.
3 Nihilominus fuit dictum supradicta minimè procedere quando ex consensu partium recipitur fideiussor, & ex ipsorum conuentione sumitur cautio per ipsum magistrum actorum, tunc enim excusatur recipiẽdo non idoneum, quia ipsi parti imputatur, arg. text. in capit. damnũ de reg.iur. sicut etiam excusatur quando recipitur fideiussor cum debitis cautelis, & præcedentibus informationibus, Farinac.par. 1.quęst.33.nu.85 Rom.cons.72.ad sunt etiam & tres aureæ limitationes, ex quibus excusatur etiam Notarius. Prima limitatio, est quan-
4 do Notarius de mandato iudicis acciperet fideiussorem minus idoneum; quia mandatum iudicis, excusat Notarium quod nõ teneatur, Paris.de Put.in d.tract. de Sindicat. cap. 3. in-
5 cip si iudex num.4.& 5. Secunda limitatio est quando principalis esset satis idoneus, Paris. de Put. in supra citato loco dicens num. 6. quod tunc principalis diceretur satis idoneus, quando res sua tantum valeret quanta
6 est quantitas promissa. Tertia limitatio est quando magister actorum reciperet fideiussorem minus idoneum in præsentia partis non reclamantis, quia tunc etiam isto casu magister actorum excusaretur, Paris.de Put. in d. tract. de Syndicat.cap.3.incip.si iudex nu. 3. dicens imputandum esse parti non reclamanti.

SVMMARIVM.

1 *Facti species.*
2 *Appellatio alternatiua regulariter admittitur.*
3 *Intellige dummodo infra decem dies fiat declaratio iudicis.*
4 *Limita quando ad vnum ex ipsis potuisset tantum appellari, quia tunc etiam non facta declaratione valebit appellatio.*

An appellatio alternatiua sit admittenda.

DECIS. L.

1 IN libello appellationis Curiæ Archiepiscopali porrecto, quidam vsus fuit talibus verbis, videlicet, appello ad Archiepiscopum, vel ad Papam, quare insurrexit dubitatio si huiusmodi appellatio esset admittenda, & licet Iaffredus in decis. 449. Bellamera in decis. 474.
2 Cacheran.in decis. 130.Gratian.in decis. 139. teneant huiusmodi appellationem esse admittendam, etiam si copulatiuis verbis concepta fuerit, puta ad Archiepiscopum, & Papam, vt docet etiam Felyn. qui de communi testatur in cap.2.nu.2.de appellat.post Angel.in l.cum proponas col. 2. C. de bonis authorit. iudic. possidendis, vbi etiam Bal.in fine, Aret.in l.1. §. si quis in fine ff. de appellat. declarauimus
3 tamen dumodo infra terminũ datũ ad appellandã, idest infra decẽ dies, declaretur coram quo is velit prosequi præd ctã appellationem secundum glos. magnam in cap. si is cui circa finem de offic.delegati in 5. Specul.in tit. de appellat. §. nunc tractemus versic. quid si dicat, Angel.in l.1.§.si quis ff.eodem, & in l.cum proponas, vbi etiam Bald.C. de bonis author. iudic. possidendis, Præpositus in c. dilecti circa finem extra de appellat. Alex.cons. 12.lib.6. Ioan. Andr. in addit. ad Specul. in tit. de appellat. §. nunc tractandum versic. sed pone aliquis, Alex. cons. 101. nu.2.& cons.167.nu.
4 4.vol.2.hoc tamen intelleximus non procedere quando ad vnum tantum ex ipsis potuisset appellare, tunc enim etiam non facta declaratione valebit appellatio, ex doctrina Alex.in cons. 164.sub.nu.3. lib. 2. Aufrer. in addit. ad Cappellam Tholosanam 415. vbi de eo qui appellat à subdito suffraganei ad Episcopum, vel Archiepiscopum, vnde si appelletur ab eo qui non recognoscit nisi Papam superiorem, valebit appellatio generalis ad Papam, & aliũ iudicem competentem, & etiam quod infra decem dies non fiet declaratio, Bero cons. 80. nu. 12.lib.3. Lancellot. de attentatis limit.50. num.121.Iaffred.decis.449. Aufrer. Ias. decis.

Cap-

Cappell. Tholos. 475. vbi de appellatione à delegas pars, quæ valet etiam de iure canonico, cum intelligatur illa alternatiua solum in Papa, qui tantum in ea est iudex competens, & idem est quando adesset clausula, optime sibi retenta coram quo appellationem prosequi voluerit, vt habetur per Lancellottum de attentatis d. limitat. 50. num. 121. & sequitur Bero in cons. 7. nu. 17. lib. 1.

SVMMARIVM

1 *Beneplacitum extinguitur morte*
2 Condemnatio *in exilium facta per iudicem ad ipsius beneplacitum, morte sua extinguitur, & amplia nu. 3.*
4 *Beneplacitum non solum morte iudicis, sed & eius finito officio, siue in odiosis, siue in fauorabilibus extinguitur.*
5 *Appellatione mortis venit mors ciuilis quando habet eundem effectum quem naturalis.*
6 *Beneplacitum sub commemoratione dignitatis non expirat morte.*
7 *Dignitas non moritur.*

Relegatio facta per iudicem ad ipsius beneplacitum, an extinguatur eius morte ad effectum ex loco assignatur migrandi absque licentia Curiæ.

DECIS. LI.

1 QVoniam clara est iuris regula, quod beneplacitũ morte, extinguitur l. 4. ff. locati, cap. si gratiose de rescriptis in 6. latè, Capic. in decis. 136. Graff. cons. 1. de pœnit. vol. 2. post Dec. in cons. 130. vol. 1. Anna in cons. 14. eodem vol. propterea cum quedam mulier ob non nulla facinora per eam patrata in insulam relegata reperiretur ad beneplacitum Illustrissimi ordinarij ipso mortuo prætendebatur posse ab insula recedere absque licentia eiusdem Curiæ, condemnatio enim in exilium facta per iudicem ad ipsius beneplacitum, ipso mortuo extingui, concludunt Bar. nu. 9. Ang. Imola Castr. & Ias. in l. centesimis §. fin. num. 11. ff. de verb. oblig. vbi Iason dicit, quod in hoc cum Bar. concordant alij ponen-
2 tes exemplum in iudice qui aliquem ad confinia posuit, cum verbo donec voluero, & enim confinia eatenus durant quatenus durat voluntas, quæ per mortem cessat d. l. 4. in fin ff. locati, & non requiritur, quod contraria voluntas superueniat, sed tantum sufficit quod prima cesset: eand. opinion. Bart. sequitur Alex. 161. num. 10. dicens quod in hoc Doctores non contradicunt, Cyn. Bal. & Salyc. in l. fin. C. de contrah. empt. Felyn. in cap. ex literis col. 8. vers. 2. casus est, extra de constit. & Couar. var. resol lib. 3. cas. 15. num. 3. vers. 2. casus; Et in
3 tantum hoc est verum, vt Bar. ibi nu. 10. vers. quandoque iudic, tenuerit procedere etiam quando iudex dixerit hoc modo pono te ad confinia quoad reuocauero, quia licet ex propria significatione illius verbi non sufficiat, quod prima voluntas cesset, sed sequitur etiam noua voluntas contraria, & moriendo quis non videtur velle, Nihilominus, quia benigna sumenda est interpretatio, concludit Bart. per mortem cessare cõfinationem siue exilium, & eandem opinionem tenuit, Bal. in l. post do tem nu. 7. ff. solu matrim. Bene verum est, quod Imola Ang. Alex. nu. 11. & Ias. num. 14. in d. ff. fin. teneat in hoc casu contra Bart. & idem sequuntur Io. Andr. nu. 2. Gemin. nu. 9. Franch. nu 10. in d. cap. si gratiose, Felyn. in d. cap. ex literis col. 9. vers. est maius dubinm Dec. cons. 108. num. 3 Gozad. cons. 22. Couar. d. cap. 17. nu. 3. vers. hinc etiam constat exilij pęnam &
4 alij, imo nedum Beneplacitum morte iudicis extinguitur, & confinia reuocata censentur, sed etiam finito officio eiusdem, ita in specie tradunt, Bar. in d. §. fin. nu. 11. qui multa adducit ad hanc opinionem comprobandam, Imol. ibidem in fin. vers. in iudice autem, Alex. num. 12. Ias. nu. 15. dicens, quod cum ipso alij transeunt Bald in l. 1. C. de postul. col. 1. vers. item dico contra idem Bald. & ibidem Franc. in d cap. si gratiosè col. penul. vers. sed quæritur dicens quod siue simus in odiosis siue in fauorabilibus beneplacitum extinguitur, sequitur Capyc. decis. 136. num. 5. & 9. Felyn. in d. cap. ex literis col. 8. vers. 2. casus, Mandos. in tract. de inhibition. quæst. 76. nu. 3. & Petrinus Bellus. in tract. de re militar par. 9 tit. de saluis conductis nu 25. vers. quæro etiam si duo bel-
5 li Quæ sententia suadetur, quia appellatione mortis venit etiam mors ciuilis q ādo habet eundem effectum quē naturalis, Doct. in l. Gallus §. & quid si tantum ff. de lib. & posthum. in cap. susceptum de rescript. in 6. text. in l. ex ea parte §. insulam ff. de verb. oblig.

Cæterum quid sit ex supradictis, fuit decisum, beneplacitum non esse extinctum tanquam factum sub contemplatione, & com-
6 memoratione dignitatis, quo casu non expirat morte neque officio finito, quia dignitas non moritur, d. cap. si gratiose de rescript. in 6. Ias. in d. l. centesimis §. fin. & ibidem Bart alij scribentes ff. de verb. oblig. & ideo fuit conclusum non expirasse relegationem ob mortem Illustrissimi Cardinalis, & consequēter ipsam mulierem non posse recedere absque noua licentia eiusdem Curiæ, & sic fuit seruatum, & decisum.

SVM-

SVMMARIVM

1 *Facti species.*
2 *Clericus pro delicto carceratus non est arrestandus in carceribus pro debito ciuili.*
3 *Carceratus pro causis criminalibus recommendari non potest pro debitis ciuilibus. mẽ.*
4 *Contrarium deciditur in Curia Archiep.*
5 *Iniustè captus pro debito, vel delicto potest arrestari pro alio debito vel delicto.*
6 *Male captus tutè retinetur.*

Carceratus pro delicto an possit recommendari vulgo Far.l.impara.

DECIS. LII.

REperiebatur quidam clericus carceratus pro quibusdam causis criminalibus, cum que propediem deberet relaxari, quidam prætendens se creditorẽ dicti clerici institit in curia, vt pro dicto debito ciuili arrestaret: Quare fuit dubitatum, an clericus carceratus pro causis criminalibus, possit recommendari pro debito ciuili, & diximus, quod licet opinio communis sit, præfatum clericum non esse arrestandum in carceribus, sed esse liberandum ex doctrina Bart. communiter recepta in l. 2. §. fin. nu.4. vers. quandoque ff. de cust. reorum quem sequitur Rom.cons.90.Brun.de cess.bonorum quæst.principali 114. vbi recenset fundamenta, Rom. & ipse quoque illã sequitur pluribus adductis fundamentis, qui etiam mouentur, quia carceratio pro causis criminalibus, & recommendatio pro debitis ciuilibus fieri non potest, tãquam pro diuersis causis; sicut dicitur in conuentione, & prorogatione, ad not. in l.si quis, ex cõsensu C.de Epis.audiẽt. in c. 1. & in c. at si clerici extra de iud. & ita est intelligẽd⁹ Bar. in d.l.2.§.fin.n.4.ff.de cust. reor. quod carcerat⁹ pro causa criminali nõ possit recõmẽdari pro causa ciuili, & iuxta hãc opinionẽ refert plurib⁹ vicibus fuisse decisum Ioseph. Ludou. in decis. 70. cui addo de Franch.decis.415.

Cæterũ quidquid sit ex supradictis pluries fuit decisũ cõtrariũ in Curia Archiep. nã in ea nõ seruatur opinio cõmunis de qua supra, sed practicatur, quod pro quocũq; delicto clericus detineat, si tẽpore eius liberationis à carcerib. cõpareãt creditores, nõ excarceratur, ita Brun. loco cit. quemadmodũ ẽt in eadem curia obseruatur iniustè captum pro debito, vel pro delicto, posse arrestari pro alio debito, vel delicto, vt tenuit Butrig. in §. penales instit. de æt. quos refert, & sequitur Bar. in l.4.§. itẽ si quis nu.3. & Castrens. nu.2. ff. ne quis eum qui in ius voc. est vi enim, Bar. in sua disput.6.incip. Lap. fuit captus nu.17.Soc. in tract. de cit. ar.34.q.6.nu. 27.vers. pone quod Titius, Socc.cons.113.quo niã in causa circa fin.vol.3. & cõmun. testãtur Crauet.cõs.46.nu.7. & Phanũt. in tract. de inuentario par.3.cap.4.nu.7.

SVMMARIVM

1 *Clericus qui fuga euadere posset si nõ fugiat, & occidat aggressorẽ efficitur irregularis.*
2 *Amplia etiam in clerico nobili.*
3 *irregularis est is qui potest vitare mortem fugiendo si omissa fuga occidit aggressorem.*
4 *Irregularis non est, qui occidit aggressorem, cum aliter vitare mortem non posset.*
5 *Clericus eligendo potius aduersarium occidere, quam fugam arripere, videtur excedere ecclesiasticam mansuetudinem.*
6 *Fugere dicitur iniuria.*
7 *Fuga laicis est ignominiosa.*
8 *Potest aggressor occidi ad euitandã iniuriam.*
9 *Canones plurimũ deferũt clericis nobilibus.*

An clericus nobilis aggressus teneatur an fugere ad euitandam irregularitatem.

DECIS. LIII.

1 FVit dictum in Curia Archiep. doctrina gl. in clem.1.in fin. de homic. quod qui fugiendo posset periculum occisionis aggressoris euadere, si id nõ faciat, quod efficiatur occidẽs irre-
2 gularis, procedat etiã in clerico nobili, de qua quidem decisione mirandum non est, primo
3 quia in iure generaliter, & indistinctè fuit cautum, irregularitatem contrahi per eum qui potetat mortem vitare fugiendo tamen omissa fuga inuasorem occiderit, ita gl. in cit. clem.1.in verb. fuga, & ibid. Card. q.28. Panor. in c. significasti el secõdo eod. & in c.1.in princ. de vita, & honest. cler. Syluest. verb. excõmunic.6.q.9.
4 & late Couar. in d. clem. par.3. §. vnico nu. 4. tũ secũdo quia d. clem. tunc tantũmodo ab irregularitate excusat quãdo aliter mortẽ euitare nequit, secũdũ Couar. loco cit. nu.4. ibi si aliter
5 mors vitari non poterat, tertio quia clericus eligẽdo potius, aduersariũ occidere quã fugam arripere, videtur excedere ecclesiasticam mansuetudinem, quæ consistit in tolerantia, & patientia, Panor. in cit. c. significasti Sotus de iustitia, & iure lib.5. q.1. art.8. ad fin. Petrus Nauar. lib.2. de restit. c.2. n.389. Valent. tom.3. disput.5. q 8. pun.4. & alij quos cõcerit Sayr. in Thes. casuum conscientie lib.7. c.17. nu.17.
6 Non obstat quod fuga est iniuria, l. apud Labeonẽ ff. de iniurijs, & presertim in psonis nobilib⁹ Bar. in l.1. C. vnde vi Bal. in cõs.11. vol. 3. Cepol. cõs.73. & cõsequẽter ad repellẽdã iniuriã possit qs pcutere illã inferẽtẽ Sot. cit. loco n.7. Viual. de irregular. n.222. qa respondet istud nõ procedere in psonis cler. qa illis fuga

minime est ignominiosa, secundum glos. in cap. suscepimus in verbo ligauerunt, & in verbo in termine, & ibi Panorm. nu. 4. de homicidio, Couar. loco cit. nu. 5. & Sayr. nu. 16. & ini quam, & ab omni iure alienum esset permittere clerico ob tutelam honoris proprij vitam alteri adimere, gl. in cit. clement. in verbo non volens, & alia glo. in sum. 23. q. 8. in verbo hactenus, Panorm. in cap. olim nu. 17. de restitutione spoliatorum Alex. cons. 3. vol. 1. & in cons. 119 vol. 7. Syluester verb. homicidium 1. quæst. 2. §. 7. vers. 4. Tabien. verb. irregularitas
7 2. §. vlt. Nauar. in Manual. cap. 27. nu. 211. & quamuis laicis fuga sit ignominiosa, secúdum, Alex. in cons. 109. nu. 4. vol. 1. Ias. & Dec. in cap. vt vim ad finem ff. de iustitia, & iure, & propterea potest laicus suum aggressorem occi
8 dere ad vitandam in iuriam, quam vel alapa, vel fustibus sibi inferendam vitare non poterat, Alex. in cons. 119. vol. 7. Hip. in l. 1. limit. 9. ff. de sicarijs Carret. in §. 6. nu. 94. hoc tamen obtinet quoad pœnam temporalem, & quoad eius diminutionem, ac moderationem, non autem quo ad irregularitatem, cum ipsi quoque in hoc casu illam contrahant: nec obstat, quod Canones plurimum deferant clericis nobilibus, ad tex. in cap. 2. de officio delegati in 6. cap. venerabilis, & quod ibi notatur communiter de præbendis, & dignit. late Hoieda par. 2. cap. 3. quia respondetur istud procedere in conferendis beneficijs, non autem quo ad effugiendam irregularitatem argum. glos. in l. 5. ff. pro latio, & non soli eo q. 3.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio rerum ecclesiæ absque debitis solemnitatibus prohibita est.*
2 *Alienantes ecclesiastica bona sine Papa licentia ipso facto sunt excommunicati.*
3 *Locus ecclesiæ prophanatæ, & dirutæ absque solemnitatibus alienari non potest, & n. 4.*
5 *Coquina, & stabulum in ecclesia prophanata non sunt facienda.*
6 *Cementa ecclesiæ prophanatæ ante Concilium Tridentinum ad vsus priuatos conuerti non poterunt.*
7 *Locus Ecclesiæ dirutæ authoritate Episcopi immunitate non gaudet.*

An in alenatione ecclesiæ prophanatę assensus Apostolicus requiratur.

DECIS. LIV.

1 APerta sunt iura, alienationem rei Ecclesię absque debitis solénitatibus prohibitã esse, iuxta mentem extrauagantis ambitiosæ de rebus ecclesiæ non alienandis Caualc. in decis. 35. & dec. 451. nu 33. par. 1. Cornazan. in dec. 74. & dec. 67. & pluries fuisse in Rota decisum refert Farinac. in decis. 206. 210. & 596. Seraph. dec. 508. Guid. Papa in dec. 149. Capyc. in dec. 16. & dec. 105. Franc. Marc. in dec. 1078. vol. 1. & in dec. 188. vol. 2. Gramat. decis. 79. Cacheran. dec 99. & 172. Ludouic. in decis. Perus. 93. Rota diuers. in decis. 18. vol. 1. & 160. vol. 2. Magon. in decis. Florent. 69.
2 Cesar. de Grassis in decis. 360. de Franchis in decis. 35. adeò quod alienantes ecclesiastica bona, sunt excommunicati per extrauagant. ambitiose de rebus eccles. non alienandis, sequitur Franc. Marc. in decis. 1078. vol. 1. Rota diuers. in decis. 896. par. 3. Costa de facti scientia, & ignorantia censura 2. dist. 22. Nauar. in cons. 3. num. 3. & 5. de rebus eccles. non alienand. & cons. 11. eodem tit. vol. 2. Sayrus in dec. 11. eodem tit.

Fuit tamen dubitatum, si assensus Apostolicus requiratur in alienatione ecclesiæ propha-
3 natæ; & fuit decisum, quod locus ecclesiæ prophanatæ tanquam res ecclesiæ non potest vendi in consulto Romano Pontifice, & absque alijs solemnitatibus requisitis in alienatione rerum ecclesiæ, vt in cap. sine exceptione 12. quæst. 2. & d. extrauaganti ambitiose de rebus eccles. non alienand. quæ decisio meo iudicio fundatur in eo, quia, & si ecclesia propha-
4 natur, habetur nihilominus in veneratione, præsertim quia in ea prohibetur fieri coquina, & stabulum, vt dicit glo. in cap. ligna de consecrat. dist. 1. & in cap. quę semel, vbi Archidiac.
5 & reliqui 19. q. 3. & ante Concilium Tridentinum, neque cementa ecclesiæ prophanatæ poterãt cõuerti ad vsus prophanos, sed ad vsus alterius ecclesiæ non sordidos d. cap. ligna, & cap. qui semel vbi glo. & DD. & idem dicen-
6 dum est in ecclesia diruta, quia non desinit esse sacra saltim respectu loci, in quo erat ædificata, & propterea ipsa quoque gaudet immunitate ecclesiæ l. ede sacra ff. de cõtrahend. empt. l. in tãtum §. sacræ ff. de rerum diuis. & docunt glo. in cit. cap. qui semel, tamen si diruta fuisset
6 authoritate Episcopi, & nõ adesset spes reædificandi non gauderet immunitate, Ambrosin. de immunit. eccles. q. 10. nu. 3. Remigius eiusde immunitate ampliat. 20. Clarus in sua practica q. 30. nu. 6. Villagut. de extens. legum nu. 38. Decian. in tract. crimin. lib. 6. cap. 25. num. 22. Farinac. de carcer. q. 28. nu. 70.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Administrator rerum Ecclesiæ si male se gerat prouocat iram Dei in populum.*
2 *Parochiani possunt denunciare male gesta à Parocho, & ab ordinario*
3 *Parochus in conferendis Sacramentis non debet munera accipere.*
4 *Parochi debent esse mundi mente, & corpore.*
5 *Qui studet diuitijs dicitur ignominiosus.*
6 *Parochus debet esse contentus si habet omnia necessaria ad victum, & vestitum, alias imputabitur ei vitium auaritiæ.*
7 *Sacerdoti sufficit habere commoditatem victus, & vestitus.*
8 *Sacerdos de altari viuere, & non luxuriari debet.*
9 *Ecclesia subuenit in necessitatibus tantum.*

Parochus non potest Parochianis grauamen innouare, & super spiritualibus conuenire.

DECIS. LV.

IN Curia Archiepiscopali cum fuisset inquisitus quidam Parochus de non nullis excessibus, ex præcipue quod pro iure sepulturæ corporum defunctorũ exigebat vnũ aureum, item pro solemnitate matrimoniorum solitus erat petere vnum aureum, & tandem pro
1 conferendo Santissimo Baptismi Sacramento similiter vnum aureum, propterea fuit dubitatum qua pœna veniret plectendus, & dicebatur, quod quicumq. administrat ecclesiã, si male se gerat, prouocat iram Dei in populum, c.
2 sanè de celebrat. missarum c. licet heli de simonia, & propterea permittitur Parochianis posse denunciare male gesta a Parocho, & ab ordinario, vt probat Abb. in c. ex parte nu. 5. versic. fallit in patrono, vel in parrocchiano, vt probat. Decian. respons. 63. vol. 3. & in spe-
3 cie in conferendis Sacramentis non debent munera accipere cap. is igitur 23. distint. ibi gl.
4 in verbo beneficijs, vbi dicit, quod debent esse mundi mente, & corpore, vnde qui studet di-
5 uitijs dicitur ignominiosus, cap. gloria. 12. q. 2. & auaritia idolorum seruitus cap. cum omnis 1. q. 1. cap. idolatriæ 28. quæst. 1. cap. auaritiæ de præbend. & in supradicto parocho imputari vitium auaritiæ non dubitabatur, si qui
6 dem habebat omnia necessaria ad victũ, & vestitum, de quibus debebat esse contentus ca. 1. 42. dist. vbi aliena rapere cõuincitur, qui vltra necessaria sibi retinere probatur, vt in c. sicut
7 hi §. sed ait auarus 47. dist. & in §. sequẽti quis enim, vbi habetur sacerdoti sufficit habere cõmoditatem victus, & vestitus c. Episcopus ecclesiasticarum 12. q. 1. nu. 92. & comoditatem victus, & vestitus secundum Nauar. communiter approbatum, de quo meminit, Paris. de resignat. benefic. q. 6. nu. 53. 54. & 55. lib. 5. cõsistit
8 in qualitate personæ, vnde Diuus Hieron de quo in c. 1. 44. dist. dicit, quod sacerdos de altari viuere, & nõ luxuriari querat, & Abb. in c. cũ esses nu. 21. versic. in cõtrarium facit, quare clerico habenti vnde viuat, non conuenit importunè querere id quo nõ eget, & quãdocũq. superflua ad victum habeat, pauperibus subueniendum est, quia ecclesia non habet aurum vt seruet, sed vt in necessitatibus subueniat c. aurum 12. q. 2. & peccat clericus qui studet facere affines diuites de bonis ecclesiæ, c. monemus cum c. sequẽti 12. q. 2. & tradit Abb. in c. inquirendum nu. 4. de peccat clerici propterea fuit conclusũ quòd parochus prædictus seuerè erat puniendus, nam pro sepultura nihil accipi põt sed tantum pro obseruantia laudabilis consuetudinis, iuxta taxã definitã in concilio prouinciali, & pro Baptismo, & matrimonio nihil posse exigi, iuxta decreta synodalia.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum calumniæ primum est quod in iudicijs præstatur altera parte petente.*
2 *Iuramentum calumniæ pro publica vtilitate, ne veritas occultetur introductũ fuit.*
3 *Nullus est processus, si ab aliqua parte petitum sit, iuramentum calumniæ, & non præstitum sit.*
4 *Iudex nõ põt remittere iuramentũ calumniæ.*
5 *Statutum, vel consuetudo, iuramentum calumniæ remittere non possunt.*
6 *Pœna recusantis præstare iuramẽtũ calũniæ.*
7 *In causis beneficialibus præstatur iuramentum calumniæ.*
8 *Iuramentum calumniæ est necessarium in causis spiritualibus.*
9 *In causis summarijs, exigitur iuramentum calumniæ.*
10 *Iuramentum calumniæ in criminalibus est de substantia.*
11 *In causis appellationum requiritur iuramentum calumniæ, licet in prima instantia fuisset datum.*
12 *Aduocatus, & procurator fisci in causis fiscalibus iurant de calumnia.*
13 *Iuramentum de calumnia debet præstari, etiamsi agatur inter clericos.*
14 *Iuramentum calumniæ requiritur quando coram arbitro.*
15 *Iuramentum calumniæ exigitur etiam in causis modica.*
16 *Procurator, & aduocatus coguntur ex eorum persona iurare de calumnia.*
17 *Procuratores in Romana, Curia non solum in animam Domini, sed eorum etiam iurant de calumnia, & si dominus iurasset.*

Iuramentum de calumnia præstatur in Curia Archiepiscopali.

DECIS. LVI.

1 PRimum iuramentum quod in iudicijs, & causis præstari solet, est illud quod nũcupatur calũniç, idq; petẽte vna parte, ab altera prç statur, vt in l. 1. auth. hoc Sacramentum l. cum, & iudices auth. in isto auth. principales C. de iure iurand. propter calumniam cap. fin. de iuram. calum. cap. dudu il secondo extra de elect. Colerus in decis. 117. Gail. pract. obseruat. lib.
2 1. obseruat. 84. & introductum fuit ob publicam vtilitatem, ne veritas occultetur, l. 2. §. sed quia veremur num. 4. C. de iure iurand. erea Colerus in d. decis. 117. num. 4. Maranta in
3 sua pract. actu. 1. sub nu. 6. adeò autem necessarium est tale iuramentum, vt si petitum ab aliqua parte fuerit, & omittatur, processus nullus erit, nisi tacitè remittatur, Rota in antiquis in decis. 664. Cappella Tholosana in decis. 114. Gail. pract. obseruat. lib. 1. obseruat. 84. num. 1. & 2. Guid. Papa in cons. 8. nu. 1. Surdus cons. 124. nu. 1. & 2. vbi Vrsillus ad Afflictum in decis. 265. nu. 32. post Bart. Bald. Salyc. & alios
4 in l. 2. C. de iure iurando, & à iudice cum petitum fuerit remitti non poterit, vt habetur per
5 Puteum in decis. 398. num. 1. & 2. lib. 2. nec à statuto, vel consuetudine remitti posse, voluit per ilium tex. Ancharan. in cap. cæterum nu. 5. de iuramento calumniæ Coler. in d. decis. 117. num. 6. & 7. Menoch. de arbitrar. iudic. casu 20. nu. 4. Viuius in decis. 109. num. 4. Gail.
6 pract. obseruat. lib. 1. obseruat. 85. num. 3. hinc recusanti iurare de calumnia, imminent pœnç, scilicet actori, quia cadit à causa, & ab actione, & reus absoluitur, reo vero, quia cum habeatur pro cõfesso, cõdennatur per sententiã ad illud quod petitum fuerit l. 2. §. quod si actor §. quod si reus C. de iure iurand. propt. calumn. cap. fin. de iurament. calum. §. 1. auth. vt litigant. Iodoc. in praxi rerum ciuilium in tit. dę iuramento in litem num. 5. Maranta in sua pract. par. 2. d. actu 1. sub. nu. 2. Guil. pract. obseruat.
7 lib. 1. obseruat. 86. & hinc iuramentum calumniæ etiam in causis beneficialibus præstari debet, cap. 1. §. fin. de iuramento calumniæ in 6. Aretin. in cap. dilecti num. 18. extra de iudic. Vantius de nullit. ex defecta processuum num. 29. Menoch. de arbitrar. iudic. lib. 1.
8 casu 20. num. 3. Mohedan. in decis. 312. vbi in causis spiritualibus hoc iuramentum exigi etiam scribit, idemque voluit Conradus de offic. prætor in causis ciuilibus in tit. de iuramento calum. numer. 2. & sequitur Gregor
9 sintag. iur. vniuers. lib. 48. c. 7. nu. 3. & in causis summarijs hoc iuramentum etiam exigi, scribunt Bursatus in cons. 2. nu. 3. vol. 1. Roland. in cons. 71. num. 9. vol. 1. Rota diuers. in decis. 1531. part. 3. Puteus in decis. 399. num. 1. lib. 2.
10 argumento clement. sæpe, de verborum significat, & in criminalibus causis esse de substantia voluerunt, Clarus in pract. crimin. quæst. 18. num 4. Iodoc. in pract. ciuil. cap. 151. num. 12. post Albericum in l. libellorum nu. 1 ff. de accusat. Bart. in l. is qui reus ff de public. iudic. Præpositns in cap. accusatione 6. quæst. 8. & in causis appellationum hoc iuramentum calumniæ exigi licet in prima instantia fuisset præstitum, docet textus in cap. 2. in principio
12 de iuram. calumniæ in 6. & in fiscalibus causis Aduocatum, & procuratorem fisci iurare debere, veriorem opinionem, & secundum æquiorem, contendiunt, Gail. pract. obseruat. lib. 1. obseruat. 90. Surdus in decis. 8. Peregrin. de iure fisci lib. 7. tit. 2. num. 7. in fine, Hern. in cap. 1. §. in quibus de consuetud.
13 rect. iud. & hoc iuramentum debere præstari etiam si agatur inter clericos, scribit Bart. in
14 §. quia igitur num. 2. auth. de his qui ingred. ad appellat. qui in l. cum iudices §. sed quia veremur num. 1. C. de iure iurand. propter calum. dicit hoc iuramentum calumniæ debere præstari, etiam si agatur coram Arbitris, sequitur Caluolus in sua praxi conclus. 1. de iuramen-
15 to calum. nu 5. & nu. 6. vbi dicit iuramentum calumniæ esse necessarium etiam si agatur in causa modica, vt est Doctrina Abbatis in cap. 1. num. 14. extra de iuramen. calum. &
16 quod iuramentum hoc non solum debet præstari per principales, sed etiam per aduocatos, & procuratores l. rem nõ nouam§ patroni C. de iudic. scribũt Roman in singul. 428. Piaggia de consuetud. quæst. 6. num. 100. & censuit Rota in nouis decis. 37. & in decis. 140. Coler. in decis. 115. num. 9. & 10. & sic seruari
17 in Rota Romana, vbi non solum coguntur procuratores iurare in animã domini constituentis, sed ẽt in animã propriam dicit Rota in nouis iud. decis. 37. & decis. 40. & Rota in antiquis in decis. 492. Siprienſ. in decis. 268. & decis. 316. & decis. 468.

SVMMARIVM

1 *Vnica pœna contenti esse debemus.*
2 *Duæ pœnæ non irrogantur.*
3 *Vulnerans cum armis non punitur pœna delationis armorum, & vulneris.*
4 *Pœna delationis armorum confunditur cum ipso delicto.*

quan

5 *Quando pena vulneris, est maior, quam pena delationis Armorum, tunc pena minor confunditur cum maiori, secus si pena delationis armorum esset maior.*

An pena delationis armorum confundatur cum delicto vulneris, vel homicidij.

DECIS. LVII.

1 QVoniam clara, & aperta est iurium dispositio, quod vnica poena contenti esse debemus, l. qui fidem ff. de pactis Doctor. in l. vbi pactum, & l. si quis maior, & in l. si diuersa Cod. de transact. l. 2. §. fin. ff. Naut. Caupon. vbi datur actio furti, & actio honoraria cōtra caupones, vna tamē exercetur, facit tex. in l. si stipulatio, ff. de verb. oblig. vbi habetur quod cōtēti esse debem⁹ penis legalib⁹ quē tex. allegat Isern. in c. 1. versic. contrahentium, in addit. col. 4. quæ sint regalia, vbi dicit quod
2 duæ pœnæ non irrogantur, propterea pluries fuit decisum in Curia Archiepiscop. quod si
3 quis vulneret cum armis non punitur duplici pœna, videlicet delationis armorum, & vulneris, sed pena tantum vulneris plectetur, per glossam communiter receptam in l. qui de crimine, in verbo plurima capita de accusation. quam glosam communiter sequuntur Doctores, vt testatur Iodoc. in practica crim. capitulo 77. num. 4. Marsil. in l. si in rixa num. 5. ff. ad l. cornel. de sicar. & in l. vnica C. de raptu virginum, Viuius in sylua commun. opin. in verbo statutum puniens, Bertazol. consil. 520. lib. 2. Iaffred. in decis. 95. Clarus in sua practica quæst. 84. versic. alius est casus, vbi refert sic etiam seruasse Senatum Mediolanen. cum quodam Ioan. Battista de Fornarijs, qui proiecerat pilam ferream in suum aduersarium, & deinde ensem euaginauerat, hunc enim vnica tantum pena puniri iussit idem Senatus:
4 pena enim delationis armorum connfunditur cum ipso delicto ex Doctrina Bartol. in §. denunciamus in fine in authentic. de Armis Platea in §. item lex Iulia il 2. col 2. versic. sed pro institut. public. iudic. Plaza in Epitome delictorum lib. 1. cap. 8. post nume. 18. Iodoc. in practica crimin. post num. 77. num. 4. Cephal. consil. 204. Decian. in tract. crimin. libro 8. cap. 4. num. 19. Farinac. variarum. quæst. quæst. 108. num. 169. & potest poni exemplū si extent in Ciuitate tria statuta, vnum puniēs delationem armorum in centum: aliud puniēs insultum in centum, & aliud puniens vulnus in cētum, & aliquis insultet alium cum armis, & vulneret, certe non est in omnibus istis penis puniendus, sed tantummodo puniri debet in centum, secundum Arnon. in dialogo 47. & Clarum in citato loco, & propterea Curia Archiepiscopalis nunquam consueuit contra clericos arma deferentes, & cum eis delinquētes duplicem inferre penam, sed vnicam tantum scilicet pro ipso delicto patrato, licet quā-
5 do pena vulneris est maior, quam pena delationis armorum tunc pena minor confunditur cum maiori, secus in pœna delationis armorum esset maior quam pœna vulneris secūdum Merendam in consil. 23. Artaman consil. 112. Decian. in tractatu crimin. lib. 8. cap. 4. sub num. 19. quidquid dixerit Cephal. in cōs. 140. num. 42. & sequent. vol. 2. volens quod si maior esset pena delationis armorum, quam insulti vel percussionis, nihilominus attenditur pena insultus, vel percussionis, vt in casu delationis archibusetti parui ad rotam, cum quo fuerat factus insultus, & licet pœna delationis archibusetti esset pena triremum per triennium, tenuit tantummodo esset imponēdam pænam iusultus: quæ opinio non placet Baiardo ad Clarum cit. quæst. 84. quia secundum eum sequeretur absurdum, quod deterioris cōditionis esset ille qui simpliciter archibusettum detulisset, quam ille qui cum eo deliquisset, verum, secundum addentes ad Bertaz. in consil. 105. vers. ad utramque penam teneretur.

SVMMARIVM

1 *Prælatio Domino directo tantummodo competit.*
2 *Et procedit etiam si consensisset alienationi.*
3 *Ius prælationis cedi non potest.*
4 *Domino directo vendente non præfertur vtilis.*
5 *Laudemium debetur domino directo.*
6 *Dominus directus præfertur creditori in meliorationibus.*
7 *Ius prælationis quibus in casibus cesset.*

Iu alienatione rei emphyteuticæ cui competat prælatio.

DECIS. LVIII.

1 MOnasterium Sancti Gaudiosi huius Ciuitatis Neapolis cōcessit quoddā monitorium Petro santa Croce in emphyteusim perpetuam, qui subconcessit Francisco de Monte, & Natali de Sanctis, saluo & reseruato assensu prædicti Monasterij directi Domini, quod territorium fuit iterum concessum in emphytheusym à prædictis de Monte, & de Sanctis Clerico Petro Paulo Ferraiolo: ad præsens cōparet in Curia Archiepiscopali de Sancta Cruce habens causam à Monasterio, & petit ius

prælationis contra præfatum clericum de Ferraiolo, dubitabatur quòd iuris:& Domini absque vlla difficultate deciderunt ius prælationis competere Monasterio, vt directo Domino, & non emphyteutæ ad tex. in l. fin. Codic. de iure emphyteu. prælatio enim tantummodo domino directo, & non alijs competit d. l. fin. Ozasc. in decis. 116 Thesaur. in decis. 70. Guid. Papa in decis. 364. Paris. de reintegrat. vers. & circa prædicta num. 5. fol. 134. & anteomnes istud idem voluit Iser. in cap. ne dominus num. 46. de prohibita feudi alien. per Fed. quòd procedit etiam si cōsenserit alienationi, Ripa in l. 1. nu. 19. ff. de priuileg. cred. Guid. Papa in decis. 47. Salicet. cit. l. fin. in fin. Franc. de Amic. in repertor. cap. 11 folio 89. de ijs qui feud. dare possessunt, & Viuius in decision. 191. quæ conclusio adeo procedit, & vera est, vt tale ius minime cedi possit per dominum directum, Franc. Marc. in decis. 2. par. 2. Rot. in decis. 2. de locato in antiquis Guid. Pap. in decis. 401 1. est enim tale ius secundum Baldum in consil. 191. inseparabile à domino directo, & propterea sēper cogitur emphyteutaius, & meliorationes vēdere domino potius quā alij l. fin. vbi Ias. Cod. de iure emphyt. Ruin. in consil. 161. uum. 128. in consil. 31. vol. 1. Laderch. consil. 16. nu. 6. & Magon. decis. Florent. 100. & corroboratur pariter præfata decis ex plurib. Primo quia si dominus directus vendiderit eius dominum, vtilis dominus non præfertur Iser. in cap. imperialem vers. nec dominus col. 2. in fine de prohibita feu. alienat. per Feder. Barbat. in cap. potuit num. 9. de locato spec. in tit. de emphytheusi §. nunc. aliqua num. 94. vsque ad num. 111. Boer. in decis. 107. & fuisse decisum in Sacro Consilio, testatur de Franch. in decis. 17 num. 8. & 9. & ita suo etiam tempore scribit decisum Anna singula. 150. ratio est quia infirmior non potest trahere validiorem, de Franch. citat. loco numero. 10. Pisanellus in consuet. si quis emit vers. sumpta occasione de iure congr. tum secundo, quoniam adeo veram est iura dominicalia remanere penes primum concedentem, quod concurrentibus in recognitione rei emphyteuticæ domino directo, & domino sub alterno laudemium debetur ipsi directo, vt pluries fuisse decisum per Sacr. Consil. Neapol. testatur de Franchis in decisione 447. tum tertio, quia in melioramentis per emphyt. factis, præfertur dominus directus eius creditoribus, & fuit decisum per idē Sac. Cons. vt testatur idem de Franch. in decisio. 226. est tamen notandum, ius prelationis cessare primo in donatione, Guid. Pap. in decisio. 472. ex causa permutationis idem in decisione 923. quando Ecclesia domina directa vellet alij concedere, idem in decision. 402. & 508.

SVMMARIVM

1 *Birruarij dicuntur viles personæ.*
2 *Deponentibus in causa propria non est credendum,*
3 *Nuncio de facto proprio non creditur.*
4 *Birruarijs creditur in his, quæ ad eorum officium pertinent.*

An sit credendum cursoribus Curiæ de violentia, & verberibus ipsis illatis in capiendis delinquentibus.

DECIS. LIX.

Cum in facti contingentia euenisset hic casus; pro opinione negatiua dubitationē faciebat, quod Birruarij cōmuniter apud omnes reputati sunt infames, & huiusmodi exercitio, vt plurimum, non nisi vilissimi, & abiect. applicentur, vt notum est, & in specie scripserunt Bald. in lege. fin. in 8. quæst. Cod. de edi diui Adria. tollen. post numer. 47. idem Bal. Salyc. & Iun. in locis relatis per Bero quæst. 84. num. 1. Aufrer. de reprobat. test. num. 11. vers. birruarius in princ. Clarus in pract. crimin. §. fin. quæst. 7. vers. habes igitur in fin. & maxime ad condemnandum, secundum Mars. in voto 80. num. 6. & Gram. in voto 21. num. 1. Bero in quæst. 84. num. 1. Ioseph. Ludouic. in decis. Rot. Lucens. 1. nu. 3. Mascard de probat. conclus. 189. in princip. vol. 1. Viu. in decis. 19. num. 6. latissimè omnium Farinac. in tit. de opposit. contra testes quæst. 57. art. 11. num. 370. cum sequent. item dicebatur præfatis cursoribus minime
2 credendum vti deponentibus in causa propria l. nullum ff. de testibus l. nullus Cod eodem, Bartol. in leg. deferre §. item decreuerunt ff. de iure fisci Panorm. in cap. insuper de testibus cum alijs per Butr. Imol. & Felin. in cap. cū nobis col. penult. eodem tit. Alex. cons. 105. vol. 1. Afflictus in constit. mores dissolute viuentium num. 12. Bero. cons. 164. vol. 3. Benintend. decis. 51. vnde Bart. in l. 1. §. cum carnis ad finem ff. de offic. perfect. vrbis, voluit non credi nuncio de facto alieno, puta
3 quod talis commiserit homicidium, nisi alias afferat probationes, idem in effectu tenet Affl. in const. Reg. lib. 2. rub. 10. de his qui fideiussores dare poss. in 6. notab. nu. 30. vers. amplius quero pro declaratione, vbi inquit, primo quod non sufficit probare crimen per istos capientes, quia sunt loco accusatorum, qui nō

possunt

possunt esse testes, & quia videntur deponere in causa sua, & quod non habeantur pro integris testibus, sequitur Bertazol. in addit. ad consil. crimin. sui patris consil. 219. incip. repetitus in addit. sub littera A. in vers. sed quęstio est vbi, cęteros refert, & est dictum Bartol. in extrauag. ad reprimendum in verb. per nũcium in fin. sub numer. 10. nec dissentire videtur Clar. tract. Crimin. quæst. 8. sub numero 2. Caball. resol. crimin. casu 126.

Cæterum supradictis minime suffragātibus cõtrarium fuit resolutum ea quidem ratione,
4 quia præfatis burruarijs creditur in his quæ ad eorum officium pertinent, ad text. in cap. cum parati, & in cap. ad audientiam de rescript. Menoch. de arbitr. iudic. casu 112. num. 12. Nat. consil. 170. nu. 6. Vulpen. consil. 38. Bertaz. filius consil. 219. & in proprijs terminis, quod eis credendum sit de violentia, & verberibus ipsis illatis videndi sunt, Guid. Pap in decisio. 626. referens iuxta hanc opinionem fuisse iudicatum in Curia Tholosana, & pariter decisum refert Rota Luc. diuers. 21 & supradictis addebatur, quod voluit Clar. §. final. quæst. 8. num. 2. & quod ante eum voluit Cor. in cõs. 217. in princ. vol. 1. vbi loquens de rixa inter quosdam cum percussionibus, & vulneribus noctis tempore sequutis super qua birruarij deposuerunt, dicit, quod licet isti testes vti viles non recipiantur, tamen ex quo delictum est perpetratum de nocte, ex eo quo verisimiliter non interuenerunt aliæ personę, probant: vel saltem faciunt indicium ad torturam, sequitur Foller. in prax. part. 2. versic in flagranti crimine, imò Crat. in consil. 43. num. 22. voluit præfatas personas admitti in testes in actibus in quibus ipsi interuenierint, si alio non laborant vitio quam quod sint birruarij, quæ omnia multo magis procedunt in cursoribus Curia Archiepiscopalis in quibus cessat vilitas supra considerata, & cum sint Clerici, nec faciant vilia officia birruariorum, & inter Ecclesiasticas personas connumerentur, propterea pluries censuit Curia Archiepiscopalis eis esse credendum saltem quo ad faciendum indicium.

SVMMARIVM

1 *Iuspatronatus familiare dupliciter accipitur.*
2 *Finita linea per fundatorem considerata, iuspatronatus transit ad extraneos.*
3 *Iuspatronatus hæreditarium spectat ad eos, qui sunt hæredes fundatoris.*
4 *Ille proprie dicitur hæres qui adiuuit hæreditatem.*

Iuspatronatus familiare quomodo distet ab hæreditario,

DECIS. LX.

IN quadam facti contingentia fuit incidenter discussum in Curia Archiepiscopali discrime esse inter iuspatronatus familiare, & hę-
1 reditarium: nam dicebatur iuspatronatus laicale bifariam accipi, quoddā enim est gētilitiũ seu familiare quod est debitum generi auctoritate superioris ad quod non admittuntur nisi qui probauerint esse de sanguine fundatoris, ijque admittuntur gradatim, idest secundum gradus progatiuam iuxta naturam fideicõmissi agnatini l. fin. ff. de verb. signif. Zabarella cons. 48. Rebuff. cons. 78. Paris. cons. 48. vol. 4. Tacca cons. 28. num. 48. ita tamen, vt primi hæredes succedant in capita alij vero, vt stirpes, Clem. si plures de iurepatronatus, Ripa resp. 2. num. 3. de iurepatronat. par. 2. Maran. dicto cons. 33. vbi hanc subtilem quęstione vocat, dicēs quod plures ex vno patrono vnam tātum vocem habent, sicuti vnus ex vno, ad declarationem illius clausulæ (dummodo adsit medietas vocum) Costa in tract. de partim. rata quęst. 97. vbi etiam de aggregatis vni familiæ tit. lucratiuo cum consensu ordinarij per viam vnionis prolium, dicit atque ibi defendit quod finita linea per fundatorem cõtemplata,
2 transit iuspatronatus ad extraneos, Geminian. cons. 40. num. 9. Calderin. cons. 4. de iurepatronat. Cassadorus in decis. 1. de iurepatron. Io. Battista Ferrettus cons. 131. nu. 9. vsque ad fin. Rota Romana decisio. 385. par. 1. in nouiss. nisi adesset dictio taxatiua, Paris. d. cons. 48. num. 6. cum seq. Rota Romana prædicto loco num. 14. Greg. consil. 50. & 54. atque Lambertin. tractatu de iurepatron. lib. 1. parte 2. quæst. 2. principal. artic. 6. num. 10. Alte-
3 rum vero est iuspatronatus hæreditariũ, quod ad eos tantum spectat qui sunt hæredes fundatoris etiam extranei, vel immediati, vel mediati, quia hæredis hæres vsque ad millesimum & vltra dicitur hæres primi testatoris l. hæredis appellatione, & l. sciendum, ff. de verbo. signifi. l. qui per success. ff. de reg. iur. Tiraq. tract. de morte laysit part. 2. declarat. 5. cum adductis per Menoch. cons. 89. nu. 126. & de-
4 inceps vol. 1. dummodo constet hæreditatem fuisse aditam, hæres enim appellatur, qui adicit Alexand. consil. 1. num. 6. volum. 1. Deci. in l. hæredem num. 8. ff. de reg. iur. inuito cõ. 89 in princip. atque Rot. Romana decisio. 47. num. 11. cum seq. par 2. in nouissimis, vbi libellus quoque sustinetur, in quo hæres hæredis simpliciter se hæredum dicit, nec ad illud aspi-

aspirare potest, quod non probatur hæres patrona quamuis esset ex descendentibus præclare Caballus cons. 73. nume. 2. & consilio 76. num.

SVMMARIVM

1 *Clericus non potest ferre testimonium coram Iudice sæculari absque licentia sui Episcopi, & multò magis in monachis cæterisque regularibus* 2.

3 *Clericus non potest testificari Coram alio Iudice Ecclesiastico absq; licentia.*

4 *Clericus testificans de facto absque licentia sui prelati Coram Iudice secul ari, probat.*

5 *Testis non citatus offerens se ad testificandũ dicitur suspectus.*

6 *Clerici valent testificare in testamentis absque licentia, & quid in alijs contractibus num. 7. quæ omnia intellige in causa ciuili, & non criminali nu. 8.*

9 *Testes esse non possunt Clerici contra laicos in causa criminali Coram Iudice sæculari.*

10 *Depositio clerici de facto deponentis in causa criminali non facit inditium ad torturam, nec de licentia superioris nu. 11.*

12 *Clericus non potest testari in causa criminali etiam cum protestatione canonica.*

An, & quando Clericus prohibeatur testificari coram Iudice sęculari absque licentia sui Episcopi ad ornatum textus in cap. quamquam 14. quęst. 2.

DECIS. LXI.

APerta sunt iura, & sic pluries fuit decisum, vt clericus non possit testimoniũ
1 ferre Coram Iudice seculari absque licentia sui Episcopi, d. cap. quamquam 14. quæst. 2. cap. testimonium 11. quæst. 1. Innocent. Abb. & reliqui communiter in cap. si testium, & in c. nuntius de testibus Gud. Papa in decision. 65. Marta de iurisdictione casu 128. num. 1. cent. 2. part. 4. Gail. pract. obseruat. libro 1. obser. 100. num. 16. qui asserit, quod debet ferre testimonium coram suo Iudice Ecclesiastico, late Mascard. de probation. conclus. 1358. num. 16. Franc. Marc. in dec. 777. & hoc multo magis procedit in monachis ceterisq; regularibus
2 vt per Abb. in cap. inherentes num. 17. de iuramento calumniæ, specul. in tit. de testibus §. 1. versic. sed si Monacus, & versic. quod de Monacho, Alberic. in Authentic. si dicatur C. de test. Lanfranc. de testibus num 87. Rota in decis. 77. num. 12. vbi testatur de communi par. 2. imò nec etiam clericus potest deponere
3 coram alio Iudice Ecclesiastico nõ suo absque licentia, Bald. in cap. 1. col. 2. de iuram. cal. vbi hoc notat ex illo textu, ibi Pręlato suo, Arnon. comment. 94. licet si de facto deponeret
4 sine tali licẽtia Coram Iudice sæculari, vel alio non suo, valebit depositio, ex quo nullibi reperitur dispositum, vt annulletur attestatio, Crotus in tractatu de testibus num. 178. & sequẽt. Aufrer. in eiusdem nominis tract. nu. 18. Guid. Pap. in d. decis. 65. nume. 1. vbi dicit, quod tanta fides eorum depositioni adhibetur tanquam si deposuisset habita licentia a suo superiore, Tuscus in singul. littera C num 95. Anna in singul. 128. vbi alios allegat Campeg. in regul. 297. in 2. & 3. fallens. vt dicit, quod idẽ est in Monachis, atque alijs regularibus, Farinac. in practica crimin. quæst. 61. num. 78. & 84. Ruin. consil. 35. num. 5. lib. 4. qui dicit, quod ista licentia requiritur de consilio, non autem de præcepto, Foller. super constitutio. Regni in tit. de Episcop. & cleric. capit. item quod clerici num. 1. qui etiam asserit, quod de iure canonico hoc non reperitur expressè prohibitum, Caualc in pract. de testibus par. 4. nu. 33. vbi alios allegat. & licet Guid. Pap. vt supra relatum, est dixerit quod ita creditur testimonio clerici deponentis cum licentia, quam sine ipsa, nihilominus hoc non est verum, namque clericis ita deponentibus sine licentia non est ita credendum, pro vt deponentibus cum licentia, quia tunc videntur quodammodo se obtulisse ad testificandum, cum alias ad hoc cogi non potuissent sinè dict. licentia, Crauetta consil. 2. num. 5 libro 1. Rimin. Iun. consil. 360. num. 15. libro 4. Rota Romana in decis. 77. num. 12. par. 2. & quod testis non citatus, sed ingerens se, & vltrò se offerens ad testificã dum sit suspectus. & ideo nõ credatur, dixerũt multi relati, per Mascardum de probat. conclus. 318. num 63. & 64. vbi dicit, quod tales testes sunt torquendi, & quod in testamentis
6 possint esse testes clerici absque licentia sui prę lati, est textus, in cap. relatum, & cap. cum esses de testamentis, licet secus sit in confectione instrumentorum, præter vltimas voluntates, quia in eis non debent testes clerici apponi, c.
7 super prudentia §. potest, ibi in conficiendis alijs instrumentis secularium negotiorum pręsbiiteri nõ vocẽtur ad testimonium, & ibi glosa in verbo potest 14. quæst. 2. Farinac. tract. criminal. quæstion. 61. numero 63. & 64. qui dicit, quod proxima cõclusio procedit, potius de honestate, & ꝙ de consuetudine nũc. n. non seruatur, & omnia prædicta procedunt, vbi testimonium ferendum est in causa ciuili, & non in criminali, in qua Clericis prohibetur ne testimonium ferant, quia scilicet si testimonium dicerent in tali causa criminali, & postea forte mors vel membri mutilatio seque

re-

retur incurrerent irregularitatem capit. sen-
9 tentiam ne clerici, vel monaci, & quod Clerici non admittantur ad testimonium ferendum in causa criminali coram Iudice seculari contra laicum est tex. in cap. nullus 11. quæst. 1. Natta cons. 394. late Mascard. de probat. conclus. 13. num. 62. Crauetta cons. 2. libro 1. qui dicit quod isto casu clericus non est testis ideq; dicũt alij cõgesti per Farinac. in pract. crimin. quæst. 61. num. 57. & hoc procedit, tam si Clericus est in minoribus, quã si est in maioribus constitutus, quia vterque repellitur ab huiusmodi depositione, vt per Farin. in d. quæst.
10 61. num. 59. qui num. 61. dicit, quod si de facto reperirentur examinati, adhuc non solum non probant, verum etiam nec faciunt inditium ad torturam, pro qua opinione multos alle-
11 gat, imò nec etiam de licentia superioris possunt testimonium ferre in causa Criminali vt late per Crauettam in cons. 2. num. 5. libro 1. & viderunt. Addentes ad Guid. Pap. in decis. 65. in littera A. quod adeo verum est, vt nec possint ferè testimonium in causa sanguinis, e-
12 tiam quod protestentur, quod non intendit testimonium dicere, adhoc vt Reus pœna sanguinis afficiatur iuxta tex. in c. 2. de homicid. in 6. si ponerent cum tali protestatione, ea non obstante non euitabit irregularitatem si Reus contra quem deposuit fuit affectus pœna mortis, vel mutilationis membri, Felyn. in cap. de cætero nu. 1. de testibus Marta de iurisdict. casu 136. num. 9. centur. 2. parte 4. Clarus in §. fin. quæst. 24. num. 9. vbi testatur de communi Caualc. in practit. de testibus par. 4. nu. 33.

SVMMARIVM

1 *Relegatus potest finito tempore redire absque licentia ad locum à quo fuit relegatus, & sic fuit decisum.*
2 *Prohibitum ad tempus post illud censetur permissum.*
3 *Fideiussor obligatus vsque ad certum tempus eo transactio intelligitur liberatus ope exceptionis.*
4 *Tempus non est modus inducendæ, nec tollendæ obligationis.*

An Relegatus finito exilio possit redire absque licentia Curiæ cum locum inde fuit relegatus.

DECIS. LXII.

1 ARticulus iste fuit affirmatiuè decisus, vt scilicet, relegatus ad certũ tẽpus, finito tẽpore absque licentia Curiæ possit ad locũ à quo fuit relegatus redire, vt voluerunt in proprijs terminis, Bal. in cõs. 34. vol. 3. Dec. cõs. 61. volum. 1. Alban. cons. 60. numer. 6. & sequent. Mandellus cons. 31. num. 4. Bursat. cons. 123 & dicunt non obstare Doctrinam Castrens. in contrarium in l. Imperator ff. de postulando, quia intelligitur quando quis mortuus est infra tempus relegationis, quia vt duci possit exigitur licentia Principis, secus si tempus esset finitum, quia tunc posset libere redire, & hæc opinio fulcitur, ex eo, quia prohibitum ad tẽpus, post illud elapsum censetur permissum, ad textum in l. Imperator ff. de postulando, &
3 hinc fideiussor qui ad tempus intercessit, eo trãsacto adstrictus non intelligitur, l. labeo 2. §. sed si per fideiussores, & ibi Bartol. de recept. Arb. vnde si quis ad annum tantum fideiusserit eo transacto procul dubio finita intelligitur eius obligatio l. si fideiussor §. fin. cum glosa ff. mandati Abb. in cap. constitutus num. 11. de fideiussor. Alciat cons. 5. num. 15. libro 8. sequitur Menoch. in cons. 222. num. 23. & 43. Decian. cons. 72. nu. 13. & sequent. libro 2. hinc etiam fuit resolutum in Rota Apud Robuster. in vna Romana societatis die 23. Iunij 1572. vt testatur Mantica de tacitis, & Ambiguis conuention. lib. 17. tit. 21. sub num. 1. vbi dicit, quod quamuis tempus nõ sit modus inducendæ, nec
4 tollendæ obligationis l. obligationum ferè §. placet ff. de action. & obligat. tamen transacto tempore, exceptio competit l. eum qui ita §. qui ita stipulatus de verbor. obligat. & §. at si ita stipuleris institut. eodem, & glosa in dicto §. placet, & in l. nemo potest de legati,

SVMMARIVM

1 *Testis deponens se aliquid vidisse nocturno tempore non lucente luna nihil probat.*
2 *De nocte quis non potest videri nec cognosci.*
3 *Testis deponens de actu nocturuo, de falso suspectus, est nisi etiam non interrogatus addat rationem, quam luna luceret.*
4 *Testis deponens de delicto nocturno debet dicere vidi quia hora commissi delicti luna lucebat.*
5 *Nec sufficeret dicere credo, quod luna luceret sed debet affirmare.*

Rubricatio siue magriata an probetur per testes deponentes de nocte, non lucente Luna.

DECIS. LXIII.

CVm aperta sit iurium dispositio, testem deponentem de actu gesto, nocte, seù nocturno tempore, & tunc se vidisse, & cogno

uisse aliquem committentem maleficium, vel aliqua proferentem non lucente Luna, & absque lumine accenso nihil probare, nec in ciuilibus, nec in criminalibus, vt habetur per glossam, & reliquos scribentes in l. si cum exceptione §. in hac, in verbo ignorat ff. de eo quod metus causa Menoch. de Arbitrar. Iudic. casu 279. lib. 2. Rota Genuens. in decis. 3. Mascardus de probation. conclus. 1114. Gramat. cõs.
2 crimin. 45. & cons. 58. de nocte enim quis nõ potest videri nec cognosci, & hinc est quod testis
3 deponens de actu nocturno suspectus est de falso, nisi etiam non interrogatus addat rationem quod Luna lucebat, vt voluit Bald. in l. si non speciali num. 1. vbi etiam, Iason num. 10. Cod. de testament. cum sequntur, Gramat. voto 21. Roland. cons. 7. num. 29. Farinac. de opposition. contra personas testium, quęst. 62. num. 38. Clarus in lib. 5. §. fin. q. 21. num. 3. Bossius in sua praxi in tit. de iudicijs nume. 172. Decius cons. 173. num. 4. Bursat. cons. 316. num. 14. libro 3. quia immò voluit Hugo in
4 cons. 62. num. 5. vt non sufficiat dicere quia lucebat Luna ea nocte, sed dicendum est, vidi quia hora commissi delicti lucebat Luna nec
5 etiam sufficeret dicere, vidi quia credo quod tunc luceret, sed debet affirmare, quod Luna lucebat, vt post Crotum, Roland. & Nattam voluit eos referens Bertazol. in consil. criminal. 316. & rationem afferunt omnes, quia cum deponant de re quæ est contra naturam, à se ipsis naturaliter reprobantur, quod notatur etiam in syntagm. commun. oppin. parte 3. loco 9. in tit. de probationibus cap. 26. & sequitur Rota Genuens. in decis. 3. propterea fuit decisum rubricationem seu Magriatam quam deponebã t testes fuisse de nocte factam à quadã persona non fuisse probatam per testes deponẽtes de nocte non lucente Luna.

SVMMARIVM

1 ***Auxilium quis delinquenti præstare præsumitur eo ipso apud assistit cum delinquente armatus prope.***
2 ***Auxilium præstare dicitur armatus assistens delinquenti, etiamsi arma non tractaret.***
3 ***Cintus armis, etiam ad eam manum non ad ponent dicitur vim cum armis inferre etiã si arma sua deponat.***
4 ***Qui se armis induit de rixa pręsumitur cogitare.***
5 ***Assistentia in delictis non est punienda vbi casu illa fit.***
6 ***Armatus assistens non vt maleficio faueat, nõ dicitur auxilium præstare.***
7 ***Cessante dolo delictum non committitur neque punitur.***
8 ***Voluntas, & propositum distingunt maleficia.***

Assistentia in delictis, quando sit punibilis.

DECIS. LXIV.

ET si iura sint clara, quod auxilium delinquenti quis præsumitur præstare, eo ipso
1 quod quis assistat armatus homicidio, quod cõmittitur, vt innuit textus in cap. sicut dignum extra de homicidio, glos. in l. licet vers. iam cunti, Cod. de pactis, Alexand. in consil. 138. num. 4. lib. 6. Bartol. in l. si in rissa col. penultim. ff. de sicarijs Romanus consil. 97. Guido. Paapa in decisione 437. adeo. quod secundum Felin. in capit. sicut dignum num. 5. de homicid. necesse non est aliud quid vlterius probare, quam quod armatus adstiterit delicto cum delinquente, sequuntur Ancharanus consil. 216. col. 1. Bald. in l. data opera 2. col. Cod. qui accusari non possunt, & ratio est, quia præsumes astare, vt ille securius, & commodius committat scelus, secundum eundem in l. ob hæc verba num. 5. ff. de his qui notantur infamia, & quod ampliatur etiam si talis armatus assistens, arma nullo modo tractauit nã ipse dictis ipse iure præstare auxilium notat glosa in l. 2. §. etsi quis ff. vi bonorum raptorum, & l. 3. §. armis deiectum ff. de vi, & vi armata, Innocent. in cap. continentia de Clerici percussoribus, Capra in reg. 80. num. 60. & Bartol. in l. 3. §. armis deici ff. de vi, & vi
3 armata, qui dicit illum, qui armis latus habeat cintum, etiam si illa non strinxerit, tamen dicit vim cum armis intulisse, idem voluit Roman. sing. 568. Soccin. qui dicit ita te obtinuisse in facto in cap. que liter, & quando il 2. art. 60. de accusationib. Gramat. consil. 43. num. 3. Pulchre Alexand. consil 98. vol. 3. Baldus in d. l. ob hæc verba ff de his qui notantur infamia, nam secundum eundem in l. 1, col. 2. eod. de seruis fugitiuus: qui enim cum deliquẽter, stat ornatus licet arma non tractet, tamẽ præsumet ex præposito ad hoc eum associasse,
4 nam ille, qui arma induit præsumitur de rixa, & bello cogitare teste eod. Bald. in l. non ideo minus col. fi. versic. pone, quod stetit armatus de accusationib.

Tamen fuit pluries dictum in Curia Archiepiscopali assistentiam in delictis non esse pu-
5 nienda, vbi casu illa contingeret, ex Doctrina Blanc. in sua prax. crimin. sub rub. defensiones per imputato: de auxilio post alios ibi per eum citatos tenentes neminem puniri posse ob tale auxilium, & iuxta hanc opinionem fuisse decisum refert, Rot. diuers. Lucens. decis. 39.
6 enim assistens non vt maleficio faueat nõ dicitur

tur auxilium præstare l. cum alteri §. sed in eo vbi Rom. nume. 1. ad Syllan. Mant. conf. 281 lib. 1. & non est aliquo modo puniendus, vt per Clarum in §. fin. versic. quem nunquid in fine q. 90. quia cessante dolo delictum non cōmittitur, neq; punitur l. qui reipublicæ ff. de iniurijs, l. 1. §. diu. Adrianus ff. ad l. Cornel. de sicarijs, cum in delictis attendatur animus, & voluntas, non autem exitus, vt dicit tex. in d. leg. prima §. D. Adrianus citata & leg. si quis seruo ff. de furtis Gomes. de delictis tom. 3. cap. 3. tit. d homicid. num. 15. Tiraquell. de pęnis caus. 52. num. 2.

SVMMARIVM.

1 *Mulier, quod possit ob morbum gallicum petere separationem matrimonij probatur ex duobus num. 2. & 5. contrarium seruatur in praxi nu. 6. & hoc ex duobus nume. 7. & 8.*

3 *Coniux febre laborans non tenetur reddere debitum.*

4 *Coniuges possunt se excusare a reddendo debitū post prandium num. per desumptum.*

An morbus gallicus inducat iustam causam separandi matrimonium quoad Thorum.

DECIS. LXV.

1 FVit dubitatum in Curia Archiepiscopali, an ob morbum Gallicum possit vxor petere separationem matrimonij, quoad thorū, & dubitationem faciebant pro affirmatiua parte nonnulla. Primo quia ob periculum seù detrimentum salutis non tenentur coniuges ad inuicem cohabitare, quia vitæ dominium minime habent, atq; ita curam moderatam illius tuendæ habere obligantur, nec illam graui discrimine exponere possunt vbi vrgentior causa non cogit, ita Sot. 4. distint. 321. quæst. vnic. art. 1. conclus. 2. vbi Celaia quæst. 1. arg. 2. dicens esse graue peccatū & Ledesm. dicit forte esse culpam lethalem 2. par. 4. quæst. 66. artic. 1. fol. 124. col. 4. §. sed in oppositū P. Sotus lect. 16. de matrimonio §. sunt etiam præter hec, docet ex suo genere esse hoc mortale, atque clare sentiunt, Caiet. in summa verbo matrimonium cap. vltim. de peccatis in vsu matrimonij vers. 4. Armill. num. 68. vbi dicunt esse mortalem vsum coniugis cum notabili danno

3 proprio, & licet non explicent de redditione, tamē in distincte loquūtur de actu cōiugali, vnde coniux febre laborans non tenetur reddere debitum, Paludan. 4. distinct. 32. q. 1. artic. 2. num. 7. vbi dicit coniugem infirmam non teneri reddere, & docent dict. Sot. 4. d. 32. q. vnic. art. 1. ad 2. Ledesma 2. par. 4. quæst. 66. artic. 1. hinc est quod post prandium nuper desumptum sæpe excusatur cōiuges à reddendo debito, quia teste Vega de arte medendi lib. 2. cap. 4. periculum est incurrendi cruditatem aut ciborum corruptionem nisi validus admodū is fuerit, & multoties experiētia manifeste cognouerit nullam pati lęsionem, ex Plaud. 4. d. 32. q. 1. art. 2. nu. 8. refert, se à medico quoddam didicisse virū quemdam in phtisim incidisse, quia solitus erat post prandium cognoscere vxorem. Secundo, quia in proprijs terminis quā do alter cōiugum laborat morbo gallico, quod non teneantur cohabitare, tenuerunt Vict. de matrimonio. num. 275. Sotus 4. distint. 32. q.

5 vnica artic. 1. Hēriquez de matrimon. lib. 11. c. 18. num. 7. Ledesma de matrimon. quæst. 64. art. 1. dub. 2. imò idem de quocumque morbo contagioso dicendum est ob eandem rationem ait Med. C. de restitut. quæst. 19. §. vltim. Ledesma 2. par. 4. quæst. 66. artic. 1. & idem Ledesma dub. 72. de mat. conclus. 1. Armilla verbo debitum num. 3. & verb. matrimonium num. 96. Costa de remed. subsid. cap. 13.

6 Cęterum supradictis minime suffragantibus contrarium obseruatur in praxi, & hoc ex pluribus. Primo quia lepra æquiparatur morbo Gallico, & tamen non est iusta causa indu-

7 cendi separationem, cap. 1. & 2. de coniug. lepros, ibi mandamus quatenus vxores viros, & viri vxores, qui lepræ morbum incurrunt sequantur, & vt eis coniugali affictione ministrent, solitis exortationibus inducentur si vero ad hoc induci non potuerint eis arctius iniungas, vt vterque altero viuente continentiam seruet, & in dicto cap. 2. dicitur, quoniā nemini licet excepta causa fornicationis vxorem dimittere, constat quod siue mulier lepra percussa fuerit, seù alia graui infirmitate detenta, non est à viro propterea separanda, aut etiā dimittenda, idemque videtur probare tex. cap. si vreorē 32. q. 5. quod sūptū est ex D. Aug. de sermo. domini in monte lib. 1. cap. 33. ibi, si vxorem quis habeat sterilem, vel si quid aliud siue morbis laboribus, & doloribus confectam, & quidquid excepta fornicationis causa vehementer horribile ex cogitari potest pro societate fideque substineat: tum secundo quia ho-

8 die facilissima est medela, qua occurri potest præfato morbo, & consequenter iudicauimus non esse concedendam præfatam thori separationem, & sic fuit exequutum.

SVMMARIVM.

1 *Dilatio probatoria est peremptoria, & semel datur.*
2 *Et illa decursa, atque elapsa non conceditur alia dilatio nisi adsit magna causa.*
3 *Dilatio probatoria datur secunda, si iustum impedimentum adfuerit, quin probationes fieri non potuerint in prima dilatione.*
4 *Quod impedimentum est probandum.*
5 *Dilatio probatoria datur secunda, si litiganti post lapsam primam dilationem super venissent noua probationes.*
6 *Secunda dilatio probatoria conceditur, si data prima dilatione, qui petit nouam dilationem facto aduersarij qui opposuerit multas exceptiones, impeditus fuerit probationes facere.*
7 *Conceditur secunda dilatio probatoria quoties in iudicio exurgeret noua exceptio nouumque aliud incidens.*
8 *Noua dilatio est danda quando fit noua additio ad libellum.*
9 *Absque causa poterit iudex supplere aliam dilationem, quandam prima dilatio non fuisset integra.*
10 *Conceditur noua dilatio, quando factum aduersarij non est factum deterius.*
11 *Quando noua actio accumulatur, noua dilatio dari debet.*
12 *In criminalibus etiam publicatione in causa, facta dilatio datur vt ad defensam testes recipi possint.*
13 *Regulariter nemini, siue confesso, siue conuicto debet dilationes denegari.*

Dilatio probatoria num sit peremptoria, & propterea semel sit concedenda.

DECIS. LXVI.

1 ABsque vlla difficultate fuit pluries decisum, & quotidie sic seruatur, omnem dilationem probatoriam esse peremptoriam, ita quod alia non datur, sed semel illa conceditur, & peremptoria intelligitur, etiam si non exprimatur vt post Bar. in l. mancipio non nu. 6. ff. de option. legat. & Alex. in l. fin. notab. 1. ff. de ferijs sequti sunt Capyc. in decis. 81. Triuis. in decis. 37. & decis. 59. num. 3. & 4. lib. 1. Gail. pract. obseruat. lib. 1. obseruat. 91. Duen. in regula 200. & regula 201. cum alijs quos adducunt Surd. in cons. 97. nu. 16. & 17. vol. 1. & Maranta in sua pract. par. 2. actu 3. nu. 2. & il-
2 las decursa atque elapsa non conceditur alia dilatio nisi ad sit magna causa, vt per Bellamer. in decis. 523. & ita etiam de Iure regni prorogatio fieri non potest, vt sancitur per pragmat. post prædictas de ordin. iudic. licet
3 possit dari alia dilatio secunda, si iustum impedimentum adfuerit, cur probationes fieri non potuerint in prima dilatione l. oratione ff. de ferijs Ias. in l. fin. nu. 23. & 35. & 36. ff. eodem Capic. in. d. decis. 81. num. 2. Lanfranc. in cap. quoniam contra in verbo dilationes sub num. 6. de probat. Isernia in constit. Regni litè legi-
4 timè contestata Gail. pract. obseruat. lib. 1. d. obseruat. 91. Benintend. in decis. 45. quod impedimentum esse probandum, aliter, quam per iuramentum, voluit Abbas in cons. 64. col. 2. vol. 2. Benintend. in decis. 43. nu. 4. & 5. & debere interuenire causæ cognitionem, voluit Lanfranc. in dicto c. quoniam contra in verbo dilationes nu. 9. & 10. vbi ait probari oporteret per plures probationes, & si de facili haberi
5 ri non possint, tunc solum iuramentum sufficeret, si esset persona honesta, & fide digna, vt habetur per Iserniam in d. constit. litè legitimè contestata, & si litiganti post lapsam primam dilationem superuenissent nouæ proba-
6 tiones, posse ei nouam dilationem tribui scribunt Bal. in l. admonendi col. 2. ff. de iure iurando, Salyc. in l. 1. C. de dilat. sequitur Iason in l. fin. nu. 36. ff. de ferijs, vt etiam si data dilatione impeditus fuerit qui petit nouam dilationem facto aduersarij, qui opposuerit multas exceptiones, quibus impeditus fuerit probationes facere, nam factum partis impedientis ipsi nocere non debet quin detur noua dilatio, vt post Alex. in cons. 72. col. 1. vol. 3. sequi-
7 tur Maranta in sua pract d. actu 2. nu. 8. & pariter dicitur, quando in iudicio emergeret noua exceptio, nouumque aliud incidēs, quia si id consistit in facto super eodem emergenti, poterit noua dilatio peti, arg. tex. in cap. pastoralis de except. de nouo enim emergentia, nouo indiget auxilio l. de ætate §. ex causa ff. de interdict. Gail. pract. obseruat. lib. 1. d. obseruat. 91.
8 nu. 12. & quando fieret noua additio in libello, quod noua dilatio sit cōcedenda, voluerunt Ias. in d. l. fin. nu. 4. ff. de ferijs Zasius, & Angel. in l. 1. §. si quis stipulanti ff. de obligat. Specul. in tit. de libelli oblat. versic. sed, & si, & idem
9 est dicendum quoties dilatio non esset data integra, puta si essent dandi viginti dies, vt in hoc Regno, & tamen essent dati decem, quia iudex posset supplere aliam dilationem absque aliqua causa, vt habetur per Ias. in d. l. fin. nu. 37. ff. de ferijs, sequitur Bar. in l. 1. C. de dilat. stoluit Innoc. in cap. vltra tertiam de testibus,
10 & quod sit concedenda etiam noua dilatio, quando factum aduersarij non est factum deterius scribit Capyc. in d. decis. 81. sub nu. 3. post Bar.

Bar.in d.l.fin.ff. de ferijs vbi etiam Alex.Butr.
11 & Imol.in cit.cap.vltra tertiam de testibus,& noua actione accumulata nouam esse concedendam dilationem videndæ sunt gl. quæ hoc dicunt in cap.literæ extra de dilat. & in l. edita in verbo edita C.de edendo,vbi Bar. nu. 27. & Ias.in cit.l.fin.nu.45.ff.de ferijs;vt sic etiam
12 in criminalibus causis etiam publicatione in causa facta nouam dilationem dari, vt ad defensam testes recipi possint, post alios concludit Capyc. in d. decis. 81. nu.4.& de iure communi in criminalibus dari duas dilationes,accusatori vero tres,scribit post glosam,& Ang. Ias.in d.l.fin. nu. 32. ff. de ferijs, quod optimè declarat Lanfranc.in cit.cap. quoniam contra in verbo dilationes sub nu. 8. extra de probat. Scappus de iure non scripto lib. 3. cap.48.nu. 3.& 4.valet autem defensio, & si facta sit absq; termino,& dilatione Bar.in l. vniuers.§.cogni tur nu.2.ff.de quæstionibus,& in l.in criminali ff.de adult.Bald.in l.1.C.qui acus. non poss.
13 memini enim regulariter, siuè confesso, siuè conuicto sunt denegandæ defensiones, vt habetur per Gramat. in decis. 36. nu. 53.Cabal.resol.crimin.casu 41.num.2. Farinac.quæst.crimin.lib.2.tit.de iudicijs,& tortura quæst. 39. Ampliat. 10.nu.32.& in hoc nostro regno per constitutionem Federici secundi Imperatoris quæ incipit lite legitimè contestata,prouisum est, quod tam in causis ciuilibus, quam in criminalibus,in primo termino, & dilatione data producantur omnia, & hinc Sacrum Consilium obseruat, quod post terminum nec nouos articulus,nec nouos testes admittit,nec nouam dilationem, sed æquitate attenta obseruat, vt reus in criminalibus absque aliquo termino,vel dilatione examinet ad defensam,& pinguius probet, vt dicunt Carauita in ritu 69.nu.12.Foller.in pract.crimin. in verbo, & facta litis contestatione nu.9.& Capyc.in pluries citata decis.81.nu.8.

SVMMARIVM.

1 Facti species.
2 Parentibus debemus obedire,& nu.4.
3 Obedientia debita excusat à delicto.
5 Iustus dolor excusat à delicto.
6 Decisio articuli.
7 Relegatus frangens relegationem est puniendus.
8 Excipienti incumbit onus probandi.
9 Regulam qui pro se habet, ab onere probandi releuatur.
10 Respondetur contrarijs.

An relegatus recedens ab insula ad effectum visitandi matrem in vltimis constitutam censeatur fregisse relegationem, ita vt possit incusari pœna contra fideiussorem.

DECIS. LXVII.

1 PRo non nullis excessibus patratis à quadam clerico, fuit ipse ad septennium relegatus, & cum post multum temporis spatium accidisset, quod eius mater graui torqueretur morbo, itaut existeret in articulo mortis, coactus materno amore, & vt patri, à quo literas receperat obediret, recessit ab insula ad finem prædictum, quare cum captus fuisset a Cursoribus Curiæ Archiepiscopalis,fuit dubitatum, an esset puniendus vt fractor relegationis, & consequenter si inciderat in pœnam in ipsius obligatione, & fideiussione contentam, & pro ipso clerico dicebatur in; nullam pœnam incidisse,ex pluribus, & primo quia ei ne
2 cesse erat incumbere paternis præceptis l. 15. damnum dat.§. 1.ff. de regulis iuris l.seruus ff. de aut.& obligat.vnde in l.liber homo ff. ad l.
3 Aquil.habetur, quod obedientia debita, vel promissa,excusat à delicto,& clarum est in iure
4 parētibus esse obediendū l.vnica C. de emend. propinq; l. reluci ff. de iustitia, & iure ibi parentibus, & patriæ pareamus,& facit tex. in auth.si verò ff. de nuptijs, vnde Cicero in primo officiorū ait ortus nostri panē patria vendicat,partem amici, & comprobat tex.in l. iuris cons.& in l. 1. §. & generaliter ff.de ventr. in possess.mittend.de quo etiam per Bal.in l.penul.vbi bonus tex.& ibi per Angel. & Fulgos. ff.de postuland. & secundum Specul. filius aduocatus potius debet aduocare pro patre, quā pro patria; in super dicebatur supradictum clericum recessisse ab insula ob vehementem dolorem, quam habebat de timore mortis ma-
5 tris,& in iure iustus dolor excusat à delicto l.si quis in graui §. maritus ff. ad sylan. & in l. si adulter.eum incestu §.imperator ff.de adulter. Afflict. super 1. par. constit. regni rubrica 46. nu. 1. & tandem dicebatur hoc fecisse motum amore materno, & affectionis causa quæ excusant à delictis l. aut ff. ad Trebellian. & delinquens causa amoris non est puniendus secundum Clarum in sua pract.quæst.60. nu. 13. & Cassan.in consuet.Burgund.fol.39.nu.13.
6 Supradictis tamē nō obstantibus cōtrarium fuit resolutum scilicet non esse excusandum ex iuris conclusione, enim est regula relegatum
7 frangentem relegationem esse puniēdum, l. relegati ff. de pœnis, sufficit enim fisco habere regulam pro se, & qui vult dicere esse exceptio-
8 nem in contrarium,debet probare,cap. ad decimas

cimas de restitut. spoliat. in 6. cap. venerabilibus §. potest quoque, de sententia excommun. in 6. Alciat. de præsumpt. regul. 1. presumpt. 28. num. 6. Felin. in cap. quoniam frequenter col. 3. vt lite non contestata, Menoch. consil. 72. num. 3. Roland. cons. 5. num. 6. volum. 4. Corn. cons. 132. Decian. responso 80. nume. 16. vol. 2. Neuizan. cons. 30. num. 1. Bellamera cons. 33. num. 46. & hinc emersit regula, quod qui ex parte sua habet intentionem fun-
9 datam, onere probandi subleuetur, vt tradit Bartol. in l. quoties ff. si qui: caus. Dec. in l. 1. num. 6. ff. de regul. iur. Menoch. de arbitr. Iudic. casu 80. num. 108. Decian. responso 53. num. 8. & 9. Bertazol. cons. 72. num. 7. Rolan. cons. 93. num. 10. volum. 2. Alex. consil. 79. num. 5. vol. 7. & Mascard. alios referens de probat. conclus. 1267.
10 Non obstant in contrarium adducta, & præsertim illud de obedientia. quia respondetur illa habere locum in rebus licitis, & in his quę non sunt de genere prohibitorum pro vt est frangere relegationem, eò magis, quia probabatur, præfatum clericum, etiam matre mor tua in Ciuitate permansisse.

SVMMARIVM

1 *In casibus in quibus iura desiderant plenam satisdationem, sufficit iuratoria cautio quādo ob paupertatem fideiussores non inueniuntur.*
2 *Cautio nuda comprehenditur nomine cautionis.*
3 *Cautio iuratoria non est sufficiens, vt vxor possit cogi ad cohabitandum cum viro & quare.*
4 *Cautio sufficiens quæ dicatur.*

Qualis cautio desideretur, vt vxor ad cohabitandum eum eius viro cogi possit.

DECIS. LXVIII.

IN quadam causa vertente in Curia Archiepiscopali super separatione matrimonij ob caput sęuitiæ, fuit dictum pro parte viri, esse faciēdam restitutionem eius vxoris, stante, quod ipse sint paratus præstare cautionem de eam bene tractando, sed quia pro parte mulieris dicebatur hanc cautionem non esse recipiendam ex eo quod maritus offerebat præstare iuratoriam cautionem, excusando se, quod propter eius notoriam paupertatem non inueniebat fideiussorem, vnde fuit dubitatum quid iuris, & ego dicebam prima facie restitutionem vxoris fieri debere cum iuratoria cau-
1 tione, nam in casibus in quibus iura desiderāt plenam satisdationē sufficit iuratoria cautio, quando ob paupertatem fideiussores non inueniuntur, l. cum non facile ff. si plus quam per legem falcid. glos. in cap. odoardus in ver. iuratoria cautio de solutionibus, Surd. decis. 141. Cacheran. decis. 113. Guid. Papa dec. 150. Misinger. obseruat 11. cent. 2. Thesaur. Filius dec. 21. Gail. dec. 47. lib. 2. de Franchis decis. 497. idem Guid. Pap. decis. 189. item, quia cautio-
2 nis nomine nisi aliquid addatur, nuda cautio comprehenditur, l. sancimus, C. de verborum significat. late Barbos. in l. diuortio §. interdū num. 22. ff. solut. matrimon. Quessad. lib. 1. q. iud. q. 11.
3 Cęterum præfatis minime obstantibus Curia Archiepiscopalis iudicauit non esse recipiēdam iuratoriā cautionē pdictā & mota fuit ex pluribus. Primo quia sufficiens cautio dicitur
4 quando est cū fideiussoribus, vel pignoribus l. si mādato Titij §. fin. ff. nā dati l. 1. ff. qui satis cogantur, licet regula iuris sit, viro non habente pignora, nec inueniente fideiussores, quia pauper aut aduena est, sufficiat cautio iuratoria de non offendendo, Rodriquez in summa cap. 240. n. 1. Vega 1. to. c. 86. cas. 4. Sanchez lib. 11. disput. 18. Tū secundo quia fideiussione idonea minime pētita, vxor assidua formidine ac suspicione oppprimeretur pullularentq; multa, & nō exigui momēti re que fœderi, & amori coniugali valde aduersantur, secundum Guttierez in l. nemo potest 291. ff. de legat. 1. Tum tandem, quia vbi persona est suspecta, vel extat timor offēsionis, vt in casu nostro non sufficit iuratoria cautio, Guido Papa decis. 250. Viuius dec. 341.

SVMMARIVM.

1 *Monitoriales litterę contra testes sunt concedendæ.*
2 *Testes non dicentes veritatem peccat mortaliter.*
3 *Testis tenetur dicere veritatem pro vtraque parte.*
4 *Preceptum testibus fit, quando illi sunt certi*
5 *Monitoria quando sunt concedenda contra testes.*
6 *Praxis in monitorio testium.*
7 *Contra impedientes testes possiunt monitoria concedi.*
8 *Monitorium contra testes simplicem conuentionem scientes, ac conscios simulati contractus est concedendum.*

Monitoria an pebeant concedi contra testes.

DECIS. LXIX.

1 PLuries fuit decisum monitoriales litteras contra testes, qui negotij veritatem sciunt non esse denegandas, cum peccatum mor-
2 tale sit in testibus tacere veritatem, cap. quisquis 11. quæst. 3. cap. 1. de crimine falsi; & te-
3 stis tenetur dicere veritatem pro vtraque parte, vt habetur per Castillum in decis. 91. Francisc. Marc. in decis. 835. post Bart. in l. generaliter C. de Episcop. & cleric. quod procedere intelligunt, cum eorum nomina ignorãtur, vel aliter nollent deponere ad tex. in c. ad nostram el 2. de iureiurando, quem indistinctè procedere inquit ibi Abb. num. 2. nedum si de peccati materia agitur, sed etiam vbicunque testes possent compelli, licet coram sęculari Iu-
4 dice tractanda res sit Abb. in cap. constitutus de testib. Cog. Sylua Nuptial. glos. monitorie ampl. 5. num. 46. Vgolin. de potest. Episcopi part. 15. num. 1. Rosell. in sum. verb. excommunicat. 25. Siluester eodem verb. 25. num. 48. Alex. cons. 55. num. 4. vol. 4. Lazar. canonic. quæst. est 3 quæst. 11. num. 26. & licet iurassent non reuelare cap. intimauit de testibus, Ripa de peste in tit. de remed. ad curandã pestem num. 121. Cappella Tholos. in decisi. 241. Nauar. in cap. inter verba 11. quæst. 3. quia tale iuramentum eos non obligat, vt ex Innocent. Abb. Felin. Angel. & Cappella Tholos. concludit Caroccius in decis. 4. numer. 2. imò si certi illi sint, potest fieri preceptum, quod veritatem Coram seculari indice deponant sub pęna excommunicationis, Abb. in cap. ad Nostram in 2. de iureiurando, & in cõsil. 133. num. 3. libro 2. & notat Zabarella in clement. 1. §. ceterum de vsuris, licet tale præceptum fieri non debeat personis qualificatis, nẽpe titulatis, & similibus, & ratio est quia pre-
5 sumptio est pro eis, quod ob eorum qualitatem nollent tacere veritatem, vt testatur Lazar. canonic. quæst. sect. 1. quæst. 16. num. 12. in fine: hinc vsu receptum est in Curia Neapolitana, quando pendet lis, & est datus terminus in causa, si non sunt citati testes, quia ad huc possunt ignorari, conceduntur monitoria, secus vbi sunt citati, quo casu solet fieri pręceptnm citatis, quod veritatem deponant coram eorum iudice, vt supradictum est, & tale preceptum fieri potest non solum quando pars scit testes esse vere informatas de facto, sed etiam si præsumat verisimiliter esse informatos, nempe si sint vicini vel similes, & sufficit, quod petẽs præceptum nominet testes qui volunt deponere, absque eo quod probet fuisse ab alijs vocatos in contestes, maxime, quia tale præceptũ sit in causis ciuilibus, & practicatur quoque
6 quod quando testes sunt citati, solet D. Vicarius concedere monitoria cum clausula, dummodo non recipiantur reuelationes testiũ citatorum, vel testes citati non comprehendantur in monitorio; sed quando testes fuerunt citati in numero copioso puta triginta, vel quadraginta, solet Vicarius in totum denegare monitoria, quia non est verisimile partes non posse
7 scire negotij veritatem: quam suprapositaprincipalem conclusionem Amplia primo, vt concedi possint monitoriam siue generalis excommunicatio etiam contra omnes impedientes testes præditos in causa, vt notabiliter voluit Abb. in cap. constitutus il primo de testibus, Guttierez lib. 1. canonicarum quæst. in capit. 11. num 36. Rodriquez in summa par. 1. cap. 79. num. 5. Lazar. citat. quæst. 16. Amplia se-
8 cundo etiam contra testes scientes quandam simplicem conuentionem, vel pactum nudum fuisse factum inter aliquos, Lazar. citata quęst. 16. Monlad. decis. 60. vol. 1. Lanfranch. dec. 25. Merenda consil. 17. Amplia tertio, vt etiã decerni possint, contra scios simulati contractus in graue tertij præiudicium, vt puta si quis ficte & apparenter fecisset donationem, & venditionem, vel cessionem prædij alicui exempto, & priuilegiato, vt publico lectori siue possessori, vt à Collectarum & ruralium onerum solutione liber esset, quia cum hoc tẽdat in pręiudicium & damnum illorum ad quos post modum pro rata te huiusmodi collectæ soluendæ onus spectabit iuxta tradita in tractato de port. rata quæst. 149. num. 2. & quæst. 157. in hoc casu, & similibus ad monitoriales iure recurri potest, vt testes de hac re edicti teneantur manifestare simulationem & detegere, ne talis fraudolenter cum aliena iactura locupletetur, arg. d. cap. ad nostram cum ibi not. per Abb. & deducitur ex supradictis conferunt etiam tradita per Nauarr. in cons. 14. de donat. inter vir. & vxor.

SVMMARIVM

1 ***Post didicita testificata alij testes super eisdem produci non possunt, siuè in primo, siue in secundo appellationis iudicio.***

2 ***Veritas non est occultanda.***

3 ***Ecclesia quando audiatur in producendis testibus.***

Di-

Didicitis testificatis, an ecclesia possit alios testes super eisdem articulis producere.

DECIS. LXX.

1 ET si clara sit iuris conclusio desumpta ex textu in cap. fraternitatis de testibus, quod nō possunt recipi testes super eisdem capitulis post publicatas attestationes, siue in primo, siue in secūdo appellationis iudicio versētur, clem. fin. de testib⁹, vnde in §. quia vero in aut. de testib⁹ disponitur, quod qui producūt, testes si eorū dicta didicerūt, nouā nō possunt productionem facere, & cum tex. iste generaliter loquatur, non debet restingi, & limitari in ecclesia, in qua etiam potest vigere eadem ratio suspitionis, scilicet subornationis, secundum Misinger. in centur. 1. obseruat. 41. Menoch. de arbitrar. iudic. casu 35. num. 2. Ceual. pract. quæst. commun. contra commun. quæst. 350. nu. 18. Gabriel. de testibus conclus. 22. nu. 12. & hinc est quod si pendente lite, monitoria ab ecclesiastico publicari contingat quo tempore coram seculari iudice super eadem materia iam sit publicatus processus, & didicita sint testificata, monitorij cursum subornationis timore impediri posse inquit Sola in comen. ad decret. Sabaud. tit. nemo inuitus gl. 1. nu. 9. Costa de iuris, & facti scientia sent. 2. distit. 55. nu. 1. licet secundum Panor. in cap. dilectus nu. 1. & 2. de testibus cogēdis possint cogi supradicti testes ab ecclesiastico ad deponendum, vt etiam sequitur Lazar. canonic. quæst.
2 section. 1. quæst. 15. nu. 12. & sequent. veritas enim nō est occultanda Graff. in dec s. aurear. lib. 4. cap. 8. nu. 23. tom. 1. Franc. Marc. in dec. 1167. par. 1. & in decis. 382. par. 2. tamen in Curia Archiepiscopali in quadam facti contingentia limitauimus supradictam regulam, non procedere, nec locum sibi vendicare in ec-
3 clesia, quam diximus esse audiendam per viam restitutionis in integrum ad producendos nouos testes super eisdem articulis, & hoc dumtaxat præmissa causæ cognitione super ipsa læsione, & probationum omissione, per doctrinā Innocent. in proprijs terminis loquentem in capit auditis de in integr. restitut. & sic etiam iudicauit Rota teste Achille de Graffis in decis. 9. eodem titol. sequitur Afflict in decis. 216.

SVMMARIVM.

1 *Facti species.*
2 *Dantur duæ species pensionis.*
3 *Irregularis est capax pensionis.*
4 *Pensio non dicitur beneficium.*
5 *Pensio non potest resignari in fauorem.*
6 *Pensio non potest permutari.*
7 *Pensio dicitur onus temporale.*
8 *Si mandatur alicui prouederi de beneficio vigore dicti mandati de pensione prouidere non potest.*
9 *Regula de infirmis resignant, non comprehendit transferentes pensiones in articulo mortis.*
10 *Pensio potest transferri in articulo mortis.*
11 *Cap. 6. sess. 23. Concil. Trident. de reformat. non comprehendit pensionarium.*
12 *Pensionarius non tenetur residere.*
13 *Pensio non facit incompatibilitatem cum beneficio curato.*
14 *Pensionarius non obligatur ad officium magnum.*
15 *Pensio laico potest assignari.*

An irregularis sit capax pensionis.

DECIS. LXXI.

1 CVm reperiretur inquisitus quidam clericus de homicidio in personam cuiusdam barbitonsoris, & fuisset condemnatus ad triremes per quinquennium, fuit dubitatum si debebamus etiam eundem priuare pensione quam obtinebat, in qua dubitatione vnus ex
2 dominis distinguebat, quod si huiusmodi pensio assignata fuerit eidem clerico instipēdium, puta pro seruitio temporali, seu alias, vt laico, quod tunc per homicidium illam ammittere non debebat, secus vero si fuerat assignata loco beneficij, vt commodius sustentari valeat, vel ex causa resignationis, nam cum hæc cedat loco beneficij regulanda est quod amissionem tanquam beneficium, & sic eisdem modis ammittitur quibus, & beneficium, vt tradit Gabr. cons. 187. nu. 11. & cons. 200. lib. 2. qui ita quotidie practicari, & consuetudine, & stylo receptum attestatur, & Paris. de resin. benefic. lib. 3. quæst. 1. nu. 13. nec similiter ob eandem rationem potest huiusmodi pensio reseruari irregulari, Nauar. cons. 63. nu. 5. de simon. dicēs communem, & cons. 44. nu. 3. de homic. dicēs ita esse de stylo Curiæ, sequitur Paris. lib. 4. q. 3. nu. 37 Vgol. de irregularit. cap. 65. §. 1. nu. 3. & Sayrus de censuris lib. 6. cap. 2. nu. 22.

Sed quidquid sit ex supra relatis contra-
3 rium fuit resolutum videlicet clericū homicidam non esse incapacem retentionis pensionis, quam opinionem fundauimus ex doctrina Suarez tom. 5. disput. 44. sect. 3. num. 39. Emanuel. Sà in suis aphorismis confess. verb. irregularitas nu. 4. & 6. Henriquez cons. 22. num. 5. Galet. in marg. casuum conscient. in verb. pensio

sio circa med. & secundum Garziam de bene
4 fic.par.1.cap.5.nu.136.pensio enim non sapit titulum beneficialem,Gram.in cap.licet num. 87. de permutat. benefic. in 6. nec est.beneficium ecclesiasticum, vt est communis opinio de qua per syluam de benefic.par.1.q.3.nu.10. Hoied.de incopatib.benefic. in præfatio nu.3. &2.par.cap.7.nu.4. Abb. in cap. ad audientiã
5 2. de rescript. & ibi Felyn.ac alij scribentes Anch.Gemin.Franch.& alij omnes.& in cap. quamuis de præb.lib. 6. Seraph.de grat.expectat.verb.forma 9.nu.12. hinc pensio non po-
5 test resignari in fauorem,vt in specie tenet Sarnen. de infirm. resignant:quæst.16.col.2. in principio, quam ibi sequitur Mandos. col. 1.
9 versic. regula in quæst. 11. vnde pensio non potest permutari, vt tenuit Petr. de perus. in tractatu de permutat.benefic. in 1. par. quæst. 9.Gammat.in d.cap. licet num. 87. de permutat. benefic. namque pensio non est perpetua vt beneficium, sed onus temporale, Puteus decis.202.num. 3. lib. 3. hinc si mandatur alicui prouideri de beneficio, vigore dicti mandati, de pensione prouideri non potest, cap. quamuis el 1.de præbend. lib. 6. hinc regula
9 de infirmis resignantib. non comprehendit transferẽtes pensiones in articulo mortis, pro ut fuit decisum in Rot. tempore Leon X. teste Sarnen.in citat. quæst. 16.de anno 1541. tempore Pauli III. ac die 13. Maij 1542. coram Thoma de Tanis in vna Gadic. prout attestatur Sarnen. in quibusdam addit. manusc.ad comment. super regul. cancell. decis. 8. Mandos.d.quæst.11. in fin. nam nulla lex prohibet
10 huiusmodi translationes pensionis posse fieri in articulo mortis, immo pensio potest transferri in articulo mortis etiam quod in concessione simpliciter detur facultas transferendi, vt alias fuit sententiatum, teste Put.decis.138. lib. 1. hinc die 19. Iunij 1586. Sacra Congre-
11 gatio Concilij censut cap.6.sess 23.de reform. Concil. Trident. non comprӕhendere quoad priuilegium fori eum cui fuit reseruata pensio
12 super fructibus alicuius beneficij:hinc pensio-
12 narius ratione huiusmodi pensionis non tenetur ad aliquam residentiam, Archid.in c.quamuis el primo nu.2.vers.prouideri de præb. lib. 6.gl. Io.Andr. in verb. in pensione Franch.in 2.not. Anchar.nu.2.vers.3.collige, Gemin. in fin.verb.eo c.quamuis Card. in c vlt.q.11.de cler.non resid.Io.de Anan.in c.non satis col.2. de simon.Sarn.de ann.q.21.Hiero Paul.Rom. Selua quos refert, & sequitur Gig. de pens. q. 31.nu.4.& cõmuniter doct.fine infertur quod pensio nõ facit incompatibilitatem cum alio beneficio curato, vel requirẽte residẽtiã,Imol. in clem.gratiæ nu.10.de rescript.Gig.de pens. q.42.Duẽ.in reg.71.in 5.limit.Benedict.capr. tract.regul.90.nu.92 vt per multa resoluit Alfons.Hoied.de incompat.benefic.par.2.c.7. in
14 princ.hinc pẽsionarius nõ obligatur ad officiũ magnũ, Gig. de pens.q.30 nu.2.Domin. Sot. lib.10.de iust.& iur.q.5.art.3.licet ad officium
15 B.M.V.& prӕcepto Pij V. ex teneatur hinc ẽt pensio laico potest assignari, Card.in clem.2.q. 9.de off.ord.Caccialup. de pesio. q. 12. nu. 2. Gig.in eo tract.q.21.per totũ,Petr. And.Gam. de auct.leg.à lat.lib.6.tit.de pens.nu.246. Redoan.de spol.ecclesiastico q.8.§.ad maiorẽ nu. 26.Rebuff.de pacif.poss.nu.151. Card.Paleot. in tract.de not.& spu.c.58.nu.4.& cõmuniter docto. cum declarationibus,vt per dictos doct.

SVMMARIVM.

1 *Tenor instrumenti fundationis adunguem est attendendus in iurepatronat.*
2 *Priuilegij tenor est inspiciendus.*
3 *In dubio hӕredes iurispat.succedũt,& quare.*
4 *Iuspatronatus hæredes iure hæreditario non autem sanguinis transit.*
5 *Fœmina non succedit vigore constit:in aliquibus ad iuspatronatum.*
6 *Hæres hæreditatem non potest repudiare, & iuspatr. acceptare.*
7 *Qualitas hæreditaria in iurispatr.successione requiritur.*

An qualitas hӕreditaria sit necessaria, vt succedere quis valeat in iurepatronatus.

DECIS. LXXII.

SÆpe cõtingit dubitari in Curia Archiep. num qualitas hӕreditaria sit necessaria, vt succedere quis valeat in iurepatr. & semper fuerunt consideratæ,& sequẽtes conclusiones.

Prima sit conclusio,in dubio in materia iu-
1 rispatr.esse adunguem attendendum tenorem instrumẽti fundationis, ita Bal. cons.322.vol. 2.Alex.cons.170.nu.5.& seq.eod vol. Alban.
2 cons.51.nu 41.& seqq. Mandel.cõs 133.vti dicimus de priuilegio cuius tenor semper in primis est inspiciẽdus,c.porro de priuilegijs l.nec exemplũ C de trãsact.latè scribẽtes in c. cõtingit de probatio Rot. diuers. dec. 1300.par.3.

Secunda sit conclusio, vbi in instrumento fũdationis nihil apparet de personis vocatis ad iuspatr. sed constat simpliciter fuisse erectũ, & tũc prӕsumi debet ea mẽte fuisse fundatũ,vt
3 ad illud nõ admittãtur nisi herædes: cuius cõclusionis triplex est ratio,prima, quia stipulando aliquis pro se,intelligitur etiam pro eius hӕredibus, quamuis de illis nulla facta fuerit mentio,l.secundum responsa, C.de contrahenda stipulatione,l.si hæres ff.de probationibus, Rot.Ianuẽsis in dec.3.Henriq. cõs.25.Monal.

I cons.

cons.50. secunda ratio, quia etiam pater stipulando rē pro se, & filijs, censetur stipulasse pro filijs, & hæredibus, glo. & DD. in l. si tibi, decē, §. si pactus ff. de pactis Bart. & alij in l. quod dicitur ff. de verb. obligationibus Bal. in l. 1. C. de suis, & legitimis, Lanar. cons. 89. & faciunt cōgesta per Afflict. & de Franch. ille in dec. 314. & iste in decis. 105. quibus addo dec. Rot. Roman. teste Verrallo decis. 302 par. 1. andem 3. ratio est, quia in dubio semper censentur testatorē se cōformare dispositioni iuris cōmunis, secundum decisio. Rot. de qua Seraph. in dec. 378. qua resoluitur quod ad ius patronatus nō possunt admitti; Tertia, & vltima erit conclusio, quod iuspatronatus, ad hæredes trans-
4 mittitur, & acquiritur iure hereditario, non autem iure sanguinis, vt probāt textus in cap. significauit de testibus in cap. 1. de iurepatronatus, & textus in clem. 2. eod. tit. quod procedit, siue huiusmodi hæredes sint sui, siue extranei, siue succedant ex testamento, siue ab intestato, gl. in c. cum seculum de iure patronatus, & in cap. considerandum, & in cap. pię mentis 16. q. 5. Lambert. de iurepatr. 2. par. 1. lib. art. 15. Innoc. cōmuniter receptus rub. huius tit. nu. 4. Couarr. lib. 2. variar. resol. c. 18. nu. 6. Costa in repet. cap. si pater part. 2. in verbo, Trebellianicam num. 4. de testam. Didacus Perez in commento legum Hispaniæ lib 1. tit. 6. l. 1. Spina in speculo testamentorum glo. 4. nu. 45. & ante omnes Dec. in l. præcibus eod. de impub. & alijs substitutionibus.

5 Ex quibus primo infertur quod hodię fęmina quæ excluditur à successione vigore cōstit. regni in aliquibus, censetur pariter exclusa à iurepatronatus, Innoc. citato loco in fine Rochus de iurepatr. verbo ipse, vel is q. 6. Paulus de cittadinis in eiusdē nominis tractatu par. 5. q. 1. Gregor. Lopez in l. 8. tit. 15. par. 1. gl. 4. Secundo infertur quod etiam si alias patronus filios reliquerit non ex hoc transmittitur in eos iuspatr. nisi sint hæredes, quia non consideratur qualitas sanguinis, sed hęreditatis, quando in hæreditate ipsa iuspatr. consistit, & ita intelligi debent textus in c. filijs, vel nepotibus 16. q. 7. & cap. considerandam eadem causa, & quæst. & textus in c. constitutum 16. q. 1. & est communis opinio. secundum Gugliel. de Benedict. in c. Rainutius in verb. eodem testamento il primo nu 261. de testamentis, Bar. in l. ius iurand. §. si liberi nu. 4. ff. de oper. liber. Molin. de
6 primogenijs Hispaniarum lib. 1. c. 8. nu. 6. infertur tertio, quod filius hęres non potest repudiare hęreditatem, & iuspatr. acceptare, Ias. in l. si quis in fundi vocabulo §. 1. ff. de leg. 1. Suar. in l. quoniam in prioribus C. de inoff. testam. Fernandez in l. 21. tauri nu. 11. Mantiec. in l. 5. tit. 6. lib. 5. recompilat post Cardin. in clem. 2. quæst. 5. de iurepatr. & alij innumeri quos refert Couarr. lib. 2. variar. resol. lib. 8. cap. 8. num. 70. & sic dicebam in discursu cuiusdam causæ, inqua fuit habitum pro indubitato, qualitatem hæreditariam requiri in successione
7 iurispatronatus.

SVMMARIVM.

1 *Facti species.*
2 *Ex mutatione temporis in renouatione facta apocha, quod committatur falsitas adducuntur tria nu. 3. nu. 4.*
5 *Contrarium adducitur decisum.*
6 *Vt quis possit puniri de falso, quæ requirantur.*

An committatur falsitas mutando tempus datæ in Apocha.

DECIS. LXXIII.

1 FVit dubitatum in Curia Archiepiscopali Neap. num esset constituendus reus quidam clericus super querela falsi contra ipsum proposita, ex eo quod in renouatione Apocæ non apposuit primum tempus datæ solutio-
2 nis, sed tempus renouationis, & dubium faciebat pro falsitate, primo qui aderat causa propter quam poterat præsumi falsitas, videlicet, quia si apponeretur tempus datæ solutionis, ei nihil suffragasset circa verificationem possessorij in causa beneficiali in Curia Romana pendente, vnde sequitur quod existente supradicta causa, falsitas esset præsumenda, cum regulariter non committatur sine aliqua causa Aymon. consil. 75. numer. 13 Corneus cōsil. 117. numer. 7. vol. 4. Roland. consil. 38. numer. 39. volum. 1. & Rota diuersorum referens ita decisum in decis. 111. part.
3 1. Secundo quia in supradicta mutatione temporis interfuit quoque dolus, qui est vnum de requisitis substantialibus, vt falsitas dicatur committi, l. nec exemplum Cod. ad l. Cornelia de fals. Clar. qui dicit communem in §. fal-
4 sam vers. excusatur autem, benique dicebatur adesse etiam partis præiudicium, & consequentur omnia tria requisita necessaria ad committendum falsum, scilicet dolum, mutationem veritatis, & quod alteri noceret vel nocere possit Afflict. decis. vltima numer. 8. & num. 13. Cephal. consil. 230. num. 8. consil. 335. num. 44. vol. 3. & Bertazzol. consil. 71. num 51. vol. 1. & secūdum Cassad. decis. de præbend. falsitas absque præiudicio committi non solet.

Cæte-

Cæterum supradictis minime suffraganti-bus contrarium fuit decisum in eadem curia, nam fuit habitum pro absoluto, mutationem temporis datum non inducere falsum, stante, quod apparebat de veritate solutionis, & etiã quia debet sumi præsumptio, mutationẽ fuisse factam potius ab obliuione quam data opera, vel ex dolo, ex regula iuris quod potius præsu mitur obliuio, quam falsitas, Gramat. decis. 60.nu.15. cum falsitas in dubio non præsumatur, secundum Bal. in cons.23.vol.1. Caputaq. decis.4.par.2.& ideo interpretatio facienda est, vt falsum non sit commissum. Raudensis de Analogis c.31.nu.11.& secundum Dec. in cõs. 175. potius debet in hac materia præsumi error quam malitia, vt dici solet in notario, in quo error potius quam falsitas interpretatur, Grammat. decis. 60. nu. 6. Franc. Marc. decis. 142. Boer. decis. 116. & idem Marc. decis.17. Guid. Pap. singular. 123. quod limitat Ioseph. Ludouic. in decis.13. Rot. lucens. nisi ex coniecturis contrarium appareret; & potius in præfato ren ouatore a poche debebat præsumi in confide, ratio quam temeritas, Gomez Leo decis.21. maxime quia erat persona simplex, & ignorãs propterea excusandus est, ad tex. in l.
6 1. C. de interdict. matr. & etiã dicebatur quod & si adesset falsitas, tamen non erat in actibus substantialibus, cum vt supra dixi non appareret fuisse mutatam quantitatem pecuniæ solutæ, ideo non poterat puniri pœna falsi, ex regula iuris, sicuti etiam, vt quis de falso puniri, possit necesse est falsum fuisse commissum super re principali, super qua consistit substantia negotij principalis, propter quod principaliter examinatur, secus super alijs, super quibus mẽtiẽs non potest dici falsum commisisse, Grammat. decis.43.nu.4.& decis.60.num.16. immo hic etiam si ad esset dolus, cum sit in re modica, non commicti falsum, Crauet. consil. 46.num.12. cum falsum dolo commissum non præsumatur, quando de modica vtilitate agitur Menoch. cons.68. nu.28. vol.1. adeo quod falsitatis suspitio cessat in re modica, idem Crauet. cons.56.nu.14.& cons.75.nu.8.

SVMMARIVM.

1 *Vsus æquipollet vsufructuario.*
2 *Vsufructuarius non potest constituere fructum super vsufructum.*
3 *Vsufructus non potest alienari.*
4 *Verba debent capi propriè, & in mero significatu, & non fictè.*

An census possit constitui ab vsuario.

DECIS. LXXIV.

1 CVm mota fuisset hujusmodi contrauersia in quadam facti contingentia, videbatur prima faciæ pro affirmatiua parte concludendum, quia vsus æquipollet vsu fructui l. ũn. C. de vsufruct. §. 1. de vso, & habitatione in institutionibus, ibi minus iuris est, & vsufructus est domnij pleni pars, secundum Bart. in l.4. ff. de vsufructu, & inter bona imobilia computatur, ad notata in l. corrupt. C. de vsufruct. & dicitur fundi integralis pars, non quotatiua, Bar. & c. in l. qui vsufruct. ff. de verb. oblig. & per consequẽs, siue vsufructus dicatur res, seu ius, vel emolumentum, super eis potest subiugatio imponi idemq. videtur posse decidi ex verbi Bull. Nicolai V. quæ seruatur in regno, ibi super domibus, possessionibus, & proprietatibus specialiter, vel etiã generaliter super omnibus bonis, redditibus, emolumentis, iuribus, & rebus, & proprietatibus suis, facultatibus emolumentis earundem per quæ verba non est restricta ad bona stabilia, & proprietates tantum.

2 Contrariũ tamen fuit resolutum, nam vsufructuarius non potest constituere censum super vsufructu, secundum D. Petr. de Gregor. in eius comment. ad Bull. Nicol. V. nu.7. & Bongior. ibidem quia in illis habet naturalẽ possessionem tantum l. naturaliter in princ. ff. de acquirend. possess. & in §. fructuarius instit. de vsufructu, & vsufructus nõ est in bonis, nec extra bona, ad text. in l. 1. ff. de vsufruct. legati, & in l. seruos autẽ suos, & l. si quis seruos ff. de leg. 3. & facit text. Bullã dum dicit super proprietatibus suis, quod intelligitur de proprietario nõ de vsufructuario l. rectè dicimus ff. de verb. obligat. vbi rectè dicimus eum feudum tantum nostrum esse, cuius vsufructus alicuius est, quia vsusfructus non dominij pars, sed seruitutis est
3 vt via, & iter, & vsusfructus alienari non põt ad text. in l. si vsusfructus, vbi gl. ff. de iure dot. & in l. si vsusfructus C. de vsufruct. §. sicitur vbi gl. institut. eodẽ tit. Negusanus de pignor. 3. membr. 2. par. nu.9. Couarr. variar. resol. lib. 1. c.8. nu.9. Pinell. de bon. mater. par.3. nu.6. & nu.38. & consequenter, nec super eo constitui poterit ius pignoris, vel hypotecæ, aut redditus annui, ad tex. in l. 1. §. eã rẽ ff. quæ res pign. & l. vlt. C. de reb. alic. nõ alienãd. & facit quod dum fit mentio in statutis de dominio, intelligitur de illo, qui est verus dominus, & qui habent verum dominium, cum verba debeant capi propriè & in vero significatu, & non fictè, ad tex. in l. si quis aliquid dari C. de his qui veniã impetr. & sic non venit vsus fructus, vt dixerunt Bart. & Angel. in l. in venditione ff. de

bon. author. iudic. possidente, secundum hanc opinionem fuisse iudicatũ refert Iacob. Chyrco, & audiui alias iudicatum in tribunali sancti officij, vt ait adnotator ad Petr. de Gregor. In loco preallegato nu. 83.

SVMMARIVM.

1 *Noua loca non possunt construi absque loci ordinarij licentia.*
2 *Ordinarij non possunt licentiam impartiri, vt erigantur conuentus cuiuscunque ordinis, nisi vocatis prioribus aliorum conuentum.*
3 *Clausula decreti irritantis operatur nullitatem, & omnia in oppositum destruit.*
4 *Per clausulam decreti irritantis inficitur omnis titulus, & possessio, quæ prætenditur facta.*

An Episcopus concedere possit licentiam construendi noua monasteria absque causæ cognitione.

DECIS. LXXV.

1 CVm de iure Sacrorum Canonũ, reperiatur sancitum, non posse noua loca religiosorum construi absq; ordinarij loci expressa licentia, vt probatur in cap. vnico de religiosis domibus in 6. & c. fin. eodem tit. late Archid. & reliqui communiter in c. si contra 19. dist. quibus iuribus cõgruunt dispositio Conc. Trident. & Bulla Clementis VIII. sub die 23. Iulij
2 1603. in qua statuitur, quod ordinarij non possint licentiam impartiri, vt erigantur conuentus cuiuscunque ordinis, mendicantium, nisi vocatis prioribus aliorum conuentuum in eisdem ciuitatibus existentium, & causa cognita constiterit dictos nouos conuictus erigendos commodè substentari posse sine aliorum detrimento, de cuius Bullæ intellectu cum pluries fuisset disceptatum in Curia Archiepiscopali, fuit semper resolutum, eius dispositionem, & tenorem adeo inducere formam, & esse de substantia, vt eius omissio vitiet concessionem, vt scribit Grat. lib. 3. di-
3 scept. forensium cap. 527. cuius ratio est, quia in dicta Bulla extat clausula decreti irritantis quæ operatur nullitatem, & omnia in oppositum destruit, Rota diuers. decis. 24. num. 5. par. 2. Menoch. de recuperand. remed. 16. nu. 444. Gonzal. ad reg. 8. cancell. glo. 67. num. 12. cum seqq. ita vt per dictam clausulam etiam inficitur, omnis titulus, & possessio quæ prætẽditur capta; Bisignettus dec. 1. nu. 6. ad med. vers. & esto quod sufficeret de restitut. spoliat. Caputaq. decis. 17. num. 1. par. 3. Gomez de annali reg. 14. num. 5. vers. postremo, Cassador. decis. 11 num. 5. super regul. cum alijs per Socc. cons. 63. eadem diæ col. penult. ad fin. nu. 9. lib. 3.

SVMMARIVM

1 *Dies termini non computatur in termino.*
2 *Quando dies assignatur à iudice dicente de terminum decem dierum, tunc dies quo terminus datur non computabitur in termino.*
3 *Terminus regulariter currit de momento ad momentum.*
4 *Semper omne tempus de momento ad momentum computatur, nisi in iure aliter cautum reperiatur.*

Dies appellationis an connumeretur in termino decem dierum.

DECIS. LXXVI.

1 DVbium faciebat pro negatiua sententia, quod dies termini non computatur in termino, l. 1. vbi hoc dicunt Bart. Bal. Salyc. & Castrens. ff. si quis cautionibus, & ita in foro obseruãdum censuit Raphael Fulgos. ibidem, & huic opinioni concordant textus in c. pia de except. in 6. & in c. frequens vbi glos. & Io. Andr. de restit. spoliat. nec extra propositum est tex. in l. eũ qui Calendis in princ. ff. de verb. obligat. vbi in verbo planè dicitur, quod qui stipulatur aliquid calendis, & tamen is qui stipulatur est in die calendarum, non intelligitur de illo die, sed de sequentibus, & hoc esse regulariter verum voluit Bonifac. Vitalin. in tract. malefic. sit de forma citationis accusati nu. 27. & nouissime Renat. Coppin. in consuetud. Andeg. lib. 1. de iurisd. sit tit. 1. cap. 3. nu. 10. vers. reticenti iusta laudimia, & isto casu appellabitur dies naturalis.
2 Supradictis non obstantibus contrarium fuit resolutum, ex eo, quod terminus currit re-
3 gulariter de momento ad momentum l. 3. §. minorem ff. de minoribus, vbi hoc voluit gl. Alex. cons. 71. vol. 2. Corneus cons. 279. vol. 4. quos refert, & sequitur Vrsillus decis. 93. nu. 6. Guido Papa in decis. 270. Afflict. in decis. 73. sub nu. 7. & ideo computatur in termino dies termini, Gomez in l. tauri 70. nu. 21. Duen. in reg. 197. Greg. Sintagm. iur. vniuers. lib. 48. cap. 8. num. 13. plenè Tiraquell. de retractu consang. §. 1. glos. 11. num. 23. cum pluribus sequentibus, vnde Afflict. in citata decisio. 73. post num. 7. dicit quod semper omne tempus de momento ad momentum computatur, nisi in iure alter cautum reperiatur, & est de mente

te Cumiæ in ritibus Siciliæ cap.70.num.4. vbi ponitur exemplum in decem diebus, datis ad appellandum, & in triginta diebus datis ad petendum Apostolos, voluit glos. in clem. quãuis, vbi Cardinal. Zabarellla de appellat. & in quinquaginta diebus datis ad producendum processus copiam coram iudice ad quem, iuxta terminos constit: regni appellationum tempora, vbi per Afflict. & alios & ad materiam per Alex. in cons. 114. visa scriptura col. 1. vers. pro quorum omnium volum. 5. Marant. in specul. aureo. in vers. appellato nu. 209. cum duobus sequentibus, similiter in quinquaginta diebus datis tutori, ad proponendas excusationes à tutela, iuxta l. scire oportet §. Anepiaggium de tutor. & curator. quest. 12. per totam, & idem in omnibus ferè præsumptionibus longi, & longissimi temporis l. in omnibus C. de diuers. & temporalibus præsumpt. l. in omnibus ff. de act. & oblig. cum multis similibus, Et quod in istis diebus artificialibus currat tẽpus de momẽto ad momẽtũ, tenuit Io. Andr. cap. super eo de appellat. latius prosequitur Ang. in cons. 404. Centuria per totum, & Cor. in cons. 279. littera D vol. 4. Maximè si loqueretur statutum per dictionem, ex, puta, ex die tali, tunc enim de momẽto ad momentum numeralitur, vt decidit Pontifex in d. cap. super eo el 2. de appellat. quia illa dictio, ex, deuorata tẽporis extremitatem, l. 4. ff. de condit. & demonstrat. idem notatur in l. 1. §. biduum ff. quando appell. sit similiter, quando diceret à tali die, quia tunc is dies connumerabitur, vt supra dictum est, & prob. in cap. ieiun. el 2. §. non autem 76. distint. simili modo, quandò diceretur ad talem diem quia tunc similiter computaretur de momẽto ad momentum, Bal. in l. 2. §. 1. in fin. l. commun. de lege Borrell. in reg. arg. §. 3. glos. 4. nu. 8. cum duobus seqq.

SVMMARIVM.

1 *Ille ingressus monasterium dicitur, qui professus iam est, e contra vero, qui professus non est, nam impropriè dicitur ingressus.*

2 *Legatum relictum ea conditione, si quis monasterium ingrediatur non debetur, nisi professione emissa.*

3 *Donatio facta monasterio ob ingressum religionis, reuocatur professione non sequuta.*

4 *Donatio censetur reuocata ob defectum causæ.*

5 *Donatio facta Ecclesiæ, vel monasterio tempore ingressus habet tacitam conditionem, si ingressus ibi perseuerauerit.*

6 *Donatio conditionalis euanescit deficiente conditione.*

7 *Donatio præsumitur facta, re in eodem statu permanente, adeo vt si status mutetur potest reuocari.*

8 *Donatio euanescit, si donantis status euanescit.*

An donata monasterio ob ingressum valeant repeti professione non sequuta.

DECIS. LXXVII.

1 INgressus de iure monasterium is dicitur, qui professus est, ac religionis tria essentialia vota emisit, vt notat glos. 1. in Authent. ingressi C. de sacros. Eccles. quam sequuntur Bar. Signorol. & Castrens. in principio, idem Bar. in authenth. si qua mulier num. 10. eodẽ tit. & cons. 13. num. 1. lib. 1. Fulgos. & Alex. in l. si quis hæredem C. de institut. & substitut. Barbat. in clementin. 1. col. 2. de elect. & cõs. 38. col. 5. libro 3. Felinus in cap. cum deputati num. 1. de iudic. quo circa impropriè dicitur ingressus, qui adhuc professus non est, hinc
2 legatũ ea conditione relictum, si monasterium ingrediatur, nõ debetur nisi professione sequuta, Fulgos. Alex. & Castrens. in l. si quis hæredem C. de instit. & substitut. Felin. in cap. in præsentia nu. 32. multi etiam, Dec. num. 201. de probation. & Idem Dec. in consi. 329. nu. 4. & propterea cum dubitatum fuisset in Cu-
3 ria Archiepiscopali nunquid donatio facta monasterio ob ingressum ipsius, possit repeti, non sequuta professione, fuit resolutum affirmatiue, quia ex quo prædicta donatio videtur facta ob ingressum monasterij, vt colligitur ex præmio donationis, quod denotat causam finalem, Crauett. cons. 192. ad finem, vltra quod etiam instrumento donationis dicitur, quod donat, quia intendit ingredi Religionẽ, quare ipsa recedente, videtur quod cessat causa donationis, & sit locus reuocationi ob causam non sequtã, vt in specie donationis ob ingressum concludunt, Natta in cons. 180. nu. 5. versic. quod etiam sine aliquo pacto, Dec. cons. 86. col. 5. num. 5. Soccin. cons. 183. nu. 3. col. 3. qui ampliat, maximè quando sumus in donatione magna, vt est in casu nostro, cum non sit verisimile, quod talis donasset monasterio si vellet postea exire ab illo, Ruin. cons. 204. libro 1. Idem voluit Becc. in cons. 74. num. 11. Curt. Iun. consil. 141. col. 4. num. 13. Cagnol. in l. 1. num. 37. de orig. iur. Ias. cons. 103. col. 2. libro 2. Rebuff. de priuileg. Scolar. quæst. 163. vbi loquitur in donatione facta à scholare discessuro à studio, & applicat ad nouitium qui egreditur a Religione, Crauetta cons. 877. nu.

num. 3. lib. 5. Tiraquel. in tract. cessante causa num. 232. & in specie, quod donatio censeatur reuocata ob defectum causę facit textum in l. 3. & ibi glosa Bart. & Castrens. & leg. si mortis causa la 2. ff. de donat. causa mortis sequitur Dec. cons. 86. num. 5. facit regula cum cessante de appellat. Bald. decis. 124. Gratia, decis. 42. omnis enim donatio facta Ecclesiæ
5 vel monasterio tempore ingressus, tacitam habet conditionem, vt duret eo ibidem perseuerante, ad instar dotis l. vnica §. cum autem C. de rei vxoris actione, & l. super de dote post diuort. restitut. & donatio conditionalis euane-
6 scit deficiente conditione l. cedere diem ff. de verbor. & rerum significat. l. qui hæredi §. fina. ff. de condit. & demonstrat. cum innumeris relatis per Surdum in cons. 332. num. 6. vol. 3. sed nunc deficit conditio, sub qua præsumitur facta donatio, si donans perseuerasset in monasterio & cõsequenter dũ exiuit de monasterio cessauit conditio, & euanuit donatio,
7 quia donatio præsumitur facta, re in eodem statu permanente, vt si status mutetur, possit reuocari donatio tamquam carens voluntate donantis, l. si actionem C. de pactis capit. cum inter extra de renunciat. Bal. Castrens. & Dec. in l. pactum C. de collat. & post ipsos, & Surdus in cons. 133. num. 29. vol. 1. & in decis. 163. num. 13. vbi Crauet. Bursat. Corbol. Gabriel. Honded. & alij quos cumulat, quib9 addo Annam in allegat. 21. num. 18. quod est vulgatum iuris axioma in materia donationis,
8 vt nunquam ipsa vires habeat si varietur status sed nunc res non permanet in eodem statu, donans enim non permansit in monasterio, quia professionem non emisit, igitur reuocari potest donatio tamquam carens voluntate donantis, vt ad hunc casum non extendatur.

An per solam libelli oblationem quis dicatur periurus ad effectum denegandi absolutionem a iuramento.

DECIS. LXXVIII.

1 *Lis dicitur motu cum fuerit contestata.*
2 *Per solam libelli oblationem incidit quis in periurium.*
3 *Contrauenire dicitur, qui iudicem adit, & cõtrauersiam facit.*
4 *Quando quis porrexit libellum, sed eo non fuerit vsus, per eius oblationem in periurium non incidit.*
5 *Per solam impetrationem rescripti non incidit, quis in penas legis si quis maior Cod. de transat.*
6 *Porrigens libellum absque dolo non incidit in periurium.*

IN facto verificatum est, quod quidam pro obseruantia contractus iurauit omnia, & singula esse vera, & in nullo contrauenire, & cũ porrexisset libellum siuę rescriptum Iudici antequam absolutionem a præfato iuramẽto petijsset, fuit dubitatum an per solam libelli oblationem fuisset effectus periurus taliter, quod non sit ei concedenda absolutio a iuramẽto, & dubium faciebat pro opinione negatiua textus in cap. ex parte il 1. de verborum significat. vbi probatur, quod lis nunc dicitur mota, cum fuerit contestata, vnde cum contestatio non efficiantur per solam libelli oblationem l. 1. de litis contestat. cap. 1. eodem titul. per consequens non potest dici eum incidisse in periurium.

2 Hoc tamen non obstante contrarium fuit resolutum, vt scilicet, quod per solam libelli oblationem dicatur periurus, ita quod ei non sit concedenda iuramenti absolutio, vt voluerunt Castrens. in l. si quis maior col. 4. & ibi. Ias. num. 17. C. de transat. Alex. cons. 34. col. 2. versic. 3. vol. 1. & in cons. 52. vol. 2. Bald. in authent. habita C. ne filius pro patre, & in citata l. si quis maior C. de transact. Felin. in cap. ex tenore nume. 1. de rescript. Anna Allegat. 83. post nu. 6. Verall. decis. 233. part. 1. & latissimè Doctor. in l. lucius §. tres hæredes ff. ad trebell. Cuius conclusionis ratio est, quia
3 controuenire dicetur, qui iudicem adit, & cõtrauersiam facit, d. l. lucius §. tres hæredes in verbo mouerit ff. ad Trebell. Cacher. consil. 6. numer. 4. & sequent. Alciat. consil. 41. quod procedit etiam per solam citationem, l. libertas ff. de in ius vocando, vel per oppositam exceptionem, secundum Bald. in l. fin. §. in computatione colum. vltim. vers. de illo non est dubitandum C. de iure delib. Alban. consil. 30. nu. 4. Ruin. consil. 181. colum. 2. in fin. vers. videndum est ergo col. 1. licet hoc non procedat
4 quando quis libello porrecto non fuerit vsus l. libertas la 2. ff. de in ius vocando, vnde non sufficit, vt sit datus libellus ad effectum incidẽdi in periurium nisi pars aduersa fuerit legitime citata; vt notatur communiter in Authen. qui semel C. quomodo, & quando vidisse, Ias. in cit. l. si quis maior. post num. 17. & in cõs. 90. num. 1. Menoch. cons. 522. volum. 4. & propterea dixit Anna in allegatione 83. quod incidit quis in periurium maxime quando facto oblationem supplicationis expediri fecit ci-

citationem contra supplicata, & pro sequutus est donec fuit sibi oppositum de exceptione periurij. Hinc est quod per solam impetratio-
5 nem rescripti non incidit quis in pœnas legis si quis maior C. de transact. nisi vtatur ipso rescripto, vnde Alex. consil. 34. col. 3. voluit, quod ille qui prohibetur impetrare iudicem sub aliqua pęna, si impetrat, non per hoc punitur nisi vtatur rescripto conueniendo reum, allegat tex. in cap. cæterum §. verum in verb. ad versus de rescript. hinc glos. in clementin. 1. in verb vexare eod. tit. tenuit, quod qui promittit & iurauit non venire contra transactionem, non incidit in pęnam impetrado rescriptum, & ad idem facit, quod voluit, Io. Andr. in cap. ex conquestione de restit. spol. quam sequitur Bald. in l. post quam liti ad finem, & in l. 1. cap. vt lite pendente, quod per solam impetrationem rescripti non est acquisitum aliquod ius aduersario, nec cogitur impetrans
6 vti rescripto si non velit, vt etiam quando quis per ignauiam, ignorans iuramentum ab eo pręstitum, vt consequenter absq; dolo porrexisset libellum, quia tunc nō incidit in periuriū, & erit concedenda absolutio secundum Artamanum in consil. 30 Cuius ratio est, quoniam requiritur quod dolosè, & malo animo fuerit controuentum, non autem factum bona fide, vt quis incidat in pęnam, Baldus in l. 1. num. 27. C. de his que pęna nomine, Dec. consil. 181. num. 10. & seq. sicut etiam in pœna contrauētionis inducta a iure requiritur dolus, vt ex quacumque causa licet minima, & bestiali nō possit excusari Baldus in l. obseruare §. proficisci ff. de off. procons. Alex. & alij cum quibus pertransit, Curt. in l. si quis maior colum. 4. de transactionibus.

SVMMARIVM.

1 *Laicus non potest obtinere beneficium Ecclesiasticum.*
2 *Clericus coniugatus prohibetur habere beneficia Ecclesiastica.*
3 *Laicus spoliatus beneficio non restituitur.*
4 *Collatio beneficij facta laico cū Ecclesia quā primū ad clericatum fuerit assumptus de iure valida est.*
5 *Papa potest conferre beneficia, & pensiones reseruare ad tempus, & sub cōditione prout ei placuerit.*

Clausula quam primum ad clericatum fuerit assumptus apposita in cōcessione beneficij facta laico, quid operetur.

DECIS. LXXIX.

1 ABsolutissima est iuris conclusio, quod laicus minime possit beneficium Ecclesiasticum obtinere, vt per scribentes in cap. cum ab eo de rescript. cap. ex litteris de transact. Menoch. de arbitrar. iudic. casu 201. numer. 33. Hoied. de incompatibilitate benefic. par. 1. c. fin. num. 71. alios recensens Nauarr. consil. 1. de præbend. & late habetur per Paris. de resignat. benef. lib. 4. quæst. 2. iuxta quam conclusionem iudicasse Rotam Romanam in vna Imolēsi iurispatron. 19. Nouembris 1584. corā Orano retuli in mea praxi in decis. 157. quę cōclusio in tantum procedit, vt habeat locum tā si beneficium conferatur laico ex collatione, quam ex resignatione, Paleottus in decis. 112. alias 163. Peregr. decis. 50. lib. 1. Lambertin. de iurepatronatus in vltima part. 2. libr. quæst. 2. artic. 3. Nauarr. in cons. 2. de præbendis, immò locum sibi vendicat etiam in clerico con-
2 iugato, qui nec etiam poterit habere beneficiū Ecclesiasticum c. sanè & cap. quoad te de clericis coniugatis, Anchar. in cap. Ioannes num. 4. eod. tit. Hostien. in sua summa eod. tit. nu. 1. Lambertin. de iurepatronatus lib. 2. quæst. 7. artic. 3. part. 1. & hinc euenit, quod licet re-
3 gulariter spoliatus sit ante omnia restituēdus, vulgatis iuribus, tamen non procedit quoties laicus beneficio esset spoliatus, Ripa in l. naturaliter §. nihil commune num. 81. ff. de acquirenda possessione, Abb. in cap. ex parte in fine de restit. spoliat. sequitur Menochius in suo tract. de recuperanda possessione in prohemio, vbi assignat rationem, quia non est restituendus qui possidere non poterat, vt pariter dicimus, quod laicus spoliatus perceptione decimarum, non est ante omnia restituendus, vt scripserunt, Monet. de decimis cap. 5. nume. 82. Gabriel. in lib. earum conclusione in tit. de restitut. spoliat. conclus. 1. num. eodem post Couarru. in lib. 1. variar. resolution. capit. 77. num. 6.
4 His tamen in nihil obstantibus, quoties in concessione beneficij reperitur apposita clausula suprascripta videlicet quam primum ad clericatum fuerit assumptus, ista collatio facta laico de iure valida est, Gabriel. in consilio 186. num. 3. & sequent. lib. 1. vbi sic multoties fuisse decisum in Rota Romana testatur, & dicit hanc opinionem veram, & Claram ex omnimoda potestate, quam habet Papa in beneficialibus, cap. 2. de præbendis, Clem. 1. in fine

fine eod. tit. Parisien. consil. 50. num.85. vol.
5 4. Cassador. decis. 3. num.24. eod. tit. namq; potest Summus Pontifex conferre beneficia, & pensiones reseruare sub conditione, & ad tempus, & prout sibi placuerit, cap. pastoralis q. 1. cap. veniens de filijs presbiterorũ, & per consequens conferre in tempus clericatus, l. in tẽpus ff. de hęred. instituen. l. Gallus §. instituens ff. de liber. & posthum. ita quoque trãslatio pẽsionis facta in laicum cum dicta clausula est valida, vt notat Paleot. decis. 301. &, est decisio Rot. 260. & sequitur idem Paris. vbi supra num. 39. qui sæpius in Rota Romana hoc fuisse decisum testatur.

SVMMARIVM

1 *Consanguinitas non probatur per solam confessionem impetrantiam dispensationem.*
2 *Fundamentum intentionis vnusquisque probare tenetur.*
3 *Actor & reus tenentur probare eorum intentionem.*
4 *Actore non probante reus ad soluitur.*
5 *Assertioni partis non est standum in eius fauorem.*
6 *Principis assertioni non statur in præiudicium Tertij.*
7 *Iudex non probat factum partium.*
8 *Socius Criminis neque pro socio, neque contra socium in testem admittitur.*
9 *Affines Amici, & domestici, idonei testes non sunt.*
10 *Iura abhorrent, quem propria authoritate aliquid exercere, in ea re, in qua habet interesse.*

Consanguinitas an probetur per solam confessionem impetrantium dispensationem.

DECIS. LXXX.

1 IN facti contingentia, cum iste iuris articulus propositus fuisset decisũ fuit negatiuè, scilicet, quod consanguinitas minimè probetur per solam confessionem impetrantium dispen
2 sationem, ex eo quod fundamentum intentionis suæ vnusquisque probare tenetur l. qui accusare C. de edendo l. ei qui dicit ff. de probat. l. Actor, quod asseuerat C. eodem tit. Dec. in consil. 564. Cacheran. in decis. 144. Decian. in cons. 24. num. 61. lib. 1. vlt. ait, quod probatio actoris debet esse certa, & concludens, non autem dubia, & incerta, neque sufficit, vt cõcludat per possibile, sed per necesse, & quilibet tenetur probare fundamentum suæ intentionis, siue affirmatium sit siue negatiuum, Bertran. in consil. 79. num. 5. & in consil. 75. nu. 4. lib. 2. vbi refert, quod fundamentum intentionis venit in omnibus actionibus probandũ; idque procedit siue quis agat, siue excipiat, siue asserat, siue negat, l. 2. ff. de procuratoribus Crauett. in consilio 226. numero 16.
3 qui inquit, quod tam actor quam reus tenentur probare suam intentionem, & hinc euenit, quod Actore nõ probante reus absoluitur leg. qui accusare C. de edendo, latissimè Viuius in decisio. 236. quod procedit etiam si Actor. sit vir probus, & reus improbus, Dec. in d. l. qui accusare num. 6. & num. 1. de edendo, Menochius de arbitr. Iudic. casu 92. num. 8. imò, & si constaret reum nullum ius habere, Rota Romana in decis. 460. in antiq. & in decis. 120. in Nouis, & etiam si actor probauerit aliquod verum obscurè, & inconcludens, Verall. in decis. 11. part. 1. & etiam si reus nihil probauerit, Crescent. in decis. 6. in titul. de donatio. idemque procedit etiam in beneficialibus, Verall. decis. 47. par. 2. qui refert decisum, quod duæ gratiæ eadem die factæ duobus, si de vnius anterioritate nõ appareat tũc Actore qui probare tenetur succũbente, reus venit absoluẽdus & insuper facit pro hac decisione, quod asser-
5 tioni supplicantis non statur in eius fauorem, sed benè in eius præiudicium l. cum præcem, vbi Baldus, & Salyc. C. liberali causa concordant text. in l. si ita stipulatus, §. Chrisogonus in princ. ff. de verbor. obligat. l. 2. C. de instit. & substitut. vbi Dec. in consil. 534. col. 2. latè Mascard. de probat. conclus. 360. Gabriel cõmunium conclusionum de confessione, lib. 1. conclusione 4. sicuti etiam dicimus in reo qui si aliquid fateatur in suis exceptionibus, statur illi in eius præiudicium, l. 1. C. de his qui potentiores, & ibi notant Bartol. & reliqui, Barbat. consil. 3. vol. penult. volum. 2. Roman. consil. 70. post num. 10. & in consil. 23. nume. 9. §. dubio, Bar. in l. 2. §. si quis Abbatem in fine ff. de confess. Gabriel. in dict. conclus. nu. 13. Mascard. de probat. in conclus. 368. num. 8. & hanc sententiam in proprijs terminis sequitur Bart. in l. 1. num. 4. C. de fide instrumẽtor. & iur. fisci lib. 10. Crauett. consil. 88. nu. 20. Anchar. consil. 110. num. 11. & 12. lib. 4. consil. 55. num. 3. 4. & 5. lib. 2. Afflict. in decis. 150. num. 35. & sequente, Paris. consilio 100. colum. 2. num. 18. lib. 1. Natta consilio 352. Cacher. in dicta decisione 122. nume. 6. qui omnes fatentur, quod vbi tractatur de præiudicio Tertij non est standum assertioni partis, & nec etiam assertioni Principis, si res alte
6 ri detrimentum allatura sit, Felyn. in cap. cum anobis colum. 2. de testibus Dec. in consil. 224 & 220. Crauett. consil. 135. consil. si 24. & 171. volum. 1. Alex. in consil. 212. volum. 9. Angel. in consil. 368. Soccin. in consil. 127. vol.

volum. 1. & pariter dicimus de assertione iudicis, quæ non probat factum partium, ad tex. in capit. cum a nobis de testibus, capit. post cessionem de probation. l. eos (si bene aduertatur) Cod. de appellation. Crauett. in consilio 255. numero 3. Menoch. de Arbitrar. iudic. casu 87. numero 31. Mascard. de probat. 69. conclusio. 95. numero 20. vbi numer. 10. post multos relatos subdit, quod non creditur iudici asserenti se adhibuisse causæ cognitionem in decreto, vel detulisse iuramentum suppletorium, aut dedisse tutorem causa cognita, vel sequestrasse possessionem præ timore armorum, quę omnia multo magis, procedunt quoties agitur de redarguenda eius sententia, quia in tali casu multò minus creditur, Butr. in capitulo cum à nobis numero 20. col. 4. de testibus, Farinac. de oppositione testiũ quæst. 60. & numer. 108. Menoch. de arbitr. iudic. casu 73. numer. 8. & latè Mastril. in decision. 80. & ita etiam dicit de socio criminis
8 qui in testem non admittitur, nec pro socio, nec contra socium, leg. final, Cod. de accusatio. & ita firmauerunt, per illum text. glosa Bartol. Baldus Salycet. & Castren. leg. quoniam liberi, Cod. de testibus, Grammaticus in decisione 28. num. 9. Afflict. in constitutione mores dissolute viuentium num. 6. libro 3. rubr. 53. Boerius in decisione 319. quod non est testis idoneus ipse socius criminis, etiam ad formandum inquisitionem, secundum communem opinionem omnium Doctorum, relatam per Decium, in consil. 189. & in consilio 234. Grammat. in consilio crimin. 37. & in consilio 38. vbi pro hac sententia maximum congerunt de Doctorum cumulum, vt pariter
9 dicimus, quod testes affines, amici, socij & domestici, nõ sunt idonei testes leg. 2. & leg. parentes, Cod. de testibus, Afflict. in dicta constitutio. mores dissolute viuentium sub numero 1. 4. & 6. libro 3. rubric. 53. & si dicti testes sint admissi, minimè probabunt, vt est communis scribentium doctrina, relata per gram. in cons. crim. 45. & cons. 18. vt etiam de teste deponente de facto suo in causa in qua habet interesse, talis enim nihil probat, l. nullus ff. de testibus l. in omnibus, & vtrobique Doctores, C. eod. tit. & per hæc iura sic firmarunt Alex. consil. 107. num. 4. vol. 1. Crauett consil. 49. numero. 2. Viuius in decis. 179. Rota in Nouis decisio. 52. de appellationibus, Magon. decis. 160. fusè alios referens Farinac. de testibus quæst. 60. & ideo licet testis vnius inhabilitas suppleatur, ex magna habilitate alterius, tamen quando inhabilitas resultat ex interesse magna habilitas alterius illam non supplet, Soccinus in lege si quis ita numero 6. ff. de rebus dubijs Rolandus in consilio 98. numer. 34. lib. 4. Bertazol. cons. 178. num. 16. lib. 2.
10 & horum ratio est, quia iura abhorrent, quod quis sua authoritate in causa in qua habet interesse aliquid exerceat, leg. 2. C. vt nemini liceat sine iudicis authoritate; vnde non licet legatario, legatum propria authoritate capere, Cornazzanus in decis. 4. nec potest filius legitimam propria authoritate capere, Anneus Robertus in l. b. 2. in rerum iudicatarum in decis. 4. sicuti neque dominus directus potest authoritate propria possessionem rei emphyteoticę ob deteriorationem capere, Massul. in decis. 193. nec pariter creditor propria authoritate potest rem à suo debitore capere, vt habetur per Ioseph. Ludouic. in decisione lucens. 1.

SUMMARIUM.

1 *Fiscus appellat à sententia lata pro libertate.*
2 *Fiscus etiam in causa criminali habet speciale priuilegium faciendi irritari sententias contra se latas.*
3 *In Curia Archiepiscopali fiscus appellat.*
4 *In regno fiscus non appellat.*

Fiscus Curiæ Archiepiscopali appellat à sententijs contra se latis.

DECIS. LXXXI.

NOn credo posse probabiliter dubitari, quin fiscus in causa criminali possit à sẽtentia contra se lata appellare, cum hoc nulla lege prohibitum reperiatur. Primo pro ista & resolutione facit, nam fiscus appellat à sententia lata pro libertate licet sit fauorabils libertas ex textu in l. istud la 2. de appellat. Secun-
2 do facit, quia fiscus etiam in causa criminali habet speciale priuilegium irritari faciẽdi sentẽtias cõtra se latas, vt d. l. 1. C. de sentent. cõtra fiscum lata retra. ergo nec debet denegari in hoc casu ipsi fisco remedium ordinarium ipsius ap-
3 pellationis, & ideo Curia Archiepiscopalis seruat hanc doctrinam, videlicet fiscum admitti ad appellandum aduersus sententias contra ipsum latas, quę praxis fundatur in notatis cõmuniter per Doctores in cap. cum clamor de testibus, præsertim, Innocent. num. 5. Panor. nu. 9 & seq. Burgn. nu. 22. cum nonnullis alijs, hãc opinionem pluries canonizauit Curia Archiepiscop. Neap. siquidem quando aliquis fuit condemnatus per Curiam Archiepiscopalem, & appellauit ad Papam, & iudex appellationis reuocauit sententiam Curiæ, fiscus fuit solitus appellare, & impetrauit de nouo

appellationem committi ad eius instantiam: de qua quidem obseruantia mirandum non est, quoniam vt, dixi fiscus de iure communi appellat, ita Grammat. in decis. 14. Iafred. decis. 29. de Franchis in decis. 270. & decisio. 148. num. 6. & 7. Thoming. in decision. 21. Zerol. in praxi Episcoporum in verbo fiscus, Gabriel. conclusio. 14. lib. 7. Baiard. ad clarum quæstione 94. num. 24. vnde cum in anno 1600. quedam persona pro falsa depositione fuisset condemnata ad quandam pœnam, & appellasset ad Papam, & Delegatus reuocasset sententiam dictæ Curiæ, fiscus de nouo appellauit, & post habitam disputationem in vrbe fuit commissa Nuncio Neapol. qui sententiam
4 protulit: in Regno tamen fiscus nō appellat, secundum Carauit. sup. rit. 147. de Franchis citata decisione, Franc. March. in decis. 148. quemadmodum neque restituitur, Guid. Papa in decis. 302. vbi dicit quod de stilo, & commun. obseruantia contrarium obseruatur, Crem. sing. 32. quod si iudex, Nell. in tractat. bann. 2. part. 1. temp. quæst. 3. ante finem, Bertaz. consil. 195. & 197. & DD. in tractat. de restitut. in integrum q. 3. num. 85. vbi tenet magis communem opinionem esse, vt fiscus in pœnalibus non restituatur nisi attenta enormitate delicti, quia tunc per Principem daretur restitutio contra rem iudicatam, ne delictum remaneret impunitum, & hoc secundum Boss. in tit. si aduersus rem iudicatam num. 15. & in tit. de supplicat. num. 9. cur autem fiscus in pœnis non restituatur in integrū, ratio est quia fiscus habet causam lucratiuam Vulpel. consf. 41. nu. 3.

SVMMARIVM.

1 *Efficitur irregularis clericus rixas, cum aliquo cuius causa eius consanguinei homicidium committunt.*
2 *In contrarium est decisio.*
3 *Respondetur contrarÿ.*

An clerico rixante cum aliquo, si fratres clerici corrixantem occiderunt, sit irregularis, ad intellectum text. in cap. Petrus de homicid.

DECIS. LXXXII.

CVm casus iste accidisset in Curia Archiepiscopali Neapolis, dicebat vnus ex Dominis, præfatum Clericum contraxisse irregularitatem, licet ipse nihil patrauerit contra hominem occisum mouebatur per text. in cap. de cætero vbi Felin. de homicid. vbi habetur, quod censetur homicida ille, & consequenter irregularis, qui licet nullum hominem occiderit, tamen homicidio causam præbuit insuper dicebat, se ad hoc ponderasse textum in leg. nihil interest ff. de sicarijs, vbi nihil interest an quis occidat, an causam mortis præbeat: tandem dicebatur idem esse de adulterio, nam qui dedit causam marito, vt eius vxorem occideret, licet ipse in nullo se ingesserit in hoc delicto, tamē cum causam ei præbuerit, nihilominus efficitur irregularis, Nauarr. in consilio 32. de homicid. &, idem Nauarr. in manual. capitulo 15. numero 6. & capitulo 27. numero 228. vbi ait opinionem suam placuisse Pio V. & ita declarasse contra quendam adulterum cum in sacra pœnitentiaria casus ille controuerteretur, Rosella verbo homicidum 4. numero 2. Maioll. libro 5. 48. in princip. numero 8. & §. 3. numero 11. & Syluester in verbo. homicidium 3. q. 4. vers. seruium, & citat Astens. lib. 1. tit. 25. num. 2. summa Corona part. 3. tract. de irregularitat. 13. & parte 4. tract. de sacramento ordinis num. 21. Cosmus philiacrus de officio Sacerdotum p. 1. lib. 4. cap. 11. §. 3. Zerula in sua praxi Episcopali verbo irregularitas rubrica 6. ratio eorum est, quia tale adulterium, & reliqua exempla, de se sunt illicita, & via quædam ad homicidium perpetrandum, & ideo præuideri poterant, & debebāt huiusmodi effectus, vnde nihil mirum si reputetur homicida, & irregularis, qui volūtariè se ingerit in ijs, in quibus solet esse periculum mortis, vel mutilationis alterius.

2 Cæterum supradictis minime suffragantibus contrarium fuit decisum in eadem curia per text. expressum, qui cauillari non potest, in cap. Petrus de homicid. vbi habetur, quod nō censetur homicida is qui prohibet & causā non dat homicidij, & nihilhominus homicidium sequitur absque sub culpa.

3 Non obstant contraria præsertim conclusio illa quod qui dat causam homicidio censetur homicida, quia respondetur prefatum clericum nullam dedisse causam, quoniam eius fratres ex se ipsis, & naturali quadā compassione patrauerint homicidium, & de iure frater occidens fratris aggressorem non tenetur pœna ordinaria homicidij, ita Bald. in repet. l. recte num. 57. C. vnde vi Alex. in l. si in rixa ff. de sicar. Felin. in cap. 1. col. 7. de offic. & po-

poteſt iud. oblig. Bertach. in ſuo repertorio in verbo auxilium in concl. incip. auxiliator tenetur: demum Marſil. in l. nihil intereſt nu. 13. ff. de ſicar.& in pract. crim. §. conſtante ſub num. 46. & Foller. in pract. crimin. §. pęnis debitis feriantur num. 67. Et iſta eſt concors, indubitata, & communis omnium ſcribentiũ opinio, & ita ſeruatum in Magna Curia Vicariæ, & in Sacro Conſilio, in cauſa D. Claudij de Auria. & D. Scipionis ſui fratris de Ciuitate Luceriæ in anno 1566. refert Viuius in ſua deciſ. 63. Inſuper dicebatur, quod dicitur frater qui rixabatur eo tempore cum prædicta perſona, licet dicatur præbuiſſe cauſam homicidio, non tamen dicta cauſa eſt proxima, ſed remota, quæ non ſufficit ad faciendum quem irregularem, ex late deductis communiter per Doctores in cit. cap. de cætero de homicidio.

SVMMARIVM.

1 *Deſertio appellationis fit ipſo iure.*
2 *Super deſertione appellationis non eſt pronũciandum.*
3 *Tempus appellationis proſequendæ, eſt vtile.*
4 *Reſpondetur contrarijs.*

An ſuper deſertione appellationis ſit pronunciandum,

DECIS. LXXXIII.

IN quadam cauſa inſtabatur pro executione ſententiæ ſub prætextu appellationis deſertę; quare fuit dubitatum, quid iuris, & prima facie videbatur dicendum eſſe concedenda, ex regula iuris, quod deſertio appellatio-
1 nis fit ipſo iure, ita quod non egeat declaratione ſuper ea, & hoc fit ad effectum, vt euitetur circuitus, & occaſio appellandi, Alex. in l. præſes verſ. vnde conſilium ff. de re iudicat. Ang. in l. ſi contra maiorem C. de appell. & conſil. 130. viſis omnibus dictis in fine, Cotta immemorabil. in verbo appellatione deſerta, late, Surdus in conſilio 139. numero 14. libro 1.

Contrarium fuit dictum, quod immò requiratur ſententia ſuper deſertione, & hoc ex
2 pluribus. Primo, quia ſolus curſus temporis illam non infert, cum poſſit conſtare de impedimento, cuius probatio tanquam conſiſtens in facto, reddit dubiam, & non claram deſertionẽm, Bald. in l. eos in princ. num. 5. colum. 2. verſ. ſcias tamen de appellat. Felin. in capit. ex parte il ſecondo coll. 6. verſ. & nota duo num. 10. de reſcriptis, & ſic appellans poterit eſcuſari à deſertione, Iaffred. deciſione 465. ſecundo quia tempus appellationis pro ſequendæ eſt vtile, leg. 1. §. fin. ff. de appellation. recip. quo caſu non datur exe-
3 quutio niſi prius pronuncietur ſuper deſertione; tempus enim vtile requirit inquiſitionem facti, & computum dierum non computandorum, vnde lapſus fatalium non poteſt apparere ex dinumeratione naturali dierum, ſed exigit exteriorem cognitionem cauſæ, an ſcilicet interuenerit impedimentum nec ne, l. 1. de diuerſ. & tempor. præter. leg. 3. §. ad diem de re milit. Ang. ſpecie in l. ſi expreſſim de appellation. Franc. in capit. ex ratione 8. in fi. eod. tit. Bald. conſil. 382. punctus ſuper quo queritur lib. 3. vbi ex hoc infert temerariam dici exequutionem, ſi fieret antequam declaretur cauſa deſerta, quia non conſtat an iuriſdictio principalis ſit deuoluta iudici à quo.
4 Non obſtat contrarium, ſcilicet cauſam intelligi deſertam ſine aliqua pronunciatione, quia reſpondetur, non eſſe ita, cum etiam in lapſu fatalium requiratur declaratoria, ſcilicet quod illa effluxerint, licet multæ cauſæ poſſint allegari ex quibus iudicandum ſit fatalia non expiraſſe, vt propter paupertatem partis proſequentis, ſubterfugia aduerſarij, impedimentum iudicis, Doct. in Auth. ſi tamen Cod. de tempor. appell. & in clem. quamdiu, de appellat. Franc. in cap. ex ratione num. 14. cum ſequen. eod. tit. itẽ dum cognoſcitur de attentatis, vel de aliquo emergenti, Lancellott. de attentatis appell. pend. cap. 22. præfat. Veſtr. in praxi lib. 7. cap. vltim. num. 19. Ioan. de Amico conſil. 6. num. 9. aut ex ciuilibus cauſis, que excuſant à deſertione, & non currit inſtantia iuris, quando is qui de illis oppoſuit obtinuiſſet, vel ſi non obtinuit, habuit ſaltem iuſtam Credulitatem opponendi, Alex. Felin. & alij allegati per Mand. form. 14. comm iſſ. in verb. in primis, & ante omnia queſt. 3. per tot.

SVMMARIVM.

1 *Teſtium confrontatio habet vim repetitionis, vnde factam confrontationem non eſt neceſſaria alia teſtium repetitio num. 3.*
2 *Teſtium confrontatio debet fieri non ſolum, quando contradicunt reo, ſed etiam quando eorum examen quandocumq; reum afficit.*
4 *In confrontatione facienda teſtes debent iurare.*

An confrontatio testium habeat vim repetitionis.

DECIS. LXXXIV.

1 PLuries fuit dictum in Curia Archiepiscopali Neapoli testium confrontationem vim repetitionis obtinere, & consequenter, licet non facta repetitione, primum examen sit ipso iure nullum, l. fin. vbi DD. C. de testibus cap. 2. eod. tit. ipsa enim confrontatio vim repetitionis formalis ac identifice habet, secũ, dum quod scriptum reliquit Ang. & reliqui, præsertim Castrens. & Alex. Ias. in l. nequicquam §. vbi decretum colum. 8. & seq. ff. de offic. procons. Dec. consil. 618. & hanc praxim seruari ab omnibus tribunalibus Italiæ, testatur Triuisan. decis. 13. num. 13. parte 2. quę testium confrontatio facienda est, nedũ
2 quando testes contradicunt reo, sed etiam quã do eorũ examẽ quandocumq; reũ officiat, Farinac. in tractat. de testibus quæst. 52. num. 140. cum sequent. Sola in constitut. sabaudie tit. de reo glos. 9. num. 1. & 2. Perenottus in tract.
3 de testibus sess. 38. & facta hac confrontatione non est necessaria alia testium repetitio secundum Solam, & Perenott. loco cit. Hartaman. consil. 23. par. 2. Thominger. consil. 160. licet non possit de veniri cõfrontandum reum, si iudex magis expediens iudicauerit illum repetere, secundum Farinac. cit. quæst. 72. num. 142. vbi etiam num. 148. animaduertit, quod
4 testes in confrontatione debent iterum iurare, & in cit. quæst. num. 194. disputat; an testes cõ frontãti cum reo possint repeti cum eiusdem rei interrogatorijs.

SVMMARIVM.

1 *Dictum sodomitati non facit inditium ad torturam ex tribus, adductis de quibus num. 2. 4. 5.*
3 *Infamis à testimonio repellitur.*
6 *Contrariam opinionem tenet Auctor.*
7 *Crimen sodomitati est crimen occultum in quo sufficiunt præsumptiones ad faciendũ indicium ad torturam. nu. 8.*
9. *Dictum minoris 18. annorum facit iudicium ad torturam.*
10 *Declaratur conclusio, vt procedat duobus concurrentibus de quibus nu. 11. & 12.*

An dictum sodomitati faciat indiciũ ad torturã.

DECIS. LXXXV.

1 FVit dubitatum an dictum passi actum sodomiticum faciat indicium ad torturam, & pro opinione negatiua dicebatur. Primo, quia
2 sodomita asserendo se passum fuisse dictum actum sodomiticum, fatetur se infamem, Auth. vt non luxurientur contra & in l. cũ vir nat. C. ad l. iuliam de adulter. & in cap. clerici de
3 excess. Prælat. & in cap. flagitia, & cap. seq. 32. quæst. 7. infamis autem a testimonio repellitur, vt tenet Speculator in tit de teste §. 1. vers. item quod est infamis, ergo &c. Secundo
4 quia allegans suam turpitudinem non est audiendus cap inter dilectos extra de donat. c. cũ super de cõcess. præben. cũ alijs allegatis p Specul. cit. loco quem etiam sequuti sunt Gram. in decis. 40. nu. 16. & Paris. consil. 163. nu. 7. &
5 8. lib. 4. Tertio quia regulariter impuberi in delictis non creditur, nec in caput alterius quę stioni subijcitur l. ex libero §. minore ff. de quę stionibus.
6 Cæterum supradictis minime suffragãtibus contrarium pluries fuit dictum in Curia Archiepiscopal. quam opinionem tenuerũt Boss. in tit. de indicijs, & considerationibus ante torturam num. 160 & in tit. de stupro detest. in mascu. in fin. Plot. consil. 132. num. 23. inter consil. crimin. Zileti tom. 1. qui tamen requirũt aliquod aliud adminiculum, & ista opi-
7 nio mihi semper placuit, quia hoc est crimen occultum, & quod non solet committi nisi secreto, & si secus dicatur tunc aliter veritas haberi non posset, debet tamen prudens iudex in hoc casu considerare qualitatem passi, an sit pubes, vel inpubes, vt latè per Viu. dec. 157. par. 1. Simon. de Pręt. consil. 178. lib. 1. an infans sit puerulus, quia isti tales facile subornantur; imò voluit Viu. d. decis. 157. numer. 9.
8 lib. 1. Post Guid. de Suzar. quod in hoc crimine occulto sufficiant præsumptiones etiam ad condemnationem, & quod dictum minoris 18
9 annorum faciat inditium ad torturam voluit, Viu. decis. 86. num. 1. lib. 1. post glo. specular Alex. Bal. & Brun. præsertim in atrocioribus, vt per Marsil. in l. de minore ff. de q. Papon. lib.
10 24. Aresto tit. 9. art. 7. intelleximus tamen suprapositam conclusionem procedere dummodo duo cõcurrant: Primo quod probatũ dictũ
11 stuprati confirmetur in tortura, vt tenet Marsil. in pract. in §. diligenter nu. 72. Farinac. de indicijs ad tort. q. 43. nu. 134. Peguer. dec. 76.
12 secundo quod adsint vltra dictum stuprari alia indicia, seu adminicula, secundum Triuis. dec. 14. par. 2. vbi tradit exemplum si constaret de fractura recenti, vnica vice sequuta, non autem reiterata, nam argueret vitium patientis, item si concludenter constaret de vi, & metu illatis patientis allegat Plot. inter consil. crimimin. 132. lib. 1. Calcan. consil. 110.

SVMMARIVM.

1 *Euidentia rei, seù ocularis inspectio admittitur non solum post didicita testificata, & post conclusum in causa, verum quoque post rem iudicatam, & post iuramentum decisiuum num. 5.*
2 *Ocularis inspectio obtinet etiam contra instrumentum Camerale, vel habens paratā executionem.*
3 *Ocularis inspectio in quibus controuersijs habeat locum.*
4 *Visitatio loci directè cuius fiat expensis.*
6 *Visitatio loci probatio dicitur liquidissima, & superlatiua omnium aliarum inducitque præsumptionem irrefragabilem.*

Accessus ad locum an possit fieri per iudicem post didicita testificata, & concl usum in causa.

DECIS. LXXXVI.

PRopositio huiusmodi dubio, affirmatiuè fuit decisum, .s. accessum ad locum posse fieri per Iudicem etiam post didicita testificata, & post conclusum in causa, ex eo, ꝙ quāuis
1 præclusa sit via probationibus, & quia sint de dicita testificata, & conclusum in causa, vel sit iam iudicatū, imò renūtiatum omnibus probationibus, etiam per generalem renunciationem, nihilominus adhuc super est sarcta tecta, ac incolumis via probādi. per rei, seù facti euidentiam, l. si irruptione §. ad officium ff. titium regumd. l. lex q̄ tutores §. 1. C. de administrat. tutor. l. in de Neratius §. fin. ff. ad l. Aquil. cap. causam matrimonij de probat. cap. euidētia de accusat. cap. fraternitatis de frigid. & malefic. Bald. in l. Deo nobis C. de Episcop. & cleric. Alex. cons. 16. vol. 1. latissime, Tiraquell. de retractu lignaer. §. 4 glos. 1. num. 3. Afflict. in decis. 23. num. 6. Ripa in l. damnum, num. 7. de dāno infecto, Ias. in l. de periurio num. 5. ff. de in litem iurando glosa singul. in l. stipulatio ista §. ille quoque ff. de verbor. obligatio. etiam
2 contra instrumētum executionem habēs paratam, veluti camerale, seù guarentigiatum, nota biliter Barzius in dec. 2. nu. 57. & 58. post Riminald. Iun. in cons. 360. num. 86. Turret. cōsil. 59 num. 7 vol. 1. & Rosental. de feud. cap. 12. cōclus. 19. nu. 50. vnde in nunciatione no-
3 ui operis in cōtrouersia damni infecti alluuionis aluei, insulæ, liquidationum melioramentorum cuniculorum, riui, æque ductus, identitatis rei, terminorum, sæpis, confinium parietis, pro diuiso vel indiuiso, prægnantiæ mulieris, allegatæ falsitatis, scripturæ detegendæ, duritiei carceris, ætatis, Virginitatis, partus intraturi, cicatricis, imbecillitatis, sollemnitatis omissæ, ac huiusmodi, solet res ipsa, seù scriptura, vel persona subijci oculis iudicantis, & vbi non sit potestas inducendi aliquos testes, vel probandi, non potest iudex partis instantis
4 expensis pedem referre, quin accedat in rem præsentem, Plot. in l. si quando num. 777. & 808. si vnde vi Mascard. de probat. conclusio. 1125. latè Gabriel. in suis conclusio. in tit. de testibus conclusi 21. num. 87. Sola ad Nouit. decret. pædamont. in tit. de excussionibus glosa 9. num. 20. & 21. vbi post conclusum in causa, & post iuramentum decisiuum admittitur
5 probatio per euidentiam rei, ita Maranta in sua practica parte 6. in tit. de conclusione in causa num. 6. Ias. in l. eum qui §. in popularibus num. 6. ff. de iure iurando, per bellè Mascard. de probatio. conclus. 8. vbi multimodè
6 probat hanc ptobationem esse liquidissimam, & inducere irrefragabilem præsumptionem omniumque fortissimum, potentissimam, atq; superlatiuam esse; ideò nunquam censeri prohibitam, etiam si statuto cautum sit, non posse in aliquo casu probari contrarium, & ad hoc addo locum in §. fin. institut. de grad. cognat. vbi habetur, quod oculis videmus, meritò omnibus probationibus præferrimus, & faciunt congesta per Gilchen. in tract. de præscript. part. 2. membro 1. cap. 1. vnde super loco recipiūtur testes, etiam post rem iudicatam, Purpurat. consil. 33. num. 3. vol. 1.

SVMMARIVM

1 *Citatio in quolibet negotio, & causa requiritur.*
2 *In notorijs etiam requiritur citatio.*
3 *In sententijs procedentibus à Summo Pontifice, vel Imperatore requiritur citatio.*
4 *Requiritur citatio in causis summarijs.*
5 *Etiam si statutum diceret quod sententia proferri posset absque partium citatione citatio est de substantia.*
6 *In laudo proferendo requiritur citatio.*
7 *In actibus extra iudicialibus citatio requiritur.*
8 *Quando agitur de eijciendo aliquo iniusto detentore a possessione, non est omittenda citatio.*
9 *In prorogatione compromissi, citatio est de substantia.*
10 *Citatio requiritur etiam in negotijs praeiudicij minime grauis.*
11 *Quando fit inhibitio per iudicem appellationis, vel alium, citatio est de substantia.*
12 *Citatio Iudicis requiritur quando tractatur de*

de reuocatione, siue retractatione sententia ab ipso prolatæ.

13 *Requiritur citatio, siuè procedatur ad partis instantiam, siuè ex officio iudicis per inqui sitionem.*

14 *In productione articulorum citatio requiritur.*

15 *Citatio in testium receptione est de substantia.*

16 *In recipiendis testibus ad futuram memoriã citatio est necessaria.*

17 *Pro exequtione instrumenti publici requiritur citatio.*

18 *Partis citatio necessaria est in exemplatione instrumenti, vel priuilegij.*

19 *Dum petitur quem declarari incurrisse excommunicationem, partis citatio est necessaria.*

20 *Requiritur citatio in executione testamenti quam facere intenderet exequutor testamentarius.*

21 *In decisione nullitatis processus citationem interuenire necesse est.*

22 *In concedenda in integrum restitutione partis citatio est necessaria,*

23 *Citatio requiritur in reuocatione attentatorum, etiam si fieret reuocatio in præiudiciũ tertij.*

24 *Pars est citanda dum per creditorem pignus venditur,*

25 *In delatione iuramenti suppletorij pars est citanda.*

26 *Citatio partis est necessaria in absolutione iuramento, sed contrarium fertur decisum num.27.*

28 *Stylus curiarum est attendendus.*

29 *Potius est standum stylo, quam consuetudini.*

30 *Sententia contra stylũ lata dicitur nulla.*

31 *In absolutione à iuramento debet fieri mentio de pacto inito non petendi absolutionem.*

An citatio partis sit necessaria in absolutione à iuramento.

DECIS. LXXXVII.

1 Citatio in quolibet negotio, & causa requiritur, l. de vno quoque ff. de re iudicata l. nam ita diuus ff. de adopt. l. si quando C. de test. capit. cum olim de testibus Clement. pastoralis de re iudic. Caualc. in decis. 11. nu. 30. Franc. Marc. in decis. 393. vol. 1. Et hinc est quod etiã in notorijs requiritur, & est de substantia, vt ex Glosa in cap. cum dilectis filijs in verbo in-
2 dicende de purgat. canonica Bellon. in decis. Genuens. nu. 4. Archidiac. in cap. quæ Sothanius 2. quæst. 1. Loffred. cons. 48. num. 20. late Gabriel. in libro communi conclus. libro 2. in
3 titulo de citat. conclus. 1. nu. 2. ampliat. 1. hinc citatio etiam in sententijs procedẽtibus à Sũmo Pontifice, vel Imperatore requiritur, alias illorum sententia nulla esset, vt post Glos. Bal. & Castrens. in l. fin. C. de legibus noluerũt Alex. cons. 87. Decius cons. 603. Marsil. in singul. 75. Boer. decis. 247. num. 6. cum seq. Gram.
4 in decis. 105. nu. 4. hinc in causis summarijs requiritur etiam citatio, in quibus proceditur omisso iuris ordine, & absque iudicij figura, Marsil. sing. 75. Milanens. in decis. 21. num. 14. libro 1. Capyc. in decis. 1. nu. 35. & 36. Cartar. in decisione 21. num. 34. & 36. Cacheran. in decis. 79. sub num. 19. Gratian. in decis. 231.
5 num. 2. & 4. hinc citatio est accessoria, atiam si statutũ diceret, quod sententia proferri posset absque partium citatione, vt per Bal. in l. 1. col. 2. C quomodo, & quando Iudex Imol. in Clement. pastoralis de re iudic. Soccin. in consil. 164. col. 6. vol. 2. Felyn. in c. ex parte il 2. nu. 5. de off. delegat. Marsil. in d. singul. 75. Curt. Iun. in cons. 170. num. 21. vt etiam dicitur in
6 laudo proferendo per arbitros, in quo adhuc necessaria est citatio, l. diem proferre §. si quis litigatorum ff. de Arbitr. Innocent. in c. ex parte de arbitr. Alex. in l. si quis arbitratu ff. de verbor. obligat. Lanfranch. in tract. de arbitr. q. 10. Borrellus de compromissis §. 3. Glosa 4. nu. 62. Port. in libro commun. opin. lib. 1. concl.
7 43. Menoch. in cons. 554. in fine vol. 6. hinc requiritur citatio etiam in actibus extraiudicialibus, vt voluerunt Innocent. & Ioan. Andr. in cap. ex parte de appellat. Bal. in cap. 1. §. sancimus il 2. quo tempor. mil. Alex. Soccin. & Ias. in l. si quis arbitratu ff. de verbor. obligat. Dec. in cons. 640. Calcan. cons. 16. col. 6. Ruin. consil. 106. Crescent. in decis. 12. num. 2. de priui-
8 leg. item requiritur citatio, etiam quando tractatur de eijciẽdo aliquo illicito, & iniusto detentore à possessione, Innocent. in c. inter de maior. & obedient. Bar. in l. fin. num. 16. C. de edict. diui Adrian. tollend. Marsil. in l. de vnoquoque num. 28. ff. de re iudic. Crauetta consil. 172. num. 10. Ias. in l. si pacto quo nu. 9. C. de pactis Balbus in decis. 245. Magon. in decis. florentin. 120. numer. 8. Rota in antiquior. in decis. 5. de restitut. spoliat. Item re-
9 quiritur citatio in prorogatione cõpromissi, alias prorogatio nulla esset Bald. in l. eos §. apo stolos, C. de appellat. Dec. cons. 39. & consil. 632. num. 14. Boer. in decis. 283. Vantius de nullitat. ex defectu citat. num. 10. in fine, Capic. in decis. 93. num. 5. Pret. requiritur cita-
10 tio etiam in negotijs præiudicii minimẽ grauis, vt exempli gratia in prolatione sententiæ ab obseruatione iudicij Roman. in singul. 403. la-

late Port. commun. opin. lib. 1. concl. 43. versic. 10. amplia, Marsil. in l. de vno quoque nu.
21 31 ff. de re iudicata hinc quando sit inhibitio per iudicem appellationis, vel alium, requiritur etiam citatio, Ruin. cõs. 61. vol. 5. Gabriel. de citationibus conclus. 1. nu. 81. Socc. in tractat. de citat. col. 52. Marsil. in d. l. de vno quo-
22 que num. 33. ff. de re iudicata, hinc requiritur citatio iudicis, quando tractatur de reuocatione, seù retractatione sententiæ ab ipso prolatę, glo. Hostiens. & Panor. in cap. cum speciali §. porrò, & ibidem Imol. & Franc. de appellat. Butr. in cap. cum ab ecclesiarum not. 4. de offic. ordinar. Panor. in cap. dilectus filius notab. fin. de rescriptis, Boer. in decis. 259. num. 13.
13 Roman. in cons. 343. num. 13. item requiritur citatio, siue procedatur ad partis instantiam, siuè ex officio iudicis per inquisitionem, cap. qualiter, & quando il secondo §. debet, & ibi Felyn. de accusat. Innoc. in cap. per inquisitio-
14 nem de elect. Socc. Sen. in cons. 12. col. 1. hinc citatio in articulorum productione est etiam necessaria, Franc. in cap. præsentium §. testes col. 1. de testibus in 6. Aret. cõs. 75. col. 3. Rot. in nouis in decis. 10. & decis. 93. licet in hoc regno articuli data dilatione, & termino ad probandum producantur, nec requiratur aliqua partis citatio, & nisi producantur in termino probatorio amplius produci nequeunt, Specul. in tit. de dilat. §. fin. versic. item quid si datus, Marant. in suo speculo actu 4. nu. 7. Rot.
15 diuers. in decis. 64. nu. 1. par. 1. Hinc requiritur citatio in testium receptione qui, recipi, & examinari nequeunt, nisi parte citata ad videndum illorum iuramenta, cap. 2. de testibus l. si quando C. eodem tit. 1. Rot. in nouis in decis. 10. incip. fuit dubitatum, Marant. in specul. aur. in 6. actu num. 1. vbi allegat ritum magnæ Curiæ Vicariæ iuri communi conformem, & ante eos Innoc. in tract. excep. rub. 13. de exceptionibus contra testes sub num. 2. Cacher. in dec. Pedemon. 79. sub nu. 19. Chartar. in decis. Genuens. 21. nu. 30. 34. 36. Grammat. in decis. 71. sub. nu. 9. Afflict. in decis. 39. nu. 3. Cotta in decis. nouissima, Rom. 64. nu. 1. lib. 1. vol. Blanchet. in decis. nouiss. Rom. 311. num. 1. lib. 1. vol. 1. Peregr. in dec. 1. nu. 4. lib. 3. vol. 3 Gratianus in decis. Marchiæ 232. num. 5.
16 Verall. in decis. 275. num. 3. lib. 3. æequiritur in recipiendis testibus ad perpetuam futuram memoriam, nã recepi nequeunt nisi citata part. glos. in verb. publicatio in cap. Alber. de restibus, & ibidem Innoc. Hostiens. Abbas Panorm. & voluit Socc. Sen. in cap. quoniam frequenter nu. 11. extra vt lite non contestat, & in tract. citat. art. 7. num. 16. Port. in tract. commun. opin. lib. 1. concl. 43. Ampliat. 29. quos refert, & sequitur Gaill. Practicar. obseruationum Cameræ Imperial. lib. 1. obseruat. 94. nu. 4. 5. Hinc requiritur, et citatio pro exe-
17 quutione instrumenti publici Salycet. in l. ab exequutore col. 3. C. quorum appellationes non recip. Port. comm. opin. lib. 1. concl. 43. Ampliat. 28. Gabriel. tit. de citatione conclus. 1. num. 128. & Socc. de citat. art. 7. Fallent. 19.
18 Chartar. in decis. Genuens. 95. num. 2. 3. Hinc requiritur in exemplatione instrumenti, vel priuilegij partis citatio, Rot. in antiq. in dec. 47. incipit nota vbi, & in decis. 390. incip. nota instrumenta, eadem Rot. in nouis in dec. 10. incip. fuit dubitatum, & in decis. 264. incip. licet Bellam. in decis. 230. Ant. de Alex. in auth. si quis in aliquo, & ibi Dec. nu. 15. C. de eden. Franc. Marc. in decis. Delphin. 70. & in decis. 143. vol. 1. & in decision. 532. vol. 2. Alexand. in consil. 112. col. 1. vers. 1. quia fuit volum. 4. & in consil. 106. Visis colum. 3. volum. 5.
19 Aret. in cons. 36. col. fin. Hinc requiritur citatio dum petitur quem declurari incurrisse in excommunicationem, siue in canonem, vt fiat denunciatio, adhoc vt euitetur à Christi fidelibus, glos. in clem. præsenti de censibus, & in clem. 1. de pœnis, Rot. in antiquis in dec. 504. & in Nouis in decis. 54. requiritur etiam dũ est facienda declaratio, aliquem incurrisse in pœnam ipso iuræ, nam fieri non potest talis declaratio sine partis citatione, Rot. in Nouis decis. 54. & in antiquis d. decis. 504. Cappell. Thol. in dec. 440. incip. vbi Aufrer. in apostill.
20 Hinc etiã fit quod in exequutione testamenti quam facere intenderet exequutor testamentarius necessaria etiam sit hæredis citatio, aut ipsius monitio, & requisitio; Bartol. in l. alio ff. de aliment, & cibar. leg. Bald. in l. nec quicquam §. vbi decretum col. 3. ff. de officio proconsulis, & legat: idem Bald. in l. id quod pauperibus q. 28. C. de Episcop. & cler. requi-
21 ritur etiam dicta cit. in decis. nullit. processus partis, alias declaratio non valet Panor. Imol. Andr. Barbat. & Dec. in cap. causam quę de rescript. ante eos Innoc. in cap. auditis, & in cap. in nostra de procur. plenè Rota in Nouis in
22 decis. 340. Hinc requiritur citatio partis in concedenda in integrum restitutione l. etiam §. fin. ff. de minoribus autehnt. si omnis cap. si minor ab hæred. seu abstit. Gabriel. in titul. de citatione concl. 1. num. 220. quibus adde Rotam in Nouis in decis. 9. incip. si petatur, Guido Papa in decis. Gratianop. 143. dum dicit absentem reputari cõtumacem pręsuponendo citationem præcessisse, refert Alfan. in collect. 14. Maurit. de restit. in integr. cap. 50. & Oddus plures allegans de restit. in integr. q. 34. nu. 39. cum pluribus seq. nec ambigendum est cum dicta iura sint clara requiritur. n. citatio in
23 reuocatione attentatorum, etiam si fieret reuo

catio in præiudicium tertij quia ille etiam esset citandus, Specul. in titul. de appell. §. nouissimo col. penult. vers. sed quæro Rot. in antiq. in decis. 89. incip. quod vbi, & in dec. 400. incip. Rota, & plura allegans Lancellot. de atten
24 tatis par. 3. de processu in causa attentatorum c. 27 num. 33. cum pluribus seqq. Herculan. in tract. attētatorū c. 14. nu. 13. Hinc requiritur quod dū per creditorē pignus vēditur, citetur pars debitrix l. fin. C. de iur. dom n. impetr. l. debitores C. de pignoribus l. creditores la seconda C. de distract. pignor. Afflict. in decis. Neapolit. 358 nu. 3 Guid. Papa in decis. 329. in princip. Cesar Vrsill. in decis. Neapolit. 358. num 5. Hinc requiritur citatio dum defe-
25 rendum est iuramentum suppletorium parti, Bald. in cap. 1 §. his vero de success. fatrum, & in cap. 1. col. penult. vers. & nota nullum iuramentum, Angel. in l. in bonæ fidei col. 1. C. de reb. credit. Alex. in cons. 122. col. fin. vol. 2. Rota in nouis in dec. 299. incip. licet quoad taxationem, Capyc. in dec. 35. nu. 3. Menoch. de arbitr. iud. quæstion. lib. 2. cas. 464. nu. 27. centur. 5.
26 Ex quibus omnibus videbatur dicendum requiri etiam citationem in absolutione a iuramento, vt in proprijs terminis sequuti sunt post alios Guid. Papa in decis. 240. & in decis. 225. Rubin. decis. 22. Cappell. Tholos. in dec. 62. Caputaq. in dec. 192 Rot. in antiq. in dec. 757. Gail. pract. obseruat. 22. lib. 1. nu. 3. Dec. in cap. qua fronte col. fin. de appellat. Paris. cons. 43. & cons. 54. & 85. Menoch. cons. 24. nu. 11. vol. 1. Alex. cons. 66 num. 13. & 14. Cephal. cons. 51. num. 23 lib. 1. Couarr. variar. resol. lib. 1. cap. 4. nu. 3 Bursat. cons. 29. limit. 92.
27 Sed tamen contrarium fuit decisum in Curia Archiepiscopali, & sic quotidie seruatur iuxta opinionem Oltradi in consil. 120. Calder. in cons. 7. de iure iurando, Ruin. cons. 69. vol. 4. Peregr. cons. 77. Gagliard. de absolutione à iuramento §. 1. nu. 1. & iuxta hanc opinionem Curiæ Archiepiscopalis deciderunt nonnulla alia Tribunalia, vt est videre apud Afflict. in decis. 220. Mising. decis. 84. cent. 6. Ioseph. Ludouic. in decis. Perus. 18. Valas. decis. Lusit. 130. Triuis in dec. 64. par. 1. Cacher. decis. 125. Gratian. Rotæ Marchiæ in decis. 165. Rip. in
28 decis. 150. licet si alibi reperitur stilus contrarius quod pars sit citanda, seruari debet, vt habetur per Gagliard. loco cit: ex eo quod curiarum stylus, & consuetudo, præsertim circa iudicia, seruanda sunt, vt ex multis concludit Guid. Papa in proemio decisionum qui in de-
29 cis. 292. num. 3. dicit potius standum esse stylo quam consuetudini, vt etiam deciderunt Cappell. Tholos. in decis. 155. Cacher. in decis. 22. Verall. in decis. 88. & in decis. 331. lib. 3. Viu in decis. 297. Grat. in decis. 237. Afflict. in decis. 79. nu. 4. & in decis. 135. num. 3. & in decis. 235. num. 4. Ioseph. Ludouic. in decis. Lucens. 39. num. 8. Mastril. in decis. 1. nu. 20. Anna in singul. 497. Caualc. in decis. 6. nu. 17. & dec. 19. nu. 17. part. 1. Bellon. in decis. Genue 206. nu. 3. Franc. Marc. in decis. 158. lib. 3. vol. 1. Cor-
30 naz. in decis. Florent. decis. 72. nu. 6. & Hinc sententia contra stylum lata nulla est, l. pro lata C. de sentent. & interloquut. omnium iudicum, Guid. Papa in decis. 292. Cucc. instit. canonicarum maiorum tit 8. nu. 32. Cacher. in d. dec. 22. n. 6. vbi nu. 7. qui dixit stylum curiarum seruandum esse siue sit ad ordinationem, siue ad decisionem causarum, vt etiam voluerunt Raud. in decis. Pis. 6. nu. 67. Grat. in decis. 237. num. 18. Afflict. in decis. 79. num. 45. Vl-
31 terius notandum est quod absolutio a iuramento obtenta parte nō citata non, valet nisi fuerit facta mentio de pacto in inio, hoc est non petendi absolutionem, nec cōtraueniendi contractui, nisi prius absolutio præcesserit circa tale pactum non petendi absolutionem, & ita decisum patet penes Afflict. in decis. 220. sub num. 11. versicol. tamen si sumo quem citat. & sequitur Paris. cons. 43. volum. 1. & num. 14.

SVMMARIVM.

1 *Percutiens tertiarium Diui Francisci an incurrat in excommunicationem num. 5.*
2 *Deferens habitum alicuius Religionis gaudet priuilegio cap. si quis suadente.*
3 *Tertiarij connumerantur inter personas ecclesiasticas.*
4 *Quandiu quis est in seruitio ecclesiæ, gaudet eius priuilegijs.*
5 *Quæ religiosis adherent, quasi religiosa censenda sunt.*
6 *Omnes Tertiarij in Italia existentes gaudent non solum priuilegio fori, verum Canonis per Bullam Sixti IV. & nu. 7.*
8 *Respondetur contrarijs.*

Tertiarij Sancti Francisci an gaudeant priuilegio can. si quis suadente.

DECIS. LXXXVIII.

1 RESolutum fuit absq; disceptione in Curia Archiepis. percutientem Tertiarium cuiusuis Religionis, incurrere in excommunicationem, isti enim Tertiarij viuunt congregati cum Religiosis, vt dicit Nauar in cap. 27. §. 27. & deferunt habitum religionis quod facit gaudere priuilegio Canonis, Boich. in cap. religioso §. 1. num. 6. de sententia excommun.

Triuis.

Triuis.in decis.57.nu.11.par.2.& supradictos
3 Tertiarios connumerari inter personas Ecclesiasticas voluit text.in cap.causam,quæ de elect.Card.in clem.2.§.1. versic.2.quæro de statu Monachorum Mascard. conclus. 1253. nu.8 .Lancellot.Polit.de substitutione part.1. particula 6.num.3.Bolognet.in suo not.cons. 22.Gabriel.de leg.conclus.2. Ampliat. & ita fuisse decisum in causa orfanorum Vrbis Sicil. pro Catharina,& Angela Panicula sub die 24. Octobris 1589. refert de Castillo, decis.Sicil.
4 88.ita dicebatur exstare iuris conclus.seruientem Ecclesiæ habere eius priuilegia, c. Eccles. seruos 12.q.2.facit tex.in cap.similiter 18.q.1.
5 & sicut ea, quæ religiosis adhærent sunt religiosa,l.quæ religiosa,ff.de relig.ita isti, Tertiarij censendi sunt religiosi quo ad vsque sunt in seruitio religiosorum,sed magis stringit,quod verberans nouitium,& si laicus sit incurrit tamen pęnam canonis,vt in d.cap.religioso §.1.
6 de sentent. excommunicat. in 6. & in proprijs terminis supradictam opinionem tenuerunt Florent.in 3.part. tit.23. c.5.§.4.Sorbus in annotat. priuilegia mendicantium in verb. Tertiarij fratres,de Graff. consil.14. vol.1. & postremo adest Bulla Sixti Quarti fol. 54. in qua habetur istos Tertiarios nedum gaudere priuilegio fori verum canonis.
8 Non obstat cons.Bolognet.22.num.12.volens Tertiarios, qui vulgò nuncupantur Terzaruoli,seu Bizochi Ordinis Sancti Francisci regulariter non effici religiosos,& nullo modo esse personas Ecclesiasticas, & consequenter minimè debere gaudere priuilegijs, immunitatis, nec sortiri fori electionem, vel eius declinatoriam, nec frui canonis priuilegio,quia respondetur eius opinionem esse intelligendam in Tertiarijs priuatam vitam ducentibus domi,ita Socc.cons.10.num.22.& 23.vol.1.& cons 230.num.80.Eugen. in not. cons.26. per totum vbi latè, & ibi in fine respondit Bolognet.in d.consil.22.& nouissimè ita firmat.Guttierez in tract. de gabellis q.91. num.5.vbi ait,quod fratres, & sorores Beati Francisci Tertij Ordinis, si priuatam vitam agant cum vxoribus,& maritis,& bonis suis, laici dicuntur, & ideò contribuere tenentur ad gabellas, vt cæteri homines laici,& eo modo quo priusquam confraternitatem acciperent,vel assumerent soluebant allegat;Sarmiẽ. de redditibus Ecclesiæ, in defensione libelli par.1. monitorio 56.Greg.Lopez in locis ibidem per eum allegatis, & nu.6. subdit quod si vt religiosi in communitate vixerint minimè tenentur attributorum, vel gabellæ solutionem cum tunc verè sint religiosi, & ibi allegat.Lazar.de decimis cap.19.nu.90.& Giran. de gabel.7.par.nu.40.& 41.& de istis procedit hæc decisio,quia sunt religiosi: Aduerte etiam, quod prædictæ sorores Sãcti Fráncisci si emittant votum castitatis, simplex, & ducant vitam cælibem, deferantq; habitum gaudent dicto priuilegio religiosorum,etiam si habitẽt in domibus proprijs cum suis consanguineis, ex declarat Leonis X. in Concil. Lateran. anno 1518.de quibus 4 & 5.priuileg.regular.

SVMMARIVM.

1 *Clerici gaudent immunitate Ecclesiastica, sed contrarium est verius, & sic fertur decisum in Curia Archiepiscopali num.4.*
2 *Vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus.*
3 *A domo propria quis capi non potest.*
4 *Refertur decisio articuli.*

An Clerici delinquentes,& confugientes ad Ecclesiam debeant gaudere ipsius immunitate.

DECIS. LXXXIX.

Quidam Clericus cum fuisset captus à ministris Curiæ Archiepiscopali in Ecclesia Diui Hieronymi huius Ciuitatis, & tractaretur de infligenda pęna pro delictis ab eo patratis, petit restitui in præfatam Ecclesiam, prætendens gaudere ipsius immunitate: quare fuit dubitatum in Curia Archie-
1 piscopali, an esset audiendus, & quod clerici gaudeant immunitate Ecclesiæ,allegat.Rom. cons.180.in princ.volens huiusmodi priuilegium cum sit generale comprehendere etiam clericos, quam opinionem refert, ac sequitur Zabar.in clem.1.nu.9.in 6.q.de pęn.&remiss. Io.de Visch.de immunit.Eccles.nu.23.& ante pęn.col.2. conclus. hanc partẽ tenet Bernard. Diaz.in pract.cap.115.Did.var.resol.lib.2. c. vlt.nu.16.Adden.ad Ang.de malef.in vers.fama public.num.59. lit. A Monticell.in pract. crim.reg.2.nu.18.& istam opinionem contra Abb.veriorem de iure dicit Clar.q.30.vers.vlterius quæro Mandos. in addit. d. consil.234. Decian.qui veriorem dicit, & respondet fundamentis Panorm.cap.26.nu.1.vbi concludit
2 distinguendo, & mouentur ex infrascriptis. Primo,quia iura canonica loquuntur indistinctè in omnibus ergo nos distinguere nõ debemus,vt in l.de pretio cum simil.de public in rem.action. Secundo, quia maior ratio est in clerico,vt in Ecclesia capi non possit quam in laico,cum Ecclesia quodammodo domus pro-
3 pria sit clericis,à domo autem propria aliquis extrahi non debet,l.pleriq; ff.de in ius vocan. l.nemo ff.de reg.iur.Tertio quoniam hoc pri-

 uilegium,

uilegium, & immunitas quod in Ecclesia nemo capi possit, est concessum templis, vt voluit Bolog. in tract. de indulgentijs vers. hoc etiam probatur, & ante eum voluit Bal. in c. 1. col. 3 vers. & si priuilegium concessum est clerico de rescript. ergo habet locum in quolibet ibi reperto, siue clerico, siue laico, vnde Ambros. de immunit. Ecclesiæ c. 12. voluit proptera clericos, vti posse præfato priuilegio, quia hæc immunitas data est ob reuerentiam, quæ præstanda est locis sacris, cap. frater, & capit. miror. 17. q. 4. d. cap. inter alia, & c. fin. de immunit. Ecclesię, quæ ratio militat in clericis multò magis quam in secularibus, ergo idem ius seruandum in vtriusque, Quarto quia textus in capitul. nullus clericorum 17. quæstio. 4. disponit quod nullus clericorum seruum suum, vel discipulum fugientem ad Ecclesiam extrahere audeat, vel flagellare præsumat, si ergo non licet clerico seruum proprium extrahere in quem habet ius vitæ, & necis l. 1. Cod. de emend. seruo. ita nec licet extrahere discipulum flagellationes tantum timentem, neque etiam disciplinę gratiæ, & istæ discipulus potuit esse tam laicus, quam clericus, quanto magis ergo nō licebit clericum delinquē ē extrahere. Quinto quia si lex canonica in alijs hoc statuit, debet quoque in suis clericis idem seruare, iuxta illud, patere legem quantu ipse tuleris capitulo cum omnes de constitut.

4 Cæterum quidquid si ex supradictis contrarium iudicauit Curia Archiepiscopal. nam condemnauit dictum clericum non obstante immunitate petita, sequendo opinionem, Abb. in cap inter alia num. 13. de immunitate Ecclesiæ, vbi clericus pro quocumque delicto, & vbicunque commisso confugiens ad Ecclesiam, potest ab ea à suo prælato extrahi, & hoc etiam in casu in quo laicus non extraheretur, Faber. in l. 1. C. de hijs qui ad eccles. confugi, & in §. 1. num 3. institut. de hijs qui sunt sui vel alien. iuris Io. de Ana in cap. inter alia num. 9. de immunit. eccles. Remig. in tractat. de immunit. eccles. fallent. 21. num. 1. Boer. decis. 109. num. 3. vbi alios allegat, & testatur de commu. opin. Clauas. in sua summa in verb. immunit. Siluest. etiam in in sua summa in eod. verb. immunit. il terzo num. 2. Humada in l. taur. 4. par. 1. glos. 8. num. 2. Nauarr. in manual. cap. 25. num. 22. Azeued. in l. 3. titul. 1. lib. 1. recopilat. 17. Diaz in pract. in c. 115. qui testatur de commu, consuet. Couarr. in lib. 2. variar. resol. cap. 20. num. 16. vers. vigesimo nono constat Clar. in §. fin. quæst. 30. num. 15. Guttier. in lib. pract. quæst. in 2. par. lib. 3. quęstio. 3. nu. 3. qui dicit quod hoc est communis praxis, & consuetudo, & quod numquam vidit cōtrarium seruari, Ceual. in specul. pract. q. com. contra com. quæst. 689. vers. de ijs nam obstantibus, vbi testatur de mag. com. op in. & dicit, quod dum esset in Ciuitate Abulensi quidam clericus fuit ab ecclesia extractus nulla facta contradictione, & quod ita obseruatur de cōsuetudine in Ciuitate Toletana, & quod durum est recedere ab ista opinione, licet contraria de iure fortasse sit verior, Cened. in collect. iuris canoni par. 2. collect. 178. num. 3. Villaut. in tractat. de extent. leg. tit. de extens. pęnarum inflictarum, & cap. qui titulus est vltimus nu. 64. car. mihi 365. qui testatur hāc opinionem esse verissimam, & ratio istius opinionis est, quia istud priuilegium inductum est ne confugientes ad ecclesiam patiantur pœnam sanguinis vel corporalem; & cum ecclesia nō imponat tales pœnas, poterit Episcopus extrahere d. clericos ita Io. de Anan. in d. cap. inter alia de immunitat. eccles.

SVMMARIVM.

1 *Facti species.*
2 *Clericus vulnerando aliquem in oculo, ita vt eius lumen amittatur potest priuari beneficijs tamquam irregularis.*
3 *In contrarium est decisio scilicet præfatum clericum nullo modo priuandum esse benefi cijs nec irregularem declarandum.*
4 *In pœnis infligendis mitior est facienda interpretatio.*

An clericus vulnerans aliquem in oculo, taliter quod visu videndi sit priuatus in reliquis tamen integro remanente oculo, sit declarandus irregularis, & beneficijs priuandus.

DECIS. LXXXX.

1 IN Curia Archiepisc. detinebatur quidam clericus nobilis ob vulnus illatum in oculo cuidam personæ, ex qua percussione, licet integer oculus remansisset, tamen officio videndi extitit priuatus, quare fuit dubitatum num esset declarandus irregularis, & benefi-
2 cijs priuandus: vnus ex dominis affirmabat, ex Panor. in cap cum illorum vol. 3. num. 8. vers. item dic quod propriè est mutilatio, de sent. excommunicat. eandem firmat Syluester in
3 verb. homicid. 3. q. 3. & Ang. in verb. homicid. 5. nu. 5. contrarium tamen iudicauimus scilicet præfatum clericum nullo modo declarandum esse irregularem, & consequenter beneficijs priuandum, de qua decisione mirandum non est, quoniam ita se habet communis opinio, vt scilicet ex debilitatione membri, vt potę quia ex vulnere redditum sit mancum, ari-

dum,

dum, vel inutile, modo non sit abscissum, seu detruncatum, irregularitas non inducatur, licet enim membrum debilitatum sit fere inuti-
4 le percusso quoad operationem, valet tamen quoad decorem, & in pœnis mitior interpetratio facienda est, l. interpetratione ff. de pœnis, ita tenent plerique canonistæ in cap. 1. qui cler. vel vouent. vt Card. Florent. num. 3. vers. oppo: secundo Cald. quē refert, & sequitur Pa nor. qui sibi videtur cōtrarius col. 1. nu. 9. vers. sed est dubium quotidianum, & Prep. col. 1. in 2. notab. vers. & ideo dicit hic, eandem firmat Card. Florent. in clem. si furiosus col. vlt. num. 31. versic. vigesimo primo quæro de homicid. Felyn. in cap. cum illorum colum. 3. num. 12. versic. in quantum Aufrer. ad Cappell. Tholos. q. 208. item quæsitum num. 3. vbi ait hanc opinionem benigniorem, & in foro contentioso seruandam, Couarr. in d. clem. si furiosus in 3. par. relicto in initio col. nu. 9. vbi hanc asserit communem sententiam.

SVMMARIVM.

1 *Vulnerans lethaliter aliquem illo tunc moriturum ex vulneribus ab alijs sibi prius illatis, adhuc efficitur irregularis nu. 2.*
3 *Amplia nu. 4. & 5.*

An infligens vulnus lethale vulnerato ab alio iam iam morituro, sit censendus homicida voluntarius, & sit irregularis ad effectum priuationis beneficiorum.

DECIS. LXXXXI.

IN Curia Archiepiscopali reperiebatur quidam clericus beneficiatus inquisitus de vulnere lethali cum pugione in personam cuisdam qui reperiebatur prostratus in terra, & iam iam erat moriturus, ex vulneribus ab alijs per prius inflictis; fuit dubitatum, an pręfatus clericus censendus sit homicida voluntarius,
1 taliter quod debeat priuari beneficijs, & fuit resolutum affirmatiuè, vt tenuit Rot. in vna Curiolen. canonicatus 22. Maij 1602. coram Corduba, & quod inferens vulnus ei qui pro-
2 pe modum erat moriturus, sit irregularis, videtur velle text. in cap. significasti il secoudo de homicid. Tabien. in summa in verb. irregularitas. 3. nu. 6. Maiol. de irregularit. lib. 5. cap. 48. §. 4. nu. 6. & Vgolin. in tract. de irregularit. c.
3 18. quod amplia primo, procedere etiam si homicidium fuerit iustum, & meritorium contra latrones publicos, Corn. cons. 57. num. 10. lib. 4. Nauarr. cons. 11. nu. 2. & cons. 15. nu. 1. & 2. de homic. par. 2. & etiam procedit quamuis non appareat si ex alia percussione fuerit mortuus, an vero ex percussione aliorum sociorum, quia nihilominus omnes sunt irregulares c. fin. 23. q. 8. dicit communem Couar. in clem. si furiosus par. 2. §. 2. nu. 5. & eadem irregularitas intraret, etiamsi non vulnerasset, sed ex eo solum quod armatus spontè exiuit ad occidendos hostes cum alijs militibus, & fuerit occisus, ēt si ipse nihil cōmisisse aliquisc. sicut dignum §. fin. de homicid. specul. lib. 1. in tit. de dispensat. § 4. nu. 56. Candelab. Aur. de irre-
4 gularit. nu. 273 vt pariter dicitur in eo qui armatus adstitit alicui homicidio, nec eduxit arma, paratus tamen ferre opem, nam irregularis ipse dicitur, vt habetur per Felyn. in c. sicut dignum de homicid. Couar. in clem. si furiosus par. 2. § 2. nu. 2. versic. quatenus de homicid. & Henriq. lib. 14. c. 14. §. 2. & facit cap. continebatur de cleric. percus. & ratio est quia ex præsentia illius alter animatur, & acrior ad pu-
5 gnam efficitur, vnde auxiliari videtur nocenti, sic etiam, qui volentem occidere cōmitatur, vt eum defendat, & si dissuadeat illi ne occidat, & dissuadendo eum commitatur quousq; ille occidat aduersarium, irregularis est, quia licet dissuaserit occidere, eo ipso tamen, quod armatus homicidam commitatus est, censetur dedisse causam homicidio, eiq; animum addidisse, & ita auxiliatum esse in mortem alterius, vt bene notat Henriq. lib. 13. cap. 16. §. 1. post alios Maiol. de irregularit. lib. 5. cap. 48. §. 4. nu. 1. summa Astensis par. 2. lib. 6. tit. 14. art. 8. quæst. 6. Specul. in tit. de dispensat §. iuxta versic. quid si aliquis vadit Tabien. in verb. irregular. 2. §. 20.

SVMMARIVM

1 *Appellatur à decreto detorquendo.*
2 *Tortura infert grauamen irreparabile.*
3 *A comminata tortura potest appellari.*
4 *Confessio extorta pendente appellatione à tortura est nulla, & inefficax.*
5 *Appellatione interposita, sunt ligata manus iudicis volentis reum torquere etiam ante inbibitionem.*
6 *Pendente tempore ad appellādum iudex non potest aliquid innouare.*

Appellari an possit à decreto detorquendo.

DECIS. LXXXXII.

1 DE iure à decreto detorquendo potest appellari l. 2. C. de appellat. recipiend. & ibi communiter DD. Foller. in pract. crim. in verbo, & si confitebuntur par. 3. nu. 50. Franc. Marc. in decis. 60. num. 5. Carauit. in ritu 259.

num. 11. & ita apud eos seruari testantur plures relati per Clarum in sua practica §. final. q. 64. versic. sed quid agentum, Brun. de indit. & tortura in 2. parte quæst. 5. nu. 13. Arnon. singul. 39. Marsil. in sua practica §. nunc vidēdum num. 2. & in §. expedita num. 70. tortu-
2 ra enim affert damnum irreparabile d. l. 2. ff. de appellation. Asinius in praxi iudic. §. 31. num. 18. Benintend. in decis. 69. num. 6. imò
3 etiam a comminata tortura potest appellari, Alex. & Card. in c. vt debitus col. 19. de appell. Angel. de maleficiis. §. & dictus se defendedo, Brunus de indit. & tortur. 2. parte q. 5. nu. 14. vbi allegat glosam in cap. cum in contemplatione, extra de regul. iuris, Guid. Papa decis. 136. nu. 15. Grammat. super capit. Regni fol. 133. vbi ita quotidiè seruari, & practicari in Magna Cur. Vicar. attestatur, agitur enim de preiudicio irreparabili, nam post bracchiorum, & ossiū non laxationem, vana esset & inutilis, & infructuosa appellatio, & nihil prodesset, vt post Bartol. de Capua, & Neapod. docuit est Campagna super cap. Regni si iste, per totum,
4 & hinc videmus, quod confessio extorta pendente appellatione à tortura, erit nulla, & inefficax, vt habetur, per Cottam iu suis memorabilibus in verbo Appellatio sequitur Franc. Marcus in decisione 40. num. 12. Gomez. de tortura reorum num. 25. versic. 3. ininfertur, Lancellot. de Attentat. cap. 12. limitat. 1. nu. 99. Foller. in prattica crimin. in verbo, & si confitebuntur, tertia parte, tertiæ partis, num. 50. appellatione enim interposita sunt ligatæ manus iudicis volentis reum torquere, etiam ante inhibitionem, ad tradita; per Baiard. ad Clar. in sua prattica §. fin. quæst. 64 num. 85. Bal. in rubrica comminat. epistola, & in lege generaliter §. sed iuramento col. 2. versic. sed quid si est talis, Codic. de rebus creditor. Angelus de malefic. in verbo quod fama publica numero 100 versiculo aduertas tamen, Ias. in l. 1. nu. 73. ff. de offic. eius, Guid. Papa in dec. 74. sibi dicit, ꝙ de stylo curiarū tā parlamēti superioris, quā inferioris sic seruatur, Frācis. Marc. in decis. 60. num. 5. Carauita in d. Ritu 259. num. 12. & sequent. vbi ampliat hoc procedere non solum, quando iudex pronunciat reum fore torquendum super delicto principali, sed etiam quando torquetur ad habendam responsionem affirmatiuam, vel negatiuam, iuxta ea que dicit Farinac. in q. 37. num. 117. & sequent. Cartar. in sua pract. interrogand. reor. lib. 4. cap. 1. num. 71. 72. & 73. Ciril. in summa crimin. partic. 3. rubrica 31. de appellat. num. 8. Lancellot. de attentat. d. cap. 12. in 1. limitat. num 93. Maranta in sua prattica in 6. parte principali in 2. actu principali, in glosa, & quandoque appellatur
6 numero 212. & interposita appellatione à decreto de torquendo iudex debet supersedere, & nihil innouare, quod etiam procedit pendente termino ad appellandum, & sic per decem dies post decretum, secundum Franc. Marc. in decis. 60. Gomez. de tortura reorum numero 23. versicul. & facit generaliter regula, quod sicut appellatione pendente nihil est innouandum, ita pariter etiam pendente termino, & tempore ad appellandum de qua in capitulo non solum de appellat. in 6. glosa in l. ex indiciorum ff. de accusat. & in l. 1. ff. nihil innouari appellatione pendente, Couarr. practic. quæst. cap. 23. nu. 2. versic. tertia interpretatio, vbi testatur de communi opinione, late alios referens Lancellott. de attentat. d. cap. 12. num. 14 & sequēt. Capic. in decis. 167. num. 2. Quidquid tamen sit, Curia Archiepiscopali non admittit huiusmodi appellationes à tortura, vti friuolas, maxime cum ad eam non procedat nisi manifesta adsint indicia contra reum.

SVMMARIVM.

1 *Clericus Doctor an possit relegari, cum comminatione poenæ triremium num. 3. & seq.*
2 *Iudex an possit etiam super futuris iudicare, potest & prouidere.*
4 *Frangens exilium, vel relegationem, qua poena puniatur.*
5 *Doctor est persona nobilis cui imponi non potest poena triremium.*
6 *Idem procedit in Doctore in chirurgia.*

An clericus Doctor relegari possit sub comminatione triremium, casu quo relegationem non obseruauerit.

DECIS. XCIII.

1 IN quadam Curia Archiepiscopali reperiebatur quidam clericus nobilis, & I. V. D. qui ob delictum per eum patratum fuit per eādem Curiam in insulam relegatus, cum comminatione triremium, casu quo non seruasset relegationem; quare fuit inter nos dubitatum an præfatam comminationem facere de iure po-
2 tuissemus; dicebat vnus ex dominis, quod Arthaman. in cons. 23. tenet, ad iudicem non spectare futurorum prouisionem, sed tantummodo super re deducta in iudicio pronunciare, vnde cum in præsenti reperiretur predictus condemnatus in pœnam nobilium consequenter præfata comminatio nihil operari debebat, cum supponat futurum delictum.
3 Cæterum hoc non obstante contrarium

fuit

fuit decisum in eadem Curia per quam fuit decretum posse imponi pœnam aliquam in casu contrauentionis, sed difficultas restabat, num in casu dictæ contrauentionis imponi posset pœna triremium, stante qualitate dicti clerici, & fuerunt ponderatæ sequentes considerationes, & præsertim textus in l. aut damnum §.
4 quisquis vbi Bart. ff. eod. vbi si quis frangit relegationem duplicatur pœna, & facit etiam textus in l. relegati ff. de pœnis, quo iure cautum est, vt infrigens fines si sit in exilium condennatus relegetur, si relegatus est deportatur, immò fuit decisum per Rotam cathalon. teste Peguer. decis. 41. vbi fuit decisum, relegatum non seruantem relegationem esse deportandum, & depotatum esse summo supplicio afficiendum; Quare cum per supradicta iura reperiatur indicta pœna relegationem frangentibus, maximè personis nobilibus propterea non debet induci noua pœna, & sic comminationis triremium in casu fracturæ; in pœnis enim benignior pars est sumenda, cap. odia de regulis iuris in 6. & in odiosis non habet locum extensio, leg. cum quidam ff. de liberis, & posthumis, & est etiam regula odia, & textus in capitul. statutum de elect. in 6. & late Dec. in l. in pœnis ff. eod. Di-
5 cebatur vlterius quod cum doctor sit persona nobilis, vt scribit decisum Guid. Papa in dec. 338. Ant. Faber. in decis. 9. cum sequenti C. de dignitat. quod dicit etiam procedere in eorum filijs, idem Guid. Papa in decis. 389. propterea visum est, eidem pœnam triremium infligi minime posse, ex decision. Grammat. 33. vbi dicit nobilem quamuis incorrigibilem, pœna triremium condemnari non posse: Dicebatur
6 insuper si Doctor in Chirurgia iudicatur nobilis in genere pœne, ex decis. de Franch. 564. quanto magis Doctor in vtroque iure qui maximam consequitur dignitatem Felyn. in cap. quanto in 1. concl. de magistr. quam dicit communem Io. de Plat. in l. fin. col. penul. C. de decur. lib. 10. Dec. in cap. proposuisti col. penul. in fin. de probat. Mascard. de iudeis 2. par. principali l. 2. in princ. Quibus omnibus perpensis iudicauimus in fauorem præfati Doctoris vt supra.

SVMMARIVM.

1 *Clericus condennatus in perpetuum ad triremes, censetur priuatus suo beneficio.*
2 *Assignatur ratio decisionis.*

Clericus beneficiatus condemnatus in perpetuum ad triremes, an censeatur priuatus beneficio.

DECIS. LXXXXV.

1 FVit iudicatum clericum habentem beneficium, & condemnatum in perpetuum ad triremes, simpliciter non censeri priuatum beneficio, sed eo priuadum esse, vt tenet Salz. ad Diaz in pract. crim. canon. in verbo at in perpetuum carcerem damnati cap. 140. in addit. vlt. super, lit. D. in versic. & vtrum lata sententia, quod optime confirmatur ex traditis per Rebuff. de modo admittend. benefic. num. 57. versic. 6. auditus perpetuo qua in re cum nonnulla ad fauorem dicti clerici allegasset eruditus iuuenis Io. Maria Nouarius, volui suas allegationes hic inserere.

SVMMARIVM.

1 *Condemnatus de crimine est infamis.*
2 *Condemnatus ad perpetuas triremus videtur condemnatus ad metallum.*
3 *Propter officium detur beneficium.*
4 *Habentes canonicatum, & præbendam in ecclesia collegiata, & cathedrali debet residere.*
5 *Habentes curam animarum, necessario residentiam facere tenentur.*
6 *Homicida non priuatur beneficio ipso iure.*
7 *Priuationi beneficiorum non est locus nisi in casibus à iure expressis.*
8 *Nullum crimen etiam priuatione dignum inducit priuationem beneficij ipso iure nisi sit in iure cautum.*
9 *Clericus falsificans literas papales vel properans homicidium qualificatum statim ipso iure priuatur beneficio.*
10 *Committens delictum ob quod ipso iure priuatur benefic. tenetur in conscientia illud dimittere ante sententiam.*

Allegatio Ioannis Mariæ Nouarijs.

PRo affirmatiua opinione, & sic quod talis condemnatus ad perpetuas triremes censeatur beneficio priuatus plura obstare mihi videbantur, Primo, quia condemna-
1 tus de crimine, dicitur & est infamis l. athletas §. fin. ff. de ijs qui notantur infamia, infamia autem ipso iure priuat dignitate l. in-

l. infamia C. de decurionibus lib. 10. uimm, & beneficio, Secundo obstare mihi videbatur quod condemnatus ad perpetuos triremes, videtur condemnatus ad metallum c. qualiter, & quando il secondo vbi Innoc. super verbo ad dominationem in vers. secundum canones ibi secundo autem pœna extra de accusat. sed damnatus in metallum efficitur seruus pęnæ l. l. in metallum ff. de ijs qui pro non scriptis habentur, & seruus non potest beneficium obtinere cum pro nihilo reputetur, vt in l. nec expræssum ff. de regul. iur. imo mortuus reputatur l. seruitutes ff. eodem, ergo sequitur quod perdit ius quod habet in beneficio, & tacite eo priuatus censetur: tertio obstat quia condemnatus ad perpetuas niremus cum habeat perpetuo esse absens à benef. non poterit amodo beneficio suo officium facere, cum non sit
3 spes quod reuertatur à pœna argum. textus in l. intercedit iu fine ff. de condit. & demonstr. ergo eo priuatus tacite censetur, nam propter officium datur beneficium cap. fin. de rescript. in 6.

4 His tamen nihil obstantibus distinguendo sic respondeo, quod aut sumus in beneficijs quę requirunt residentiam vt in tenentibus canonicatum, & præbendam in ecclesia cathedrali, vel collegiata in quib. reqtiritur residentia, Panor. in cap. perueniß de appellat. argument. cap. inter, quatour extra de clericis non resisidentibus Concil. Trid. sess. 23. cap. 2. de re-
5 format. vel in rectoribus curam animarum habentibus qui etiam residere tenentur, cap. 3. de clericis non resident, cap. extirpande § quia vero vbi Panor. de præbendis, & habetur per Concil. Trident. in sess. 23. cap. 1. de reformat. & in hoc casu dico, quod non obstante quod in sententia nulla fiat mentio de beneficiorum priuatione, tamen tacite intelligitur eo priuatus, & ratio est quia talia beneficia requirunt residentiam quam facere non potest in triremibus condemnatus.

Aut loquitur de alijs beneficijs qui non requirunt residentiam, & respondeo, quod qui is
6 ipso iure non venit priuandus beneficio, vt in homicida qui non priuatur beneficio ipso iure secundum communem opinionem quam refert Gomet. in capit. 1. de rescript. lib. 6. num. 70. & 8. Capell. Tholos. in decis. 208. Mohedan. decis. 272. Bursat. cons. 14. nu. 18. volum. 1. Guttierez canonicarum quæstionium cap. 5. num. 6. Clar. in §. homicidium numer. 21. Diaz in praxi crimin. canonica cap. 94. & ibi Salsed. addit. 1. Couarr. in clem. furiosus 2. par. §. 6. num. 6. & innumeri relati per Ceuall. in lib. commun. contra commun. quæst. 569. & nouissi me optime habetur per Dominum meum Riccum in sua praxi decis. 395. & in hoc casu si in sententia nulla sit facta mentio de priuatione beneficij non censetur eo pri-
7 uatus, nunquam enim est locus priuationi beneficiorum nisi iam casibus à vne expressis. Tiraquel. in l. si vnquam Cod. de reuocand. donat. in verbo reuertatur, num. 249. Rota diuers. in decis. 769. numer. 2. par. 1. glos. communiter approbata in cap. final. de iurepatr. Achill. de Grassis in decis. 1. de iure iurand. numer. 15. & ratio est quia nullum crimen
8 etiam priuatione dignum inducit priuationem beneficij ipso iure, nisi sit in iure cautum sed est priuatio facienda per sententiam, & ita in dubio præsumitur, Felyn. in cap. 2. num. 3. de rescriptis Placa de delictis cap. 15. num. 2. Gabriel. consil. 196. lib. 1. & comsil 187. lib. 2. Farinac. in sua praxi crim. in 1. par. q. 19. num. 46. & in decis. Rote Roman. 134.

9 Aut loquitur de crimine quod inducit priuationem beneficijs ipso iure, vt in clerico falsificante litteras papales cap. ad falsariorum de crimine fals. vel in clerico homicidium patrante qualificatum veluti per industrias vel per insidias, iuxta disposita per Concilium Tridentinum de reformatione sess. 14. capit. 7. & sess. 24. capit 6. Felyn. in capitol. inquisitoris numer. 5. de accusat. Farinac. in consil. 14. numer. 5. Nauar. in suo manuali cap. 22. num. 240. Maroll. in tract. de irregularitate lib. 5. capit. 48. Sayrus Thesar. casuum conscient. lib. 6. cap. 2. num. 12. lib. 7. cap. 7. nu. 14. & in hoc casu licet clericus fuerit simpliciter de crimine condemnatus nulla facta mentione de beneficij priuatione, tamen tacitè priuatus censetur, licet in sententia non exprimatur vt post Inn. Dominic. Abbat. Felyn. & alij sequitur Diaz in pract. crim. canon. in verb. benef. priuari c. 134. vers. vide tamen Caball. in res. crim. cas. 25 & stati nulla expectata sentētia nec citato possessore potest cōferri, & impetrari vel electio fieri c. licet Episcopus de præb. in 6. & comm. Doctores in cap. fœlicis de pœnis, Rebuff. in sua praxi in tit. de admit. benefi. num. 5. Rocc. de Curte de iurepatronatus in verbo honorificum num. 87. Diaz in sua practica cap. 131. num. 3. Rota Diuers. 707. & in decis. 228. lib. 3. Caballin. Milleloq. 61. num. 1. Achill. de Grass. in decis. 345. in fine Vnde tempus datum ad referendum seù præsētandum, curret collectori seù patrono à die seuitiæ commissi criminis, ob quod quis priuatur beneficio ipso iure, seù ipso facto, se ad probabiliter, & iuste ignoranti non curret, Läbertin. de iurepatronat. art. 20. q. 1. part. 2. Caputaq. in dec. 248. par. 2. Rota in antiq. decisio. 3. de iurepatron. Put. decis. 6. de præb. Serafin. in decis. 380. part. 1. Rota in nouis in decis. 6. de iurepatronatus, & amplissime habetur

tur per D. meum Riccium in decisio. 272. committens enim delictum ob quod beneficio priuatur ipso iure, tenetur illud in cōscientia dimittere ante sententiam, Abbas in cap. extirpandæ §. quia vero, num. 24. de præbend. Nauarr. in manuali cap. 23. num. 67. Felin. in d. capit. inquisitionis num. 5. de accusat. & in cap. in nostris col. 2. nu. 12. & 13. de rescript. Pari. de resignat. benefic. lib. 3. quæst. 1. num. 22. & 81. & ratio, est nam licet in pœna amissionis propriorum bonorum non debeat lex obligare in conscientiam ipsum delinquentē, vt sit exequutor contra se ante sententiam, tamen in bonis communibus qualia sunt beneficia, vt in casu nostro, rectè potest obligare delinquentem ad illa dimittēda ante sententia, cum illa particulariter habeant originē ab Ecclesiastica Republica, vel a Principe a quibus conferuntur, & sic possunt ab eis dari vel auferri, vt libuerit, & maximè in casu nostro, vt tenet post Guttierez, Sotum, Molinam, & alios, Garzias de benefic. in tit. de vacatione per priuationem cap. 2. part. 11. tom. 2. num. 10. vbi inquit, quod lex potest, in pęnam impedire acquisitionem fructuum, & prouentuum beneficiorum, & aliorum officiorum publicorum, ita, vt in conscientia debeant restitui, absque aliqua sententia, & ita sepe de facto resolutum fuit, exempli gratia in non recitantibus horas canonicas, secus in bonis priuatis, proprijs, in quibus non potest, aut non debet lex obligare aliquem in penas ad illa dimittendą in conscientia, & de illis se spoliandum, ex quibus omnibus colligi potest solutio præfati articuli.

SVMMARIVM.

1 *Sollemnitates in matrimonio contracto per vim, & metum occultum non sunt reiterādę, secus in manifesto.*

Sollemnitates Sacri Concilij quando sint reiterandæ in contractu matrimonij.

DECIS. XCVIII.

PRo decisione præsentis articuli, scilicet num sollemnitates Sacri Concilij sint reiterandæ in contractu matrimonij, placuit mihi hic inserere ad verbum decisionem Rotæ Roman. in vna Toletana Matrimonij 15. Decembris 1589. Coram Illustrissimo, Seraphino, quæ sic se habet.

Retuli R.R.P.P.D.D. meis me consuluisse Illustrissimum, ac Reuerendissimum Dominum Cardinalem Carafam super allegata decisione Sacræ Congregationis Concil. in materia matrimonij per vim, & metum contracti, qui Illustrissimus Dominus meus ostendit mihi librum suum, præsente R.P.D. meo Comitulo, in quo scriptum erat in hanc sententiam: quæsitum fuit quid seruandum, in ijs, qui per vim, & metum adhibitis omnibus sollemnitatibus a Sacro Cōcilio Tridentino sess. 24. c. 1. de reformatione extraxerunt: Congregatio respōdit si huiusmodi impedimentum
1 sit occultum, & partes postea in matrimonio sic contracto permanere liberè consentiunt, consueuisse Papam ex stylo pœnitentiariæ, quamuis matrimonium sit nullum ratione occulti impedimenti, dispensare, ita vt de nouo possint inter se contrahere, non adhibitis, seù repetitis sollemnitatibus à Cōcilio requisitis, si vero impedimentum sit manifestum, iterum contrahendum esse repetitis omnibus sollemnitatibus in primo Contractu adhibitis, fuit etiam per nonnullos dictum hanc esse sententiam Francisci à Victoria in suis relectionibus theologicis relect. 7. de materia in secundo pūcto 1. part. num. 9. versic. in contrarium, Guttierez Canonic. quæst. cap. 18. num. 4. & 7. cuius opinio videtur carere difficultate post Cōcilium, maxime stante decreto Sacræ Congregationis, super qua funda se ipsum, qua relatione habita Domini mandarunt, vt si pars nihil releuans deducit in contrarium, causam expediamus.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatio facta per vnum compatronum alteri non præiudicat, sed præseruat, & quare nu. 2.*

2 *Præsentatio facta per vnum ex dominis alterius ius non præseruat, nisi sit in præsentandi possessione.*

4 *Ius alterius minimè præseruatur, si vnus ex compatronis iure diuerso præsentationem facit.*

Per præsentationem vnius ex compatronis an præseruetur ius reliquorum.

DECIS. XCIX.

IN quam plurimis causis in Curia Archiepiscopali vertentibus semper fuit habita pro indubitata illa iuris conclusio, quod per pręsentationē vnius, ex compatronis præseruatur

tur ius aliorum patronorũ, vt in specie sequuti sunt; Ruin. in consil. 50. num. 9 vol. 5. Surdus consil. 28. num. 37. Feder. de Senis in consilio 102. in minimo dubio, Calderin. in consil. 21. de iurepatronatus, Seraphin quem cum hec scriberem allegauit eruditus adolescens D. Ioannes Maria Nouarius in decis. 121. parte 2 Caputaquens. in decis. 366. part. 2. Put. in decisio. 291. volu. 1. Achil. de Grass. in decisio. 5. de caus. posses. & proprie. Rota diuers. in decis. 229. numer. 5. par. 1. & fuit iterum resolutum per Rotam Romanam in vna Reatin. iuris conferendi 5. Aprilis 1592. coram Illu-
2 strissimo Seraphino, & ratio est secundum eundem Seraphinum in d. decis. 121. quia collatio, quæ quod hoc æquipollet præsentationi cõseruat ius aliorum canonicorum, si reperitur facta a solo præposito, vt voluit etiam Rota in decis. 6. de consuetudine in nouis, & hinc Rota in vna Cesaraugustana Cappellauiæ 30. Maij 1571. coram eodem Seraphino tenuit, præsentationem factam ab vno ex patronis, vbi duo reperiuntur valere, & ius alterius præseruare, licet aliter sit (reveundo ad propositã conclusionem) quando omnes patroni non es-
3 sent in possessione præsentandi, quoniam tũc per præsentationem vnius non præseruatur ius reliquorum patronorũ, vt tenuit Rota Romana in vna Galien. Administrationis 21. Iunij 1577. Coram Seraphino; vt testatur idem in decisione 339. pari etiam modo dicimus propositam conclusionem non procedere, vbi
4 omnes patroni non venirent eodem iure, sed ex diuerso, Rota diuers. in decis. 229. num. 4. sequent. part. 2. Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 1. quæst. 3. principali artic. 16. num. 7. cum sequent.

SVMMARIVM.

1 *Clericus occidens bannitum, an sit immunis à pœna temporali, & numer. 8. ei non licet sanguinem effundere numero 2. cum seqq.*
3 *Statutum permittens impune occidi bannitũ an valeat de iure canonico, & an comprehẽdat personas Ecclesiasticas. nu 4.*
5 *Clericus committens homicidium odio, & inimicitia particulari contra bannitum debet puniri, & eo magis, si vestimenta banniti abstulerit num. 6. quid proditoriè bãnitum occidente num. 7. & seq.*
8 *Clericis licitum est effundere sanguinem in multis casibus, qui recensentur. num. 10. & seq.*
11 *Homicidium in dubio non præsumitur proditoriè commissum.*

An clericus occidens Bannitum sit immunis a pœna temporali.

DECIS. C.

SVbdiaconus quidã fuit inquisitus in Cur. Archiepisc. de homicidio cõmisso in per-
1 sonam cuiusdam banniti a Regia Curia, quare maxima fuit inter DD. Iudices altercatio, nũ veniret aliqua pœna plectendus, vel deberet gaudere beneficio statuti permittentis homicidium in personam bannitorũ: & prima facie videbatur dicendum esse puniendum pœna ordinaria homicidij ex infra dicendis. Pri-
2 mo, quia de iure non licet clericis fundere sanguinem, c. sentent. ne cler. vel Mon. & offendere hominem vsque ad animæ effusionem est de perse malum, & damnatum diuina lege ex præcepto decalogi Non occides, vnde cum sit negatiuè conceptum, obligat semper, & ad semper, vt dicunt summistæ, & ex nostratibus Archid. in cap. si peccauerit 2. quæstio. 1. Panormitan. & cæteri in cap. nouit. de iu-
3 dic. Hinc est quod de iure Canonico non valet statum, per quod permittitur impune occidi bannitum, canonistæ in cap. final. de consuetud. Ias. in repet. l. omnes populi sub num. 46. ff. de iust. & iur. Duenn. tractat. reg. 68. numero 1. & 2. limitat Tum secundo quia constitu-
4 tio regni incipiens pœnarum eorum, permittens occidere bannitos cum sit laicalis non extenditur ad personas Ecclesiasticas, c. Ecclesia S. Mariæ, & c. quæ in Ecclesiarũ de constit. & faciunt latè deducta per Viuium in decisio. 9. cum alijs quos congerit de Franchis decisio. 90.
5 Tum tertio, quia suspitio erat, præfatum subdiaconum homicidiũ perpetrasse ex odio, & inimicitia particulari, quo casu venit puniendus, ex notabili doctrin. Bartol. in l. nulla Cod. de adult. libro 10. Petra Sancta singul. 14. Petrus à Pla. in epith. delict. cap. 36. num. 11. Menoch. de arbitr. quæst. 90. num. 48. vbi ait hoc expressè probari per text. in l. vltim. Cod. de malefic. & mathem. in fin. & iuxta hanc opinionem se iudicasse vti iudicem casuum conscientiæ, refert Mastrill. in decisione 104. Tum quarto, quia suspicio erat præfatũ subdiaconum abstulisse supradicto bãnito omnia vestimenta, quo casu est puniendus secundum Alban. in consil. 8. num. 29. quem sequitur Peregrin. de iure fisci libro 3. titul. 7. numero 45. infirm. & idem Peregrin. in consilio 23. numero 4. volum. 1. & Artaman. in consilio 60. Tum tandem. quia dicebatur illum proditoriè accidisse dum simul coniuntim post prandium dormirent, quo etiam casu

iu puniri debet secundum Angel. ad Bartol in leg. fi. C.de delat. lib. 10. vbi ait, quod in face contingentia fuit Perusij vltimo supplicio affectus quidam, qui socium suum bannnitum proditoriæ interfecerat, Plaz. cap. 36. nume. 18. Igne. in l. 3. §. si ex stipulat. num. 50. ff. de his quibus vt indig. forum, Garz. in d.l. conuentionem 11. & 12. ff. de pact. Menoch. de arbitrar. quæst. 90. num. 49. qui ait ab hac opinione vti communi non esse recedendum, Mantuan. in cons. 200. num. 29. lib. 2. dicens, quod opinio Decij contrarium tenentis in c. quæ in ecclesiarum num. 72. vers. & licet ista sint notabilia dicta extra de constit communiter reprobatur Mascard. de probation. libro 1. conclus. 162. num. 9. Monticel. reg. crim. 3. num. 14.

8 Cæterum supradictis minime suffragantibus, contrarium iudicauimus nempe præfatũ Angelum fore absoluendum prout fuit liberè absolutus: & de hoc mirandum non est, sequuti fuimus enim opinionem Hyppol. loquentis in proprijs terminis, in consil. 11. iuxta cuius opinionem fuisse quoque decisum in Curia Episcopal. Perusin. testatur Ambrosin. in decis. 23. vol. 1. Et pro hac sententia

9 non obstant contrarium præsertim primum nõ licere clericis fundere sanguinem, nam hoc est verum contra probos homines, secus autem contra improbos rebelles & hostes patrię, dicitur enim in hoc casu minister fori cap. qui malos 339. quinta & permissum fuit Moysi Ægiptium malignantem Israelitam occidere, cap. non inferenda 33. q. 3. malos occidere non est homicidium committere c. qui malos & miles

10 33. quæst. quinta, neque obstat secundum, quia ad publicam vtilitatẽ & zelo iustitiæ euenisse præsumendum erat, Farin. q. 103. num. 207. post alios quos ipse allegat, & ita respondetur tertio obiecto.

11 Nec etiam obstat quartum, nec alicuius cõsiderationis est, quia non ex interuallo, sed incontinenti illud fuit absolutum, vt post alios dicit Hyppo. in pract. §. egrediar. num. 83. Nellus de bannitis in 2. par. 3. temp. q 3 Boss. in tit. de bannitis num. 6. in fin. Et demum

12 minus obstat dicere homicidium fuisse proditorie commissum cum in contrarium sit magis communis opinio. Foller. in pract. crim. in verbo foriudicetur num. 12. Clar. in §. homicidium numero 51. Bursat. consil. 134. num. 13. lib. 2. Decian. in tractat. criminal. libro 7. cap. 30. num. 5.

SVMMARIVM

1 *Clerici non possunt torqueri pro quouis delicto, nisi fuerint valde diffamati sed vide numero 4.*

2 *Amplia etiam in clericis in minoribus ordinibus constitutis.*

3 *Amplia in crimine lesa maiestatis.*

4 *Quid seruetur, & practicetur in Curia Archiepiscopali circa supradicta.*

5 *Indicia propinqua succedũt loco diffamationis.*

Vtrum clericus possit torqueri ex indicijs absque diffamatione.

DECIS. C.

1 ET si clerici non possint pro quouis delicto torqueri, nisi de tali delicto fuerint valde diffamati, Abb. in cap. cum in contemplatione de regul. iur. Alex. in l. fin. ff. de q. Marsil. in singul 55. Diaz in pract. cap. 135. in princ. vbi asserit hanc esse communem opinionem, Cancer. in q. crim. q. 11. nu. 1 vbi dicit quod ab ista opinione non est recedendum tam in consulendo, quam in iudicando, Ceual. in specul. pract. quæst. quæst. 619. nu. 2. qui alios congerit, & testatur de communi, Scappus de iure non scripto lib. 1. cap. 8. nu. 1. & cap. 9. nu. 1. 2. & 3. vbi inquit, quod clerici circa torturam habent per plura priuilegia, Mascard. de probat. concl. 497. nu. 8. Vgo in cons. 62. num. 10.

2 vbi inquit procedere tam in clericis constitutis in sacris, quam in minoribus, & etiam in prima, tonsura, & hæc omnia adeo vera sunt secundum Card. in cap. cum contemplatione col. 4. circa principium de regul. iur. vt locum

3 sibi vendicet etiam, si clericus esset accusatus de crimine læsæ maiestatis, vt tradunt etiam Gigas de crimine læsæ maiestatis in tit. quo modo, & per quos q. 28. num. 4. Boer. in decis. 163. & secundum Abb. in cap. grauis de deposit. hæc omnia in tantum procedunt, vt locum sibi veridicent etiam si contra clericum non diffamatum adessent mille inditia, quę alias essent sufficientia ad torturam, nam propter ea non poterit subijci torturæ, nisi adsit etiam diffamatio, vt etiam voluerunt Felin. in capitulo veniens il il 1. num. 4. de test. Panormi. in capitulo cum in contemplatione colun. 3. de regul. iur. Ioan. Andr. in cap. 1. col. 8. de cleric. percuss. Marsil. in consil. 150. numero 72. & in consil. 1. num. numer. 77. lib. 1. & in consil. 127. num. 15. lib. 2. qui dicit quod licet

M mil-

mille inditia extarent, adhuc clericus non poterit torqueri, & num. 16. quod nullum genus inditiorum est sufficiens ad torturam, & vtrobique multos allegat Mascard. de probation. conclus. 352. num. 5. & conclus. 350. num. 14. Grammat. voto 11. num. 15. Boer. in decisio. 163. num. 6.

4 In Curia tamen Archiepiscopali fuit decisum, & sic quotidie practicatur, quod legitimis inditijs præcedentibus, nulla diffamatione probata, clerici torquentur sicut cæteri, cuius praxis ratio reddi potest ex deductis per Granut. in theorem. 18. dicētē, quod si contrarium seruaretur in practica, nunquam aut, rarò clerici torquerentur, cum ad probandam diffamationem nonnulla requisita difficilima concurrere debent de quibus habetur per Clarum in sua practica §. fin. quæst. 7. per totam & iuxta hanc opinionem etiam seruari, & practicari in Ciuitate Mediolani testatur Bossius in sua praxi in tit. de indicijs, nu. 103. & in fi. tit. de tortura num. 5. Corat. lib. 1. commun. opinio. in verbo, tortura, vnde Granut. in cit. theorem. 18. ex pluribus per eum ibidem adductis, ostendit aduersus clericos posse procedi ad tormenta ex solis legitimis inditijs, excedentibus tamen arbitrarie, ea quę contra laicos regulariter ad quęstionem sufficiunt, & huius opinionis ratio assignari poterit ex notabili Doctrina Roland. in cons. 24. num. 20. lib. 1. & in cons. 3. num. 6. & sequent. 2. col. 3. quod indicia dumtaxat propinqua loco diffamationis succedunt.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus absolutus, cū clausula reincidentia, quod ad hoc, vt elapso tempore reincidat in excommunicationem requiritur declaratoria.*

2 *Absolutus cum debita sollemnitate, qui apromisit parere mandatis iudicis licet postmodum non paruerit, non tamen ipso facto reincidit in excommunicationem.*

3 *Declaratoria non requiritur super reincidentiam excommunicationis.*

4 *Respondetur contrarijs.*

An super reincidentiam excommunicationis requiratur declaratoria.

DECIS. CI.

CVm esset quidā excōmunicatus, & postea fuisset absolutus vt posset in nostra Curia Archiep. deponere, cū clausula reincidentiæ dubitabatur an facta depositione, & consequēter elapso tempore, reincidat in primeuam ex-
1 communicationem ipso iure, an verò requiratur declaratoria iudicis; & dubitationem faciebat pro opinione affirmatiua, .s. quod requiratur iudicis declaratoria dicta textus in cap. ad Regni Nedum ibi si fortè contem-
2 pserit in excommunicationis sententiam reducere non omittas, & ad hoc facit etiam textus in capitulo quæstioni de appellat. ibi sed statim erit in eandem sententiam reducendus, vnde Panor. in supracitatis locis, quem sequitur Henriquez in consil. 37. num. 4. & Artaman. cons. 17. concludit, quod absolutus cū debita sollemnitate, quia promisit parere mandatis iudicis, licet post modum non paruerit, non tamen ipso facto reincidit in excommunicationem sed opus est, quod de nouo in illā reducatur, & pro hac etiam opinione facit Doctrina Gemin. in cap. eos §. 1. versi. quod si absolutus de tempor. ordinat. in 6.

3 Quidquid, sit ex supra relatis tē contrarium fuit resolutum, scilicet non esse necessariam declaratoriam, sed ipso iure reincidere, quę opinio fundatur in Doctrina Hostien. in capitulo veniens il 2. de testibus, quem sequitur Butr. & sicul. volētis esse de cōsuetudine Curię, quod quando quis absoluitur ab excommunicatione ad tempus, puta vt testificari possit, vel quid simile, statim illis peractis reincidit in excommunicationem: secundo per textum in c. eos de sentent. excommunicat. in 6. vbi absolutus ab excommunicatione cū reincidentia, elapso tempore, ipso iure absque sententia remanet excommunicatus. Tum tertio, quia excommunicatio quæ profertur his verbis, nisi satisfecerit infra tale tempus, & illo elapso, absque alia nulla monitione, eo ipso excommunicatus intelligitur, cap. prętерea il 2. de appellat. cap. à nobis de sententia excommunicat. Butr. in c. 2. de testibus cogendis, & ex his non obstant in contrarium adducta, quia procedūt in alijs diuersis casibus.

SVMMARIVM.

1 *Frangentes carceres ad effectum fugiendi debent puniri eadem pœna, ac si actualiter aufugissent sed vide nu. 2. & 3.*

2 *Ponitur facti species, & contrarium deciditur.*

3 *Pœna tentantis frangere carcerem non sequuta fuga est arbitraria iudicis.*

4 *Ampliatur procedere eadem poena frangentis carcerem in fugiente à domo iuris dicentis, vel habente sub præcepto pro carcere domum palacium, vel ciuitatem.*

5 *Eadem poena tenentur illi qui iussi à iudicibus non se conferunt ad eos.*

Vas-

6 *Vassallus fugiens à carceribus Baronum, & recta via accedens ad Magnam Curiam Vicarię vel ad Baronem non tenetur de fracto carcere.*

7 *Fugiens à carceribus cito sponte, & etiam citatus reuersus fuerit non tenetur de fuga.*

Qua pœna puniantur frangentes carceres ad effectum fugiendi non sequuta fuga.

DECIS. CII.

FVit dubitatum in Curia Archiepiscopali, qua venirent poena plectendi frangentes
1 carceres ad effectum fugiendi nõ sequuta fuga; dicebant aliqui eadem pœna ac si fugam actualiter arripuissent, per text. in l. 1. ff. de effract. vbi habetur, quod carcerum fractores habetur pro confessis, vt voluit etiam Foller. in praxi crimin. in verbo & si confitebuntur, Grillan. de relaxatione carceratorum. q. 4. Gram. consil. 57. num. 4. post Alex. consil. 144. vol. 2. itẽ pro eadem opinione dicebatur, quod Menoch. de arbitr. iudic. casu 301. quem refert, & sequitur Boer. in decis. 215. dicit quod carceratus qui effregit carcerem et iam exibat, & iterum fuit captus, perinde habetur ac si perfectè aufugisset, vt voluit etiam Bertazol. consil. 35. volum. 1. Duen. reg. 232. Mascard. conclusio. 820. vol. 2. Tandem dicebatur regulam iuris esse quod idem operatur præparatio fugę, quod operatur ipsa fuga, Bal. in l. penult. Cod. de pignor. act. Marsil. in l. 1. nu. 28. ff. de quæstionibus Riminald. Iun. consilio 302. num. 11. vol. 3. Baiard. ad Clar. §. final. quęst. 21. num. 75.

2 Cæterum præfatis minimè obstantibus contrarium fuit decisum: nam cum in anno 1601. mensis Ianuarij tres laici carcerati, in Curia Archiepisc. tentassent fugere à carceribus, & cum lima secuissent fere totum vnum ferrum cancellę carcerum, tamẽ à carcererijs præuenti non potuerunt aufugere fuerunt, per eandem Curiã condemnati ad remigandum per decennium in triremibus vltra pœnam delicti, pro quo prius detinebantur carcerati, vt refert Nouiss. in sua praxi cap. 40. De cuius decis. ratione mirandum quidem non est, quoniam iuxta communem, ac magis veriorem Doctorum sen
3 tentiam, pœna tentantis frangere Carcerem, nõ sequuta fuga est arbitraria, secũdũ Alber. in d. l. in eos ff. de cust. reor. Boer. decis. 215 Boss. de carcer. num. 50. Farin. eiusdem nominis tractat. q. 30. num. 20 Gomes variar. resol. tit. de captura reor. num. 11. Foller. cit. loco numero 49. hinc Clar. in §. fin. quæst. 21. post num. 16. quod si carcerati non aufugerint, sed tantummodo tentauerint fractis carceribus aufugere, senatus non solet ex ea causa aliquid graue contra eos decernere propter attentatam fugam vel fracturã, & ita obseruatum fuisse testatur. Est tamen notandum, quod non solum su
4 praposita regula procedit in eo qui actualiter manet in carcere verũ etiã in alijs, prout in fugiẽte ea domo iuris dicẽtis, vel si habeat sub precepto ꝓ carcere palatiũ domũ, vel ciuitatẽ talis .n. aufugiẽs teneatur pęna frãgentis carcerẽ, vide Bertazol. cons. 35. nu. 3. & Curte Senior in l. admonendi nu. 675. ff. de iureiurand. Gramat. d. consil. 59. Ben. cons. 44. num. 36. Viu. commun. opin in vers. fugiens, & Mascard. de probat. in verb. carceratus concl. 266. n. 19. & dec. Lucens. 90. nu. 5. vbi dicit veriorem opinionem esse quod statutum puniens fugientẽ à carceribus publicis, comprehendit fugientem à camera, vel palatio pro carcere à iudice assignato, & de eo qui aufugit de thalamo in quo erat sequestratus, vide Bret. cons. 65. num. 6. & cons. 124. num. 2. vbi tenet, quod habetur
5 pro confesso: procedit etiam in illis qui à iudicibus iussi ad eos non se conferunt, ita affirmat Beluis. in sua practica crim. in tit. de inquisitione nu. 56. quem sequitur Scap. in tractat. iuris non scripti lib. 5. c. 54. num. 6. sed om
6 niã prædicta limitantur, quod vassallus aufugiens a carceribus Baronum, & recta via accedens ad Magna Curiã Vicarię, vel ad Baronẽ, non tenetur de fracto carcere per tex. in leg. si quis §. item apud labeonem ff. de edil. edict. idem est in eo qui aufugit causa deprecandi Baronem per medium aliquorum l. bouem §. qui amicum ff. eod. titul. Iun. in cap. veniens de renunc. Anna in repet. cap. 1. de vass. decrep. ætat. vbi dicit quod cum quidam vassallus Federici Carafæ aufugisset & accessisset ad magnam Curiam, dum molestaretur de fracto carcere, per S. R. C. fuit remissus ad Baronem suum, vt procederet in causa de iustitia citra pęnam fracti carceris: & ad hoc, quod fugiens fractis carceribus, vt iret ad superiorẽ non puniatur, vide etiam, Boer. decis. 215. num. 28. Gramm. vot. 39. num. 12. Ioan. de Amic. consil. 7. num. 20. Duenn. reg. 393. li-
7 mita 3. idem sublimitatur, quod si fugiens à carceribus cito sponte, & etiam citatus reuersus fuerit, tolluntur omnia quæ ex fuga præcedente contra eum orta fuissent, Plot. in leg. si quando §. 30. fol. 200. C. vnde vi.

SVMMARIVM.

1 *Pendente appellatione nihil est innouandum sed hoc quando non habeat locum, vide nu. 4. & 5.*
2 *Appellatio extinguit sententiam.*
3 *Pēdēte appellatione a decreto habilitationis à iuramento, non impeditur in causa procedere, & sic fertur decisum.*
4 *Appellatio non suspendit actum vbi sumus in sententijs secum trahentibus exequtionem.*
5 *Vbi agitur de ligamine animæ appellatio non suspendit sententiam.*
6 *Lata sententia per iudicem ecclesiasticum super validitate matrimonij. licet ab ea sit appellatum iudex secularis prouidere potest mulieri super præstatione alimentorū pendente appellatione.*

An pendente appellatione a decreto habilitationis a iuramento impediatur causę processus.

DECIS. CIII.

IN facto verificatum est, quod per Decretū nostræ Curiæ Archiepiscopalis fuit quidā habilitatus à iuramento, quod præstiterat in contractu inito, cum quodam, à quo decreto habilitationis cum fuisset appellatum, in surgebat articulus dubitationis, si pręfata appellatione pendente, opposita in foro laicali, possit procedi in causa decisionis petitæ dicti contractus,
1 & dubium faciebat pro negatiua sententia, quod appellatione pendente nihil est innouandum toto tit. nihil innouari appellatione pendente, quare si procederetur in causa præfata haud in dubiū esset, quod appellatione prædicta pendente innouaretur, & consequenter proce
2 di minime posset appellatio; enim extinguit sententiam leg. 1. in fine ff. ad Turpillan, Padilla. in l. si causa cognita in 1. notab. ff. de transact. late Ias. in l. 1. col. 4. num. 9. ff. de rę iudicata Veral. in decis. 34. de Franchis in decis. 370. vnde per tex. in cap. pastoralis §. verum dę appellat. habetur quod in tantū sententia dormit, igitur virtute decreti pręd ieti aliud fieri non potest, & proinde in causa non est procedendum.
3 Aliter tamē fuit resolutum vt scilicet, quod pendente appellatione à decreto habilitationis à iuramento valeat procedi in causa, vt in specie, & in proprijs nostris terminis etiam tę statur in Sac. Consi. fuisse decisum de Franchis in decis. 602. & contra hanc decisionem non obstat, quod appellatione pendente nihil est
4 innouandum, & quod appellatio extinguit sētentiā, quia hęc non habent locū in sententijs, quæ secum trahunt executionem, vt notatur in cap. pastoralis §. fin. de appellat. sequitur Afflict. in prohem. constitut. quæst. 10. col. fin. versic. quia rę spondetur, Innocent. in cap. ab excōmunicato col. 2. de rescriptis, Vitalin. in clement. 1. col. fin. de sententia, & re iudicata, & vbi tractatur de ligamine animę. prout
5 in casu nostro, tunc nunquam appellatio, suspendit seu extinguit actum secundum Bartol. in l. furti §. 1. col. 2. versic. circa primum ff. de his qui notantur infamia Felin. in rubrica de appellationibus col. 3. versic. limita ista, Angel. in l. tale pactum col. 7. ff. de pactis, vt neque similiter obstat quod si procederetur pendente appellatione, diceretur innouare, quia stāte conclusione, quod in pdictis spiritualibus appellatio nō suspendit actum, poterit vtique
6 ad vlteriora procedi, & hinc est quod lata sententia per iudicem ecclesiasticum super validitate matrimonij, licet ab ea sit appellatum, iudex secularis prouidere potest mulieri super præstatione alimentorum, non obstante appellationis pendentia, & iudicasse Sacrum Cōsilium, testatur Afflictus in decis. 152. & sequitur Pontanus de alimentis cap. 19. num. 5. Corduba in l. si quis a liberis §. si vel parens nu. 47. ff. de liberis agnoscend. Barbosa in l. 1. in 1. parte nu. 80. ff. soluto marrimonio.

SVMMARIVM.

1 *Citatio non est expedienda, nisi prius de delicto constet saltem præsumptiuè nume. 8.*
2 *Citatio realis infamat.*
3 *Captura vltra infamiam affert damnum irreparabile.*
4 *Citatio ad informandum quando non est expedienda in Regno.*
5 *Reus non est relaxandus ad simplicem accusatoris nutum.*
6 *Iudex citans aliquem ad informandum non seruata forma, est puniendus.*
Citatio est vitiosa nisi constet de delicto.
79 *Clerici in Curia Archiepiscopali quando carceratur.*

Num antequam constet de delicto citari possit quis ad informandum.

DECIS. CIV.

FVit pluries decisum, & ordinariè seruatur in Curia Archiepiscopali & in omnibus alijs curijs ecclesiasticis, vt clerici non citentur, nisi ad informandum prius ceperit de delicto constare, iuxta doctrinam Io. And. in c. si clericos de sent. excom. in 6. vbi Epi-

Episcopus non debet esse promptus ad citandum, tam verbaliter quam realiter clericos, ob periculum infamiæ Baldus in l. si clericus C. de Episcop. audiet. & in l. 1. C. de integr. restit. quem sequitur Castr. & Iaf. in l. 4. §. con-
3 demnatum ff. de re iudicata, sicuti, & captura vltra infamiam irreparabile damnum infert, vt habetur per Menoch. de arbitr. iudic. cas. 67. & contra laicos hodie in regno citatio ad informandum per iudicem expediri non potest, nisi visa prius, diligentissimeq; per eum etiam recognita informatione, & in causis et magni momenti criminalib. requiritur, vt adsint inditia q vrgeant pro tortura infereda, vt patet in pragmatica 39. in tit. de officio iustitiarij, seù Magnæ Curiæ Vicariæ, & sic refert
5 Viu. in dec. 121. nu. 1. vbi nu. 5. dicit capturam minime contra aliquem delinquentem relaxandam esse ad simplicem nutum iudicis, cum non apparentibus sufficientibus inditijs torturam non possit concedi mandatum seù licentia de capiendo, vt ante eum voluerit Archidiac. Gemin. & reliqui vniformiter in cap. si clericos de sententia excommunic. in 6. Bal. in l. quod euitandi in fine C. de condit. ob turpem causam, Alex. in l. 1. nu. 13. ff. de in ius vocando Carau. in ritu 39. nu. 10. & seq. Campagna in c. regni subditorum nostrorum nu. 95.
6 vbi refert hanc conclus. esse ab omnibus receptam, & iudex capiens, & citans aliquem ad informandum non seruata supradicta forma puniri debet ex notabili doctrina Bal. in l. 1 C. de his qui lati. occid. cum rationibus quas adducit Paris. de Put. in tract. & de sindicatu in verbo captura cap. 1. nu. 14. & cap. 15. nu. 13. & secundum quod refert Nellus in suo tract. de bannit. in tertia parte tertij temporis, & ante eum Bald. in auth. si omnes num. 8. C. si vt se ab hæredit. aastin. citatio ad informandum fieret non adhibita causæ cognitione, & non constito summarie de delicto, citatio ipsa foret vitiosa, & minimè valeret, & consequenter processus in præiudicium citati fabricatus esse nullus, & iudex secundum Soccin. in l. fideiussor §. si quis nu. 5. ff. qui satis dare cogantur puniri posset, vt pariter dicimus de Episcopo iniustè carcerante clericum, qui est excommunic. cap. si clericos de sententia excommunicationis, quia secundum Nouiss. in sua praxi
8 cap. 27. debet contra ipsum clericum constare de delicto saltem præsumptiuè, & in nostra Curia Archiepiscopali refert seruari, quod nō procedatur ad carcerationem clericorum, nisi contra ipsos adsint probationes sufficientes ad condemnandum vel saltem ad torquendum, dummodo clericus non sit suspectus de fuga, nec sit timor, quod seducat testes, quia tunc ad finem formandi inquisitionem habita aliquali informatione carceratur, vt habetur per Clarum per ipsum allegatum in sua practica quæst. 28.

SVMMARIVM.

1 *Clerico pro delictis ab eo patratis pęna fustigationis infligi potest.*

2 *Iura generaliter loquentia generaliter debent intelligi.*

3 *Iudex ecclesiasticus potest mandare verberari clericum.*

4 *Clericis non sunt imponendæ pœnæ ignominiosæ, & non sunt de honestandi vti plebei.*

5 *Clericus non debet genuflectere laico quem offendit, sed alias illi satisfacere.*

Pœna fustigationis, an clericis infligi possit.

DECIS. CV.

FVit dubitatum an clericis pro delictis ab eis patratis infligi possit pęna fustigationis vulgo la frusta, & prima facie videbatur dicendum quod sic ex pluribus; primo, quia iu-
1 ra generaliter loquuta fuerunt circa impositionem huius pœnæ, ad text. in l. ictus fustium C. de quibus ex caus. infam. irrog. igitur gene-
2 raliter intelligi debent nullis personis exceptis. Tum secundo, quia pro hac eadem opinione habemus text. in cap. vniuersitas de sent. excomm. vbi habetur quod iudex ecclesiasticus potest mandare verberari clericum, sed non per laicum, igitur per clericos poterit
3 fustigari facere. Tum tertio, quia præfata fustigatio, fit ex cauusa correctionis, & consequenter vergit in morum moderationem, sed ex causa correctionis percutiens clericos non incidit in censuras, cap. cum voluntate § si qui vero de sentent. excomm. igitur, & c. hoc confirmatur, quia per text. in cap 1. de calumniat. habetur, quod a Beato Gregorio Magno, subdiacono calumniose diaconum accusanti, fuit imposita publica pęna verberum de qua etiam pœna vide text. in cap. Beatus 45. distinct. & in c. ante omnia 35. distinct.

Cæterum præfatis non obstantibus, contrarium fuit resolutum, ex doctrina Clari in sua pract. crim. §. fin, quæst. 7. & vbique seruari testatur Salzed. a Diaz cap. 135. & ratio est secundum Perez. super compilatione legum Hispaniç lib. 1. tit. 3. l. 1. clericis non sunt im-
4 ponende pęnæ ignominiosæ, & non sunt vti plebei de honestandi; quare cum fustigatio sit tam grandis, & grauis pœna, vt inferat infamiam non enim nisi pro turpibus, & infamatorijs delictis irrogari soleat secundum Menoch.

noch.de arbitr.iud.quæst.80. nu. 40. & 41. & in cons. 123.nu.4.vol.1.Cacher.cons. 17.nu.3. Ioseph. Ludouic. in sua decis. lucens. 1. par. 1. morti equiparari dixit Rubin.decis.40.vnde pęna fustigationis, & catenæ hodiæ imponi solent pluribus furibus incisoribus Bursarum truffatoribus falsis testibus blasphematoribus, & similibus facinorosis, vilibus, & infamibus personis, Farinac.quæst.crim.quæst.19.nu.29. & facit, text. in l. ictus fustium ff. de his qui not.imfam.Nauar.in cons.16.de hæredit. quã tamen pęnam publice clerico imponi numquam vidisse testatur Vgol. c. 56. de potestate Episcopi, nec debere ob honorem imponi testa
5 tur Nouiss.in sua praxi cap.74. vnde clericum laico quem offendit non debere genuflectere, sed alias ei satisfacere, testatur Hostiens.in cap. contingit de sentent. excomm. non tamen irregularis fit iudex eum inferens, ea quo, nec mutilatio, nec mors interuenit.

SVMMARIVM.

1 *Omnis Sacerdos animarum curam obtinens debet Deo omnipotenti rationem reddere.*
2 *Parochus debet etiam habere alium qui possit occurrere in necessitatibus.*
3 *Parochus non solum debet sacramenta tradere, sed infirmos etiam visitare.*

Qua pœna debeat puniri Parochus permittens mori aliquos de sua parochia absque sacramento.

DECIS. CVI.

IMputabatur cuidam paracho quod eius culpa non nulli sue parochiæ filij spirituales absque Sacramentis Ecclesiæ decessissent; quare introducta causa, & compilatio processu cum ex eo appareret de negligentia eiusdem parochi fuit dubitatum qua pœna veniret
1 plectendus, dicebam ego quod omnis sacerdos habens curam animarum suorum parochianorum quoad Sacramenta, & alia pro animarũ salutæ tenetur Deo omnipotenti rationem reddere de omnibus suis iuxta Hostiens. in sum.tit.de paroch. & alien.parochi post principium cum ibi per eum annotatis, & reus efficitu r pro fructibus amissis, capit. si præsbiter cum sequenti 26.quæst.6. nam qui oues sibi commissas spernit pascere non dicitur Deum amare cap in scripturis 8.quęst.1.quia si Christus pro nobis mortuus est nos non debemus ab illo recedere qui dixit si amas me pasce oues
2 meas: item parochus debet habere alium qui in necessitatibus possit occurrere cap. illud 7. quæst. 1. cap. vt quisquis præsbiter de vita, & honestat.clericus, & tenebatur saltem per quirere, quia semper est danda esca esurientibus in tempore opportuno; qui enim huiusmodi officium exercet debet esse mundus ab omni sanguine secundum Apostolum in capitul.20. act.apostolorum idest mundus à peccato, vt exponit glo.in c.ephesys 43.dist.& ibi text.dicit quod ille non est mundus qui consilium Dei non denunciat, pro ouibus enim quilibet in tempore opportuno debet animam suam
3 ponere, capit.suggestum 7.quæst. 1.& hoc maxime conuenit parocho qui nedum sacramenta suis parochianis debet cõferre, sed infirmos quotidiè visitare cap.1.de celebrat. Miss. & licet Nauar. in cons. 3. de paroch. & in cons. 3. de pœnis, & Sayr.decis. 3. eod. tit.dicant pœnã parochi cuius culpa parochianus sine sacramẽtis decessit esse arbitrariã nos tamen arbitrauimus pęnã suspensionis ad bienniũ ab eius cura cuius decis. ratio fuit, quia cum delinquisset in officio, consequenter debet in eo puniri ad text.in c.ex parte de cler.egrot.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio semper censetur permissa, nisi specialiter reperiatur prohibita.*
2 *Regulæ standum donec probetur limitatio.*
3 *Appellationem deuoluere in dubio pronunciandum est.*
4 *Appellatio est quędam defensio, & fuit inuenta, vt oppressis subueniretur.*
5 *Appellatio non admittitur à reiectione appellationis.*
6 *Sententia lata super impotentia appellandi dicitur interloquutoria, quod principale secus quoad instantiam appellationis.*
7 *A sententia quod non possit appellari, de iure non datur appellatio, quando reiectio appellationis esset facta cum causæ cognitione.*
8 *Secus si incontinenti iudex appellationem reijceret, & nu.10.*
9 *Causa debet esse aperta, obquam iudex appellationem non admittit.*
11 *Dictum Doctoris est intelligendũ secundum Doctrinas allegatas.*

An à reiectione appellationis valeat appellari.

DECIS. CVII.

CVm in facto euenisset decidendus istè articulus dicebatur quod regulariter om-
1 nis appellatio intelligitur permissa, nisi specialiter reperiatur prohibita glos.in l.qui restituere ff.de reuendicat. Bald.in l.vnica circa principium

cipium C. si de mom. poss. Socc. cons. 39. nu. 1. vol. 4. & regulæ itam est donec probetur limitatio Bald. in l. si tutor in fine C. de seruo pig. band. manum, Alberic. in 2. part. stat. quæst. 158. Abb. in rubrica extra, vt lite non contestata, cum pluribus relatis per Surd. cons. 180. num. 9. & vbi aliquod subest dubium super ad-
3 missione, vel reiectione capitolorũ pronunciandum in dubio est appellationem deuolure glo. in c. vt debitus in verbo, vt rationabilis de appellat, in 6. Innoc. in cap. dilectus il secũdo de rescriptis, & alij relati per Surd. consil. 163. num. 5. & secundum Castrens. in l. 1. ff. si quis caut. quod appellationi fauendum est, idq; comprobat Ias. ibid. in secundo notab.
4 Purpur. cons. 89. nu. 1. est enim appellatio defensio quædam, cap. cum specialis §. porro de appellat. & inuenta, vt oppressis subueniatur l. per hanc C. de temp appellat. Bald. in cap. licet in princip. de offic. ord. vbi inquit illum textum esse aureum, & multi appellationẽ dicunt venenum repellere, tanquã theriaca, Bal. in l. vnica in fine C. si de mom. possess.

His sic præmissis fuit resolutum appellationem à reiectione appellationis non esse dandam, vt in proprijs terminis est decisio Gratianus Rct. March. 8. quam mihi allegauit adhoc propositum numquam satis laudatus adolescens Dominus Ioannes Maria Nouarius, vbi in causa inter D. Hyeronymum cuncum, & D. Constantiam de Grimaldis de Ancona sub die 26. Octobris 1594. Rota declarauit non esse locum appellationi interpositæ per d. Grimaldum, mandando exequi sententiam latam contra eam ad fauorem d. Hyeronimi, & quia fuit interposita appel-
5 latio ab huiusmodi reiectione appellationis, fuit decisum non esse admittendam, nam sententia lata super impotẽtia appellandi dicitur interlocutoria, ꝙ intelligitur quoad prĩcipale, secus quoad instãtiã appellationis, quã definit, quia illo respectu est definitiua, Card. in clem. fin. col. 1. in fine versic. secundo quero de appellat. Franc. in cap. sua nobis 65. nu. 3. eodem tit. vbi dicit esse interlocutoriam, cum dicimus de iure non posse appellari, & tamen dirimit totam causam appellationis, quod dicit secundum Bald. menti esse tenendum, & alibi nõ inuenisse, neque scriptum neque notatum,
7 & sic dicto respectu habet vim definitiuæ, & quod ab ista sententia non possit appellari nec detur appellatio, quãdo reiectio appellationis esset facta cum causę cognitione, pro vt in casu nostro, voluerunt Bar. in l. 1. in fine, vbi Mattesi. num. 4. cap. quor. appellat. non recipiunt. Natta cons. 529. nu. 30. Cephal. cons. 185. nu. 3. lib. 2. Contard. in l. vnica C. si de mom. possess. q. 5. nu. 9. & q. 1. num. 27. vsque ad num. 31.
8 secus si in continenti iudex appellationem respueret, quia tunc posset appellari ab ista reie-
9 ctione, imò causa debet esse aperta propter quam index appellationem reijcit, vt voluit Contard. vbi supra q. 5. post Alex. ad Bart. in d. l. 1. C. quor. appellat. non recip. & in hoc nõ obstat quod possit allegari ex aduerso idem
10 Contard. in citata q. 1. sub num. 3. vbi concludit, quod detur appellatio à reiectione appellationis facta à iudice ad quem, quia intelligitur, quando causa non cognita, & parte non citata iudex non detulit appellationi, quo casu omnes supradicti Doctores concludũt posse appellari, & iuxta ista loquitur Bart. per
11 Contard. allegatus in d. l. 1. secundum quem ipsum debemus intelligere, & sic per Doctrinas adductas Alex. cons. 32. nu. 7. col. 2. in fine versic. nec obstat si adhoc lib. 4. Roman. cons. 211. col. fin. num. 5. versic. quoad vltimum post Bar. in l. non solum §. si liberationis nu. 7. versic. præterea ff. de liberat. legat.

SVMMARIVM.

1 *Ad contrahendum domicilium requiritur decennium, & secundum alios relinquitur arbitrio iudicis 2.*
3 *Proprius parochus ad contrahendum matrimonium dicitur illius loci in quo contrahentes habent animum permanendi, secus si habbitent ad tempus, redituri deinde ad proprium domicilium.*
4 *Concubina non sortitur domicilium amasij.*
5 *Matrimonium in rure celebratum coram Parocho illius, & testibus ab eo, qui est incola Ciuitatis, vel villæ prædium ruri habente, & illuc aliquoties accedente ad exercenda rusticalia non est validum.*
6 *Non valet matrimonium eorum, qui volẽtes illud contrahere, & timentes impedimentum sibi faciendum in ciuitate, vbi sunt incolæ abierunt in aliam, & ibi de licentia Ordinarij Ciuitatis, vbi erant incolæ contraxerunt matrimonium.*

De domicilio requisito ad contrahendum matrimonium in aliquo loco, ad effectum, vt dicatur contrahere coram proprio parocho iuxta mentem Sacri Concilij Tridentini.

DECIS. CVIII.

1 VArij, varia dixerunt circa domicilij acquisitionem; quidam enim voluerunt ad illud contrahendum, decennium requiri, vt in l. 3.

l. 3. C. de incol lis ib. 10. late Mascard. de probat. plures allegans conclus. 534. num. 6. Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. centur. 1. casu 86. nu. 8. cum sequen. alij autem dixerunt tempus
2 habitationis in aliquo loco ad inducendum domicilium, relinqui arbitrio indicis, & sic quæ dicatur assidua habitatio, vt constat ex Mascard. vbi supra num. 9. & 10. & Menoch. nu. 16. vel quod ęque se haberent quoad vtrumque, vt in terminis matrimonij tenet, & sequitur Nauar. in cons. 7. nu. 3. de clādest. despons. lib. 4. cæteri vero fuerunt in ea sententia in
3 proprijs terminis circa matrimonium contrahendum valide, cū propriè dici parochum parochiæ; in qua contrahentes animum permanendi habent, secus si habitare intendāt ad tempus, redituri postea ad proprium domicilium Henriq. de matrimonio lib. 11. c. 3. nu. 3. Spin. in Specul. testament. glos. 15. nu. 41. Sanchez de matrimonio lib. 3. disput. 3. num. 11. Danal. in 2. par. director. iudic. eccles. cap. 155. nu. 48. Ledesma de matrin. q. 45. art. 5. pun. 3. §. dico tertio ad fin. Rot. diuers. in decis. 643. nu. 2. & 3. vol. 1. sequitnr Triuis. in decis. 23. lib. 1. vbi testatur Venetijs fuisse resolutum, quod si mulier, quæ per anni spacium habitauit cum amasio, nubat alteri non assistente parocho domicilij fœminæ, sed parrochiæ amici non valet matrimonium, quia ratione illius dubitationis non contrhaitur parrochia, & quamuis
4 vxor sortiatur forum ratione domicilij viri nō tamen cōcubina, vt benè tradit gl. in c. eos in verbo eos 32. distint. vnde ciuitatis incolæ, in rure prædia habentes, & ad rusticalia exercenda aliquoties in anno ad rus accedentes dimissa in vrbe familiæ suæ parte, si coram parocho rurali, & testibus matrimonium contraxerint, tale matrimonium est nullam, quia non fuit celebratum coram proprio parocho contrahentium, nec alterius eorum, aut alio sacerdote de ordinarijs, aut parochi licentia, vt bene, & optimè Nauar. in cons. 7. de clandest. despons. lib. 4. & cons. 1. de paroch. nu. 2. lib 3. vbi idem dicit de illo, qui causa pestis, seditionis, vel belli fugit à sua parrochia, primo quoq; tempore, quo potuerit reuersurus, late post alios Menoch. in cons. 398. vol. 4. vbi complures Rot. decision. affert, & pro hac doctrina est optimus text. quoad sepulturam ea non electa, cap. is qui de sepult. in 6. vnde Nauar. cons. 14.
6 de Clandest. despons per totum lib. 4. late probat non valere matrimonium eorum, qui volentes illud contrahere, & timentes impedimentum sibi faciendum in ciuitate cuius erant incolæ, abierunt in aliam ciuitatem longè ab illa sitam in qua post aliquos dies de licentia ordinarij præd. ciuitatis cuius erant incolæ contraxerunt matrimonium: curia tamen Archiepiscopalis inclinauit ad decidendum sufficere domicilium habitationis bona fide susceptę, ad cōtrahendum matrimonium coram parocho habitationis cōiugū, vel alterius ipsorum ex Rot. nouiss. collect. à Far. 2. par. d. 390.

SVMMARIVM.

1 *Repetitio testium in longinquis partibus existentium fieri debet expensis petentis.*
2 *Remissio inquisiti ab vno iudice ad alium debet fieri expensis petētis, quod amplia etiā in criminalibus nu. 3.*
4 *Testibus laborantibus, & artificibus non solum debetur sumptus, sed etiam salarium erogatur.*

Repetitio testium ad instantiam fisci receptorum cuius sumptibus fieri debet.

DECIS. CIX.

CVm peteretur ex parte rei inquisiti testes repetendos esse, hic Neapoli coram Reuerendissimo Vicario in curia Archiepiscop. fuit dubitatum: cuius sumptibus hoc fieri de-
1 beret, & fuit resolutum hcc fieri debere expensis petentis, vt voluit Anna in singul. 519. quē sefert Tapia in constitut. regni in pecuniarijs, vbi dicit quod quando testes sunt examiuandi per commissarium causæ expensis petentis examen fieri debet, vnde Vrsil. in addit. ad Afflict. in decis. 376 sub nu. 4. refert fuisse decisum in Regia Camera, quod testes absentes, qui debēt coram iudice personaliter se præsentare, debent eorum expensis venire ad repetitionem, & in super pro hac eadem opinione allegabatus text. in l. fin. C. de erogator. milit. Annon. lib. 10. in quo habetur, quod si ciuitas petat à principe militum custodiam, qui alibi à longe reperiuntur, & petantur annona in itinere, dicit ad talem annonam teneri (& loquitur in criminalibus) ciuitatem milites petentem, & illius text. authoritate dixit Bal. in c. fin. §. si iudex sub nu. 1. de pace tuen. & eius additio-
2 mat: quod remissio inquisiti ab vno iudice ad alium fit sumptibus petentis, vt si petat eam inquisitus facit suis sumpti sin autem iudex facit de publico, sequitur Afflict. in constit. Capitaneorum nu. 6. Hinc pars petens principalis litigantis examen, & depositionem, si is absens sit à loco, suis expensis illam procurabit, Carau. in ritu magnæ Curiæ 235. nu. 13. cum
3 cum pluribus seqq. qui licet videatur loqui in ciuilibus, idem tamen est in criminalibus causis cum militent eedem rationes, & præsertim ne cui officium suum sit dannosum, & aliquas ponderant DD. ad hunc propositum pun-

punctum, & notorium est etiam in criminalibus hoc idem seruari per tex. in cap. si testes §. liberi versic. venturi 4.q.3. ibi venturi autem ad iudicium per accusatorem, vel ab his per qu os fuerant postulati sumptus competentes ministrentur qui sumptus est ex l. quoniam lib. C. de testibus quæ idem disponit; cuius tex. authoritate dicit Io. Faber. in l. 1. nu. 2. C. de suffrag. quod clientulus debet sumptus facere aduocato exeunti donum, & quod plus est, si sunt laboratores testes, vel artistæ, qui aliquid aliud lucrarentur non solum debent eis sumptus, sed etiam salarium erogari, Guid. Pap. in decis. Grat. 68. & Franc. Marc. in dec. Delph. 178. nu. 3. par. 1. text. in cap. mulieres de iudic. in 6. ibi expensis partis producentis quod multis comprobat Lucas de Penn. in l. 2. col. 1. & 2. C. de prox. Sacror. Scrin. lib. 10. quod voluit etiam ante eum Accurs. in l. si quando in princ. C. de testibus, & est de mẽte Frãc. Marc. in dec. Delph. 138. par. 1. Capyc. dec. 90. in fin. Cacheran. in dec. Pedemont. 45. per totam, sed quantum ad R. Fiscum alias scripsi quod non tenetur suis expensis testes repetere, prout in tom. 1. decis. super hac tamen re Io. Maria Nouarius fecit quasdam allegationes, quas hic ad eius instantiam placuit inserere.

SVMMARIVM.

1 *Is tenetur ad expensas cuius gratia actus celebratur.*

2 *Administrationis ratio habetur pro reddita, quando stat per eum cui reddenda est quo minus raddatur.*

3 *Debitor ad instantiam creditoris carceratus, ipsius creditoris expensis est alimẽtandus, si vita careat.*

4 *Expensis petentis quem carcerari, is carcerandus est.*

5 *Testes debent examinari expensis petentis.*

6 *Delinquentium remissio est facienda expensis petentis.*

7 *Quando remissio petitur ad instantiam iudicis, & non partis, iudex debet soluere expensas.*

8 *Idem est de remissione clericorum ad eorum iudicem.*

9 *Expensis petentis consilium causa est transmittenda consultori.*

10 *Expensis custodias petentis cognitio partis suppositum est sauenda remissio vassallum.*

11 *Auctor dat nouam doctrinam, vt scilicet quando in reuisione rationum reperiretur dolus quod expensas in reuisione factas debet ipse dolosus referre.*

12 *Pena suos debet sequi Authores.*

13 *Alterium iniqua conditio dari non debet.*

14 *Alemo ex suo delicto commoaum consequi debet.*

Allegatio Ioannis Mariæ Nouarij.
Quorum expensis publicæ priuateq; Rationes sint reuidendæ.

Votum meum circa hunc iuris articulum est, quod rationes sint reuidendæ expen-
1 sis petentis, indubitata est enim iuris concluẽ teneri ad impẽsas eũ cuius gratia actus celebratur, vt est tex. expressus in l. sed si hæreditas §. 1. ff. ad exibendum l. fiu. C. de erogatione militari annonæ, cap. mulieris de iudicijs in 6. l. quoniam C. de testibus l. sed si §. fin. ff. ad exhibendus Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. cau. 228. nu. 18. & 19. Surd. de alimentis in tract. 1. q. 47. nu. 10. vbi dicit quod si reddita semel ratione à tutore, vel postquam se obtulit paratum illã reddere discedat a loco, non cogitur ad eundẽ locum venire iterum pro reddenda, vel reuidenda ratione nisi expensis ipsius minoris, Bal. in l. 3. §. defend. in fine ff. quibus ex caus. in pos-
2 ses. eat. & in l. si postulauerit ff. ad leg. Iul. de adult. administrationis enim ratio habetur pro reddita, quando stat per eum cui reddenda est, quod non reddatur, ex regul. leg. iure ciuili de cõdit. & demostrat. l. scribit ff. de cõtrahen. empt. l. in iure ciuili ff. de regul. in l. executione §. de verbor. obligat. & est text. not. in l. si post diem §. si qua conditio quando dies legat. ced. Socc. in l. iulian. la prima nu. 7. ff. de condit. & Cephal. cons. 8. nu. 6. & Alex. cons. 127. circa
3 med. vol. 6. & hinc est quod debitor ad instantiam creditoris carceratus, eius expensis alimentari debet, si non habet vnde victum sumere possit, Ang. in l. minime C. de appellat. glos. in l. fin. C. de militari annonæ Boer. decis. 203.
4 Afflict. decis. 71. Valasc. dec. 1. Milanens. decis. 18. Balb. decis. 60. & expensis petentis quem carcerari carcerandus est, Franc. Marc. in dec.
5 233. & expensis petentis depositionem testium
6 absentiũ examinari quis debet, Cacher. in dec. 45. & quemadmodum delinquẽtium remissio facienda est expensis petentis remissionem, Thomincius in decis. 13. Boer. in decis. 203. Ludouic. in decis. 54. Bald. in cons. 329. vol. 2. Alex. cons. 73. vol. 1. Dec. in consil. 100. vol. 2. Verall. in decis. 92. vol. 1. Cappell. Tholos. in
7 decis. 100. & hinc euenit quod si remissio non ad instantiam partis, petatur sed ad instantiam iudicis ipsius inquisiti, iudex soluere debet expensas Afflict. in constitut. regni Capitaneorum in 4. notab. nu. 6. in fine Boer. in d. decis. 103. nu. 5. & 12. Aufrer. in addit. ad Cappell.

Tholos. in decis. 10. Guid. Papa in decis. 211. nu. 3. cũ alijs quos probat Couar. in lib. pract.
8 quæst. cap. 11. Carau. in ritu 135. nu. 13. vt etiã idem iuris est de remissione clericorum ad eorum iudicem ecclesiasticum Boer. in decis. 324. Guid. Papa in decis. 211. Vrsill. ad Afflict. in decis. 71. Corset. in suis singularibus in verbo expensæ, vt pariter quoque expensis petentis
9 cousilium, transmittenda est causa consultori, Bart. in l. si postulantis in 2. col. ff. de adulter. Ias. in l. ad egregios nu. 2. ff. de iure iurando, & quando procurator absentis petit transmitti ius iurãdum eius principali absenti est transmittendum sumptibus explicari petentis, secundum Bal. in l. cum sæpe C. de erogat. milit. Annon. Rubin. in decis. 23. vol. 2. & ad idem
10 expenditur decisio de Franch. 332. vbi fuit iu dicatũ faciẽdã esse custodiam & cognitionẽ partis suppositi expẽsis petẽtis, & similiter expẽsis baronis petentis remissionẽ eius eius vassalli facienda est remissio, vt post eum sequitur Capiblanc. de Author. baron. in prag. 18. nu. 3.
11 licet si in reuisione rationum adesset dolus, & frans reperiretur ex parte alterius, quam petentis, tũc. n. de æquitate imò etiam de iuris rigore non incongruè putarem, quod expensæ essent faciẽdæ, & ex cõputãdæ illi ex cuius par
12 te reperiretur dolus, & frans: pœna enim suos debet sequi auctores l. Sancimus C. de pœnis l. rescriptum ff. de his quibus vt indignis, Ias. in l. si prius ff. de noui oper. nunciat. num. 32. Cephal. in cons. 139. is enim affligatur, qui de-
13 liquit, & alteri per alterum iniqua conditio minimè detur, l. nõ debet alteri ff. de regul. iur.
14 nemo enim ex suo delicto comodum consequi debet l. ex dolo ff. de dolo l. itaque fullo ff. de furtis, l. non fraudem §. nemo ff. de regul. iur. l. siuè hericarium in fine ff. de negotijs gestis l. relegatum ff. de interdictis, & relegat. & sic de iure locum habere sum in voto, Ego Ioannes Maria Nouarius a Pistitio Prouinciȩ Basilicatæ oppido.

SVMMARIVM.

1 *In Curia Archiepiscopali solet fieri præceptum de non conuersando cum mulieribus inhonestis.*
2 *Oratio negatiua fortius negat, quam oratio affirmatiua affirmat.*
3 *Prohibitio loquendi carceratum per verba nec directa nec indirecta, non comprehendit alloquentem ex causa pietatis, & beneuolentia.*
4 *Prohibitio de non loquendo cum excommunicatis non excludit casum necessitatis, seu honestatis.*
5 *Verba generalia sunt interpretãda ne sequatur inhumanitas.*
6 *Prohibitio de non faciendo aliquid cum iuramento non extenditur ad actum laudabilem, & licitum.*
7 *Promittens velle conueniri vbique locorum restringitur ad locum tutum.*
8 *Promittens non offendere quoquo modo, restringitur ad terminos iuris.*
9 *Verba contrahentium generalia non sunt intelligenda quod sapiunt nimium rigorem.*

An præceptum de non conuersando cum muliere inhonesta comprehendat etiam licitam, & necessariam.

DECIS. CX.

1 SÆpæ accidere solet in Curia Archiepiscopali, clericos processari, seù inquiri de inhonesta conuersatione cum aliqua muliere, & quia contingit præfatum delictum sufficienter non probari eadem Curia eos absoluit cum præcepto seù pœna de non conuersando amplius cum ea, quare fuit dubitatum, an præfatũ præceptum tollat omnem conuersationem ita vt censeatur coarctatus, vt ne quidem ex causa
2 licita, honesta, atque necessaria cum ea conuersari, possit: & dubiũ mihi faciebat quod sumus in oratione negatiua quæ fortius negat quam affirmatiua affirmet glos. quam vbi dicit Bart. sing. in l. hoc genus in glos. fin. ff. de conditionib. & demonstrationib. & ibi Castrens. dicit valde singularem, & plnries secundum eam obtinuisse cõmendat Dec. cons. 490. num. 6. & pulchrè consil. 3. nu. 4. Crau. cons. 146. num. 4. Gab. de legib. cons. 2. nu. 27. addo Tiraquell. ad l. boues §. hoc sermone lim. 7. vbi Rebuff. lim. 1. de verb. sing. Osasc. Pedemont decis. 100. nu. 44. Trigo sing. 26. Cotta valde exaggerans in verbo testator lethaliter Menoch. de recup. poss. remed. 14. nu. 4.

Cæterum hoc non obstante contrarium fuit resolutum: pro qua resolutione facit quod voluit Crau. cons. 3. per totum vbi prohibitio de
3 non alloquendo talem carceratum per verba nec directa nec indirecta, non comprehendit alloquentem ex causa pietatis, beneuolentie, & consolandi carceratum, vnde prohibitio habendi commercium cum bannitis, non extenditur ad eos qui dictos bannitos quoad victum adiuuant in extrema necessitate, faciendo elemosinam, vel aliud opus genere suo bonum ad finem conuertendi, Nauarr. cons. 57. 58. & 59. de sentent. excommunicat. in antiq. Ang.

in

in tract.malefic.& ibi Augustin. Ariminen. in apostilla in verbo malefio semper astitit num. 23. Afflict.in constit.Pateranorum nu.8.Boss. in tit.de rapinis nu.21.idem Afflict.in d.const. nu.3.Campan.in c.regni licet contra recepto-
4 res sub nu. 10. & prohibitio de non loquendo cum excommunicatis non excludit casum necessitatis, seù honestatis cap. quoniam 11.q.3. c.inter alia §.illud autem,& ibi Socc.nu.99 de sentent. excommunicat. Gabriel. 4. sent. dist. 18.q.3.artic.1.Gaietan. in summa in verbo excommunicatus Nauat. in suo manuali cap. 27. num. 27.Sayr.lib.2.casuum conscient.cap.24.
5 quare verba etiam generalia interpetranda sunt ne sequatur in humanitas pro vt esset in hoc casu, si non potuisset alloqui ad bonum finem,& citra causam delicti, & hinc est, quod licet verba contractus sint nimis generalia tamen recipiunt interpetrationem, nè promittens remanent lęsus,delusus,vel deceptus,idem
6 Crau.in conf.78.& prohibitio de non faciendo aliquid cum iuramento, non extenditur ad actum laudabilem, & licitum: sequitur Couar. in cap. Rainal.num.6.& 7.de testamentis,nec promissio intelligitur de actu excessiuo,Bald. cons.372.col.2.lib.3.& excessiuum esset, si per missa conuersatio, & ad bonum finem facta compræhenderetur,meritò non videtur de ea
7 non intelligendam ; Vnde promittens velle conueniri vbique locorum restringitur ad locum tutum,Alex.in l.cum res col.1.ff.de leg.1. & generalis promissio expensarum, reducitur ad causam honestatis, vt latè deducit Seraph. de priuileg.iuram.priuil.13.nu.24. & promit-
8 tens non offendere quoquo modo,intelligitur ad terminos iuris, & sic non intelligitur ludendo, nec in lucta, nec in omnibus similibus causis in quibus cessat dolus,Dec. in consil. 9. Herculan.de caut.de non offendendo c.34.nu.
9 4. nec verba contrahentium generalia ita intelligi debent,vt sapiant nimium rigorem, vel nimiam iniquitatem, secundum Crauett. in cons.221.

SVMMARIVM.

1 *Datur intellectus ad text.in cap.in fidei fauorem de heret.in 6.*
2 *Testes quando sunt participes, & socij criminis plenam non faciunt probationem in crimine haresis absque alijs adminiculis.*

An in causa hæresis testes socij criminis conuincant.

DECIS. CXI.

FVit resolutum in Curia Archiepiscopali text.in c. in fidei fauorē de hæret.in 6. quo cauetur, in fidei fauorem admitti socios, & participes criminis, procedere, & locum sibi vendicare dumtaxat ad faciendum indicia, & presumptiones,non autem ad aliquem conuincendum de crimine hæresis,per text. & quod ibi notatur in cap.filij de hæret.in 6. latè Lup. in sua repetitione hęreticali § is vers. ad hoc respondetur, vnde secundum Panor.in cap.1. nu. 7. de confess. & in cap.per tuas num.4.de simon.dicitur,hoc sanè notatu dignum omittendum non est,huiusmodi testes participes,& socios criminis plenam probationem non facere in crimine hæresis absq; alijs adminiculis;verum eorum dictum sufficeret ad pœnam extra ordinariam,vel ad torturam,sequitur glos.in capit.si filium in glos. magna C.de liberal.cau. expressè Fel. in cap. testimonium num.22.de testibus Ias.in l.4.§.si tibi sit iudicium nu.4.ff. de condit. quæ ob turp. cau. Alex. consil. 313. vol.7.Hippolit.in §.diligēter nu.59.Villadiego de hæret.q.13.nu.12.& idem Hippol.sing. 209.& in cōs. 109. nu.11.& Siman.de cathol. inst. cap.62. nu. 5. quid omnes ita intelligunt dispositionem d. capit. in fidei fauorem, & ex tenore illius colligitur, ibi ex nu. testium ac personarum qualitate, & ideo dicebat Roias in sing.191.nu.4.in fin.inquisitores in testibus examinandis debere esse nimis cautos, & circumspectos.

SVMMARIVM.

1 *Clericus homicida priuatur beneficio.*
2 *Amplia in homicidio qualificato, & numer. 3. & 4.*
Limita, vt numer. 5. 6. & sequent. in assassinis, occidentibus Cardinalem, vel Episcopum.

An homicida priuetur ipso iure beneficio ecclesiastico.

DECIS. CXII.

1 PLuries fuit dictum in Curia Archiepiscopali per homicidium non priuari quem beneficio ecclesiastico, sed venire priuandum per sententiam, ad textum in c.cum non ab homine de iudicijs capit clericis ne cler. vel monachi,& c.ex litteris de excess.pręlati vbi Do-

2 ctores quod amplia primo procedere non solum in simplici homicidio in quo id receptissimum est, vt tenent Cappell. Tholos. dec. 208. Diaz in praxi crim. canon. cap. 94. Couar. in clem. si furiosus 2. par. §. 3. nu. 6. Clar. §. homicidium nu. 21. Tolet. in summa in addit. nouis. lib. 1. cap. 88. vers. 7. qui alios plures referunt, sed etiã in homicidio qualificato, vt tenet Io. Ign. in l. successores §. non alios ff. ad Sill. dicens, quod omnes fere canonistę, & legistę ita tenẽt, Clar. dicit num. 6. Gabriel. cons. 196. lib. 1. & 184. lib. 2. vbi resoluit beneficium, vel pensionem non amitti ipso iure propter homicidium etiam qualificatum, vt parricidium, sed esse priuandum per sententiam, quia vt dictũ est, pęna non incurritur ipso iure, nisi vbi exprimitur Gonzalez glo. 15. nu. 79 & 80. & Azor. 2. par. lib. 7. cap. 17. quæst. 1. Quamuis in homicidio qualificato contra teneat Felyn. in capit. inquisitoris nu. 5. & in patricidio Rebuff. in praxi tit. de modis amittendi beneficia, num. 47. cum Felyno supra de quo parricidij crimine curiosum librum nouissime edidit Solerzanus, & potest intelligi textus iste de priuatione executionis, & exercitij ordinis sacerdotalis quo homicida priuatus est ipso iure propter irregularitatem, quã ex homicidio incurrit, qui videtur genuinus intellectus illius text. & ita intelligit Suarez sup. disp. 40.
3 sect. 8. num. 15. Amplia secundo præfatam conclusionem procedere etiam stante Concil. Trident. sess. 14. de reform. capit. 7. Nauar. consil. 13. de homicidio, Rodriq. quæst. regularium 1. com. quæst. 14. artic. 16. & in summa 1. com. cap. 179. nu. 90. Maiol. de irregularitate lib. 5. c. 48. num. 1. vbi docet quod illa communis opinio DD. quam recenset, Turchanus in suis communibus opinionibus conclus. 102. quę habet quod homicidium sine assassinio, non inducit vacationem ipso iure, non procedit hodie, neque in foro interno, neque in foro externo ob verb. d. cap. 7. Neque potest defendi, Felyn. in opin. in cap. de quarta col. 12. de præscript. quæ habet, quod homicida irregularis
4 potest retinere suas dignitates, & beneficia. Amplia, tertio hoc etiam procedere cum homicida non perdit. ipso iure beneficium, ante acquisitum, nam tunc facit suos fructus irreuocabiliter donec per sententiam eo priuatur, vt post alios tradunt Felyn. in d. cap. dę quarta de præscript. nu. 33. Boer decis. 98. nu. 4. Nauarr. cons. 91. de homicidio, & cons. 69. & cons. 97. num. 1. de simonia, & cons. 14. de cler. excom. Paris. lib. 3. de resignat. Lopez instruct. cum scient. 1. tom. capit. 193. Rodriq. in summa 1. tom. cap. 179. nu. 1. & 2. tom. cap. 21. nu. 10. Henriq. lib. 13. cap. 16. §. 4. Suarez disput. 40. sect. 2. nu. 20. & seq. quamuis contradicat post alios Ant. de Burg. in cap. ad nostram empt. & vendit. numer. 34. quidquid teneant Diaz d. pract. capit. 131. alios 123. Clar. lib. 5. quæst. 73. nu. 9. Zerula §. 4. Grass. lib. 2. cap. 21. nu. 30. & Couar. in 4. 2. par. cap. 6. §. 8. nu. 7. cum quo semper sentiendũ esse existimat in proposito Perez supra nu. 22. & Gutti erez dist. c. 5. à nu. 7. Et si esset canonicus, posset canonicatui deseruire stando, & canendo in choro, vt per Nauar. cons. 14. de rescript. quod est 43. de homicidio, nam irregularis eas functiones obire potest, quas laici licite obeunt: laici licite possunt canere, & psallere in choro officia diuina, vt videmus, ita Nauar. ibi: vnde etiam canonicus, vel alius sacerdos excommunicatus, qui in choro cantat cum alijs licet peccet, non incurrit irregularitatem, vt docet Nauarr. consilio 37. numer. 9. & consilio 48. numer. 9. de materia excõmunicat, Rodriquez docet 1. tom. capit. 167. num. 8. Tolet. d. lib. 1. capit. 72. vers. 4. & cum communi Suarez dic. 5. tom. disp. 12. section. 2. numer. 2. & similiter etiam suspensus ab ordine, seu ab officio potest canere in choro sicut laici, Nauarr. in manuali capitul. 27. numer. 163. Lopez dicto 1. tom instruct. consc. capitul. 247. & 2. tom. 2. part. capit. 21. Auila de censuris 3. part. dispos. 2. dub. 1. conclus. 6. & 7. per disput. 9. section.
5 2. & 3. Limita primo prædictam conclusionem, vt non procedat in assassino qui est ipso iure beneficio priuatus ex cap. 1. de homicidio in 6. vbi Doctores, Gabriel. Gregor. supra Tholet. dicto capit. 88. vers. 7. 8. & Suarez dict. disput. 44. sect. 4. dicens nullum esse ius, quod priuationem ipso facto adiungat irregularitati homicidij voluntarij etiam alias qualificationis in assassino, dicto capitu
6 1. & alij supra citati, & Gonzalez dicta glos. 15. numer. 76. Limita secundo non procedere etiam in occidentibus Cardinalem, quia beneficijs sunt ipso iure priuati, ex capitul. fœlicis de pœnis in 6. & Toletus loco citato.
7 Limita tertio, neque procedere in occidentibus Episcopũ, quia tales etiã sunt ipso iure priuati beneficijs, quæ in ecclesia cui talis Episcopus præest obtinet, ex clement. 1. de pœnis, sequitur Toletus vbi supra, & Molina de iust. tract. 3. dispur. 65. num. 7. Limita quarto neque procedere in beneficiato Prelatum occidente, vel conbeneficiatum, is enim priuatus est ipso iure beneficio, quod obtinet in ea Ecclesia ex c. in qbusdã de pęnis, vbi DD. quãuis in hoc cõtrariũ teneant Felin. in d. c. inquisitionis, de accusationibus n. 3. dicẽs, quod tex. in c. in quibusdã non loquitur de beneficio ecclesiastico, sed de beneficio tẽporali, seu profano idest feudo, vel similibus vt placet Abbati ibi num. 6. sed re vera de vtroque videtur

ex-

expreſſi loqui, & tenet Rebuff. d. tit. de moder. admiſſ. benefi. num. 41. Gabr. Greg. & Toletus ſupra, & dicit eorum Abb. d. numer. 6. & communem, & veriorem, Alex. de Neuo in addit. ad eum ibi.

SVMMARIVM.

1 *Minor eſt mitius puniendus, quam adultus.*
2 *Fiſcus tenetur probare reum eſſe maiorem ſi paſſus fuit ei curatorem dare.*
3 *Minoritas non tantum probatur inter contrahentes, ſed etiam apud tertios.*

Fiſcus conſenſit inquiſito dari curatorem, eidem incumbit onus probandi ipſum eſſe maiorem.

DECIS. CXIII.

In Noleuit deciſio, quod ſi clericus aliquo crimine accuſatus allegat ſe eſſe minorem, & propterea inſtat ſibi prouideri de curatore & iudex cōſentiente fiſco eidē prouidet de cu-
1 ratore: deinde cum ratione ętatis minuenda eſſet pęna, ad tex. in cap. primo & ſecundo, de delict. & puer l. auxilium ff. de minoribus leg. fin. C. ſi aduerſus delict. Grammat. in deciſio. 23. de Franch. in deciſ. 230. Maſtrill. in deciſ. 161. latiſſimè Clar. in §. fin. quæſt. 60. nume. 3. & 4. ita vt ſi delictum dignum morte commiſerit, pro arbitrio veniat puniendus, l. 1. §. impuberes & l. excipiuntur ff. ad Sillanian. nun. l. de minore ff. de quæſtion. Hypp. conſ. 24. nu. 36. & 37. & conſil. 30. num. 20. vnde ſi tunc negat fiſcus hunc eſſe minorem; videtur quod non debet ipſe hoc probare, lege cum te C. de probat. lege minorem vbi Bal. C. de in integr. reſtitut. dicebat enim fiſcus non conſenſiſſe prouiſioni, niſi mediāte proteſtatione, caſu quo vere probaretur minor, & non aliter, ſequendo Bal. in leg. de ętate ff. de minor. ne hoc medio daretur reis occaſio minuendi, vel alterandi ordinarias pęnas, vt malitijs hominum obuietur, l. in fundo ff. de rei vend. cap. porro de diuortijs: ſed e contra videbatur dicendum, quod attenta prouiſione ſuper dato curatore,
2 onus probandi fiſco incumbebat, Bart. in l. minor. 25. annorum ff. de minoribus, Bald. in l. cum te col. 2. verſ. interdum, & ibi Ang. C. de probat. Alex. conſilio 92. num. 13. vol. 5. Dec. conſilio 86. col. 5. verſ. vlterius, Benintend. in deciſ. 82. Rota Auenion. in deciſ. 63.
3 Rota Peruſ. in deciſ. 51. quia curatoris datio probat minoritatem, non ſolum inter contrahentes, ſed etiam apud tertios niſi illi contrarium probarent, vt ſcribunt Alexander conſ. 17. vol. 1. & Dec. in conſil. 526. num. 5. ſed in huiuſmodi caſū non fuit facta finalis reſolutio.

SVMMARIVM

1 *Clericatus non probatur per bullas ſuperiorū ordinum, ſed contrarium fuit deciſum in Curia Archiepiſcopali nu. 2.*
3 *Probatur clericatus ſufficienter per oſtenſionem quatuor minorum ordinum.*
4 *Probatis maiorib⁹ ordinib⁹ probatur minores.*
5 *Clericatus probatur ex litteris oſtiariatus.*
6 *Regulariter quis non preſumitur per ſaltum promotus.*
7 *Clericatus illegitimi probatur per litteras Diaconatus, etiam ſi non fuerit promotus à proprio Epiſcopo, ſed per alium dicentem habere facultatem à proprio Epiſcopo.*

An clericatus probetur per oſtenſionem ſuperiorum ordinum.

DECIS. CXIV.

INſurrexit dubitātionis Articulus, ſi probetur clericatus per Bullas, ſeu oſtenſionem
1 ſuperiorum ordinum, puta Diaconatus, ſeù Sacerdotij, & non probari, nec ſatis eſſe litteras Sacerdotij, tenent Rebuffus in tit. de forma litter. tonſ. num. 28. Crauetta in conſ. 134. num. 45. Ferret. conſ. 354. numer. 8. Gemin. conſ. 91. Bart. in l. illud ff. de acquired. hæred. Maſcardus de probation. concluſ. 304. nume. 13. & concluſ. 1145. num. 6. Menoch. de prę ſumpt. lib. 6. præſumpt. 76. num. 3. aſſignant rationem, quia per ſaltum poſſet eſſe promotus.
2 Cęterum contrarium fuit reſolutum, vt ſcilicet, clericatus probetur per bullas ſuperiorum ordinum, vt in proprijs terminis ſequti ſunt, Perez in l. 1. tit. 8. libro. 5. ord. Salzed. in addit. ad Diaz in ſua practica c. 24. littera A. qui ait non dubitari hanc opinionem eſſe communiter receptam, Puteus in deciſio. 144. libro 2. num. 5. vbi refert reſolutum in Ro-
3 ta Romana in vna Conchen. paroch. quod clericatus ſufficienter probetur per oſtenſionem quatuor minorum ordinum, in quibus Epiſcopus promoues narrabat, eum per prius clericali tonſuram initiaſſe, quia probatis ma-
4 ioribus probantur minores, Bal. in leg. ſi ſollemnitatibus C. de fide inſtrument. numer. 1. maximè vbi illa narratiua fit à perſona fide digna, Innocent. in cap. 1. circa finem de cleric. Peregr. & in vna Leodien. Canonicatus 7. Decembris 1589. Coram Pamphilio fuit dictū non poſſe dubitari de clericatu ſtāte ſuſceptione

ne maiorum ordinum. Puteus in decis. 144. & in causa Merten. canonicatus 25. Iunij 1584. corã D. vice Comite, & in vna Bonon. canonicatus de Anno 1591. coram Pamphilio fuit
5 resolutum clericatum probari ex litteris ostiariatus, quia non præsumitur ordinatus per saltum, præsertim, cum agatur de clericatu incidenter, & per litteras Episcopi dicentis se ordinasse de licentia ordinarij sufficienter dicitur constare de tali licentia, pręsertim cum sint ordines celebrati in Ecclesia cathedrali publicè, vt fuit consideratum Coram D. Seraphino in causa Neapol. Canonicatus, Cęsar de Grassis in decis. 87. & idem fuit resolutum Coram Pamphilio in vna Burgen. benefic. de Portugalet. 13. Nouembris 1595. nempe ex litteris subdiaconatus probari
6 clericatum, cum regulariter quis non præsumatur per saltum promotus, Puteus in d. decisione 149. in fine libro 2. quod absque difficultate procedit, quando ordinarius est discretus, & prudens, taliter, quod nisi sibi de precedentibus ordinibus constitisset, verisimiliter sequentes non contulisset, vt fuit resolutum in d. Bononien. 24. Maij 1599. Coram D. Pamphilio, & habilitatem ad beneficium simplex constare, quia idoneus censendus est, qui alias ad sacrum subdiaconatum fuit approbatus c. accepimus de ætate, & qualitate, & fuit dictũ in causa calaguritana portionis de amaritia 27. Ianuarij 1576. Coram Laurera, Caputaquens. in decis. 367. parte 2. quod quidem procedit etiam in clericatu illegitimi, vt in vna Astoricen. Parroch. S. Bris. vt habetur in decis. 124. parte 3. libro 2. Rotæ diuersorum, vbi fuit re
7 solutum, quod clericatus illegitimi probatur per litteras Diaconatus, etiam si nõ fuerit promotus à proprio Episcopo, sed per alium dicẽtem habere facultatem à proprio Episcopo sequitur Mascard. de probation. conclus. 305. nu. 3.

SVMMARIVM.

1 *Clericus conuenitur coram ecclesiastico, etiã si postea laicus efficiatur.*
2 *Tempus delicti attenditur.*
3 *Clericus qui fuit notarius in Curia Episcop. si efficiatur bigamus tenetur respondere in eodem Curia, pro gestis tempore clericatus.*

Clericus si efficiatur laicus an possit puniri per iudicem sęcularem pro delicto commisso tempore clericatus.

DECIS. CXV.

1 CVria Archiepiscopalis cognoscit de delictis comissis per clericos, etiam si postea laici ęfficiantur, cuius obseruantiæ ratio est, quia permutationem status, ius acquisitum tolli non potest, prout eo ipso, quod quis deliquit, acquiritur ius illi cuius iurisdictioni subditus est, Auth. quę in prouincia, C. vbi de crimine agi oportet Bald. in l. officiales 4. in princip. vers. quærit quis iudex, C. de Episcop. & cler. Dec. in cap. quæ in ecclesiarum col. 7. in fin. numer. 18. vers. & per hoc dicebam superioribus annis de constit. & est text. in l. licitatio §. quod illicitè ff. de public. l fin. de priuat. delict. l. vlt. de furt. cum etiam semper debeamus attendere conditionem personæ quæ erat tempore commissi delicti l. 1. ff. de pœnis Bald. in d. l officiales num. 2. C. de Episcop. & cler. vnde clericus committens delictum tempore clericatus si post delictum ducat vxorem adhuc est puniendus à iudice ecclesiastico, quia tempus delicti inspicitur, Bald. in l. affinitatis C. commun. de success. Grammatic. latè decis. 10. qui refert ita fuisse decisũ in Sac. Reg. Cõsil.
2 Tum quia semper origo, & initium spectatur in qualibet re, cui initij respectu, cũ delinquẽs esset subditus iurisdictioni iudicis ecclesiastici, mutatio status non attenditur glos. in l. 1. in verbo commissa in fin. C. vbi de crim. agi oportet, ita vt hoc stante non si necesse quod iudex ecclesiasticus præuenerit cum sufficiat ad hunc effectum dictum initium, vt concludit in specie, Franc. decis. 417. num. 6. post Grammat. dec. 10. Quare dicimus, quod existens de aliquo collegio approbato ratione alicuius professionis, seu negotiationis, non potest recusare iurisdictionem illius qui præest collegio, etiam postquam desierit esse de collegio, quantum ad ea quæ tunc temporis gessit circa pertinentia ad illam artem, l. 2. C. vbi de rat. agi oport. l. prætor §. etiam de edendo, Iacob. de Aren. in l. hædemum, & l. opere de oper. lib. Castr. in l. fin. in princ. C. de iurisdict. omn. iud. vbi ex hoc infert, quod licet aliquis desierit esse mercator, pro ijs tamen, quę gessit tẽpore quo erat mercator, poterit conueniri coram consulibus eiusdem mercantiæ, Crot. in l. nemo potest num. 80. ff. de leg. Tandem su-
3 pradictis omnibus accedat, quod dicimus de clerico, qui fuit notarius in Curia Episcopali, quamuis enim postea efficiatur bigamus, tenetur respondere coram Episcopo si accusatur

vel

vel consentus sit pro gestis tempore notariatus, non ratione clericatus, aut bigamiæ, sed, propter officium, quod habuit in curia sua Castr. in l. 2. quam repetijt simul cum d.leg. 1. ad medium nu. 2. & 3. C. vbi de rat.agi oport. vbi etiã allegat simile de eo qui desiit esse scholaris nam pro gestis tempore, quo erat talis tenetur respondere coram Rectore, prout etiam in milite, & similibus de quibus etiam Gul. de Cun. in d. l. 1. C. vbi erat agi opor. Franc. d. decis. 417. in fin.

SVMMARIVM.

1 *Assensus Apostolicus præsumitur in rei ecclesiæ alienatione spatio triginta annorum interuenisse.*

2 *Assensus Apostolicus præsumitur interuenisse dato, quod sit reseruatus in vim conditionis, ac etiam si instrumẽtorum non sit enunciatus nu. 3.*

4 *Assensus præsumitur annorum cursu supradicto interuenisse, dato quod Summi Pont. scientia probata non fuerit.*

5 *Assensus Apostolicus non præsumitur quando de conformatione Apostolica inualida infra illud tẽpus appareret, & quid si cõfirmatio ab eo, qui alienationem impugnat fuerit producta.*

An Assensus Apostolicus in alienatione rei Ecclesię præsumatur ex diuturnitate temporis.

DECIS. CXVI.

1 ASsensus Apostolicus ex cursu triginta annorum pręsumitur, secundum Felin. qui de communi testatur in cap. Albericus num. 4. vers. si autem instrumentum, de testibus, gl. in cap. peruenit, vbi Ioan. Imol. & empt. & vendit. Anch. consf. 152 & hæc opinio est recepta in Rota Romana, vt fuit dictum in causa Caualerien. 10. Ianuarij 1579. coram Rubeo Romana 18. Iunij 1593. Coram Seraphino, & in eadem 2. Aprilis, & 21. Maij 1593. & 23. Martij 1594. coram eodem & iterum in vna Eluen. minoriorum 26. Decembris 1581. coram Orano, & in vna Placentina decimarum 21. Ianuarij 1587. coram Rubeo, & Rota diuersorum decis. 372. lib 2. & iterum in vna Romana casalis longhezze 28. Iunij 1593. coram Seraphino, & in Mediolanens. resciffionis permutationis 20. Ianuarij 1597. coram Pamphilio, & sepissime in alijs causis adest etiã decis. Rota diuers. 379. par. 2. & Put. decisio. 365. lib. 2. quod amplia procedere etiam si as-
2 sensus esset reseruatus in vim conditionis, vt fuit dictum in Rota Romana in vna casalis lõghezze 23. Maij 1594. coram Seraphino, & in vna Rom. casalis de Pichis 15. Iunij 1587. corã Seraphino: Amplia 1. etiam si instrumento nõ sit enunciatus, Fel. in d.c. Albericus rub.
3 num. 4. vbi de communi testatur, vt fuit resolutum in d. Romana casalis longhezze 28. Iunij & 2. Aprilis, & 21. Maij 1593. & 23. Martij 1594. coram Seraphino, Quod ampliatur 2.
4 vt procedat etiam, si Papæ scientia non probetur, secundum magis veram, & communẽ opinionem de qua, per Alex. cons. 27. num. 4. Soccin. consil. 254. lib. 2. Cor. cons. 181. libro 3. & de communi, Curt. Sen. consil. 73. num. 3. Dec. consil. 36. num. 8. vers. vltimo non obstat, Gemin. consil. 87. Franc. Marc. decis. 473. num. 8. Gram. decis. 79. num. 2. limita principalẽ conclusionem, quando appareret de confirrmatione Apostolica infra illud tempus inualida, quia tunc valida ex cursu temporis non præsumitur, Paris. cons. 27. num. 119. lib. 1. Aymon. cons. 134. num. 44. Bellon. cõs. 20. num. 9. & tenuit Rota in vna Eluen. Minerioni 26. Decembris 1585. coram Orano: subli mita nisi confirmatio esset producta ab eo qui alienationem inpugnat, quia tunc non tollitur præsumptio alterius confirmationis validę ex diuturnitate temporis proueniens, Crescent. decis. 21. de probat. Put. decis. 356. lib. 1. Cassador. in decis. 3. de procurat. & fuit dictum in vna Cæsaraugustana parochialis 8. Nouembris 1599. coram Pamphilio.

In eodem iuris articulo scripsit eruditus iuuenis D. Io. Maria Nouarius Pisticinus prouinciæ Basilicatæ, cuius allegatio hic inseritur.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum ex temporis diuturnitate nõ præsumitur.*

2 *Tempus non inducit nec tollit obligationem.*

3 *Ex diuturnitate temporis omnia præsumuntur sollemniter acta.*

4 *Sollemnitas ex diuturnitate temporis interuenisse præsumitur.*

5 *Sollemnitas semper præsumitur.*

6 *Illud præsumitur præcessisse, quod de iure procedere debebat.*

7 *Clericatus præsumitur processisse collationem eadem die factam.*

8 *Ecclesiæ erectio præsumitur præcessisse vnionem beneficiorum et factam.*

9 *Appellationẽ præcessisse commissionem præsumitur, si etiam mors impetrationem beneficiorum, quando vtraque die sequuta reperiatur.*

10 *Processisse præsumitur, id quod potius fieri de-*

debet validitas alienationis rerum Ecclesia dependet ob assensu Apostolico.

11 *In dubio pro actus validitate potius præsumitur quam pro inualiditate.*

12 *Contractibus eodem die celebratis, illum præcessisse præsumitur, per quem vterque actus validatur.*

13 *Coniectura est fortior omnibus alijs quæ facit actum valere ac illa præsumptio est accipienda quæ pro actus perfectionem facit,*

14 *Assensus Apostolicus præsumitur in rei ecclesia alienatione ex diuturnitate temporis.*

Allegatio Ioan. Mariæ Nouarij.

1 DVo videbantur pro negatiua opinione obstare. Primo illa communis conclusio Doctorum quod mandatum ob temporis diuturnitatem non præsumitur, Bald. in l. 2. C. si ex falsis instrum. Bart. in l. pomponius §. rati in fin. ff. de procur. Marsil. in sing. 223. Felin. in cap. sicut num. 31 de rei iudic. Caualcan. in decis. 45. num. 22. par. 1. Boer. in decis. 274. Menoch. de præsumption. præsumpt. 33. Dec. in consil. 199. latè Gabriel. in lib. commun. conclus. conclus. 1. in tit. de procuratoribus vbi num. 3. Ampliat etiam in mandato facto exequutori, quod ex tempore non præsumatur Ruin. consil. 68. col. 13. vol. 1. commune iudicis, quæ ex temporis diuturnitate non præsumitur, vt dixit idem, Ruin. in consil. 69. col. penult. vol. 1. Secundo quia tempus suapte natura non inducit, nec tollit obligationem, nec
2 si inualida est eam confirmat, ex leg. obligationum ferè §. placet ff. de action. & obligat.

His tamen non obstantibus contrarium vocando censui ex diuturnitate enim tempo-
3 præsumuntur sollemniter acta, Baldus in consil. 511. Grat. consil. 20. Dec. in l. 1. Cod. qui admitti ad bonorum possessione possunt, Capyc. in decis. 16. num. 1. Gram. in decis. 90.
4 Menoch. consil. 98. num. 30. & ex diuturnitate temporis sollemnitas interuenisse præsumitur cap. peruenit de censibus leg. filiusfamilias Cod. de pet. hæred. l. qui in aliena §. 1. ff. de acquirenda hereditate, Dec. in consil. 222. numer. 6. Corn. in consil. 181 num. 2. vol. 2. vbi dicit esse communem opinionem, Decian. cons. 409. num. 7. Cassad. decis. 3. de procuratoribus, Franc. Marc. in decis. 88. Magonius in decis 14. num. 52. Caualcan. in decis. 46. nu. 16. Boer. decis. 26. col. 22. latè Menoch. de præsumpt. part. 1. lib. 3. casu 132. Gabriel. in lib. commun. conclus. 1322. nam solemnitatem sẽper esse præsumendam, ostendit nobis textus in l. sciendum ff. de verbor. obligatio. §. scriptum instr. de fideiussor. l. 1. C. de contrahenda, & committenda stipulatione cap. sicut de reiud. l. iuris gentium §. quod fere ff. de pactis, & ideo appellatio in dubio intra congruũ tẽpus interposita præsumitur, l. 1. vbi Castr. & alij ff. si quis cautio latè Mascard. de prob. cõclus. 117. & 120. Menoch. de præsumpt. præsumpt. 96. Rota in nouis decis. 13. part. 1. & fuisse decisum refert, Gaspar Thesaur. in forẽsi quæst. 66. numer. 7. præsumitur enim illud ad fuisse, quod de iure adesse debebat, vt dicimus, quod illud præsumitur præcessisse, quod de iure præcedere debebat, vt ait Bal. in lege cum in testamento §. hec verba ff. de hæred.
7 instit. sicut in simili clericatus præsumitur præcessisse collationem eadem die factam, Crescentius decis. 6. de præsumption. Cassador. decis. 20. de præbend. item ecclesiæ erectionem præ-
8 sumi precessisse vnionem beneficiorum ei factam, Crescent. decis. 6. de præsumpt. & appellatio commissione Rota dec. 202. in nouis.
9 sicuti mors impetrationem beneficiorum quando vna die sequuta reperiatur. Cassadorus in decis. 22. de præben. & excommunicatio appellationem Rota decis. 316. in antiq. sicuti sententia inhibitionem, Thess. decisio. 49. Achil de Grassis decis. 34. de appellat. que
10 omnia propterea præcessisse præsumitur, quia de iure præced. debent, secundum Bald. cit. l. cum in testamento, & in cap. cum adeo nu. 3. & seq. de procur. Alciat. in l. ostensas in 1. col. in princip. ff. de verbor. signific. & præcessisse id præsumitur secundum Crescent. decis.
11 fin. de præsumpt. quod prius fieri debet, vnde cum assensus interuenire debeat in alienatione rerum Ecclesiæ proinde in dubio interuenisse est præsumendum, quia cum validitas alienationis dependeat ab assensu proinde præsumitur illum interuenisse, qui validat actum, Crescent. decis. 1. de exceptionibus, post Fel. in cap. pastoralis versic. ad identitatem colun. 3. de rescriptis, in dubio enim præsumendum, quod actus magis valeat, quam pereat, l. quoties ff. de verbis dubijs, hanc enim esse benignã interpretationem, testatur Soccin. in d. l. etiam in testamento 2. notab. de quo meminit, de Franch. decis. 594. & dicit Grat. l. 1. ff. de do-
12 nat. quod vbi reperiuntur duo contractus eodem die celebrati, & non constet quis præcesserit, præsupponendum esse illum prius fuisse celebratum, qui debebat fieri, per preambulum, & per quem vterque actu validatur, secũdum Cyn. & Bartol. in d. l. cum ex testamento, & dicit Imol. in cap. 1. num. 7. de præsumtion. quod coniectura, que facit actum valere est fortior, ac potior omnibus alijs coniecturis
13 imò illa præsumptio capienda est, quæ facit actum, & perfectiorem, Glos. 1. in l. 1. ff. de indicijs & ibi Lancellot. col. 3. vers. in fin. Glos. Cagn. nu. 37. vers. 3. colligitur, & præsumptio valida-

valididatis actus est efficiatur, quacumque alia ꝓbatione cõtraria Lopez in repet. l. si puer n. 26. vers. in confirmationem alia ratione C. de hæred. instit. & hinc euenit, quod assensus
14 Apostolicus ex diuturnitate temporis præsumitur interuenisse in alienatione rerum Ecclesiæ, vt habetur per Felin. qui de communi testatur in cap. Alber. num. 4. vers. si autem instrum. de testib. sequitur glos. in cap. peruenit vbi Immol. de empt. & vendit. Ancharan. in cons. 152. Rota diuers. in decisione 372. libro 2. & 379. Puteus in decisione 365. lib. 2. & Nouissimus, sequitur Riccius in decisio. 34. vbi iuxta hanc opinionem dicit fuisse decisum in Rota Rom. in causa Cauallerien. 10. Ianuarij 1579. coram Rubeo Romana casalis 18. Iunij 1595. Coram Seraphino, & in eadem 2. Aprilis, & 21. Maij 1593. & 23. Martij 1594. Coram eodem, & iterum in vna Eluen. minoriorum 16. Decembr. 1585. Coram Horatio, & in vna Placentina decimarum 21. Ianuarij 1587. Coram Rubeo, & iterum in vna Romana casalis longhezze 28. Iunis 1593. Coram Seraphino, & in Mediolanens. rescissionis, permutationis 10. Ianuarij 1587. Corã Pamphilio & sepissime in alijs causis Io. Maria Nouarius.

SVMMARIVM.

1 *Ad hoc, vt clericus locator possit expellere cõductorem durante conductione pro necessitate proprij vsus, quid concurrere debeant & num. 2.*

Necessitas proprij vsus qualis esse debeat, vt locator valeat durante locatione expellere conductorem.

DECIS. CXVII.

IN quam plurimis, varijsque Causis pendentibus semper fuit dictum, quod, vt clericus
1 locator possit expellere conductorem durante conductione pro necessitate proprij vsus, duo debebant concurrere; Primum, quod necessitas superueniat post contractum locationis, secus enim, si imminebat tempore celebrati contractus, vt habetur per Gomes. de contractib. in tit. de locato, & conducto sub num. 6. in cap. per vestras §. 9. num. 10. de donat. inter virum & vxor. Rebuff. de except. nu. 673. Soccin. in cons. 86. lib. 1. & cons. 2. lib. 3. Cor. cons. 103. col. penult., Bal. in l. eodem num. 11. C. locati, vnde secundum Carocium de locato, & conducto parte 4. quæst. 2. necessitas debet esse vrgens, & vera, vt puta, secundum Angel. in d. leg. eodem, si Pontifex veniat Neapolim volo auferre domum, vt carius locem, nam nõ est bona ratio, & pariter si fierent spectacula in loco domus conductæ, & similia, quæ tendunt in auaritiam, & non veram necessitatem; cautus igitur erit iudex in hoc, vt sciat causa m ne decipiatur, Mag. Rot. Lucens. 75. nume. 8.
1 Nauarr. in manupræcept. 7. cap. 17. num. 193.
2 secundo, vt necessitas sit inopinata, quę prouideri non potuerit tempore contractus, Natta cõsil. 416. volum. 2. ponens exemplum in bello post superueniente, Butr. cõsil. 412. lib. 4. & ad supradicta facit bonum simile de debitore fugitiuo, nã debet superuenisse suspitio post contractum, secus si eo tempore immi nebat l. si creditores ff. de priuileg. cred. l. ab ar bitrio vbi notãt omnes ff. qui satisd. cog. item vt debitor in diem, vel sub conditione posset cogi ad cauendum ante tempus ex causa post contractũ, secus si tempore non imminebat, & hæc arbitrio iudicis remittũtur l. si fideiussor. §. satisdari versi si iudici sederit ff. qui satis. cog. Vrsill. ad Afflict. dec. 108. nu. 3. Iosep. Ludou. cõcl. 8. lim. 7. & ita supradicta tenuit Rot. Genue in dec. 29. apud Marsilianum.

SVMMARIVM.

1 *Pueros sollicitans non debet puniri ex pœna qua punitur attentans, & vide nu. 5.*
2 *Sollicitatio puerorum connumeratur inter Species delictorum.*
3 *persuadens malum pueris, in insulam deportatur.*
4 *In maleficijs voluntas potius quam exitus expectatur.*
5 *Attentans, seù sollicitans de crimine nefando impunè potest interfici.*

Qua pœna puniatur sollicitans pueros de crimine nefando.

DECIS. CXVIII.

1 NOn loquor hic de eo, qui attẽtauit pueros, vel cum eo consumauit crimen nefandum, nam de his aliàs latè diximus alibi sed loquor de illo, qui pueros sollicitauit, quare cum reperiretur quidam clericus de hoc crimine inquisitus, fuit dubitatum, qua pœna esset plectendus, & prima facie videbatur dicendum esse puniendum eadem pœna, qua puni-
2 tur attentans hoc crimen, ex pluribus, & primo quia sollicitare pueros, connumeratur inter species delictorum, l. aut facta ff. de pęnis, cap. aut facta de pœnitent. distint. Caualc. in dec. 13. nu. 1. vol. 5. Graff. de adult. cõs. 1. vol. 1. Enriq. cõs. 23. vol. 4. n. 2. quia textus in c. sollicitatores §. qui puero de pęnit. dist. 1. voluit ꝙ qui puero malũ persuaserit in insulam deportatur, voluit citã tex. in l. 1. §. qui puerum ff. de

var. & extraordinar. crimin. & ita Gomes. in leg. taur. 80. num. 14. Farinac. de delictis carnis, quaest. 147. num. 60. & hinc est, quod dici-
3 tur attentare ille qui delictum persuadet, cap. noli putare de penitent. distint. 1. & dicitur facere ille, qui ad faciendum mouetur, capitul. homicidium de penitent. & non ideò minus deliquit cui sola deest facultas cap. si cui de penitent. distint. 1. hinc est quod furti tenen-
4 tur, qui solo timore nō furantur, tum. Tertio, quia in maleficijs voluntas potius, quia exitus expectatur l. diuus ff. ad l. Cornel. de sicar. cap. omnis de penitent. dist. 1. vnde cum praefatus clericus sollicitando censeatur habuisse animū consumandi delictum, cùm per eum non stetisset, puniri debet poena, de qua supra.
5 Caeterum praefatis non obstantibus contrarium fuit decisum, de qua decisione mirandum non est, qnoniam contra inquisitū non aderant indicia, sed tantummodo dictum cuiusdam pueri sollicitati, cui non est stādum in hoc crimine l. fin. cap. de accusat. l. quoniam liberi C. de testibus Paris. consi. 163. col. 1. vol. 4. Peguer. in decisio. 5. Grammat. decisio. 28. & in proprijs terminis, Mart. in decis. 138. est tamen notandum, quod tentans, seù sollicitans de hoc nefando crimine inpune potest interficia tentato seù sollecitato, vt tenet Ferret. in suo tractatu de re militari folio 155. nu. 67. quem refert, & sequitur Scap. in tract. iuris non scripti lib. 5. cap. 143. num. 12. vbi dicit quod ipso patrocinante fuit propterea liberatus quidam pictoris famulus Bononiae, vt refert Baiardus in §. sodomia nu. 15.

SVMMARIVM

1 *Curiarum stilus, & consuetudo praesertim circa iudicia seruanda sunt.*
2 *Potius est standum stilo, quam consuetudini.*
3 *Sententia lata contra stilum dicitur nulla.*
4 *Stylus curiarum est seruandus, siue quoad ordinem siuè quoad decisionem.*
5 *Sufficit, vt iudex in stylo se extra iudicialiter informet.*
6 *Quod procedit, etiam, quando stylus est notorius, vel quando agitur, de stylo loci, vbi capitur informatio, quod non est contra ius.*
7 *Et tunc huiusmodi stylus, vel non est admittendus, vel saltem est legitimè praescribendus, & per testes est concludenter probādus*
8 *Et talis probatio est facienda in loco, in quo sententiam fuit lata.*
9 *Stylus Hispaniensis est, quod citationes fiant ad videndum iurare testes absque appositione certae diei.*

Stylus curiae quomodo sit probandus.

D E C I S. CXIX.

1 CVriarum stylus, & consuetudinem praesertim circa iudicia seruanda esse, ex multis concludit Guid. Papa in prout proemio de-
2 cis. esse standum stylo, quā cōsuetudini, & potius stādum dicit idē, Guid. Papa dec. 292. n. 3. Cappella Tholos. dec. 155. Afflict. in decis. 79. nu. 4. Chacheran. in dec. 22. nu. 7. Verall. dec. 88. nu. 5. in dec. 331. nu. 2. lib. 3. Viuius in dec. 297. num. 1. 2. Gratian. dec. 237. num. 18. Ludouic. in dec. Lucens. 39. nu. 8. Mastrill. dec. 1. num. 2. Anna in singul. 497. Caualcan. in decis. 6. num. 17. in decis. 19. num. 15. parte 1. Cornaz. in decis. 72. num. 6. Belon. in dec. 206. num. 3. Francis. Marc. in dec. 158. nu. 3. vol.
3 1. hinc sententia contra stylum lata nulla est l. prolatam C. de sent. & inter loc. omn. iud. Cacher. in dict. dec. 22. num. 6. ante cum Guid. Papa in dec. 292. n. 2. Cucch. inst. canonic. maior. lib. 1. tit. 8. n. 32. & curiarū stylus est seruādus,
4 siue quo ad ordinationē, siue quoad decisionē causarū, Afflict. dec. 79. n. 4. Cacher. dec. 22. n. 7. Grat. dec. 237. nu. 18. Raudens. dec. 6. n. 67.
His sic pręmissis fuit pluries decisum, quod
5 super stylo sufficit vt iudex se extra iudicialiter informet ex doctrina Bart. communiter recepta in l. 3. §. fi. ff. de testib. & in l. de quibus ff. eod. nu. 22. Alex. cons. 14. nu. 2. lib. 5. Pedem.
6 dec. 22. n. 16. quod procedit quādo stylus est notorius, Socc. cōs. 63. n. 5. lib. 1. vel quādo agitur de stylo loci vbi capitur informatio quid non est cōtrarius secus si sit cōtra ius, vt stylus pronūciādi siue scriptis, quod est cōtra formā traditā in l. 2 & 3. C. de sen. ex breu. recit. tūc enim
7 huiusmodi stylus, vel nō est admittēdus, Alex. cōs. 36. in fi. lib. 2. Natta cōs. 212. n. 6. lib. 1. vel saltem debet esse legitimè praescriptas, & p testes cōcludēter est probādus, Alex. cōs. 36. in fi. Rocch. de cōsuet. sect. 1. in fi. si autē est cōtra ius & talis pbatio est faciēda in loco vbi sētentia
8 fuit lata, Paleott. dec. 3. q incipit iudere in ciuitate, & corā iudicibus delegatis nō autē, corā ordinario, Put. dec. 742. li. 3. nisi extarēt alię sētentię late sup eadē stylo ex quarū lectura stylus pbaretur absq; alio examine, vt habetur p Bal. in l. 1 in fi. C. ad Velleian. Curt Sen cōs. 117 col. 4. vers. & faciūt notata per Paris. cōs. 12. n.
9 142 lib. 2. relati in stylo, qui viget in Hyspania φ citationes fiāt ad vidēdū iurare testes absq; appositione certae diei, qui stylus cū fuerit probatus in pluribus causis probat, quoad omnes, Pereg. decis. 32. super recognitionę autē scripturae Notarij fecit sequētē allegationē Io. Maria Nouarius quae hic inferetur

SVM-

SVMMARIVM

1 *Scriptura Notarij habetur pro plene recognita, secundum stilum curiæ quando testes deponunt, se cognoscere manum, vel scripturam, & personam scribentis.*

2 *Recognitio scripturæ si testes sint mortui, vel non reperiantur fit per comparationem cũ alijs scripturis publicis eiusdem notarij.*

3 *Comparatio scripturarum facit plenam probationem, quando ex ea apparet de omnimoda similitudine litterarum, si autem adsit aliqua dissimilitudo tunc probat semi plenè, & nu. 4.*

5 *Recognitio in transumpto antiquo non requiritur.*

6 *Assensus Apostolicus permittitur in rei Ecclesiæ alienatione ex diuturnitate tẽporis.*

7 *Assensus Apostolicus præsumitur interuenisse quod sit reseruatus in vim cõditionis, ac etiam si instrumento non sit enunciatus.*

8 *Assensus ex diuturnitate temporis præsumitur interuenisse dato, quod Papæ scientia probata non fuerit.*

9 *Ex diuturnitate temporis omnia sollemniter acta censetur.*

10 *Ex temporis diuturnitate sollẽnitas in actu interuenisse præsumitur.*

Allegatio Io. Mariæ Nouarij, Scriptura notarij stylo Curiæ quomodo sit de cognoscenda.

QVoties insurgit dubitatio de scriptura Notarij an sit scripta, vel subscripta eius manu iuxta stilum curiæ ha-
1 betur pro plenè recognita, quando testes deponũt se cognoscere scripturam, vel manum, & personam scribentis, vt habetur per Rot. diuers. in decis. 124. nu. 2. part. 2. sequitur Vestr. in sua praxi c. 1. num. 8. lib. 6. Rota in antiquis in decis. 554. & decis. 709. & præsertim vbi sũt instrumenta de partibus, quia non possunt in curia reperiri testes, qui deponant illum vidisse scribere instrumentum de quo agitur, vt fuisse decisum in quedam maioricen. coram Augustino testatur Caputaquens. in decis. 27.
2 lib. 1. & si testes fuerint mortui, vel non reperiantur, nec pro recognitione facienda est cõparatio cum reliquis instrumentis publicis ab ipsomet subscriptis, l. in cõparatione, Cod. de fide instrumentorum, Menoch. de arbitr. iud. casu 114. num. 29. siuè cum scripturis eiusdem & Notarij repertis in archiuio publico, vt habetur per Salyc. in d. l. comparationes col. 4. versic. & ex prædictis, & licet Curt. Sen. in l. ad monẽdi ff. de iure iurando nu. 114. dicat, quod litteræ debeant esse omnino similes, tamen hoc intelligendum puto, quoties adesset dissimilitudo non in vna tantum, sed in pluribus litteris, vt apparet de mente Angel. in §. si quis igitur in Auth. de fide instrumẽtorum n. 3. quãuis si ex
3 comparatione de omnimoda litterarum similitudine appareret, eo casu comparatio plenã facit probationem, vt habetur, per Curt. Sen. in d. l. admonendi nu. 118. ff. de iureiurando,
4 vbi etiam sequitur Roman. numer. 64. licet si adsit aliqua dissimilitudo non plenam probationem minimè facit, sed tantum plenam, vt communiter sentire D D. ostendit Ripa in cit. l. admonendi nu. 113. ff. de iureiurando, & quãdo adsit omnimoda dissimilitudo, aut litteræ sint aliqualiter dissimiles, arbitrio iudicis remittitur, vt est Doctrina Romani ab omnibus recepta in d. l. admonendi num. 61. & prædicta quidem locum habent nisi agatur de transumpto antiquo, quia tunc recognitio non esset necessaria, cum per antiquitatem præsumã
5 tur omnia necessaria pro legitima transumptatione interuenisse, vt fuit resolutum in vna Casertana beneficij 13. Maij 1598. pœnes Pęniã Put. in decis. 359. nu. 6. lib. 2. post Innocent. Hostiens. & reliquos in cap. fin de fide instrument. & in cap. Albericus de test. Ias. in Auth. si quis in aliquo num. 5. C. de ędendo, & in leg. publicari num. 5. Cod. de testament. hinc enim
6 Assensus Apostolicus ex diuturnitate temporis pręsumitur in alienatione Rerum Ecclesię, Rot. diuers. in decis. 372. lib. 2. & decis. 379. Puteus in decis. 365. libro 2. post Anchar. in consil. 152. Felin. qui de communi testatur in cap. Albericus num. 4. ff. de test. glos. in cap. peruenerit. vbi Imola de empt. & vendit: quod
7 procedit etiã si assensus esset reseruatus in vim conditionis, vt fuit dictum in Rota Romana in vna Casalis longhezzæ 23. Maij 1593. corã Seraphino, & in vna Roman. Casalis de Pichis
8 15. Iunij 1587. corã eodẽ & etiã si in instrumẽto non sit enunciatus, vt habetur per Felin. in d. c. Albericus. n. 4. vbi de communi testatur, & fuit resolutũ in d. Romana casalis lõghezze 28 Iunij, & 2. Aprilis & 21. Maij 1593. & 23. Martij 1594. coram Seraphino, & etiam si Papæ scientia non probetur, secũdũ magis veram, & cõmunẽ DD. opinionem, de qua per Alex. in consil. 27. nu. 4. Soccin. cons. 254. lib. 2. Gram. dec. 79. n. 2. Frãc. Marc. in dec. 473. nu. 3. Corn. cõs. 181. lib. 3. Gemin. cõs. 87. Dec. cons. 36. nu. 8. & diuturnitate enim tẽporis, omnia p̃sumi-
9 tur sollemniter acta, Grat. cons. 2. Capic. decisi 16. nu. 1. Gram. dec. 90. Menoch. cons. 90. nu. 30. Bal. in cons 511. Dec. in l. 1. C. qui admitti ad bonorũ possess. possint., & ex diuturnitate tẽporis sollemnitas in actu interuenisse presumitur l. filiusfamilias ff. de petit. hæred. c. peruenit de cẽsibus, l. qui in aliena §. 1. ff. de acquirẽd. hęred. Dec. cõs. 222. n. 6. Frãc. Mar. dec. 88. Mag. dec. 14. n. 52. Caualc. dec. 46. n. 16. Boer. dec. 28

Corn. in consil. 181. num. 21. vol. 2. vbi de communi DD. sententia testatur Cassad. in decis. 3. de procur. Decian. in consilio 409. num. 7. & sic iuris censeo esse. Ego Ioan. Maria Nouarius à Dictio Prouinciæ Basilicatæ Oppido salua &c.

SVMMARIVM.

1 *In iurepatronatus succeditur in stirpes, & non in capita, & quare.*
2 *Vniuersitates obtinentes iuspatronatus, quelibet vnam habet vocem.*
3 *In iurepatronatus si succeditur iure legati, vel donationis vel singulis, vt singulis, succeditur in capita non autem in stirpes.*
4 *Et quid si adest obseruantia, quod semper succedatur in capita.*
5 *Consuetudo pro lege est seruanda.*
6 *Consuetudo in loco vincit legem.*
7 *Curiarum stilus, & consuetudo sunt seruanda.*

In iurepatronatus quomodo succedatur.

DECIS. CXX.

1 Absque difficultate semper fuit dictum in casibus occurrentibus in iurepatronatus succedi in stirpes non autem in capita, per dispositionem textus in clem. si plures de iurepatronat. & ratio est, secundum Innocent. in c. 1. eodem tit. quia hęc successio regulatur ad instar successionem hæreditatis, in qua locum habet successio in stirpes §. quod placuit de hæred. quæ ab intestato deferuntur, & late tradũt scribentes, in Auth. cessante, C. de legit. hæred. Bald. in consil. 23. vol. 1. Alex. consil. 32. vol. 2. ita quod secundum eundem Innocent. si plures vni patrono succedunt, illi plures loco vnius habentur, argumento textus in leg. si qui fundus ff. de cognit. & demõstrat. & hãc sententiam sequti sunt, Abb. & reliqui omnes in d. cap. 1. & pręsertim, Bero num. 59. vsque ad 63. Decian. in consil. 32. nu. 6. vol. 1. Ruin. cons. 50. num. 4. vol. 5. Rocchus de iurepatronat. in verbo ipse nu. 2. Lambert. in eiusdẽ nominis tract. lib. 1. 2. parte quæst. 1. Artic. 24. Cittadin. in eodem tractatu parte 1. Ampliat. 6. num. 6. & in casu proposito in Curia Archiepiscopali, talis erat facto species, nam tres erant patroni, qui morientes, vnus reliquit, quatuor filios hæredes, alter quinque, alter verè otto, & fuit resolutum, quod illi filij succedant in stirpes non autẽ in capita, & in hac pręsẽtatione operabitur tãtũ vox octo filiorum, quantum vox illorum quatuor, & quinque, cum illi octo representent vnum, illi quatuor vnum, & illi quinque pariter vnũ, & sic de reliquis iuxta textum in cit. clement. si plures de iurepatronat. de cuius ratione videnda est celebris, glosa in cap. si plures in verbo commun. 16. quęst. 7. & hinc euenit, quod
2 si plures vniuersitates obtinẽt iuspatronatus, quælibet vniuersitas habetur pro vna voce, nec sunt consideranda singula hominum capita, vt tradunt Merend. cons. 28. Pacific. cõs. 123. Menoch. cons. 316. vol. 4. licet si succedatur alio iure quam hæreditario, puta legati, vel donationis aliter esset dicendum, quia tũc si donetur iuspatronatus familię omnes de familia succedunt in capita, & nõ in stirpes Alexand. consil. 63. num. 3. & 4. Bal. in l. 2. sub num. 4. C. de iuris & legit. hæred. & sic fuit tentum in Rota Romana in vna Regien. 13. Nouembris 1601. Coram Penia, & sic pariter
4 dicimus quando iuspatronatus pertinet ad singulos vti singulos, & nõ vti vniuersos, siquidẽ quãdo competit alicui collegio seu familię, vt vniuersis, fit præsentatio per stipitẽ, & nõ per capita, Lambertin. de iurepatron. 2. parte lib. 1. artic. 25. quæst. 1. num. 17. & sic iudicauit Rota Romana in vna Statutien. iurispatronatus 11. Ianuarij 1583. Coram Pamphilio, idem quoque, est dicendum vbi obseruantia, & consuetudo esset contraria, vt fuit in Rota Resolutum in vna Burgent. Abbatiæ 16.
4 Iunij 1586. Coram Penia; consuetudinis. n. & obseruantię tuis magna est, ita vt illa pro lege seruetur, annuit textus in l. de quibus, & l. diuturna, l. cum de consuetudine, l. sed ea quæ l. immò magæn ff. de legibus, ita quod Puteus in decis. 176. nu. 7. libro 3. dixerit consuetudi
6 nem in loco legem vincere, hinc curiarum stilus, & consuetudo sunt seruanda, vt ex mul-
7 tis concludit, Guido Papa in probæm decisionem.

SVMMARIVM.

1 *Nouitius gaudet priuilegio fori.*
2 *Nouitij infra annum probationis sunt personę Ecclesiasticæ.*
3 *Nouitius subiectis suis Prælatis sicut & professus, ita vt possit Prælatus contra talem pro homicidio tunc perpetrato procedendo etiam torquere num. 4.*

An

An nouitius gaudeat priuilegio fori ob delictum perpetratnm extra claustra, ad ampliationem text,in cap.religioso §. 1. de sent. excommunicat. in 6.

DECIS. CXXI.

2 FVit casus prædictus decisus affirmatiuè,scilicet,quod talis gaudeat priuilegio fori,& cõsequenter,quid sit conueniendus coram Iudice Ecclesiastico, vt in proprijs terminis sequuti sunt Ias.in Auth.si qua mulier, num. 59.C.de Sacrosf.Eccles. latè Farinacc. in pract. crimin. quæst. 16. num. 46.in 16. Ampliat. vbi dicit, quod hæc ampliatio habet locum in nouitijs quia hoc casu tractatur de eius fauore, quos magis interest puniri à Iudice Ecclesiastico, qui mitius castigare solet, quam a laico; & ibi allegat alias authoritates, & rationes, Eugen. in consf.26.nu.10.Bar.in repetit.Auth. ingressi col.penult.versic. pro hac tamen iudico, C. de Sacrosf.Eccles.Castrens.in consf.432. col.2. vers.tertio principaliter, vsque ad finem. Bellug.in specul.princip.rubrica 11.§.videndum,
2 nu.5. in fine, vbi dicit, quod nouitij infra annum probationis, sunt personæ Ecclesiasticæ allegat. text. in cap. religioso de sent. excomcommunicat.in 6.Boss.in pract. crimin. in tit. de foro competent. nu. 127. Lambert. de contract.glosa 2.quæst 19,nu.27. Decian. in tract. crimin.par.1.lib.4.cap. 9. nu. 24. vbi alios adducit, Nauarr.in consf.6. de foro competenti, & probatur hæc sententia,ea ratione,quia nouitij post habitum susceptum subiacent prælatis,quo ad iurisdictionem,& superioritatem saltem commutabiliter, & reuocabiliter,licet non irreuocabiliter pro tempore, quo sunt nouitij, sicut professi: & cognitio, & punitio delictorũ religiosorum qui sunt professi pertinet ad iudices Ecclesiasticos, & prælatos eorum, vt tradit latissimè Pan. post. Ioan. de Lignan.in cap.cum contingat, num. 21. & quatuor seqq. de ætate, & qualitate, vbi probat, quod delicta eorum pertinent ad cognitionem, & castigationem Prælatorum, etiam si sint homicidia,& alia grauia delicta. Secundo, quod præfatum delinquentem poterit iudex
4 Ecclesiasticus, & Prælatus torquere si meruerit torturam ob indicia delicti seruatis seruandis in quæstionibus, siue torturis,iuxta notata in cap. cum in contemplatione de reg. iur. & in cap.1.de deposito,& in l.1. & toto titulo ff. de quæstionibus. Tertio, quod Prælatus poterit torquere præfatum delinquẽtem, si opus fuerit per aliquem clericum, vel religiosum,& non per laicum nisi in terris, in quibus consuetudo id fecit licitum,iuxta notata in cap. vniuersitatis de sent. excomm. & in alijs locis ordinarijs.

SVMMARIVM.

1 *Clericus renunciare clericatui potest cum praxi.*
2 *Intellectus, cap. si diligenti; & cap. significasti de foro competenti.*
3 *Clerici in minoribus absque gradu dicantur esse.*

An clericus possit renunciare clericatui.

DECIS. CXXII.

1 FVit pluries practicatum in Curia Archiepiscopali posse Clericum renunciare clericatui, vnde secundum Genuen.in sua praxi, cap. 38. seruatur in dicta Curia, quod Archiepiscopi, qui faciunt gratiam pœnæ exilij, carceris, vel similium pœnarum aliquibus clericis discolis constitutis in minoribus condemnatis per Curiam, imponi solet conditio dũmodo ipsi clerici prius dimittant habitum clericalem, & cum iuramento se obligent ad illum non reassumendum, & hoc vt timore Curiæ sæcularis magis abstineant a delictis, cum non gaudeant priuilegio fori ob non delationem habitus clericalis, iuxta Conc. Trid. sess. 23.cap. 6.de reformat. quæ opinio fundamentum habet in regula text. in cap. quoties, & ibi glos. 1.quæst.7. vbi habetur, quod potest clericus se obligare ad amissionem ordinis, vt voluit etiam glos. in cap. cum dilectus de elect. Felyn.in cap. contingit il primo de sent. excomm. Andr. in cap. Ioann.de cl.coniug.& pro hac opinione non obstat,quod clericus nõ possit priuilegio clericali renunciare,cap. si diligenti, & cap. significasti de for. competent. cap.contingit de sentent. excomm. glos.penul. in c.fi.de vita,& hon. Cler.immo quod per dimissionẽ habitus,& tonsuræ,& immistionẽ eis secularibus negotiationibus clericale priuilegium minimè amittitur nisi post trinam monitionẽ, vel sit declaratus incorrigibilis,cap. ex litteris de vit.& honest.cleric.c.contingit, il secondo & ibi glos.& cap.in audientia, vbi etiam glos. final.de sent.excommunicat.glos.communiter approbata in cap.ex parte, il terzo de priuileg. clem.1.de vita,& honest.cleric. Alex. consil.8. vol.1.per totum Andr.de Isern. & Afflict. in const.apostatantes,nu.10.Mascard.concl.112. volum.1.num.20 & sequent.quia respondetur, prædicta procedere, quando quis existẽs clericus, & incedens in habitu, & tonsura, vellet renunciare priuilegio clericali, secus verò quãdo per

do per renunciationem desinit esse clericus, non deferendo habitum, & tonsuram, & remanet, vt simplex laicus, Non obstat deniq; quod clerici in minoribus ordinibus constituti habeant ordinem in delebilem, cum per receptionem ordinis in eis impressus fuit character, qui est in delebilis, & ad tollendum effectum dicti characteris necessaria est sententia degradationis iuxta communem, de qua per DD. in cap. at si clerici de iudic. Barb. in cap. cum non ab homine col. ead. Diaz, in praxi, cao. 132. Viu. opinió 1011. vol. 1. quia respód. quod in clericis in minorib. istud minime procedit cum per text. in cap. clericus de vita, & honest. cler. tales in minoribus dicũtur esse absque gradu; sequitur Corset. in eius singularibus verb, accusatio, & Viu. in loco citato. Tamẽ aduerte ꝙ d. praxis cogendi clericos ad renuntiandum clericatui ex supradictis, non placet aliquibus consultoribus Curiæ, qui dicunt in casibus huiusmodi esse mature procedendũ.

SVMMARIVM.

1 *Quando quis est natus ex vxore in domo mariti ipsis cohabitantibus, & vicinis scientibus est filiationis coniectura.*

2 *Filius præsumitur mariti, qui natus est ex vxore in domo ipsius, etiam si mater neget dicatque natum esse ex adulteri o.*

3 *Filius præsumitur mariti etiam si tempore conceptionis vxor esset adultera.*

4 *Filius potius præsumitur mariti, quam adulteri, etiã si mulier cohabitaret in domo cum adultero, dummodo maritus ad illam haberet accessum.*

5 *Filius præsumitur mariti, & non adulteri etiamsi ex facie referat adulterum.*

6 *Filius natus ex concubina in domo retenta præsumitur filius concubinarij.*

7 *Vbi sunt coniecturæ in contrarium filius non præsumitur natus ex viro.*

Filius vxoris, an semper præsumatur natus ex marito.

DECIS. CXXIII.

PRo indubitato fuit habitum: filium natum ex vxore in domo mariti cohabitante simul cum ipso marito, & vicinis scientibus, præsumi verum & proprium filium, viri legitimum; vt habetur communiter per DD. in l. filium ff. de his, qui sunt sui, vel alien. iur. & in l. non epistolis, C. de probat. in l. si Vicinis C. de nupt. in cap. per tuas, vbi Abb. nu. 1. de probatio, & in cap. transmisile. qui fil. sint legitim. Dec. in consil. 272. col. 2. & in consil. 278. in princ. Alex. in consil. 74. nu. 1. vol. 2. Paris. in consil. 10. nu. 2. vol. 2. Dec. in d. cap. per tuas in princ. de probat. Benedict. Capr. in cons. 2. nu. 1. latè Barb. in consil. 27. per totum volum. 1. Lanfr. de Oria in tract. de rest. nu. 98. cum add. ibi in littera, Paleot. in d. tract. de noth. & spur. cap. 22. nu. 3. quod adeo verum est, vt si mater negaret illum esse filium mariti, natumque ex adulterio, nihil obstaret, quin etiam præsumeretur filius ipsius mariti, Abbas in cap. per tuas n. 3. & 4. de probationibus Bald. cons. 74. lib. 1. Barba cons. 58. col. 2. lib. 2. Ias. in l. Gallus. num. 63. ff. de liberis, & posthum. gloss. in l. si posth. §. fin. ff. eod. Alex. in l. neque professio, C. de testamentis, Boer. in decis. 289. nu. 6. Gozad. in cons. 12. nu. 27. Marsil in l. 1. §. ad quæst. nu. 35. ff. de quæstionibus, Paris. consil. 10. nu. 14. lib. 2. & etiam si tempore conceptionis vxor esset,
3 adultera, quia etiam hoc casu præsumeretur filius mariti, per text. in leg. miles §. defuncto ff. ad leg. Iul. de adulter. quem text. dicit singularem, Bald. in rubr. C. de prob. col. vlt. & l. si matre, C. de suis, & legit. hæred. Cremensis in sing. 126. Alciat. de præsumpt. regula 3. præsumpt. 39. Bertrand. cons. 121. volum. 2. Castr. in l. 3. ff. de lib. & posth. Couarr. in Epitom. c. 8. §. 3. par. 2. nu. 8. vbi multos allegat, & ratio est, quia illud est honorabilius, & fauorabilius pro ipso filio, quam quod dicatur vulgo conceptus vt tradit Abbas in d. c. per tuas, quem sequitur, Paris. in cons. 4. & 10. vol. 2. & etiam, quia subsistit fauor matrimonij, & in dubio præsumptio est, maritũ cum vxore, vti actu coniugali, nisi contrariũ probetur, vt ex ibi per eum
4 adductis, & etiam si mulier cohabitaret in domo adulteri, dummodo maritus haberet ad illã liberũ accessum, adhuc etiã potius præsumitur filius mariti, quam adulteri, vt tradit Bald. in l. sed a matre, C. de suis, & legitim. Abb. in c. accedens de purgat. canonic. & in cap. officij de pœnitent. & remiss. Barba cons. 58 volum. 2 Dec. cons. 654. in fine, Paleott. de notis, & spurijs. cap. 24. nu. 1. Ias. in cons. 125. col. 1. versic. 1. vol. 4. Alex. cons. 87. colum. penult. vers. præterea vol. 3. Paris. cons. 64. col. 1. vol. 1. & etiam
5 si filius matris ex facie referret adulterum, nihilominus staretur pro præsumptione, quod filius esset mariti, & non adulteri; potuit. n. id contingere ob cogitationem mulieris tempore conceptionis, secundum glos. in l. queret aliquis ff. de verb. signif. Castr. in cons. 275. vol. 1. Iason. ad DD. in cit. l. Gallus in princip. circa fin. ff. de liberis, & posthum. & sic etiam dici-
6 mus procedere in concubina domi retenta, quoniam in eo casu natus ex ea præsumitur filius concubinarij, Bald. in l. si vicinis, C. de nuptijs, Abb. in cap. transmisse, qui filij, siue legitimi, Paleott. de not. & spur. cap. 22. & 28. Anchar.

char. in conf.29.col.2. vol. 1. Dec. in cap. per tuas, num. 1. de prob: vbi etiam Felyn. Iaf. in conf. 125. Socc. in conf.65. vol. 3. Boer. in decif. 299. & de communi opinione teftatur Parif. in conf. 10. nu.34. volum. 2. Bened. in cap. Rainutius in 3. par. car. 33. col. 3. in princip. de teftamentis, vbi concludit hanc præfumptionem non folum habere locum in legitimis, & naturalibus, fed etiam in fpurijs, vt ijs probatis emergat probata, quafi poffeffio filiationis, quia ficut probatur quis filius legitimus, probato, quod illi effent vir, & vxor per text. ex d.l. filium diffinimus, ff. de his, qui funt fui, vel alieni iuris, ita etiam debet præfumi fpurius, vel naturalis natus ex eis, non probato matrimonio inter eos, vt probat apertè Bald. in l. 1. nu. 12. C. qui accufare non poffunt, licet in eadem Curia fuerit dictum fupradicta omnia
7 minime procedere quoties coniecturæ effent in contrarium, vt fcilicet reputatione illegitimitatis educatione extra domũ, mulieris adultere tractatione, & fama vicine, & confeffione parentum, quod erat illegitimus, nam ceffat difpofitio prædictorum iurium, vt fuit refolutum in Rota Rom. in vna Placentini 13. Martij 1536. coram Sarnen. vt teftatur Mohedani decif. 1. & 2. qui filij fint legitimi, Crefcent. decif. 1. eod. tit. quibus addo Paul. de Caftr. conf. 115. col. 3. verf. fuper vltimo lib. 1. Corn. conf. 1. col. 1. vol. 3. Capr. conf. 2. in princip. Alexand. conf. 88. nu. 7. lib. 7. Anchar. conf. 225. dub. 2. Barbat. conf. 68. volum. 4.

SVMMARIVM.

1 *Triennium experientiæ à quo tempore computandum fit ad diffoluendum matrimonium, & an illud debeat effe continuum, nec ne. & nu. 2. & fequent.*
3 *Tempus legale in dubio debet effe continuum.*
4 *Triennium experientia non debet effe continuum.*
5 *Et quid tempore infirmitatis.*
6 *Triennium experientia fumi debet morali modo, & non Metaphificè.*

A quo tempore computandum fit triennium experientiæ ad diffoluendum matrimonium, & an illud debeat effe continuum, nec nè.

DECIS. CXXIV.

1 APerta funt iura, triennium indulgendum effe naturaliter frigidis ad experientiam copulæ nuptialis cap. laudabilem in principio de frigid. & maleficiat. & omnes ferè fatentur triennium hoc non effe numerandum à tempore contractus matrimonij, fed à tempore, quo ceptum eft à coniugibus copulæ vacare, quare text. in d. cap. laudabilem decidens, quod tempore celebrati contractus cohabitent per triennium, debet intelligi, & suppleri à tempore cohabitationis, immo nec fufficit cohabitare nifi dent operam copulæ carnali, vt in cap. requifiti 33. quæft. 1. ita fpecialiter glofa in proprio loco in verbo celebrari, & in fumma in verbo quod autem in fine, eadem caufa, & quæftione nempe 33. quæft. 1. Innocent. & ceteri communiter in cit. cap. laudabilem de frigid. & malefic. nec eft, qui contradicit, vt oftendit Sanchez de matrim. lib. 7. difputat. 1110. num. 1.

2 Dubitationis, tamen infurrexit articulus, fi triennium experientiæ deberet effe continuũ, & dubitationem pro affirmatiua fententia faciebat text. in cap. fin. de frigid. & malefic. ibi per continuum triennium infimul habitaffe, quia immo generalem regulam habemus in
3 iure, quod in dubio tempus legale debet effe neceffario continuum, vt cum alijs probauit Guttierez in libr. 1. Canonicarum quæftion. cap. 12. nu. 24. & in præfcriptionis tempore requifito, quod fi femel intermittatur, debeat denuo incipere probat Couarr. in regula poffeffor de regul. iur. in 6. in 2. par. §. 12. nu. 7. & idem ex omnium veriffima fententia locum habet in anno nouitiatus tefte Sanchez de matrimonio, lib. 7. difput. 111. n. 1. & in fpecie, & in proprijs terminis experientiæ coniugũ, ex d. c. fin. de frigid. & malefic. tenet Cardin. ibidem in fine. & voluit Archidiac. in fumma, nu. 333. q. 1. & ibi etiam Bellameta, nu. 2.

4 Quidquid fit ex fupra relatis, contraria fententia vifa eft verior, ex eo quod text. in d. cap. fin. de frigid. & malefic. eft intelligendus ciuili modo, nempe, vt toto triennio vacauerint coniuges copulæ debitis horis, & locis, & non Mathematicè continuè, quia id effet moraliter impoffibile, fæpè namque morbus intermittit tempus illud, & fi aliud diceremus impedirentur peregrinationes, & alia negotia, quibus virum oportet vacare gubernationi domefticæ, oportet, & in proprijs terminis, fic fequuti sũt Hoftienf. & alij, quam plures authores, quos fequitur latè id comprobans Sanchez de matrimonio d. difputatione 111. nu. 2. & 3. Lopez in l. 5. in verbo fatta effe placo, tit. 8. part. 5. & in eamdem quoque fententiam concurrit eruditus adolofcens Dom. Ioannes Maria Nouarius, qui pro hac opinione allegauit Mafcardum & alios allegantes de probat. concl. 888. nu. 9. qui etiam dicit, quod tempus, quo coniux infirmitate, aut alijs negotijs non cohabi-

habitauit copulæ vacans, supplendum est alio tempore cohabitationis, vt sic triennium compleatur, vt habetur etiam per Ioan. Andr. in d. cap. fin. de frigid. & malefic. & alij penes eumdem Mascard. in cit. conclus. 889. nu. 8. sequitur Sanchez de matrimonio vbi supra, num. 5. vbi nu. 6. probat contra Henriquez non sufficere maioris partis anni habitationem, sed necessarium esse triennium compleri, atque ita sup-
6 pleri tempus interpellatum, non tamen hoc Metaphysicè esse intelligendum, quasi quodcumque breuè tempus interpellatum supplendam sit, sed quando est notabile arbitrio prudentis, ita, vt moraliter loquendo non censeatur plena triennij experientia, vnde tenet sufficere cohabitare triennio sumpto moraliter modo, vt communiter solent cohabitare coniuges, vt ibi optimè, & cum iudicio probat.

SUMMARIUM.

1 *Episcopus non potest relictum ad certum piũ vsum ad alium commutare, sed quando possit vide, nu. 7. & seq.*

2 *Deputata ad certos pios vsus non possunt deputari ad alios absque authoritate Papæ, etiam cum consensu legati a latere, & etiam si commutatio fieret in melius, & etiam cum hæredis consensu, nu. 4.*

3 *Voluntas testatoris pro lege est seruanda.*

5 *Pontifex potest absque causa rationabili mutare voluntatem testatoris.*

6 *Papa potest apponere rectorem perpetuum in hospitali etiam contra dispositionem testatoris.*

7 *Episcopis conceditur commutatio relictorum ad certum pium vsum iustis existentibus causis.*

8 *Vbi testatoris voluntas adimpleri non potest valet Episcopus disposita ad certum pium vsum in alium commutare.*

9 *Quando non in totum, sed pro tẽpore infringitur testatoris voluntas, potest Episcopus relicta ad vnum vsum, in alium commutare.*

10 *Redditus cappellæ deputati pro missis celebrãdis possunt pro vna vice cõuerti in emptionem paramentorum pro dicta celebratione.*

11 *Quando testator pecuniam reliquisset pro nouo opere faciendo, vt pro construenda Ecclesia, vbi sunt aliæ plures ad sufficientiã si antiquum Ecclesiæ ædificium indigeret reparatione, cui aliter subueniri non posset, tunc Episcopus valet commutare dictam pecuniam in reparatione ædificiorum ruinosorum.*

An redditus capellæ deputati pro missis celebrandis valeant pro vna vice conuerti in emptionem paramentorum pro dicta celebratione.

DECISIO CXXV.

1 Clara est iuris conclusio, & ab omnibus recepta, non posse Episcopum, relicta ad certum vsum pium ad alium commutare per text. expressum l. legatum. ff. de administratione rer. ad ciuit. pertinent l. 1. C. de mammã lib. 10. & de iure Canonico est text. in Clem. quia contingit de relig. domib. vbi habetur id, minime fieri posse absque Apostolica authoritate, quæ conclus. adeo vera est, vt ne quidem a
2 legato de latere huiusmodi commutatio fieri possit secundum Imol. & reliquos in d. Clement. quia contingit; item etiam si commutatio fieret in melius, Panor. in cap. tua nobis, nu.
3 4. de testam. ratio est, quia voluntas testatoris pro l. est seruanda l. in conditionibus primum locum ff. de concl. & demonst. facit. cap. vltima
4 voluntas 13. quæst. 2. quod procedit quoque etiam hæredis consensu accedente, quia cum non agatur de voluntate ipsius, sed testatoris, propterea eius consensus non est in consideratione, Felyn. in cap. cum accessissent, num. 19. de constitutionibus, & in Sac. Concil. Trident. disponitur per hæc verba, videlicet in commutationibus vltimarum voluntatum, quæ non nisi ex iusta, & necessaria causa fieri debent; Episcopi tamquam delegati Sedis Apostolicæ, summariè, & extraiudicialiter cognoscant nihil in precibus tacita veritate, vel suggesta falsitate fuisse narratum, priusquam commutationes prædictæ exequutioni demandentur
5 :licet Summus Pontifex possit absque causa rationabili mutare voluntatem testatoris, secundum Oldrad. cons. 61. in fin. Gemin. cons. 63. in princ. Alex. cons 2. visis codicillis, nu. 59 in fin. Ancharan. cons. 282. pro decisione in
6 princip. Abb. cons. 13. nu. 3. & 15. lib. 2. quare potest apponere Rectorem perpetuum in hospitali, etiam contra dispositionem testatoris, & idem præcipere potest nullam rationem red dis hæredibus Calder. in cons. 3. de religiosis domibus.

7 Episcopis vero, iustis de causis permittitur commutatio, quare auctoritate eius potest trãsferri monasterium monialium de loco ad locum, licet regulariter non esset transferendum cap. ea, quæ semel de reg. iur. in 6. puta propter infestationem persecutionum, cap. temporis 7. quæst. 1. vel propter aeris qualitatem. cap. quorumdam 74. distinct. 1. inter iustas vero, ac legitimas

gitimas causas commutandi testantium voluntatem connumerantur non nullæ præsertim.

8 Prima, & principalior est vbi testatoris voluntas adimpleri non posset, tunc enim est aliter adimplenda, secundum Anch in c. vos extra de testam. & in specie voluit, Glos. in fin. §. nunc vero aliqui de instrumen. edict. vbi habetur, quod si testator legauit pro constructione cappellæ in Ecclesia fratrum Minorum, si ibi non potest construi, potest Episcopus commutare, vt in alia Ecclesia construatur, Bald. in cons. 453. circa fin. volum. 2. vnde secundum Bart. in cons. 26. vol. 1. si testator legauerit Ecclesiam construi domibus suis, & post viuens domum alienauerit, vel commutauerit, si Ecclesia non potest construi in domibus permutatis Episcopus de consensu interesse habentium in alio loco potest consentire quod fiat. Ad hoc facit, quod scriptum reliquit Rocch. de Curt. de iur. patron. in vers. pro eo, num. 3. scilicet, quando res legata non potest deseruire pro vsu destinato impedimento iuris, vel facti, tunc potest fieri conuersio in alios vsus pios auctoritate Episcopi, sequitur Felyn. in cap. cum accessissent, num. 5. & seq. de constit. Vbald. de Canonic. Episcop. cap. 7. in princ, Socc. de obligat. lib. 9 quæst. penult. Mandos. de signat. gratiæ, in tit. de commutationi vltim. volunt. per totum, & Innoc. in c. nos quidem de testam. dicit, quod Episcopus potest fructus fabricæ Ecclesiæ destinatos ad vnum vsum, in emptionem librorum, & aliarum necessitatum ex causa rationabili, vel necessaria cum consensu capituli conuertere: idem voluit, Calderin. in cons. 3. de religios. domib. qua re refert iudicatum Guid. Pap. in decis. 556. quod potest Episcopus commutare quæcumq. legata pia in alios vsus pios, quando vsus legatus non potest impleri, allegat text. in cap. 3. de testam. quemadmodum illud quoque ei permittitur, vbi legatum non sufficeret pro illo vsu, secundum Calderin. in cons. 14 de testam. Federic. de testis in cons. 175. vnde Castrens. in cons. 303. col. fin. vol. 1. voluit quod si non sufficit legatum factum pro construendo monasterio, nunc commutatio poterit fieri in alium pium vsum, de consensu hæredis ad hoc obligari.

9 Secunda causa est: quando non in totum infringeretur testatoris voluntas, sed solū pro tēpore nō obseruaretur, & immineret aliqua Ecclesiæ necessitas, cui aliter prouideri non posset, quo casu de licentia Episcopi posset illa pecunia ad tempus conuerti in illam necessitatem secundam Ioan. Andr. in cap. fin. extra de testam. vbi si testator reliquit annuatim viginti pro Anniuersario faciendo in aliqua Ecclesia, quæ reparatione indiget, nec aliunde reparari possit, tunc de auctoritate, & licentia Episcopi posset illa pecunia ad tempus conuerti in Ecclesiæ reparationem, ita text.

10 singular. in l. 1. cod. de expens. lud. lib. 11. ex quo fuit resolutum in Curia Archiepiscop. quod redditus cuiusdam cappellæ deputari pro missis celebrandis poterant pro vna vice conuerti in emptionem paramentorum.

11 Tertia causa, quando testator pecuniam reliquisset pro nouo opere faciendo, vt pro construenda Ecclesia, vbi sunt aliæ plures nō aliæ sufficientes: etenim eo casu, si antiquum Ecclesiæ edificium indigeret reparatione, cui aliter subueniri, vel prouideri non posset tūc dicta pecunia conuerti posset in reparationem ædificiorum ruinosorum, ita Io. And. & Imol in d. cap. cum esset extra de testam. dummodo illo vsu finito conuertatur in ædificationem, ad quam relicta fuerat prædicta pecunia, secundum Bart. in l. 1. cod. expens. iudic.

SVMMARIVM.

1 *Agenti ad restitutionem spoliatæ rei est necessarium probare suam ipsius possessionem, & nouam conuenti.*

2 *Probata antiqua possessione noua præsumitur clandestina: & vitiosa.*

3 *Pro antiquori possessore est præsumptio.*

4 *Spoliatus non præsumitur suum intrasse.*

5 *Delicta non præsumuntur.*

6 *Satis dicitur probatum de spolio eo ipso, quod appareret probatum de antiquiori possessione.*

7 *Qui olim possidebat tempore spoliationis possidere præsumitur.*

8 *Qui olim possedit præsumitur hodie, & possidere.*

Spoliato agente ad restitutionem spoliatæ rei quid incumbat probare.

DECIS. CXXVI.

IN casu occurrenti fuit resolutum. spoliato agenti ad restitutionem spoliatæ rei ex
1 remedio cap. reintegranda 3. quæst. 1. duo necessario esse probanda, scilicet suam possessionem, & nouam conuenti, Innocen in c. sæpæ col. 2. sub nu. 2. versic. imo videtur de restitut. spoliat. vbi ait. quod si aliquis possidebat bona fide, & alius eandem possessionem occuparet bona fide, nisi constiterit priorem bonæ fidei possessorem ammisisse, fiet ei restitutio possessionis etiam non probata spoliatione ex leg. si coloni, C. de agricol. & censit. lib. 11. §. quod si

P in

in Auth. de mandat principū, & d. cap. reintegrandæ 3, quæst. 1. quod dicit esse notandū, pro possessoribus prioribus Ecclesiarum, qui amittunt earum possessionem, nec possunt probare suam canonicam institutionem, fiet enim restitutio probata antiquiori, licet non probēt spoliationem, quæ repetijt in cap. post electionem, in fine versic. vel dic. quod hæc decretalis de concess. præbend. Lapus allegat. 51. nu. 6. Abb. in cap. cum sedem num. 28. de restitut. spoliat. Dec. in cons. 252. sub num. 1. Viuius in Sylua commun. opin. in verbo spoliatus versic. possessorio recuperandæ; late Gabriel. in suis commun. conclus. 5. num. 67. de restitut. spoliat. Menoch. de recuperand. possessio. remed. 15. quæst. 31. num. 383. cuius quidem pristinæ possessionis probatio absque alia spoliationis probatione satis esset ad implorandum iudicis officium, pro recuperanda possessione; cap. ex litteris de restitut. in integr. cuius sententiæ, & est ratio, quoniam probando ipsam antiquiorem possessionem, noua statim præsumitur Clandestina. & vitiosa. cap. licet causam de probat. cum duo insolidum possidere nequeant l. 3. §. ex contrario ff. de acquirend. possess. vt docet Bar. in l. si duo nu. 4. ff. vti possidetis late Mascard. de probat. conclus. 1194. num 5. & sequent. & in hoc remedio sic responderunt Crauetta in cons. 248. numer. 6. vol. 2. & cons. 258. num. 21. eodem vol Affl. in decis. 327. num. 2 Ruin. in cons. 12. num.
3 10. latè Alex. in cons. 103. vol. 7. cum itaque sit præsumptio pro antiquiori possessore, probandi onus, in nouum possessorem transit, qui si vult probare se iusta causa adeptum fuisse possessionem, probare debet ipsum spoliatum
4 agentem, sua culpa, & negligentia amisisse, cū non præsumatur spoliatum suum iactasse, l. cū de in debito ff. de probat. Barba. in consil. 24. vol. 2. versic. nam agens vol. 4. & multo minus negligētiam & culpam, ex quo delicta non prę sumatur l. merito ff. pro socio, negligētia enim
5 non prę sumitur, Crauetta in consilio 240. numero 3. volum. 2. latè Mascard. de probation. conclus. 1093. qui ergo per negligentiam dicit amissam esse possessionem, probare debet, secū dum Menoch. de recuperand. possess. dict. remed. 15. quæst. 31. num. 384. & 385. & hæc
6 omnia sunt vera etiam nulla probata spoliatione, nam satis dicitur probatum de spolio, eò ipso, quod appareat probatum de antiquiori possessione, & de iuniori ipsius conuenti; nam ex hoc apparet de spolio re ipsa, vt habetur per Bart. in cons. 217. sub num. 1. vol. 2. & refert Afflict. in cit. decis. 327. num. 2. vbi ait fuisse benè discussum, & conclusum in Sacro Consilio, quod quamuis sit regula, vt agens interdicto recuperandę possessionis debeat duò necessario probare, scilicet se possedisse rem, cuius possessionem petit sibi restitui, & se spoliatum fuisse, vt in leg. 1. §. interdictum autem hoc ff. de vi, & vi armata, & in cap. consultationibus vbi communiter scribentes de offic. delegat. tamen istam conclusionem cessare, vbi agitur de remedio dict. cap. reintegrandæ 3. q. 1. & idem affirmat Abbas in cap. cum ad sedem de, restitut. spoliat. num. 28. vbi præterea ait se in facti contingentia consuluisse Rectorem Ecclesiæ agentem ad restitutionem rei, quam Ecclesia possederat conditione d. cap. reintegrandę debuisse obtinere restitutionem probando, dumtaxat suam pacificam possessionem, licet non probauerit causam amissionis, vt exempli gratia dolum, metum, & similia, vt sequutur etiam, Barba. in cit. cons. 24. Decian. in responso 37. num 56. & hoc etiam plurimis Auctoritat bus tuetur Cephal. in cons. 289. num. 18 vol. 2. Pontan. de spol. cap. 14. libro 2. num 80. Viuius in Sylua commun. opin. in verbo spolians num. 3. & 4. & hæc omnia supradicta etiam sunt vera, & si non probetur illius tē poris possessio, in quo actor se spoliatum dicit, sufficit enim allegare possessionem illius quidē temporis in quo contingit spolium, & deinde probare se olim possedisse, nam tunc præsumi
7 tur, qui olim possidebat, & tempore spoliationis possedisse, Abb. in d. cap. cum ad sedem col. 6. num. 17. & in cap. cum Ecclesia Sutrina num. 20. de caus. possess. Alex. consil. 133. sub num. 21. vol. 2. vbi tradit, quod ad probandum quod possidebat tempore spoliationis, qui habet probare se spoliatum, sufficit quod deducat & probet se tempore anteriori possedisse, licet testes non deponunt de tempore propinquo quo suoliationi, nam si asserat se continuasse possessionē vsque ad tēpus spolij vtiq; possideret, idquæ sufficit ad victoriam reportandā in possessorio recuperandæ, etiam si sit interdictum vnde vi per ea quæ ibi allegat. & idem latè comprobat, Couarr. in c. possessor 2. parte §. in 4. de regul. iur. in 6. Menoch. de recuperanda possess. d. remed. 15. quæst. 31. num. 468 Gabriel. in d. conclus. 5. de restitut. spoliat. nu. 100. Pontan. de spolio d. cap. 14. sub num. 80. qui olim enim possedit, præsumitur & hodiè possidere cap. olim il 3. de restitut. spoliat. cap. suborta de re iudicata late Mascard. de probat. conclus. 1196.

SVMMARIVM

1 *Regulariter præsumuntur falsa testimonia, quando testes eodem de re interrogati contraria, & repugnantia attestati sunt.*
2 *Idem quando varia dixerunt testimonia, & puniri possunt sicut ij qui falsi attestati sūt*
3 *Testis repugnantia, & varietas efficit, vt nulla*

la ipsius attestationi fides adhibeatur.
4 *Iudex non debet ferre sententiam pro eo cuius testes varij sunt, & pugnantes.*
5 *Testis varians dictum suum neque pro pia causa fidem facit.*
6 *Varietas, & repugnantia in teste arguit dolum, & ideo punitur de falso.*
7 *Testis varietas, & repugnantia in dicto suo tolerabilis minime vitiat testimonium, vt si proueniat ex causa obliuionis temporis.*
8 *Idem quando dicta pugnantia, & contraria possunt conciliari, & quomodo possint conciliari nu. 9.*
10 *Dicta testium sunt iuuanda, vt conueniant, non autem cauillanda.*
11 *In dubio præsumitur testes esse contestes, sed limita vt nu. 12.*
13 *Testes quando attestantur de his, quæ per ætatem scire non potuerint præcisè, non ex hoc falsum dixisse censentur.*
14 *Idem quando essent varij, & contrarij in aliquibus accidentalibus, & accessorijs, licet minuatur eorum fides, vt nu. 15.*
16 *Testes non præsumuntur falsi quoties ob nimiam incertitudinem veritas ignorantur, & hinc inde producti sunt inuicem contrarij.*
17 *Idem q ñ ignorantia, & fatuitas potius, quã malitia, & dolus ex qualitate personæ conijcitur.*
18 *Idem in varietate, & diuturnitate verborũ, quæ tamen eiusdem sint substantiæ.*

An, & quando falsum testimonium ex contrarietate, & repugnantia præsumatur.

DECIS. CXXII.

1 FVit pluries resolutum falsa præsumi testimonia, quando testes eadem de re interrogati contraria attestati sunt l. eos in principij ff. ad l. Cornel. de falso, & l. qui falso, vel variè ff. de testibus, vbi habetur, quod qui varia
2 dixerunt testimonia puniuntur, vt ij, qui falsum attestati sunt, sequitur Dec. in cons. 8. n. 8. voluit Paris. in cons. 53. nu. 20. & cons. 61. nu. 10. post Bartol. in cit. l. eos ff. de falsis, Alexan der in l. inter stipulantem §. si Sticchum ff. de
3 verb. oblig & hinc ipsis attestãtibus fides nul-
4 la adhibetur, & ob id iudex non debet senten tiam pro eo, cuius testes varij sunt ferre, vt habetur per Gram. in cons. crim. 26. nu. 20. cons. 31. nu. 8. consil. 33. nu. 2. & consil. 38. & cons. 44. num. 10. & in voto 31. num. 19. post Innocent. in cap. præterea de testibus, Butrig. in c. cum in tractat. col. final. de testibus, imò nec
5 propria causa fidem facere respondendo scripsit Paris. in cons. 24. num. 22. lib. 3. & cũ
6 de varietate, & repugnantia apparet, dolus præsumitur, atque ita tenetur de falso, vt tradit Alciat. de præs. reg. 2. præs. 31. n. 3. Aret. in c. in nostra de testibus, licet aliter, sit quãdo sum-
7 intolerabili cõtrarietate, vt in ea q̃ ex obliuionis causa oritur, Bar. in l. qui bona §. si quis stipulatus ff. de damno infecto, Barba. in consil. penult. col. 9. lib. 2. Archid. in cap. nihilominus 3. quæst. 9. vt etiam dicitur, quod non procedat, quando pugnantia possunt conciliari, vt in pluribus comprobant, Alciat. de præsumption. regul. 2. præsumpt. 31. Soccin. Iun. in consil. 125. num. 6. lib. 1. Boer. in decis. 252. num. 2. Dec. in l. vbi repugnantia num. 4. ff. de regul. iur. Paris. consil. 102. num. 19. libro 1. vt exempli gratia, quando actus de quo te-
9 stes dixerunt testimonium est reiterabilis, sicuti cum testes aliqui dixerint se fuisse rogatos à notario, alij fuisse rogatos à partibus, ex quo enim actus rogationis est reiterabilis, conciliari possunt, vt semel à partibus, & iterum à Notario fuerint rogati, Ias. in cons. 124. col. 4. libro 1. & secundum Soccin. in l. si quis cũ totum num. 5. ff. de except. rei iudicat. conciliari possunt testes, quando aliqui dixerint possessorem possedisse totum fundum, alij dixerũt possedisse fundũ, itaut intelligatur hęc indefinita æquipollere vniuersali, etiã si impropriè id eueniat; sequitur Imola, in consil. 101. num. 3. quod si aliqui attestantur possessorem possedisse per plures annos, alij possedisse, vt in capitulis ab ipso possessore deductis, & si ea capitula plus, vel minus contineant, conciliatio fit, vt conueniant attestationes, & ad hoc facit, quod
10 dicta testium sunt iuuanda, vt conueniant, nõ autem cauillanda, Dec. in consil. 100 num. 2. & 3. qui multis hoc confirmat, Curt. Sen. de testibus conclus. 60. & in dubio præsumitur te-
11 stes esse contestes; Crauetta in cons. 78. num. 9. Gram. in consil. crim. 27. num. 12. licet non procedat, quando testes de tempore sint atte-
12 stati, nam eo casu præsumuntur singulares, vt habetur post alios per Ruin. in consil. 35. nu. 16. consil. 36. num. 5. libro 4. & in consil. 12. num. 15. libro 5. & supradictam sententiam
13 non habere locum, quando testes attestantur de his, quæ per ętatem scire non potuerunt præcise, nam faciendam esse interpretationem quod id dolo non dixerint, egregiè multa pro hac re scribunt Soccin. Sen. in consil. 56. nu. 14. lib. 4. & Comens. in cons. 91. col. 2. vt pa-
14 riter nõ procedit si testes essent varij in aliquibus accidentalibus, & accessorijs, non enim arguitur dolus, & falsitas, glos. in cap. dudum de conuers. coniug. Bal. in l. si ex falsis C. de transact. Alex. in l. 2. num. 15. & ibidem Iason

num. 9. C. de bon. poss. contra tab. Dec. in leg. 2. §. creditum num. 7. ff. si certum petatur, & in consil. 105. col. pen. Ruin. in consil. 36. num. 3. lib. 4. Alciat. in l. 1. §. sed simili nu. 58. de verb. obligat. licet horum testium fides
15 minuatur, secundum Bald. in d. l. si ex falsis, Crauett. in cons. 260. num. 5. & secundum Alciat. loco cit. hoc est intelligendum nisi accidē
16 talia hæc ad causam aliquo modo pertineant, & quando ob nimiam incertitudinem veritas ignoratur, sicuti contingit, quando testes hinc inde producti à partibus sunt inuicem contrarij, neminem horum testium puniri posse de falso, affirmat Alex. in l. duobus §. idem pompo. ff. de iureiurando, vbi etiam Ias. & idem scribunt Dec. in cons. 602. num. 8. & Gram. decis. 60. num. 3. & in voto 26. num. 15. qui multis comprobat similibus, & idem dicimus
17 quando ignorantia, & fatuitas potius, quam malitia, & dolus ex qualitate personæ conijcitur, vt contingit in idiota, & rustico, secundum Angel. in §. licet in Auth. de testibus, Soccin. Sen. in l. si is qui ducenta §. vtrum ff. de testibus dubijs, Alciat. de præsumpt. regula 2. præsumpt. 31. num. 3. & sic pariter fatendum
18 est, vt scilicet, non habeat locum in varietate verborum, cum tamen eadem sit substantia, nam tunc nec dolus, nec falsitas præsumitur, & testium fides manet, Butr. cap. nihil de verb. significat. Barba in cons. 32. col. fin. lib. 1. vers. & accedat ad prædicta.

SVMMARIVM.

1 *Principio, & fine probatis media quoque præsumuntur probata.*

2 *Possidere si quis hodie aliquem probauit, & ante decennium possedisse, censetur etiam, & is medio tempore possedisse, & possessionem continuasse.*

3 *Obligatus ad annuum reditum si probet solutionem primorum, & posteriorum annorū, quod soluerit etiā medio tempore præsumitur.*

4 *Actus si in principio constat, quod non est voluntarius, et multo tempore idem appares præsumitur etiam medio tempore, quod non fuerit voluntarius.*

5 *Furiosus si quis fuit ab initio, atque etiam ex post; præsumitur etiam medio tempore fuisse talis.*

6 *Extremis probatis media etiam censentur probata, quando medium habet coniūctionem cum extremis, secus vero quando extrema sunt omnino separata, & saltem verisimiliter nihil inferunt, et secus, quando mediū est de sollemnitate nu. 7. vt quando statutum requirit plenam probationem numero 8.*

Extremis probatis media, an & quando probata censeantur.

DECIS. CXXVIII.

INcidenter in quàm plurimis causis pro vero fuit habitum, quod cum extrema, nempè principiū, & finis probata sint, media ipsa,
1 etiā esse præsumenda. vt in specie tradit Alciat. de præsumpt. Regul. 2. præsumpt. 22. nu. 1. adductas ex dispositione textus in cap. inter dilectos, vbi Butr. Abb. Felin. col. 3. de fide instrum. glosa in cap. ex parte de rescriptis, & in cap. Accedens de conuers. coniug. & in cap. per tuas de condit. apposit sequitur Rota Romana, in decis. 545. num. 2. parte 1. diuers. &
2 probato hodie aliquem possidere, & ante decennium possedisse, præsumitur medio tempore possessionem continuasse, Bartol. in l. sicut ff. quib. mod. pign. vel hypotheca soluatur, Alciat. de præsumpt. d. regula 2. præsumpt. 22. & hinc si obligatus ad censum, vel annuū
3 redditum probat solutionem primorum, & posteriorum annorum, præsumitur quod medio tempore soluerit l. quicumque, Cod. de apoch. public. lib. 10. Felin. in d. c. inter dilectos col. 3. de fide instrum. late Menoch. alios referens de præsumpt. libro 3. præsumpt. 139.
4 & huc etiam pertinet, quod si ab initio actus constat non esse voluntarium, & multo tempore idem appareat præsumitur: medio tempore non fuisse voluntarium, glosa, & Abb. in cap. accedens de conuers. coniug. & hinc si
5 probatum est aliquem in principio fuisse furiosū, ac etiā ex post, etiā medio tempore furiosus præsumitur, vt fuit resolutum in Rota Romana, vt patet in decis. Rotæ diuers. 134. in 2. parte, & respondent Anchar. in cons. 5. nu. 5. Alex. cons. 54. num. 2. lib. 1. Ruin. cons. 67. num. 11. libro 1. Curt. Iun. in cons. 292. num. 25. lib. 3. licet fieri licet dictū supradicta non
6 habere locum, quando medium non habet coniunctionem cum extremis, quæ inferunt consequentiam necessariam, vel verisimilem, ita quod extrema sint omnino separata, atque ita nihil inferunt etiam verisimiliter, vt habetur per Imol. in cons. 9. sequitur Cardin. in cap. sicut 60. distint. & voluit Alciat. de præsumption. regula 2. præsumpt. 22. & sic etiam dici
7 mus, quando medium est de sollemnitate, nam tunc probatis extremis, minime præsumitur medium, vt declarat Euerard. in centuria legali in loco ab extremis num. 3. vers. aduerte tamen post Felin. in cap. 1. col 6. num. 13. de iudic. qui scribit quod licet probetur partem petijsse à iudice aduersarium citari, & aduersarium citatum esse, non tamen inde præsumitur

tur iudicem mandasse nuntio, vt citaret, cum
8 commissio illa de citando sit de sollemnitate citationis, & idem, vt quando statutum requirit plenam probationem, nam tunc secundum Puteum in decis. 75. lib. 3. extremis probatis media minimè præsumuntur.

SVMMARIVM.

1 *Clericus si diù possedit beneficium præsumitur possidere consensu, & authoritate superioris.*

2 *Amplia vt non solum absoluatur à iudicio, quo iste fuit conuentus, qui est in hac quasi possessione, sed etiam, vt obtineat si actoris partes sustentaret.*

3 *Actus quilibet præsumitur factus, vt valeat, non autem, vt pereat, & semper præsumitur de validitate actus donec de eius inualiditate constiterit 4.*

5 *Legis præsumptio non ad infirmandum, sed confirmandum adaptatur.*

6 *Princeps licet non præsumatur vti plena, & absoluta potestate, præsumitur tamen vti quando aliter actus non valeret, etiam ad tertij præiudicium.*

7 *Prioritas licet præsumatur, secundum ordinem litteræ, secus tamen est, quando actus alias redderetur nullus.*

8 *Relatio licet regulariter fieri debeat ad præcedentia fallit tamen, quando actus vitiatur*

9 *Verba, quando non possunt verificari in iure expressè constituto verificatur in iure differenti, vt actus valeat.*

10 *Syluæ vsus si sit legatus, quia sub ratione vsus non vales legatum, sumitur interpretatio, vt præsumatur relictus vsusfructus.*

11 *Testator si in legato vtitur verbis significantibus potius proprietatem, quam vsumfructum, si legatarius est incapax proprietatis præsumitur legasse vsumfructum.*

12 *Verba præsentis temporis licet non trahantur ad futurum tamen, vt actus valeat extenduntur.*

13 *Dispositio testatoris præsumitur facta in eo casu quo de iure fieri potest, vt valeat.*

14 *Actus si non potest in esse produci, nisi certo modo, & certa forma, si simpliciter factus reperitur præsumitur sub illa forma factus, nè pereat.*

15 *Pro sententia confirmante maior est præsumptio, quam pro infirmante.*

An clericus qui diù possedit beneficium censeatur possidere authoritate, & consensu superioris.

D E C I S. CXXIX.

1 FVit affirmatiuè resolutum, scilicet clericū qui iam diù possedit beneficium, vel prælaturam præsumi possidere authoritate, & cōsensu superioris, Bald. in l. si filiusfamilias, C. de petit. hered. & ibidem Castrens. Ang. Imol. & communiter omnes in l. qui aliena in princip. ff. de acquirend. hæred. Gemin. in c. ordinarij, §. de officio ordinarij, Bellam. dec. 645. Cassan. in cons. 11. num. 25. Lapus allegat. 86. Anchar. cons. 317. latè alios referens Menoch. de præsumpt. libro 6. præsumpt. 65. vbi num. 2. dicit procedere, non solum, quod hoc, vt ab-
2 soluatur à iudicio, quo iste, qui est in hac quasi possessione conuentus fuit, sed etiam, vt obtineat, se actori partes sustinet, vt ante ipsum voluerunt Ioan. Andr. in cap. illud de præsumption. & ibidem Butr. Anchar. col. 1. Cardin. col. 2. & Felin. num. 5. Aley. in cons. 134 col. 1. libro 4. & in cons. 219. col. 4. libro 6. Dec. in l. si certis annis num. 17. C. de pact. s, Grat. cons. 121. col. 2. libro 2. Gram. in cons. 144. col. 2. in ciuilibus, Boer. in decis. 124. num. 7. & in decis. 171. num. 15. cuius conclusionis ra-
3 tio fuit, quia Actus ita præsumitur gestus, vt omnino valeat non autem, vt pereat, l. 3. ff. de testam. milit. l. quoties de verbor. obligat. & c. Abbate sanè de verb. signifi. & aperte censuit glos. in l. si post diuisionem in verbo non posse C. de iuris facti ignor. quod præsumitur pro validitate, actus donec de inualiditate constiterit, & idem tradunt Bald. in l. 2. in fi. C. de edicto diui Adria. tollen. & alij quos comme-
4 morat Vatius in tract. de nullitate in tit. quid sit nullitas n. 24. & accedit quod legis præsūptio non ad infirmandum, sed cōfirmādum adaptatur Bald. in leg. si quis filio in princ. de legat. 1. & illum secuti sunt Ias. in l. 1. in princ. nu. 1. ff. de eo quod certo loco, & idem in l. quoties col. 1. versic. 4. adde de verb. oblig. decis. in consil. 77. num. 2. in fin. & lege in contrahenda num. 5. de regul. iuris quo loci num. 7. subiungit ipsemet Deci. hanc præsumptionem esse cæteris firmiorem, ac efficaciorem, id quod scripsit idem Decius in concil. 140. num. 6. & in concil. 448. nu. 17. in l. postquam liti n. 23. C. de pactis, & in cap. super eo col. 7. & cap. quoniam Abbas de officio de legat. & idem affirmarunt Purpur. in l. rogasti §. si tibi nu. 38. ff. si certū peta Galliaula in l. Centurio nu. 143. ff. de vulg. & pupil. subst. Alcia. in tract. de præs. in reg. 3. præs. 34. num. 1. & Neuizan. l. 6.

Sylua

An oblatio verbalis sit per se sufficiens ad excusandum moram debitoris, quoties creditor recusat recipere.

DECIS. CXXX.

1 Circa istius articuli difficultatem orta fuit decisio, quod quamuis alias oblatio verbalis non sufficiat ad excusandum debitorem à mora, tamen sufficit, quoties creditor recusat recipere, l. qui decem de solut. Boer. in decis. 124. num. 26. & sequent. Gabriel. de solut. conclus. 8. num. 1. Alex. in l. si mora sub num. 5. versic. quinto fallit ff. de verb. obligat. Tiraq. de retract. conuent. §. 4. glosa 6. nu. 21. Ruin. cons. 70. nu. 4. lib. 1. Soccin. consil. 199. num. 3. lib. 2. Natta cons. 3. num. 4. lib. 1. Cepol. in cōsil. ciuil. 107. num. 15. Bal. in l. 1. num. 4. c. nè lic. test. prouoc. quod procedit etiam in annuis
2 seù temporalibus præstationibus, nam semel oblata vna præstatione, & reuocata oblatio nō est amplius facienda, & vsuræ non currunt, vt probat textus in l. si per te non stat C. de vsuris qui tex. loquitur in vsuris, quæ quotidie currebāt, & in l. qui Romæ §. seia ff. de verbor. oblig. vbi pariter agitur de vsuris debitis ex trāsactione, quā quis impugnabat, & in l. pater seuerinā §. fi. de cōdit. & demōstr. vbi quod in legato annuo sufficit oblatio donec creditor mutat volūtatē; idē etiam tradit Cassan. in cons. 41. col. 2. sub n. 3. Fulg. cōs 201. n. 2. & eò magis hoc est
4 annuēdū, dū cōstat de animo creditoris, quod non vult tūc, nec in futurū recipere, vt declarat Gabriel in d. cōcl. 8. n. 5. de solut. post Cassan. in cit. cōs. 41. n. 3. Claud. de seissel. in l. si mora nu. 10. ff. soluto matr. de quo animo etiam in futurum dicitur cōstare per cōiecturas, vt per Fulg. in cōs. superius citato 201. n. 2 vbi creditor recusabat accipere pecunias, quia dicebat, quod volebat bona, & cōcludit ex hoc impediri cursum vsurarū pecuniæ, quod pariter probatur in cit. §. seia vbi ille qui litigabat super transatione censetur recusare vsuras ex trāsatione debitas, vt ibi not Bar. n. 1. & Ias. n. 191. quod maximè verū est ad excusādū ipsum debitorē, qui potest propterea credere, quod sicuti creditor semel recusauit vnam præstationem, ita etiam sit recusaturus in futurum, Ruin. cōs. 113. sub nu. 1. lib. 1. & nec facit, quod de oblatione faciēda pendēte iudicio tradit Capyc. dec. 16. nu. 6.
5 quia ipse Capyc. cum alijs per eum congestis loquuntur, quando pendet iudicium super conducitate, sed nō quando vlterius creditor, seù Dominus neget recipere, quia tūc omnis mora & caducitas penitus cessat, vt probatur in cit. §. seia, & sequuntur ferè omnes in principio citati, qui loquuntur quoad excusandum à pœna, & à caducitate, & hinc indubitatum videtur, si creditor expressè dicat, quod non vult acceptare etiam in futurum, pro quo bene facit, quod dicitur de citatione, quia sicut cita-
6 tio legitimè facta non est vlterius facienda in alijs terminis, quando citatus expressè recusauit nolle amplius comparere in iudicio, glosa in l. tres denunciationes C. quomodo, & quando iudex Bart. in l. ex consensu §. fin. in fin. ff. de appellat. glosa in cap. de illicita 24. quæst. 3. & ibi Archidiac. glosa in d. l. tres denunciationes, vbi Bar. Bal. Angel. & Castrens. & Salycet. C. quomodo, & quando iudex, Rota in nouis in decis. 49. in nouis Vigel. in decis. 21. centur. 6. & est communis opinio, de qua attestatur Alex. in cons. 81. libro 2. & sic etiam oblatio semel legitimè, & benē facta non est al-
7 terius facienda, si creditor recusauerit nolle amplius recipere, etiam respectu futuri temporis,
8 quod argumentum à citato ad creditorem morosum valet secūdum Doct. in cit. l. qui Romæ in princip. de verb. obligat. & tradit Soccin. in Regul. 269 num. 11. fuerit dictum, quoad hoc, vt debitor propter moram excusetur oblationem non dici legitimam, nisi tria copulati-
9 uè cōcurrant, Primo, quod sit facta purè, & nō conditionaliter, Grat. cons. 93. col. fin. libro 1. secundò, quod creditor expressè eam recusauerit, Gabriel. conclus. 8. de solut. num. 2. tertio quod Recusatio sit iniusta, quia si creditor habeat iustam causam recusandi oblationem factam, debitor à mora minimè excusatur, Grat. in d. cons. 93. col. fin. Gabriel in d. conclus. 8. num. 3. de solut. vnde si pars delicti tantum offeratur, creditor non cogitur eam recipere. Alex. in l. quidem existimauerunt num. 8. vbi Ias. in 6. versic. primò intellige ff. si certum petat. Salycet. in l. 1. num. 36. de solut. & hoc quando to-
11 tum debitum est Clarum, neque à debitore reuocatur in controuersiam, in quibus terminis loquitur textus in l. tutor §. huius ff. de vsur. secus quādo debitor partem debiti confitetur, & partem neget, quia tunc creditor non habet iustam causam recusandi, sed tenetur recipere partem debiti, quam Reus confitetur, & iudex ad id potest eū cōpellere per dispositionem textus in cit. l. quidam existimarerūt ff. si cert. petat. & ibi notāt omnes, vt per Alex. ibi num. 7.
12 & sequent. & idem est quando pars debiti est liquida, pars vero indiget liquidatione, quia tūc creditor tenetur recipere id quod est liquidū, nā ante liquidationē pars non potest dici in mora, vt tradit Afflict. in decis. 205. post Alex. in d. l. quidam num. 5. in fine, vbi inquit creditorem non habere causam recusandi partem debiti, si alia pars sit illiquida, vt etiam fuit resolutum in Rota in vna Tauoren. fructum 27. Nouembris 1585. Coram Cantuccio, vbi cum præ-

præsuppoſito etiam, quod vſuræ ſint pars de-
13 biti principalis, fuit dictum, quod quando fructus, ſeu vſuræ ſint illiquidi, vel alias in iudicio negantur ſortem principalem creditor aceptare cogitur.

SVMMARIVM.

1 *Appellari an poſſit à ſententia lata in cauſa reformationis penſionis, ibi, & declaratur text. in elem. 1. de iure patronatus, & de congrua aſſignanda, & à ſententia, quæ eam aſſignat, an poſſit appellari ibi, & declarantur plures deciſiones Sacri Concilij Tridentini, & nu. 5. & 6. & 7.*

4 *Appellatio declaratur, an detur in cauſa alimentorum.*

7 *Quæſtio an poſſit appellari à ſententia lata in cauſa reformationis reſoluitur, & nu. 8. vbi ad contraria reſpondetur.*

9 *Appellari, an poſſit a procedente ſecundum conſcientiam.*

Vtrum à ſententia lata in cauſa reformationis penſionis in fauorem Rectoris, cui eſt aſſignata pars congrua valeat appellari, quo ad vtrumque effectum ſuſpenſiuum, & deuolutiuum.

DECISIO CXXXI.

1 RAtio dubitandi pro opinione negatiua quod ſcilicet non poſſit appellari ſaltem quo ad effectum ſuſpenſiuum, erat primo propter text. in Clemen. 1. de iur. patr. quem text. vltra ibi ſcribentes latè declarant Rebuſſus in tractatu de congrua portione, q. 4. per totam Lambertin. de iure patron. lib. 2. p. 3. artic. 9. quæſt. 10. vbi probatur, quod Epiſcopus in aſſignatione congruæ portionis debet procedere ſecuudum conſcientiam, ſemotis omnibus exceptionibus, & allegationibus & conſequenter ſe mota appellatione, vt videtur etiam probare Concil. Trident. cap. 7. ſeſſ. 7. & cap. 16. ſeſſ. 25. de reformat. & cap. 8. ſeſſ. 21. & cap. 4. eadem ſeſſione, quæ omnia probant, quod ab aſſignatione congruæ portionis non admittitur appellatio, ſaltem, quo ad effectum ſuſpenſiuum, & cum in præſenti caſu ſimus in materia aſſignationis congruæ partis, non poterit appellari à ſententia, quæ eam aſſignat, ſaltem quod dictum effectum, & confirmatur hoc argumentum ex gloſa in d. Clement. 1. in verbo oneramus, quem ibi Cardin. Ancharan. & cœteri ſequitur, Lambertin. vbi ſupra artic. 13. quæ dicit, quod ſi Epiſco-
2 pus aſſignat de nouo rectori congruam portionem, & appellatur ab exceſſu aſſignationis Epiſcopus non tenetur deferre appellationi, quoad effectum ſuſpenſiuum, ſi verò ſit contentio ſuper congrua portione ab antiquo aſſignata, quæ tunc allegatur inſufficiens, & Epiſcopus maiorem aſſignet, a qua aſſignatio ne appelletur: Epiſcopus non tenetur deferre appellationi, quod ad dictum effectũ ſuſpenſiuum, itaque nullo caſu tenetur dictæ appellationi deferre, quia eſt ei onerata conſcientia & procedit ex dicto arbitrio, & ſententia, & de iure non appellatur à Iudice, cui eſt onerata conſcientia ex dicta gloſa, quæ admodum in iure eſt ſingularis, & eam plures ſequũtur, vt eſt videre apud Menoch. de arbitr. iudic. libro 1. quæſt. 8. nu. 40. & in materia appellationis cum compluribus alijs eam defendit idem Menoch. in dicto tractatu, lib. 1. quæſt. 70. per totam ſequitur etiam cum Franco, & alijs Lancellott. de attentat. cap. 12. p. 2. limitat. 10. per totam: ergo ad caſum noſtrum redeundo caſus gloſæ oneramus eſt caſus noſtræ quæſtionis, nam ſicut ibi erat quæſtio ſuper congrua antiqua augenda, ita in preſenti, & ſicut ibi Epiſcopus non tenetur appellationi deferre quo ad effectum ſuſpenſiuum, ita erit hic ob congruæ fauorem, & ſic dicta gloſa iuncto text. ineuitabiliter facit pro hac negatiua ſententia.

3 Secundo pro hac opinione facit, quia in cauſa alimentorum non conceditur appellatio à ſententia lata in fauorem alimentorum, ſaltem, quo ad effectum ſuſpenſiuum, vt notat ibi per text. Bar. in l. final. ff. de appellat. recipiend. num. 1. vbi cœteros, quam plures antiquos allegat gloſa in cap. qua frõte in verbo decedat de appellat. §. in quibus, num. 11. de Corduba alimentis, §. ſi vel parens, num. 26. vbi de communi Doctorum ſententia teſtatur Lancellot. de actentat. limit. 24. nu. 5. cum ſequent. Pontat. de alimentis, cap. 19. per totum latiſſimè poſt alios, Valaſc. in deciſ 1. ſi igitur in cauſa alimentorum non conceditur appellatio, quia res dilationem non recipit, ita pariter erit in cauſa congruæ, quæ alimentis æquiperatur, vt notat Gigas de penſion. quæſt. 95. & notant Doctores in d. Clement. 1. & Rebuſſus vbi ſupra, & in titulo de ſententijs prouiſionalibus in præfat. nu. 137. & hanc ſenteutiam ſequutus eſt Rota coram Grato in cauſa decimarum legionenſis, de qua deciſione meminit Lancellott. in dict. tractatu de attentat. limitat. 24. nu. 6. & 7.

4 Supradictis tamen non obſtantibus contrarium fuit deciſum, vt ſcilicet, poſsit appellari à ſententia lata in cauſa reformationis penſionis in fauorem rectoris, cui eſt aſsignata pars congrua, quoad vtrũque effectum ſuſpenſiuum, & deuolutiuum, in iure

enim

enim semper, & in omnibus casibus permittitur appellatio, quoad vtrumque effectum, suspensiuum, & deuolutiuum, nisi inueniatur prohibita, vt in locis vulgaribus, at vero in hoc casu non inuenitur prohibita, vt patebit infra ex responsione ad contraria ergo,
5 erit permissa, & hanc opinionem tenendo, pro qua sic extitit decisum, & teneri debet, & vera est, & semper vidi practicari:
6 non obstant contraria, nam ad primum respondeo, quod loquitur, quãdo Episcopus ex officio assignat congruam portionem curato, quam antea non habebat, & non per viam actionis à parte intentatæ, vt in præsenti quęstione, & ita etiam procedunt decisiones sacri Concilij supracitatę, cum enim Episcopus procedat ex officio, procedit secundum suam conscientiam ad assignãda alimenta Rectori, vt comodè possit Ecclesię deseruire, & procedit summariè, & de plano, vnde non sit mirũ si appellatio nõ sortiatur effectum suspensiũ; qñ verò assignata est congruo a Sũmo Pontifice, vt in presenti casu; procedit per viam actionis, & ad partis petitionem, & sic quo ad vtrumque effectum semper conceditur appellatio propter præsumptionem, quæ est pro assignatione antea facta, & quia tunc non est periculum in mora, nec maxima inopia ex parte Rectoris, cum possit sibi proui-
7 dere congrua assignatione facta. Neque obstat dicta glosa in verbo oneramus, in secundo casu, nam iure non probatur, nec eam probat dicta Clementina, quæ solum loquitur, quando de nouo congrua assignatur Rectori, quæ antea nunquam fuerat assignata, ideo securè cõtra illam tenẽdum est: tum quia Imol. ibi in fin. d. clem. intelligit, qñ Episcopus procedit ex officio ad assignationem congruæ, & est quando inter eum, & patronum super congrua assignata non vero, quando procedit ordinariè ad partium petitionem, & est quæstio inter patronum, & Rectorem: neque
8 etiam obstat, quod à procedente secundum conscientiam non detur appellatio, nam vt videre est apud Menoch. & Lancellotum, hæc opinio non est secura, & multi contra eam tenent, & si demus, quod vera sit, quando Iudex non grauat nimis partem, nec excedit notabiliter, si tamen excederet, daretur appellatio, quoad vtrumque effectum, vt vult Franch. in cap. statutum §. assessorem in verbo conscientiæ de rescriptis in 6. Ad secun-
9 dum respondetur, quod dupliciter proceditur in causa alimentorum, primò summariè, & ex officio Iudicis, scilicet quando pupillus qui non habet, vnde se alat, petit alimenta infanti pupillo, vel minori, vel filijs, vel parentibus, vel quando aliquis petit hæreditatem ascendentium, & lite pendente petit sibi decerni alimenta, quia non habet, vnde se alat, & expensas litis faciat, vt in casibus, quos cumularunt latè Pontanus de alimentis, cap. 19. per totum, Lancellottus de attentatis limitat. 24. num. 6. & 7. & tunc a sententia, vel decreto alimentorum non conceditur appellatio, vt supradicti existimant, tum propter necessitatem naturæ, & præsumptionem iustitiæ, tum etiam ne procedatur in infini-
10 tum, & sic practicatur: Secundo proceditur ordinariè, & ad partis petitionem, & per viam actionis, vt in præsenti casu, vt quando alimenta debentur ex contractu, & tunc proceditur ordinariè, & habet locum appellatio, maximè si litigans possit se aliundè alere, & ita declarat Corduba de alimentis, §. vel si parens, nu. 33. qui allegat Abb. Didac. Perez & alios.

SVMMARIVM.

1 *Relegatus potest finito tempore redire absque licentia ad locum, à quo fuit relegatus.*
2 *Probibitum ad tempus, post illud censetur permissum.*
3 *Priuilegium concessum ad tempus extinguitur elapso tempore.*
4 *Suspensus ad tempus, elapso tempore non indiget absolutione.*
5 *Remotus ab officij exequutione elapso tempore reuocatur.*
6 *Feudum concessum ad tempus, elapso tempore potest auferri à feudatario nullo dato tempore, quod iudicatis datur, imo redit ipso iure ad concedentem.*
7 *Assensus Apostolicus concessus ad tempus alienandi bona Ecclesiæ pro necessitatibus contingentibus, non extenditur vltra tempus.*
8 *Vti limitati temporis est, vt contrariam continent dispositionem.*

An relegatus finito exilio possit redire absque licentia Curiæ.

DECIS. CXXXII.

1 PRoposito huiusmodi dubio, fuit resolutum affirmatiuè, videlicet, quod relegatus finito exilio possit, & valeat redire absque licentia Curiæ fuit, vt in specie, & in proprijs terminis, sic docuit consulendo, Bald. in consil. 35. volum. 3. & in cap. ex litteris, nu 22 de constitut. & in leg. actione §. labeo, ff. pro socio, & eum sequuti sunt, Dec. in consil. 61. volum. 1. Alban. cons. 60. nu. 6. cum sequent.

2 Bursat conf.123. Mandel.conf.31.nu.4. prohibitum enim ad tempus, post illud censetur permissum, ad text. in l. Imperator ff. de postulando l.fratres, ff.de pœnis, Dec.in d. conf. 61.nu.4. Angel.in l.si vnus, §.cum reo, ff. de
3 pactis, hinc priuilegium cōcessum ad tempus, elapso tempore extinguitur, cap. cum in cunctis, cap.nè pro defectu de electión.cap.si propter de rescriptis, cap.statutum de præbendis in 6.l.quoties, C. de precibus Imperatori offerendis; scribentes in c. cum accessissent de constitut.quo casu expirat ipso iure, cap. de
4 causis vrbi, Bald. de officio delegati: hinc suspensus ad tempus, elapso tempore non indiget absolutione, vt tradit Abb. in capitulo
5 primo de iudicijs, & remotus ad tempus ab officij exequutione, tempore elapso reuocatur glosa in cap placuit 21.quæst.2.hinc est, quod
6 feudum concessum ad tempus, potest elapso tempore auferri à feudatario nullo dato tempore, quod datur iudicatis, vt post Bald. in cap. 1. num. 8. de content.inter dom.& fidel. voluit Paris.de reinte gr.in cap. Dominus, sine alijs Iudicijs, num.2. fol. 76. immo elapso tempore redit feudum, & possessio ipso iure, tanquam si naturaliter moriatur, Bal. in cap. quæ in Ecclesiarum, nu. 62. de constit. Alex. in consf.124.nu.2.& 3.versic.plus lib.1. Ias.in l.clam possidere, §. qui ad nundinas, ff. de acquir. quod tamen vetum non est, quando feudum ab alio possidetur, eò enim casu possidēs est citandus, non autem spoliandus, vt docuit Affl.in constit. pacis cultum, n.27. finito tamen feudo per lineam extinctā, in Regno absque vlla sententia fiscus spoliat agnatum, qui aperto iure nou succedit in feudo, vt post Afflict. in dicta constitut. pacis cultum scripsit
7 Campagna in cap. Regni dudum ex præsumptuoso, num.13.& hinc assensus Apostolicus concessus ad tempus alienandi bona Ecclesiæ pro necessitatibus contingentibus non exten-
8 ditur vltra tempus, quia vis limitati temporis operatur, vt contrariam contineat dispositio- uem, vt habetur per text.in dict.l.fratres, ff.de pœnis, sequitur Dec.in citat.consil. 61. num. 4.post Angel.in l.si vnus, §.si cum reo, ff. de pactis.

SVMMARIVM.

1 *Dominus agens ad caducitatem rei emphythæotica tenetur probare illius dominium.*
2 *Item probatio hæc debet fieri per scripturam, vel saltem per solutionem continuatam per triginta, vel quadraginta annos, qua coadiuuetur scriptura facta de emphyteusi, vel alia coniectura euidenti, & nu.3.*
4 *Res qualibet sui origine libera præsumitur, & seruitus e contrario non habet causam naturalem, sed aut impositiuam, aut præscriptam.*
5 *Dominium rei emphyteotica ad effectum deuolutionis concludenter, & exactè probari debet, ita vt non admittatur iuramentum suppletorium, & nu.6.*
7 *Item nec locationes, aut solutiones, pro illius probatione sufficiunt, & nu.9.*
8 *Locatio, concurrentibus adminiculis, puta solutione canonis, & confessione probat dominium; quando non agitur ad deuolutionem.*
10 *Dominus agens ad rem feudalem, concludenter eius dominium probare tenetur, quod res sit illamet, quam ipse concessit in feudum.*
11 *Amplia etiam si res sit posita intra fines castri, seu feudi, & inuestitura sit generalis, cum pactis, & terris, &c. reprobata opinione contraria, & nu.12.*
13 *Item siue res intra fines feudi comprehensa possideatur à tertio; siue ab ipso inuestito de feudo.*
14 *Bona præsumuntur libera, nisi seruituti obnoxia doceantur.*

An Dominus agens ad caducitatem rei emphyteoticæ, illius dominium probare teneatur.

DECIS. CXXXIII.

1 Circa istius articuli difficultatem, affirmatiua inoleuit decisio scilicet, quod Dominus agens ad caducitatem rei emphyteoticæ, illius dominium probare teneatur, vt in proprijs terminis, fuit resolutum in Rota in vna Foroliuiens. parrochialis 3. Iunij 1588. apud Millinum, & in vna Romana prætensæ deuolutionis, 13. Nouembris 1596. coram Litta, & sequuti sunt Bero in cousil. 99. num. 4. & 5. lib. 3. & speculator in tit. de locato § nuuc vero, versic.72.& sequen.& hanc
2 probationem esse faciendam per scripturam, innuit glos. ex magis communi in leg.1.& ibi Bald.& Ias.num.61.cum seqq. C. de iure emphyteotico, quam sequuti sunt, Afflict. in decis.72.nu.7.in fin.Guid. Papa, in decis. 24. in princ. in decis. 582. sub num. 3. multis comprobat, hanc esse communem opinionem. Idem asserit Iul.Clar.in §.emphyteosis, quæst. 4.plenius, Cacheian.in decis. 52. num. 1. Viuius in decis. 390. numero 2. Milanens. in

in decis.1.nu.123.lib.1.Surd.in decis.10. nu. 1.Barz.in decis.50.nu.27.post Barthol. Alex. Angel.Ioan.de Platea.Barthol. Soccin. & Iacobin. quos allegat Ceuallus practicar. opin. commun.contra commun. quæst. 356.lib. 1. Crauett.in consil.112.num.8. Misinger. in §. adeo,num.25.inst.de locat.& conduct. Vallascus in consultation.87.nu.9. vol. 1. publicus in consuetud. Aluern.tit. 21. art. 16 num. 4. Turrec.in cons.33.nu.3. vol. 1. Pachin. controuers.iuris lib.1.cap.84.Bursat. in cons. 26.
3 num.16.vol.1.aut saltem per solutionem continuatam per 30.vel 40.annos,quæ adiuuetur scriptura facta de emphyteusi, vel alia coniectura euidenti, vt est reseruatio dominij, vt post Rom. cons. 127. tradit Silua n cons. 57.
4 nu.43. alias enim quælibet res in sui origine præsumitur libera, l.altius, C.de seruitut. & seruitus a contrario non habet causam naturalem,sed aut impositiuam,aut præscriptam, Bald.in cap.cum omnes,nu.31.de constit. Ias. in l.si prius,nu.40. cum seqq. ff.de oper.nou.
5 nunc. Vnde hoc ca u dominium probari debet concludenter l.1.C.de alien.iud mut cau. fact.Bald. in leg. cum res in fine.C.de probat.
6 Alex cons.10.cum duobus sequen.in tantum quod non admittatur iuramentum in supplementum,Ias.in l.admonendi,nu.112.ff.de iu-
7 reiurand. Neque locationes confessiones, aut solutiones pro illius probatione sufficiunt, c. inter dilectos prope finem, de fide instrum.l. ad probationem,C.locat. Alex. in l. rem alienam in princ.ff.solut.matrim.& cons. 12. nu. 4.lib.4. Ruin. cons.47. num.6. lib.1.Calcan. cons.32.nu.8.Boer.quæst. 105.nu. 13.Caputaq.decis.280. par.1. & fuit resolutum in vna Romana domus S. Agnetis 19. Iunij 1589. coram Orano, & in alia Romana domus 11. Maij 1592. coram Card. Millino, in qua fuit dictum, quod licet locatio concurrentibus
8 adminiculis, puta solutione canonis, & confessione alias sufficiat ad probationem dominij,Bart.in l.ad probationem,C.locat. Angel. in l.officium,nu.2.ff. de rei vendicat. Soccin. Sen.cons.89.nu.11.lib.1.Dec.cons.146.num.
9 14. Nihilominus ad effectum deuolutionis, non sufficit, sed requiritur probatio concludens, & exacta, ex traditis per Capuraq.d.decis.280.p.1. Et istud procedit etiam, vbi agi-
10 tur ad rem feudalem; Nam Dominus concludenter dominium suum probare tenetur, & quod res sit illa met quam ipse concessit in feudum,cap.1.vbi glos.1.de controuer. inter mascul.& femin.Ioann. Andr.& alij in cap. nimis de iure iuran. Alexand.cons.129. nu.1.
11 lib.1.Afflict.decis. 267. quod procedit etiam si contineatur intra fines castri,& inuestitura sit generalis cum pactis terræ,&c.quia non ex hoc sequitur, quod bona in particulari sint feudalia,vt per Brun.cons.90. nu. 2. & 3. quẽ sequuntur Natta cons.514,nu.26. cum seqq. & cons.520.nu.5.Aym.cons.54.nu.9.& 253. nu.7. Roland.cons.82. nu. 11. vbi de communi.& nu.14.lib.2.& cons. 98. nu. 16. & cons. 25.lib.3.Decian.cons.35.lib. 1. Neque est ve-
12 ra eorum opinio, qui tenent, quod quidquid est intra fines feudi sit feudale, vt per Affl. in d.cap.1.nu 12.& seq.de controuers.ext.masc. & fœmin.Bellon.cons.10.nu.11.idem Afflic. d.decis.207.Clarus in §.feudum, quæst.18.& resolutum coram Bubalo in vna Asten. feudi 27.Aprilis 1584.& deinde coram Orano in vna Romana Census 13. Iunij 1586. & licet aliqui velint hoc procedere quoad bona, quæ intra fines feudi, seu castri possidentur à tertio, secus quo ad ea, quæ possidentur per ipsum inuestitum de feudo, Decius cons. 517. num.9. Menoch.de præsumpt.lib.3.præsumpt.161.nu.5.vers.hoc casus,Natta consil.406.
13 attamen Rota hanc declarationem non approbat; sed indistinctè tenet, quod bona in territorio castri contenta, siue intra fines feudi comprehensa libera præsumantur, nisi feu-
14 dalia doceantur, & hoc siue illa possideantur a tertio, siue ab illo inuestito, & ita tentũ etiã in vna Leodien. hæreditatis, 14. Nouembris 1603.coram Seraphino.

SVMMARIVM.

1 *Sententia nulla parte opponente non potest confirmari, sed debet omnino super nullitate pronunciari.*
2 *Iudex non potest facere numerum sententiarum aduersus ius litigatoris.*
3 *Sententia nulla non potest confirmari parte opponente, etiam si nullitas primæ sententiæ influat in secundam confirmatoriam.*
4 *Sententia, quamuis in totum non sit nulla sed pro parte, tamen non potest confirmari nisi diuersa capita contineat.*
5 *Absque appellatione sententia nulla rescinditur.*
6 *Forma, & non materia in sententijs consideratur.*

An sententia nulla, parte opponente confirmari possit.

DECIS. CXXXIV.

IN casu occurenti pro vero fuit habitum, quod licet sententia nulla certis casibus confirmari possit, vt notatur in l.si expressim

ff. de appellat. non tamen Iudex parte opponere potest illã confirmare, sed debet omnino super nullitate pronunciare, Bart. in leg. si vt proponis in fine, C. quomodo, & quando Iudex Crauetta in cons. 270. vers. posito Franc. in cap. dilecta, nu. 25. de appellat. Bald. in l. tale §. fin. quæst. 12. ff. de pactis Alex. cons. 3. sub
2 nu. 4. lib. 5. Put. in decis. 72. libro 3. alias grauaret partem, & faceret numerum sententiarum contra ius ligatoris, Caputaq. in decis. 266. par. 1. & fuit resolutum in Rota in vna Vercellen. prętensi spolij 5. Maij 1586 coram Plato, & in vna Patauina decimarum 9. Iulij
3 1576. & prædicta locum habent etiam si nullitas primæ sententiæ influat in secundam confirmatoriam, quia sicut prima non potest confirmari, Alex. cons. 112. nu. 77. lib. 2. Crauetta in cons. 171. col. penult. versic. secundo, ita nec ipsa confirmatoria, cum sit etiam ipsa nulla, per ea, quæ scribit, Roman. in cons. 738. Felyn. in cap. ea quæ post nu. 2. versic. sed Innocent. præsupponit, de re iudicat, & proce-
4 dũt etiam, quamuis sententia non sit nulla in totum, sed pro parte, quia nec etiam sententia pro parte nulla reformari, aut confirmari potest pro ea parte, quæ est valida, nisi contineat diuersa capita, vt est communis Doctorum opinio in l. final. ff. de iurisd. omn. iudic.
5 vbi Bolognet. nu. 13. Puteus in decis. 320 lib. 1. Rota diuers. in decis. 205. part. 2. vbi ad l. 1. §. item si calculi, ff quando sententia sine appellat. rescind. ad ea, q̃ ex aduerso allegabatur fuit responsum; quod dispositio illius text. potius faciebat in contrarium, dum decidit, quod ab huiusmodi sententijs non est necesse appellare, quia absque appellatione rescin-
5 duntur, & licet Bal. in l. 2. nu. 2. C. de re iudic. aliter teneat, tamen Salyc. ibi reprehendit ip-
6 sum optima ratione, in sententia enim forma, & non materia consideratur.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicato largo modo hæretici dicuntur.*
2 *Cedulones affiguntur, vt excommunicatus videns se ab alijs vitari, agnoscens confusionem suam erubescat, & conuertatur.*
3 *Excõmunicatus est statim absoluendus propter mala, quæ affert excommunicatio.*
4 *Cedulones possunt affigi contra excommunicatos, si comparent, & petunt absolui.*
5 *Debent publicari excommunicati, donec satisfecerint.*
6 *Cedulones non solum affiguntur, vt excommunicatus conuertatur, sed, vt alij ipsum euitent.*
7 *Excommunicatio dicitur medicinalis non solum propter excommunicatum, vt conuertatur, sed vt alij de communitate terreantur.*
8 *Excommunicari potest illa, cui excommunicatio non est profutura.*
9 *Expedit rei publicæ aliorum delicta nota esse.*
10 *Ex publicatione nullum præiudicium fit excommunicato.*
11 *Appellatione pendente fit denuntiatio.*
11 *Quod tibi non nocet, & alteri prodest fieri debet.*

An Cedulones possint affigi contra excommunicatos, si comparent, & petant absolui.

DECISIO CXXXV.

QVoniam aliqui, & præsertim in hac fidelissima Ciuitate Neapolis, inobedientes Illustriss. Archiepiscopo, dum contra eos infligitur excommunicatio magis timens affixionem cedulonum, quam ipsam excommunicationem propter infamiam, nam ex-
1 communicati solent, largo modo vocari hæretici. secundum Archidia. & Gemin. in cap. 1. de hæret. in 6. antequam affigantur cedulones, comparent in dicta Curia petentes absolui; propterea fuit dubitatum, an hoc non obstante cedulones contra eos affigi possent, &
2 pro negatiua sententia adducebatur, quod cedulones affiguntur, vt excommunicatus vidẽs se ab omnibus vitari, aspiciens confusionem suam, erubescat. & conuertatur Clement. 1. de pœnis, & ibi Ancharan. nu. 15. cap. 1. de exception. in 6. qui finis in excommunicato cõ-
3 uerso petente absolutionem cessat, & præterea, quia excommunicatus est statim absoluẽdus, propter mala, quæ affert excommunicatio, vt testatur glosa communiter ab omnibus recepta in cap. qua fronte de appellat, & sic frustra affiguntur, si statim absolutio sequi debeat.
4 Tñ quidquid sit ex supra relatis, contrariũ pluries fuit decisum, & seruatum, videlicet, quod cedulones affigantur contra excommunicatos, etiam, quod comparuerint, & petierint absolui, nam textus in d. Clement. 1. §. &
5 quia de pœnis, dicit quod debent publicari excommunicati, donec satisfecerint, & ibi, addit. Zabarell. & absoluantur, idem sequitur Abbas in cap. ea noscitur per illum textum notab. 2. de sententia excommunicat. dicens ad officium prælatorum spectare denunciare excommunicatos, etiam nemine requirente, & eos vitari facere, donec satisfacerit. & fue-
6 rint absoluti, & insuper facit, quod cedulones

non

non solum affiguntur, vt excommunicatus conuertatur, sed vt alij ipsum euitent, donec fuerit absolutus, cap. curæ 11. quæst. 3. Vgolin. de censuris, cap. 21. §. 2. tab. 1. & excom-
7 municatio dicitur non tantum medicinalis propter excommunicatum, vt conuertatur, sed vt reliqui de communitate terreantur, vt latè probat Couarr. in cap. alma mater de sententia excommunicationis in 6. & propterea
8 dicunt DD. quod Episcopus potest excommunicare illum, cui excommunicationem nõ profuturam scit, vt alios terreat, nisi excommunicatus deterior efficeretur, Felyn. in cap. ad Apostolicæ. de except. Abb. in cap. ab excõmunicato de rescriptis, & in specie quod expediat reipublicæ publicare excommunicatos, tradit Ancharan. in Clement. 1. nu. 15. de pœ-
9 nis, & expedit reipublicæ aliorum delicta nota esse. l. eum qui nocentẽ, ff. de iniurijs: maxi-
10 mè cũ ex publicatione nõ fiat aliquod præiudiciũ excõmunicato, declaratio. n. nihil noui inducit, l. hæredes palam, ff. de testament. cap. pastoralis, §. rerum de appellat. & hinc etiam
11 appellatione pendente fit denunciatio d. §. verum de appellat. & talis affixio prodest rei publicæ, ergo fieri debet ex regula, quod tibi
12 non nocet, & alteri prodest fieri semper vtique debet, l. 1. §. debita ff. de aqua pluuia arcẽda, glos. in l. 2. ff. soluto matrimonio, tãtò magis, quod res per sententiam erat effecta notoria, cap. cum olim de verb. significat. Butr. in c. per vestras de cohabitat. cleric. & mulierũ, & præterea, si vt magis quis confundatur, potest pro pœnitentia absolui in multitudine gẽtium, & ex tali causa differri etiã absolutio, glos. in c. si quis autem 18. dist. in. eodem modo poterunt affigi cedulones ad maiorem confusionem, & ex his patet responsio ad contraria.

SVMMARIVM.

1 *Clericus non potest accusare laicum de aliquo delicto, vbi veniret imponenda pœna sanguinis.*
2 *Accusatio dicitur genus illaudabilis intentionis.*
3 *Clericus potest accusare laicum de delicto, cum protestatione citra pœnam sanguinis.*
4 *Clericus potest accusare laicum, vbi prosequeretur propriam, vel suæ Ecclesiæ iniuriam, dummodo ex tali accusatione accusato non veniret imponenda pœna sanguinis.*
5 *Clericus potest accusare, quando prosequitur propriam iniuriam, vel suæ Ecclesiæ, vbi pro crimine veniret imponenda pœna perpetui carceris, vel fustigationis, vel seruitutis,*
6 *Clericus potest agere, cum protestatione citra pœnam sanguinis contra interfectorem fratris, & aliorum propinquorum.*
7 *Iniuria facta vni de familia censetur facta omnibus de familia.*
8 *Consanguineum offendens frangit pacem.*
9 *Inimicus consanguinei mei dicitur meus inimicus.*
10 *Quando iniuria est communis, ex quo illata est vni de familia, censetur facta omnibus de familia.*

An clericus possit agere cum protestatione citra pænam sanguinis aduersus interfectorem fratris, & aliorum propinquorum.

DECIS. CXXXVI.

1 APerta sunt iura: clericum non posse accusare laicum de aliquo delicto, vbi veniret imponenda pœna sanguinis, cap. nullus clericus 11. q. 1. cap. sacerdotes, 2. q 7. Abb. in cap. cum P. Manconella, nu. 8. & 10. de accusat. Turrecremat. in cap. sicut sacerdotes, nu. 172. & 3. quæst. 6. & in cap. 1. vbi etiam Innocent. & Soccin. nu. 18. quæst. 2. Cumia de sindic. cap 23. nu. 27. vbi dicit, quod accusatio erit nulla, si pars accusata de hoc se opponat Frecc. qui multos congerit, in tractat. de præsent. instrument. p. 13. quæst. 1. nu. 8. Eugen. in cons. 76. nu. 177. Zecchus de priuileg. Eccles. priuileg. 112. nu. 18. & priuileg. 138.
2 nu. 5. & sequent. accusatio enim dicitur genus illaudabilis intentionis, c. si quis Episcopus 2. q. 7. & ideo clericus debet ab ea abstinere, c. cũ ab omni spe, de vita, & honest. cleric. Foller. super constit. Regni, cap. Item quod nullus, in tit. de Episcop. & Cleric. Eugen. d. cons 76.
3 nu. 177. licet possit clericus accusare Laicum, cum protestatione citra pœnam sanguinis, iuxta text. in cap. prælatis de homicid. in 6.

His sic præmissis fuit dubitatum, an possit clericus agere cum protestatione citra pœnam sanguinis contra interfectorem fratris,
4 & aliorum propinquorum, & dicebatur, quod clericus potest accusare Laicũ, vbi prosequeretur propriam, vel suæ Ecclesiæ iniuriam, dummodo ex tali accusatione, accusato non veniret irroganda pœna sanguinis c. cum sit generale de foro competenti, cap. prælatis de homic. in 6. cap. olim de iniurijs, cap. grauis de restitut. spoliat. Turrecrem. in cap. sicut Sacerdotes; nu 4. 2. quæst. 7. Decian. in tract.
5 crim. p. 2. lib. 6. c. 12. nu. 3. ideo quando prosequitur quis propriam iniuriam, vel suæ Ecclesiæ poterit laicum accusare, vbi pro crimine

ne veniret imponenda pœna perpetui carceris, vel ifu tigationis, vel serui tutis, cuius loco hodie est pœna remigandi super triremibus, cap. si res 14. quæst. 6. cap. grauis. cap. cum multæ 15. quæst. 5. Goffred. in summa in tit. de homicid. nu. 13. An char. in cap. postulasti, nu. 3. eodem tit. Clarus in §. fin. quæst. 14. num. 3, item quia text. in d. cap. prælatis concedit licentiam clerico agendi cum dicta protestatione contra malè factores suos, & non dicit suorum, & proinde omnes DD. ibi communiter concludunt, quod dicta protestatio non suffragatur agentibus causas alienas, nec testi, nec Aduocato, nec iudici: latè Couar. in clem. si iuriosi de homicid. in 2 part. §. 5.

6 His tamen in nihil obstantibus contrarium fuit decisum scilicet, quod clericus possit agere cum protestatione citra pœnam sanguinis contra interfectorem fratris, & aliorum propinquorum, ex eo quod iniuria facta vni de familia censetur facta omnibus de familia, Bar. in l. lex Cornelia ff. de iniur. Bal. in l. 1. C. de rapta virgin. in 5. notab. Butr. & Felyn. in cap. cum oporteat de accusat. Cacheran. in decis. 104. nu. 3. & decis. 15. Tiraquel. de pœnis, caus. 51. Menoch. de arbitr. iudic. cas. 262.
7 Gramat. in decis. 23. hinc pacis fractor dicitur, qui cōsanguineum illius offenderit, cum quo facta est pax, Marsil. in singul. 204. & 331.
8 hinc inimicus consanguinei mei dicitur meus inimicus, Bar. & Add. in l. tutor. §. si tutor. ff. de inspect. tutor, Alex. in l. fin. ita stipulatus, §. Grisogonus, num 21. ff. de verbor. obligat. Bal. in l. Athletę, ff. de suspect. tutor. Marsil. in l. 1. §. præterea, nu. 5. de quæst. Gomez. variarum resolut. tom. 3. cap. 12. de probat. delict. num. 14. in fine, & propterea, sicut oritur capitalis inimicitia, ex offensa propriæ personæ ita & personæ consanguinei, Gig. de crimine læsæ maiestat. quomodo, & per quos, quæst. 2.
9 & hinc dicitur tractari de proprio interesse, quando iniuria est communis, ex quo illata est vni de familia Dec. in cons. 133. nu. 4. Grama. in d. decis. 23. idem tenet Nauar. de iniur. & damno dato cons. 3. vbi concludit patrem clericum posse agere contra interfectorem filij cum protestatione prædicta, idem Couarr. in d. §. 5. nu. 4. ibi, aut saltē suis, & propinquis.

SUMMARIUM.

1 *Denunciare, vel accusare, quilibet tenetur hæreticos maleficos, & committentes alia delicta, quæ tendunt in perniciem rei publicæ.*
2 *Accusatio debet fieri in scriptis.*
3 *In causis sanctæ fidei denunciator habetur pro teste.*
4 *Testium depositiones sunt subscribendæ, vt probent.*

An denunciatio hæreticorum, & maleficorum sit facienda in scriptis cum expressione nominis denunciantis, & subscriptione eiusdem.

DECIS. CXXXVII.

1 Communis est DD. conclusio, quod quilibet tenetur accusare, vel denunciare iudici omnes committentes delicta tendentia in perniciem reipublicæ, vt sunt hæretici, rebelles, nigromantici, malefici, assassini, proditores Ciuitatis, aggressores itinerum, & similes, & talis denunciatio non debet esse fraterna, quæ tēdit ad correctionē fratris, sed iudicialis quæ tendit ad vindictam publicam, & parum differt ab accusatione, naturali enim ratione, quælibet persona, cum sit pars reipublicæ tenetur quasi pars toto ei succurrere, vbi viderit illam contagione infici, vel sceleribus corrūpi, adeundo publicam potestatem, vt metu pœnarum homines benè viuant, & bonum commune non perturbetur, Sotus de iustitia & iure, lib. 5. q. 5. artic. 1. & de denunciatione hæreticorum facienda habetur in bulla Gregor. IX. & bulla Innocent. IV. & in bulla Nicolai III. in quibus præcipitur excommunicari non denunciantes hæreticos, vel de hereri suspectos, quæ bullæ sunt positæ in fine directorij inquisitorum.

Fuit tamen dubitatum an talis denunciatio hæreticorum, & maleficorum sit facienda in scriptis cum expressione nominis denūciantis, & subscriptione eiusdē, & fuit resolutū affirmatiuè. s. quod tales denūciationes nō recipiantur, nisi denunciator cum iuramento examinetur cum expressione, & subscriptione proprij nominis, tanquam quilibet testis, & sic seruatur, & quidē rationabiliter primo,
2 quia accusatio debet fieri in scriptis, cap. accusatorum 2. quæst. 8. & sic tenet Sotus de iustitia, & iure, quæst. 5. artic. 2. secundo, quia in
3 causis sanctæ fidei denunciator habetur pro teste. cap. in omni negotio de testibus, & te-
4 stium depositiones sunt subscribendæ, cap. quoniam contra de probat. & qualitas personæ testis, dictum, ac modus deponendi consideranda sunt, l. 3. ff. de test. bus, quæ sine scriptura non facilè fiunt. Tertio, quia si nomen denunciantis non prodatur, non posset succurri damno Reipublicæ, si quidem iura dānant procedi ad inquisitionem per occultas cedulas, cap. inquisitioni de accusat, & hanc sententiam sequitur Zeccha de casibus reseruatis, casu 2. & colligitur ex Eymerico in 3.

part.

part.direct. inquisit. de secundo modo procedendi in causa fidei per denunciationem, vbi tradit modum redigendi in scriptis per notarium, denunciationem, & interrogandi denunciantem, cum interrogatorijs, iniuncto ei silentio, licet fuerit dictum prædicta esse intelligenda, quod scilicet non sit obligatus denuncians in scriptis denunciare, quia poterit verbo denunciare, sed debet pati, quod denũciatio redigatur in scriptis, & exprimat nomen suum, & cum iuramento super ea deponat, vt habetur per Eymeric. in d. 3. part. direct. inquisit. de secundo modo procedendi in causa fidei per denunciationem: nec prædictis videntur obstare bullæ supracitatæ, dũ dicunt denunciationem posse fieri confessario; si quidẽ non simpliciter id concedunt, sed taliter, q᷑ ad prelati notitiam perueniat, quare non prohibent, quin possit, si opus fuerit denunciatẽ cogere ad examẽ, nec dicunt denunciatorem ad id non teneri, aut satis fecisse, quamuis nomen suum minimè prodat, & scribi sinat, & cum iuramento non deponat. Debet tamen confessarij hortari pœnitentes, quod libenter denuncient tales personas cum magno eorum merito, & Reipublicæ vtilitate, & certiorare eos, quod eorum nomina nunquam inquisitis de fide pandentur, iuxta cap. statutum, §. iubemus de hæret. in 6.

SVMMARIVM.

1 *Regula standum donec probetur exceptio, cum pro ea præsumatur, nu. 2.*

3 *Regulam, qui pro se habet, ab onere probandi releuatur.*

4 *Regulam aduersus se habens, & limitationem adducens illam debet probare, etiam si persona sit priuilegiata, nu. 6.*

5 *Pro regula in dubio est pronunciandum.*

An habens regulam pro se releuetur ab onere probandi.

DECIS. CXXXVIII.

1 REgulæ standum inherendumque est donec contrarium probetur, idest donec probetur exceptio, seu eius fallentia, l. ab ea parte, ff. de probat. glo. in l. omnis deffinitio, ff. de regul. iuris Menoch. in cons. 238. nu. 17. & cons. 251. nu. 35. volum. 3. Gabriel. in cons. 102. nu. 6. vol. 2. latè Viuius alios referens, in decis. 135. vbi assignat rationem, quia præsu-
2 mitur pro regula, vt ante eum voluerunt Bar. & Dec. in l. 1. num. 8. ff. de regul. iur. Cephal. cons. 469. nu. 4. vol. 4. regulæ enim iuris tenaciter re ipsa obseruandæ sunt, nisi in contrarium appareat specialis dispositio, vt tradit Bertrand. in consil. 255. num. 2. vol. 6. & hinc
3 fuit apud nos plùries obseruatum, quod regulam habens pro se, habet intentionem fundatam, ita quod ab onere probandi subleuetur, vt tradit Bar. in l. quoties, ff. si quis caut. & in l. 2. vbi etiam Ias. nu. 33. ff. si quis in ius voc. non iuerit, Dec. in d. l. in 6. ff. de regul. iur. Menoch. cons. 98. nu. 13. & cons. 53. num. 11. & cons. 90. nu. 91. & in tractatu de arbitr. iudic. quæst. 80. nu. 108. Decian. in respons. 53. nu. 8. & 9. Bertazzol. in cons. 72. nu. 7. Alex. consil. 79. nu. 5. vol. 7. Gabriel. cons. 2. nu. 13. Bellamera in cons. 33. num. 46. glosa in d. l. omnis diffinitio ff. de regul. iur. Caualc. in decis. 2.
4 nu. 21. part. 1. & ideo qui aduersus se regulam habet, & limitationem adducit, probare tenetur, vt inquit Cagnol. in d. l. 1. nu. 21. & ibid. Dec. ff. de regul. iur. Felyn. in cap. quoniam frequenter, col. 3. vt lit. non contest. Caualc. de tut. & curat. nu. 155. Menoch. cons. 72. nu. 3. Neuiz. consil. 30. nu. 1. Decian. Respons. 80. num. 16. vol. 3. Dec. in cons. 103. col. 2. Rolan. cons. 5. nu. 6. vol. 4. Bellamer. in cons. 33. nu.
5 46. alias pro regula semper est pronunciandum, & iudicandum, Bald. in cap. 1. nu. 2. col. de alienat. iudic. mutand. caus. facta, Dec. in cons. 397. Menoch. cons. 54. nu. 11. Abb. in consil. 25. Riminal. in consil. 224. nu. 99. vol. 2. Decian. in respons. 53. num. 10. vol. 1. & secundum Bald. in l. in fraudem in fine, ff. de
6 test. milit. ampliatur procedere etiam in præiudicium personarum priuilegiatarum, contra quas regula probat, nisi specialiter exemptionẽ probauerint, & nisi sint priuilegiati in in materia de qua agitur, vt etiam scripserunt Dec. in l. pactum, quod dotali, col. 2. C. de pact. & in l. 2. C. vnde liberi, Crot. in l. si constante, col. 4, ff. solut. matrim. Alciat. in l. in generali petitione, ff. de verbor. significat. Ripa in l. 1. col. 4. ff solut. matrim. & in l. fin. nu. 51. C. de reuocand. donat. Cagnol. in d. l. 1. num. 22. ff. de regul. iur.

SVMMARIVM.

1 *Actus in dubio præsumitur factus nomine proprio potius, quam alieno,*

2 *Tutor licet faciat nomine suo, censetur tamen facere nomine pupilli.*

3 *Procurator licet non exprimat nomine Domini facere, tamen præsumitur facere nomine ipsius.*

5 *Actus præsumitur factus nomine illius, qui erat obligatus ipsum facere, quando non constat de nomine.*

Actus

8 *Actus censetur celebratus nomine eius, ad negotium pertinet.*

Actus in dubio, cuius nomine censeatur factus.

DECIS. CXXXIX.

1 INcidenter in qua plurimis casibus occurrentibus fuit pro vero habitũ, quod actus in dubio præ umitur factus nomine proprio potius, quam alieno arg. C. & magis, ff. de solut. l. si stipulatus, la Sesta §. Chrysogonus ff. de verbor. obligat. l. si pactum, ff. de prob. l. si non verum, & l. filij, C. de donat. inter virum, & vxorem, l. Titium. §. præfectus, ff. de administratione tutorum, & sic communi scribentium calculo recipitur, vt per Abb. in consil. 2. num. 1. Alex. cons. 173. col. 3. Bart. in l. post dotem ff. solut. matri in Decius in cons. 21. nu. 11. Rom. cons. 174. Cephal. cons. 250. nu. 45. vol. 2. Castr. in l. Titius in fin. ff. de constit. pecun. Bald. in l. ad prob. la prima in fin. C. de prob. licet aliter fuerit dictum, quando quis
2 facit, id quod nomine alieno est obligatus agere, vt in tutore, qui licet faciat nomine suo, præsumitur tamen, & censetur facere nomine pupilli, per l. Lucius, §. tutorem ff. de administr. tut. per Bart. in l. Titium, §. altero, vers. 3. casu eo tit. per Abb. in d. cons. 2. nu. 3. & per Grat. in cons. 24. nu. 4. vol. 1. per text.
3 in l. eius, qui in prouincia, ff. si cert. pet. vt etiã dicimus in procuratore, qui licet non exprimat nomine Domini facere, tamen præsumitur eius nomine facere, vt per Bart. in l. post dotem, num. 11. ff. solut. matr. & Ias. in l. cum procurator, num. 2. ff. de oper. nou. nunc. & in l. 1. §. nunciatio, cum ibi adductis, eo tit. per Paris in cons. 72. nu. 34. volum. 2. cum ibi adductis, & Silu. in cons. 8. nu. 2. & ibi, adduct. & Grat. in cons. 96. nu. 11. vol. 1. & pariter quã-
4 do quis facit actũ, qui potest pertinere partim ad alium, & partim ad seipsum, quia tunc præsumitur nomine vtriusque factus, l. post mort. §. tutor, vbi Bart. & l. fin. ff. quando ex facto tutor. Abb. in d. cons. 2. nu. 4. & idem di-
5 citur, quando actus fuerit factus ab aliquo, sed non constat, cuius nomine id factum sit, quia præsumitur, tunc factus nomine illius, qui obligatus erat ad ipsum agendum, arg. l. fin. vbi DD. C. de aliment. pupill. præst. per quem text. ita decidit, Bart. in l. cum seruus, ff. de verbor. obligat. Felyn. in cap. sicut, colum. 16. num. 31. de re iudic. Soccin. Iun. in consil. 10. num. 15. vol. 3. Bald. in leg. si plures, column. 5. vers. item oppon. C. de cond. inser. Alexan. consil. 25. colum. 3. vers. nec habent, volum. 2.
6 Castr. in dict. leg. cum seruus, de verbor. oblig. vt etiam quoties in actu fieret mentio alterius ad quem negotium pertineret, quia censeretur, tunc actus celebratus nomine illius, vt si quis vẽderet rem Francisco, vel rem communem cum alio, nam vendere censeretur nomine Francisci, aut nomine socij per text. in l. ab vno, vbi Alexan. ff. de negot. gest. Bart. & DD. in l. si fundum per fideicommissum, ff. de legat. 1. Crauett. in cons. 304. nu. 1.

SVMMARIVM.

1 *Confessio facta in iudicio probat, & præiudicat.*
2 *Confessio facta in iudicio magis operatur, quam alia species probationis.*
3 *Confessio in iudicio criminali facta, probat in ciuili etiam contra eum, qui de eodem delicto tenetur concurrentibus, tamen adminiculis.*
4 *Confessio extra iudicialis de æquitate canonica probat plenè contra confitentem.*
5 *Confessio ante partis acceptationem non nocet confitenti, & reuocari potest, etiam si sit facta in iudicio, nu. 6.*

An confessio ante partis acceptationem reuocari possit, ita quod confitenti in nihil præiudicet.

DECIS. CXL.

1 ET si clara sint iura; confessionem factam in iudicio probare, & præiudicare, vt habetur sancitum in capitulo finali, & capitulo vestra, & ibi glosa de cohabitatione clericor. & mulier: in cap. cum olim in fine, de verborum significatione, & capitulo finali de restitut. spoliat. leg. prima, Codice de confessis, lege secunda, Codice de custodia & exhibit. reorum, lege prima, §. diuus, ff. de quæstione, capitulo veniens de testament. capitulo primo de accusat. in festo, cum alijs per Duen. in reg. 117. & per Mascar. de probat. conclus. 348. ita quod secundum Roman. in singul. 22. iudicialis confessio producit actionem, & dicitur maior probatio quolibet alio

alio publico instrumento, magisque operatur, quam alia species probationis, prout hæc, & multa alia adducunt, Crauetta in cons. 117. num. 10. Bal. in l. cum mulier col. 13. versic. deindè quęro, ff. soluto matrimonio, Roland. in cons. 75. num. 23. & sequent. lib. 2. & cōs. 21. num. 7. & sequent. lib. 1. & cons. 71. num. 40. & sequent. lib. 2. Alex. cons. 127. num. 2. lib. 4. Marsil. in singul. 12. & 201. Hercul. de negatiua num. 196. Bossius in tit. de confession. 87. latè, Cephal. in cons. 192. libro 2. quini-
3 mo confessio facta in iudicio criminali, probat in ciuili, etiam contra eum, qui de eodem delicto tenetur concurrentibus tamē adminiculis, secundum glos. in l. 2. §. si absens in verbo iudicio ff. si ex nou. caus. agat. vbi etiam Bartol. num. 1. Bal. num. 4. Angel. num. 1. & Alex. num. 4. sequitur glosa in l. interrogati, Cod. de quæstion. & sic fuit resolutum per Rotam Romanam in vna Romana locorum mōtium 23. Ianuarij 1604. coram Mellino, & simili-
4 ter confessio etiam extra iudicialiter facta, de ęquitate canonica probat plene contra confitentem, vt per Felin. in cap. si cautio num. 23. de fide instrument. & habetur per Put. in dec. 11. num. 3. libro 2. Alex. in cons. 115. col. 1. vol. 7. Marsil. in singul. 202. Lanfranc. in cap. quoniam contra col. 38. de probat. Dec. in cōs. 163 col. 6. Ruin. cons. 104. col. fin. vol. 3. Paris. in cons. 120. vol. 1. Soccin. in cons. 64. col. fin. vol. 3. latè Gabriel. alios referens in conclus. 1. de confessis num. 46

5 Tamen fuit dictum, quod acceptatio partis requiritur ad hoc, vt piudicet dicta cōfessio, vt de communi DD. sententia testatur, Paris. In cons. fin. num. 18. libro 1. Ripa in rubrica de verbor. obligat. num. 22. vbi Alciat. num. 3. Felin. in cap. si cautio num. 23. vbi Abb. num. 6. de fide instrum. Crot. in cons. 182. num. 54. libro 2. Roland. in cons. 26. num. 8. qui etiam de communi testatur, Gabriel. de confessis cōclus. 2. num. 1. Cotta in memorialibus in verbo confessio potest versic. sed hæc omnia, Bertrand. in cons. 221. num. 1. libro 3. Port. in cons. 176. num. 4. vnde ante acceptationem
6 confessio potest reuocari, licet sit facta in iudicio, Ias. in l. error num. 3. C. de iur. & facti ignor. Alex. cons. 20. num. 1. libro 4. Cacher. in decis. 39. num. 8. & tenuit Rota in vna Tirasonen. Cappellaniæ 31. Maij 1606. coram Pamphilio.

SVMMARIVM.

1 *Bulla Clemente VIII. series refertur.*
2 *An habeat locum in Hospitijs.*
3 *Habitare quis proprie dicatur.*
4 *Monasterium dicitur omnis Monachorum statio.*

Bulla Clement. VIII. de non concedenda licentia medicantibus noua ædificandi Monasteria an comprehendat hospitia.

1 FVit resolutum in Curia Archiepiscopali Bullam Clement. VIII. disponentem nō posse ordinarios licentiam ad nouos conuentus cuiussuis medicantium Ordinis in ciuitatibus, & locis eorum ordinarie iurisdictioni subiectis erigendos impartiri, nisi vocatis, & auditis aliorum in eiusdem Ciuitatibus & locis existentium conuentuum priorib. seù procuratoribus & alijs interesse habentibus, & causa cognita ac seruātis seruādis cōstiterit in eisdem Ciuitatibus, & locis nouos huiusmodi erigendos conuentos, sine aliorum detrimēto cōmode substentari posse ꝙ non comprehēdat hospitia ex regula iuris, quod appellatione monasterij nō uenit hospitium, Gallin. cons. 326. num. 6. Hartaman. cons. 13. num. 4 & seq. hinc est quod heremitis ordinis Camaldulensium quibus prohibetur conuentus facere prope Ciuitates secundum Tap. in Authen. ingressi in verb. monasteria c. 40. C. de Sacrosan. Eccles. ꝑmittitur nihilominus habere ꝓpe Ciuitates ipsa hospitia, quia tūc ibidē cōsiderantur vti viatores, secundum Ias. in l. plerique num. 18. ff. de in ius voc. nec dici possunt ibidem proprie, & vere habitare l. 1. §. habitare, ff. de his qui de re cer. vel effud. l. pen. ff. de in factum, ff. nauta caup. & stabular. quare dixit, Bald. in l. ea que in fin. C. quom. & quā iud. quem sequitur Ias. in l. cit. quia plerique quod si statutum puniat offendentem aliquē in domo non comprehendit offendentem in hospitio sequitur Alciat. in l. subsignatum nu. 4. ff. de verb. signific. Alex. consil. 213. num. 5. vol. 2. Rubr. consil. 22. Cacher. consil. 22. nu. 5. non obstat, quod monasterium dicitur omnis Monachorum statio, secundum Panorm. in t. Monasteria de vita & honest. cler. quem sequitur Ias. in l. 2. §. mutui datio ff. si certum pet. quia respondetur procedere de firma habitatione monachorum non autem de illa que fit per transitum prout in casu nostro.

SVMMARIVM.

1 *Euictio non debetur, nisi re euicte effectualiter.*

2 *Sententia non inducit euictionem nisi facta effectim, & reali exequtione.*

3 *Ad hoc vt dicatur res euicta, oportet quod per sententiam res sit ablata emptori.*

4 *Res vt dicatur emitta esse debet à manibus emptoris abdicata.*

5 *Tunc dicitur committi stipulatio, quando res est verè ablata, siuè ipsius pratium solutum.*

An sententia non exequta inducat euictionem.

DECIS. CXXXXI.

1 APerta sunt iura venditorem minime teneri de euictione pro re vendita, nisi de re euicta effectualiter, l. si plus vel minus ff. de euict. l. qui rem C. eodem tit. Bursat. consilio 194. num. 41. libro 2. Missinger. singul. obseruat. centuria 1. obseruat. 56. Thesaurus in decis. 85. & in decis. 102. Cyni & DD. in l. 3. ff. de euict. ideò in facti contingentia fuit decisũ in Curia Archiepiscopali sententiam non in-
2 ducere euictionem, nisi facta effectiua, & reali exequtione l. habere licere ff. de euictionibus, vbi Bal. notabiliter inquit, quod ad hoc vt di-
3 catur res euicta oportet, quod per sentētiam res sit ablata emptori, & in secundo responso eiusdem textus disponitur, quod si aduersario remissum, siuè donatum sit id quod in sententia dictum est, agi de euictione non potest, quod expresse notat Bald. in secundo notabi-
4 li, nam vt res dicatur euicta, esse debet a manibus emptoris abdicata, ad idem textus in l. euicta §. duplex ff. eodem vbi disponitur, quod tunc committitur stipulatio dupli, cum est restituta res petitori, sicque consideratur realis, & effectiua rei restitutio nec sufficit sententia, d. l. habere licere, & cum prædicta opinione concordant, Fulgos. optime ibidem glosa, & Bart. in fine l. vt qui natura §. cum me absente ff. de negotijs gestis, Alex. cons. 4. colun. 1. vol. 3. Ias. in l, quoties num. 48. rei vendicat, Cepolla cautela 71. Benintend. decis. 25. Beccius cons. 106. de Franchis decis. 200. numer. 8. Anna in singulari 471. & quod sententia non inducat euictionem nisi facta effectiua, & reali executione, sequitur in proprijs terminis Minsinger. in d. obseruat. 56. num. 3. & iuxta hanc opinionem consuluit Anna in consilio 15. vbi num. 5. pro hac sententia affert etiam textum in l. si seruus venditus §. cum igitur ff. de euiction. vbi cum neque corpus rei neque pecunia absit emptori, non committitur stipulatio: bene verum est, quod si emptor accepto iudicio esset victus, & litis æstimationem soluisset, stipulatio commissa dicitur, etenim si emptor pretium non soluisset, rem amisisset, sicque ablata esse dicitur res ab eo cuius pretiũ si non absoluisset, iam illam amisisset, & propterea magis emptor dicitur habere rē ex secunda emptione & solutione litis æstimationis, quā ex priori, & ex hoc textu aperte patet,
5 quod tunc dicitur committi stipulatio, quando res est vere ablata, siue ipsius pretium solutum, Alber. in summa illius §. quem legit in §. idem Iulianus dicit, quod quando res non abest, nec aliquid ab futurum est, actio de euictione committi non potest, quem etiam sequuti sunt Cacher. in decis. 181. num. 4. Thesaur. in d. decis. 102. & decis. 85. vbi dicit hoc fallere, quando conuentum est, quod lite mota super re vendita teneatur de euictione, vel ad restitutionem pretij, quamuis res non dum sit euicta leg. si libertatem, Cod. de euictionibus.

SVMMARIVM.

1 *Emphiteuta Ecclesiæ per biennium, & priuatis per triennium canonem non soluentes cadunt à iure suo.*

2 *Amplia etiamsi in vno nummo canonis deficeret, nihilominus aperitur via caducitate.*

3 *Emphyteota alienans emphytheosim irrequisito domino, cadit in commissum, & priuatur emphyteosi.*

4 *Amplia etiam si esset in euidētem domini vtilitatem.*

5 *Etiam si illam recuperet.*

6 *Declaratio Domini exigitur, vt cadat emphyteota in commissum.*

7 *Emphyteuta est citandus antequam expellatur, & de ratione.*

8 *De iure canonico datur celeris satisfactio ad*
9 *purgandum moram.*

9 *Celeris satisfactio remittitur arbitrio iudicis.*

10 *Iudex debet inclinare in sententiam, per quã caducitas euitetur.*

Deuolutio ob Canonem non solutum non ditur statim in Curia Archiepiscopali, sed conceditur purgatio moræ.

DECISIO CXXXXII.

1 ETsi iura sint clari, quod si per biennium emphyteuta Ecclesiæ, & per biennium emphy-

emphyteuta priuati non soluunt canonem cadunt a iure suo, Auth. qui rem C. de sacrosanct. Eccles. l. 2. vbi Ias. num. 54. C. de iure emphyteotico Verall. in decis. 182. & in decis. 300. libro 1. Ludouic. in decis. Perus. 54. Carroccius in decis. 65. num. 8. Rota diuers. in decis. 692. parte 1. & in decis. 572. & in decis. 30. nu. 1. & 2. Cartar. in decis. 75. num. 10. Coler. in decis. 24. Crescent. decis. 5. de locato, & conducto, Viuius in decis. 501. Cornazanus in decis. 46. Benintend. in decis. 37. Misinger. centuria 3. obseruat. 63. adeò quod si in vno num-
2 m o Canonis deficeret, nihilominus aperitur via caducitati, Verall. in d. decisio. 182. num. 2. & dec. 30. nu. 3. Gammat. in decis. 41. & in dec. 116. Valasc. in decis. 35. & in decis. 86. Benintend. in dec. 6. Surdus in decis. 221. num. 21. Cornazan. in decis. 1. num. 3. Rauden. in dec. 17. sub nu. 17. vt etiam dicimus in emphyteo-
3 ta alienante emphyteosim irrequisito Domino nā cadit in cōmissū, & priuatur emphyteusi, Afflict. in decis. 97. Guid. Papa in decis. 162. Gramat. dec. 77. n. 2. & 3. Gaballin. Milleloq. 212. quod procedit etiā si nō tradiderit rē, sed per clausulam cōsignauerit tradiderit, Guid. in decis. 46. num. 5. Vigel. in decis. 67. centur. 1. late Tiraquell. alios cumulans de iure constit. parte 3. limitat. 26. nu. 5. adeò quod alienatio
4 emphyteusis irrequisito domino fieri nequit etiam si esset in euidētem Domini vtilitatem, vt post Berouin in cons. 124. nu. 16. vol. 1. voluit Rota diuersorum in decis. 3. num. 12. parte 2. vt etiam alienans emphyteusim irrequisito domino, & si illam recuperet, cadit in com-
5 missum, vt post Bart. in l. sequitur §. item labeo in fine ff. de vsucap. Butr. in consil. 34. Clar. in §. emphyteosis quæst. 13. versic. quid si emphyteuta voluerunt, Gamma in decis. lusitan. 274. & Gaspar. Thesaur. quæst. forens. lib. 1. quæst. 34. num. 36. licet intelligantur hæc omnia
6 stante domini declaratione, vt habetur per Cassador. in decis. 2. & 3. de locato, & conducto, Verall. in decis. 301. & ante declarationē nunquam cadit, secundum Misinger. centur. 6. obseruat. 86. Magon. in decis. Florent. 70. & in dec. 6. Caualc. in dec. 43. nu. 47. nec dominus directus poterit propria authoritate illum expellere, Afflict. in decis. 97. & ibidem Vrsillus in addit. in fine Guid. Pap. in dec. 107. Ludouic. in dec. Perus. 17. nu. 4. Cornazan. in decis. 192. in fine Mastrillus in decis. 192. Castillus in decis. 191. Caroccius in decis. 9. Milanens.
7 in decis. 17. part. 2. cuique ratio est, quoniam requiritur, vt citetur emphyteuta, vt pluries seruatum vidisse refert Bursat. in cons. 233. nu. 14. & melius in cons. 235. nu. 50. Magon. in d. decis. 61. & hoc ad effectum videndi si ei cōpetat iusta causa excusandi à caducitate, Balbus in decis. 191. post Rubeum in cons. 292. de quibus vidēdi sunt Guid. Papa in decis. 101. Castillus in decis. 74. Rota lucens. diuers. in decis. 134. Gramat. in decis. 191. & in decisio. 292. Artaman. in decis. 3. de locat. Caputaq. in decis. 298. & in decis. 299. par. 1.

Quidquid tamen sit ex omnibus supra relatis Curia Archiepiscopalis iudicauit. In quadam causa vertente inter Doctorum Antonium Caracciolum, & quodam Parochum, minime dari deuolutionem ob Canonem non solutum, sed esse concedendam purgationem moræ, pro vt effectualiter egit, quoniam secundum dispositionem iuris canonici, quod maximè innititur æquitati, potest quis moram ce-
8 leri satisfactione purgare cap. potuit de locato, quæ celeris satisfactio, quando dicatur est
9 remittenda arbitrio iudicis, vt habetur per Ripam in l. in insulam num. 35. ff. de verborū obligat. sequitur Clar. in §. emphyteusis quæstion. 8. num. 15. & est communis Doctorum sententia, vt refert, & testatur Dec. in consil. 139. post nu. 7. versic. ex quibus omnibus, & maximè versari debet Religio iudicare debentis, & in dubio antequam dominus declarauerit velle esse locum caducitati, iudex semper de
10 bet inclinare in eam sententiam, per quam caducitas ipsa euitetur, tanto magis procedendo secundum æquitatem canonicam, vt refert Afflictus in decis. 174. & his omnibus addo Sacrum Consilium Neapolitanum solere audire emphyteutam, quando dominus directus propria authoritate cepit possessionem, & causa cognita restitutionem fieri mādare, vt pluries in practica, & in facto se obtinuisse testatur Vrsillus in addit. ad Afflict. in decis. 392. nū. 21. & sequent. & iuxta hunc morem quotidie seruari per senatum Mediolanensem testis esset Clarus in d. §. emphyteosis, quæst. 8. num. 15. in fine.

SVMMARIVM

1 *Descendentia ad obtinendum iuspatronatus est probanda,*
2 *Descendentia debet probari per gradus distinctos, imò etiam quod deueniat à linea legitima.*
3 *Refertur decisio.*
4 *Ad probandum quem esse de genere, vel parentela sufficiunt indicia, & præsumptiones.*
5 *In antiquis admittuntur leniores probationes, & sufficit fama publica, vel testes de de auditu.*
6 *Et quando quidem sufficiunt due enunciationes emanatæ à diuersis personis non suspectis,*

7 *Probatio descendentis patronorum ad effectum præsentandi non requiritur stante, quasi possessione præsentandi.*

In iure patronatus, descendentia, quomodo veniat probanda.

DECIS. CXLIII.

1 DEscendentiam esse probandam, ad effectum obtinendi ius patronatus, fuit decisum in Curia Archiepiscopali, dubitationis, tamen articulus insurrexit, quomodo, &
2 qualiter hæc probatio esset facienda, & dicebam esse per gradus distinctos probandam, per text. expressum in cap. licet ex quadam ibi singulos gradus, de testibus, sequitur Bald. in l. 1. sub num. 14. C. de testamentis, & in cap. series, vbi etiam Innoc. nu. 3. de testibus, imò nedum debet probari per gradus distinctos, sed etiam quod veniat à linea legitima, vt voluit Roland. in consil. 3. nu. 47. vol. 1. post Decium in cons. 47. vol. 2. Alciat. cons. 191. Alb. cons. 18. iuxta quorum opinionem fuit resolutum in Rota, in vna Sutrina 18. Decembris 1588. coram Pamphilio, verum intelleximus istud procedere, vbi lex vocans aliquem de descendentia, vel parentela, simul desiderat illum esse in certo gradu, quia tunc benè requiritur descendentiæ probatio per gradus distinctos, secus in alijs casibus, quia ad probandum, quem esse de genere, vel parentela sufficiunt inditia, & præsumptiones secundum Aretin. in cons. 37. nu. 2. post Bal. in cons. 69. num. 13. Soccin. cons. 89. col. 2. vol. 1. Mandell. cons. 83 nu. 6. lib. 1. & alij innumeri, quos recenset Mascard. conclus. 409. & 511. n. 10. Simon de Petris de interpr. vlt. volunt. lib. 5. interpret. 2. dub. 4. nu. 223. & iuxta hāc opinionem tenuit Rota Rom. in vna Placent. Cappell. 10. Ian. 1598. coram Pen. in antiquis verò admittuntur leuiores probationes, & sufficit fama publica, vel testes de audi tu, cap. licet ex quadam de testibus, Alex. cons. 90. lib. 6. & quandoquidem sufficiūt duæ enunciatiuæ emanatæ a diuersis personis non suspectis, secundum Socc. in consil. 194. sub nu. 9. lib. 2. Achill. de Graff. in decis. 5. de iure patron. Car. Put. in dec. 207. lib. 2. & fuit pluries per Rot. resolutum, & signanter in vna Rom. Cappellan. de Capizuc. de anno 1570. coram Cott. & iterum in vna Vrbetan. fideicomm. 31. Ian. 1565. coram Lācell. & tandem in vna Nouar. beneficijs 5. Nouemb. 1586. coram Pamph. & notandum in praxi summopere, quod fundatio descendentiæ patronorum ad effectum præsentandi non requiritur, stante quasi possessione præsentandi Serap. in dec. 1334. Cresc. in dec. 9. de iur. patr.

SVMMARIVM.

1 *Pater pro filio, & è contra ad testificandum nō admittitur, & admissus minimè probat*
2 *Pater non potest esse testis pro extraneo in causa, in qua filius est procurator.*
3 *Pater recipitur in testem in causa matrimonij, sed limita, nu. 4.*

An parentes in causa matrimonij, matrimonij testimonium ferre possint.

DECIS. CXLIV.

ET si vera sit regula, quod pater pro filio, & filius pro patre testis idoneus non est, ad text. expressum in l. parentes, C. de testibus l. testis idoneus, ff. eodem cap. si testis, vers. item testis idoneus 4. q. 2. & 3. & per ista iura hanc regulam firmarunt, glosa in cap. super eo circa finem de contestibus, Gram. decis. 48. nu. 13. & decis. 45. nu. 16. latè Mascard. de probat. conclus. 1148. Gabriel. de testibus; cōclus. 17. Viu. in lib. commun. opin. in verbo testificari, vel testis esse nō potest pater pro filio, vbi ait quod ita se habet communis omnium scribentium opinio in varijs locis, adeo quod nec pater
2 possit esse testis pro extraneo in causa, in qua filius est procurator, secundum Bar. in l. qui testamento, §. quæcumque in principio, ff. de testament. vbi etiam Alciat. nu. 4. Mascard. de probat. conclus. 1148. nu. 11. Lanfranc. de testibus nu. 6. versic. non è Gabriel. de testibus d. conclus. 17. nu. 3. tamen pluries fuit decisum regulam hanc locum non habere in causa ma-
3 trimoniali, in qua testimonium parentum recipitur, vt probat text. in cap. videtur, & ibi glosa in verbo coniungendo in fine, versic. consueuit, tamen Iudici, & ibidem Butr. in 1. notab. Ancharan. in 4. notab. extr. qui matrim. accus. poss. & idem probat text. in cap. super eo il secondo, sumpto ibi argumento a cōtrario sensu, & ibi glos. Hostiens. & alij Doct. communiter extr. de testib. Bar. in l. parentes in principio, vers. idē est speciale, & ibi Alber. nu. 4. C. de testib. Alex. cons. 151. sub num. 11. Dec. cons. 163. nu. 26. cum seq. Aret. cons. 13. Paris. cons. 55. nu. 28. Mascard. de peobat. conclus. 109. & d. concl. 148. n. 23. cum seq. Aufr. de reprobat. test. nu. 76. Lanfranc. in c. quoniā contra in verbo testium depositiones, nu. 59. de probat, hoc tamē limitauimus, vbi esset disparitas in diuitijs, potentia, stabilitate alterius sponsorum, tunc enim tale testimonium esse suspectum diximus.

SVMMARIVM.

1 *Falsi species.*
2 *In delictis voluntas, & non exitus consideratur.*
3 *Exitus acta probat.*
4 *Decisio quæstionis.*

Corpo-

5 *Corpore mille perire melius est, quam vnam animam.*
6 *Dies obseruare in medēdo, vel seminando, an liceat.*

An faciens in præcantationesue ad bonum finem sit puniendus.

DECIS. CXLV.

1 DEtinebatur quadam mulier iam decrepita annorum ottuaginta, quæ palam, & publicè, & multa simplicia sortilegia fecerat ad infirmos curandos, absque ad mistione rerum sacrarum, &c. dando similiter varia medicamenta pro curādis infirmitatibus, cum quibusdam vanis obseruantijs, quare constituta coram Domino Vicario eiusdem interrogationibus respondit se prædicta fecisse ob bonū finē, & infirmos adiuuandos; vnde fuit dubitatum, an veniret plectenda, aliqua pœna & dubium mihi faciebat pro opinione negatiua,
2 quia in delictis, voluntas non exitus spectatur, l. Diuus ff. de sicarijs, cum voluntas, & propositum distinguant maleficia, l. verum ff. de furt. vnde a simili, homicidium animo deliberato commissum in alterius personam cui homicida nocere nolebat, non punitur pœna ordinaria iuxta opinionem, quam refert Thesaur. in decis. 242. item dicebatur, quod finis, & intentio præfatæ mulieris debebat attendi, quæ si bona erat, actus quoque bonus præsumi debebat, ad text. in l. rem non nouam in verbo causæ enim, C. de iudicijs, & dici solet, quod exi-
3 tus acta probat, cap. suscepimus de homicid. & finis, non pugna coronat, cap. qualis 25. distin. vnde Crauetta cons. 136. num. 14. dicit, quod à fine omnia regulantur, sequitur Dec. in cons. 224. num. 5. volum. 1. & dixit Bald. in l. 1. vol. 2. ff. quod cuiuscumq. vniuers. quod ligę principum reputantur licitę, vel illicitę, secundum finem, ad quem fiunt idem, voluit, Alex. in consil. 29. n. 4. Merend. consil. 60. n. 6. vol. 1.
4 Cœterum supradictis minimè suffragantibus contrarium fuit dictum, scilicet præfatam mulierem omnino esse puniendam, de qua decisione mirandum, non est, siquidem pro ea exstant text. in terminis præsertim, cap. illos 26 quæst. 2. cap. ex tuarum de sortileg. & cap. fin. eod tit. quibus iuribus probatur, quod facientes incantationes ad finem bonum de iure canonico sunt puniendi, quicquid de iure ciuili reperiatur sancitum in l. eorum, C. de malef. supradictis accedebat regula illa non licere inuocare auxilium dæmonis etiam pro mille corporum sanitatibus, quia minus detri-
5 mentum est, quod pereant mille corpora, quā quod pereat vna anima, vt probatur expresè in cap. admonet 26. quæst. 6. dicens hæc omnia esse laqueos, & in l. si dians antiqui hostis, quibus ille perfidius, genus humanum decipere nititur: tandem faciebat pro hac eadem doctrina, dec. Franch. Marc. 729. quam refert, &
6 sequitur Carrottius in dec. 88. vbi habetur latè de hac materia.

SVMMARIVM.

1 *Delictum committit audiens confessiones fidelium absque approbatione ordinarij.*
2 *Redditur ratio huius conclusionis, & nonnulla similia adducuntur.*
3 *Omnes animæ sunt sub potestate, & protectione Episcopi.*
4 *Refertur decisio articuli huius facta in Curia Archiepiscopali.*

Qua pœna puniatur regularis audiens confessiones fidelium absque licentia, & approbatione ordinarij.

DECIS. CXLVI.

CApto, & carcerato, in Curia Archiepiscopali quodam regulari ex eo, quod visus, & repertus fuit audire fideliū confessiones absq. approbatione, & licētia d. Cur. & cū dubitaretur qua pœna veniret plectendus, dicebatur non esse dubitandum, quin prædictus
1 regularis grauissimè deliquerit, cū id facere nō tantū prohibeatur à iur. can. antiquo verū etiā
2 à Sac. Conc. Trid. nā in c. 15. sess. 23. de refor. vbi habetur, quāuis presbyteri in sua ordinatione a peccatis absoluendi potestatem accipiant, decernit tamen sancta synodus nullum etiam regularem posse confessiones sæcularium etiā sacerdotum audire, neq. ad id idoneū reputari, nisi aut parochiale beneficiū, aut ab Episcopis per examē, si illis videbitur esse necessariū, aut alias idoneus iudicetur, & approbationē quæ gratis detur obtineat, priuilegijs & cōsuetudine quacūq. etiā immemorabili nō obstantibus & in c. 6. de cas. reseruāt. sess. 14. hęc habentur; nullius momenti esse absolutionem, quam sacerdos in eum profert, in quem ordinariā, aut subdelegatam non habet iurisdictionē probatur quoq. in d c. 15. sess. 23. eiusdem Conc. & in Concil. Florent. sub Eug. celebrato §. 4. vbi habetur minister huius Sacramenti est sacerdos habens authoritatem absoluendi, ordinariam, vel ex commissione superioris, de qua re, latissimè Nauar. in c. placuit, nu. 5. & sequ. de pœnit. dist. 6. & idem Nau. in man. confess. nu. 1. & 2. late Guttier. lib. 1. can. quæst. c. 27. item dicebatur præfatum regularem deliquisse etiā exercendo iurisdictionem, quam non habebat, si quidem ante approbationem habet tantum habitualē non autē actualē, ad tex. in clem. attēdentes de stat. reg. sequitur Balb. cons. 23. nu. 6

Alban

Alban.consf.90.nu.4.Meren d.conf. 63. nu. 5. & 9. Rubin.consil. 16.& 21.nu. 4. cui conclusioni addebetur quoque Sacr. Conc. locis cit. facere æquiparationem inter obtinentem beneficium curatum, & eum qui habet approbationem ab ordinario ad audiendas confessiones, voluit idem Guttierez loco citat. post Sayr.conf.12.& glos. in cit. Clem. attendentes, sed habens beneficium curatum non potest audire alienas oues, absque licentia proprij Parochi, vt probatur in cap. omnis vtriusque sexus de pœnit. & remiss. denique adducebatur illud simile de religiosis Societatis Iesu, qui licet obtineant priuilegium Apostolicum, vt cum iter faciunt, possint audire confessiones, vbique existentium, si tamen, ibi ordinarius loci adsit, non releuantur a petenda licentia, vt Guttierez loco cit. quod iustissima ratione mihi videtur sancitum, si qui-
3 dem omnes animæ diœcesis sunt commissæ Episcopo, vt probatur in cap. quæcumq. co. quæst.1.in cap.præcipimus 12.quæst.1.& qui libet de diœcesi dicitur esse parochianus Episcopi, vt in cap. licet de ferijs, & in cap. 1. de rapt.& in cap.ad vres de pœnis.

Quibus omnibus suppositis diximus pœnā præfati criminis sumi posse ex text. in d. cap. placuit, quo cautum est, vt talia patrantes suspendi debeāt saltem à potestate, gradu, & iurisdictione habituali, quam in sacerdotio receperunt, ita vt nunquam dicta potestas, & iurisdictio habitualis in actum exire debeat ad confessiones audiendas, vt testatur Rodriquez quæst.26.lib.2. artic.1.deberet quoquo suspēdi a celebratione missarum.

Cœterum, Curia Archiepisc. censuit iustis
4 de causis præfatum regularem remittendum fore Prouinciali suæ Religionis, prout realiter fuit remissus.

SVMMARIVM.

1 *Cessante causa cessat effectus.*
2 *Absolutionis causa cessante cessat absolutio.*
3 *Affinitatis causa cessante, cessat ipsa affinitas*
4 *Cessante causa appellationis cessat appellatio.*
5 *Delegationis causa cessante cessat, & delegatio.*
6 *Nemo est admittendus in testem in facto proprio.*
7 *Testes renunciantes eorum comodo probant in propria causa, & nu. 11.*
8 *Testes de facto proprio deponentes admtttuntur, dum in illo negotio non habent interesse.*
9 *In depositionibus testium est habenda consideratio si habeat aliquod interesse.*
10 *Testis deponens in facto proprio, in quo non habet interesse plusquam semiplenè probat.*
12 *Testis interessatus in totum reijcitur.*

An testes renunciantes eorum comodo probent in causa propria.

DECIS. CXLVII.

1 QVoniam vera est illa regula iuris, quod cessante causa cessat effectus, cap.cum
2 cessante de appellation. vnde videmus, quod absolutionis causa cessante cessat absolutio, l.si a te, & ibi Soccin. qui id not. in 1.notabile, ff. de except. rei iudic. l.2.& l.si ma-
3 ter, §.eandem, eod. tit. vt affinitatis causa cessante, cessat & ipsa affinitas, & proinde effectus, qui inde sequebatur, vt benè probat text. in l.cui eorum, §. affinitatis, ff. de postul.& §. affinitatis 3. quæst. 7.& glosa notabilis, in l. sed hoc in principio in verbo incurrendum, ff. de re iudic. Bald. in l.affinitatis, C. de commun. de success. Ias. in l.fin. C. de verb. signific.
4 Alex.conf.107.& appellationis causa cessante cessat appellatio, d.cap.cum cessante extra de appell. vbi Panor. in 1. notab. vt pariter dele-
5 gationis causa cessante, cessat & delegatio, l. 1. versic. non aliter itaque, & ibi Bar. col. vltima ff. de officio eius, cui mandata est iurisdictio, latè Tiraquell. alia similia adducens in tracta-
6 tu cessante iuxta, nu.71. ideo licet nemo sit admittendus in testem in proprio facto, l. in omnibus, C. de testibus, l. nulli ff. eodem Bar. in l. deferre §.item decreuerunt ff. de iure Fisci, Panor. in cap. insuper de testibus, latè Butr. Imol. & Felyn. in cap. cum nobis col. pen. eod. tit. Afflict. in constitut. Regni mores dissolutè viuentium, num. 12. iuxta quorum opinionem fuit decisum in Rota Bonon. vt testatur Benintend. in decis.51. & hoc ratione sui cōmodi & interesse, tamen dum cessat in casu nostro, in quo agitur de testibus renunciantibus eorum cōmodo, propterea fuit decisum in pro-
7 pria causa tali modo probare, & ad hoc facit decisio Rotæ in vna Romana Societatis, vltimo Ianuarij 1594. coram Blanchetto, vbi te-
8 nuit, quod testes de facto proprio deponentes, si nullū interesse in negotio super quo deponitur habent admittuntur, ex quibus euiden-
9 ter patet in depositionibus testium in primis considerationem esse habēdam, an aliquod interesse habeant in causa, vt scribit Farinacc. in
10 decis. 351. vnde testis deponens in facto proprio, in negotio in quo nullum habet interesse, plusquam semiplenè probat, secundum Innocent. in cap. inquisitioni de accusat. Crauet. conf.28. num. 7. cum alijs congestis, per Menoch.

noch. de arbitrar. iud. casu 99. num. 11. quare in Curia Archiepiscopali minime creditur testibus deponentibus contra parochos de iniusta acceptione pecuniæ pro collatione sacramentorum, si deponant, quod ipsi soluerint, quia esset testificare ad proprium factum, & comodum, secundum Nauarr. in consilio 97. num. 11. Corn. consil. 145. num. 1. vol. 4. Bald. consil. 27. vol. 1. Crauetta cons. 95. num. 2. &
11 hinc optimè fuit fundata prædicta decisio, quod testibus renunciantibus eorum commodo fides pręstanda est, vt habetur per Bald. in l. distantibus, C. de testament. sequitur Felin. in cap. personas in fine de testibus, Simon de Pretis in cons. 102. num. 16. vol. 1. & iuxta hanc opinionem iudicasse Regiam Audientiã Barensem anno 1590. testatur Viuius in dec. 179. testis enim interessatus in totum reijcitur
12 vt fuisse resolutum in Rota in vna Romana frumenti 20. Februarij 1587. testatur Seraphino in decis. 768. & ideò secundum eundem in decis. 889. testis in quo nullum consideratur interesse probat, quasi plene.

SVMMARIVM

1 *Facti species.*
2 *Crimen sodomiæ dicitur atrocissimum.*
3 *In atrocissimis delictis punitur solus conatus.*
4 *In crimine lesa Maiestatis, & falsa moneta punitur solus conatus.*
5 *Tentans habere accessum cum alio contra naturam, & non consumans actum intra partes prudendas non punitur pœna ordinaria sodomiæ.*
6 *Extra ordinarie delinquens, extra ordinariè puniri debet.*

An tentans habere accessum contra naturam sit puniendus pęna ordinaria sodomiæ.

DECIS. CXXXXVIII.

1 IN facto euenit, quod quidam clericus dum moram traheret in cameris suis, tentauit habere accessum contra naturam cum quodam puero vim faciendo in accessu cum effusione seminis extra vas, & absque aliqua penetratione: Quare fuit dubitatum in Curia Archiepiscopali an præfatos veniret puniendus vt sodomita pœna ordinaria Iudicis arbitrio, & du-
2 bium mihi faciebat, quod cum delictum sodomiæ sit atrocissimum, l. cum vir C. de adulterijs, Angelus ibidem num. 3. Afflict. in 3. parte constiautionum Regni rubrica 42. in principio num. 13. Iodochus in practica criminali c.
3 46. num. 12. & in atrocissimis delictis punitur solus conatus etiam si effectus sequutus non fuerit, vt dicit glos. in l. 1. §. hęc verba in verbo putamus ff. quod quisque iuris & hanc dicit esse communem opinionem, Felin. in cap. 1. num. 9. de officio delegati, Couarr. in Clementina si furiosus num. 72. de homicidio, &
4 ideo secundum eos in crimine lesę Maiestatis, falsificationis monetę, punitur solus conatus, Grammat. dec 74. Triuilan. dec. 51. Faber. decis. 21. de pęnis Papon. dec. 10. lib. 25. prout in Crimine assassinij, Capicius in dec. 112. Grammat. voto 9. num. 12. & sequente, in conante attentare aliquid contra pacem publicã Gail. lib. 1. obseruat. 14. Missinger. centur. 3. obseruat. 9. & faciant deducta, per Viuium in decis. 487. & Gramat. in decis. 2. & hunc coitũ esse contra naturam voluerunt in proprijs terminis, Barbat. in cons. 64. & 65. volu. 1. Alex. de Neuo in cõs. 85. Calcan. consil. 110. Decius consil. 9 Butrius consil. 58. Marsilius consil. 28. Grammaticus consilio 65. Soccin. Iun. consilio 7. libro 3. Parisius consilio 173. lib. 4.
5 Cæterum his minime obstantibus, contrarium fuit decisum in Curia Archiepiscopali, & dictum, crimen hoc non esse verè, ac propriè contra naturam, secundum Gomez. in l. 80. tauri num. 34. in versiculo ex quibus rationibus, ad committendum enim peccatum contra naturam necesse est secundum scribentes, quod membrum in ipsas partes pudendas ponatur, ita Plotus consilio 132. num. 22. volu. 1. inter Consilia Criminalia diuersorum Artaman. consilio 32. num. 3. Merenda consil. 14. Bombinus consilio 65. Peguer. decis. 72. vnde Afflictus super 3. parte constitutionis Regni rubr. 42. in principio post num. 15. refert se vidisse iudicatum per Magnos Doctores, quod si quis actum non consumasset intra ipsas partes pudẽdas, sed tantum extra eas se polluerit, non deberet puniri pœna mortis, sed alia extra ordinaria, secus autem si penetrasset intus licet semen non emisisset, idem attestatur Iulius Clarus in §. sodomia versicul. quero nunquid, dicens ita senatũ in facti contingentia iudicasse in causa cuiusdam Ioseph. Cauarie, quem tantummodo virgis cædi iussit 10. Februarij 1595. quam Afflicti opinionem sequitur Soccin. consil. 7. volu. 3. & idẽ Afflictus in constitutione aspirantem, quicquid voluerit Gramat. in eadem constitutione, qui irreuerenter contra Afflictum loquitur, & quod præfatus reus non veniat pena ordinaria sodomiæ puniendus, tenet Lopez qui dicit quod quando simplex fricatio interuenit huiusmodi delinquentes citra mortem puniendos, & sic refert fuisse

se iudicatum in Ciuitate Granatæ in qua asserit hunc casum de facto contigisse, & mulieres agentes vna cum alia sine aliquo instrumento, pęna flagellorum condemnatas, & punitas fuisse: refert quoque Boerius in d. decis. 316. circa fin. de facto fuisse propositam accusationem contra duas mulieres, que inter se actum venereum attentauerant, se polluendo, & in fine dicit quosdam fuisse condemnatos ad quęstionem, & cum supradictus casus cōtigisset in Ciuitate Cathalonie in persona cuiusdam qui plures actus venereos ex prædictis cum multis pueris fecerat fuit per Regium eiusdem Ciuitatis Senatum [illegible] cōdēnatus, quod fustigaretur, testatur Peguer. in decis. 72. & cum idem casus in eadem Ciuitate contingisset in persona cuiusdam qui attentauerat habere accessum cum alio contra naturam, & non potuerat penetrare intra vas, quia non potuit, sed tantum extra dictum vas, & per crura se polluisset, nō fuit punitus, pœna mortis, sed alia mitiori pœna, scilicet ad remigandum, per decennium; ex quibus omnibus fuit dictum, habita etiam consideratione quarumdam aliarum circumstantiarum, quod præfatus parochus exulet, per biennium, & sit suspensus ab exercitio curę per idem tempus, & deinceps ad arbitrium Illustrissimi Domini, quæ decisio corroboratur ex doctrina Paris. in consil. 163. num. 2. & sequente volum. quarta reiecta opinione Barbat. in consilio 64. numer. 10. & sequente vbi voluit, quod consuetudo illa generalis qua nō punitur quis eadem pœna, crimine non consumato; non habet locum in hoc nefando crimine: verum primam opinionem tenuerunt Carrerius in practica criminali titul. de homicid. §. circa igitur quartum num. 2. cap. Mōteleo in praxi part. 4. fol. 204. num. 10. Gomez loco citato num. 58. Menoch. de arb. iudic. casu 286. num. 18. Caball. lib. 1. criminali resolut. cap. 16. vbi loquitur in quodam medico qui pluries se polluerat cum puero septem annorum varijs tamen modis, turpissimis, ac fœdissimis; & post multa deducta, fuit in voto cū esse ad triremes condemnandum, quæ opinio probatur per textum in l. 1. §. fin. ff. de extraordinar. criminib. in illis verbis, ob perfecta flagitia punitur capite, ob imperfecta in insulam deportatur, qui textus canonizatur per c. sollicitatores §. qui puero 33. quæst. 3. & tandē ratio decisionis est, quia sicut extra ordinariè
6 deliquit, ita extraordinariè puniri debet, secūdum Monal. in cons. 62. nu. 10.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum procuratorium non præsumitur etiam per mille annos.*
2 *Procuratorem se esse dicens, probare debet, & parte petente debet mandatum exibere.*
3 *Qualem quis se facit, talem se debet probare.*
4 *Qualem quis alium facit, talem eum probare tenetur*
5 *Fundamentum intentionis suæ vnusquisque probare debet.*
6 *Agnatum se dicens, talem se debet probare.*
7 *Compromissum petens tanquam consanguineus ex dispositionis statuti, quo cauetur causas consanguineorum compromitti debere, tenetur probare se consanguineum.*
8 *Agens ad retractum tamquam cōsanguineus, consanguinitatem, & eius gradum probare tenetur.*
9 *Agens tanquam cessionarius debet probare cessionem.*
10 *Agens tanquam proximior testatoris debet proximioritatem probare.*
11 *Agens tanquam heres, vel filius, debet se hæredem, vel filium probare.*
12 *Accusare volens tamquam talis, debet se talem probare.*
13 *Agens contra aliquem tanquam socium debet eum socium probare.*

An procuratorem se esse dicens, parte petente teneatur mandatum exibere.

DECIS. CXLIX.

1 QVoniam mandatum procuratorium nō præsumitur etiam per mille annos, vt habet, Afflictus in decisione 345. sub numero 7. Caual. in decis. 45. nume. 11 Gramat. in decisione 103. n. 83. Veral. dec. 350. par. 2. Mastrill. dec. 77. num. 3. Cartar. in decis. 86. num. 10. post Ias. in l. sciendum num. 19. ff. de verb. obligat. Bal. in l. 5. sub n. 1. C. de rebus alien. non alien. Bartol. in l. qui qui fundum in fine ff. de vsucap. pro empto propterea in casibus occurrentibus fuit resolu-
2 tum, quod si qui dicit se esse procuratorem probare id debet, & mandatum petente parte exibere cap. 1. de procuratoribus, Viuius in decis. 11. Guid. Papa in dec. 40. Surd. in decisio. 240. num. 13. late alios referens, Mascardus de probationibus conclus. 975. & conclus. 1007. Dec. consil. 437. Bertazol. in consilio ciuil. 70. nu. 3. Vel. 1. quale enim quis pro fundamento suę
3 intentionis se facit, talem se probare debet leg. non ignorat, vbi Bart. C. de probationibus Decius cons. 54. & cons. 321. num. 2. & cons. 376. nu.

num. 10. Menoch. de adipiscendo possess. remed. 3. numer. 164. Cephal. cons. 82. Rolan. aualle consil. 10. num. 24. lib. 3. Soccin. Iun. consil. 86. numer. 14. lib. 2. Paris. consil. 12. num. 240. lib. 2. Tiraquell. de retract. lig. §. 1. glos. 17. num. 1. Bald. consil. 89. nu. 3. lib. 3. Marza. in epit. de fideicom. part. 2. quæstion. 53. infir. Bald. in l. si sine ff. de iniust. rup. & in rit. test. & in l. ad probatio la 1. Cod. de probation. Natt in consil. 513. nu. 13. in fine Bald. consil. 180. lib. sicuti e contra, qualē quis aliū facit, siue dicit pro fundamēto suę intētionis, talem illum probare debet Menoch. vbi supra nu. 56. Aretin. cons. 32. nu. 2. post Bald. in l. per diuersas C. mand. facit text. in l. ex stipulatione C. de senten. vbi Bart. in l. prolatam. C. eod. gra mati. decis. 15. num. 10. in fin. & num. 13. Cast. cons. 158. Soc. Sen. cons. 122. lib. 2. Dec. consil. 409. alias 408. & in l. furiosum num. 19. C. qui testam. facere pos. & cons. 489. in fin. Menoch. cons. 82. num. 218. lib. 1. Boer. decisio. 10. num. 2. Anchar. cons. 332. num. 6. quia fundamen-
5 tum intentionis suæ vnusquisque probare debet, alias succumbet, l. ei qui dicit ff. de probat. l. actor quod asseueret C. eodem titul. l. qui accusare C. de edendo, Deciaꝗ. respons. 53. lib. 2. Dec. consil. 56. num. 33. libro 3. Cachera. in decis. 144 num. 15. l. 2. & l. in exceptionibus ff. de probatio. cap. inter dilectos de fide instrument. cap. accus. 6. quæst. vltim. hinc
6 agnatum se dicens, agnationem probare debet Castrens. cons. 175. lib. 2. Roland. cons. 10. numero 14. lib. 3. Dec. consil. 13. Cephal. cons. 82. num. 9. libro 1. hinc stante statuto, pro vt in hoc Regno, quod causæ consanguineorum compromitti debeāt vsque ad talem gradum,
7 qui petit compromissum tamquam consanguineus in illo gradu, talem se probare debet, Alex. cons. 88. lib. 2. Capra cons. 156. Abb. in capitul. sua nos in 2. notab. de consanguinitat. & affinitat. Alciat. de præsumption. regul. 1. præsumption. 28. num. 1. Dec. consilio 221, hinc, qui agit ad retractum tamquam consanguineus, non solum debet probare se consanguineum, sed etiam gradum consangninitatis à statuto requisitæ, Tiraquell. de retract. lignar. §. 1. glos. 16. nume. 1. & 4. vbi adducit complures alios, & hoc etiam voluit Dec. in d. cons. 222. idemq; D. Io. Maria Nouarius Magnæspei Iuuenis consuluit in casu occurrenti, quod qui agit tamquam cessionarius debet probare cessionem, vt voluerunt Baldus in lege 1. Codic. de procurator. & Iason in lege admonendi numero 224. ff. de iure iurando; hinc qui agit tamquam proximior testatoris debet se probare proximiorem, Dec. consilio 321. numero 2. Roland. in consilio 10. numer. 25. Alexander in consilio 82. libro 7. Fulgos. consilio 184. Ancharan. in consilio 52. vbi infert ad casum statuti, requirentis dandam esse fideiussionem inter consanguineos sequuta rixa inter duos ex istis consanguineis, tunc enim qui petit fideiussionem tamquam
10 consangnineus, debet probare se consanguineum, hinc qui agit tamquam hæres, vel filius, debet se probare hæredem, vel filium, Menoch. de adipiscend. possess. remed. 3 numer. 164. Paris. cons. 22. numero 240. lib. 2. Bald. in consilio 180. vol. 3. Decius in consilio 54. numero 1. & dict. cons. 321. num. 2. Cephal. consilio 82. numer. 8. libro 1. Ruin. consilio 57. numero 4. cum sequent volum. 5. Bursat. consilio 88. numero 5. volum. 1. & pendente tali probatione debitor non potest constitui in mora, Bar. in l. si quis inficiatus ff. depositi, Boer. in decisione 10. num. 5. & si petat depositum aliquod, vt hæres non obtinebit antequam se doceat talem, vt latè habetur apud Mascardum de probation. conclusion. 786.
12 hinc, qui tamquam talis vult accusare aliquē debet probare se talem, leg. non ignorat, Codic. de his qui accus. non poss. vbi Bartolus, Menoch. de adipisc. possess. dict. remed. 3. numero 164. hinc tandem oritur, quod qui
13 vult agere contra socium, debet probare eum, Ancharan. in consilio 332. num. 6. sicuti qui vult experiri contra hæredem debitoris sui, debet probare illum reum conuentum, esse illius sui principalis creditoris hæredem, vt habetur, ex Menoch. vbi supra numero 166. post Aretin. in cons. 32. num. 2. & Bal. in l. per diuersas C. mandat.

SVMMARIVM.

1 *Inferior non potest cognoscere de validitate, vel inualiditate rei gestæ per superiorem.*

2 *Postquam Papa ad se causam auocat prohibetur delegato amplius de illa cognoscere*

3 *Delegatus est in maiori dignitate, quam Episcopus.*

4 *Cum delegatus nomine Summi Pontificis dispensauerit cum causæ cognitione non potest Ordinarius se intromittere nisi subreptio fuerit euidens ex confessione parti vel tenore Bullæ.*

5 *Omnia nostra facimus, quibus nostrā impartimur authoritatem.*

6 *Episcopus coram quo mouetur lis super nullitate matrimonij, potest cognoscere de sub re-*

reptione dispensationis matrimonialis iā facta à delegato.

9 *Respondetur contrarijs.*

An Episcopus coram quo mouetur lis super nullitate matrimonij, valeat cognoscere de subreptione dispensationis matrimonialis iam factę à delegato,

DECIS. CL.

IN facti contingentia cum euenisset istæ articulus decidendus, prima facie videbatur
1 dicendum, quod nō, ex eo, quod inferior nō potest cognoscere de validitate, vel inualiditate rei gestę p superiorē, ad tex. & quod ibi cōmuniter notatur in c. cū inferior de maioritat. & obedientia, & in l. nemo potest ff. de legat. 1, l. testandi C. de testament. latè Bal. in consil. 91. num. 3. vol. 1. Alex. cons. 10. vol. eodem, & facit textus in c. vt nostrum de appellat. vbi postquam Papa ad se causam auocat, nō prohi
2 betur delegato amplius de illa cognoscere, quē admodum de re confirmata ab eodem Summo Pontifice c. de confirmationibus, de cōfirmat. vtil, vel inutil. latè Benintend. dec. 42. Costa de remed. subsidiar. c. 22. Magon. dec. florent. 90,
3 & delegatum esse in maiori dignitate, quam Episcopum patet expressè in c. sanè il 2. vbi cōmuniter omnes de officio delegati; & ad id facit, quod notabiliter dixit Alban. cons. 71. quē refert, & sequitur Turret. in cons. 22. quod cū
4 delegatus nomine Summi Pontificis dispensauerit cum causæ cognitione non poterit ordinarius se intromittere, cipitulo 2. de confirmatio. vtil. vel inutil. Abb. in capitulo 1. eodem tit. Alciat. in cons. 21. Ripa cons. 93. Gabriel qui notabiliter hāc materiā declarāt cōs. 182. omnia enim nostra facimus, qu bus nostrā impartimur authoritatē l. 2. C. de iure enu-
5 clād. c. mulieres de sentētia excommuni. c. cū quis eodem tit. in 6. & ibi latè Archidiacon.

Quidquid tamen sit ex supra relatis contrarium fuit resolutum per Curiam Archie-
6 piscopalem, nam fuit dictum, quod potuerat Episcopus corā quo mota est lis super nullitate matrimonij, cognoscere de subreptione dispensationis matrimonialis iam factæ à delegato, ex Doctrina Abb. in cap. cum venissent de iudic. Felin. in c. nihil de præscript. Alban. in d. cons. 61. nu. 12. vbi notabiliter voluerūt, quod si fuerit facta dispensatio matrimonialis à delegato, & postea accusetur matrimoniū, corā epi scopo, poterit ipsę Episcopus cognoscere de subreptione dictæ dispensationis; eandem opinionem tenuit Bal. in cons. 97. vol. 2. & hanc opinionem amplettendo non obstant contraria, quia procedunt, & locum sibi vendicant, vt non cognoscat Episcopus de subreptione dispensationis matrimonialis, expeditæ a delegato, quando causæ cognitio est adhibita, vel quando non adest euidens subreptio ex d. cap. 2. de confirmat.

SVMMARIVM.

1 *Periurus repellitur ab agendo.*
2 *Infamiā incurrit periurus de iure canonico.*
3 *Dignitate priuatur periurus, & ad illam nō admittitur.*
4 *Iuramentum suppletorium non est deferendum alias periuro.*
5 *Periurus repellitur à testimonio ferendo.*
6 *Testis legitimus non est periurus etiam si fuerit emendatus per penitentiam.*
7 *Periurus in vno ex capitulis, vel articulis, repellitur à testimonio dicendo in omnibus*
8 *Periurus in vna causa, in altera non probat, esto, quod dicat in alijs veritatem in eodem iudicio.*
9 *Tortura non purgat periurium, vt fidem periurus facere possit.*
10 *Periurus non facit inditium ad inquisitionē formandam, & neque sufficit ad capturam vt nu. 11.*
12 *Periurus non admittitur in testem, neque cōtra periurum.*
13 *Infamis non testificatur contra alium infamem, idem est in excommunicato, vt num. 14. & in criminoso, vt nu. 15.*

An periurus repellatur ab agendo.

DECIS. CLI.

1 AFfirmatiuā partem istius difficultatis decidit in Curiā Archiepiscopalis, vt. s. q periurus repellatur ab agendo, arg. l. si quis maior vbi DD. C. de transat. c. Pauli vbi glosa in verbo causa 27. 5. Specul. in tit. de Actore §. 1. n. 16. Menoch. cōs. 24. n. 28. 29. vol. 1. Borrel. cōs. 11. n. 10. Gramat. dec. 66. n. 2. Minad. in decis. 2. num. 3. Crauett. cons. 6. n. 14. Paris. cons. 26. n. 5. vol. 3. Franc. Marc. dec. 708. nu. 5. vol. 1. Cacher. decis. 142. n. 13. Bal. cons. 118. col. 2. vol. 4.
2 infamiam enim incurrit periurus de iure canonico c. querelam de iureiurādo cap. infamis c. quocumque 6. quæstio. 1. glos. in cap. quanto in fine de iureiuran. Lucas de Pen. in l. quoties C. de dignitat. lib. 12. hinc dignitate priuari periurū, & ad illā amplius nō admitti, notatur in cit. l.

cit.l. quoties vbi Bart. & alij C. de dignitat.
lib.12. Iason in leg. si duo patroni §. final. ff.
de iur. iurand. Roman. in singular. 510. De-
cian. in conf.48. num.30. volum.3. Bald. in
capitulo quædam num.3. de iure iurand. Fran
cisc. Marc. in decisio. 667. volum. 1. & hinc
fuit decisum in Curia Archiepiscopali iura-
4 mentum suppletorium non esse præstandum
ei, qui alias periurauerit, vt tradidi in mea
decisione 164 fol. 121. colun. 2. parte 1. hinc
consuluit in quadam facti contingentia eru-
ditus adolescens D. Ioannes Maria Noua-
5 rius, quod periurus testis esse nequit, allegan-
do textum in capitulo si quis conuictus 22.
quæst. 5. Cacheran. in decisio. 72. num.7. Ce
phal. consilio 233. num. 2. volum. 2. Ber taz-
zol. in consil. 451. num.3. volum.2. Crauetta
in d. consil. 6. numer. 14. Decius in conf. 189.
num. 8. Ruin. in consil. 158. numero 4. vol.
5. Fulgos. consil. 107. & consilio 173. Iason
in d. leg. si duo patroni §. final. num. 2. de iu-
re iurando, quod adeo verum est, vt proce-
6 dat etiam si periurus fuerit emendatus per pœ-
nitentiam, sic inquam ampliando respondit
idem Ioannis Maria allegando glosam in ca-
pitulo final. in verbo periurio, de iure iurand.
Felin. in capitulo testimonium num. 17. de
testibus, Franc. Marc. in decisio. 708. sub nu-
7 mero 4. volum. 1. & etiam si sit periurus in
vno ex capitulis, siuè articulis, repellitur tamẽ
in omnibus, Alexand. conf. 44. nu. 7. volu. 2.
& conf. 183. numer. 3. vol. 7. Soccin. in con-
silio 255. num. 9. vol. 1. similiter si sit periurus
8 in vna causa, nec in altera probat, esto quod di
cat in alijs veritatem in eadem iudicio, capit.
ex parte, vbi Panormit. de testibus, Port. in
consilio 204. num. 10. Alex. conf. 93. col. 3. vol.
5. & etiam si sit tortus, neque probat; per tor
9 turam enim non purgatur periurium, vt
fidem facere possit, quia iuramentum est indi-
uiduum, vt inquit Becc. in conf. 45. nume-
ro 10. Bursat. in consilio 79. num. 11. volu. 1.
Cephal. consil. 234. num. 34. volum. 2. Me-
noch. de arbitr. iudic. casu 128. numero 16.
centur. 2. libro 2. Crauett. in dict. consilio 6.
numer. 16. Riminald. in consilio 113. nume.
34. volum. 1. latè alios cumulans, Beccian.
in tractat. criminal. lib. 6. capitul. 13. sub nu.
15. in fine volum. 2. & secundum Roland. la-
tè in conf. 16. num. 9. & consil. 73. & 6. per-
10 iurus non facit inditium, ne dum ad torturã,
sed neque ad inquisitionem formandam, vt
etiam voluerunt, Cephal. conf. 233. numer. 4.
Eugen. conf. 27. Ossasc. conf. 61. numer. 31.
Mascard. de probat. conclus. 68. num. 5. Bur-
sat. consil. 35. num. 5. vbi testatur de commu-
ni; imò quod plus est, quod testis periurus ne-
11 que etiam sufficiat ad capturam, tenuit Alciat.
de præsumpt. regul. 3. præsumpt. 10. quem re
fert, & sequitur Cephal. in consil. 233. num. 5.
& 8. vol. 2. Roland. consi. 95. num. 21 lib. 4. &
secundum Viuium in suis commun. conclus.
in verbo testis esse non potest periurus; non ad
12 mittitur periurus etiam contra alium periu-
rum, idque firmauit Plot. in leg. si quando §.
50. nu. 4. Cod. vnde vi vbi testatur de commu
ni; vt in simili dicimus, quod infamis non
13 admittitur ad testimonium etiam contra aliũ
infamem, Bar. & post eum communiter DD.
in l. cum mulier ff. solut. matrimon. Felin. post
glos. in cap. testimonium nu. 37. extra de testi-
bus, & in cap. licet causam post num. 7. de pro
bat. Nell. de testibus nu. 16. latè alios referens
Farinacc. in eodem tractatu quæst. 56. artic. 1.
num. 44. & pariter dicimus, quod excommu-
nicatus non admittitur ad testificandum con-
14 tra alium excommunicatum, vt per DD. in
cap. decernimus, & ibi præcipuè, Franc. nu.
6. Gemin. num. 7. de sent. excommunic. Bald.
in cap. testimonium num. 11. extra de testibus
specul. in titul. de teste §. 1. num. 32. Corrad.
in sua practica §. 2. de offic. prætor. in causa
ciuili in verbo excommunicatus post numer.
15 37. & sic pariter dicimus de criminoso, qui
non admittitur in testem contra alium crimi-
nosum, capitulo testimonium, de testibus, &
ibi late. Felin. & Imol. numero 37. Bartol. in
l. cum mulier num. 8. ff. solut. matrimon. &
ibi Bal. Angel. & Roman. tenet Specul. in ti-
tul. de test §. sub num. 26. & hanc opinionem
benè probat, & cum probat Barbat. de testi-
bus parte 1. nu. 49. & seq.

SVMMARIVM

1 *Causa allegatio non sufficit, nisi illa probe-
tur.*
2 *Causa cognitio est de iure diuino, & non est
omittenda.*
3 *Refertur decisio Curia Archiepiscopalis.*

An causa iustæ absentiæ parochi sit
probanda iudicialiter, coram
Episcopo.

DECIS. CLII.

CVm iuxta dispositionem Sacri Concilij
Tridentini sess. 23. capitulo 1. de refor-
mation. sit sancitum, vt parochus valeat abes-
se ex causa iustæ absentiæ, quæ probari debet
coram Episcopo; insurexit difficultatis articu-
lus si sufficeret causam præfatã corã Episcopo
S 2 propo-

proponere, an vero necesse sit illam iudicialiter verificare, & primo videbatur resoluendū pro iudiciali iustificatione ex regula iuris, quę se habet, non sufficere causæ allegationem, nisi iudicialiter illa probetur, vt voluerunt Bal. in consil. 329. num. 6. & sequent. volu. 2. Bursat. cons. 23. num 6. vol. 1. Merend. in cons. 21. num. 4. Benintend. in decis. 1. num. 2.
2 vbi quoque voluit causæ cognitionem esse de iure diuino, & propterea nequaquam omittēdam, & ante eum hoc idem tenuit Panorm. in cap. 1. in 3. col. de caus. possess. & prop. sequitur Marsil. in sua practica §. nunc videndum col. 8. versic. sed vltra omnia cum sequēt. num. 22. & 22. & si aliter firmaremus, posset euenire, quod causa super qua fundatur licentia esset falsa, secundum Bar. in l. si preses, C. de prædijs minorum, Castrens. in l. cum his §. vult igitur ff. de transat. Cuman. consil. 180. col. 2. Cardin. cons. 87. & 95. & his accedat, quod Sac. Conc. loco cit. possit duo quæ debēt concurrere, vt dicta licentia concedatur .s. quod causa sit rationabilis, & quod sit probata ab Episcopo, & in scriptis; sequitur Tolet. in lib. 5. instruct. Sacerdot. C. 5. Henriq. cons. 91. num. 6. Bombin. cons. 22. nu. 29 & sequente, & probationes debent fieri iudicibus, & sic iudicialiter, secundum Lamfranc. qui alios refert in rubrica de probat. nu. 16. quare videbatur ex prædictis concludendum, non sufficere causam allegare, verum necesse esse illam probare, sed contrarium fuit resolutum in Curia Archiepiscopali, coram Illustrissimo Domino, & fuit concessa licentia cuidam Parocho se absentandi per duos menses, ex sola allegatione, quod volebat Romam adire pro negotijs suis per agendis.

SVMMARIVM.

1 *Petens cautionē de nō offendendo, iustam causam timoris probare debet.*
2 *Ius dicenti extra territorium impune non paretur.*
3 *Qui promittit non offendere, loquitur generaliter, non se astringens magis ad vnum locum, quam ad alium.*
4 *Obligatio de non offendendo respicit personam, & eam sequitur quocumque vadat, sicut actio.*
5 *Accessorium sequitur naturam sui principalis.*
6 *Accessorium probatur probato suo principali.*

An cautio de non offendendo sit obseruanda extra diœcesim

DECIS. CLIII.

1 CVm petijsset quidam cautionem de non offendendo, & probasset iustam causam timoris, arg. l. Metum ff. quod metus causa l. vani timoris ff. de regul. iur. glos. in leg. 3. ff. quib. ex caus. maior. Bar. in l. metum C. quod met. caus. latè Hercul. de caus. de non offendendo cap. 1. num. 8. Menoch. de arbitr. Iud. casu 140. Mascard. de probat. conclus. 1376. fuit vigore mandati nostræ Archiepiscopalis Curiæ præstita dicta cautio, cumque deinde petens istam cautionem offensus fuisset extra nostram Diœcesim, insurrexit dubitatio si stipulatio commissa fuerit, & prima fronte videbatur resoluendum negatiuè ex eo quod im-
2 punè extra territorium ius dicenti non paretur, l. fin. ff. de iurisdict. omn. iudic. possid. & in subdito delinquente extra territorium, Corn. cons. 89. col. 3. lib. 3. Abb. in cap. a nobis col. penult. de sentent. excommunicat. latè scribit, Paris in consil. 159. colum. 1. libro 4.
3 Cæterum quidquid supradictum fuit contrarium resoluimus, vt scilicet quod hæc cautio sit obseruanda extra diœcesim, & consequēter, licet offensio fuerit facta extra Diœcesim, tamē stipulatio commissa fuit, vt in proprijs terminis sequti sunt, Angel. in consil. 313. Ias. in l. fin. in 6. fallent. ff. de iurisd. omn. iudic. DD.
4 in l. qui bona §. si quis post ff. de damno infecto l. capitalium §. ad statuas ff. de pęnis, Hercul. in d. tractatu de cautione de non offendēdo cap. 9. vbi post Bart. assignat rationem, quia ille qui promittit nō offendere loquitur generaliter, non se astringens magis ad vnum, quam ad alium locum, & quia hæc obligatio respicit personam, quare eam sequitur quouis illa vadat, sicut Actio l. fin. Cod. de præscript. long. temp. & sicuti Accessorium naturam sui
5 principalis cap. accessorium de regul. iur. in 6. l. cum principalis ff. de regul. iur. Natta qui multos adducit cons. 407. nu. 15 vol. 2. Mant. cons. 89. nu. 17. vol. 1. Soccin. Iun. cons. 106. n. 1. vol. 3. Mascard. de probat. conclus. 14. vbi
6 inquit accessorium probari, probato suo principali, vt etiam voluit Bal. per illum textum in l. 2. C. de dot. prom. Dec. cons. 682. nu. 10. Crauetta de antiquit. tempor. parte 1. lectio 4. nu. 74. Alban. cons. 116. num. 4. Anchar. consil. 387. nu. 2. Aretin. cons. 143. nu. 3.

SVMMARIVM

1 *Alienatio rerum Ecclesiæ, vt prohibita absq; debitis sollemnitatibus.*
2 *Impositio census dicitur alienatio.*
3 *In impositione census super rebus Ecclesiæ requiritur assensus Apostolicus.*
4 *Vbicumque est eadem ratio, vel æquitas, ibi debet esse eadem iuris dispositio, cum pluribus illationibus.*

An in impositione census super Re Ecclesiæ requiratur Assensus Apostolicus.

DECIS. CLIV.

1 QVoniam alienatio rerum Ecclesię absq; debitis sollemnitatibus est prohibita, vt reperitur sancitum per extrauagant. ambitiose de rebus Eccles. non alienand. & scripserunt, Guid. Papa in decis. 149 Capyc. in decis. 16. & decis. 105. Franc. Marc. in dec. 1078. vol. 1. Cacheran. in decis. 99. nu. 32. Cęsar de Grassis in decis. 360. num. 17. & in decis. 463. Rota diuers. in decis. 160. part. 2. Seraphin. in decis. 178. vol. 2. Maynard. in decis. 7. lib. 2. de Franch. in decis. 35. Caualc. in decis. 45. num. 27 & sequent. & late post coplures alios, ego ipse in mea praxi in tit. de alienat. rerum Ecclesiæ, & assensus Apostolicus est vna de sollemnitatibus, propterea cum
2 impositio census dicatur alienatio, secundum Bald. in cap. ad audientiam il 2. num. 9. de rescriptis, Tiraquel. de retract. lignar. §. 1. glosa 6. sub num. 6. cum alijs allegatis in causa Romana vinearum de Maximis 1577. coram Rubeo, ideo fuit resolutum, Assensum Apostolicum in tali census impositione requiri, pro
3 vt in alienatione rerum Ecclesiæ cap. 1. de rebus Eccles. non alienand. in 6. clement. 1. eodem tit. DD. in cap. sine exceptione 12. quæst. 2. Dec. cons. 142. num. 4. Couar. Variarum resolut. cap. 17. sub num. 2. vbicunque enim est
4 eadem ratio, vel ęquitas, ibi debet esse eadem iuris dispositio l. illud ff. ad l. aquil. l. a titio ff. de verbor. obligat. illa enim quæ in radice, & causa coueniũt, etiã in effectu couenire debēt l. de quibus, & ibi Angel. & DD. ff. de legat. & casus, quos nectit paritas ęquitatis, & identitas rationis, non sunt, quoad iuris dispositionem separandi d. l. illud cum ibi notatis per Bal. & Oldr. glosa in Auth matri, & auiæ in verbo tutelam, C. quando mulier tutel. officio iungi pot. & in l. 1. in fine ff. solut. matrim. & in Auth. minoris debitor leg. qui dar. tut. poss. Angel. in §. feræ igitur instit. de rerum diuis. vbi propter hoc singulariter dicit, quod licet omnes textus dicentes licere venari in fundo alieno ante prohibitionem domini, nihil dicāt de piscatione in alieno, tamen quia eadem est ratio vtrobique sentit idem iuris esse debere per d. l. illud super quo puncto magnę spei D. Io. Maria Nouarius scripsit, vt ap-
5 parebit ex primo volumine votorũ, quæ quã primũ typis, ab eo mandabuntur, & capitulũ Regni huius, incipiens, Ladislaus, per quod sancitum est, quod instrumenta confecta per notarios vassallos pro Barone aliquam fidem non faciunt, locum sibi vendicāt etiam in affictatore alicuius ciuitatis ex paritate rationis: hinc etiam dicit Imola in leg. ex consensu in principio ff. de appellat. quod sicuti a iudice dato de consensu partium potest appellari, vt ibi, ita etiam potest appellari á iudice cuius iurisdictio est prorogata, de consensu partium eadem ratione, de qua re latè per Doctores in leg. Episcopale, & in leg. si quis ex consensu, Cod. de Episc. audient. hinc etiam procedit argumentatio à corporalibus, ad incorporalia, quod enim operatur traditio in rebus corporalibus quoad translationem dominij, hoc idem operatur cessio in iuribus incorporalibus, quod translationem illius iuris, vt dicit glosa notab. in l. in solutum in verbo suo autem nominè Cod. quando fisc. & ibi Barto. Bald. Angel. Salic. & DD. hinc etiam, quod licet in l. fin. Cod. de petit. hæredit. diuersa ponatur decisio inter legatarias ex vna, & creditores ex altera, tamen quando legata essent repetita ab intestato, vt quia in testamento esset apposita clausula codicillaris, idem iuris esset in vno, quod in alio, vt scilicet, quod non prestetur cautio, cum tunc eadem sit ratio in vtroque, ex quo legata tunc non possunt fieri in debita, vt singulariter dicit Castrens. in d. l. final. Cod. de petit. hæredit. vnde cum paritas rationis militet in impositione census super re Ecclesiæ, quam in alienatione rei eiusdem Ecclesiæ, cum vt supra fuit dictum, impositio cẽsus dicatur alienatio, meritò fuit resolutum in impositione census super re Ecclesiæ requiri Assensum Apostolicũ; pro vt in alienatione rei Ecclesiæ.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *In dubio iurisdictio iudicis delegati non est extendibilis.*
2 *Rescripta non possunt extendi de persona ad personam, nec de re, ad rem, & neq. de tempore ad tempus.*
3 *Rescripta delegatoria sunt scripti iuris, & omissum videtur, quod in illis omittitur.*
4 *Commissa alicui causæ cognitione, non per hoc videtur commissa eius decisio.*
5 *Iurisdictio delegata non est porrigibilis ad causas non expressas in rescripto.*
6 *Rescripti forma a iudicibus delegatis in iudicando non debet transgredi.*
7 *Delegatus cui commissa est dispensatio matrimonialis, potest pœnitentiam iniunctam commutare.*

Delegatus cui commissa esse dispensatio matrimonialis, an valeat pœnitentiam iniunctam commutare.

DECIS. CLV.

SAepissimè accidit, quod per sedem Apostolicam committitur in partibus dispensatio matrimonialis, quare fuit aliquando in Curia Archiepiscopali dubitatum, an dictus delegatus potuisset commutare pœnitentiam iniunctam viro incestuoso, circa operam suam conferēdā fabricæ Ecclesię, si sit persona nobilis, vel delicata, & videbatur negatiuè respon-
1 dendum, siquidem in dubio iurisdictio iudicis delegati non est extendibilis, cap. cum P. de officio delegati Rota d uers. in decis. 8. par. 2. vn-
2 de Bar. in l. 1. ff. de iudicijs voluit, vt nec de persona ad personam, nec de re ad rem, & de tempore ad tempus posse extēdi, vel proroga-
3 ri, rescripta enim delegatoria sunt stricti iuris ideò omissum videtur, quod in illis omittitur, Affl. in decis. 366. nu. 3. & in decis. 322. vbi si
4 alicui committitur cuiusdam causæ cognitio, non per hoc intelligitur commissa illius decisio sequitur Misinger. centur. 4. obseruat. 93. Menoch. de arbitr. iudic. lib. 1. quæst. 37. post Bar. in l. 1. C. si contra ius, vel vtilit. public. & facit, quod notabiliter, voluit Affl. in dec. 227.
5 vbi ait, quod iurisdictio delegata nō est prorigibilis ad causas nō expressas in rescripto, vnde commissio obtenta super causis motis, & mouendis, extēditur ad causas dumtaxat exortas, Rota in decis. 18. de rescriptis in nouis, & pro hac parte insuper dicebatur prædictum dele-
6 gatum commutando pœnitentiam censeri recedere ab ipso mandato, quod de iure fieri non potest, cum rescripti formam a iudices delegatis in iudicando non debeāt transgredi, vt probatur in §. audient in auth. de iudic.

His tamen non obstantibus, contrarium pro vero fuit habitum, & sic decisum, nam fuit 7
dictum posse hanc commutationem fieri à delegato, si quidem bulla dispensationis non astringit se ad fabricam tantum, propter illa verba, vel alteri pio loco, in bulla contenta.

SVMMARIVM.

1 *Decretum iudicis facit cessare omnem dolum, fraudem, & metum.*
2 *Spoliato non datur restitutio in integrum, quando ex decreto Iudicis fuit spoliatus.*
3 *Amplia, siue sit interpositum per modum voluntariæ iurisdictionis, siue per modum contentiosæ, vt nu. 4.*
4 *Decretum iudicis facit omnia præsumi sollemniter, & ritè acta fuisse.*
5 *Decretū interpositum in alienatione rei Ecclesiæ, vel minoris, facit vt præsumatur contra factum in vtilitatem Ecclesiæ.*
6 *Spoliato datur restitutio in integrum quando est spoliatus à iudice iuris ordine non seruato.*

Ioannis Mariæ Nouarij Pisticini à Prouincia Basilicatæ responsum.

An spoliato ex iudicis decreto sit concedenda in integrum restitutio.

1 QVoniam decretum iudicis facit cessare omnem fraudem, dolum, & metum, vt habetur in l. fin. in princip. ff. quod met. caus. & scripserunt Bar. in l. frater a fratre nu. 51. ff. de condit. indebit. Alex. cons. 53. nu. 5 Marsil. in singul. 438. Gerard. in singul. 57. Natta, cons. 631. nu. 26. lib. 3. Cephal. cons. 24. nu. 25. Dec. in cap. quonatm contra nu. 189. de probat. Rolan. in cons. 33. nu. 18. Paris. consil. 98. nu. 70. volum. 1. propterea sum in voto, in
2 hoc casu mihi transmisso, quod minime sit concedenda in integrum restitutio spoliato ex iudicis decreto, vt patet ex multis congestis per Ruin. in cons. 49. num. 11. vol. 4. Crauett. cons. 5. nu. 8. Grat. cons. 76. nu. 2. glosa in cap. in presentiarum, in glos. fin. 7. quæst. 1. & in cap. in nomine Domini, in verbo audientia 23. distin. quas glosas probat Abb. in cap. cum dilectus, nu. 11. quod met. caus. & in cap. dilectus filius de rescriptis, & in cap. conquerente in vltim. notab. de restit. spoliat. Paris. cons. 98. num. 54 volum. 1. Dec. in l. qui auctore, nu. 3. ff. de regul. iur. Gabriel. alios referens in lib. commun. conclus. conclus. 1. num. 8. de restit. spoliat. quod adeo verum est, vt secundum Ruin.

Ruin.iu d.cons.49.nu.11.procedit etiam, siue sit interpositum decretum per modum volun-
4 tariæ iurisdictionis, siue per modum contentiosæ; decretum enim Iudicis facit præsumi omuia sollemniter,& ritè acta fuisse, Bald.in l. quæcumque §.fin.ff. de public.in rem act.Specul,in tit.de emption.& vendit.§.nunc dicendum,nu.5.Dec.in d. cap. quoniam contra nu. 387.de probat.Cephal.cons.34.num. 3. Abb. cons.4.num. 55.glosa in l.1.super verbo omni creditore in fine,C. de fide instrument, Alex.
5 cons.125.lib. 1.vnde decretum interpositum in alienatione Ecclesiæ, vel minoris, facit vt præsumatur,contractum fuisse factum in vtilitatem Ecclesiæ,Dec.cons. 86. post nu. 7. & in d.cap. quoniam contra nu. 187. cum sequent. per ibi allegat.de probat.Alex,cons.92.nu.13. & 14.volum. 5. Bald. in cap.1.colum.3.post nu.7.de his,qui feud. dare poss. & in cap. sicut
6 circa finem, nu.6. de re iudic. licet si spoliatus esset quis à Iudice iuris ordine non seruato, tunc contrarium esset dicendum, scilicet, quod esset tali spoliato concedenda in integrum restitutio,vt voluit Bald.in cons. 134.& in cons.148. & sequuti sunt,Crauetta in cons. 18.num.8. Zabarella cons.54.& cons.75. Calcan.cons.120.nu.2.Dec.in cap.referente, nu. 2.de præbend.

SVMMARIVM.

1 *Duæ cappellaniæ sub eodem tecto nō sunt incompatibiles, sed contrarium fertur decisum, nu.4.*

2 *In Ecclesia non collegiata, in qua est situm altare, cui debet deputari perpetuus Rector, poterit quis esse rector principalis Ecclesiæ, & habere altare in eadem Ecclesia.*

3 *Duæ cappellaniæ cum onere celebrandi Missas sunt beneficia, & possunt sub eodem tecto simul retineri.*

5 *Duo altaria in eadem Ecclesia, quæ dantur in titulum, non possunt teneri absque dispensatione.*

6 *Episcopus prohibetur dispensare, vt quis possit tenere duas cappellanias in eadem Ecclesia.*

An plures cappellaniæ possint retineri sub eodem tecto.

DECISIO CLVI.

INsurrexit dubitationis articulus in curia Archiepiscopali,an possit quis plures cappellanias in eadem Ecclesia retinere; & dubium faciebat pro opinione affirmatiua, cons. Nauarr. 16.& 22. de præben. volentis duas
1 cappellanias, seu altaria sub eodem tecto,non esse beneficia vniformia ad effectum incompatibilitatis, quod etiam videtur tenere Mandos.designatura,Grat. in tit. de dispensatione sub eodem tecto, vers.adduo, Zecchus de Republic.Ecclesiast. cap. de beneficijs, sub nu. 4. Gonzales,glos.10.nu.34.Item pro eadem opinione dicebatur, quod Lapus alleg. 116. concludit,quod in Ecclesia non collegiata,in qua
2 est situm altare, cui debet deputari perpetuus rector, poterit quis es rector principalis Ecclesię, & habere altare in eadē Ecclesia:tādem dicebatur,quod secundum Gemin.in cap.cum in Ecclesia de præb. quem refert, ac sequitur Graff. in consil. 1. eodem tit. concludit, duas
3 cappellanias,cum onere celebrandi missas esse beneficia, & posse insimul sub eodem tecto teneri.
4 Relatis tamen nō obstantibus contrarium fuit resolutum, scilicet duas cappellanias, sub eodem tecto esse incompatibiles,tamquam beneficia vniformia, & non posse simul teneri absque dispensatione Papæ, secūdum Gemin. sibi contrarium, nu.14.& Franch.num.8. in
5 cap.1.de consuetud.vbi tradunt,duo altaria in eadem Ecclesia,quæ dantur in titulum non posse teneri absq. dispensatione, & hanc opinionem sequuntur Syluester in summa, verb. beneficium,4.num.11. Armilla eodem verbo, nu.46.Fuscus de visitatione,lib.2. cap.11. nu. 4.qui ait, non posse quem habere duas cappellanias in eadem Ecclesia, nec duo altaria in ti-
6 tulum,nec etiam Episcopum dispensare posse, ex d. cap. 1. & consequenter in eis procedere Conc. Trid. sess.7. de reform. cap.4. vt voluit etiam Rebuff.in cordatis tit.de mand. Apostolicis §.1.verb.ita tamen,& iuxta hanc opinionem pluries censuit Rota Rom. singnanter in vna Romana Cappellanię 13.Martij 1589. coram Illustrissimo Mantica, & iterum in eadem 4. Iunij. 1590. coram eodem Illustriss. & iterum in eadem 15. Februarij. 1591. corā Illustriss. Pamphil.& aliàs sepius, quæ opinio adeò vera est, vt procedat etiam si prima Cappellania vacet per adeptionem secundæ, licèt non ipso iure, secundum Io.And.in cap.1. in glos.2.de consuetudine, Abb.in cap. referente nu. 3. de præben. post. Inn. i V. Host. in cap. ex tuæ de cler.non resident.sequitur Boich.in cap.de mult.nu.6. Butrig.in cap.præterea nu. 9.de præbe. & fuit decisum in Rota in vna Barchinon. Archidiaconatus, 2.Ottob.1560. coram Groperio, quam intelligas,quando vna non sufficit ad victum, prout de beneficijs simplicibus iuxta mentem Concilij, & hanc opinionem amplectendo non obstant in contrariū adducta, quia cum pro hac opinione extēt tot.decisiones Rotæ ab ea propterea minimè est

est recedendum cum iuxta not. perscribentes in l. 1. ff. si cert. pet. Rotæ decisiones vim legis obtinent, & ab eis non esse recedendum, scribit Capp. Tholos. in decis. 324.

SVMMARIVM.

1 *Creditor possidens sine vitio rem debitoris, non tenetur illam restituere, nisi sibi offeratur suum creditum, siue illud creditum habeat hypothecam, siue non.*

2 *Amplia procedere in debitore, cuiuslibet rei, tã chyrografarij, quam sine chyrographo.*

3 *Possidens rem, non tenetur illam restituere, quando ex rationabili aliqua causa potest retinere, etiamsi in re illa, hypoteca, aut pignoris ius non habeat.*

4 *Amplia, vt nec in iudicio spolij sit facienda restitutio sine idonea cautione, quando ex restitutione possit sequi damnum irreparabile creditori, & illi non sit cautum in petitorio.*

Creditor habens rem debitoris, quando possit illam pro suo credito retinere.

DECIS. CLVII.

INcidenter in Cur. Archiep. contigit dubitari circa istum articulum, quando scilicet creditor habẽs rem debitoris, possit illam pro suo credito retinere, & fuit resolutum, quod creditor, qui reperitur in possessione, sine vitio non teneatur restituere rem, nisi sibi offeratur
1 suum creditum, & hoc, siue illud creditum habeat hypothecam, siue non, l. vnica, C. etiam
2 ob chirogr. pet. qui text. procedit tam in debitore pecuniæ, quam alterius cuiuslibet rei, tam in debitore chyrograforio, quam sine chyrografo, vt latè declarat, & prosequitur Negus. de pignor. & hypothec. in 1. parte, 3. membr. 5. partis, princip. num. 45. & sequent. & gene-
3 raliter traditum est, eum qui possidet non teneri restituere, cum ex rationabili aliqua causa possit retinere, etiam si in re illa hypotecæ, aut pignoris ius minimè habeat, vt pluribus ostendit Franc. Bald. de pignor. & hypothec. cap. 13. vbi circa finem ponit exemplum de eo qui rem comodatam ex iusta causa negat restituere, quia propterea non videtur Dominis possessionem interuertere, per text. in l. si quis rem de acquiren. possess. quod sanè multò fortius habet locum in casu, in quo adsunt lites, & controuersia ratione aliorum creditorum, ex quibus, licet facilè suspiciari debitorem habita bonorum suorum possessione, haud facilẽ futurum in solutione, vnde satis iusta oritur causa retinendi, & pignori incubendi, donec saltem præstetur cautio, quamuis credita sint in diem, l. quæsitum, ff. de pignor. vbi glos. & Salicet. in dict. l. vnic. quæst. 14. faciunt tradita per Affl. ct. decis. 108. & istud procedit, quamuis ageretur spolio, quia si ex restitutione sequi possit damnum irreparabile creditori, &
4 illi non sit cautum in petitorio, non est facienda restitutio, nisi saltem idoneè caueatur, vt fuit resolutum in vna Romana Rationis bancharia 9. Martij 1586. coram Pamphilio, & sequuti sunt Abb. in cap. veniens il 2. colum. 2. de testibus, Paris consil. 22. nu. 103. lib. 1. Boer. in decis. 232. col. final. Grat. consil. 10. num. 31. lib. 1. Gozzad. cons. 9. nu. 69. & cons. 10. nu. 42. & tradunt DD. in l. naturaliter, §. nihil commune, vbi latè Salyc. col. 3. Alex. nu. 149. ff. de acquirend. possess.

SVMMARIVM.

1 *Statutum Ciuitatis Metropolitanæ porrigit vires suas, & habet locum in villis circumuicinis, sed intellige, vt nu. 2.*

3 *Edictum Curiæ Archiepiscopalis contra Clericos arma portantes procedit etiam in illis qui portant ea per diœcesim.*

Edictum Curiæ Archiepiscopalis contra Clericos arma portantes, an locum habeat contra Clericos arma asportantes per diœcesim.

DECIS. CLVIII.

REgula est, quod statutum Ciuitatis Metropolitanæ porrigit vires suas, & ha-
1 bet locum in villis circumuicinis, secundum glosam in l. ex causa ff. de postulando, quam singularem dicit Ias. in l. gallus, §. 1. ff. de liber. & posthum. arguendo à consuetudine ad statutum; quia glosa loquitur de consuetudine, Castrens. consil. 39. col. 1. vol. 2. Soccin. consil. 81. col. 3. lib. 4. & cons. 138. eodem lib. Roland. de lucro dotis, quæst. 85. nu. 4. Cyn. in l. etiam, C. de iure dotium, Aretin. in §. ex non scripto, instit. de iure natur. gent. & ciuil. Caccialup. in l. omnes populi, num. 9. ff. de iustitia, & iure Corn. cons. 151. lib. 3. Rimin. Sen. cons. 361. & cons. 575. nu. 7. Soccin. Iun. consil. 2. nu. 3. lib. 1. Cephal. consil. 414. nu. 6. Riminal. Iun. cons. 37. Ludouic. in libro commun. conclus. concl. 55. versic. tertius casus, quam regulam intelli-
2 go, quando villæ sunt de districtu, & sub iurisdictione Metropolitanæ Ciuitatis, tunc enim statuta loci principalis vigẽt in circũuicinis, secus verò si non essent sub iurisdictione illius Ciuitatis nã tũc, licet vicinæ essẽt villę nõ ligantur consuetudine, vel statuto Metropolis, & ita intelligitur, quod tradit Roman. cons. 218. de Ciuitate Pisanum, quam voluit ligari statu-

statutis Florentiæ, quia sub iurisdictione illius Reipublicæ ceciderat, Morot. consil. 291. nu.
3 31. vnde fuit resolutum in Curia Archiepiscopali edictum ipsius Curię prohibētis asportationem armorum, habere locum etiam in illis, qui portant arma per Diœcesim, licet redeundo ad regulam suprapositam illa fallit quando locus ille districtualis haberet propria, & particularia statuta, nam tunc suo iure vti debet quoties statuta sunt legitimè condita, Alex. cons. 151. columm. 2. lib. 2. Curt. Iun. consil. 110. nu. 12. Neuilant. cons. 58. num. 6. Menoch. cons. 80. num. 18 & sequent. Couarr. pract. quæst. cap. 37. Sed quid si eueniat casus, de quo nulla sit facta mentio in particulari statuto loci, sed de eo disponitur in statutis Ciuitatis Metropolitanæ, an tunc recurrendum sit in casu omisso ad dispositionem alterius statuti, an vero ad ius commune, videndus est Roman. in d. cons. 218. volens Ciuitatem Pisarum recurrere ad statuta Florentina non obstante, quod statutum illius Ciuitatis diceret, quod in casu omisso per statutum seruaretur ius commune, & sic etiam sequitur, Soccin. consil. 81. & voluerunt Alciat. in leg. pupillus, §. territorium, num. 52. ff. de verbor. signific. Gozadin. consil. 37. num. 4. & magis communem dicit Franch. in l. hæredes mei, §. cum ita, num. 30. ff. ad Senat. Cons. Trebell. & ita in specie post multos tenuit Caualc. in decis. 36. num. 31. & consuluit, Honded. in cons. 13.

SVMMARIVM.

1 *Semel malus, semper præsumitur malus in eadem genere mali.*
2 *Qui semel fidem non seruauit, præsumitur, quod nec in posterum sibi obseruaturus.*
3 *De carcere, qui semel aufugit amplius relaxari non debet etiam dato fideiussore.*
4 *Semel excommunicatus semper durare in excommunicatione præsumitur.*
5 *Inimicus semel, adhuc præsumitur.*
6 *Semel dominus semper præsumitur durare, nisi probetur mutatus.*
7 *Vnusquisque præsumitur durare in eadem voluntate.*
8 *Monachus non præsumitur, quod velit habitum mutare, sed velle in eadem religione perseuerare.*
9 *Priuilegij, vel concessionis facta à Principe reuocatio non præsumitur.*
10 *Partes si conueniunt facere vnum, & deinde contrarium fecerint, præsumuntur potius errore id fecisse, quam vt se corrigant.*
11 *Per instrumentū primum si est clarū, & planum declaratur secundum obscurum, & dubium, nè censeantur partes se correxisse.*
12 *Iura si plures pœnas imponunt pro delicto non censentur se inuicem corrigere, sed dare electionem Iudici.*
13 *Creditor qui fecit priore loco expensas animo repetendi, non autem compensandi, sic etiam præsumitur secundo loco fecisse.*
14 *Qui per triennium bene vixit, non præsumitur malus in eodem genere mali.*
15 *Tempus triennij purgat malam vitam præteritam.*

An alias malus, qui benè vixerit per triennium, præsumatur malus in eodem genere mali ad ornatum text. in l. si cui §. eisdem ff. de accusation.

DECIS. CLIX.

1 REgula est clara, quod semel malus præsumitur malus in eodem genere mali, cap. scribebam de præsumpt. reg. qui semel de regul. iur. in 6. l. si cum §. eisdem ff. de accus. l. non omnes, §. non barbaris, ff. de re milit. hinc
2 enim videmus, quod is, qui semel fidem non seruauit præsumitur, quod etiam in posterum, nec eam sit obseruaturus, glosa, Bald. & Rom. in leg. Corn. ff. ad Senat. Cons. Syllan. hinc est
3 quod licet, quis alias esset relaxādus à carcere, in quo ob delictum fuerat inclusus dato fideiussore, tamen si semel aufugit ex ipso carcere relaxari non debet idem Bald. in leg. 3. C. de Episc. audientia Marsil. in leg. maritus, ff. de quæ est igneus in dict. leg. Cornelia, num. 15. ff. ad Senatus Consul. Macedo, hinc semel ex-
4 communicatus semper durare excommunicatum præsumitur, cap. proposuit de clericor. excommunicat. Mascard. de probat. conclus.
5 705. numer. 8. & sic a simili inimicus, semel, semper præsumitur inimicus, nisi probetur reconciliatio, leg. in ipsius, vbi Bal. C. famil. herciscud. Innocent. in cap. cum oporteat de accusat. Alexand. in leg. 3. ff. de testam. Crauetta, consil. 9. num. 6. Surdus, consil. 40. & similiter,
6 semel dominus, vel possessor, semper dominus præsumitur, & possidere, nisi status mutatus probetur, leg siue possidetis, C. de probat. C. præterea il secondo, & ibi, Abb. de tract. latè post alius Viuius in decis. 98. pręsumitur enim
7 quis durare in eadem voluntatem, in qua fuit leg. eum, qui ff. de probation. leg. cum hic status, ff. de donat. inter virū, & vxor, c. maiores de battismo l. lucius in fine ff. de legat. 2. cap. 1. vbi glosa in verbo non timore, quod metùs causa, hinc enim euenit monachum non præsumi velle mutare habitum, sed velle in eadem religione perseuerare, ex quo immutatio non præsumitur ita probat text. in cap. non solum

de regula in 6. & ibi in specie annotarunt omnes, ingressum religionem, etiam intra probationis annum non præsumi velle inde recedere, nisi claris coniecturis mutatio voluntatis ostendatur. hinc quoque dicimus reuocationē priuilegij, & concessionis facta à principe non
9 præsumi, ne ipsum correxisse voluntatē & mutasse præsumatur, vt responderunt Anchar. in consilio 161. num. 3. Decius in consil. 168. colum. 2. Alciat. respons. 19. num 4. Crauet. in cons. 21. in fine & cons. 241. in fine, Paris. in consil. 61. in fin. lib. 2. ita quoque non præsumitur, quod testator per codicillos voluerit reuocare testamentum, vt responderunt Dec. consilio 190. in fine, Paris. in d. consilio 61. in
10 fin. id quod declarat, Dec. vt apud eum, hinc si partes conueniunt facere vnum, & deinde contrarium faciunt, præsumitur potius per errorem fecisse, quam vt se corrigerent atque voluntatem mutarent, Alciat. de præsumpt. præsumpt. 28. regul. 2. num. 1. Soccin. Sen. in cons. 27. num. 16. & 20. lib. 4. qui subiungit,
11 quod quādo primum instrumentum est clarū, & planū p ipsū declaratur secūdum obscurū, & dubium, ne censeantur partes se correxisse, vt etiam affirmarunt Angel. & Imola in leg. si quis cum aliter ff. de verb. obligat. & huc
12 etiā spectat, illud. s. q si iura plures pœnas imponūt pro delicto, non censentur se inuicem corrigere, sed dare electionem iudici glos. in cap. fraternitatis 34. distinct. quam probarunt, Felin. in cap. inter cæteras de rescriptis, Alciat. de præsumpt. regula 2. d. præsumpt. 28. num. 3. Ad etiam confert, quod scripsit Afflict. in
13 decis. 381. num. 4. post Socc. & Tindar. quos recenset, cum dixit, quod sicuti creditor ille qui fecit priore loco expensas animo repetendi non autem compensandi, sic etiam præsumitur secundo loco fecisse; cum animi, & volūtatis perseuerantia præsumatur, non autem mutatio ipsius.

14 His licet veris existentibus, in Curia Archiepiscopali fuit in casu occurrenti conclusum, dictam regulam, quod semel malus, semper præsumatur malus in eadem genere mali, cesset, quando quis per triennium continuum benè, & laudabiliter vixit recteque fuit conuersatus, quoniam illa mali præsumptio tunc cessat, nam pro purgato, emēdato, ac nouo homine à lege habetur, tex. in §. hinc autem nobis in Auth. de Monach. quam opinionem tenuerunt Rom. cons. 236. nu. 5. Corsettus in regularibus in verb. præsumptio in pr. Boer. ad Byn. in eodem regula semel malus, Curt. Iun. in cons. 1. num. 36. C. de sequestratione pecuniæ, Cass. consil. 60. num. 4. Dec. cons. 163. num. 20. Roland. à Valle cons. 62. num. 12. vol. 3. & in cons. 63. num. 6. vol. Madens. ad Roman. cit. cons. 36. num. 5. Blanch. cautel. 14. dicens quod per triennij lapsum, quis de malo bonus effectus præsumitur, si laudabiliter per illum triennium vixerit, sequitur Gomes. in regula de triennali in fi. Albanus ad Bart. in l. cassius num. 17. & seq. ff. de senat. ex quibus manifestissimè colligitur hāc esse cōmunem opinionem, prout etiam testatur Clarus in sua practica §. fin. quæst. 21. vers. fama, & iuxta hāc opinionem, scilicet quod per tres vel quatuor annos præsumatur emendatio vitę, tenuit Rota Romana in vna Roman. legati 28. Maij 1568. coram Illustrissimo Seraphino, quam notandam summopere esse in practica ad effectum resolutionis illius articuli vide licet emendatum de crimine, esse idoneum testem; quoniam iuxta supradicta, huiusmodi emendatio inteste præsumenda est lapso triennio, Roland. cons. 94. volum. 4. num. 18. Hyppol. in l. vnica nu. 20. C. de rap. virg. Barb. in in tract. de testibus par. 1. num. 23. Viuius in libro communium opinionum concl. 357.

SVMMARIVM.

1 *Quilibet potest iuri pro se introducto renunciare.*
2 *Filiusfamilias potest renunciare beneficio, quod eum eo.*
3 *Creditor potest renunciare beneficio praeuentionis.*
4 *Spoliatus potest renunciare petitionis restitutionis.*
5 *Fideiussor potest renunciare beneficio ipsius.*
6 *Donans potest renunciare beneficio, l. si vmquam.*
7 *Mulier dumodo sit certiorata potest renunciare beneficio velleiani.*
8 *Venditor potest renunciare beneficio l. 2. C. de restituend. vendit.*
9 *Duo rei debendi possunt renunciare beneficio diuisionis.*
Actor potest renunciare iuri exequutiuo.
10 *Filius potest renunciare legitimè, licet non veniat in generali renunciatione, reus potest renunciare foro.*
11 *Beneficio c. Odoardus renunciari non potest*
12 *Beneficio cessionis bonorum renunciari non potest.*
13 *Beneficium concessum miserationis gratia renunciari minimè potest.*
14 *Clericus non potest suo foro renunciare, etiā cum iuramento, vt num. 15. & etiam cum consensu sui Episcopi, vt nu. 16.*

An beneficium cap. Odoardus de solut. possit renunciari.

DECIS. CLX.

1 QVamuis regula iuris sit, quod quilibet potest iuri in eius fauorem introducto renunciare, l. si quis in conscribendo, C. de pactis cap. ad Apostolicam de regular. l. si quis in conscribendo, C. de Episcop. &
2 Cleric. vnde videmus, quod filiusfamilias potest renunciare beneficio, quod cum eo, vt tra-
3 dit de Franch. in decis. 181. & creditor valet renunciare beneficio preuentionis, vt habetur
4 per eumdem de Franch. in decis. 670. & spoliatus renunciare poterit petitioni restitutionis, vt deciditur per Rotam in antiquis, in
5 decis. 3. decis. 6. & decis. 11. de renunciat. & fideiussor poterit renunciare beneficio fideiussorum, vt decisum refert Thoming. in Rota Lipsiens. vt patet in eius decis. 1. & donans
6 valet renunciare beneficio l. si vnquam, C. de reuocand. donat. Misinger. in cent. 5. obser.
7 63. vt pariter mulier poterit renunciare beneficio Senatus Consulti Velleani, dummodo sit de eo certiorata, secundum quod refert
8 Thesaur. in decis. 222. & poterit venditor etiā beneficio, leg. 2 C. de rescind. vendit. renunciare, vt tradit idem Thesaur. in decis. 165. & sic pariter duo rei debendi poterunt renun-
9 ciare beneficio diuisionis, Polid. Ripa in obseruat. 89. & secundum Mastrillum in decis.
10 137. Actor poterit renunciare iuri exequutiuo, & filius quoque valet renunciare eius legitimæ, licet non veniat in generali renunciatione, Afflict. in decis. 178. in secundo dubio, & reus potest renunciare foro, Mising. centur. 1. obseruat. 88. Tamen in Curia Archiepisco-
11 pali fuit pluries conclusum; clericum non posse renunciare beneficio cap. Odoardus de solut. it in proprijs terminis sequuti sunt Carol. in decis. 53. nu. 14. Costa de remed. subsid. remed. 29. num. 8. Parlador. in libro rerum quotidian. par. 5. cap. fin. §. 6. num. 24. Ceual. commun. quæst. contra commun. quæstion. 71. nu. 71. Couarr. in libro 2. variar. resolut. cap. 1. nu. 38. post Ioann. Andr. in dict. cap. Odoard. in 3. notab. de solut. quorum opinio fulcitur ex eo, quod renunciatio præfati beneficij tendit in opprobrium totius ordinis Clericalis, contra textum, in c. si diligenti de foro competent. & remaneret Clericus obligatus ad perpetuam carcerem, quod nec iustum, nec rationi consentaneum est; in dedecus ordinis clericalis, & absque vlla creditoris vtilitate, & comodo. Item quia sicuti beneficio cessionis
12 bonorum renunciari non potest, vt est magis communis DD. sententia in leg. alia §. eleganter, ff. solut. matrim. Bald. & Salyc. in l. 1. C. qui bon. ced. poss. Balb. in decis. 4. Guid. Pap. in decis. 211. Rota in antiquis in decis. 4. de renunciat. & in decis. 31. de sent. rei iudic. Thesaur. in decis. 36. ita pariter, neque huic beneficio renunciari poterit, eo magis, quia fuit introductum miserationis gratia, & beneficium
13 concessum miserationis gratia renunciari nō potest, glosa communiter recepta, in leg. 1. in verbo excedere, C. quando Imperat. inter pupill. & vid. quam notant ibi Bald. & Salycet. Felyn. in c. si diligenti, nu. 16. de foro competenti, Barbat. in cons. 64. col. 3. volum. 4. Barbota in l. illa §. eleganter, nu. 50. ff. soluto matrimonio, Amat. in decis. 16. nu. 52. Farinacc. in decis. 181. & hanc opinionem tenendo non obstant regula suprapoſita, quod quilibet potest renunciare fauori suo, quia beneficium prædictum non in beneficium vnius, sed totius ordinis clericalis introductum fuit, & propterea cessat regula, ad textum in cap. ad nostram de regul. vnde euenit, quòd Clerici nō
14 poterunt renunciare priuilegio, nè conueniantur coram Iudice Ecclesiastico, & se submittere iurisdictioni Iudicis sæcularis, cap. significasti, & cap. si diligenti de foro competenti, & vtrobique glosa, Valasc. in decis. 65. nu. 3. Gramat. decis. 61. nu. 14. de Franch. in decis. 400. nu. 6. Viuius in decis. 25. nu. 1. Afflict. in decis. 85. nu. 1. Graff. in decis. aur. part. 1. lib. 4. cap. 18 nu. 54 Farinacc. in pract. criminal. quæst. 8. num. 10. quia cum hoc priuilegium sit introductum in fauorem totius ordinis clericalis, sequitur, vt non possit illi renunciari per vnum clericum, cap. si diligenti, de foro competenti, Gayl. obseruat. 37. nu. 1. & obseruat. 40. num. 7. lib. 1. Scaccia de iudic. parte prima, cap. 11. nu. 37. Soccin. in capit. 1. num. 23. de foro competent. Surd. cons. 2. nu. 31. lib. 1. Decian. in tractat. crimin. part. 1. lib. libro quarto, capitulo nono, numero sessagesimoprimo, Bertrand. in consil. 209. numero 2. Barbat. in capit. 2. num. 3. de foro competenti, & adeo ob hanc rationem non potest clericus suo foro renunciare, vt nec etiam cum iura-
15 mento potest hoc facere, & non obstante iuramento poterit forum allegare absque metu periurij, Specul. in tit. de renunciat. §. 1. num. 9. Guttier. de contract. iurat. cap. 16. num. 50. Borrel. in cons. 11. num. 1. Alexand. de Neuo in cons. 56. num. 1. Surdus cons. 193. numer. 5. libro 2. Gilman. in decis. Camer. Imperial. 21. num. 1. Ancharan. in cap. si diligenti, num. 31. de foro competent. Clar. in §. final. quæst. 36. num. 10. Scaccia de iudic. part. 1. cap. 11. nu. 36. Gallesf. de obligat. in forma cameræ, part. 2. quæst. 2 num. 1. & sequent. vbi dicit, quod

licet Clericus se obligauerit in forma cameræ renunciando priuilegio fori medio iuramento, per hoc tamen non poterit conueniri coram Iudice Laico,& hinc euenit, quod nec cũ
16 consensu,& licentia sui Episcopi, clericus potest prorogare iurisdictionem iudicis laici, & priuilegio fori renunciare, glosa,& alij in cap. significasti de foro competenti, Alexand.cons. 8.lib.1.Grammat.decis.21.num.1.& decis.29 num.9.& 10.& decis.61.num.8.& 9. Farinac. in practic. criminal.quæst. 8. num.13.Cened. alias referens in collect.iur.canon. part. 1.collectan.57 num. 1.Marches. de commiss. part. 2.capit. 3.cap.4. Surd. in consil.376.num.15. Baiard.in addit. ad Clar. in §. final. quæst. 36. num.10.

SVMMARIVM

1 *Consuetudo per testes non probatur, nisi deponant de temporis diuturnitate, de visu actus, cuius consuetudo allegatur, & de illius frequentia.*
2 *Frequentia ex duabus vicibus inducitur.*
3 *Consuetudo probatur etiam per instrumenta, quando tot instrumenta concurrunt, & verisimiliter ad notitiam totius populi vel maioris partis deuenerit.*
4 *Item probari debet in indiuiduo in casu de quo agitur.*
5 *Non inducitur ex actibus varijs, & diformibus consuetudo.*
6 *Si sit negatiua opus est, vt testes exprimant, quod actus fuerit facti, propter contradictionem alterius partis impugnantis, & in vim, ad effectumque inducendi consuetudinem.*
7 *Item ad probandam consuetudinem, testes debent esse concordes circa eosdem actus, & quamuis non sint interrogati debent rationem congruam allegare.*
8 *Consuetudo contra ius debet esse immemorabilis.*
9 *Immemorabilis non probatur per testes minoris ætatis quinquaginta annorum.*
10 *Item non probatur, nisi per testes coniunctim deponentes de visu, per quadraginta annos de auditu a maioribus, quod ita viderũt suo tempore, & quod nec ipsi, nec eorum maiores viderunt, vel audiuerunt aliquid in contrarium, & de publica voce, & fama ante motam litem.*
11 *Testes de immemorabili deponentes debent expressè eius requisita recensere, nec sufficit si dicant articulum verum, nisi reddãt rationem sui dicti.*

Consuetudo qualiter, & quomodo veniat probanda.

DECIS. CLXI.

1 CONclusum fuit in Curia Archiepiscopali, licet incidenter in quadã causa, quod ad probandam consuetudinem testes debent deponere de tribus coniunctim; Nempe de temporis diuturnitate, de visu actus cuius consuetudo allegatur, & de illius frequentia, ita & taliter, quod appareat interuenisse tacitũ consensũ populi, vel maioris partis, Curt.Iun. cons. 184. num. 10. & istud consilium sequitur Rota, vt per Put. decis.364. num.3.lib. 1. late Dec. in cons. 215. sub numer. 2. Crauetta cons. 134. num.6 & 7.& quod ad inducẽdam cõsuetudinem requiratur actuum frequẽtia tradunt etiam, Franc. Marc. in decis.255. num.1. volum.1. Afflict. in decis. 321. sub nu. 17. Rota diuers. in decis. 19.num.4 & 5.par. 2. Cacheran.in decis. 99.num. 45. Gratian.in decis. 148. num. 10. Crescent. in decis. 1. de consuetud. Gail. pract. obseruat. lib. 2. obseruation.31.num. 1. Bart.in decis. 95. numer. 7. & sequent. Bellon. in decis. 17. numero 6. Viuius in decisione 130. numer. 8. quam
2 frequentiam induci ex duabus vicibus inquit glosa in cap. monasterio in fine de vita, & honestate clericorum, quam sequuntur Afflictus in decis. 305.num.10. Barzius in decis.98.nu. 12.& 15. Gramat. in decis.48 num.1.& 3.Mastrill.in decis.67. num.16.Gail.pract. obseru. lib.2.obseruat.31.num.7 Rota diuers. in dec. 72. num.30. par.2.de Franch. in decis.91.nu. 16. Franc.Marc. in decis.255.nu.2. Raudens. variarum resolut. lib.1. cap. 17. num. 56. per instrumenta autem ad hoc, vt probetur con-
3 suetudo tot debent instrumenta concurrere, vt verisimiliter ad notitiam totius populi, vel maioris partis deuenerit, Ias. in l.de quibus in fin. de legib. Abb.cons. 43 num.6. lib. 2. Natta cons.574. num. 14. & 16. Rota diuers.dec.
4 72.par.2.& consuetudinem probari debere in casu de quo agitur scribunt, Crauetta in consilio 96. numero 4. Natta consilio 175. numero 15. & numero 37. Alexand. in consilio 196. numero 13. lib. 2. Rolandus in consilio 69. numero 24. libro 3. Rota diuers. in decis. 172. parte 1. & testes debent deponere de actibus conformibus, quia ex diformibus & varijs, consuetudo non inducitur, leg. quæsitum §. si quis eodem ff. de fund. instruct & instrum. legat. l. si certis annis, vbi Dec. numero 16. Cod. de pactis, Alexand.cons.5.num.7.vol.5.

Ca-

Caualc. in decis. 11. num. 51. par. 1. Misinger. obseruation. 42. centur. 6. Rota Aueuion. in decis. 20. num. 9. Cacher. in decis. 99. nume. 7. Surd. cons. 254. num. 29. vol. 2. Rota diuers. id decis. 72. num. 28. par. 2. Port. in cōsilio 106. num. 59. & si consuetudo sit negati-
6 ua opus est, vt testes exprimant, quod actus fuerint facti propter contraditionem alterius partis impugnantis, Franc. in cap. fin. col. 2. post med. vers. sed quæritur, quod si canonici, de consuetud. lib. 6. Abb. in cap. Abbate num. 10. & sequent. de verb. signif. Cotta decision. 393. Item quod fuerint facti in vim, & ad effectum inducendi consuetudinem, Dec. cons. 205. num. 4. Crauetta cons. 197. sub num. 12. si quidem in dubio præsumitur animus seruandi, ius commune, Neuizanus cons. 9. num. 31. Capra conclus. 13. num. 3. & testes debent
7 esse concordes circa eosdem actus, Alex. in consilio 45. num. 4. & cons. 175. & cons. 196. nu. 14. vol. 2. Corn. cons. 89. vol. 2. Decius cons. 275. num. 10. Valasc. in decis. 162. num. 11. Bellamera in decision. 64. & quamuis non sint interrogati debent rationem congruam allegare, vt fuit resolutum in vna Salamātina optionis 18. Maij 1575. coram Clemente VIII. tūc Rotæ Auditore, per doctrinam Innocent. in cap. cum causam de testibus sequuntur Dec. in cons. 215. sub num. 3. Valascus in d. decisione 162. num. 15. Gratian. in decis. 148. nu. 19.
8 & si consuetudo, sit contra ius debet esse immemorabilis, Ias. in l. de quibus col. fin. ff. de legib. Dec. consil. 141. num. 2. & cons. 185. num. 172. & hanc dicit communem opinionē Rocch. de Curt. in repetit. cap. final. vers. quæso an Doctori de consuetud. & tenuit Rota apud Mohedan. decis. 2. de consuetud. alias 209. Vnde requirit arctiorem, & clariorem probationem, Bellamera in d. decis. 65. Nam
9 testes debent esse ad minus quinquaginta annorum, Caputaq. decis. 71. num. 2. part. 3. & debent deponere cum omnibus requisitis, de quibus per glos. communiter receptam, & a Rota sæpissime comprobatam in capit. 1. in verb. memoria, vbi Archid. Gemin. Franc. & alij de præscript. in 6. Videlicet de visu, per
10 quadraginta annos de auditu à maioribus, ꝙ ita viderunt suo tempore, & quod nec ipsi, nec eorum maiores viderunt, vel audiuerunt aliquid in contrarium, & de publica voce, & fama ante motam litem, Couar. in reg. possessor par. 2. §. 3. num. 7. Milis in repert. in verbo testis ad probandam memoriam, Balb. de præscript. in 2. part. quæst. 6. num. 24. late Gabr. conclus. 1. de præscript. num. 74. Caputaquem d. decis 71. par. 3. Mohed. decis. 253. & fuit resolutum in vna Tullen. iurisdictionis 22. Maij 1596. coram Cardinale Pamphilio, & in Pampilonen. decimarum 21. Maij 1603. coram eodem, & in valentina decimarum 14. Nouembris 1597. coram Penia. & quilibet testis debet deponere de omnibus requisitis, de quibus supra, alias si vnus de vno deponat, & alius de alio, non fit coniunctio, vt fuit dictam in Hispalen. decimarum de tribuxena 20. Maij 1594. coram Cardinali
11 Mantica, & debent à testibus dicta requisita expresse recenseri, alias si dicant articulum verum; non probant, nisi redant rationem sui dicti, Caputaquen. d. decis. 71. num. 3. & decis. 291. part. 3. & fuit tentum in vna Iacen. Parochialis 27. Iunij 1603. coram Cardinale Pamphilio.

SVMMARIVM.

1 *Clerici in minoribus constituti nō coguntur deferre habitum clericalem.*
2 *Clericus dimittens habitum non potest carcerari.*
3 *Clericus beneficiatus non incedens in habitu & tonsura priuatur beneficio.*
4 *Prælatus potest cogere, tam clericos beneficiatos, quam clericos in minoribus ordinibus constitutos si velint habitum deferre, vt decentem ferant.*
5 *Vestes clericales quæ dicantur.*

Clericus in minoribus ordinibus constitutus, an & quando cogatur deferre habitum clericalem.

DECIS. CLXII.

1 CLarum est apud omnes, quod Clerici in minoribus constituti cogi nequeunt deferre habitum, & tonsuram, cap. Ioannes, de cler. coniug. Panorum. in cap. fin. eod. titul. Hartaman. decis. 3. de priuil. Alex. de Neuo consil. 145. num. 6. & sequent. tamen si volūt gaudere priuilegio fori, oportet vt deferant habitum, & tonsuram, & seruiant in diuinis Concil. Trident. sess. 23. cap. 6. & 17. de reformat. Fulgos. consil. 123. num. 1. vt procedit etiam in clericis coniugatis iuxta terminos text. in cap. vnic. de cleric. coniug. in 6. Guid. Pap. in cons. 221. num. 1. à decis. 83. Vrsill. in addit. ad Afflict. in decis. 274 num. 7. Gramat. cons. 110. num. 7. in ciuil. & in decis. 10. num. 1. & 2. Farinacc. in pract. crimin. quæst. 8. num. 6. Boss. in pract. crimin. in tit. de foro competent. num. 128. Scaccia de iudic. par. 1. cap. 11. num. 20. vbi asserit hanc esse communem opinionem, Carauita in ritu 66. quæ habitus delatio exigitur tempore capturæ iuxta, tra-

tradita per Capyc. in decis. 161. Faber in decis. 39. Cod. de iurisdict. omn. iudic. Cappell. Tholos. in decis. 104. decis. 144. & decis. 147. licet, in hoc Regno, Gramat. in voto 13. referat pluries sic fuisse decisum, quod clerici etiam in minoribus ordinibus constituti habentes, solum primam torturam gaudent priuilegio fori, etiam si non incedant in habitu clericali, vt voluit idem Gramat. in constitut. Regni, fol. 3. num. 4. & Clar. §. 35. num. 11. dicit senatum iudicasse in causa cuiusdam, Ludouici Sctibani 21. Maij 1554. clericum beneficiatum incedentem armatum, vt militem à iudice laico puniri non posse, sed considerandum est dictum ius nouissimum dispositum, per sacrum Concil. Tridentin. in sess. 23 cap. 6. & 17. de reformat. & propterea fuit decisũ in Curia Archiepiscopali non posse carcerari clericum in minoribus constitutum, qui sinè licẽtia ipsius Curiæ dimisit habitum clericalẽ & incedit in habitu laicali siquidẽ de iure cõmuni clericus in minoribus constitutus non cogitur deferre habitum clericalem d. cap. fin. de cler. coniug. nisi causatiuè quatenus velit gaudere priuilegio clericali, vt ibi dicũt Abb. & alij, vel sit beneficiatus per cit. cap. Ioannes de cler. coniug. & hoc casu potest etiam declarari priuatus beneficio iusta Bullam Sisti V. secundum Nouissimum in sua praxi cap. 38. licet clerici beneficiati teneantur incedere in
3 habitu, & tonsura, & hodiè iuxta decret. Concilij Tridentini loco citato extat Bulla Sisti V. de habitu, & tonsura, per clericos, seù milites, beneficia, vel pensiones obtinẽtes deferendis, vel pęnis contra inobedientes inflictis, publicata Romæ die 18. Ianuarij 1589. de cuius materia videndi sunt, Vrsill. in decis. 24. num. 6. Gramat. in decis. 81. de French. in decis. 189. num. 5. Farinacc. in sua practica criminal. in tit. de inquisit. quæst. 8. numer. 40. Scaccia de iudic. caus. ciuil. & crimin. cap. 11. num. 19. Caualcan. in decis. 10. num. 17. part.
4 5. & potest Prçlatus cogere, tam clericos beneficiatos, quàm clericos in minoribus constitutos, si velint habitũ deferre, vt decenter & honeste illum portent, vt habetur in cap. nullas, & per totum 21. q. 4. de vestibus autem
5 quæ aperte sunt in decentes, nec honori congruunt clericali, extat tex. in clem. 1. de vita & honest. cleric. Siluester in verb. excommunicatio. 2. num. 2. Viual. in explanat. Bullæ Sisti V. fol. 131. inter habitus vero indecentes sunt, primo si quis ferret caputium bipartitum, seù virgatum aut duorum colorum, certe non dicetur incedere in habitu clericali, & ita fuit iudicatum per Curiam Tholos. teste Aufrer. decis. 227. idemque si deferat colletum sit virgatum, vt eademque Curia iudicauit in decis. 252. & refert Milleasin. pract. fol. 37. num. 8. quod quidã clericus coniugatus; ex eo quod habebat caligas bipartitas Tholosæ reputatus fuit laicus, & pro crimine tamquam laicus fuit laqueo suspensus; quam opinionem ego non sequor, peccat pariter clericus, qui viridibus, aut rubeis vestibus vtitur, secundum Panormitan. in cap. clerici officiæ, & infra dicit, & idem dicendum videtur de veste cingulata, & quacumque alia notabiliter irreligiosa, aut scandalosa, vel prætiosa nã hæc oĩa clericis sũt vitita arg. dist. 80. c. Episcopi, Siluester loc. cit. & Nauarr. multa allegans in Man. cap. 25. num. 110. & quia in bulla fit mentio de veste talari: respõdemus illam talarem dici quæ totum hominem vsque ad pedes tegit vt late per Alb. in Dictionar. in verb. ęquitas & tales vestes iudicantur clericis decentes, nec nimis breues, quas illas dicemus quibus modesti, & Religiosi Sacerdotes in vnaquaque vtuntur prouincia Summa conf. libro 3. titul. 7. quæst. 1. Ratio est quia verba Pontificis sunt intelligenda iuxta sensuum, qui vulgò & cõmuni vsu loquendi receptu est cũta consuetudines prouinciæ, Couarr. l. 3. variarum resolution. cap. 5. num. 1. & in cap. quamuis pactum 1. part. §. 5. in initio, Pinell. in rubrica, C. de rescind. vend. part. 2. cap. 1. numer. 3. in fin. Nauarr. in manual. cap. 25. num. 110. ante annum trigesimam quartum ait rasuram esse faciendam in barba secundam consuetudinem approbatam.

SVMMARIVM.

1 *Res Ecclesiastica vltra triennium locari non potest, sed limita vt num. 3.*
2 *Idem est in Prælato regulari.*
4 *Assensus Apostolicus interrularum alienatione renique Ecclesiæ parui valoris non requiritur.*
5 *In generali probibitione alienationis modica non veniũnt.*
6 *De modicis non curatur.*
7 *Restitutio in integrum, pro modico læsione non datur, nec etiam redbibitoria, pro modica læsione competit num. 8.*
9 *Remissio mercedis pro modica sterilitate non est facienda.*
10 *Lex generaliter loquens modica non includit.*
11 *Textus in cap. terrulas 12. quæst. 2. procedit non solum in alienatione rerum Ecclesiæ, sed etiam in earum locatione.*

An

An locatio rerum Ecclesiæ modici valoris vltra triennium valida sit.

DECIS. CLXIII.

1 ET si regula sit rerum Ecclesiasticam vltra triennium locari non posse per extrauagant. ambitione, de reb. Eccles. non alienand. scripserunt, Caualc. in decis. 43. num. 6. 7. & 9. Menoch. de arbitr. Iudic. libro 2. casu 5. num. 5. Anna in singul. 327. Caroc. de locat. & conducto in tit. de bon. Eccles. non alienand. num. 9. Boerius in decisio. 224. num. 2. Dec. cons. 143. num. 3. Vgolin. de potest. Episcopi cap. 14. §. 7. Balb. cons. 16. num. 7. & fuit resolutum in Rota Romana in vna Senen. prędij 8. Ottobris 1584. coram Pamphilio, quod
2 adeò verum est, vt procedat etiam in Prælato regulari, Burs. cons. 398. num. 16. vol. 1. Menochius cons. 99. nu. 7. & seq. vol. 4. & Monald. consil. 16. vol. 1. vt fuit resolutum in dict. Sænen. prædij 8. Octobris 1584. coram Pamphilio, tamen in Curia Archiepiscopali in quodã facti contingentia fuit conclusum non habere
3 locum in locatione rerum modici valoris, nã sicuti in alienatione terrularum, rerumque
4 Ecclesiæ parui valoris assensus Apostolicus nõ requiritur, per textum expressum, ac vulgatũ in cap. terrulas 12. quæst. 2. quam opinionẽ referunt ac sequuntur, Caualc. in decis. 45. num. 4. & num. 55. & in decis. 46. num. 8. & num. 75. Dec. in cons. 142. num. 5. Villant. in decis. 52. Balb. dec 29. Leo in Thesaur. fori Ecclesiast. cap. 15. num. 23. Graff. in consil. 2. vol. 2. Guid. Pap. in decis. 156. Tolet. instruct. Sacerd. cap. 91. in fine, cuius conclusionis ra
5 tio est, quia in generali prohibitioni alienationis, modica non veniunt, Abb. in cap. vt super de reb. Eccles. non alien. Felin. in cap. fin. in fin. de spons. post Bald. in cap. si pro ponente num. 5. & seq. de rescript. & in consil. 91. vol.
6 1. & de modicis non curantur leg. scio ff. de integ. restit. hinc fit, quod restitutio in inte-
7 grum pro modica læsione non datur d. l. scio, & l. penult. ff. de Minor. cap. penult. de reb. Eccl. non alien. Gabriel. de rest. in integrum conclus. prima vbi de communi, Bursat. cons. 27. num. 17. Sfort. de restit. in integ. q. 4. artic.
8 12. num. 105. Cald. in l. si curatorem nume. 7. C. de restit. integr. quemadmodum rehibitoria non competit pro modica lęsione, Bald. in
9 l. fin. ff. de redhibit. actio, nec pro modica sterilitate fit remissio mercedis l. si merces §. vis maior ff. locat. Boss. de remiss. mercedis nu. 107. Carroc. decis. 100. Benin. decis. 7. & Va-
10 los. decis. 30. & lex generaliter loquens modica non includit, Soccin. in fallin. 129. quẽ textum in d. cap. terrulas ampliant procedere etiã in prælato iurante non alienare inconsulto Pontifice, Abb. in cap. vt super num. 15. de reb. Eccles non alienand. Caualc. in d. decis. 45. num. 75. p. 1. ita pariter est dicendum in
11 locatione rerum Ecclesię parui valoris, quia textus in cap. terrulas 12. quæst. 2. procedit non solum in alienatione, sed etiam in locatione, secundum Tominger. in decis. 73. Crot. in cons. 96. num. 14. vol. 1.

SVMMARIVM.

1 *Moderamen inculpatæ tutelæ operatur, vt homicidium deinde sequutum sit omnino impunibile.*
2 *Defendens se cum moderando inculpatę tutele non tenetur ad aliquã restitutionem, siue defensio fiat pro salute corporali à siue pro honore, vel rebus.*
3 *Excedens in se defendendo non ponitur pęna ordinaria delicti, sed pro excessu tantum, & sic arbitrio iudicis.*
4 *Amplia siue excesserit modum in se defendendo ex culpa siue ex dolo.*
5 *Defendens se, & excedendo modum inculpatę tutele dicitur in culpa, & non in dolo.*

Excedens in se defendendo an puniatur pæna ordinaria, vel pro excessu tantum, & sic pęna extraordinaria arbitrio iudicis.

DECIS. CLXIV.

1 MOderamen inculpatæ tutulæ operatur, vt homicidium, vel factũ deinde sequutũ sit omnino impunibile, & nulla pęna multetur l. 1. C. vnde vi l. 3. §. cum igitur ff. de vi, & vi armata, Blanch. in pract. crim. §. tertia pars defensionis num. 146. Clarus in §. homicidium num. 24. Cepol. in consil. 42. Cabal. in tractat. de omni gener. homicid. num. 67. 92. & 93. hinc secundum Rebel. de obligat. iustitiæ part. 1. libro 3. quæst. 12. num 1. defen-
2 dens se cum moderamine non tenetur ad aliquam restitutionem, siuè defensio fiat pro salute corporali, siuè pro honore, vel Rebus: fuit tamen in Curia Archiepiscopali dubitatum, an si quis metam defensionis excesserit veniat puniendus pęna ordinaria, an vero pro excessu tantum, & sic pęna extraordinariã arbitrio iu-

Iudicis,& fuit conclusum,quod excedens in se defendendo dictum moderamen inculpatæ tutelę,homicidium non erit punibile,& illud committens punietur pœna extraordinaria arbitrio Iudicis pro excessu tantum,vt in proprijs terminis,& in specie sequuti sunt,Placa in epithome delictorum,lib.1.cap.28.num.14 vbi complures hoc volentes allegat,Marsil.in singul.81.num.17.Gramm. consil.63. nu. 10. & sequen.Clar.in d.§.homicid,nu.39.vbi idē
4 dicit,siuè excesserit modum in se defendendo ex culpa,siue ex dolo,Aretin.consil.80.nu. 8.& sequent.Boss.in titul.de homicid.nu.91. Cagnol.in leg. quidquid calore iracundiæ, num.7.& sequent.de regul.iur. Felyn. in cap. dilecti filij,num.12.& sequent.de except.& ob id non punitur de toto,sed de excessu, quia ictus, seu verbera non possunt dari cum mensura ex se defendens non potest habere stateram in manibus,vt latè tradit Cabal. in d.tractatu de omni genere homicidij,nu.98.& seq. & propterea si metam defensionis ex proposito,delibertate,quis excedit,non punitur pro toto,sed pro excessu tantum,Bald.in cons.111 num.2.lib.4.Boer.in decis.158.nu.17.Cepoll. consil.34.nu.34.& sequent. Gomes. in tit.de delict.cap.3.nu.24. vbi testatur de communi, Viuius in libro commun.opinion.concl.189. nu.11.Menoch.de arbitr. iudic. casu 278. nu. 1.& sequent.lib.2.Clarus in d.§.homicidium, num.27.vbi de receptissima opinione testatur Mascard.de probat.conclus.1126.nu.30.enim
5 qui se defendendo excedit modum inculpatæ tutelæ dicitur in culpa,& non in dolo,Felyn. in cap.significasti,num.14.de homicid. Gram. consil.6. num. 27. Gail. practic. obseruat. obseruat.110 num.18.lib.2.Mascard. de probat. dict.conclus.1126.num.49.Sodoch.in practic. crimin.cap.76. num.20.& hæc decisio est intelligenda quoties excessus fuerit factus circa illa tria, scilicet,circa modum,circa tempus, & circa causam,nam si excessus fuerit factus in vno ex istis supradictis requisitis,tunc diceretur excedens in leuissima culpa,& successiuè nulla culpa puniretur, vt in facti contingētia, propter ipsius allegationes obtinuit sole-
6 tissimus iuuenis,D.Io Maria Nouar.à Pistitio Prouincię Basilicatę oppido,& sic in proprijs terminis sequuti sunt,Cæpolla in consil.41. num.10.Bolognet.consil.36.column.penult. & consil.37.colum.3.Farinac.in sua practic. crimin.q.125.nu.404.& sequent.

SVMMARIVM.

1 *Causa separationis thori dicitur grauis, & ardua,& requirit probationes necessarias, & concludentes.*
2 *In dubio iudicandum est contra separationem thori.*
3 *Matrimoniū propriè dicitur indiuisiblitas.*
4 *Confessioni coniugum non statur contra matrimonium.*
5 *Thori separatio non permittitur, nisi in casibus à iure expressis.*
6 *Propter ebrietatem potest concedit thori separatio.*
7 *Ebrietas furori æquiparatur.*
8 *Durante ebrietate ebrius,quidquid agit ignorat.*
9 *Quemadmodum furioso prohibetur contrahere,ita pariter, & ebrio.*
10 *Furor est legitima causa petendi separationem Thori.*
11 *Omnis causa, quæ sub se continet futurum periculum vitæ vxoris,est legitima ad petendum Thori separationem.*
12 *Mulier potest petere thori separationem, si maritus ei vitæ insidiatus, licet aliter sit quando maritus offert cautionem.*

An ebrietas dicatur iuxta causa petendi separationem thori.

DECIS. CLXV.

1 Causa separationis thori dicitur, grauis, & ardua,& requirit probationes necessarias,& concludentes,Paris. cons.54. nu. 14. lib.4.Rimin.Iun.cons.174.num.17.lib.2.& fuit resolutum in Rota Romana in vna Pap. Matrim.die 27.Iulij 1599.coram Pamphilio, quare fuit dubitatum in Curia Archiepiscopali, an legitima causa separandi thorum fuisset,si maritus esset solitus inebriari,& ebrietas
2 tenderet in periculum vitæ vxoris,& dicebatur in dubio iudicandum contra thori separationem,Felyn.in cons.26. cum indiuisibilitas
3 sit propriè matrimonium,cap.final.de condit. opposit.& contra eum non dispensatur,capit. pietas 22. quæst. 4. vnde non statur confessio-
4 ni coniugum contra matrimonium, Triuis.in decis.28. part.1. Verall. in decis.120.part.1. Franc.Marc.in.decis.892. part.2. Insuper di-
5 cebatur matrimonij separationem in dubio non permitti, nisi in casibus à iure expressis argumento, text. in cap. cum apud sedem de sponsalibus.
6 Quidquid sit ex supra relatis Curia Archiepiscopalis censuit, ebrietatem esse iustam causam

causam petendi separationem thori, ebrietas
7 enim furori equiparatur, vt notabiliter voluit Bal. in l. 1. C. de curatore furios. & cons. 27. col. 1. & alij innumeri apud Mascard. de probat. in conclus. 300. vnde id quod dicimus de furore, iudicamus etiam de ebrietate, idem
8 Bal. in cons. 60. cum durante ebrietate, ebrius quidquid agit ignorat, sicuti furiosus l. furiosi ff. de regul. iur. Viuius in decisione 289. vbi quemadmodũ furioso prohibetur contrahere ita pariter ebrio, & contractus ab eo celebrati
10 sunt nulli, secundum eũdem loco citato num 3. quare de iure est legitima causa petendi separationem thori, vt probat text. in §. mitiores in Auth. de nup. de Franch. in decis. 240. Sanchez de Matrim. lib. 3. disput. 8. quibus addo textum in l. sicut dotem §. si maritus ff. solut. matrimon. vbi Alex. num. 3. dicens hãc opinionem communẽ esse, & ab omnibus receptam, quæ opinio probatur etiam ex eo,
11 quod omnis causa, quæ subse continet futurum periculum vitæ vxoris, est legitima ad petendam thori separationem, cap. litteras vbi Abb. de restitut. spoliat. Couarr. in cap. quæsiuit de diuort. vbi ponit exemplum si maritus insidiatus esset vitæ vxoris, vt si tentauit eam veneno occidere, sequitur Thesaur. in decisio. 130. post Bald. in l. 1. C. commun. deleg. vbi
12 si offert cautionem maritus, non fit separatio thori nisi per cautionem non posset esse conb fultum vitæ uxoris glosa in l. transmissa de restitut. spoliat.

SVMMARIVM.

1 *Clericatus fuit constitutus de iure diuino.*
2 *Clerici dicuntur quodammodo tenere locum Apostolorum.*
3 *Clerici vnde appellantur.*
4 *Clerici sunt qui sorte Dei ministerio seruiunt.*
5 *Clerici dicuntur translati ad famulatum domini, & segregati à cętu laicorum.*
6 *Clerici quid curare habeant ex eorum officio, & quibus debent esse intenti.*
7 *Clerici debent sacramenta populis ministrare, eos quepascere.*
8 *Clerici dicuntur res sacre.*
9 *Clerici in actibus suis vndique elucescere debent.*
10 *Turpitudinis suspicio à clericis ab esse debet.*
11 *Clerici debent esse sicut candele super candelabro.*
12 *Clerici debent esse perfectiores, & sanctiores laicis.*
13 *Clerici debent laicos moribus præcellere, & scandala quantum possunt fugere.*
14 *Clerici dicuntur magis peccare quam laici ideo grauis puniuntur.*
15 *Clericatus est qualitas à grauans peccatum.*
16 *Dignitas Sacerdotalis, quantum est excelsior, tanto maior erit ruina si peccauerit.*
17 *Clericus in sacris in eodem genere peccati magis peccat, quam constitutus in minoribus.*
18 *Peccare grauius dicitur qui maiori præfulget dignitate, ideo grauius est puniendus, & num. 22.*
19 *Fornicatio est grauior in constituto in dignitate quam in clerico simplici.*
20 *Delictum fit grauius & turpius ex qualitate, & dignitate delinquentis.*
21 *Maior in honore, debet esse maior in sanctitate.*
23 *Clerici cur magis peccent quam laici.*
24 *Clerici sunt efficacius obligati ad diuinum amorem.*
25 *Clericus rixosus, vel scandalosus potest cogi ad præstandam cautionem de bene viuendo.*
26 *Effectus cautionis de bene viuendo est honestè viuere alterum non ledere, & ius suũ vnicuique tribuere.*

An clericus rixosus, vel scandalosus possit cogi ad præstandam cautionem de bene viuendo.

DECIS. CLXVI.

1 QVod clericatus sit constitutus de iure diuino, nulli dubium est, vt notat glosa in cap. si imperator 96. distint, Præpos. in cap. in primis §. de persona num. 6. 2. quęst. 1. Abb. in cap. 5. solitæ versic. nota ibi Pontifex. de maiorit. & obedient. Marta de. de iurisdict. part. 1. cap. 6. num. 1. cum sequent. Germon. de Sacror. Immunit. lib. 3. num. 35. hinc enim clerici, quodãmdo dicuntur tenere locum Apo-
2 stolorum vt habetur in cap. ex authoritate 16. quæst. 1 Appellãtur autem clerici isto nomine à verbo greco cleros, quod idẽ est, quod sors siuè hęreditas latinè, vt docet Isidor. lib. 7. etimol. in tit. de cleric. glosa in cap. porro distint. 66. & cap. duo sunt in quæstio. 1. & in Auth. præsbiteros, C. de Episcop. & cleric. Graff. in decis. Aur. part. 2. lib. 3. cap. 1. nu. 3. Scappa de iure non scripto libro 1. cap. 17. num. 8. & ideò clerici sunt, qui sorte dei mini-
4 sterio seruiunt, Gigas de crimine lesæ Maiestatis in tit. quis cognoscat de crimin. lesæ maiestat. num. 15. Port. cons. 16. num. 19. Borrel. ad Bellug. in specul. princip. rubric. 11. §. videndum lit. G vbi dicit, quod statim, quodquis est assumptus ad clericatum dicitur tran

5 slatus ad famulatum domini, & intelligitur segregatus à cetu laicorum, & ex quo dicuntur serui Dei, ac Deo obsequi & seruire profitentur cap. clericos 21. distint. cap. penult. 54. distinct. cap. Diaconi 93. distin. c. cum secundum Apostolum de præbend. cap. 2. de clerico ve-
6 natore, & nihil aliud debent curare nisi fugere domesticos, & vacare Deo, nè alterius necessitatis munere impediantur cap. cui portio 12. quæst. 2. Graff. in decis. Aur. par. 2. lib. 2. cap. 1. num. 4. vnde hoc hominum genus contemplationi, ac orationi prorsus deditum ab omni temporalium strepitu cessare debet, cap. duo sunt 12. quæst. 1. §. Deo autem vers. si autem œconomi, vel alij clerici fuerint in Auth. de Sãtis Episcop. vbi hoc notant, Ang & Bart. & consequenter diuinis officijs solum eos intentos esse oportet, l. omnes C. de Episcop. & cleric. nefas est eos à diuinis officijs distrali, quod ad eorum internam professionem pertinet, c. innoua 16. quæst. 7. Clemen. 1. vbi Cardin. de vita, & honest. clericor. & non solum debent
7 orationibus, ac alijs contemplationibus vacare, verum etiam Sacramenta populis ministrare, & docendo Christi gregem diligenter pascere, toto titul. de baptis. & eius effect. & de
8 pœnitent. & remis. ex quo sunt ascripti diuinæ militiæ, ac diuino cultui se deputarunt, & dicuntur res sacrosanctæ, ac spirituales d. capit. cui portio 12. quæst. 1. Innocent. & alij in c. 2. de maiorit. & obedient. Rebuff. cons. 193. n. 4. lib. 2. & cons. 301. nu. 52. lib. 3. Franch. de priuileg. Eccles. priuileg. 45. nu. 16. Germon. de sacror. immunit. lib. 2. cap. 15. nu. 29. Gigas, in tractat. de crimin. læsæ Maiest. num. 15. & tanquam tales in actibus suis vndiquè elucere debent, Visch. de immunitat. Eccles. nu. 8. &
9 ideò satis ad propositum in Sacro Concilio Tridentin. sess. 22. cap. 1. de reformat. habetur, nihil est, quod alios magis ad pietatem, & Dei cultum assidue instruat, quam eorum vita, & exemplum, qui se diuino ministerio dedicarunt, cùm enim a rebus sæculi in altiorem sublati locum conspiciantur, in eos tanquam in speculum reliqui oculos conijciunt, ex ijsque sumunt, quod imitentur, quapropter sit decet omnino clericos in sortem Dei vocatos, vitam moresque suos omnes componere, vt habitu, gestu, incessu, sermone, alijsque omnibus rebus nil nisi graue, & moderatum ac religione plenum præferatur, & quæ sequuntur; & non solum aliquam turpitudinem in incessu, vestibus moribus dictis factis, ac cœteris actibus demonstrare non debent, & habetur in præcit. Concilij Tridentini capitul. & in tot. tit. de vita & honestat. clericor. & voluit Fuscus in suis singul. in littera C numero 116. verum
10 etiam, & turpitudinis suspitionem fugere debent, tot. titul. de cohabit. clericor. & mulier, quia domus Cæsaris non solum debet ca-
11 rere delictis, verum etiam delictorum suspitione, immò esse debent vti candelæ super cãdelabrum ad aliorum lumen: vt in Euangelio vos estis lux mundi, nec non & perfectiores,
12 & sanctiores laicis omnimodo se ipsos demõstrare oportet, Bellin. de re milit. part. 6. titu.
13 2. num. 9. ac eos moribus omnino præcellere. Turrecremat. in cap. qualis numer. 28. quæst. 1. & scandala quantum possunt fugere capit. cum infirmitas, & cap. præcipimus de pœnitent. & remis. ideò clerici dicuntur magis pec
14 care, quam laici, & grauius sunt puniendi in eodem genere peccati cap. cum quidam de iure iuran. cap. 1. de empt. & vendit. leg. præsbyteri, Cod. de Episcop. & cleric. & not. in cap. summa 14. quæst. 3. Dec. in cap. at si clerici num. 235. de iudic. Turrecremat. in cap. homo Christianus num. 4. & 5. distinct. 40. vbi
15 dicit, quod clericatus est qualitas aggrauans peccatum, Bertachin. in suo repertorio, in verbo clericus periurus, textus & glosa in verbo cadit, in dicto capitulo homo Christia-
16 nus, vbi habetur, quod fortiter caditur in peccatum propter duas causas .s. propter magnitudinem peccati, aut propter altitudinem dignitatis peccãtis capitulo duo sunt 96. dist. ibi tanto grauius põdus est Sacerdotum, quod clarissimè deducitur ex Sacrosancto Concilio Tridentino sess. 22. cap. 1. ibi leuia delicta, quæ in ipsis maxima essent, & in capit. multi 40. distin. dicitur, quod malus Sacerdos de sacerdotio suo crimen acquirit, non dignitatẽ: & S. Hieronymus ait quod grandis est dignitas Sacerdotum, sed grandis est ruina, si peccant, vt eum refert Parisiens. Concilium celebratum temporibus Gregorij Quarti Summi Pontificis, lib. 1. capitulo 12. sic etiam in eo-
17 dem genere peccati clericus in sacris & beneficiatus magis peccare videtur, quã simplex clericus: not. Vital. in Clementin. dictę sanis §. præsenti num. 7. de vita & honestat. cleric.
18 & qui maiori præfulget dignitate grauius etiam peccare dicitur: Turrecremat. in dicto capitulo homo Christianus numero 4. & 5. distin. c. 40. Zabarell. in clement. 2. §. dignitatẽ de vita & honestat. cleric. Menoch. in tractat.
19 de arbitr. iud. casu 392. num. 16. quo fit vt in Episcopo, vel alio prælato, fornicatio est grauior, quam in clerico simplicij: Menoch. in tractat. præd. casu 418. n. 4. E prædictorũ omniũ
20 est ratio, quia peccatum grauius, & turpius iudicatur, ex qualitate & dignitate delinquẽtis, & peccantis l. omne delictum §. primo, de re milit. leg. quędam ff. de pen. leg. præsbyteri in ei cap. de Episcop. & cleric. cap. excommunicamus §. credentes versicul. si vero cle-

clericus vbi glosa in verb. ex creatura, de hæret. cap. cum quidam de iure iurand. ibi tanto grauius vendicandum, quanto maiori præeminet dignitate, de hæret.cap. accusatus in 6. cap. nullitas in fin. 25. quæst. prima vbi Hyla
21 rius Papa dicit, quod reatu maiori deliquit, qui potiore honore perfruitur, & grauiora facit vitia peccatorum, sublimitas peccantium, Oldrad. cons. 65. intri, Crauetta cons. 9 nu. 2. libro 1. vbi dicit, quod delictum sit grauius ratione præsbyteratus, & dignitatis dilinquẽtis; & huius rationis ratio est, quia maior in
22 honore debet esse maior in sanctitate ex ea ratione tex. 100. distint. c. vilissimus, prima q. prima, Sebastian. Medices in 3. opusculo num. 9. vbi etiam dicit, quod grauius est puniendus, quanto in maiore in honore reperitur is qui peccat, allegat cap. præsbyteris 5. q. 6. secunda ratio principalis, cur clerici magis peccãt, quam laici, est quia omnes homines generaliter tenentur, & sunt debitores Deo Omnipotenti, pro tot tantisque ergo eos collatis beneficijs, & quæ quotidie ab ipso Domino accipiuntur, vt meminit textus in Auth. quomo
24 do oporteat Episcopos in princip. erũt igitur magis erunt obligati Sacerdotes, ac cæteri clerici, ac religiosi, qui altiora, & maiora beneficia à Domino acceperebat.

Ex his igitur inoleuit Decisio, & Prattica in Curia Archiepiscopali fundata in iudicijs
25 officio ex l. congruit ff. de officio præsid. & l. æquissimum ff. de vsufruct. quod vbi quis clericus est valdè Rixosus, vel scandalosus cogitur ad dandam cautionem de bene viuendo, & si fuerit in carceribus, detinetur donec cautionem præfatam præstiterit de bene viuẽdo vt tradit Hercul. in tractat. de cautio. de non offendend. cap. 22. vbi num. 4. dicit effectũ
26 huius cautionis esse seruare illa tria præcepta scilicet honestè virere, alterum non lędere, & suũ ius vnicuique tribuere, vt in §. iuris præcepta ff. de iustitia, & iure, & in l. 1. ff. eodem titul.

SVMMARIVM.

1 *Dolus regulariter non præsumitur.*
2 *Quilibet præsumitur bonus non autem dolosus.*
3 *Dolum allegans probare debet.*
4 *Qualibet causa etiam minima, iniusta, atq; temeraria, & fatua excusat.*
5 *Qualibet causa non excusat à culpa.*
6 *Ob culpam potest quis censurari.*

An quælibet causa excuset à dolo, & pęna corporis afflictiua.

DECISIO CLXVII.

1 QVoniam dolus regulariter non præsumitur, vt habetur in l. quoties §. qui dolo ff. de probat. l. dolum C. de dolo l. prætor §. Marcellus ff. de iudic. cap. Sedes Apostolica in fine, & cap. ex parte extra de rescriptis Gramat. in decis. 60. Dec. cons. 175. num. 5. latissime Mascard. de probation. conclus. 532. quilibet enim præsumitur bonus, non autem
2 dolosus, vt habetur in l. merito ff. pro socio seg. omni modo, C. de in off. testamento cap. fin. de præsumpt. Crauetta cõs. 8. nu. 1. Soccin. cõs. 277. lib. 2. Corn. cons. 63. qua propter effici-
3 tur, vt qui dolum allegat, probare debeat, vt asseruit Castrens. in l. si ex argentarijs §. prætor nu. 7. ff. de edendo, & in l. transactionem num. 2. C. de transat. Dec. in cons. 256. num. 3. Paris. cons. 96. num. 67. & 68. vol. i. glosa in cap. Sedes, & in cap. litteris de rescriptis, probat etiam Alciat. de præsumpt. 2. num. 2. cui accedunt Abb. in cap. cum quidam nu. 5. de iureiurando, Felin. in cap. si autem col. 1. & 2. de rescript. hinc Curia Archiepiscopalis pluries in varijs diuersisque causis in ea decisis obseruauit quamlibet causam etiam iniustam, colloratam, temerariam, bestialem, atque fatuam
4 excusare à dolo præsumpto, & à pęna afflictiua leg. igitur §. potest ff. de liber. caus. l. plagij la 2. ff. ad l. flauiam de plagiar. l. 1. §. fin. ff. de Abigeis, tradunt Verall. in decis. 108. part. 3. Cassad. in decis. 19. & decis. 2. sub num. 5. de pensionibus Rota diuers. in decis. 583. sub nu. 3. libro 1. Mohedan. in decisio. 4. de transat. vbi plane aperit ita extitisse iudicatum in Rota Romana, quod ad excusandam priuationem, & pęnam quælibet causa etiam fatua bestialisque sufficiat, vt etiam refert, lateàlios cumulans, Viuius in decis. 80. num. 2. & in decis. 400. vbi num. 3. dicit quod licet quælibet causa excuset à dolo, & à pœna corporis afflictiua
5 l. si ex plagijs C. ad l. iul. de plag. cum alijs iuribus ante citatis, tamen ea nullatenus re ipsa excusat à culpa, vt ante eum voluit Bartol. in l. iuste ff. de acquir. possess. & fuit decisum in Rota Romana teste Moedan. in decis. 3. de sen
6 tentia excommunicat. taliter quod quis ob culpam potest, & debet censurari, cap. nemo, & cap. nullus 10. quæst. 3. explicat optimè, & magistraliter, Mohedan. in dicta decis. 3. sub nũ. 1. & seq. de sentent. excommun.

SVMMARIVM.

1 *Dimissione habitus clericalis, quis præsumitur renunciasse clericatui.*

2 *Renuncians actioni iurique suo, amplius repetere non potest.*

3 *Renuncianti iuribus suis amplius non est dãdus regressus.*

4 *Clericus qui dimisit habitum potest illud reassumere absque licentia Episcopi.*

5 *Semel clericus numquam desinit esse clericus.*

An clericus, qui dimisit habitum possit illud reassumere absque licentia Episcopi.

DECIS. CLXVIII.

CVm in facti contingentia euenisset, quod quidam à clericus dimisit esset habitum clericalem, manendo vti laicus per multum temporis spatium, cumque vellet clericalem habitũ reassumere fuit dubitatum an potuisset licitè hoc facere absque licentia Episcopi, & primo negatiuè resoluendum videbatur, quoniam per dimissionem habitus cense-
1 tur renunciasse clericatui, faciendo actum contrarium ipsi ordini, argumento eorum omniũ, quæ notant DD. communiter in capit. 1. de apostatis, & late tradunt, Capyc. in decis. 161. Faber in decis. 14. Cod. de iurisdict. omn. iud. Balb. in decis. 99. & proinde succedit iuris regula, quod qui semel renunciauit actioni iurique suo, amplius repetere non potest, C. qui accus. non poss. l. quod fecit ad Turpil. l. si maritus §. si negauit ff. ad l. iul. de adulter. l. hi tamen in fine ff. de accus. cap. ad aures de renunciat. l. queritur ff. de ędilicto editto, scripserũt Dec. in cons. 389. num. 10 Afflict. in decisio. 22. Paris. cons. 12. num. 10. volum. 2. Cephal. consil. 284. num. 6. volum. 2. Ias. cons. 219. vol. 2. Viuius in decis. 316. num. 2 & remit-
3 tentibus iura sua amplius non datur regressus, Becc. in consilio 34. num. 12. & 27. cons. 38. num. 4. cons. 58. num. 8. cons. 74. num. 4. cõs. 90. num. 7. & cons. 106. nu. 18.

4 Cæterum supradictis in non obstantibus contrarium pluries fuit resolutũ in Curię Archiepiscopali, vt scilicet, quod in tali casu non sit necessaria licentia Episcopi, taliter quod sine dicta licentia, quis non gaudeat priuilegio clericali, sed clericus possit ex se denuò assumere habitum, vt habetur per Viuium in
5 decis. 512. nam semel clericus nunquam desinit esse clericus, vt notabiliter, & magistraliter docuerunt Artaman. in cons. 22. num. 6. & Merenda cons. 91. numer. 3. & sequent. Aduerte tamen, quod hodie prohibitum est illis qui aliàs habitũ clericalem dimiserunt, illũ reassumere absq; licentia Curiæ Archiepiscopalis, ex nouissima constitutione Synodi diœcesanæ, & edicto Illustrissimi D. Cardinalis Carafæ Archiepiscopi, sed tamen de facto illũ reassumentes, gaudent priuilegijs clericalibus.

SVMMARIVM

1 *Vicarius capitularii substituens non tenetur de facto substituti.*

2 *Procurator substituens non tenetur de facto substituti.*

3 *Substitutus à procuratore virtute mandati sibi à domino dati videtur substitutus à domino, & non procuratore.*

4 *Et reuocari non potest à substituente, sed à domino.*

A Vicarius capitularis substinens teneatur de facto substitutus.

DECIS. CLXIX.

1 OCcasione huius dubij inoleuit decisio negatiua circa istum articulum in Curia Archiepiscopali, scilicet, quod Vicarius Capitularis substituens alium Vicarium virtute potestatis sibi traditę ab ipso Capitulo, non teneatur de facto, seu de culpa, q̃ dicto substituto ei imputari potest, & rõ est, quia videtur hic vti pcurator cõstitutus à Capitulo mediãte psona Vicarij cui concessa fuit facultas substituendi vt dici. glos. in cap. 1. de procuratoribus in 6. Bald. cons. 31. num. 6. vol. 1. Alexand. cons. 22. vol. 1. Hartaman. in consilio 61. num. 3. & seq. & hanc etiam opinionem tenet in specie, Salyc. in l. quod quis in 5. q. cap. procurator. Franch. in capit. 1. §. liceat in 3. col. vers. ter-
2 tio aduerto eod. tit. lib. 6. & in procuratore substituente, quod non teneatur de facto substituti refert iudicatum in S.C. de Franch. in dec. 212. & scribit Anna in alleg. 107. vbi di-
3 cit, quod substitutus à procuratore virtute mã dati sibi à domino dati, videtur substitutas potius ab ipso domino, quam à procuratore l. ita §. gessisse ff. de admin. tut. l. item eorum §. 1. ff. quod cuiusq. vniuers. nomi, & in tantum est ve-
4 rum, qui reuocari non potest ab ipso procuratorem substituente, sed à domino regulariter, tex. in cap. 15. qui de procur. in 6. & propterea videtur, qui cũ videatur substitutus à domino, periculum sit domini, & non substituentis, & ita in indiuiduo refert glosa in d. cap. is qui de procur. in 6. versic. substinendi.

SVMMARIVM.

1 *De furto inprimis constare debet, vt de hoc crimine agi possit.*
2 *Ex querela partis primum potest constare de delicto.*
3 *Idque sufficere etiam per famam.*
4 *Strepitum in domo arguere furtum.*
5 *Item acclamationem, & vociferationem.*
6 *Quarimoniam quoque domini rei furtiuæ.*
7 *Fracturam etiam in loco furti.*
8 *Licet res furtiua sit incerta, dummodo sit certus fur, agi potest.*
9 *Etiamsi nomen rei, vel domini rei furtiuæ ignoretur procedi potest.*
10 *Particularis comprobatio furti quomodo requiratur.*
11 *Sat esse probare rem furtiuam interdum fuisse in loco commissi furti.*
12 *Qui semel possedit ad huc præsumitur possidere.*

Ad hoc vt de crimine furti agi possit quæ necessario sunt concurrere debeant.

DECIS. CLXX.

1 FVit resolutum in Curia Archiepiscopali, non solum necesse esse, vt re vera furtum extiterit, ad hoc, vt in iudicio furti agi possit, sed de ipso furto in primis constare debere, vt placuit glosæ in §. fi. in verbo fortuitos institut. quib. mod. recontrah. oblig. & sequti sunt Bar. in l. si quis ex argentarijs §. An. nec hæredi num. 4. ff. de edendo, & in l. sic reditur num. 4 & seq. c. de pign. act. & in l. si quando nu. 4. c. vnde vi, Bald. cons. 476. vol. 1. Alex. in l. prætor ait nu. 5. & ibi etiam Ias. nu. 11. & seq. ff. de eden. Paris. cons. 156. nu. 2. & seq. vol. 4. Marsil. in l. quæstionis modum ff. de quæ est, Boer. dec. 164. nu. 8. Crauet. cons. 260. colum. 2. Paris. cons. 153. nu. 8. lib. 4 & complures alij relati à Mascard. de probat. concl. 829. nu. 1. Farinacc. de inquisit. quæst. 2. num. 14 Angel. de malef. in verbo & vestem celestem, Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. cas. 269. Iurisc. in l. 1. §. item illud ff. ad S. C. Syllan. inquit. item illud sciendum est, nisi cõstet aliquem esse occisum, non haberi de familia quæstionem, liquere igitur debet scelere interemptum, vt Senatus cõsulto locus sit, & de furto dicitur constare ex
2 querela maximè si accusator sit vir bonæ famę & ex ea iudex potest inquirere, non autem potest torqueri reus alijs nõ extantibus indicijs, & multò minus condemnari, per ea quæ tradit Marsil. in pract. crimin. §. principium num. 6. & sequent. Clar. in pract. crimin. quęstion. 4. Farinac. in pract. crim. in tit. de in-
3 quisit. quæst. 2. num. 16. & sat est etiam per famam in vicinia de furto constare, ad hoc, vt iudex inquirere possit, vt tradit Ias. in l. ius iurandum §. procurator ff. de iur. iurand. Bart. & Ang. in l. certum §. 1. ff. de confessis, Blanc. de iudic. num. 15. Farinacc. in pract. crimin. in tit. de inquisit. quæst. 2. num. 18. licet requiratur, quod fama sit legitimè probata alias nõ constaret de delicto, Bal. in adddit. ad specul. in tit. de sentent. col. 18. in fine, & strepitus
4 in domo, vbi furtum factum fuisse dicitur, solet etiam a DD. considerari, vt si vicini deponant illa nocte varios strepitus, & insolitos clamores ex illo loco audiuisse, ex hoc enim ibi pręsumitur furtum factum fuisse, Bartol. in leg. si quando numer. 5. Cod. vnde vi, Bald. in cap. cum terra in fine de elect. Aretin. in §. sed istæ num. 5. institut. de Act. Abb. in cap. super eo num. 9. de his quæ vi metusque caus. fiunt, Gram. cons. 41. num. 2. & 3. Rolan. in consil. 51. numer. 18. Paris. de sindic. in verbo mandauit col. 8. versic. quando delictum in fine; itẽ
5 ex acclamatione, & vociferatione ex loco commissi furti, de delicto ad effectum procedendi constabit, vt si acclamatum fuerit adesse fures, vel ignem accensum, vt celerius vicini accurrant, Marsil. in cons. 8. num. 5. Farinac. in pract. crimin. in tit. de inquisit. quæst. 2. numero 17. & in titul. de indic. quæst. 52. numero 157. Clar. in sua practica quæst. 66. Paris. cõs. 56. num. 35. vol. 4 Blanc. de indic. num. 423. Mascard. de probat. conclus. 23. licet specul. in tit. de pignor. in princ. num. 15. dicat per alicuius acclamationes, quod latrones auferãt sibi, bona non probari furtum, nisi concurrãt aliæ coniecturę quare adhibendum esse iudicium, nè fraus fiat; varijs enim de causis in facto obseruaui, homines bona sibi furto sub tracta simulare, quamuis hoc verum nõ sit, aut vt aliquẽ de furto calumnientur, vel vt rẽ ipsi vsurpẽt, & furentur ob aliã seù similem causã, Boss. in tit. de furtis num. 2. Ioan. Andr. in titul. de locato, Acclamatio autem probari potest per duos testes qui habeant notitiam acclamationũ ipsius acclamãtis, glos. in l. fin. C. fam. vers. & in l. 2. §. idem labeo il 1. in verbo audiuerunt ff. de aqua pluuia arcenda, Marsil. in ruburica de probat. nu. 329. & seq. Bal. in l. si non speciali nu. 1. C. de testam. & in l. conuẽticulam C. de Episcop. & cleric. Cotta in suis memoralibus in verbo testis deponens Clar. in sua pract. crim. quæst. 21. vers. sed quid vbi dicit hoc vocis indicium esse multũ fallax, & periculosum, est igitur hoc simplex indiciũ, quod ex ipsa acclamatione resultat, tũ quia, vt diximus potest per simulationẽ acclamari; tũ etiãq a testes de acclamatione deponẽtes possũt decipi cum

cum vox hominum sit fallax, multique similem vocem habeant, & possit etiam arte mutari, vt videmus in histrionibus, qui dum comicas fabulas agunt interdum homines voces mulierum representant de qua re agit Mascard. de probat. conclus. 22. & conclus. 278.
6 num. 10. & ex quærimonia etiam facta à bonæ famæ domino de re subtracta, vt quãdo aduersus sibi rem suam deesse, conqueritur cum amicis, & vicinis tũc constabit de delicto ad effectum inquirendi, Bart. in l. 1. §. potuisse, ff. ad Senat. Consf. Syllan. Specul. in tit. de pignor. §. vnico, nu. 5. Aretin. in §. furtum, nu. 3. institut. de oblig. quæ ex delict. nascunt, Mascard. de probat. conclus. 830. nu. 13. Riminal. consf. 2. nu. 3. Marsil. in pract. criminal. in §. principium, nu. 7. Rol. consil. 51. nu. 18. vol. 1. Clar. in sua pract. quæst. 66. in princip. Gand. de malefic. in tit. de iuribus, & latronibus, col. 2. versic. solet quæri, Blanc. de indic. num. 423. & fractura etiam arguit furtum, cum maxime facta fuit, vel causa ingrediendi ad locũ furti, vel ob res furtiuas extrahendas, l. 1. C. de locato, & conducto, l. pignus, C. de pignor. act. facit, l. 1. §. effractores, & ibi glos. ff. de effract. & expil. Marsil. consil. 8. nu. 2. Abb. in cap. super eo, num. 9. de his, qui vi, metusque caus. fiunt, Bald. consf. 152. nu. 1. volum. 1. Brun. de indic. quæst. 9. par. 2. Farinac. in pract. crimin. in tit. de inquisi. quæst. 2. nu. 19. Mascard. de probat.
8 conclus. 275. nu. 18. & licet incerta sit res subtracta, dummodo certa sit persona subtrahentis, iudex inquirere potest, si autem incerta esset res, & persona non potest iudex procedere vt tradit Blanch. de indit. num. 18. post Bart.
9 & Ang. in l. textum, §. 1. ff. de confessis, etiam si nomen rei, vel etiam nomen offensi ignoretur procedi potest, l. falsus, §. qui alienum, ff. de furt. & ibi Ang. num. 3. leg. fin. §. omnes autem C. vnde vi, Bald. in auth. sed nouo iure, C. de seru. fugit. glos. in l. 1. §. item illud in verbo locatus sit, ff. ad Syllan. & non solum est necessa-
10 ria probatio generalis furti, sed opus est etiam comprobare tempore furti commissi, rem ipsam fuisse in loco, in quo furtum factum fuit, l. si creditor sine vitio, & leg. pignus, C. de pignor. Act. cap. auditis, & ibi Ioann. Andr. de præscript. Marsil. in d. consf. 8. num. 4. Bar. in l. si quando, in fine, C. vnde vi, Foller. in pract. crimin. in titul. capiat informationem, nu. 12. part. 2. Mascard. de probat. conclus. 829. nu. 4. Gramat. consf. 54. nu. 2. & sufficit etiam si pro-
11 betur interdum rem furtiuam fuisse in domo commissi furti, præsumitur etiam tempore furti ibidem extitisse, leg. siue possidetis, & ibi glosa in verbo constituti, & ibi etiam Bart. & Bald. C. de prob. & Bar. in l. quidã in suo, nu. 4. ff. de condit. institut. Farinacc. in pract. crim. in tit. de inquisit. quæst. 2. num. 14. qui enim
12 semel possedit adhuc possidere præsumitur, glos. in d. leg. siue possidetis, in verbo constituti, & ibi Bar. C. de probat, & in l. non ignorabit, C. ad exhibend. Mascard. de probation. concl. 829. nu. 5. Abb. in c. cum ad sedem, nu. 15. de restitut. spoliat. Grat. consf. 94. nu. 2. Bar. in l. si quis ex argentarijs, §. an nec hæredi, nu. 1. ff. de edend.

SVMMARIVM

1 *Beneficiati regulariter ad preces canonicas obligantur.*

2 *Iure naturali, quilibet tenetur ad officium propter quod beneficium datur.*

3 *Beneficiati omittentes officium diuinum arbitrio Iudicis puniuntur.*

Qualiter puniatur Clerici beneficiati omittentes recitare diuinum officium.

DECIS. CLXXI.

1 Regulariter beneficiati tenentur preces canonicas recitare, vt est cõmunis DD. sententia in cap. 1. de celeb. miss. & patet ex cap. quia per ambitiosam de rescript. in 6. vbi Pontifex reprehendit quosdam beneficiarios, quod officium precum, propter quod beneficium datur, ommitterent, & ex Concil. Lateran. sub Leone X. sess. 9. statuimus, vbi priuatur fructibus, qui officium diuinum non dixerit; & ratio est, quia iure naturali, quisque te-
2 netur ad officium, propter quod beneficium datur, atqui omne beneficium Ecclesiasticum datur propter officium, in quo regulariter cõprehenduntur preces canonicæ, vt patet ex communi Doctorum sententiam, & praxi Ecclesiæ, & dixi regulariter, quia sunt quædam beneficia, quæ ex sua institutione ad preces illas non astringunt, sed aliquas alias, vt sunt quædam præpositura, & aliqui personatus, & aliqua præstimonia, quæ non obligant quotidie, nisi ad horas B. Virginis Mariæ; vel quinque Pater noster, & Aue Maria, vel semel Psalmum miserere: His autem exceptis omne beneficium regulariter iure communi annexum habet onus horarum canonicarum, de quibus vide Nauarrum de orat. cap. 7. nu. 27. & 28. & in Enchir. cap. 25. nu. 103.

In Curia tamen Archiepiscopali in quadam
3 facti contingentia fuit practicatum, & conclusum hanc pœnam esse arbitrariam, vt in proprijs terminis scribunt Diaz in pract. canon. c. 49. Ripa in repet. l. fin. quæst. 66. C. de reuocand. donat. Felyn. in cap. postulasti de rescript. num. 7. Menoch. in tractat. de arbitr. iudic.

iudic. caſ. 428. num. 3. Cabell. ſuper conſtit. Egit. lib 3. cap. 18. gloſ. 10. nu. 6. qui omnes dicunt arbitrio iudicis puniri ommittentem recitare horas canonicas, quare quidam clericus qui vltra decem annos non recitauerat diuinum officium fuit per eandem Curiam beneficio priuatus.

SVMMARIVM.

1 *Subſcribens præſumitur fateri omnia in ſcriptura contenta.*
2 *Subſcribens cenſetur propriè ſcribere.*
3 *Subſcriptio idem operatur, quod ſcriptura propria.*
4 *Diſpoſitio loquens de negante ſcripturam propriam, habet locum in negante ſubſcriptam.*
6 *Statutum ſi iubeat dari exequtionem contra ſcribentem, habet locum in ſubſcribente.*
7 *Inſtrumentum à notario ſubſcriptum, probat perinde, ac ſi à notario totum ſubſcriptum fuiſſet,*
8 *Subſcribens ſe alienationi rei Eccleſiaſticæ, habetur, perinde, ac ſi illam alienaſſet.*
9 *Subſcribens, regulariter præſumitur habere ſcientiam, & notitiam contentorum in ſcriptura, cui ſe ſubſcripſit.*

Subſcribens ſe ſcripturæ non lectæ, an cenſeatur illam probare ad ornatum, text. in l. fin. C. ſi quis alteri, vel ſibi

DECIS. CLXXII.

IN quam pluribus defenſionibus datis, quibuſdam inquiſitis de falſitate ſcripturarũ, ad eorum defenſionem allegabatur ſe ſubſcripſiſſe ſcripturis eis non lectis, quare in Curia Archiepiſcopali fuit dubitatum, an cenſerentur, illas approbaſſe, & fuit reſolutum affirma-
1 tiuè ex eo, quod ſubſcribens approbat omnia in ſcriptura cõtenta, l. ſi ita ſtipulatus §. Chryſogonus, ff. de verb. obligat. l. fideiuſſor. §. 1. ff. de pignor. l. emptor, §. Lucius ff. de pact. l. ſicut §. non videtur, ff. quib. mod. pignor. vel hypot. ſolu. l. ſi quis ex argentarijs, §. in verſic. ſubſcribere, ff. de edend. l. 1. in verſ. & ſubſcriptionem ff. de conſt. princ. l. ſi per epiſtolam, in verſ. ſub ſcriptam, ff. de acquirend. hæred. auth. quod ſine, C. de teſtament. auth. ſi modo, C. fam. ercisc. cap. ſi presbyterorum, & ibi gloſ. in verbo ſubſcripſit, de reb. Eccleſ. non alien. Puteus in deciſ. 226. lib. 1. Caputaq. in deciſ. 360. part. 2.
2 ſubſcribens enim cenſetur propriè ſcribere, & perinde habetur, ac ſi totam ſcripturam conſcripſiſſet, d. l. emptor, §. Lucius, ff. de pact. §. 1. inſtitut. de empt. & vendit. ibi conſcripta, vel manu propria contrahentium, vel ab alio quidem ſcripta, contrahentibus autem ſubſcripta, leg. ſicut §. non videtur, ff. quib. mod. pignor. vel hypotheca ſoluãt. Cacher. in deciſ. 36. nu. 3. Puteus in deciſ. 235. num. fin. lib. 1.
3 Dec. in conſ. 115. & quod ſubſcribens cenſeatur propriè, & virtualiter ſcribere omnia cõtenta in ſuperiori ſcriptura, & demum ſubſcriptionem, idem operari, quod ſcripturam propriam, tradunt Natta in conſil. 287. num. 4. Cephal. conſil. 272. nu. 85. Dec. in l. 1. 2. adipiſcimur, nu. 3. ff. de acquir. poſſeſſ. Cacheran. qui communem dicit in d. deciſ. 36. num. 3. Burſat. conſil. 241. nu. 2. Ruin. conſil.
4 22. nu. 4. volum. 4. vnde diſpoſitio loquens de ſcribente habet locum in ſubſcribente, Dec. in d. conſ. 115. ſub nu. 4. & in cap. quoniam contra num. 48. C. de edendo, Menoch. de præſumpt. 66. num. 12. Gabriel. in lib. commun. concluſ. in tit. de præſumpt. concluſ. 3. num. 7.
5 quapropter diſpoſitio loquens de negante ſcripturam propriam, habet locum in ſcriptura ſcripta ab alio, à ſe tamen ſubſcriptam, Cald. in auth. qui propriam, C. de non, numer. pecun. Caſtrenſ. conſ. 77. lib. 2. Dec. in d. cap. quoniam contra nu 48. Gabriel. in d. concluſ. 3. nu. 2. de præſumpt. Menoch. de præſumpt. dict. præſumpt. 66. nu. 9. quo fit, vt ſola ſubſcriptio Principis in epiſtola ſua, idem operatur, ac ſi totam epiſtolam ſubſcripſiſſet, l. 1. in verſ. & ſubſcriptionem, ff. de conſtitut. princip. Iaſ. in l. ſi ita ſtipulatus, §. Crhyſogonus, nu. 3. ff. de verb. oblig. & huic ſententiæ conſonat, quod tradidit Angel. in d. l. ſi ita ſtipulatus, §. Chryſogonus, nempe, quod ſtate ſtatuto iubente dari exequutionem contra ſcribentem ad inſtãtiam creditoris ſi debitor ſe ſubſciibat ſcripturæ per alium ſcriptæ dabitur contra eum exequutio, vt etiam voluerunt ibidem Imol. Caſtrenſ. Aret. & Alex. & ſcripſit Dec. in d. cap. quoniam cõtra nu. 48. & hinc etiam eue-
7 nit, quod inſtrumentum ſcriptum a tertio, à Notario tamen ſubſcriptum probat, perinde, ac ſi totum notarius ſcripſiſſet, vt tradunt Cacher. in d. deciſ. 36. Gabriel in d concluſ. 3. nu. 34. de præſumptio. poſt Dec. in conſil. 447. & Roland. in conſil. 44. nu. 30. vol. 1. & ſubſcri-
8 bens ſe alietationi rei eccleſiaſticæ, eſt perinde, ac ſi ipſam alienaſſet, vt tradit Redoan. in ſuo tractatu de rebus Eccleſ. non alienand. cap. 26. & ex his prouenit, quod ſubſcribens, regulari-
9 ter præſumitur habere ſcientiam, & notitiam contentorum in ſcriptura, cui ſe ſubſcripſit, ſecundum Bar. in leg. 1. §. ſi quis neget, nu. 11. ff. quemadmodum teſtament. aperiant, Alex. conſil. 147. num. 8. lib. 2. Felyn. in cap. inter dilectos, num. 27. de fide inſtrumentor. Ruin. conſil. 193. volumin. 2. quod optimè declarat

pluries

pluries allegans, Gabriel. in d. conclus. 3. num. 23. & sequent. de præsumpt.

SVMMARIVM.

1 *Leuiores probationes requiruntur in iure patronatus, quando agitur de illo probando contra tertium, & non contra ordinariũ.*
2 *Leuiores probationes requiruntur, quando agitur incidenter de probando iure patronatus.*
3 *Minor, & semiplena probatio sufficit, quando agitur de probatione alicuius articuli, incidenter, & non principaliter, & de directo.*
4 *Facilis est probatio, vbi constat de existentia iuris patronatus pertinentiæ.*

An leuiores probationes requirantur in iure patronatus, quoties agitur de illo probando contra tertium, & non contra ordinarium.

DECIS. CLXXIII.

PLuries fuit conclusum in Curia Archiepiscopali in varijs causis in ea discussis, quod quando non agitur de iure patronatus contra ordinarium, cui ius commune assistit, sed contra alium tertium prætendentem ius patronatus, vel inter plures præsentãtes, longe mi-
1 nores probationes sufficiunt, quam si ageretur contra ordinarium, vt fuit resolutum in Rota Romana in vna Pampilon. beneficij 10. Aprilis 1595. & 20. Nouembris in eodem anno coram Mantica, & alias sæpius, sequatur Cassad. in decis. 1. nu. 1. de probat. Mohed. in decis. 5. de appellat. nu. 3. Caputaquens. in decis. 137. nu. 1. & 2. part. 1. post Ripam in cap. cum Ecclesia Sutrina, nu. 93. de caus. possess. vt dicimus
2 etiam, quando agitur incidenter de probando iure patronatus, veluti de verificanda narratiua contenta in gratia Apostolica, quando beneficium sit de iure patronatus laicali, quamuis debeat verificari dicta narratiua, alias gratia erit nulla, Puteus in decis. 120. & decis. 404. lib. 2. & decis. 36. lib. 3. Cassador. in decis. 7. de iure patronat. Mascard. de probat. conclus. 177. tamen pro verificatione illius leuiores probationes sufficiunt, quia semper,
3 quando tractatur de aliquo articulo non principaliter, & de directo, sed incidenter sufficit minor, & semiplena probatio Rota, in decisione 3. de probation. in nouis, quam sequuntur Cassad. in decisione 1. de iure patronat. Bellamera in decis. 570. Rota diuers. in decis. 803. num. 1. part. 1. sicuti à simili, quan-
4 do constat de existentia iuris patronatus pertinentiæ, probatio est facilis, nam sufficit, quod vnus semel fuerit admissus ad præsentandum ab alijs compatronis, tamquam vnus ex illis, vt per illum actum effectuatum sit illi acquisita possessio, & in posterum possit præsentare, vt habetur per Ruin. in consil. 50. nu. 10. lib. 5. & fuit decisum in Rota Romana in vna Centen. iuris patronat. 10. Maij 1606. coram Montio.

SVMMARIVM.

1 *Omnis actus intelligi debent de valido iure, & non de solo facto.*
2 *Paria sunt non facere, vel de solo facto facere*
3 *Si ex exequutione facta sit soluenda decima exequtori, si exequtio de iure non tenet nulla decima debetur.*
4 *Derogationes appositæ in gratia nulla non releuant, nec aliquid operantur.*
5 *Non dicitur data petitio, si fuit data, tamen nulla.*
6 *Acceptatio nulla non impedit aliam acceptationem.*
7 *Commissio data ad exequendum tres sententias, conformes intelligitur de tribus conformibus, validis, secus si aliqua esset nulla.*
8 *Constitutio loquens de litteris, vel resignatione intelligitur de validis de iure.*
9 *De gratia, vel rescriptio nullis, non est opus facere mentionem.*
10 *De re iudicata, & sententia nulliter prolata, nulla est facienda mentio.*
11 *Constitutiones Pij V. & Gregorij XIII. de public. resignat. & eius pœna procedunt in resignationibus validis.*
12 *Non præstat impedimentum, quod de iure non sortitur effectum.*
13 *Non entia non habent materiam, neque formam.*
14 *Factum frustatorium pœnam efficaciter non committit.*
15 *Alienans rem emphiteuticam absque consensu domini, si contractus aliàs est nullus nõ incidit in pœnam priuationis, sicut incideret, si contractus alias esset validus.*

An pœna imposita à statuto propter aliquod attentatum, locum habeat, si actus sit de solo facto, & non de iure gestus.

DECIS. CLXXIV.

PRædictum dubium resolutum fuit negatiuè in facti contingentia, scilicet, quid pœna

pœna imposita à statuto propter aliquod attẽtatum, non habeat locum, si actus sit de solo facto, & non de iure gestus, ex quo omnis
1 actus intelligi debet de iure valido, non verò de solo facto, quia paria sunt non facere, vel de
2 solo facto facere, l. 4. §. condemnatum ff. de re iudic. vbi not. omnes, & maxime, Iaf. nume. 2. & 3. Felin. in cap. ex tenore num. 2. & seq. de rescript. vbi de hoc quadraginta septem illationes facit, sequitur Dec. ibi num. 6. Gigás de pensionibus quæstio. 29. num. 6. Cassador. in decis. 2. num. 2. & 3. de reseruat. super regul. Vant. de nullitat. in titul. quoties, & intra quę tempora num. 26. cum pluribus sequent. Tiraquell. de retract. ligna. §. 1. glosa 2. num. 5. cũ multis sequent. quibus adde, quod si ex exequutione facta est soluenda decima executori, si
3 executio de iure non tenet, nulla decima debetur, vt habetur plenè per Guttierez practic. quæst. lib. 1. q. 130. sicut nec debetur gabella ex contractu nullo, Ripa in l. 4. §. condemnatũ nu. 6. ff. de re iudic. plenè, Tiraquel. de retract. lign. §. 1. glos. 2. num. 7. nec releuant, nec ali-
4 quid operãtur derogationes appositæ in gratia nulla, Puteus in decis. 91. nu. 3. lib. 2. nec di-
5 citur data petitio si fuit data, & tẽ est nulla, Rota in dec. 7. num. 5. de rescript. in nouis, nec acceptatio nulla impedit aliam acceptationẽ,
6 Achill. de Grass. in decis. 7. nu. 3. & 4. de concess. præbend. & clausula circa reuocationem primi procuratoris intelligitur de constitutione nulla, & de solo facto, Puteus in decisiõ. 138. num. 2. lib. 3. sic commissio data ad exequendas tres sententias conformes intelligi-
7 tur de tribus conformibus validis secus, si aliqua esset nulla, Crescent. in decis. 1. num. 1. & sequent. de sentent. & re iudic. Marches. de cõmis. in 2. parte de commissione super nullitatibus cap. 2. num. 7. & latè fuit resolutum in vna Cesaraguстana campanilarum, coram Seraphino, ac constitutio loquens de litteris, vel
8 resignatione intelligitur de validis de iure, vt latè habetur per Paris. de resignat. benefic. lib. 11. quæst. 7. num. 82. cum sequent. nec de gratia, vel rescripto nullis est opus facere mẽtio-
9 nem Rota in nouis in decis. 25. de rescriptis, & decis. 58. de appellat. in nouis, & decis. 69. num. 1. de rescriptis in antiquis, Caputaquen. in decis. 217. num. 2. part. 2. nec de sententia,
10 & re iudicata nulliter mentio est facienda, Felin. in cap. super litteris num. 15. de rescript. Rota diuers. in decis. 807. num. 7. sic constitu
11 tiones Pij V. & Gregorij XIII. de public. resignat. & eius pœnę de quibus in glos. 15. num. 87. procedit in resignationibus validis secus vero, si alias resignatio non tenet, vt fuit decisum, coram Blanchetto in vna Calaguritana Beneficij, & in Iacen. pensionis 14. Maij 1593. coram Litta, & ad supradicta facit, quod
12 non præstat impedimentum, quod de iure nõ sortitur effectum, regul. non præstat de regul. iur. in 6. & quod est nullum, nullũ producit effectum l. nuda ff. de contrahenda emptione, & non entis nullæ sunt qualitates, leg. eius qui in prouincia ff. si cert. pet. cum alijs per Gomez. in primo thomo variarum cap. 1. nu. 9. & nõ
13 entia nõ habẽt materiam neq; formam, l. actor Cod. de probation. Bald. in leg. de quibus numero 2. ff. de legibus; item quia ex nihilo nihil fit l. final. ff. de constitutio. vnde Bald. notauit, per textum ibi in leg. ea quidam Codic. si mancip. ita fuerit alien. numer. 1. quod factũ
14 frustatorium pęnam efficaciter non committit, quia secũdũ Philosophũ, ex nihilo nihil fit ideoque alienans rem emphyteuticam absque
15 consensu domini si contractus alias est nullus, non incidit in pęnam priuationis, sicut incideret, si contractus alias esset validus, Bald. in l. 2. numer. 3. Cod. de Episcop. audient. Iaf. in leg. fin. Cod. de iur. emphyt. num. 139. Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. glosa 2. num. 6. vbi plene tradit.

SVMMARIVM.

1 *Dispensatio est stricti iuris.*
2 *Facultas dispensandi concessa in vno casu nõ extenditur ad alium,*
3 *Dispensatus, vt duplices fructus, vel prabendas obtineat sub eodem tecto, non censetur dispensatus ad duplices quotidianas distributiones*
4 *Executor ad vnguem obseruare tenetur eius commissionis verba.*
5 *Limitata causa, limitatum producit effectum*
6 *Commissio debet diligenter obseruari.*
7 *Censetur permissum, quid fieri in loco prohibito, quando alibi comodè fieri non potest.*
8 *Dispensatio matrimonialis concessa à Papa propter angustiam loci, est mandanda exequutioni etiam si mulier in loco vicino sue patriæ sibi parem inuenire possit.*
9 *Dispensatio est latè interpretanda, quatenus verba sonant, & natura verborum requirit.*
10 *Priuilegia simpliciter loquentia sunt simpliciter intelligenda.*
11 *Potestas dispensandi est fauorabilis, & latè & interpretanda, quando memini no cet.*
12 *Cõtra eum, qui legem dicere potuit larg a est facienda interpretatio.*

Dispensatio matrimonialis concessa à Papa propter angustiam loci, an sit mandanda exequutioni, si mulier in loco vicino suæ patriæ sibi parem inuenire possit.

DECIS. CLXXV.

NOn leuis fuit controuersia in Curia Archiepiscopali ventilata, si dispensatio matrimonialis concessa à Summo Pontifice ꝓpter angustiā loci sit mādanda exequutioni, quando mulier in loco vicino suæ patriæ, sibi parem inuenire posset, & pro opinione negatiua faciebat, quod cum in loco vicino suæ patriæ sibi parem inuenire posset præfata mulier, & cum eo matrimonium contrahere pro-
1 pterea non deberet exequtor id permittere dispensando, cum dispensatio sit stricti iuris, cap. 1. & 2. de filijs præsbyterorum in 6. & propterea nullo iure debet fieri extensio vltra casum, in quo loquitur, Hoyed. de incompatib. benefic. part. 1. cap. 11. num. 6. facit ad hoc text. in l. at si quis, ff. de relig. & sumpt. funer. quem id hoc allegat, Bald. in l. 3. in princip. C. de Episcop. & Cleric. nec facultas dispensandi concessa in vno casu extenditur ad alium, latè tradunt, Moneta de distribut. quotidian. part. 1. quæst. 6. Cened. in collectan. iur. canon. collectan. 15. num. 3. & sequent. & propterea dispensatus, vt duplices fructus, vel præbēdas obtineat sub eodem tecto, non propterea censetur dispensatus ad duplices quotidianas distributiones, idem in quæst. 43. vbi nu. 10. firmát dispensationis seriem, & tenorem esse inspiciendum, Monald. consil. 91. num. 3. vol. 1. Henriquez in cons. 16. Artaman. in consil. 71. qui voluit adeo hoc verum esse, vt executor adunguem obseruare tenetur eius amissionis, verba .n. rescripta sint stricti iuris cap. 1. de officio delegati, late Afflict. in decis. 127. Rot. diuers. in decis. 8. part. 2. & sic ab eis nō posse quicquam recedi; cum limita causa limitatū debeat producere effectum, c. in agris ff. de acquirendo rerum dominio, & commissio debet diligenter obseruari, l. diligenter ff. mandati, & nō solum commissio ipsa, sed etiā qualitas cōmissionis est seruāda, l. ꝓcurator ad vna speciē, C. de procur. & quod in despensationibus sit strictæ procedendum, adducitur, tex. in c. non potest de præbend. lib. 6. vbi habetur quod si quis ad duo beneficia curam animarū habentia si alias canonice cōferantur fuerit dispensatus, vt illa possit recipere, ac simul licite retinere intelligitur de primis duobus, dumtaxat, Rot. in decisione 1. de filijs præsbyterorum tel, in capitulo 2. numero 4. de tregua & pace, Gabriel. late in conclus. 6. titul. de legibus ad principalē, & dubitationē optime faciebat tex. l. hoc modo ff. de condit. & demonstrat. vbi censetur permissum quid fieri in loco prohibito, quando alibi comodè fieri non possit, & non aliter.

Sed supra relatio in nihil obstantibus, contrarium censuit Curia Archiepiscopalis, scilicet, quod dispensatio matrimonialis concessa à Papa propter angustiam loci sit mandanda executioni, etiam si mulier in loco vicino suæ patriæ sibi parem inuenire possit, ex quo in dispensatione non ponebatur dicta conditio, & licet dispensatio sit strictè interpetranda, regulariter tamen est latè interpretanda, quatenus verba sonant, & natura verborum requirit, priuilegia enim simpliciter loquentia sunt simpliciter intelligenda, vt non recedatur à vi verborum, ex textu notab. in cap. ad audientiam de decimis, & potestas dispensandi est fauorabilis, & latè interpretanda, quando nemini nocet, capitulo finali, vbi omnes de symonia, & si Papa hoc voluisset expresisset, & contra eum, qui legem dicere potuit, larga est facienda interpretatio, reg. cōtra eum de reg. iur. in 6.

SVMMARIVM.

1 *Retentio rei regulariter datur, donec expensa, & melioramenta ei persoluantur.*
2 *Amplia etiam si ex aliqua alia causa res ipsa retineri non possit.*
3 *Procurator, vel scriba possunt retinere acta & processus litis, donec pro expensis eis soluatur, quod debetur.*
4 *Retentio pro melioramentis datur contra tertium.*
5 *Ius retentionis transit etiam in successores singulares.*
6 *Conductori datur retentio pro melioramentis, etiam si expellatur ob non solutam pensionem.*
7 *Possessori malæ fidei pro melioratione retentio datur, nisi notoriè constat de mala fide, vt num.* 8.
9 *Emptor, siue eius successor singularis conuentus hypothecaria, potest retinere rem donec ei soluatur impensa, aut precium melioramentorum, quatenus ex eis res ipsa facta sit precisiosior, vel potest, si vult absolui ac dicta actione et actori soluere primam rei æstimationem detractis melioramentis.*
10 *Retentio rei ex causa melioramentorum datur*

datur etiam in exequutione sententiæ, vel rei iudicatæ.

11 *Item in iudicijs etiam exequutiuis, & priuilegiatis, vt est actio spolij, vel quando agitur vigore obligationis Cameralis.*

12 *Item datur, quamuis valor melioramentorum non sit plenè iustificatus, dummodo in genere constet de illorum existentia.*

13 *Similiter melioramenti retentio datur, quãuis ab eo, qui exequutionem petit offeratur cautio de soluendis melioramentis cum fuerint liquidata.*

14 *Declara nisi in differendo subsit aliquod periculum, quia tunc cautio admittenda est.*

15 *In hoc Regno Neap. indistinctè fit exequutio sententiæ cum fideiussione.*

16 *Maritus, vel eius hæres soluto matrimonio rem dotalem ex causa melioramentorum non potest retinere.*

17 *Retentio vnius rei non datur propter impensas in alia re factas, nisi in iudicio vniuersali petitionis hæreditatis, vel fideicommissi, vt nu.* 18.

19 *Retentio ex causa melioramentorum nõ datur, quando intra terminum præfixum melioramenta ipsa non fuerunt liquidata.*

20 *Item nec datur, quando possessori fuit denunciatum, ne ædificaret.*

21 *Item non datur si post liquidationem dominus petat eum melioramentis compensari fructus à possessore perceptos.*

21 *Melioramenta compensantur etiam cum fructibus non perceptis culpa possidentis.*

23 *Possessor bonæ fidei tenetur fructus à se perceptos compensare cum melioramentis, quando nullum habet titulum, vel inualidum, ita vt fructus tempore, quo percepti fuerunt ad ipsum non spectarent, secus si de dicto tempore res erat ipsius, licet esset restituenda in euentum alicuius conditionis.*

24 *Emens rem dotalem à marito ignoranter, fructus ex ea perceptos durante matrimonio facit suos, nec tenetur cum melioramentis compensare.*

25 *Possidens iure dominij fructus suos facit, nec tenetur illos cum meliorationibus compensare, etiam si postea per restitutionem in integrum titulus resoluatur.*

26 *Melioramenta integra nulla facta compensatione cum fructibus perceptis debentur feudatario, emphyteutæ, & vsufructuario si eo tempore, quo fructus perceperint essent domini.*

Pro impensis, & meliorationibus retentio, an, & quando concedatur.

DECIS. CLXXVI.

1 RETineri rem posse, donec impensæ, & melioramenta ipsa soluantur aperta sunt iura per leg. si in area de cond. in debit. glos. & Doct. in l. si non fortem, §. si centum, & ibi Ias. num. 10. ff. de rei vendic. Ruin. consi. 100. numer. 6 lib. 4. Negusan. de pignor. 4. membr. 5. part. num. 8. Capyc. decis. 17. num. 7 & fuit resolutum in vna Romana domus 18. Iunij 1602. coram Domino Pamphilio, & passim tenet Rota, vt per Put. decis. 471. & 474. lib. 2. Peregrin. decis. 16. lib. 2. & sic fuit resolutum in Curia Archiepiscopali: quod adeo verum est, vt procedat etiam si ex aliqua
2 alia causa res ipsas retineri non posset, vt cum quis reperit Bouem alienũ in fundo suo, & eũ retinuit per aliquod tempus, & alimentauit, nam si vult retinere, vt soluatur sibi damnum, non potest facere, per text. in lege quintus, & in lege sei, ff. ad lege Aquil. si autem vult retinere, vt restituatur sibi impensa alimentorum, tunc potest. Alciat. de præsumpt. reg. 1. præsumpt. 50. & Plot. in leg. si quando, num. 874. C. vnde vi, & ratio est, quia cum impendia conuertantur in vtilitatem ipsius rei, merito potest res ipsa retineri, donec satisfiat,
3 lege in summa, & ibi Salycetus de pignor. sic etiam procurator, vel scriba possunt retinere processus litis, donec expensæ eis soluantur, Baldus in lege finale Codice commodat, vbi plura alia exempla refert, sequitur Iason. in dicta leg. si non fortem, §. si centum, num. 10. vers. limita, ff. de cond. indebit. Boer.
4 decis. 15. num. 3. & supradicta obtinent locũ, ne dum contra eum, à quo impendens causam possidendi habet, sed etiam contra tertium, Socc. Sen. consil. 15. num. 20. lib. 1. per textum in leg. qui iniuriæ, §. si. ff. de furt. & procedunt
5 etiam in singularibus successoribus, in quos transit hoc ius retinendi, vt puta in emptore pro melioramentis à primo emptore factis, Roman. singul. 177. per text. in leg. hoc iudicio, §. impendit, vers. sed is qui à me, ff. cõmun. diuid. Ripa in leg. vbi pure, §. indistrahendis ff. ad Senat. Consult. Trebell. Boer. decis. 44. num. 14. & 19. Negusan. de pignor. 4. membro in fine, 5. parte, princip. Tiraquell. de retract. conuent. §. 7. glosa 1. numer. 15. Galeſ. ad form. oblig. camer. in 4. part. quæst. 2. num. 15. Crauet. in consi. 248. & quamuis conductor
6 expellatur ob non solutam pensionem, nihilominus

minus rem poterit retinere donec sibi meliorationes reficiantur, l.Colonus, in princ. ff. locat.qui text.secundum Bart.procedit etiam, quoad bona Ecclesiæ, l.pen .ff.locat idem tradit Bald.in l.ædem,col.2.vers.sed nunquid colonus,C.eod.tit.Socc.Sen.d.consil.15. nu.20. lib.1. Qui subiungit singularem successorem hoc casu teneri stare colono, licet alias non teneretur,per l.colonus, ff.de vi, & vi armat. & secundum Bar.in l.in fundo,nu.11.ff.de re vēdicat.adeo est verum, quod pro melioramentis,& impēsis detur retentio,vt procedat etiā in malæ fidei possessore,cui datur retentio,donec satisfiat,vt etiam voluerunt,Aret.§. certè sub nu.2.vers.si autem eo tempore, instit. de rer.diuision.Negusan.de pignor.in 4.membro 5.partis princ. sub nu. 20. & fuit sæpius decisam per Rotam, & signanter in allegata Romana domus coram Pamphil. licet contrariū
7 tis,& impēsis detur retentio,vt procedat etiā

8 sit,quando notoriè constat de mala fide impēdentis,Menoch. de recuperan. possess. remed. 11.nu.12. veluit cum quis in re aliena scienter ædificat, nam præsumitur donare, §. ex diuerso instit.de rer.diuis.glos in l.in fundo ff.de rei vendic.Coron.cons.222.nu.2.lib.2.& consil. 86.nu.2.lib.4 ideo dictas meliorationes amittit,vt ex pluribus firmat,Gabr.cons.157.lib.1. in eo, qui scienter rem fideicommisso subiectā emit est text.in leg.fin.§. final. vbi las. num.3.
9 & alij,C.com.de legat.& supradicta conclusio procedit etiam si emptor,qui fecit melioramenta conueniatur hypothecaria ab aliquo creditore, quia pro liberando ipsam rem a dicta hypotheca non cogitur soluere debitum ipsi creditori, vt cogitur alius possessor, qui non fecit melioramenta in re iuxta.leg.quamdiu,C.de distract.pignor. sed potest, si vult retinere rem, donec ei soluatur impensa, aut prætium melioramentorum, quatenus ex eis res ipsa facta sit prætiosior, iuxta text. in lege Paulus,§.penult.ff.de pignor.vel saltem poterit absolui ab actione ista de soluēdo actori primam rei æstimationem, videlicet valorem rei detractis melioramentis,vt probat text.in leg. 2. C. de prædict. & omnibus reb. nau. lib. 11. vbi expressim hoc adnotarunt, Bart. Ioan. de Platea, & Alexand. in addit. ad Bart. Angel. Paul.de Castr.in l. si conuenerit, §. si fundus, ff.de pignor.act.Corset.in singul. verb. melioratio, Soccin. Sen. consil. 224. lib.2.ad final. Brun.tractat.de augment. 5. conclus. princip. vers.5.Negusan.post alios de pignor.4.memb. 5. part.num. 21. & ampliatur, vt procedat, licet quis in iudicio non allegauerit huiusmo-
10 di impensas,& meliorationes a se factas, ideoque iudex illum condemnauerit rem restituere,nam adhuc potest in exequtione sententiæ, vel rei iudicatæ excipere de dictis melioramētis, & illa probare, & rem retinere, donec ei persoluantur, cum talis exceptio non impugnet sententiam, sed respiciat illius exequutionem,quæ fieri non debet,nisi solutis melioramentis, ita Bartolus in dicta lege in fundo, numero decimosesto, ff. de rei vendicat., Speculat. in titulo de execution. senten. §. postremo,versiculo,quid si bona ædificaui, & ibi late, Ioannes Andreas in addition. Ripa, in lege vbi pure,§.qui in distrahendis, ff.ad Trebellian.Aymon. consilio 148. numero secondo, Rolan. consilio vigesimooctauo, numero tertio, libro primo, Tiraquellus de retractat. conuent.§.settimo,glosa prima,numero decimoquarto,Negusan.de pignor.distinct. quarta,membr.5.partis,numero decimo, versiculo secondo, conclusio Benintend. decis.77.numero primo,Boer.decis.43.numero nono, & fuit resolutum per Rotam in dicta causa Romana domus coram Domino Pamphilio, & in alia Romana Saluiani Interdicti 19. Nouembris 1593. coram Penia, in qua fuit dictum, quod si exceptio hæc in exequutione non admittatur poterit legitimè appellari per Consil. Alexandrin.85.numero sesto, versiculo præterea,etiam libro quinto,& extenditur
11 vt locum habeat etiam in iudicijs exequutiuis, & priuilegiatis, vt cum agitur actione spolij Pont. de spoliat. libro quarto, numero sexagesimotertio,& tenuit Rota Romana in dicta Romana domus 18. Iunij 1602. coram Domino Pamphilio,vel cum agitur exequutiuè vigore obligationis cameralis,& probatum est extare melioramenta,vt tradit optimè Gales.de obligation. Cameral. in quarta particula, quæstione secunda, numero duodecimo, quem refert, & sequitur Bursat. in consilio sexagesimo, numero tertio, libro primo, Lancellotus de attentatt. capitulo vigesimoquinto. quæstione vigesimanona, numero decimo, parte tertia,idem est in iudicio
12 attentatorum, & etiam si valor melioramentorum non sit plenè iustificatus, datur retentio,quia pro habenda retentione sufficit,quod constet in genere de illorum existentia, & iuxta stylum Rotæ Romanæ ante exequutionem præfigi solet terminus pro eorum liquidatione, ne alias propter moram liquidandi exequutio retardetur, Peregrinus, in decisione decimasexto, libro secondo, Puteus in decisione duodecimā, de re iudicata, & in decisione 471. in fine, libro secondo, idque procedit,
13 quamuis ab eo, qui exequutionem petit offeratur cautio de soluendis meliorationibus, otm fuerint liquidatæ,vt tradit Ruin.in cons. octagesimoquarto,libro primo,& scripserunt

Tiraquell.

Tiraqell. de retract.conuent.§.7.glosa 1.num. 13. Capyc. in decis. 17. Menoch. de recuper. possess.remed.15. num.569. & fuit tentum in Rota Romana in vna Terracinen. Paludum 17. Maij 1559. & hanc opinionem alias dictã Rotam amplexam fuisse, tradit Galles.de obligation. camer.d. parte 4. quæst. 2. num.13. & est Decis.Put.12.de re iudic.quod intellige ve-
14 rum nisi indifferẽdo subsit aliquod periculũ, quia tunc cautio admittenda est, vt tradit Capyc. in cit.decis.17.in fin.post Castrens.in cõsilio 270. num. 3. lib. 2. & secundum Franch. in decis.112. num.17.in hoc Regno Neapolis
15 indistincte fit exequutio sententiæ cum fideiussione, & quamuis regulariter pro impensis, & meliorationibus retentio concedatur, tamẽ aliter est dicendum quoad melioramenta à ma
16 rito facta in bonis dotalibus, nam licet vir soluto matrimonio ea petere possit, vel eius hæredes retinere tñ dotales ꝓpter huiusmodi impẽsas nõ potest l.vnica §.sed neq;ob impẽsã C. de rei vxor. Act. Alex. qui declarat quomodo hoc intelligatur, in cons.162. lib.2. vt pariter dicimus Non habere locum in re diuersa, quo
17 niam vna res non potest retineri pro impensis in alia re factis, glos.in l. plane in verbo deducat, & ibi Alber. & Ang. notant ff. de petit. hæredit. facit textus in l. si non sortem §. si cẽtum in fine cum ibi not.per DD.ff. de condit.
18 in debiti, licet hoc procedat tantum iudicio vniuersali, hoc est petitionis hæreditatis, vel fideicommissi, quia tunc vna res benè potest pro alia retineri, d. l. planè ff. de petit. hæredit. etiam si res fuerit perempta in qua meliorationes factæ sunt, secundum Bar.in l.in fundo sub num.6. ff. de rei vendicat. & secundum
19 Puteum in decis. 471. num. 2.lib. 2.melioramentorum retentio neque datur, quãdo intra terminum præfixum melioramenta non fuerunt liquidata, quia tunc stante mora non est amplius locus retensioni, nè alias sit in potestate petentis propter moram liquidãdi retardare exequtionem sententiæ, vt etiam retentio melioramentorum non datur, quando pos
20 sessori fuit denunciatum nè ędificaret, quia tunc propter temeritatem retentio ei denegatur, siuè is mala fide possideat, siuè bona fide l. si aut denunciatum ff. de rei vendicat. Gabriel.cons.157.num. 3. lib. 1. Boer. in decis. 44.num. 8. post Salic. in d. l.domum in fine C. de rei vendicat. Bald. in cons.257. sub nu. 3.lib.1.& si post liquidationem Dominus op-
21 ponat de fructibus ab ipso possessore ꝑceptis, petatque illos cum melioramentis compensari tũc compensationem esse admittendam, & retentionem denegandam docuit Bald.in cõs. 309. in fine lib.2.& voluit Capyc.in decis.93. num.22.vbi inquit, quod huiusmodi compensatio fit etiam si non opponatur, & procedit etiam quoad impensas, quæ fiunt pro collectione fructuum, nam hæ quoque cum fructibus perceptis compensantur, nec pro illis retentio datur, vt scribunt DD. in l. fructus vbi latè Ias.num.10.ff.de solut.matrimon.& probatur in l. diuortio §. impedit ff. eodem titul. & in l.3. in fine de impens. in reb dotal. fact. tradit Bal. in consilio 167. & cons. 305. libro
22 1.& locum sibi vendicat etiam, quoad fructus non perceptos, quos tamen possidens sua culpa non percepit, cum percipere potuisset, ad late tradita, per Menoch. de recuper. possess. Remed. 15.num. 606. & procedit etiam in
23 possessore bonę fidei, qui licet fructus fructus suos interim donec possidet regulariter faciat, l. bonæ fidei ff. de acquirend. rerem domin.§. si quis a non domino instit. de rerum diuis. tamen tenetur eos compensare cum expensis melioramentorum, vt in cap. ad nostram de reb. Eccles.non alienand. & in l. emptor. & in leg. sumptus ff. de rei vendicat. tradit, Gail pract. obseruat. lib.1.obseruat.121.nume. 14. post Felin. in cap. cum causa num.29. de sententia, & re iudic. Curt. Iun.in cons.165. nu. 15. vbi testatur de communi licet hoc sit intelligenddm si possidens nullum habeat titulum, vel inualidum, ita vt fructus qui percepti fuerunt ad ipsum non spectarent, sed ad illum qui nunc agit ad rem, tunc enim sicut ex ęquitate fructus propter bonam fidem conceduntur bonæ fidei possessori, ita ex eadem æquitate debent in expensis melioramentorum imputari, Corneus in cons.86. num 8. lib.4. Alex cons.154. num.5. lib.6. secus si tempore quo fructus percepti fuerunt, res erat percipientis, licet esset alteri restituenda in euentum alicuius conditionis, quia tunc possessor ratione dominij fructus suos absolutè facit, nec imputat cum eum impẽsis in re factis glos. in l. emptor ff.de rei vendic.in verbo super fluum, Alexan. d.cons.155.lib.6.& in cons.162.num.3.libro 7. Negusant.de pignor.4. Membr.5.part. nu. 13. & 14. Afflict.in decis.87.num.6. Natta in cons.256.lib.2.Soccin. Iun. qui de communi testatur cons. 182. num. 36. libro 2. post Bal. Angel. & Alex. in l. in insulam §. 1. ff. solut.
24 matrimon. ex quo infertur, quod si quis ignoranter emerit à marito rem dotalem, & in ea fecerit melioramenta, & postea ab vxore, vel eius hæredibus cogatur illam restituere fructus perceptos durante matrimonio, cum sumptibus compensare non tenetur, quia ad maritum spectassent, ita Alexander ad cons.154. lib.6. Rursus in infertur, quod etiam si ex gra-
25 tia speciali per restitutionem in integrum titulus resoluatur tamen possidens iure dominij fructus suos fecit, nec tenetur illos cum melio-

liorationibus compensare, Curt. Iun. consil. 6. ad finem per textũ in l. intra vtile §. 1. ff. de minor & in restituto ex gratia ad bona confiscata tradit Viuius consil. 165. num. 7. libro 4. & sic etiam infertur, quod feudatarius, & emphyteuta integra melioramenta consequũ-
26 tur sine deductione fructuum ab ipsis præceptorum, cum eo tempore quo fructus percepe runt essent domini, sic scribit Castrens. consil. 250. col. vlt. ante num. 4. lib. 2. Ruin. consil. 132. num. 4. lib. 2. Ias. in l. 2. num. 32. C. de iure emphyt. & omnes in cap. 1. §. si vassallus, titul. hic finitur lex idem vsufructuario tradit Corn. cons. 5.86. lib. 4. de eo qui ex pacto, vel lege tenetur retrouendere, Ruin. in cons. 84. num. 16. Bald. cons. 303. lib. 1. Tiraquel. de retract. conuent. §. 7. glos. 1. num. 4.

SVMMARIVM

1 *Regulariter iurisdictio delegata Vicario Episcopi non transit in successorem.*

2 *Vicarius non dicitur habere successorem, Vicariatus non est dignitas.*

3 *Vicarius successor potest punire testes, qui falsum deposuerunt, coram Vicario prædecessore.*

4 *Appellans à sententia inferioris ad Clementem potest prosequi appellationem, coram Innocentio suo successore.*

5 *Delegatio facta Vicario potius censetur facta sub nomine dignitatis, quam sub nomine personæ.*

An Vicarius successor possit punire testes, qui falsum deposuerunt, coram Vicario prædecessore in causa sibi à Papa delegato.

DECIS. CLXXVII.

IN facti contingentia cum propositus fuisset iste articulus decidendus in Curia Archiepiscopali, multa hinc inde allegabantur, & pro opinione negatiua, scilicet quod Vicarius successor minimè possit punire testes qui falsum deposuerunt coram Vicario prædecessore in causa à Papa sibi delegata, dicebatur,
1 quod cum regulariter iurisdictio delegata Vicario Episcopi non transeat in successorem, Dec. post alios in capitul. quoniam numero 61. & ibi etiam Besous num. 100. de officio delegati Caccialup. in l. more num. 35. ff. de iurisdict. omn. iudic. Achille de Grass. in decis. 3. de officio Vicarij Rota diuers. in decis. 200. num. 1. part. 1. Gabr. in cons. 32. num. 3. cum sequent. quia Vicarius propriè non dicitur
2 habere successorem, & Vicariatus nnn est dignitas permanens, vt tradunt Butr. Abb. Felin. Decius Mantic. & Berous in cit. cap. quoniam Abb. de officio delegati.

His tamen non obstantibus contrarium
3 censuit Curia Archiepiscopalis condemnando ac fustigationem quamdam mulierem, quæ falsum deposuerat in quadam dispensatione matrimoniali à Papa commissa Vicario prædecessori, & ab ipso expedita, cuius decisionis ratio fuit, quia supradicta iuris regula non procedit, quando stylus Curiæ est contrarium, vt tradit Achill. de Grass. in d. decis. 3. de officio Vicarij, Rota diuers. in decis. 12. parte 1. & vbique esse hanc obseruantiam contra communem opinionem dicit Cardin. in clemen. 2. num. 6. & in fine de rescript. Gambar. de Author. legati à latere lib. 8. num. 97. nec etiã procedere communem opinionem, quando delegans habuit respectum ad Tribunal Episcopi, iuxta Butr. in dict. capitul. quoniam Abb. num. 25. de officio delegati, prout in præsenti casu, quod etiam procederet, quando ratione subiectæ Materiæ, aut ex aliquibus coniecturis contrarium appareret ex mente delegantis, quia tunc transit in successorem, vt per Butr. num. 25. & Abb. num. 10. in d. cap. quoniam Abbas, Gabriel. d. consil. 32. num. 1. & 2. Rota d. decis. 200. num. 2. & 3. parte 1. diuers. & latius decis. 12. num. 2. consequentibus parte 1. diuersorum, vbi fuit dictum quod ista opinio sit æqua, ne corruant plures dispẽsationes, & expeditiones, ac propterea faciẽda est dicta interpretatio; pſertim, qa cõtra primam opinionem communem est commu-
4 nis obseruantia, & hinc prouenit, quod qui à sentẽtia inferioris appellauit ad Papam Clementem illo de facto potest prosequi appellationem Coram Innocentio successore suo, quia potius videtur appellasse ad Sanctam Sedem Apostolicam, quam ad personam Papæ, Rota decis. 3. num. 1. de appellationibus, Geminian. in cons. si gratiosè sub num. 12. Frãchus ibi num. 7. in fin. de rescriptis lib. 6. Vãtius de nullitate ex defectu iurisdict. nume. 92.
5 cõfirmatur etiam ex eo, quod delegatio facta Vicario, in dubio potius censeri debet facta sub nomine dignitatis, quam personæ, Menoch. de præsumptionibus lib. 4. præsumpt. 121. num. 15. Gomez. in cap. 1. de constitutionibus num. 3. & 4. Mascard. de probationib. conclus. 88. num. 1. Gabr. citato cons. 32. & propterea ex his iudicatum merito fuit posse Vicarium successorem punire eum, qui deposuit falsum coram Vicario prædecessore.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Beneficiorum resignationes sunt facienda, coram Superiore Ecclesiastico.*
2 *Superiores Ecclesiastici qui sint.*
3 *Saecularis nequaquam potest dici superior respectu clericorum.*
4 *Iudex saecularis non dicitur competens clericis.*
5 *Clerici iure diuino habent priuilegium nè cõueniantur coram iudice laico.*
6 *Papa non potest submittere causas ecclesiasticorum alicui principi laico.*
7 *Clerici non possũt se submittere iurisdictioni laicorum.*
8 *Clerici non possunt prorogare iurisdictionem iudicis saecularis etiam de expresso consensu Episcopi.*
9 *Consuetudo, vt iudex saecularis sit competens clericis non valet.*
10 *Beneficiarius non potest renunciare coram quoque laico.*
11 *Fieri non debet, quod factum non releuat.*
12 *Clericus non potest renunciare etiam coram laicis probis.*
13 *Resignatio beneficij non est facienda coram laico, qui potest conferre.*

Resignationem beneficij, an possit recipere omnis, qui potest conferre.

DECIS. CLXXVIII.

INsurrexit dubitationis articulus, si habens priuilegium conferendi, etiam si sit Princeps saecularis, possit recipere beneficiorum re
1 signationes, & dicebatur beneficiorum resignationes esse faciendas, coram Superiore Ecclesiastico, vt in specie tradunt, Fuscus de vi-
2 sitatione lib. 2. cap. 29. num. 12. Roffiniac. de benefic. cap. 14. num. 41. talis autem est Papa cap. denique 6. q. 3. item Episcopus, cap. cum ex iniuncto §. vult de haeretic. cap. nullus 16. quaest. 2. legatus cap. si Abbatem de electiõ. lib. 6. Abbas, & alij inferiores, glos. in cap. ad monet. de renunciat. in verbo inconsulto, gloss. in cap. Episcopus de loco 7. quaest. 1. quod clarissima ratione demostrantur, quia secularis nequaquam potest dici superior respectu cleri
3 corum & beneficiorum, vt est communis opinio, de qua Couarr. quaest. 31. pract. quaest. nu. 1. & ob id iudex saecularis occasione cuiusuis delicti procedere contra clericum non potest,
4 nam non dicitur iudex competens ratione originis, neque ratione domicilij, neque ratione delicti, vt habetur in cap. cum non ab homine de iudic. vbi Doct. communiter hoc notant, & ibi Abbas num. 2. dicit à iure diuino habe-
5 re hoc priuilegium, & attestatur hanc communem, quam sequuntur Corsettus in repetitione cap. perpendimus de sentent. excommun.
6 Gomezius in cap. 1. num. 67. de constitutionib. lib. 6. Addentes ad Immol in clement. 1. col. 1. de offic. ordinar. Alciat. in cap. cum nõ ab homine numer. 20. & numer. 46. de iudic. Rebuffus in concordatis Franciae in titulo de productione concordatorum, vbi per plures columnas probat hanc conclusionem, vti verissimam per plura loca iuris diuini.

Et praetermissis multis, hanc opinionem esse communiter receptam attestantur ibi Doctores, videlicet Vasquius in tractatu de success. creation. §. 22. limitatione 17. num. 58. Viuius in commun. opin. vers. clerici à potestate, Farinacc. de inquisitionibus quaestione 8. numer. 2. imò eam attestantur esse communẽ etiam qui contrarium, vel quid diuersum sentiunt, Couarr. in lib. practic. quaest. cap. 31. nu. 1. Nauarr. in cap. nouit. in 6. notab. num. 6. de iudicijs, vnde euenit, Summum Pontificem non posse submittere causas spirituales, neque Ecclesiasticorum alicui Principi laico, quam conclusionem firmarunt Cardinal. in cap. perpendimus, de sent. excommun. Gramatic. in decis. 29. num. 11. qui dicit si Papa hoc faceret tamen iudex saecularis minime potest de clericis se intromittere, idem dicit in decis. 61. nu. 10. Roman. singul. 419. vbi addentes plurimos cumulant, Felin. caeteri in d. cap. 2. de maior. & obedient. Et ratio est, quia hoc priuilegium est de iure diuino, contra quod Papa non dispensat, vt est casus in cap. sunt quidam & ibi probat Archidiac. 25. quaestio. 1. Andr. Barbat. in cap. 2. de maiorit. & obedient. Arnald. Albertin. in repetitione cap. quoniam quaest. 11. num. 99. de haeretic. Vasquius de success. creatione §. 22. limitatione 17. num. 58. in fine & diffusè probat Couarr. in 4. libro decretal. de sponsalib. in 2. part. reliction. cap. 6. §. 9. & hinc clerici non possunt se submitte-
7 re iurisdictioni laicorum, quia laici circa eos considerantur, vt priuati, in quas non potest fieri prorogatio iurisdictionis arg. l. sed si manente ff. de praecar. & dicit Iason in leg. est receptum num. 6. ff. de iurisdict. omn. iudic. & ibi etiam, ait ꝙ superior non potest prorogare iurisdictionem inferioris cap. cum inferior, & cap. solitae de maiorit. & obedient. quia naturaliter inferior exibet honorem superiori, l. 1. §. sicut, & ibi glosa ff. de Aqua pluuia Arcenda, & clerici sunt maiores laicis etiam Principibus cap. 1. in fine 39. distint. 27. cap. quis dubitet 96. distint. & cap. duo sunt 12. q. 2. & quod clerici non possint prorogare iurisdictio-

dictionem iudicis sæcularis etiam de expresso consensu Episcopi, tradit textus in cap. significasti, & in cap. si diligenti de foro competenti, & hanc sententiam firmarunt, Bald. in leg. 1. circa finem C. de indict. viduit. tollend. Aufrer. in clementin. num. 86. de offic. ordinar. Cappella Tholos. in decis. 121. Gramat. in decis. 29. & decis. 61. num. 16. Surd. decisio. 26. num. 4. Riminal. Iun. cons. 619. num. 35. & sequent. Alex. cons. 8. vol. 1. etiam si cum iuramento renunciasset, Bartol. in l. si quis pro eo ff. de fideiuss. latè Marta de iurisdict. part. 2. c.
9 7. & circa hoc non valet consuetudo in contrarium, vt est communis DD. sententia de qua attestatur Clar. in libro 5. recept. sentent. §. fin. quæst. 36. versic. sed ea retenta, cum hæc ordinaria iurisdictio non possit consuetudine præscribi, ex eo quod contra ius diuinum, & nullo tempore firmari potest, cap. fin. & ibi Curt. de consuetud. Innocent. in cap. postulasti de foro competenti, Rota in decis. 10. de consuetud. in antiq. & in decis. 10. in antiquioribus eodẽ titul. Ioan. Andr. & Gemin. in cap. 2. de præbend. in 6. latè scribit Marta de iurisdict. part. 4. casu 64. vnde infertur beneficiarium non
10 posse renunciare coram quocumque laico, vt est textus optimus in cap. quod in dubijs de renunciatione, vbi dicit renunciationem factam in manu laici nullam obtinere firmitatem, ergo non potest fieri, quia fieri non debet quod factum non releuat l. hæc stipulatio §. Diuus ff. de leg. nom. caus. Bart. in l. 2. ff. qui per tut. Felin. in cap. ex transmissa num. 10. de præscri. Card. Paris. cons. 5. num. 94. ibi Glosa in verbo in manum laicam Innoc. Host. num. 1. de Butr. Abb. & Doct. communiter hoc docent, Ferret. cons. 133. num. 10. Maiol. de iregular. lib. 3. cap. 6. prope fin. & ratio euidens, est quia non sunt superiores, vt requiritur de iure, quod adeò verum est, vt procedit etiam si
11 laici sint probati viri, nam nihilominus non potest coram eius fieri renunciatio, vt tradit Butr. in cap. 2. num. 6. de renunc. lib. 6. & etiã
12 si laici sint constituti in dignitate quamuis maxima scilicet Ducali, vel Regali aut Imperiali, ita Bald. in d. cap. quod in dubijs in princip. de renunciat. idque probatur, quia Dux Rex & Imperator nõ sunt superiores ipsis Ecclesiasticis cum sint laici, Fusc. de visitat. d. lib. 2. cap. 28. num. 12. nisi Reges habeant ius cõferendi, & recipiendi resignationem ex priuilegio, quod possunt habere, Abb. in cap. ad supplicationem num. 4. de renunciat. Oldrad. cõsilio 209. & cons. 1. Ex quibus omnibus fuit cõ
13 clusum in Curia Archiepiscopali resignationem cuiusdam beneficij minime esse faciendã coram quodam Principe, qui solum habebat ius præsentandi.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum non præstatur nisi per principalem.*
2 *Procurator præstat iuramentum, si ad illud præstandum habuerit speciale mandatum.*
3 *Speciale mandatum requiritur, vt procurator possit iurare de calumnia.*
4 *Non sufficit generale mandatum, sed requiritur speciale, ad hoc, vt procurator possit exigere.*
5 *Ad compromittendum procuratori speciale mandatum opus est.*
6 *In cedenda lite, speciale mandatum requiritur.*
7 *Mandatum speciale debet habere procurator ad denunciandum, & interpellandum, vt quis possit constitui in mora.*
8 *Speciale mandatum exigitur, vt possit quis declarare an velit vti scripturis, vel testibus.*
9 *Procurator sine mandato, speciali dominum super euictione non defendit, & ad euictionem dominus citari debet, & non procurator.*
10 *Speciale mandatum requiritur in contrahendo matrimonio.*

Iuramentum, an & quando possit præstari per procuratorem.

DECISIO CLXXIX.

1 CEnsuit in quodam facti contingentia Nostra Curia Archiepiscopalis, iuramẽtum, omnino præstandum esse, per principalem, non autem per procuratorem, nisi procu
2 rator habeat ad illud præstandum speciale mãdatum, nam non permittitur præstari posse absque prædicto speciali mandato, cum agatur de obligatione speciali, quæ consensũ specialẽ potissimè exigit cap. fin. de procuratore in 6. cap. vnico 30. quæst. 2. communiter DD. in l. qui bona §. si alieno ff. de damno infecto, canonistæ in cap. fin. de iuram. calumn. in 6. & quod requiratur speciale mandatum adhoc, vt procurator possit iurare de calumnia, decidit Rota in Nouis in decis. 37. & in decis. 40. concludit Cappella Tholos. in decis. 132. & in decis. 224. tradunt Gayl. obseruat. obseruatio. 83. num. 1. Coler. in decis. 115. nu. 3. & 7. post specul. in titul. de procurat. §. Ratione igitur sui in 6. nu. 5. Soccin. in reg. 207. Seraphin. de priuileg. iuram. priuileg. 111. num. 4 & sic à simili dicimus, quod ad exigen
4 dum non sufficit generale mandatum, sed requi-

quitur speciale, quia solutio est species alienationis arg. l. qui hominem §. si nullo & §. si gener. ff. de solut. Alex. cons. 105. vol. 3. Guid. Pap. in decis. 526 Capyc. in decis. 16. numer. 10. Franc. Marc. in decis. 204. nu. 3. & 4. vol. 2. & decis. 571. eodem volumine, Verall. in decis. 423. num. 2. & Bart. in l. sed si tantum num. 1. ff. de pact. dicit solutionem fieri non posse procuratori dato ad agendum, sine ad lites, sed debere talem procuratorem petere, debere quod debita soluat domino, Bellon. in decis. 123. num. 4. sic etiam procurator non

5 valet compromittere nisi habeat speciale mandatum compromittendi c. per tuas de Arbitr. c. qui ad agendum versic. pacisci de procurat. Bart. in decis. 49. num. 34. Boer. in decis. 283. num. 16. Benintend. in decis. 21. Paris. in cōs. 45. nu. 41. vol. 1. Eugen. cōns. 1. n. 47. vol. 1. Castrens. in cōs. 124 nu. 2. vol. 4. vt pariter ad hoc

6 vt procurator possit cędere liti speciale mādato requiritur, Cęsar de Graff. in dec. 328. nu. 1. Bertazol. in cōs. crim. 407. nu. 3. & 4. vol. 2. Berous in q. 33. nu. 2. Alex. cōs. 116. nu. 3. vol. 5. Tiraquel. de retract. cōsanguin. §. 1. glos. 10. nu. 91. 94. 95. & 97. & sic etiam speciale mādatū

7 reguiritur in procuratore, vt possit denūciare, vt quis valeat constitui in mora glos. in l. 1. §. pmittitur in verbo mādatū ff. de liber. agnoscend. Castrēs. in l. de pupillo §. qui procuratorio ff. de noui oper. nūciat. Alex. in cōs. 78. vol. 5. Surdus in dec. 215. nu. 2. & 3. Magon. in dec. 103. n. 6. Afflict. in dec. 316. nu. 3. Cotta de facti scientia, & ignorātia inspect. 63. nu. 4. & sic

8 pariter speciale mandatū requiritur, vt possit quis declarari, an velit vti scripturis, vel testibus, quia ex declaratione potest dominus incidere in falsum, cum nunquā censeatur quem constituere procuratorem ad committendum falsum, vt ex Bal. in cons. 94. vol. 3. Capyc. in dec. 67. sub nu. 3. Menoch de Arbitr. iudic. lib.

9 2. centur. 4. casu 315. nu. 251. & procurator sine speciali mandato dominum super euictione non defendit, & ad euictionem dominus citari debet, & non procurator c. fin. extra, vt lite nō cōtest. & sic per Curiam parlamenti fuisse ordinatum scribit, Rebuff. in cōcord. in tit. de election. derogat. in verbo speciale, Aufrer. in stilo parlamenti parte 1. in tit. de dilation. Gallus in quæstionibus per Arrestum q. 54. & quod in contrahendo matrimonio speciale

10 mandatū requiritur est textus in l. generali in principio ff. de ritu nupt. Rota in Nouis in decis. 375. etiam exprimendo personam, cū qua cōtrahendū est matrimoniū, vt in c. fin. de procurat. in 6. Nauar. in cōs. 2. de cognat. spiritual. Bar. in l. filiusfamil. sub n. 9. ff. de donat. Panor. in cōs. 114. n. 6. vol. 2. Ferret. in cons. 79. nu. 2. Ceual. pract. q. cōmun. cōtra cōmun. q. 406. n. 6. Cened. in collect. iur. canon. parte 3. collect. 3. n. 1. & 2. & quatenus procurator esset generalis, & offerret cautionē, de rato iuxta ea quę tradunt Domini de Rota in Antiquis in dec. 713. tamē, quando tractatur de annullādo matrimonio etiā si promitteret de Rato, & præstaret cautionē ducatorū bis mille non admitteretur Rota diuers. in dec. 224. n. 4. part. 3.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus si vult in aliena diœcesi prædicare an teneatur illius ordinarij licentiam pętere vide nu. 5.*

2 *Vbi agitur de salute animæ non est disputandum, secundum Apices iuris.*

3 *Vbi spiritus Dei est ibi libertas.*

4 *Episcopi possunt vbique prædicare ex priuilegio Christi.*

5 *Episcopus non potest prædicare in aliena diœcesi absque consensu ordinarij.*

6 *Potestas prædicandi intelligenda est in proprio populo, & non in alieno.*

7 *Respondetur contrarijs.*

An Episcopus possit prædicare in aliena diœcesi absque consensu ordinarij.

DECISIO CLXXX.

1 CVm quidam dominus Episcopus vellet cōcionari in aliena diœcesi, & nollet petere licentiā ab ordinario loci, fuit dubitatum nam rite hoc fieri posset, & prima facie, quod posset Episcopus propria auctoritate hoc facere, sua debatur, ex pluribus; primò quia vbi de

2 salute animæ agitur non est disputandum, secundū Aspices iuris vnde dicit textus in c. inter corporalia de trāslatione Episcopi, q̄ vbi

3 spiritus Dei est, ibi libertas, & hoc nō cōsistit in iurisdictione cōtētiosa, nec refert quis p̄dicet, sed quid p̄dicetur, neq; an hoc facit quasi iure suo cū etiā absq; solemnitate possit quilibet p̄dicare, etiā monachus vnde aliquid amplius est cōcedēdū Episcopo, & sic etiam sollemniter hoc poterit facere, & sic per dictā rationē cōcludit, Alex. in c. scriptū in fine vers. aliorū est opinio n. 3 Gemin. ad finē vers. q̄ dicit n. 2. vbi idē addit in legato, Felin. in c. excommunicamus 13. col. 4. ad finē vers. & dic q̄ Episcopi n. 3. de hęret. tū secūdo. q̄a iuxta Cōc. Trid. sess. 5. c. 2. de refor. Episcopi possunt vbiq; p̄dicare

4 ex priuilegio Christi Math. C. vltim. ite p̄ vniuersū modū c. in nouo 21. dist. & pro hac opinione facit text. in c. scriptum 6. q. 3. vbi ambo Cardinales dicunt posse Episcopum in aliena diœcesi prædicare absq; licentia Diœcesani in aliena diœcesi etiā sollēniter Cōgregādo populū, & ascēdēdo pulpitū, & idē quoq; voluerūt, Felin. in c. excōmunicamus de hæret. licet Cardinalis Zabarella in clement. dudum versic. ab olim num. 6. de sepultur. dicat Episcopum pos

se vbique prædicare, nisi ab aliis Episcopis prohibeantur.

5 Cæterum supradictis non obstantibus fuit resolutum contrarium, scilicet, quod Episcopus nō possit prędicare in aliena diœcesi absq; consensu ordinarij, & secundum Nouiss. in sua praxi Archiepiscopali capitu. 57. in anno 1600. cum Reuerendissimus Episcopus Alifanus obtinuisset licentiam à Summo Pontifice prædicandi tempore quadragesimæ in Ecclesia Diuæ Mariæ Annunciatæ huius Ciuitatis Neapolis prætendebat non petere licentiam ab Illustrissimo Archiepiscopo Neapolitano, & re delata ad felicis memoriæ Clementem VIII. mandauit dicto Episcopo, quod si prædicare vellet, obseruaret decreto Concilij Tridentini d. cap. 2. sess. 25. de roformat. & sic petijt licentiam à Vicario Neapolitano, & de hac decisione quippè mirandum non est, si quidem potestas prædicandi intelligenda est in

6 proprio populo, & non in alieno, Fuscus de visitat. lib. 2. cap. 20. num. 23. in fine, & idem pér prius docuerat, glosa in cap. scriptum in verbo admonendi nu. 6. quæst. 3. vbi ait quod non potest Episcopus prædicare in Episcopatu alterius tamquam ius habens, nisi inuitetur c. hortamur 71. distint. c. Episcopum q. 9. 2. c. 113. q. 1. c. interdicimus 16. q. 1. & non obstat

7 priuilegiū Episcopis concessum videlicet prædicandi in toto orbe, quia respondetur cū Cardin. in cit. clement. dudum §. ab olim col. 3. q. 6. nu. 6. de sepultur. quod intelligitur nisi in alienis diœcesibus prohibeantur ab Episcopis illius loci.

SVMMARIVM.

1 *Habilitatio reorum regulariter facienda, est que arbitraria.*
2 *Habilitationis praxis in Cur. Archiep. Neap.*
3 *Habilitari quis non debet, vbi reperiatur detentus pro crimine falsi.*
4 *Carceratus relaxatus cum cautione parte nō citata ad carceres est reuocandus.*
5 *Vbi notoriè constat de delicto, habilitatio nō est concedenda.*
6 *Quando reus est iudicatus ad torturam, non est sub fideiussoribus relaxandus, etiam ꝙ agatur de pęna pecuniaria.*
7 *Si Reus sponte confitetur delictum etiam, quod pœna esset pecuniaria fideiussoribus non est relaxandus.*
8 *Carceratus ex delicto pro quo esset habilitandus si alias de carceribus aufugisset amplius non est sub fideiussoribus relaxandus.*
9 *Captus in fragāti crimine nō est habilitādus*
10 *Regulariter reus non venit habilitādus, vbi pœna non est expressè determinata.*
11 *In delicto in quo pœna est arbitraria iudicatur tāquam delictum in quo esset pęna corporalis imponenda donec fuerit per iudicem arbitrata.*

Reorum habilitatio, an & quando sit cōcedenda

DECIS. CLXXXI.

1 Reorum habilitationem regulariter faciēdam esse testantur communiter DD. in l. diuus ff. de custod. reorum, vbi Barto. ibidem refert hoc esse arbitrarium, sequitur Ias. in cōsil. 27. vol. 3. Tiraquell. de nobilit. cap. 20. nu. 3. Menoch. de arbitr. iud. casu 303. nu. 1. & sic seruatur in Cur. Archiepisc. vbi solemus habi-

2 litare clericos cum cautione de tenendo palatium domum, aut Ciuitatem loco carceris, in quibus omnibus maximè versari debet iudicis arbitrium in considerando delictorum qualitatem personarum facultatem, & alias circustantias, vt tradit, Iodoc. in sua praxi c. 20. sequitur Baiard. ad Clar. in q. 46. n. 42. & voluit Menoch. de arbitr. iudic. d. casu 303. qui ad hoc ponderat textum in l. 1. ibi vel propter criminis qualitatē, aut propter honorē ff. de custodia reorum, quæ habilitatio potest fieri nō dum habilitato processu, Farinac. in q. 37. nu. 37. vbi sic in vrbe seruari tradit, voluit, Fran-

3 cisc. March. in decis. 796. licet habilitatio nō sit concedenda, imò nec potest si reus reperiatur detentus pro crimine falsi ex notabili Doctrina Bart. communiter recepta in l. lucius ff. ad l. Cornel. de falsis, quia in carceribus ius dicere debēt, etiā si pęna pecuniaria veniret puniendus, Gram. in cōs. ciuil. 109 col. 2. Marsil. in sua pract. in verbo attingam n. 8. Foller. in pract. crim. 2. part. vers. examinati n. 19. & hoc similiter procedit; si statutū puniret testē falsū in libris mille soluendis infra decem dies alias ei manus destera amputetur, Magon. in dec. lucens. 36. & ibi nu. 22. & respondet Castrens. in

4 cōs. 328. vol. 2. & si carceratus pro crimine falsi fuisset relaxatus cū cautione parte non citata est reuocādus ad careres; vt latè tradit Dec. in cōs. 143. per totū, quem sequitur Garzia in cōsil. 125. nu. 25. vol. 1. & idē dicēdū est vbi notoriè cōstaret delicto, tunc enim nō est fideiusso-

5 ribus relaxandus, secundum decis. Rotæ Auenion. 58. per textū in l. si confessus ff. de custodia Reorum, l. 2. C. codē tit. Marsil. in sua praxi in §. Acting. nu. 4. & l. vnius § cogitur n. 26. ff. de quæst. Foller. in praxi crim. §. & si cōfitebūtur n. 73. & in quodā casu vertēte in Curia Archiepis. apparebat de cōmisso ꝑ aduersariū crimine, quia in loco publico, & ante tribunal iu-

iudicium de liuore in facie, & læso oculo quæ sunt euidentes probationes, & manifestæ cap. euidentia de accusat. Menoch. de Arbitr. iudic. libro 2. centur 4. casu 303. num. 13. &
6 si reus esset iudicatus ad torturam non est relaxandus fideiussoribus, etiam quod agatur de pęna pecuniaria, Bal. in l. si quis post de testament. Paris. de sindicatu in verbo carcer. cap. 1. Farinacc. in quæst. 33. num. 38. & facit bulla Pij V. quæ incipit licet ex iuris, & similiter,
7 si reus sponte confiteretur delictum etiā, quod pęna esset pecuniaria fideiussoribus non est relaxandus, Bald. in l. nullus Cod. de exhibit. reorum, Marsil. in pract. crimin. in §. attingā num. 3. & Gramat. in cons. 55. num. 8. & idē est dicendum, quādo carceratus ex delicto pro
8 quo fideiussoribus esset relaxandus alias de carceribus aufugisset, enim amplius non est subfideiussoribus relaxandus, sed diligenter custodiendus, quia pendit beneficium, l. 1. ff. de custodia reorum, & tradit Marsil. in leg. maritus col. penult. ff. de quæstion. August. in addit. ad Angel. de maleficio in versic. pro quibus Antonius in principio, & secundum Carauitam in ritu 41. in fine pariter procedit in illo, qui fuit captus infraganti, in crimine enim fideius
9 soribus relaxari non debet, vt sequi sunt etiam Marsil. in pract. crimin. in §. attingam num. 3. & Gramat. in cons. 55. num. 8. & regulariter reus non venit habilitandus quando pęna nō
10 est expressa in iure determinata, sed est arbitraria, Bal. in l. 2. col. vltim. Cod. de exhibend. reis Gramat. cons. 85. Menoch. de arbitrar. Iudic. casu 303. num. 39. Carauita in d. rit. 41 num. 15. & ratio potest esse. secundum Ancharan. in cons. 282. quem refert, Crauetta
11 in cons. 124. num. 3. quia in delicto, in quo pęna est arbitraria iudicatur tanquam delictū, in quo esset pęna corporalis imponēda donec fuerit per iudicem arbitratum.

SVMMARIVM.

1 *Debitor petens se dimitti ad beneficium cessionis bonorum nō auditur, nisi se prius carceratum constituat.*
2 *Clericus qui non potest carcerari pēdente iudicio an debeat admitti ad beneficium cap. odoardus.*
3 *Carceratio dicitur afferre damnum, & grauamen irreparabile.*
4 *Carcer squallor appellatur, & dicitur mala mansio maiorque pœna reputetur, quam in agro laborare.*
Carceratus dicitur quotidiè grauari.
6 *De iure canonico carcer est maior pœna, quæ posset infligi.*
7 *Carceratus diu mitius punitur.*
8 *Carceratio offert iniuriam.*

Vtrum pendente iudicio an debeat admitti ab beneficium, cap. Odoardus de solut. sit clericus debitor carcerandus.

DECIS. CLXXVI.

1 ET si debitor minimè sit audiendus in petitione beneficij cessionis bonorum, quia prius se carceratum constituat, vt voluit Alberic. in rubrica, C. de cessione bonorum col. 2. in fine vers. item quæritur numquid debitor, secuti sunt, Bal. in §. fin. num. 24. Institut. de Action. & ibi etiam latè Iason. Roland. in cons. 7. num. 9. vol. 2. Brunus de cessione bonorum, quæst. 7. Boer. in decis. 38. num. 8. 9. & 10. Brun. à Sole quæ. 9. num. 21. Intrigliola in singul. 2. libro 3. vbi sic per M. R. C. sæpius fuisse iudicatum testatur, & ita in vrbe prætoriana vrbis Panormitanæ, & fuisse alias decisum refert Giurba in decis. 41. Tamen cō
2 trarium fuit resolutum in casu proposito, vt scilicet, quod pendente iudicio, & lite super concessione capit. odoardus clericus debitor sit audiendus extra carceres, & non carcerandus, & sic quotidie seruatur, & pluries seruatum vidi hanc sententiam in proprijs terminis sequenter, Anna in cons. 224. num. 12. vol. 2. ad quod allegat textum in l. 1. C. qui bon. cedere possint, & quod ibi notant DD. Bal. in §. fin. num. 6. institut. de Action. Abbas in c. odoardus de solut. num. 8. Brun. de cessione bonorum in 3. quæst, princ. nu. 1. & sequent. & dictis per Annam in d. cons. 224. addo rationes, quia si carceraretur pendente iudicio, & postea reperiretur, quod clericus deberet admitti ad tale beneficium, clericus reperiretur grauatus ex priori carceratione grauamine irreparabili, quia carceratio dicitur afferre damnum, & grauamen irreparabile, Bald. in l.
3 per diuersas in 10. q. C. Mandati, & in l. si clericus col. 2. C. de Episc. & cler. & l. vnica, C. de in integr. restit. Ias. l. 4. §. si quis cōdēnatus nu. 22. ff. de re iud. Neuizan. cons. 52. n. 8. Iodoc. in pract. crim. c. 15. in tit. de citat. Reali n. 8. cum multis alijs quos cōgerit, Farinac. in pract. cri
4 min. q. 27. n. 135. carcer enim squallor appellatur, l. 2. C. de custodia reorū, Marc. Mant. in cō sil. 266. n. 6. diciturq; carcer etiam mala mãsio, atq; pęnalis speciesq; etiā seruitutis, glos. in l. si hominem apud se in vers. extensū ff. depositi, Neuizan. cōs. 52. n. 8. Aret. cons. 192. n. 3. vol. 1 Rolan. cōs. 57. n. 4. vol. 3. Grat. in c. super eo n. 5. de appell. & est tex. in l. cū apud labeonem §. quæstionis ff. de iniurijs, & adeò carcer est mala mansio, ꝙ maior pęna reputatur stare in carcere, quā in agro laborare, Frāc. in c. quāuis ver
5 sic. in glos. 2. extra de pęnis in 6. & carceratus dicitur quotidiè grauari c. super eo il 2. extra in 2. notab. de appellat. & hoc propter malam mansionem dict. capitul. super eo il 2. extra

de appellat. vbi præpos. col 3. Marsil. in leg. 1. de quæst. Neuizan. in consilio 52. num. 9.
6 imò de iure canonico carcer est maior pęna, quæ possit infligi, quia succedit loco mortis, cap. penult. & cap. penult. & cap. sibi de hæret. Crescent. in decis. 9. num. 4. de probat. &
7 hinc est, quod carceratus diù mittus punitur Sebast. Medic. in cap. erit num. 98. distinct. 4. & in varijs causis fuisse decisum refert Viuius in decis. 201. sub num. 2. & ideo debet prius discuti an possit carcerari, & postea diuertiri ad capturam personæ, & carcerationem vltra quod carceratio affert iniuriam, Bal. in l. si vẽditor §. qui præs. ff. qui satisdare cogant. Marsil. in singul. 93. & in l. 1. in principio num. 2. ff. de quæst. Maccabr. cons. 80. num. 9. & famã maculas, & onerat, Corn. cons. 295. col. 2. lib. 3. Dec. cons. 73. col. 1. Crauetta in cons. 336. num. 31. Rimin. Iun. in cons. 554. num. 65. libro 5.

SVMMARIVM.

1 *In facti species.*
2 *Permutatio beneficiorum non potest fieri inter personas ætatis multum inęqualis.*
3 *Pro affirmatiua opinione adducitur decisio Rotæ in antiquis 2. de præsumpt. & sic fertur decisum in Curia Archiepiscopali Neapolitana.*
4 *Respondetur contrarijs.*

Authoritas Episcopi quo casu in beneficiorum permutatione sit interponenda.

D E C I S. CLXXX.

1 CVm comparuisset in Curia Archiepiscopali quidam clericus nobilis, & iuuenis, & instaret sibi præstari authoritatem seù assensum in quadam permutatione beneficij, quam intendebat facere cum quodam præsbytero ætatis septuaginta annorum, fuit dubitatum an esset dimittenda huiusmodi permutatio ad effectum, vt Illustrissimus Dominus potuisset iure optimo suam interponere authoritatem iuxta terminos tex. in clem. 1. de rer. permut. & cap. 1. eod. tit. in 6. dicebat vnus ex dominis, per Artam. in cons. 21. num. 3. scribit summopere Iudicis Ecclesiasticos in vigilare debere, ne in beneficiorum permutatione fraus cõmittatur, maximè in casu, vbi non fit simpliciter, sed apparent aliquæ fraudis coniecturæ pertim, quãdo esset triangularis, vel quadrangularis secundum Collect. in c. 1. prope fin. de rerum permut. Imol. in clem. 1. eod. tit. num. 40. vers. quę si inter tres, Verall. in decis. 325. parte 2. cum singulæ permutationes singulas prouisiones requirant, Rota in decis. 402. & in decis. 865. in antiquis item dicebatur, quod
2 cum præfata permutatio instabatur fieri inter personas ętate inęquales scilicet inter vnam ętatis 23. annorum, & alterum septuaginta annorum, consequenter subintrabat suspitio fraudis ad decis. Bellameræ 343. & facit Doctrina Alban. in cons. 23. num. 6. Guid. Papa in cons. 28. num. 7. & aderat etiam alia suspitionis coniectura, scilicet, quia alter permutãtium beneficiũ habebat pinguiores redditus, seù valores, quo casu arguunt Doctores permutationem esse simulatam ex ijs, quæ voluit Roland. in cons. 23. vol. 1. & insuper di-
3 cebatur huiusmodi permutationem nullam continere Ecclesiæ vtilitatem, pro vt debet esse cap. quæsitum, & ibi communiter DD. de rerum permutat. Boer. in decis. 205. nume. 7. Zerola in sua praxi Episcopali in verbo permutatio §. 3. dubio 5. vnde Diuus Thom. in 4. sentent. distint. 25. quæst. 3. art. 3. dicit permutationem fieri debere pro causa spirituali, puta vt melius Deo seruiatur, quare si pro aliquo terreno cõmodo vtriusque, vel alterius fieret, esset simoniaca, vt sequitur Siluester in sua summa in verbo permutatio §. 2. nume. 3. Corrad. in respons. casuum conscient. quæst. 42. Vgolin. de simonia tabula 1. cap. 27. §. 1.

His non obstantibus, contrarium censuit nostra Curia Archiepiscopalis, Nam fuit resolutum præfatam permutationem fore admittendam, & mota fuit ex notabili, decis. Rotæ Romanæ 2. de præsumpt. in antiquis, vbi vt permutatio dicatur simulata necesse est, vt copulatiuè tria concurrant, videlicet Magna beneficiorum inequalitas, coniunctio personarum, & mors sequuta intra otto dies; prædictam autem deficiunt in casu nostro de quo verba facimus, & hanc sententiam tenẽ-
4 do non obstat permutationem redundare in Ecclesiæ vtilitatem, quia respondetur sufficere vtilitatem personarum, secundum glosam in cap. cum vniuersorum in glosa secunda de renunciat. permutat. & in cap. quæsitum vbi etiam Panorm. eodem tit. Franc. in cap. 1. nu. 6. de officio delegati in 6. Petr. de Perus. in tractatu de permutat. benefic. part. 3. q 2.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium debet esse liberum.*
2 *Sponsus ad matrimonium perficiendum est mouendus tam si sponsalia sint iurata quã non, & quare num. 3.*
4 *Sponsi in vtroque foro tenentur seruare fidẽ promissam datu, quod non habuerit animũ adimplendi.*

Spon-

5 *Sponsus renitens ad matrimonium contrahendum potest excommunicari.*
6 *Nolens quando efficiatur volens.*
7 *Absolutio à sententia excommunicationis est danda.*

Sponsalia de futuro contrahentes an & quomodo per Curiam Archiepiscopalem cogantur ad perficiendum matrimonium.

DECIS. CLXXXI.

1 QVamuis regula iuris sit matrimonia debere esse libera, l. libera C. de contrahēda stipulatione c. gemma de sponsalibus cū similibus, & coacta infelices solent sortiri effectus, cap. cum locum de sponsalibus, Gabriel cons. 286. & in omnem casum si sponsi cogerentur ad matrimonium conarahendum sequeretur, contra iuris dispositionem, cap. de muliere & cap. veniens eodem titul. nihilominus per Curiam Archiepiscopalem solent moueri ad
2 contrahendum, & sic ad perficiendum matrimonium per textum expressum in cap. ex litteris il secondo de sponsalibus c. sicut, C. de illis il primo vbi Abbas, & reliqui eodē tit. qui licet loquantur de sponsalibus iuratis, nihilominus procedunt etiam si iuramentum non interuenisset, secundum Panormit. in d. cap. ex litteris num. 3. Menoch. cons. 386. volum. 4. Surdus cons. 364. num. 10. Rim. Iun. consilio 358. vol. 5. post Goffred. Ostiens. & alijs quos allegat Couar. in Epitom. de sponsalibus cap. 4. num. 2. & iuxta hanc opinionem pluries in Rota fuisse resolutū testatur Seraphin. in decis. 1112. & in Rota Pisana Marta in decis. 172. & in Rota Veneta Triuis. in decis. 9. par. 1. & iterum in Rota Romana testatur Rota diuersorum in decis. 497. & Ratio est, quia
3 quod deum, paris conditionis est iuramentum & simplex prouisio cap. 1. de pactis cap. iuramentum 22. quæst. 5. quod procedit etiam in sponsalibus, secundum Gabriel. cons. 159. vol. 2. Ferrettus cons. 171. num. 1. Decian. cons. 66 nu. 5. vol. 4. Ledesma super 3. part. 5. thom. quæst. 43. artic. 1. num. 3. vnde Nauarrus in cons. 18. & in cons. 19. de sponsalibus scripsit quemlibet teneri in vtroque foro fidem serua-
4 re, & præsertim præstitam in sponsalibus etiā si promiserit non animo adimplendi.
5 Imò si sponsus resistit matrimonium contrahere poterit excommunicari, vt pluries fuit practicatum, in Curia Archiepiscopali, quę mota fuit ex dispositione textus in cap. requisiuit cit. tit. vbi Butric. Panormitanus præpositus testatur de communi, Ledesma de Sacramento matrimonij, quæst. 46. Boer. in cōs. 40. num. 22. Ferrettus cons. 171. vol. 1. Vnde Hostiens. in summa huius tit. vers. quod sit effectus num. 9. reiectis contrarijs dicit, quod per Ecclesiam cogendus est matrimonium cōtrahere, vt de nolente fiat volens quamuis, se-
9 cundum Andr. in cit. cap. ex litteris, quam sequitur Propositus tenuit, quod si post excommunicationem iudex videt eam non prodesse, & excommunicatum esse pertinacem debet eum absoluere etiam nolentem.

SVMMARIVM

1 *Conclusiones in causis factas reuocare iudicibus permissum est cum causa, quæ etiam parte contradicentem, possunt fieri nu. 2.*
3 *Conclusionem etiam à partibus factam iusta etiam subsistente causam, iudex reuocare non potest.*
4 *Conclusio in causa quando tacite à iudice reuocata præsumatur.*

An conclusio in causa reuocata præsumatur, quando iudex testes instrumenta aliasque probationes admittit.

DECIS. CLXXXII.

1 COntingit per sæpe iudices reuocare conclusiones in causis factas idque permissū eis est quando iuxta adest causa sic reuocandi, vt scribunt Abbas. in cap. quoniam contra num. 25. de probat. Bellamera in conclus. 55. 56. & 57. Alex. in l. admonendi num. 20. ff. de iureiurand. & l. quod iussit col. penultim. ff. de re iud. Decius in cap. quoniam contra num. 38. vers. in glossa in sterbo productorus & ibidem, Bero num. 204. Crauett. consilio 144. num. 20. & Asinius in praxi de ordine iudiciorum §. 23. cap. 6. limita 21. & 11. qnidem
2 Affirmarunt expressam reuocari posse conclusionem in causa etiam parte contradicente dū modo iuste reuocationis causæ extent vero iuxta reuocandi causa esset, parte contradicente non est permissa reuocatio sicuti præcitati Doctores scribunt, & hoc etiam intelligitur, quando conclusio facta fuit ab ipso iudi-
4 ce, secus si a partibus, nam illam reuocare nō potest iudex etiam iuxta subsistēte causa, cum conclusio non sit actus suus, sed partium aduersus quarum conuentionem nil facere potest iudex ipse. Ita Assinius in d. limitat. 21. in fine Authoritate Baldi in l. 2. col. 5. ff. de re iudic. & Iser. in constit. Regni in Pragm. de processibus ordinandis magister actorum, & eiusdem opinionis addo Ripam in d. l. quod iussit num. 40. in fine ibidem, & Rebuff. numer. 86.

qui

4 qui alia plura ad rem scribunt, tacitè autem reuocatam præsumi, & censeri conclusionem in causa fuit resolutum, quando iudex testes instrumenta aliasque probationes admittit cũ enim, vt diximus post conclusionem in causa recipiuntur probationes necesse est dicere illi admissis in necessarium antecedens reuocatiã præsumi, & dici ipsam conclusionem, Arg. l. illud ff. de acquir. hæred. Ita in specie, Abbas in cap. quoniam contra col. 3. de proba. Butr. & Imola in cap. auditis de proc. Alex. in cõs. 84. num. 9. lib. 4. & in cons. 72. num. 7. libro 3. Ripa in d. l. quam iussit num. 49. & ibidem Rebuff. num. 42. de re iudic. & Affinius in d. lim. 21. Menochius de Arbitr. Iudic. quæstio. 35. numer. 15. lib. 1. & ij quidem intelligunt quando iudex, qui probationes recepit sciuit factam fuisse conclusionem ipsam in causa sicuti præsumitur sciuisse si causa coram, eo fuit pertractata secus si coram suo antecessore.

SVMMARIVM.

1 *Tempus ad conferendum beneficium est semestre.*
2 *Quod quidem tempus non currit nisi à die scientia.*
3 *Durante lite super iure conferendi non currit tempus.*

Semestre ad conferendum beneficium An currat Episcopis à die quo currit patronis ad præsentandum.

DECIS. CLXXXIII.

IN Curia Archiepiscopali fuit dictum, collationem Illustrissimi Ordinarij, ob id præsertim, quod patroni non præsentauerunt in tempore iuxta terminos textus in cap. 1. de iurepatron. quare fuit dubitatum an semestre, quod indulgetur Ordinario ad conferendum currat à die sententiæ declarationis deuolutionis, an vero debet computari tempus quatuor mensium, quod patronis conceditur, & eorũ culpa fuit elapsum. Et dicebam ego, quod licet de beneficijs vacantibus prouidere debent
1 ij ad quos prouisio spectat intra sex menses, c. nulla 2. de concess. præb. & c. licet de supplenda negligent. prælat. & Clement. 1. eodem tit. lib. 8. tit. 16. par. 1. de quo latè Rebuff. in praxi tit. de deuolutione, & in repetitio. d. c. 2. circa finem quod habet locum non solum in collatione, sed etiam in electione, vt docet Abb. per text. ibi in cap. dilectus de concessione præbend. num. 2. & alij nisi sit cathedralis, vel regularis Ecclesia, quæ ob maius periculũ impendens siue immineus vltra tres menses prælato vacare non debet cap. postquam 50. dist. cap. obeuntibus 63. dist. & cap. ne pro defectu de electione & intellige in Ecclesijs Cathedralibus respectu principalis prælati nempe Episcopi, & in regularibus in quibuscumque earum prælati principalis perpetui quocumque nomine nuncupentur, siue Abbates siue Priores, siue Præpositi. & habet quoque locum in prouisione parrochialium etiam stãte Concil. Trident. sess. 24. de reformat. capit. 28. quando eorum collatio ad Episcopos spectat licet, quando earum collatio ad Papam aut alios spectat habeant infra quatuor menses persona magis idoneam præuio concursu eligere, & electam illis significare, vt in const. Pij V. par. cap. 2. num. 3. quæ est videnda, itẽ habet locum etiam in hospitalibus, quæ conferentur in titulum beneficij, & quod dicunt Feder. de permut. quæst. 29. Pau. in Clemen. 2. de relig. dom. cosmas. in pragmat. sanctione tit. de collatione §. item circa verb. respectionem Sylua de beneficijs 3. par. q. 64. numer. 3. Corras. 4. part. cap. 1. num. 6. Gamb. in capit. vnico de rer. permut. in 6. nu. 137. & Zerola. in sua praxi Episcop. in verb. beneficium §. 3. quod non est tempus statutum ad conferendũ hospitali, accipiendum est de hospitali accipiẽdum est de hospitalibus, quę non conferuntur in titulum beneficij Ecclesiastici. Ita in terminis tradit Rebuff. d. verbo intra sex menses vers. idem quando, & ante eum, Calder. cõs. 1. vnico de suppl. negligent. prælatorum iuare
2 cum quodammodo Ordinarius videatur fuisse impeditus in non conferendo donec sibi cõstiterit beneficium fuisse deuolutum proinde liberè fatendum est præfatum tempus eidem nõ currere nisi à tempore declarationis, quod non constat de iurepatronatus, & consequenter à die sententiæ deuolutionis, ratio quia dictum tempus non currit nisi à die scientiæ vacationis cap. quia diuersitatem de concess. præb. Sylua de beneficijs par. 3. quæst. 59. nec currit impedito, siue fuerit impedimentum iuris, siue facti Abb. cit. cap. quia diuersitatem num. 3. Guttierez lib. 1. canon. quæst. capit. 28. per tot. quia istud temps datur in odium negligẽtis, Franch. in cap. statutum de præbend. in 6. & fuit resolutum in Rota Romana in vna Placentina 24. Martij 1586. coram Bubalo, & iterum in eadem 20. Decembris 1585. corã Famphilio. Et ad idem facit, quod
3 in proprijs terminis scriptum reliquit, Feder. de Senis in cons. 232. quem sequitur Lambertinus de iurepatron. 2. part. 2. libro quæstion. 1. artic. 2. durante lite super iure conferendi. seu eligendi non currere tempus vnde secundum decis. Rotæ 7. de præb. in antiquis istud tem-

tempus non currit nisi à tempore scientiæ, vel a tempore quo scire poterit, vt sequuta fuit in nouissimis tẽporibus etiam Rota in vna Burgens. Canonicatus 27. Martij 1583. coram Bubalo, & iterum in vna Maceratens. Beneficij 1. Iulij 1594. coram Lića, sed sit est quod Prælatus non potuit scire vexationem nisi a tempore, quo fuit iudicatum patronos non præsentare in tempore, & propterea beneficium iure deuolutionis ad Ordinarium specta re igitur ab eo die debet currere tempus sex mensium, & non ante cui opinioni accedit decis. Rotæ diuers. decis. 481. part. 1. vbi habetur, quod præfatum semestre currit Episcopo ab eo die quo scire cognouerit beneficium ad illud spectare a iure deuolutionis, cum qua opinione pluries transiuit Curia Archiepiscopalis.

SVMMARIVM.

1 *Vicarius Episcopi potest publicè pœnitentes reconciliare.*
2 *Capitulum succedit in omnibus Episcopo.*
3 *Vicarius Capitularis potest publicè pœnitentes reconciliare.*

An Vicarius capitularis possit reconciliare publicè pęnitentes.

DECIS. CLXXXVII.

1 IN Curia Archiepiscopali pro verissimo habetur, quod Vicarius Episcopi possit, & valeat reconciliare publicè pœnitẽtes de speciali mandato Episcopi ex cap. Aurelius 26. quæstio. 6. sequitur Sbrozzius de officio Vicarij, quæst. 18. libro 2. glosa in d. cap. Aurelij 26. quæst. 6. Roius de hæretic. quæst. 23. Lamfrãc. Balb. in decis. 331. Arelatan. de hæretic. quæstio. 29. Nouiss. qui sic alias refert in eadem Curia, seruari in sua praxi capitul. 50. vbi dicit, quod Vicarius, qui semper solet habere omnes casus requirentes, speciale mandatum reconciliat publicè pęnitentes, qui abnegauerint Fidem Catholicam, & alias, quare cum capitulum succedat in omnibus Episcopo se-
2 cundum Panormit. communiter ab omnibus receptum in cap. is qui, & cap. cum olim de maiorit. & obedient. vnde videmus, quod Vicarius capituli Sede Vacante habet omnem iurisdictionem, quam Vicarius Episcopi d. capitul. cum olim vbi glosa, & Doctores de maiorit. & obedient. cap. vnico eodem tit. in 6. de qua iurisdictione patet apertè in cap. illa, & cap. fin. ne Sede Vacante cap. ad abolendam de hæretic. cap. si Episcopus, & cap. Ecclesiæ de suppl. negl. prælat. in 6. & in clement. statutum de electiõ. & facit etiam textus in cap. cum nullus §. Episcopo de temp. ordinat. in 6. & iurisdictio prælati Vicarij dependet ab ipso capitulo quod poterit illam ampliare, & limitare, cum ipsa iurisdictio principaliter resideat pęnes capitulum, & non transfertur in Vicarium nisi exercitium illius tantum, vnde, secundum Guttierez canonic. quæst. cap. 11. num. 10. potest capitulum in creatione Vicarij aliqua sibi reseruare, consequenter ex his fuit decisum, quod si capitulum Vicario dede-
3 rit mandatum speciale poterit ipse Vicarius ex vi dicti specialis mandati publicè pęnitentes reconciliare.

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictio alia voluntaria, & alia contentiosa.*
2 *Regulariter nemo cogitur emancipari.*
3 *Emancipatio voluntariæ iurisdictioni adscribitur, & sic etiam manumissio, & adoptio.*
4 *Nemo dissentiens in adoptionem datur.*
5 *Creatio Doctorum militum, & notariorum est de voluntaria iurisdictione.*
6 *Differentia inter iurisdictionem voluntariã & contentiosam, quæ nam sit.*
7 *Episcopus non potest exercere iurisdictionem contentiosam in aliena diœcesi.*
8 *Episcopus non potest conferre ordines proprijs subditis in alienat i diœcesi.*
9 *Pęna Episcopi exercentis iurisdictionem in aliena dięcesi quæ nam sit.*
10 *Episcopus potest in aliena Diœcesi de consensu Diœcesani exercere iurisdictionem contentiosam.*
11 *Delegatus Papæ extra diœcesim non potest in ustis partibus ius dicere.*

An & quando Episcopus valeat exercere iurisdictionem in aliena Diœcesi.

DECIS. CLXXXVIII.

1 IN confesso est apud omnes iurisdictionem diuidi in voluntariam, & contentiosam: voluntaria iurisdictio est quæ inter volentes, & consentientes exercetur, & in voluntariæ iurisdictionis numerum DD. adscribunt, ea ad quæ non potest aliquis compelli, sed contra hoc euenit contentiosa iurisdictione, quę in inuictum, & reluctantem redditur leg. inter stipulantem §. 1. ff. de verb. obligat. glos. in leg. 2. ff. de officio proconsol. Ias. in l. 1. in 2. cõment. num. 83. Cod. de Sacrosanct. Eccles. &
2 quoniam nemo inuitus regulariter emancipa-

patur leg. nec auus Codice de emancipat. leg.
5 iubemus, Cod de emancipat. liber ideò emancipatio voluntariæ iurisdictioni discribitur d. l. 2. ff. de officio proconsul. eiusdem iurisdictionis est manumissio, vt etiam habetur in citata l. 2. item adoptio, cum nemo dissentiens
4 in adoptionem detur leg. in adoption. ff. de adopt. & sic etiam dicimus in legitimatione gloss. in cap. per memorabilem, qui filij sint legitimi, & ibidem Innocent. num. 3. & in leg. 1. num. 5. de iur. Aur. Anul. Signor consilio 219. numero 13. Dec. consilio 150. & 557. & & ponitur in eadem iurisdictione Doctorum, Militum, & Notariorum creatio, & de militibus nominatim tradit Bal. in l. 1. num. 80. C. de dignit. lib. 12. & de Notario, & doctore, Roland. cons. 88. num. 33. libro 1. insignis autem differentia inter voluntariam, & contentiosã iurisdictionẽ hęc à DD. ponitur. ꝙ contẽtiosa
6 iurisdictio extra territorium minimè exercetur, neque in homines alterius iurisdictionis l. fin. de iurisdict. omn. iudic. in l. fin. ff. de officio præfect. vrb. sed voluntaria iurisdictio secus est cit. l. 2. ff. de officio procons. & l. emacipat. ff. de adopt. quod discrimen inter voluntariam, & contentiosam iurisdictionem tradiderunt, gloss. Bart. Alexand. & reliqui in d. l. fin. ff. de iurisdict. omn. iudic. Vnde Episco-
7 pus ex his non potest exercere iurisdictionem contentiosam in aliena Diœcesi, quia statim quod quis egreditur suam prouinciam habetur pro priuato l. 3. ff. de officio præsid. Geminian. in cap. si Abbatem num. 4. de elect. in 6. & ideò prohibetur iurisdictionem exercere c. Episcopum 7. quæstio. 2. cap. 2. de constitut. in 6. l. fin. ff. de iurisdict. omnium iudic. & licet loquantur de iurisdictione contentiosa tantum, & non voluntaria, secundum Panormitan. in cap. nouit. num. 3. de officio delegat. & Bal. in l. si ex consensu num. 10. C. de Episcop. Audient. tamen sunt aliqui, qui tenent nec quidem voluntariam iurisdictionem competentem iure speciali vel priuilegio posse extra territorium exerceri, vt tradunt Roman. in singul. 49. Curt. Iun. in l. fin. col. 1. ff. de iurisdict. omn. iudic. per textum in cap. statutũ de præbend. in 6. & ob supradictam rationem
8 Episcopus non posse conferre ordines etiam proprijs subditis in aliena Diœcesi tradit Alfer. in sæpius cit. l. fin. ff. de iurisdict. omnium iudic. quia ex quo ministerio sacrorum ordinum fit collatio ab Episcopis celebrantibus diuina officia indutis vestibus Pontificalibus requiritur consensus Diœcesani gloss. in clem. fin. de priuileg. Abb. in cap. ex suarum nume. 11. de Author. & vsu pallij, Rebuff. de nominat. quęst. 14. nu. 29. Couarr. in libro 3. variarum resolutio. cap. 20. num. 9. vbi subdit secu-
esse in prima tonsura, vnde Sacrum Concil. Trident. sess. 6. cap. 5. sanciuit pœnam exercẽtibus iurisdictionem in aliena Diœcesi, per hæc verba: Nulli Episcopo liceat cuicumque priuilegij prætextu Pontificalia in alterius Diœcesi exercere, nisi de Ordinarij loci express\-sa licentia, & in personas eidem Ordinario subiectas tantum, si secus factum fuerit Episcopus ab exercitio Pontificalium, & Ordinarij ab executione ordinum sint ipso iure suspensi, licet communis opinio DD. sit de qua testatur Abb. in cap. nouit de officio legat. quod Episcopus potest in aliena Diœcesi de consensu Diœcesani exercere iurisdictionem contentiosam, & sic fuit resolutum in Curia Archiepiscopali, quæ secundum Nouiss. in sua praxi eiusdem Curiæ seruat, quod quando Episcopi petunt licentiam exercendi iurisdictionem contentiosam in hac Ciuitate Neapol. concedit eis licentiam cum clausula (Dummodo fiat specialis mentio in dictis litteris in vno quoque actu) ad remouendum præiudicium, quod oriri posset ex dicto exercitio, licet sit notandum, quod dicta licentia non præiudicat subditis Episcopi petentis, qui nisi consentiãt non possunt iudicari in aliena Diœcesi, & si fuerint citati minimè coguntur, atque tenentur comparere, Ioan. Andr. in addit. ad speeul. in titul. de citatione §. contra citationem versicul. item quod iudex, Soccin. de citat. artic. 18. quæst. 2. & est communis DD. opinio in d. cap. nouit. de officio legati, si enim delegatus
11 Papæ extra Diœcesim non potest inuitis partibus ius dicere cap. statutum §. in nulloquoq; de rescript. in 6. tanto minus ordinarius hoc poterit agere, vt tenet gloss. in cap. vt litigans de officio ordinarij in 6. & clement. vnica in verbo indulgemus de foro competenti.

SVMMARIVM.

1 *Quotupliciter quis efficiatur subditus Diœcesani Episcopi.*
2 *Qui solum titulum sine possessione habet beneficium obtinere non dicitur.*
3 *Per solam collationem, & titulum beneficij absq; eius possessionis ingressu est sufficiens vt quis possit in loco beneficij ordines recipere.*
4 *In beneficialibus non attenditur principaliter possessio, sed titulus.*
5 *Iudex laicus cognoscit de possessione beneficij, sed non de titulo, & causa proprietatis.*
6 *Spiritualitas tituli, magis, quam commodum temporalitatis videtur necessaria.*
7 *Promouendus non solum pacificam possessionem, sed etiam titulum obtinere debet.*

An

An sola collatio, tituli beneficij absque eius possessionis ingress, sit sufficiens vt q̃s possit in loco beneficij ordines recipere.

DECIS. CLXXXIX.

1 EX dispositione tex. in c. cum nullus de temporibus ordinat. tripliciter quit efficitur subditus, & Diœcesanus Episcopi, primò ratione originis, secundo ratione domicilij, & tertio ratione beneficij, vt optime declarat cuch. de potest. ordin. nu. 23. cum alijs lib. 4. tit. 11. Quarant. verbo ordo vers. quo ad tertium cũ sequent. quo re fuit dubitatum, an sola collatio beneficij absq; tamen captura possessionis sufficiat ad effectum de quo sup. vt optime suo more loquendo de foro adnotarunt Clar. lib. 5. §. fi. q. 36. nu. 21. in fin. & ibi Baiard. in addit. nu. 14. Lud. Lop. 1. par. instr. cõsc. c. 286. pag. 810 vers. quod sit quasi in possessione, & Farinac. q. 8. nu. 70. & in nu. 45. asserens se ita vidisse obseruari à Reuerendissimo gubernatore Romę in anno 1580. pro qua quidem sententia bene
2 facit, quoniam is qui solum titulum sine possessione habet, beneficium obtinere non dicitur vt trad. Cassan. cõsil. 30. ex nu. 16. Felin. cõs. 40. ex nu. 4. Boer. decis. 171. nu. 26. & in decis. 313. n. 3. nec ius illud datũ p̃ collationẽ est firmum, & efficax ante possessionẽ Rebuff. cõs. 186. n. 18. Couar. lib. 3. var. c. 16. n. 6. vers. est tẽ.
3 Cæterũ in cõtrariũ in Cur. Arch. inclinabat quæ opinio & si viris grauissimis vera iudicetur, mihi tẽ cõtraria verior visa est, vt s. q̃ collationẽ beneficijs obtinet beneficiũ habere dicatur ia[?] tẽ ad hoc q̃ fori priuilegio gaudeat, nã per solã collationẽ, & titulũ beneficij absq; eius possessionis ingressu quis beneficiũ habere dicitur nec, possessio attẽditur, & docet Roman. cõs. 350. n. 17. Zabarel. in Clem. 1. vt ij qui nu. 25. de ętat. & qual. optime Millis in suo reper. in verb. obtinere dicitur quis beneficiũ, Couarr. lib. 3. var. c. 16. in prin. Paris. de resignat. benef. lib. 10. q. 6. n. 2. Rebuff. in prax. 7. par. tit. de simon. in resign. ex n. 25. & hinc est
4 q̃ in beneficialibus nõ attenditur principaliter possessio, sed titulus, nã possessio nihil habeat spiritualitatis, sed tit. vt notat Boer. dec. 24. n. 8. per textũ c. ex frequẽtibus de institut.
5 & hinc est praxis, q̃ iudex laicus cognoscit sm̃ aliquos de possessione bñficij, minime tẽ de titulo, vel de causa p̃prietatis, q̃ a cũ hoc sit q̃d spirituale, est incapax, vt de eo cognoscere valeat secus vero si principaliter agatur de possessorio, quia cum illud sit quid tẽporale, vt dicit glos. in verb. spiritualibus in c. literis de iuram. calum. vr̃ q̃ potest de eo cognoscere iudex cus, vt docet Couarr. in pract. c. 36. n. 1. Guitierez lib. 1. Canon. q. c. 34 ex n. 16. & Bouadilla lib. 2. c. 18. nu. 141. vbi optima additio in lit. F, vnde ad effectũ, vt immunitate clericali quis gaudeat forũq; sęcularẽ effugiat vr̃ nullius cõsiderationis esse quod habeat vel nõ habeat bene
6 ficiũ, dũ tamẽ habeat titulũ, cũ spiritualitatis tituli magis, quã cõmodũ tẽporalitatis, q̃ acquiritur per possessionẽ videatur necessaria ad obtinendam fori exemptionem, quod secus dicendum est si de promotione ad sacros ordines agatur, tunc enim ex Conc. Trident. decisione in sess. 21. c. 2. de reformat. non solum titulum, sed & pacificam possessionem obtinere
7 debet promouendus, ne ob priuationem possessionis idest temporalitatis, cogatur mendicare in opprobrium, & dedecus status clericalis, quod iura abhorrent, per tex. in c. cum sęculũ de prębend. c. diaconi 93. dist. & quando dicatur quis beneficiũ pacificè possidere eleganter declarat Fusc. de visitat. lib. 2. c. 15. num. 77. & hanc sententiam sequuntur Gigas de pension. q. 94. n. 12. Germon. lib. 3. c. 15. nu. 59. vers. at vero reprehendit cõsuetudinẽ Mediolanẽsem, sed expresse eã defendit Portoles in schol. ad Molin. in tit. de cõpetentia q. 5. per tot. vbi in n. 9. refert ita in facto contigisse, & magno pręmio consilio grauissimorum iuris cõsultorum se vidisse in Aragoniæ Regno pronunciatum se die 13. mensis Maij anno 1586. à Doctissimo Domino D. Carolo Mandoz. tunc quidẽ cõpetentiarum Regni Aragonũ Cancellario in signi, postea vero supremi Consilij Coronę Aragonię Regente, accedit tamen pro Coronide, & cõfirmatione istius sentẽtiæ, quod secundũ eã fuerit resolutũ á sanctissimis & grauissimis patribus sacrę Cõgregationis Cõc. Trid. die 16. mẽsis Iulij anni 1587. diffinierũt enim p̃dicti patres vt circũferetur beneficiariũ gaudere priuilegio fori ante adeptã, possessionẽ beneficiũ vt refert Paris. de regnat. benef. lib. 7. q. 1. nu. 47. ex quibus apparet hanc sententiam veriorem esse, & in praxi seruandam fore.

SVMMARIVM.

1 *Ordinari põt quis ab Epõ vbi situ est beneficiũ.*
2 *Cappellaniæ nõ veniũt appellatione beneficij.*
3 *Pactũ, vt precariũ nõ reuocetur non valeat.*
4 *In omnibus supplicationibus fit mẽtio, quod beneficium sit perpetuum.*
5 *Cappellaniæ non concluduntur sub regula generali reseruatoria.*
6 *Beneficia manualia nõ includũtur sub regula de annali neq; triennali nu. 7.*
8 *Vnio de beneficio manuali non tenet non facta mentione manualitatis.*
9 *Beneficiũ Ecclesiasticũ iudicatur cappellania, quoties fuerit in p̃petuũ, vel in titulũ collata.*
10 *Cappellaniã in perpetuũ obtinẽs, initur priuilegio fori, & tenetur recitare diuinũ officiũ ac si beneficia Ecclesiastica haberẽt nu. 11.*

Ratione Cappellanię an, & quando possit qui ad alieno Episcopo ordinari ad intellectum tex. in c. cum nullus de temporibus ordinat. in 6.

DECIS. CXC.

1 DVbium non est, quod potest quis ab Episcopo loci, vbi situm est beneficium ordinari

nari ad text.in c.cum nullus de tẽporibus ordinat,quare fuit dubitatum an idem sit dicendum in obtinẽte cappellaniam ,si possit scilicet ab illo loci ordinario sacris ordinibus insigni quemadmodũ posset ratione beneficij, & dicebatur, quod non posset, si quidem huiusmodi cappellaniæ sunt amouibiles, & non veniunt appellatione beneficij, vt pulchre ad propositum plura cumulando ad notarunt, Azebed. lib. 1. tit. quarto l. 1. num. 7. Portol. de competent.q.5. ex num. 21. subdens in nu. 23. in facti contingentia ita iudicatum fuisse in illo Regno,& ab illo quandocumq; & quo modocumq; amoueri posse voluerit in cap. cũ ad Monasterium §.tales de statu Monachorũ c.1.§.fi.ibi & si libere possint ad eãdem monanasteria reuocari de priuileg.lib.6. & notatur in c. 1. de capellis monach.lib.6.Staffil.de lit. gratiæ tit.de expectati in 9.forma expectatiuarum nu.29. Cassadorus dec.8.per totã, & dec. 12.ante nu.10.de præb.Rebuff.in praxi tit.de dispensatioibus cũ irregularitatis fact.nu.4. de pacific.possessoribus ex nu.272.vsq; 283. quæ manualia beneficia præcario cõparantur Mãdosius in regul.33.de annali q.11.n.5.Rebuff. de pacifi.possessoribus n.274.& 276.taliq,mo possunt ad libitũ amoueri,quod non valet pactũ,factũ eb Abbate de cõtrario, & eo non obstante quamuis interuenisset iuramentũ posset amouere,vt post Archidiac.& Io.Andream c. præsenti de offic.legati in reseruãdo beneficia nu.12.Rebuff.de pacif.possessor.nu.274.vers. imò si Abbas,& facit Rota,dec.570.p.3.lib.3.
3 diuersor.sicut nõ valet pactũ, vt præcariũ non reuocetur,quia est contra naturã substantialẽ contractus l.cum præcario 12.ff.de præcerijs, vnde cũ deficiat vnũ ex substãtialibus beneficij .s.vt ꝑpetũ, sequitur quod nec veniat appellatione beneficij,Nauar.cõs.5.n.1.& cõ.7.de ꝑb. Greg.Tholosan.in instit.rei beneficiarie c.11. n.12.natura enim secularium est,ꝙ sint perpetua §.distinct.c.1.& ibi glos.verbo perpetui de cappell.monacho.lib.6.c.veniẽs cũ ibi notat. de filijs præsbiterorũ,Cassad.d.dec.4.n.2.de ꝑ bẽdis,Mãdos.in d.reg.3.q.11.Flam.Paris.de resignat.lib.11.q.3.n.92.& 93.& secundũ Gonzalez,glos.5.n.18.& quod in omnibus suppli-
8 cationibus,& in principio illorum fit mẽtio, ꝙ beneficiũ de quo supplicatur,est perpetuum ad distinctionẽ manualis de quo Papa prouidere non intendit,& omnes fere supplicationes incipiũt dicẽtes cũ perpetuũ beneficiũ,& pro
5 terea cappellaniæ non includũtur sub regula generali reseruatoria glos.in clem.vnica verbo reuocari ad finẽ,vers.& ob hãc causam de suppleud.neglig.Præl.Calder.cõs.26.an in reseruationibus de præb.c.2 de præb.lib. 6. vt fuit resolutũ in vna calag.prçceptoriũ de dissel.coram Puteo de anno 1546.teste Achille dec. 9. de
6 prçbendis hinc beneficia manualia non includũtur sub regula de annali, vt fuit resolutũ in vna Abbigan.Cappell.15 Ianuar.1549.coram Nouato,Mandos.in reg. 33. de annali q.11.n. 5.& per totã Mohed.dec.10. caus. possess. nec
7 etiã cõprehenduntur in regul.de triennali Gomezius.sup eadẽ Reg.q.5 q.7.Rebuff.de pacif. possess.n.272.Mohed.dec.5.169. alias 10. de causa possessoris,Paris. de resignat.lib.11.q. 3. n.85.Rota dec.739.n.7.p.1.diuersorũ simili-
8 ter non tenet vnio de beneficio manuali nõ facta mẽtione manualitatis,Cassad.dec.4.n.1.& ꝑ totã de prçben. Rebuff. de pacif. possess. nu. 282.vers.nõ valeret tamẽ vnio, Simonet. dec. 31.in manu script.& additio ad Simonet.de renũt.q.8 n.4. sicut nec alia quelibet impetratio valet de tali beneficio manuali, manualitatis mẽtione non facta.Cassad.d.dec.4.sub n. 1. & n.2.Paris.de resignat.de prçben. in rescrip. vt per Cassadorũ dec.12.n.6.& 10.de preben. tenuit Rota teste Achill.de Grass.dec.8.de ꝑben.

Verũ quid quid sit ex supradictis, fuit dictũ ꝙ quando alicui in perpetuũ,vel in titulũ fuerit assignata,& collata dict.Cappellania cũ Authoritate Episcopi,tũc siquidẽ,vt ecclesiasticũ beneficiũ debet iudicari, & consequenter, ꝙ possit ratione ipsius ordinati ab alieno Episcopo,vt resoluunt Salzed. in addit.ad Diaz cap. 62 nu.2.& in c.18.nu.9 Nauarr.de Hor.Can. c.20.n.17.Azor.in inst.moral.lib.10.c.3. col. 1472.vers.quinto quęritur Zerola in 1.par. §. beneficiũ vers.10.fol. 14. Felician. de censibus lib.2.c.fin.nu.15.illius siquidẽ ratione,vt ipse ait constringitur Cappellanus ad recitandas præces horarias,& ad factũ restitutionem tenebitur pro rata omissionis sicut quilibet beneficiarius vnde nõ mirũ si in eo casu eisdem fruatur priuilegijs eiusdemq; fori priuilegio minime potitur habens præstimoniũ quando ei nõ in titulum concessum est cũ enim huiusmodi prçstimonia fuerint instituta pro studentibus, & pro subsidio contra infideles,& in sola temporalitate consistant.sic quandoque non dantur in titulum beneficij perpetui, tunc quidẽ
10 ea obtinentes priuilegio fori ad gaudent quãdo vero ipsa cõceduntur in titulũ perpetui beneficij,vt multoties fit præsertim in Hispania tunc quia habent onus annescum seruitium videtur habere ea quæ obtinentes dictũ fori priuilegium consequãtur, ad notarunt Menoch. de arbitrar.iudic.casu 201.nu.56. Rebuff. de pacif.possessor. ex nu. 90. Hoieda de benef. 1. par.c.17.n.25.pulchre in 2.parte c.8. per totũ optime,Paris.de resign.benef lib.2.q.1.ex nu. 124.& eo in casu ea obtinẽtes beneficia Ecclesiastica cẽsẽtur habere diuinũ;officiũ ꝑsoluere tenẽtur,vt tradũt Nauarr.de Hor.Can.c.21. nu.

numero 9. Azor. institutio. moral. lib. 10. capitulo 3. colum. 1472. & de his videtur intelligendus motus prop. Pij Quinti qui incipit ex proximo Lateranensi Concilij, vbi post quã præcipitur, vt omnes clerici qui beneficia habent diuinum officium persoluant, subiungit hæc verba, declarantes præstimonia & præstimoniales portiones, & qualiacumque alia beneficia etiam nullum omnino seruitium habentia continentes in prædictis contineri, quod certe intelligendum est de ipsis præstimonijs quæ conferuntur in perpetuum non vero de alijs.

SVMMARIVM.

1 *Sententiam excommunicationis per Iudicem qui eam tulit non potest suspendi, sed requiritur formalis absolutio nu. 2.*
3 *Excommunicatus potest subsistẽte legitima causa absolui ad tempus.*
4 *Actus legitimus non recipit neque Diem, neque conditionem.*
5 *Sententia excommunicationis incursa potest suspendi ad tempus*

An sententia declaratoria excommunicationis incursę possit suspendi ad tempus.

DECIS. CLXXXXI.

1 Excommunicationis sententia per iudicẽ qui eam tulit non potest suspendi ad tempus, Ioan. Andrea Anton. Abb. Imol. Præpositus in cap. ad hæc quoniam de appellationibus, sed requiritur formalis absolutio, capitul.
2 nuper capitul. cum desideras, de sententia excommunicationis solum enim excommuni-
3 catus subsistente legitima causa potest absolui ad tempus, & post tempus reincidit in eadem excommunicationem, vt in cap. veniens el 2. de testibus; Franchus in dict. cap. ad hæc quare fuit dubitatum in Curia Archiepiscopali an sententia declaratoria excommunicationis incursę possit suspendi ad tempus, & videbatur quod non, ex eo quod excõmunicatio cũ sit le-
4 gitimus actus non recipit neque Diem, neque conditionem, argumento tex. in l. actus legitimi ff. de regulis iuris, & cap. actus legitimus eod. tit. in 6.

Cęterum fuit cõtrarium resolutum, & fuit bis seruatum ex doctrina Imol. & Franch. in c. dilecti filij de appellat.

SVMMARIVM.

1 *Habens beneficium Ecclesiasticum gaudet priuilegio fori.*
2 *Clericus obtinens pensionem gaudet priuilegio fori, sed contrarium nu. 5. & 10.*
3 *Pensio largo modo dicitur beneficium.*
4 *De beneficio debet fieri mentio in impetratione, & sic de pensione.*
6 *Pensio non sapit titulum beneficialem.*
7 *Pensio potest assignari laico.*
8 *Quando mandatur prouideri de beneficio vigore talis mãdati de pẽsione prouideri nequit*
9 *Appellatione beneficiarij non venit pensionarius.*

Clericus obtinens beneficiorum an gaudet priuilegio fori.

DECIS. CLXXXXII.

1 Elegans dubium fuit, an dũ Conc. Trid. cõcedit priuilegium fori habenti beneficiũ Ecclesiasticũ, cẽseatur etiã dictũ priuilegiũ cõcessisse habẽti pẽsionẽ, sup fructibus alicuius beneficij, ita vt is similiter gaudeat fori priuilegio exẽptusq; sit à iurisdictione iudicis secularis sicut si habuisset beneficiũ, & Gigas de pen. sion. q. 94. nu. 8. defendit, q habens pensionem
2 huiusmodi priuilegio fori gaudeat, & idem affirmant Portoles in conf. ad Molin. in tract. de cõpet. q. 5. n. 20. pulchre Zerola in praxi Epis. 1. part. §. clericus fol. 43. vers. ex hac doctrina pluribus rationibus id cõprobãs, & Salzed ad Diaz in c. 62. n. 10. subdens, quod cũ iste casus in cõplutẽsi Academia cõtingisset anno Domini 1584. ita ipse consuluit, & sic postea in supremo consilio Regis iudicatum fuit pro qua opinione facit, quia largo saltem modo pensio dicitur beneficium, vt trad. Abb. in cap. ad audientiã el 2. nu. 2. de rescript. & refert Paris. lib. 2. de resignat. benefic. q. 15. ex princ. quia quãdo pensio imponitur super beneficio, dicitur fieri sectio in pẽsionibus que transeunt ad successores beneficiatos, Gamb. de offic. & potest. l. de latere lib. 6. ex nu. 315. & hinc est quod si-
4 cuti de beneficio in impetratione debet fieri mentio, ita & de pensione Gigas de pensio q. 67. Staphil. de liter. gratiæ §. noua forma nu. 11. Menoch. de arbitr. casu 201. nu. 51.
5 His tñ nõ obstãtibus cõtraria sẽtentiã vti verior fuit visa tenẽda, pensionẽq; nõ sapit titulũ beneficialẽ, nam titulus est q d tẽporale, & assi-
6 gnari potest laico, Azebed. lib. 1. tit. 4. l. 1. n. 5. Adr. Gambar. de officio, & potestate legat. libro 6. ex num. 397. Gigas de pension. quæstio. 21. refert. plures Paris. lib. 2. de resignat. bene-

nes. quæst 15. num. 20. Rebuff. in tractat. nominat. quæst. 9. num. 36. Corras. in parachr. Sacerdot. 1. par. cap. 4. ex num. 1. vnde nec etiã pensio est beneficium Ecclesiasticum, vt notãt communiter scribentes in cap. ad audientiam el 2. de rescript. vbi pensio & beneficium ponantur, vt diuersa, & probat optimè tex. in cap. quamuis el 1. de prohend. lib. 6. vbi quan
8 do mandatur aliui prouideri de beneficio vigore talis mandari de pensione prouideri non poterit, Gãbar. in dicto lib. 6. num. 296. & tradit Staphil supra num. 12. fol. 21. Sylua de benefic. part. 1. quæst. 3. num. 11. Hoieda de incompatibil. benefic. in 1. par. in præfat. num. 3. & in 2. parte cap. 7. num. 4. Paris. vbi supra num. 11. & in lib. 1. quæst. 10. num. 69. sic appellatione beneficiarij non venit pensio
9 narius Bursat. cons. 351. num. 27. Io. Azor. in institution. moral. libro 10. capitul. 4. colum. 1475. versicul. tertio quæritur subdens iure antiquo attento, eum non cogi posse ad aliquas præces soluendas, iure vero nouo, qui vt clericus pensionem obtinet soluere tenetur B. Mariæ Virginis officium ex constitutione Pij V. quod etiam referunt Nauarr. de Hor. Canonic. cap. 21. num. 10. & Cuch. institut. maior. lib. 5. tit. 7. numer. 17. Gabr. de offic. & potest. legat. lib. 6. ex num. 325. in fine nec obstat, quod dicebatur in impetratione beneficiali faciendam esse mẽtionem de pensione cum etiam, & mentio fiat de alijs & tamen non omnia de quibus fit mẽtio sunt beneficia, vt docent post alios, Hoieda in dict. capitulo 7. num. 16. & Parisius in dict. quæst. 15. num. 24. Gigas de pension. quæst. 28. ex num. 5. vnde etiam priuilegium
10 fori concessum habentibus beneficia non comprehendit pensionarius, vt pulchre concludit Azebed. lib. 1. tit. 4. lege 1. num. 5. quod etiã Sacra Congregatio Concilij Tridentin. censuit die 19. Iunij anno 1586. sub his verbis capitulum sextum sessio. 23. de reformat. Concilij Tridentini non comprehendit quoad priuilegium fori eum cui fuit reseruata pensio super fructibus alicuius beneficij, quam refert Paris. in dicta quæst. 15. num. 15. & secundũ eam decisionem nulli dubium est posse iudicẽ secularem cognoscere de persona pensionarij delinquentis, quod quidem verum esse fateor nisi pensionarius alias haberet, qualitates habitus & tonsure superius relatas, tunc quidem non ratione pensionis, sed ob prædictas qualitates fori priuilegio frueretur iste tamen opiniones poterunt ad concordiam reduci ex his quæ trad. Cuch. inst. maio. lib. 5. titulo 7. numero 17. quod quando habens huiusmodi pensiones eas obtinet loco tituli beneficij, reputatur, vt beneficiatus verum si non loco tituli, sed simpliciter tamquam quid prophanum possidet in beneficiatorum numero non recẽsetur, quare nec vllo officij clericalis exoluendi onere tenetur cum pensio huiusmodi etiam vero laico dari possit, & hanc opinionẽ
11 vti veriorem mecum multi approbarunt.

SVMMARIVM.

1 *Familiaris Episcopi gaudet fori priuilegio.*
2 *Familiaris clerici non gaudet priuilegio fori.*
3 *Familiares priuilegiati nisi sint perpetui nõ gaudent priuilegio concesso Domino.*

Familiaris Episcopi an gaudeat priuilegio fori.

DECIS. CXCIII.

IN anno 1594. fuit remissas ad Curiam Archiepiscopalem Iosephus Vinaccia laicus
1 familiaris dictæ Curiæ inquisitus in Magna Curia Vicaria de delictis commissis in hac Ciuitate extra officium, quod gerebat processus est in banca de Rugerio, quæ decisio fundamẽtum recipitet ex traditis per Panor. in cap. 2. de for. competent. num. 6. & per Portoles de competen. quæst. 11. Capyc. in decis. 12. ex num. 1. Thesaur. in decis. 22. num. 6. Zerola in praxi Episcop. 1. part. §. Episcopus vers. 11. fol. 98. & in 2. par. §. Episcopi versiculo 42. & faciunt tradita per Bouadillam lib. 2. c. 17. num. 7. asserentem ex aliquorum sententia hoc intelligi in famulis tantum Episcoporum, nõ clericorum, qui conueniri debent coram iudice laico, & non ecclesiastico, & quãuis circa hanc distinctionem dubius videatur esse præfatus Bouadilla ea tamen verissima mihi videtur per tradita à Scaccia de iudic. causarum lib. 1. cap. 11. num. 22. & Iul. Clar. §. fin. quæst. 35. num. 18. vbi Baiard. nume. 3. Farinacc. lib. 1. quæst. 8. num 46. asserens pri uilegium hoc fori minime cõcedi famulis cle-
2 ricorum, sed tantum Episcoporum, qui etiã si seculares sint nullatenus possint à iudice seculari iudicari, fori namque priuilegio ipsorũ Episcoporum frui debent, Menoch. de arbitr. casu 565. num. 13. nisi esset tale priuilegium ab Imperatore concessum, vt etiam familiares Ecclesiæ, vel Clericorum eximeretur à foro ciuil. Abb. in dict. cap. 2. num. 6. Menoch. supra num. 15. & Thesaur. in dicta decisione 22. num. 7. est tamen videndum vol. 1. commun. opin. in nou. fol. 85. in fine dicens cum Felin. Abb. & Ant. de Butr. in cap. 2. de foro
3 competent. quod familiares alicuius priuilegiati si non sint perpetui, sed serui Mercenarij

rij non gaudet priuilegio fori competenti ipsi Domino, quod tamen mihi non placet.

SUMMARIUM.

1 *Laceratio capucij facta Religioso dicitur grauis percussio.*
2 *Percussio dicitur leuis etiam si sit facta in publico, nisi in se fuerit notabilis*
3 *Iniuria dicitur atrox ratione loci publici.*
4 *Scortura leuis non dicitur vulnus etiam si in platea esset illata.*
5 *Modica deformitas publicè apparens non inducit irregulariattem.*
6 *Pax non dicitur rupta per modicam percussionem factam.*
7 *Constitutio pœnalis loquens de sanguinis diffusione, non intelligitur de modica.*
8 *Condemnatus in iudicio, quod facit notoriũ iniuriarum est infamis.*
9 *Leuia, & modica non habetur in consideratione.*

An laceratio capucij facta viro religioso à contendente cum eo dicatur grauis percussio.

DECIS. CXCIV.

1 CEnsuit Curia Archiepiscopali hanc fuisse grauem percussionem, nec habuit respectum ad locum publicum in quo fuit illata siquidem secundum Nauarr. in Manuali cap. 27. num. 92. percussio dicitur leuis etiam si sit
2 facta in publico, nisi in se fuerit Notabilis pro vt ista de qua loquimur, & generet aliquod magnum scandalum, secundum Enriquez in cõs. 39. num. 6. Rubin. in cons. 97. Artaman. in cons. 2. & secundum Cardin. in cons. 42. percussiones duorum clericorum, qui in itinere pugnis, & pedibus ad inuicem se se percusserũt fuisse leues, à quibus posset absoluere Episcopus, & ex Lapo alleg. 76. vbi dixit leuem fuisse percussionem cuiusdam Cappellani, qui colaphum impegit canonico Ecclesię Aretinę in eadẽ Ecclesia, à qua posset absoluere Episco
3 pus, hanc secundam opinionem censeo veriorem, quãdo quidem licet iniuria dicatur atrox ratione loco publici dicto §. atrox & leg. prętor §. atrocem ff. de iniur. nihilominus requiritur, ꝙ in se sit aliquo modo notabilis, alias si est leuis; non fit atrox ratione loci publici est enim differẽtia inter vulnus, & vulnusculũ, ita ꝙ ꝑ vulnusculo si appareat nõ datur redhibitoria l. sed sciendum ff. de edilit. edicto, & pro qualibet re minima non datur dicta actio, leg. si tamẽ in fin. cod. tit. per quẽ tex. dixit Bald. in l. si prædium, Cod. de edilitijs action. in proposito nostro, quod si dicat statutum, quod sindici teneantur denunciare percussiones sanguinolentas, vbi est leuissima cutis scissura non est denunciandum, nam scissura leuis, aut ver
4 ticatura ita enim appellãt, non dicitur vulnus etiam si in platea esset illatum neque pro tali vulnusculo atrox pęna irrogaretur, hęc, Tiraquell. de iudicio in rebus exiguis num. 20.
5 qui plures allegat, præterea modica deformitas publicę apparens non inducit irregularitatem, glos. in cap. fin. de corp. vitiat & probat
6 Paris. cons. 165. vol. 4. pacem non esse ruptã per modicam percussionem factam in platea ab inimico, nec deberi pęnam, & statutum puniens facientem vulnus in facie, vel alia corporis parte, non habet locum in vulnusculo, & constitutio pęnalis loquens de sanguinis ef-
7 fusione, non intelligitur de modica, Abb. in c. ꝓposuisti de cõsecr. Ecclesiæ, vel Altaris, glosa ordinaria in cap. cum illorum de sentent. excommunicat. & licet alias comdemnatus in
8 iudicio, quod facit notorium, iniuriarum sit infamis, siue ciuiliter, siue Criminaliter actum sit, l. athelas §. item si quis furti, qui est vltimus ff. de his qui notantur infamia hoc tamen nõ obtinet cum quis pro parua leuique iniuria est condemnatus, cap. cum te vbi glos. de sentent. & re iud. quam defendit, Tiraquell. loco citato num. 74. & multa adduci possunt ad probandum, quod etiam in notorijs sit habẽ-
9 da ratio modicitatis, leuia enim & modica nõ sunt in consideratione, vt latè per Tiraquell. in dict. tractat. ex quibus sequitur, quod percussio leuis in personam clerici ratione notorij non efficitur grauis nisi ex se fuerit aliquo modo notabilis tunc efficeretur atrox.

SUMMARIUM.

1 *Clericus potest clericatui renunciare.*
2 *Dans causam homicidio est irregularis.*
3 *Nihil interest an quis occidat, an causam mortis prabeat.*
4 *Paria sunt quem interficere, & causam interfectionis prabere.*
5 *Clericus testimonium ferens in causa sanguinis efficitur irregularis.*
6 *Episcopus citra timorem irregularitatis potest iudici laico copiam renunciationis clericatus tradere.*
7 *Quod aliquis sit, vel non sit clericus non est propinqua causa mortis.*
8 *Ad Episcopum spectat cognoscere, an quis sit clericus, vel non.*
9 *Episcopus permittens exhumari corpus interfecto pro capienda informatione non contrabit irregularitatem.*

An

An Episcopus citra timorem irregularitatis possit iudici laico copiam renunciationis clericatus tradere.

DECIS. CLXXXXV.

1 PLuries fuit tentum, per Curiam posse clericum clericatui renunciare, ex glos. in c. tue de apostatis, quare fuit dubitatum an per Ordinarium posset concedi Curiæ sæculari copiam renunciationis clericatus citra timorem irregularitatis, & dicebatur, primo non posse, ex eo quod tradendo copiam renunciationis censetur præbere causam mortis, & consequenter videtur cõtraxisse irregularitatem,
2 siquidẽ dans causam homicidio est irregularis, c. suscipimus, & tex. in c. de cætero de homicidio, q.d q.d.n. est causa causæ, est causa causati, l.
3 qui amicis, ff. de adulte. l. manumissiones, & ibi late Ias. ff. de iustitia, & iure & facit tex. in l. nihil interest ff. de sicarijs, vbi dicitur, nihil interest an q.s occidat, an causã mortis pbeat, & pbatur etiam in c. periculosæ, de pœnitentia dist.
4 1. vbi paria sunt quem interficere, & causã interfectionis præbere, Hartaman. lib. 2. de accusat. dec. 12. vbi ait teneri de homicidio quis qualitercumque hominem occidit Cremens sing. 82. vbi voluit a fortiori etiam teneri sepelliendo interfectum sequitur Boer. in dec. 262. num. 7. Balb. in decis. 23. Alex. cons. 91. vol. 1. Iosef. Ludouic. in decis. 16. Lucens. Nauar.
5 iu cons. vnico de testibus cogendis vbi clericus testimonium ferens in causa sanguinis efficitur irregularis, quasi quod præstitit causam mortis, post Panormit. in cap. sententiam ne clerici, vel monachi Burches in tractatu de irregularit. quæst. 12. num. 6. Siluester verb. homicidium 3. quæst. 2. Soccin. in cap. ad audientiam num. 139. de homicidio vbi vnanimiter concludit, quod quomodocumque cooperatur iudici sæculari procedenti in causa sãguinis, facto, præcepto, vel aliquam causam præstando efficitur irregularis morte sequuta, sequitur Nauarr. in manuali confessariorum cap. 27. num. 207. Maiol. de irregularitate lib. 2. cap. 8. num. 4. & ita fuit decisum in Rota Romana in vna Iacensis Vicariæ 15. Iunij coram Illustrissimo Platto.
6 Cæterum supradictis minime obstantibus contrarium fuit in Curia iudicatum, siquidem quod aliquis sit, vel non sit clericus, nõ est cau
7 sa propinqua mortis, per tex. in cap. si iudex laicus de sententia excommunicat. in 6. vbi ad Episcopum spectat cognoscere an aliquis sit,
8 vel non sit clericus, sine aliqua limitatione an sequatur mors, vel non, & ex eadem ratione prouenit non contraxisse irregularitatem quẽ
9 dam Episcopum, qui permiserat exhumari corpus interfecti pro capienda informatione delicti in genere ita Caua lc. in decis. 17. part. 5. ex quo erat causa valde remota.

SVMMARIVM.

1 *Infamatus, contra quem crimen probari non potest debet se purgare.*
2 *Purgationum inducitur, vbi extat aliqualis modus probandi.*
3 *In notorijs indigemus probatione.*
4 *Notoria sub se plenam continent probationem.*
5 *Purgatio dicitur Remedium subsidiarium.*
6 *Purgatio canonica non potest induci, quando adsunt indicia sufficientia ad torturam.*
7 *Propter solam vehementem suspitionem potest induci purgatio canonica.*

Purgatio Canonica an possit iudici quando adsunt indicia sufficientia ad torturam.

DECIS. CXCVI.

1 RAtio dubitandi quod non posset, colligebatur eo tex. in cap. quoties de purgatione canonica, vbi infamatores contra quem crimen probari non potest, debet se purgare, ex quo tex. patet euidenter non posse induci
2 purgationem quoties extat aliqualis modus probandi, & probatur etiam in cap. si quis de gradu depurgatione canonica, vbi si delictũ est probabile non indicitur purgatio, alias secus, & ex hoc prouenit super notorio crimine nõ esse necessarium onus purgandi c. cum dilectus
3 sepius cit. titul. cum in notorijs non indigemus probatione cap. euidentia de accusat. c. in nostra, vbi Panorm. & reliqui de iure iurãdo, & latissimæ Bartol. in l. qui interogatus ff. de interrogatorijs actionibus, & Ias. in l. si vero §. qui pro rei ff. qui satisdare cogantur; noto
4 ria enim sub se plenam continent probationẽ cap. fin. de verborum significat. ratio est secundum Alban. in cons. 29. quia purgatio dicitur
5 remedium subsidiarium, & locum habet vsquequo nõ extat alia species probationis; ex quo fit, vt si extẽt indicia sufficiẽtia ad torturã cessare debet purgatio tamquam remedium extraordinarium argumento tex. in l. in causæ ff. de minoribus, & in hanc etiam opinionem inclinauit, Follerius in practica canoni-
6 ca in vers. & si nec confessi aut conuicti num. 8. dicens non esse deueniendam ad purgationem canonicam, quãdo adsunt indicia ad tortu-

turam, sed reum debere torqueri vnde vehementer suspectum antequam se purgat deberé prius torqueri sequitur Franchis Squillacensis in tractatu de Fide Catholica cap. 31. num. 1. & cum hic casus accidisset in Curia Archiepiscopali maior pars dominorum congregationis dictæ Curiæ inclinauit, quod si adessent indicia sufficientia ad torturam nō in diceretur purgatio canonica, & fuit dictum contra hanc sententiam non obstare dispositionem text. in cap. inter sollicitudines de purgatio-
7 ne canonica, vbi propter solam vehementem suspitionem potest induci canonica purgatio, sequitur Card. in Clemen. 1. §. sane quæst. 22. de vsuris, Albert. de agnoscend. assertionibus hæreticorum, quæst. 36. in fine, si mancas de Catholicis institut. tit. 65. num. 52. Pegna in 3. par. director. inquisitorum super quæst. 61. ibi si quis ergo scienter est enim vehemens suspicio, quæ oritur ex grauibus indicijs, & animum iudicis inclinat in vnam partem cum aliquali, vel modica dubitatione, vt per Menochium de præsumpt. lib. 1. quæst. 7. Farinac. de indicijs ad torturam, quæst. 36. numer. 181.

SVMMARIVM.

1 *Testi varia, & contraria deponenti in eodem iudicio non creditur, sed limita vt nu. 2.*
3 *Confessio procuratoris potest statim reuocari.*
4 *In Crimine hæresis testis potest ex interuallo se corrigere.*
5 *Obliuio quanto temporis spatio præsumatur remissiuè.*
6 *De tempore, & loco an teneantur testes præcise deponere.*

Testis an dicatur varius si in continenti se correxit.

DECISIO CXCVII.

1 CVm de hoc discuteretur in Curia Archiepiscopali dicebatur, quod testi varia, & contraria in eodem iudicio deponenti fidem abrogant leges nostræ, l. qui falso ff. de testibus l. eos ff. de falsis licet hoc tamen mini-
2 mè sit perpetuum, nam si statim corrigendi animę contraria dicant, secunde testificationi adhibetur fides, Bart. in dict. l. eos num. 3. Alciat. de præsumpt. reg. 2. præs. 29. num. 1. Couarr. lib. 2. Variar. Resolut. cap. 17. num. 8. cap. præterea de testibus cogendis, glos. in §. quia vero in Auth. de testibus, Gabr. lib. 7. commun. opin. de malef. conclus. 27. num. 4. Capyc. in decis. 41. & hoc casu, vt se corrigat statim poterit rursus interrogari parte instante non ex interuallo, Gabr. in d. conclus. 28. Tiraquell. de retract. conuent. §. 1. glosa 5. num. 18. qui num. 19. id extendit etiam ad Notariū corrigentem authographū, siue originale documentum confessio etiam procuratoris sta-
3 tim potest reuocari ex interuallo autem ita demum si ostendatur error. Caroc. decis. 160. n. 18. sunt autem varie opiniones Doct. in hoc articulo quando nam testis dicatur incontinēti se ipsū, velle corrigere de quibus vberrime, Gabr. dict. concl. 27. num. 5. Tiraq. dict. nu. 18. qua iure, ego relinquo plurimum arbitrio iudicis, qui pro oculis habebit testium qualitatem temporis interuallum, & huiusmodi circumstantias, Couarr. Variar. Resolution. d. cap. 13. Menoch. de arbitr. lib. 2. cent. 2. casu 108. num. 5. in vniuersim enim estimat iudex quando dicatur in contenti factum vbi nihil in iure est decisum, vt sepe dixit Rot. Genuen. decis. 1. num. 32. optime circumstantias perpendit, Capyc. decis. 142. num. 3. 4. & 9. addo Octau. Vulpell. de præp. Aduerb. & coniunct. sign. in verbo incontinenti, vbi consuluit iudici ne sit facilis in admittenda huiusmodi correctione ob timorem subornationis, Farinac. late quæst. 66. de testibus numer. 226. Gallic. consil. 117. num. 35. ex interuallo se corrigit probat errore, Farinacc. consil. 44. num. 19. & in crimine hæresis iure quodam
4 singulari testis etiam ex interuallo se corrigit, vt indirect. inq. par. 3. com. 114. & latè dixi ego in dec. 57. lib. 1.

Illud tamen nō omittendū, circa testes, quādoque enim aiunt se non recordari placet igitur eo casu eos haberi pro negantibus & perinde censeri deposuisse ac si dixissent se non inter fuisse vbi tantum temporis spacium non efluxit arbitrio iudicis, ex quo obliuio possit præsumi Farinac. de falsit. quæst. 158. num. 122. quod in vniuersum procedit in his qui negant se recordari Mascard. concl. 1081. num. 48. conclus. 170. num. 22. conclus. 1127. nu.
5 1. vbi ait de tempore ex quo inducitur obliuionis præsumptio, qua ratione sæpe respondi nō habere locum §. & quia plerimque in No. cōst. med. de probat. vbi tantum tempus abijt ex quo facile in cludi poterit obliuio Abb. consil. 602. num. fin. tunc enim testes non tenetur deponere de tempore præciso, cæterum de eodē §. late ait idem Abb. consil. 627. num. 4. consilio 727. num. 1. & consil. 529. num. 25. Plot.
6 consil. 6. 60. 92. & 94. & de tempore, & loco an teneantur præcisè, testes deponere Farin. de testibus, quæst. 64. vbi num. 90. & 101. ait tunc non tenere deponere, vbi ob lapsum temporis præsumi potest obliuio veluti in actu momentaneo, & qui iam diù contigit, item vbi

non

non est quæstio de priore, vel posteriore tempore non est de illo deponendum, Abb. dict. cōsil. 623. num. 4

SVMMARIVM.

1 *Dubium resoluitur affirmatiuè.*

An debitor de fuga suspectus possit capi.

DECIS. CXCVIII.

1 CVria Archiepiscopalis censuit affirmatiuè, scilicet quod, debitor fugitiuus, possit capi per textum in l. ait prætor §. si debitorem ff. quæ in fraudem creditorū, & sic obseruauit in causa Sebastiani Cacacis Mercatoris litterarum cambij, qui cum fuisset effectus clericus post decoctionem; fuit per dictam Curiam captus ob suspitionem fugæ ad instantiā Reuerendissimi Episcopi Nicastrens. Sed quia circa hunc iuris articulum vidi quamdam allegationem D. Ioannis Mariæ Nouarij iuuenis valde eruditis volui illam inserere.

SVMMARIVM.

1 *Creditor potest petere suum debitorem de fuga suspectum carceribus mancipari.*
2 *Vbi copia iudicis non est iure ciuili nobis ipsis ius dicere possumus.*
3 *Quis dicatur debitor fugitiuus, vel de fuga suspectus.*
4 *Debitor potest capi etiam die feriato in honorem Dei.*
5 *Creditor debitorem resistentem impunè cedere potest.*
6 *Quæ debeant concurrere ad obtinendam capturam debitoris.*
7 *Iuramentum suspitionis fugæ debet deferri per Iudicem.*

Ioannis Mariæ Nouarij Allegatio.

1 CReditorem, cui quid quacumque ex causa legitima debetur debitorem suum de fuga suspectum capiendum, carceribusque mancipandum petere posse, & iudicem teneri hoc facere textus est in l. ait prætor §. si debitorem ff. quæ in fraud. credit. tradunt Ripa in cap. 1. num. 88. & sequent. extra de iudic. Becch. de iure sistendi cap. 3. num. 1. Caccialup. de debit. suspect. quæst. 2. num. 1. iure enim deciditur, debitorem fugitiuum, vel de fuga suspectum, per creditorem ipsum si periculum in mora sit, vel per Iudicem ad instantiā creditoris capi posse, d. §. si debitorem, & ibi glosa in verbo locum, & Bartol. & DD. communiter de his quæ in fraud. credit. vbi textus dicit, si debitorem meum fugientem, & pecuniam secum ferentem consecutus essem, & abstulissem ei quod mihi debebatur placet Iuliano, in facto Actorem cessare l. sacrilegij in fine ff. ad l. iul. pecul. sequuntur Ancharan. consilio 192. num. 4. Ias. in l. 2. num. 15 & 19. ff. de iurisd. omn. iudic. & in §. 1. num. 72. institution. de act. Soccin. in regula 111. sub litter. B. Marsil. in singul. 43. Couarr. in libro variarum resolutionum lib. 2. cap. 20. num. 14. Viuius in silua commun. opin. in verbo debitor cap. vbi post multos hanc sententiam communem dicit God. cons. 2. numer. 4. libro 9. Mysinger. obseruat. 65. centur. 2. quia vbi copia iudicis
2 haberi non potest, & periculum in mora est, iure ciuili nobis ipsis iusdicere possumus l. generali, Cod. de decur. lib. 10. d. l. ait prætor §. si quis debitorem de his quę in fraud. creditor l. creditores, vbi Bartol. & Salic. & alij C. de pignor. l. ne quid de incend. Ruin. naufr. Masuer. in sua pract. tit. 30. de execut. & subhastat. num. 28. cum addit. ibidem Coler. de process. execut. parte 1. cap. 2. num. 276. & cap. 3. nu. 124. hoc tamen attento, si creditori ipse capturam facit, vt debitorem iudici tradat, Viuius in Sylua commun. opin. in verbo debitor capi circa fin. per textum in cap. olim. de restitut. spoliat. Ias. in l. de pupillo §. si quis Riuos nu. 2. de noui oper. nunciat. & debitor fugitiuus, vel de fuga suspectus est, qui non possidet im-
3 mobilia, & sæpius interpellatus non soluit frequenter lusit, sumptuosè vixit sua cōsumpsit, & dilapidauit, & de quo fama est, quod plus debeat, quam in bonis habet, & fugam machinauit ita scripsit, God. in cons. 2. de iniuri. nu. 41. vol. 9. & secundum Bald. in l. si vt proponis n. 2. C. quomod. & quando iudex, debitor
4 fugitiuus, vel de fuga suspectus, etiam die feriato in honorem Dei cap. potest sequuntur, Misinger. obseruatio. 69. centur. 4. Gail. obseruat.
5 44. num. 1. lib. 2. & debitorem fugientem resistentem, creditor etiam impunè ledere potest l. si ex plagis §. tabernarius ff. ad l. aquil. Bald. in l. sicut allegas, Cod. ad l. cornel. de sicar. in fine Ias. in §. 1. num. 76. institut. de action. & quod debitor clericus qui est fugitiuus, vel de fuga suspectus possit etiam capi scribunt, Bal. in cap. dilectis de appellat. Ias. in l. de pupillo §. si quis riuos numer. 2. de nou. oper. nunciat. Abb. in cap. cum non ab homine de iudic. per textum in cap. olim de restitution. spoliator. licet ad capturam debitoris obtinendam tria copulatiuè debet narrare, & probare, primo

se

se esse creditorem illius puta centum leg. hæc autem §. non defendi ff. quib. ex caus. in possess. eas Auth. & qui iurat ibi iusta mensuram debiti declarati, & in corpore vnde sumitur posita post l. 9. C. de bon. Author. iudic. poss. quod creditum debet doceri, per testes aut, per instrumẽta, vel per ęquipollens ex quo iudex aliquo modo valeat credere verum esse, quod asseritur facit textus, in l. iubemus per hanc §. si qua tamen, & ibi Bartol. num. 6. C. de erogat. milit. Arnon. lib. 12. & textus in l. litibus & ibi Bartol. in fin. C. de agric. & censit. libro 11. Castrens. in cons. 31. num. 1. & 2. volum. 1. Natta cons. 430. num. 7. & sequent. vol. 2. Ias. in l. si ab Arbitro num. 9. in fine ff. qui satisd. cogant. Bal. in tract. de carcer. cap. 1. nu. 8. Becch. de iure sistendi cap. 11. num. 3. Caccialup. de debit. suspect. quæst. 6. nu. 9. vsque ad n. 16. vbi plenè de hoc licet hoc fallat, quando ageretur, & esset dubium de fuga instanti, quoniam tunc si creditor non habeat in pronta probationes satis erit ad faciendam fidem de debito, vt furet se esse creditorem talis, puta centum occasione mutui, vel alia de causa, & non habere paratas probationes, & suspicari, quod interim debitor aufugiat dummodo incontinenti post debitoris carcerationem doceat de suo credito. Secundo narrare, & probare debet illum debitorem esse de fuga suspectum l. si fideiussor §. fin. ff. qui satisd. cogant. l. si ab arbitro ibi qui ex causa ff. eod tit. l. in omnibus ff. de iudic. & leg. si creditores ff. de priuileg. credit. & causas suspitionum, creditor debet probare, puta quod debitor sit forẽsis, vel vagabundus, vel quod non possideat immobilia, sinè quod deteriorauerit conditionem suam, & deterioratio sit magna, & insignis calamitas, & similia, de quibus, per glos. in l. si fideiussor §. fin. in verbo officium ff. qui satisdati cogant. latissimè Ioannin. in in tractat. de citation. Real. lib. 1. capitulo 2. numero 41. vsque ad numero 199. Tertio narrare, & probare debet, quod suspitio emanauerit post contractum debitum, Marsil. in tractat. bannit. in verbo Capti nu. 48. vel saltem ad notitiam ipsius creditoris post contractum debitum peruenerit l. mulier C. de sponsal. leg. qui bona §. illo ff. de damn. in fect. glos. in leg. si is à quo in verbo acceperit ff. vt in possess. legat. & quod tria prædicta tenentur creditor narrare, & probare ad obtinendam sui debitoris capturam tenuerunt Caccialup. de debit. suspect. quæstio. 6. numer. 1. & 2. qui plures allegat ita tenentes, Roman. consilio 320. Natta cons. 436. num. 26. & 17. tom. 2. Castrens. consilio 19. num. 1. & cõsilio 31. & consil. 472. & cons. 473. lib. 1. Bal. 285. numero 1. & creditor tenetur allegare, & probare per testes, vel alias probationes ita quod iudici ita esse constet, putà vt insignis calamitas, vel magna superuenerit inopia de quo vide Bal. in leg. apertissimi numer. 9. & sequent. Cod. de iud. Roma. dict. cons. 320. numero 3. Castr. consil. 472. num. 1. volum. 1. & Alexand. cons. 19. post prin. libro 3. & ita debet articulari, quod deterioratio sit magna & insignis per l. 7. si fideiussor. §. fin. ff. qui satisdat. cog. alias debet captus relaxari testibus Curt. dict. tractat. de sequestrat. quæstio. 7. numero 41. versic. 3. Roman. dict. consilio 320. numero 4. & sequente, & Castrens consilio 31. numero 3. volum. 1. & est ratio quoniam nisi causæ suspitionum fuerint magnæ, & probabiles iudex non tenetur capturam decernere, sed etiam denegare debet teste, Caccialupo dict. quæst. num. 6. vbi dicit, quod non omnis suspitio, quæ residet in animo, creditoris est sufficiens ab obtinendam capturam, sed iudex debet diligenter inuestigare causas suspitionum mouentes animum creditoris, ad suspicandum, & illas diligenter examinare, & si illas iustas, & probabiles inuenerit poterit ad capturam procedere alias nequaquam argum. text. in l. 2. soluto vbi doctores in versiculo suspect. ff. solut. matrimon. & vltra prædicta requiritur etiam iuramentum suspi-
7 tionis creditori, per iudicem deferendum alioquin captura dici possit nulla Castrens. consil. 472. lib. 1. Curtius in tractat. de sequestration. quæst. 7. num. 41. Angel. in leg. si ab arbitro §. ex causa numero 2. ff. qui satisd. cogantur, qui ponunt quæ requirantur ab obtinendam sequestrationem & capturam, quot quidem suspicet iuramentum debet deferri per iudicem, alioquin si creditor ex se ipso iuraret huiusmodi, iuramentum nullam profecto, fidem faceret nulli vsque esset valoris, lege ait prætor in princip. & §. fin. ff. de iure iurand. leg. videamus §. deferre ff. de in lit. iuram. facit capitulo vltra tertiam in verbo pręstito extra de testibus, vbi hoc formaliter voluit Ioan. Andr. quem refert, & sequitur Caccialup. de debit. suspect. quæstio. 6. num. 27. & idem tenet Paris. cons. 101. num. 3. lib. 3.

SVMMARIVM.

1 *Administratio rerum Ecclesiasticarum principaliter ad Episcopos pertinet.*

2 *Laici aliquod ius in Ecclesiis nisi ex gratia ordinarij loci non habet.*

3 *Laici non possunt deputare ministros in Ecclesia contradicente Episcopo.*

Aa Lai-

4 *Laici Magistri Ecclesiarum excommunicari possũt nisi præstẽt elemosinã prædicatori.*

Laici Magistri Ecclesiarum an excommunicari possint si non præstant elemosinam prædicatori.

DECIS. CIC.

1 CVm rerum Ecclesiarum administratio principaliter ad Episcopos pertineat c. fraternitatis de donat. Alex. cons. 29. vol. 1. Mã dell. cons. 71. nu. 3. & quo præcipuus administrator, & dispensator reddituum ecclesiarũ, sit Episcopus, Arch. in c. in laicis 16. quæst. 7. c. prçter hæc 32. dist. c. in canonibus č. in sacris & similiter 16. q. 1. & tex. in c. de xenodochijs
2 de religiosis domibus, nec laici habent aliq̃ ius in Ecclesijs nisi ex gratia ordinarij loci, Abb. in c. abolende de sepulturis post Arch. in c. præcipiendum 13. q. 2. & Siluester verb. sepulture §. 3. nec possuut deputare ministros in Eccle-
3 sia contradicente Episcopo, Inno. in c. cum venerabilis in fine de exceptionibus, quemadmodũ nec illos expellere, c. contra sanctorum c. laici c. inuẽtum est 16. q. 7. propterea ex supra dictis in anno 1600. fuit resolutum in Cur. Archiep. cũ quodã Magistro Ecclesiæ Spiritus sãcti huius Ciuitatis Neapol. cõtra quẽ fuit lata
4 sentẽtia excommunicationis ex quo renuebat de reditibus Ecclesiæ soluere mercedẽ prædicatori, quæ decisio recipit fundamentũ ne dũ ex supradictis, verũ etiã, per tex. in c. cũ laicis de rebus Ecclesiæ nõ alienandis, vbi de rebus Ecclesiæ nulla prouisio spectat ad laicos.

SVMMARIVM.

1 *Thorus separatur ob fornicationem.*
2 *Vxor non tenetur sequi virum vagum nisi statim sit rediturus.*
3 *Vxor non cogitur redire ad maritum, vbi fornicatio est notoria.*
4 *Vbi notoria est fornicatio authoritate legis diuertit vxor.*
5 *Non dicitur diuertisse qui statim redijt.*
6 *Vir priuatur dote si male tractet vxorem.*

Mulier que diuertit à marito propria authoritate proper eiusdem viri fornicationem, an sit statim restituenda.

DECIS. CC.

1 FVit pluries tentum pro affirmatiua, nam fornicatio tam mariti, quam vxoris est iusta separandi thori causa, canon. in cap. quæsiuit de diuort. c. ex litteris eod. tit. c. quemadmodum de iur. iur. Soccin. Iun. cons. 32. lib. 2. Couar. 4. part. decret. de spons. par. 2. c. 8. §. 5. n. 8. & sequent. latiss. Farinac. agit de separatione thori q. 143. Thes. for. Eccles. de spons. & matr. cap. 24. nu. 111. Fachin. consil. 42. lib. 1. Decian. respon. 26. nu. 14. lib. 4. quod procedit siue fornicatio sit cum muliere soluta, siue nupta, Abb. vbi Vincen. Anibald. consil. 636. M. Anto. lib. 1. Variar. resolut. cap. 35 Seraph. in dec. 226. & ideo poterit vxor diuertẽs a viro, sibi dotem suam petere, & habere, Thes. decis. 130. nu. 4. & donationem propter nuptias lucratur, Gamma dec. 234. nu. 3. Seraph. dec. 13. 15. n. 1. vagum etiam virum non tenetur vxor
2 sequi nisi statim sit rediturus, Farinac. de delict. carn. quæst. 143. num. 283. iudicium tamẽ Ecclesiæ erit necessarium, cap. litteras de restitut. spoliat. Decian. resp. 68. num. 4. volum. 5. Mar. Anton. dict. resolut. 35. in fine, Clarus vbi Baiard. nu. 91. in §. adulterium, quamobrẽ si propria authoritate diuerterit vxor, debet
3 reddi viro quem dicitur spoliasse, nisi tamen notoria sit fornicatio, vel nisi possit in continenti probari, Abb. dict. consil. 636. Decian. dict. respons. 26. & 68. Menoch. consil. 850. alias refert causas ob quas non reddatur vxor marito, nam ad quid cogitur ad virum accedere vxor, quæ paulo post ab eodem possit diuertere, & hic est casus præcipuus, & singularis, quo spoliatus nõ debet restitui, cũ spoliatio fiat à iure cap. Agathosa 27. q. 2. c. dixit 32. q. 1. nõ solũ igitur, nõ cogitur vxor redire ad maritũ si notoria sit fornicatio ob confessionẽ mariti, vel ob cohabitationẽ, sed etiã si aliter constet de notoria fornicatione, quod postremum nõ probat Couarr. de sponsa lib. d. par. 2. c. 7. §. 5. nu. 12. in fine, & licet contrariũ, videlicet notoriã fornicationẽ nõ impedire restitutionẽ, latè probet Decian. prædictis in locis tamen sentẽtiã, Couar. sequitur Sãch. de matrim. lib.
5 10. disp. 12. n. 22. Farinac. d. q. 143. n. 63 §. No-
4 toriũ, etenĩ vbi notoria est fornicatio authoritate legis diuertit vxor, & licet alias nõ posset diuertere, q̃ tẽ secus est iuxta p̃dicta, nihilominus vbi discesserit, nõ cogitur redire, cũ etiã notorius defectus obstet agẽti interdict. recuperãde

in

in spiritualibus, Couarr. dicto §. 5. num. 10. & sequent. glos. & alij in dicto cap. litteras de restitut. spoliator. Menoch. de recuper. posses. remed. 1. num. 131. idem probat in continenti seuitia, & consanguinitate, Sanch. de matr. lib. 10. disp. 18. num. 2. vel minori ętate tempore matrimonij, Marsil. lib. 2. cap. 121. nu. 111. & sequent. quod si vxor sine culpa viri ab eo secędat, & postea velit redire debet recipi alioquin dicetur spoliata, quod intelligẽdũ, est
5 dato modico interuallo, nec enim dicitur diuertisse, quæ statim redijt, vt dixi cap. 8. late hoc probat Surd. de alim. tit. 1. quæst. 32. nu.
6 26. & sequente, & ideo licet vir priuetur dote qui male tractat vxorem, tamen secus est si re integra incipiat eum bene tractare, sic dicitur de filio ingrato pęnitentiam agente, & de filia, quæ redijt ad bonam viuendi consuetudinem, exuitquæ prauos mores, Surd. ibid. num 32. sic potest eum pęnitere, qui bonis cessit, videlicet incõtinenti, dum res est integra, Brun. de cession. quæst. 14. D. Const. de re integra quæst. 74.

SUMMARIUM.

1 *Male captus iustè detinetur.*
2 *Iudex aliquem indebitè carcerans tenetur in sindicatu.*
3 *Iudex malè aliquem inquirens tenetur ad dãna, & interesse.*
4 *Iudex punitur ob iniustam detentionem.*
5 *Iudex punitur si relaxet eum, qui de iure nõ erat relaxandus.*

An iniustè captus possit recommendari.

DECIS. CCI.

1 IN Cur. Archiepiscop. pluries fuit seruatũ interponi decretum informa .s. male captam iuste detineri quæ obseruantia sumitur, per textum in leg. finali §. finali ff. de eo quod met. caus. vbi Bart. & communiter Doctor. sic intelligunt pro quo Marsil. in practic, criminali §. 2. num. 38. dicit in materia capture, quando constat de veritate, non curãtur sollemnitates, nec iuris ordo, sed fit exequutio non obstante illarum prætermissione, idem Marsil, in l. patre, vel marito numẽ. 58. & sequente ff. de quæstionibus, quem sequũtur addentes ad singnlar 93. Cremens idem dicit Decius in cons. 149. num. 19. quod si captura fuit nulla ex defectu citationis, vel alio modo, & in rei veritate constat de debito non debet relaxari, sed confirmari, per dict. lege final. in §. finali, & allegat alios Doctores item Crauett. in consil. 46. num. 7. vbi carceratus nulliter, quando vigore illarum litterarum deberet carcerari non debet relaxari, sed confirmari, allegat doctrinam Angeli communiter receptam in l. si finita ff. de damn. in facto quem sequuntur, ibi Alexandr. & Cæteri idem dicit Crauetta in cons. 172. nu. 7. & alias allegat; & tanto magis monebat ad sectandum hanc opinionem, quia sępissimè in criminalibus receptum, est carceratum quomodolibet iniustè, si tamen ex alia causa posset carceribus mancipari, posse in eisdem confirmari, Franch. in decisio. 415. num. 3. Franciscus Marcus in decisione Delphinali 1061. parte 1. Rota in decisione 151. numero 5. part. 2. in Nouissima, Ioseph. Ludouic. in decisione Perusina 40. parte 1. & propterea, Farinacc. de delict. quæstio. 27 num. 155. voluit de facto in praxi ita seruari, scilicet quod quando captus pro aliquo debito, seù delicto arrestatur ad instãtiam fisci, pro aliquo alio debito, numquam audiuit admitti, per iudicem, qui arrestauit hanc exemptionem, quod scilicet prima captura est nulla, & indebita, & si procuratores, vel aduocati vellent esse pertinaces in illam substinendo, essent ab eodem iudice reputati cauillosi & calumniosi, prout etiam, & idem in debitore in debite capio, qui si arrestaretur ad ad instantiam aliorum creditorum, numquam parirer ipsum vidit relaxatum nisi dictis creditoribus, qui arrestarunt satisfactis, vel concordatis, semperque iudices apud nos in occurrenti casu habeut in ore illud axioma, male captus bene detinetur, & secundum istam practicam tenuit etiam de iure Marsil. in tractat. de bannit. in verbo capti num. 5. vbi allegat plures concordantes, licet iudex aliquẽ
2 indebitè carcerari faciens, tenetur in sindicatu, puniturque vindicatorum arbitrio pro facti & personarum qualitate, glosa in l. 2. §. si. mili modo in verbo retinentis §. si quis cautionibus, quam glosa communiter approbatã dixit Bonacos. in commun. opin. parte 2. pagin. 9. columna 2. vers. 1. incipient carcerari faciens aliquem iniuste alios adducit concordantes, Asinius in pract. §. 32. num. 39. ampliatione, sequitur Paris. in tractat. sindica in verbo Carcer. & carceratus capit 2. an potest nu. 7. vers. Magistratus, quam iniustę detinetur, Conrad. in pract. tit. de captura nu. 3. fol. mihi 269. Marsil. in pract. §. constante num. 4. Cyril. in summa crim. tit. de pęna iudic male iudican. part. 3. §. 2. nu. 1. vers. exemplo enim graue est, & §. 3. n. 1. in fin. vers. ad interesse, etiam & Farinacc. loco cit. nu. 14. volui quod iudex aliquẽ indebite inquirẽs tenetur inquisito ad dãna & interesse, imò iudex qui indebite innocẽtẽ carcerat tenetur pęna calũniatoris, & sic

Aa 2 puni-

punitur ad similitudinem supplicij, quo puniendus erat captus si fuisset culpabilis, secundum Bald. in 2. per illum textum, Cod. de his qui latro, quem sequuti sunt, Paris. de Put. in tractat. indic. verbo captura cap. 2. incip. quia plerumque officiales num. 3. Marsil. in pract. 8. constante num. 3. Conrad. in practic. tit. de captura n. 2. in fine pag. mihi 266. Rolan. in consil. 17. num. 4. volum. 3 Cyril. in sũma criminal. titu. de pęna iudic. malè iudican. part. 3. §. 2. numer. 1. & num. 7. versicul. sed tamen idcirco non solum puniendus est, vt supra iudex qui mandat carcerari non carcerandum, sed etiam qui detinet, & non relaxat nõ detinendum & relaxandum, vt per Marsil. in pract. crimin. §. attingam num. 17. vbi allegat Angel. de malefic. in verbo pro quibus, & quolibet eorum num. 9. vers. & nota quod Bonacos. in commun. opin. par. 2. pagina 9. nu. 9. vers. 1. incip. carcerari faciẽs, vbi ait quod tenetur ad damna & interesse, per glosam quam dicit communiter approbatam in dict. l. 2. §. simili modo in verbo retentus ff. si quis caus. & sic vides, quod iudex punitur non solum propter indebitam carcerationem, sed etiam propter indebitam detentationem, vnde dato casu, quod captura fuerit iuxta puta praecedentibus inditijs decreta, si tamen post capturam appareat de innocentia rei, vel alia de causa de iure captus etiã iuste venit relaxãdus, & tunc si iudex illum non relaxat, tenetur ad dãna & interesse ac. & arbitraria puniendus est pęna, per pallegata, sicut punitur per indebitã carcerationem, & cet. & consequenter sicut punitur iudex non relaxans relaxandum ita & è contra punietur si relaxat eum, qui de iure relaxandus non erat secundum Angel. de malefic. in verbo quod fama publica praeced. num. 90. vbi quod isto casu tenetur iudex fisco vel creditori ad interesse, & quod ita in vrbe sepe praedicauit dum esset locum tenens senatorum refert, & sequitur Conrad. in pract. tit. de carceratione nu. 22. fol. mihi 277. colum. 2. vbi etiam allegat Bartol. in l. si quis vxori §. si fugitiuum ff. de furt. nec dissentit, Iodoc. in pract. crimin. titul. de relaxat. carcer. capit. 19. num. 3. fol. mihi 43. Foller. in pract. criminal. in 1. parte 2. partis principalis verbo, vel carcerentur num. 15. in fin. verso sed bene aduertat iudex fol. mihi 157.

(Margin numbers 4 and 5 in left column: 4 beside "to casu, quod captura fuerit..."; 5 beside "punitur iudex non relaxans relaxandum ita".)

SVMMARIVM.

1 *Per pacem resultat, vt tollatur inimicitia suspitio.*

2 *Testis qui alias fuit inimicus post reconciliationem à testimonio non repellitur, sed cõtrarium, vt nu. 3. & intellige vt num. 4. 5. & 6.*

Homicidium commissum contra amicum reconciliatum an sit proditorium.

DECISIO CCII.

Dixi alias occurisse in Curia Archiepiscopali disputare articulum si homicidium commissum ab amico recõciliato dicatur proditorium, & quia iterum accidit iterum repe-
1 tam, Dico igitur, quod per pacem resultat vt tollatur suspitio inimicitiæ, vnde sequuto aliquo delicto, nõ desumitur indiciũ contra inimicum reconciliatum, Plot. de in lit. iuram. §. 54. num. 5. vers. fallit primo, Grammat. vot. 34. num. 6. Follerius in practica criminal. in verbo recipiantur defensores vers. quod si non poterit Farinac. de indit. & tortur. quæst. 49. num. 109. vbi de communi, Decian. respons. 88. num. 12. volum. 3. Eugen. consil. 27. nu. 21. lib. 1. Honded. consil. 87. num. 101. volu. 2. qui loquitur in qualibet reconciliatione sequuta per conuersationem, ab solutionem obtentam à sacerdote, & per quęcumque alia, Bertazzol. consil. 157. num. 20. volum. 1. intellige procedere in reconciliatione antiqua, secus si de recenti reconciliatus fuerit nã præsumitur, ꝙ voluerit se vlcisci, Plot. in dict. §. 54. num. 5. Blanch. in lege final. num. 161. ff. de quæst. Paul. Merend. consil. 87. num. 6. & consil. 88. num. 50. tom. 2. crimin. Farinacc. in dicta quæst. 49. num. 110. vbi de commun. Iul. Feret. tit. de ferijs num. 157. in fine, de recenti autẽ reconciliatio dicitur post triduum, Archid. & Præpos. in cap. accuratores il 2. 3. quæst. 5. Sigism. in consil. feudal. 46. num. 27. dicit hanc communem opinionem, quam refert Iul. Clar. in quæst. 24. num. 6. sub vers. & ideo, & sequitur Farinacc. in dict. quæst. 13. num. 61. & post istos Riminald. Iun. consilio 88. num. 11. volum. 1. vbi dicit, & declarat, de recenti idest nudius tertius, & si iam dudum fuerit facta reconciliatio, inducatur obliuio, vt
2 nulla remaneat suspicio amicitiæ, hinc est quod testis qui alias fuerat inimicus post recõciliationem sequutam à testimonio non repellatur, Ant. Gomes. tit. de delict. cap. 12. num. 14. vbi de communi Michael. Grass. in commun.

mun. opinion. lib. 2. cap. 7. quæst. 32. Roland. consil. 24. nu. 31. lib. 1. Farinacc. in dict. quæst. 53. nu. 58. vbi de commun. Mascard. de probation. concl. 857. num. 48. vbi de commun. & concl. 899. num. 10. lib. 2. Rim. Iun. consil. 88. num. 11. volum. 1. quod Doctores admittunt in reconciliatione antiqua, Roland. dict. consil. 24. num. 34. volum. 1. Farinacc. consil. 40. num. 5. in fine, vbi de commun. & ibi Bertazzol. num. 63. qui alios concordantes allegant secus si de recenti quia testis inimicus reconciliatus, non reputatur idoneus Gomes dict. cap. 12. num. 14. vbi de communi, Couarr. pract. quæst. cap. 18. nu. 3. vbi de communi Farinac. dict. quæst. 53. num. 59. vbi de communi Riminal. Iul. consil 524. num. 38. volum 4. Bertaz. consil. 40. n. 63. inter consil. Farinacc. & cōsil. 474. nu. 26. lib. 2. inter eius cōsilia criminalia, licet Clar. in quæst. 24. nu. 6. in fin. §. fin. affir-
3 mat. quod etiam post mille reconciliationes inimicus testis, nec idoneus, nec omni exceptione maior reputari possit, primo intellige,
4 & declara opinionem Iul. Clar. esse veram si post reconciliationem sequuta fuisset alia causa inimicitiæ, vt idoneus testis non reputetur etiā si non fuisset de recenti Farinacc. in dicta quæst. 53. nu. 60. & idem annuit, vt ipsemet testatur Decian. in tract. criminal. par. 1. lib. 3. cap. 25. sub num. 27. & Bertazzol. consil. 474. num. 26. vers. præterea lib. 2. secus vero si post recōciliationem interuenerint actus amicabiles inter eos, vt quia offensus fuerit visus conuersari cum offendente comedēdo bibendo ridendo, & alia similia faciendo solita fieri inter amicos, quia tunc opinio, Clar. non est vera, cum intelligatur extinctus omnis effectus inimicitia, & talis inimicus reputatur idoneus testis, vt declarat Riminal. Iul. in cons. 88. nu. 17. volum. 1. secundo limita, & intellige, vt si inimicitia fuerit orta ex grauibus causis, tunc
5 reconciliatio non extinguat præsumptionem inimicitiæ, secus si fuerit orta ex leui causa, & reconciliatio fuerit recens, quia omnis effectus inimicitiæ dicitur extinctus, vt declarat Petr. de Surd. in consil. 40. num. 27. vol. 1. vbi in casu suo loquitur quando reconciliatio fuerit facta in carnis priuio, & offēsio sequuta fuerit de
6 Mense Maij. tertio limita, & intellige, vt resideat in arbitrio Iudicis, vt ex circumstantijs, & qualitatibus personarum, & inimicitiæ arbitrari valeat an testis sit repellendus, vel non, vt firmat idem Iul. Clar. in dict. quæst. 24. num. 6. vers. quod ego non credo, & Roland. dict. consil. 24. nu. 33. volum. 1. Eugen. consil. 63. nu. 46.

SVMMARIVM.

1 *Clericus contra laicum in testem non recipitur.*

2 *Amplia in crimine, pro quo laicus esset puniendus pœna sanguinis, & amplia, vt nu. 3. limita, vt nu. 4.*

An possit concedi licentia clerico deponendi in iudicio seculari contra laicum quando venit imponenda pena sanguinis super delicto in genere tantum.

DECIS. CCIII.

GRauis fuit controuersia proposita in Curia Archiepiscop. circa articulum illum si possit concedi licentia clerico deponendi in iudicio seculari contra laicum, quando venit impunenda pœna sanguinis super delicto, in genere tātum cum veritas per alios haberi nō posset; in quo articulo dicebatur de iure clarū
1 esse clericum contra laicum in testem non esse recipiendum, vt probat textus in cap. testimonium ibi testimonium clerici ad versus laicum, nemo recipiat, & ibi gl. & Archi. num. 3. in fin. prepofit. num. 11. quæst. 1. Abb. in cap. de cetero post num. 1. & ibidem Fel. ante nu. 1. Henric. Boijc. nu. 3. extra de testibus, Crot. in tract. de testib. num. 69. in princ. Alexandr. consil. 65. num. 7. lib. 2. Mars. consil. 123. num. 5. Natta consil. 39. num. 1. lib. 4 Foll. in pract. crim. in verbo concedatur repulsa num. 29. Nouel. reg. 216. nu. 7. Carauit. super ritu magne Curiæ Vica. 144. num. 5. vbi etiam, quod nec admittuntur, clerici isto casu cum licentia superioris, & quod ita seruatur Gram. consil. 3. nu. 8. idem Foll. in eadem pract. crim. in fragrantiam nu. 9. Alex. Strac. inter consilia crimin. diuers. 117. n. 34. lib. 1. & inter eadem consilia Iul. Scarlat. consil. 118. num. 27. Ferrans. Garz. consil. 124. nu. 31. eodem lib. 1. Viu. in com. opin. verbo testificari possint contra clericum laici in fine Montic. in suo repertor. test. verbo testes in criminalibus fol. 354. col. 1. vers. fin. & verb. clericus fol. 16. colum. 1. vers. 2. Mascard. de prob. lib. 1. concl. 366. num. 6. quod nomine verum est in crimine, pro quo
2 laicus puniendus esset pœna sanguinis, nam tunc eo minus ad testificandum admittitur propter periculum irregularitatis, etiam quod veritas aliter haberi non possit, quam per ip-
3 sos clericos, ac etiam, quod ipsi protestentur se subycere citra tamen pænam, ac intentionem sanguinis, nam ad huc eorum testimoniū improbatur, Felin. in dicto cap. de cetero nu. 1. versic. sed considera extra de testibus, Aret. ibidem

dem num.2.in fine, Gigas de crim lese Maiest. prob. quæst. 14. num. 1. & 5. Boss. in tit. de oppos. contra test. nu. 91. versic. vlterius, & procedere etiam clericis in minoribus constitutis voluit Corrant. in eius practica in tit. de testibus num. 77. adc, vt si examinentur nullũ indicium faciant, Natta consil. 394. nu. 3. vol. 2. Grammat. consil. 3. nu. 9. & sequente Marsil. consil. 123. nu. 6. sed redeundo ad propositam quæstionem videtur, quod vix ex notatis per Ferdin. Garsiam in consil. crim. diuersor. 122. vbi dicit posse clericum examinari contra laicum super aliquo actu remoto a maleficio, licet ex eo maleficium inferatur, quia attendi debet, quod principaliter agitur, non quod in consequentiã, l. si quis, nec causam ff. si certum petatur, & ponit exemplum in clerico testificante super recognitione hominis, faciunt adducta per nos in precedenti cap. & delictum in generali videtur causa remota, non proxima: contrarium fuit resolutum per curiam, & denegata licentia, cum in curia seculari procederetur criminaliter contra quędam furem, & aderant plura indicia, solũ desiderabatur probatio delicti in genere, ex quibus videbatur clericum esse causam propinquam, & non remotam mortis, & contra Garsiam tenet etiam Farinacc. de testibus, quæst. 61. nu. 73.

SVMMARIVM.

1 *Eximens captum è manibus satellitum, vel è carcere, qui fuerat conuictus, & condemnatus punitur pæna capitis.*

2 *Eximens à manibus satellitum debitorẽ quã pæna puniatur. & nu. 3. & 4.*

5 *Eximens se à manibus satellitum punitur arbitrio iudicis.*

Eximens se, vel alium è manibus satellitum, vel è carcere, qua pæna sit puniendus.

DECIS. CCIV.

1 QVoties quis è manibus satellitum, vel è carcere eripuit eum, qui conuictus, & condemnatus fuerat pæna capitali esse talem puniendum annuit tex. in l. cuiusque ff. ad l. iul. Maiestat. vbi Bart. num. 3. & affirmant Alex. in l. 1. §. pretor ff. Nequis eum, qui in ius vocatus est vi eximat, Guid. Pap. in decis. 519. Duen. in regula 281. Clar. in pract. crimin. §. fin. quæst. 68. vers. eximens de manibus Marsil. in lib. 1. in princ. ff. de quæst. Benedit. in cap. Rainutius in verbo mortuo, itaque num. 180. de testament. & quando quis è manibus familiæ, seu satellitum eripuit alicuius
2 debitorem, hoc sane casu puniri debet duplici pœna, scilicet versus fiscum, & creditorem erepti, vt in specie docuit Cagnol. in leg. 1. §. is videtur numero 27. ff. si quis ius dicent. non obtemperan. & quidem obseruatum fuit aliquando hunc eripientem fuisse
3 obuiolatam Principis iurisdictionem pœna mortis damnatum, vt tradit Carauita in Ritu 160. num. 2. quem refert Clar. in pract. crim. §. fin. d. quæst. 68. versic. eximens, aliquando, etiam damnatus fuit pœna pecuniaria, sicuti testatur Guid. Pap. in decis. 579. colum.
4 2. Erga creditorem vero huius erepti damnatur eripiẽs ad soluendum ipsi creditori, quod debebat ereptus ac etiam eius damna, & interesse præstare, sicuti scribunt, Cepoll. in cõsilio crimin. 14. nume. 4. Marsil. in singular. 137. Cagnol. in l. 1. §. is non videtur num. 27. ff. si quis ius dicent non obtemper. vbi testatur hanc esse ab omnibus receptam sententiam:
5 quoties vero captus ipse violenter se ipsum è manibus satellitum eripuit, hoc casu punitur iudicis arbitrio, vt tradit Iodoc. in pract. crimin. cap. 15. de citatione Reali num. 29. & sensit, Boss. in tract. caus. crimin. in tit. de captura num. 20. dum dixit, se ipsum eximentem mitius puniri, quam illum qui captum exemit & testatur Boss. ita seruasse senatum dum Cremonæ sederet, & sic seruauit Nostra Curia Archiepiscopalis in quadam facti contingentia, nam condemnauit quemdam clericum, qui è manibus cursorum dictæ Curiæ se exemerat ad exulandum per sex annos.

In materia tamen, & in supradictis casibus latè in facti contigentia, sunt videndi, Farinac. in sua pract. crimin. in tit. de carcerat. quæst. 32. num 62. cum sequent. Baiardus ad Clar. in quæst. 68. num. 35. & sequent. de Franchis in decis 442. Cabal. in resolut. crimin. casu 8. Foller. in cap. Regni, item caueant num. 14. & sequent. vide etiam, Viuium, in decisione 92. Amat. in decisione 104. Fuscus in singul. 50. lit. E. Boerius in decisione 217. num. 10. &
6 sequent. quos omnes collegit ad hoc eruditus D. Io. Maria Nouarius.

SVM-

SUMMARIUM.

1 *Stylus curiæ est attendendus circa iudicia.*
2 *Sententia lata contra stylum est nulla.*
3 *Potius est standum stylo quam consuetudini.*
4 *In his, quæ spectant ad litis ordinationem attenditur statutum, vel consuetudo, vbi causa agitur etiam respectu clericorum.*
5 *Actor forum rei sequitur.*

An Iudex delegatus debeat in concernentibus ordinem processus, seruare stylum loci, vbi litigatur.

DECIS. CCV.

IN causa Vicario Neapolitano huius Ciuitatis, per Sedem Apostolicam delegata accidit, quod pars aduersa à sententia contra eam lata non appellauit intra tempus decem dierum, iuxta terminos tex. in auth. hodie C. de appellat. cumque instaret esse audiendum ex eo, quod non fuerisset dies prolationis sententiæ intimata, sed tantum ad eam audiendũ citatus fuit dubitatũ quid iuris, & resolutio inoleuit esse excludendum, ex eo, quod stylus
1 ipsius Curiæ est citare ad audiendam sententiam tantum; Curiarum enim stylus, & consuetudo circa iudicia seruanda sunt, l. 3. §. fin. ff. de testibus, Guid. Pap. in prohem. decisionũ Bart. in l. 1. versic. 6. quæro ff. de summ. Trinit. & Fid. catthol. Dec. in cap. Ecclesiæ Sanctæ Mariæ num. 42. de constitut. Bellamer. in decis. 78. Marilian. in decis. 17. nam cum iudiciũ nascatur, vbi agitatur, legibus, & statutis illius loci subijcitur, vt per Cuman. in cõs. 139. vnde sententia contra stylum lata, est nulla l., pro
2 latam C. de sentent. & interlocutor. Cacher. in decis. 22. num. 6. Guid. Papa in decis. 292. num. 2. Cucch. institut. canonic. maior. lib. 1. tit. 8. num. 32. Gramm. ad vestr. in prax. Rom.
3 Iun. lib. 5. cap. 3. num. 5. & potius esse standum stylo, quam consuetudini dicit, Guid. Pap. in d. decis. 292. num. 3. sequuntur Veral. in decis. 88. num. 5. & in deci. 331. num. 2. lib. 3. Franc. Marc. in decis. 158. num. 5. vol. 1. Mastril. in decis. 1. num. 10. Anna in singul. 497. Viu. in decis. 297. num. 1. & 2. Gratian. in decis. 237.
4 num. 18. & quod in his quæ spectant ad litis ordinationem attenditur statutum, vel consuetudo, vbi causa agitur, habet locum etiam respectu clericorum, vt per Dec. in d. cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ de constitut. quia cum
5 lex canonica, quod causa ibi agitetur, secundũ Regulam, quæ est, quod actor forum rei sequatur cap. cum sit generale de foro competenti, videtur velle, quod secundum leges illius iudicij causa tractetur, vt latè Calder. in statut. Ciuitatis cauetur Ioan. Andr. in rubric. de constitut. in addit. ad specul. Anchar. in regul. ea quæ de regul. iur. in 6. Calder. in cons. 11. de constitut. dicens, quod tali casu clerici non ligantur statuto laicorum, sed arctantur ad obseruationem iudiciorum, quæ subeunt, vt refert etiam, Dec. in d. cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ de constit. vbi ad alia similia infert.

SUMMARIUM.

1 *Gratia non expirat per mortem Papæ, quod amplia, vt nu. 3. & 8.*
2 *Gratia perficitur per solam signaturam.*
4 *Gratia concessa à Papa, vel à Principe solo verbo perficitur.*
5 *In lingua Principis stat gratia, in scriptura testimonium, & in exequutione commodum.*
6 *Si Episcopus habet à Papa prouidendi potestatem tribus personis de tribus canonicatibus, & prebendis, si collato per eum canonicatu vni, ante vacationem præbẽdæ moriatur Episcopus, debetur illi præbenda proxime vacatura.*
7 *Gratia concessa de reseruando quatuor beneficia non expirat, quamuis Papa re integra decesserit.*
9 *Officia data à Rege non expirant eius morte.*
10 *Dispensationes matrimoniales commissę Vicario Episcopi, non possunt per eum expediri mortuo Summo Pontifice.*
11 *Respondetur contrarijs.*

Dispensationes matrimoniales commissæ Vicario Episcopi an possint per eum expediri mortuo Summo Pontifice.

DECIS. CCVI.

EXorta est difficultas in quadam causa in Curia Archiep. vertente videlicet, si mortuo Summo Pontifice, dispensationes matrimoniales commissę Vicario e possint ab illo expediri, & videbatur, quod sic, ex cap. si super gratia de officio delegat. in 6. vbi gratia non expirat per mortem Papæ, sequuntur Felin. in cap. licet vndique num. 1. de officio de leg. Affli&. decis. 128. Rebuff. in concordantis in rubrica de mandatis Apostol. §. 1. in Glosa verbo suis Pontificatus, Gomez. in tract. de expectatiu. & mandat de prouid. num. 133. versic. nam licet mandatum legatis, Mandos. in reg. 10. cancell. quæst. 2. num. 2. & per tot. & plena manu tradit Gabriel. lib. 6. commun. opinionum

num tit. de præbendis concl. 1. vbi ponit regulam cum pluribus ampliationibus, & limitationibus, ac declarationibus, Guttierez. lib.
2 1. practicar. quæstionum, quæst. 74. per totam, & lib. 2. quæst. 74. & 75. quod etiam procedit quamuis litteræ non sint expedite, sed sola supplicatio signata, enim gratia perficitur per solam signaturam, ac dicitur gratia per fecta ante literarum expeditionem, Rota decis. fin. nu. 3. & 4. de rescriptis in antiquis, Cassad. decis. 2. de pensionibus, num. 10. & decisio. 8. num. 9. de restitut. spoliatorum, Caputaquen. decisio. 267. num. 3. par. 1. & decis. 88. num. 3. par. 3. Puteus decisio. 275. num. 2. lib. 3. Felynus in rubrica de constitutionibus, numer. 5. Gomesius in regula de infirmis, quæst. 18. sub numer. 5. versic. non est dubium, & in regula de impetran. benefic. vacan. per obitum famil. Cardinal. quæst. 23. num. 2. Mandosius in regula Cancellariæ 27. num. 14. ad finem, Afflictus in decis. 253. num. 1. & 6. cum sequentibus. Gabriel. in d. conclus. 1. sub tit. de præbendis, num. 2. Rebuff. in concordat. in rubrica de mandatis Apostolicis, §. 1. verbo litteras, vers. ideo si moriatur Summus Pontifex, & in praxi 2. par. signature, numer. 15. in principio, immo gratia concessa à Papa scriptura,
4 & per solam verbalem collationem ius, acquiritur perfectum, quamuis traditio non sit subsequuta, Mohedanus decis. 9. vt lite pendente, Molina de primo genit. lib. 1. & cap. 7. sub num. 56. versic. nam si perfectionem essen-
5 tię, nam in lingua Principus stat. gratia, & in scriptura testimonium in exequutione commodum, Azebed. post alios in l. 2. num. 13. tit. 7. lib. 5. recopilationis, & ad puntorum principalis, quæst. facit, quod voluit, Rota decis. 19. de præbendis in nouis, vbi dixerit, quod sit
6 Episcopus habet à Papa potestatem prouidendi tribus personis, de tribus canonicatibus, & præbendis suæ Ecclesiæ si collato per eum canonicatu vniante præbende vacationem maioratur Episcopus nihilominus debebitur illi præbenda proxime vacatura, non gratia facta non eriperat per obitum concedentis, nec exequtoris dixit etiam Lapus allegat. 84. ad finem num. final. in fin. quod gratia concessa de reser
7 uando quatuor beneficia non expiret, quamuis Papa re integra dicesserit, Gemin. num. 9. versi. posset concludi, Franch. num. 11. in cap. 2. de præben. lib. 6. Gemin. in cap. si cui nulla post num. 2. eod. tit. Aeneas de Falconibus de reseruat. in 6. effect. quæst. 5. princ. num. 13. Si.
8 monet. de seruat. quæst. 47. num. 4. & non solum non expirāt gratiæ concessæ morte concedentis, sed neque exequutores dati super exequtione d. gratie cum talis datio exequutoris sit accessoria ad ipsam gratiam, cap. si super gratia officio deleg. in 6. & in terminis exequtoris data ad executionem pensionis, late
9 tradit Gigans, de pensionibus, quæst. 91. per totam, similiter officia à Rege concessa, non expirant illius morte, Franc. Marc. in decis. 780. ex num. 1. par. 1. Menoch. de arbitr. quęst. 69. a num. 8. Vantius de nullitate, ex defectu iurisdictionis delegate num. 704. late Barb. in l. quia tale, ex num. 84. cum sequentibus, ff. solut. matrim. sic etiam fuit resolutum in vna calaguritana canonicatus, sub die 1. Iulij 1592 coram R. P. D. Pegna, quod gratia expectatiue concessa à Gregorio XIV. 26. Septēbris, ann. 1591. cuidam Dionisiio Frances ad primam canonicatum vacaturum in Ecclesia Colaguritana, non fuerat extincta, nec reuocata per mortem Gregorij XIV. Pape, ex quo ipsemet fecerat dictam gratiam, & collationem cum clausula, ex nunc, prout ex nunc, & intrabat dispositio, tex. in cap. si super gratia, de officio delegat. lib. 6. vbi glos. verbo facta, Archid. num. 1. Ioann. Andr. num. 2. Gemin. num. 1. & 14. Franchus num. 4. Rota decis. 12. de off. delegat. in nouis, Aeneas de Falcon. de reseruat. 2. par. quæst. 5. princ. num. 4. versic. 4. quero, licet secus esset, si non ipse Papa collationem faceret, sed alteri committeret illam faciendam, & tunc locum haberet, tex. in cap. sicuti nulla, §. secus si super prouisione de prebendis in 6. & in hoc secundo casu procedunt DD. allegati per Gabriel. in lib. commun. conclus. in tit. de præbend. conclus. 1. nu. 5. neque est ommittenda lex Hispan. 42. tauri, alias l. 2. tit. 7. lib. 5. recopilat. disponens, quod licentia ad fundandum maioricatum concessa, non expirat per obitum Regis concedentis, quamuis ea impetrans vsus non fuerit, vt plenē explicant glosatores ibidem, & Molina de primogenit. Hispan. lib. 2. cap. 7. num. 62. Pelaaz. de maiorit. quæst. 10. num. 7. & quæst. 26. numer. 1. par. 4.
10 His tamen non obstantibus contrarium est verius, & sic fuit resolutum in Curia Archiepiscopali, vt scilicet, quod dispensationes matrimoniales commissæ Vicario Episcopi minime possint per eum expediri mortuo Summo Pontifice, per tex. in c. sicuti, §. secus de præb. in 6. vbi si pro prouisione facienda certæ personæ sit data potestas alicui executori illa expirat omnino si concedens re integra moriatur, Rota in decis. 12. de officio delegati, Dominic. in cap. si super gratia, versic. sed pone, quod Papa de officio deleg. in 6. Roman. in l. 2. §. sed si quis, ff. de donat. Ias. in l. more versic. item circa ff. de iurisdit. omn. iudic. Felin. in cap. relatum versic. limita istam limitationem de officio delegati, & fuit dictum, non obstare tex. in d. cap. si super gratia procedit quando gra-

gratia Summi Pontificis est iam perfecta, & datus merus executor, secus si adhibenda est causæ quognitio, coniam si ante, quam adhibeatur, moriatur Pontifex, expirat, ita tenet Baldus in l. ff. de constit. Princ. col. 1. versic. sed pone, quod Princeps, Dec. in rubr. de constit. num 41. Prępositus in cap. petisti 7. quęst. 1. Geminianus, & Ancharanus in dicto capitulo si supergratia, & in terminis decreti si in euidentem, vt non possit expediri à comissario, est decisio Peguerae 128. fundata in supradictis, nec similiter procedit in rescripto iustitiæ, prout tract. quia re integra expirat morte Papæ illa concedentis, cap. licet, 30. de officio delegati 6. ff. de iurisdiction. iudic. l. mādatum cap. mandati §. recte institut. eodem tit. text. etiam in cap. final. § officium, de officio delegati lib. 6. Iason, post Bart. & alios in l. more maiorum alias dicta l. & quia num. 5. & 6. ff. de iuris omn. iudic. vbi ponit quatuor ampliationes, & acto limitationes, vsque ad nu. 17. Franchus in cap. si à sub relegato, nu. 3. de officio delegati in 6. Mandosius in regula cancellariæ 10. q. 2. nu. 4.

SVMMARIVM.

1 *Terminum si præfixerit Iudex appellanti, & impeditus fuerit Iudex debet ei terminum duplicare.*
2 *Annus datur ad appellandum, & si adest aliquod impedimentum datur biennium ad prosequendam appellationem.*
3 *Quomodo sit probandum impedimentum ad hoc, vt terminus præfixus duplicetur.*

Terminus præfixus à Iudice appellanti, qui impeditus fuit, an debeat duplicari.

DECIS. CCVII.

1 Censuit in casu occurrenti Curia Archiepiscopalis, terminum esse duplicandum si ex causa iusti impedimenti termino prefixo, quis vsus non fuerit, ex eo, quod potest dari alia dilatio secunda, si iustum impedimentu m affuerit, quin probationes fieri potuerint in prima dilatione, l. oratione, ff. de ferijs, Iaſ. in l. fin. num. 23. 35. & 36. ff. eod. tit. Capic. in decis. 81. nu. 2. Benintend. in deci. 45. Gail. pract. obseruat. lib. 1. obseruat. 91. Lanfranc. in cap. quoniam contra in verbo dilationes, sub nu. 6. de probat. Isernia in constitut. Regni lite le-
2 gitimè contestata, siquidem videmus, quod à iure quis annū habet, & si est impeditus biennium ad prosequendam appellationem, Aut. ei qui C. de temp. appellat. idem ergo dicendum est in dilatione hac data ab homine, quæ loco termini iuris subrogatur, cap. cum sit Romana de appellat. ergo eius naturam sapere debet arg. l. si eum, §. qui iniuriā, ff. si quis caut. & sic tenēt in c. ex ratione de appellat. Innoc. col. 1. nu. 2. vers. item nota, & col. 2. Hostiens. col. 2. nu. 2. & col. 3. ante med. vers. & videtur, quod si postquam, nu. 4. Ioan. Andr. col. 3. nu. 12. vers. sed secundum Innoc. & nu. 14. Petr. de Anch. col. 1. num. 3. versic. 2. quæro, Card. Flor. col. 2. nu. 9. vers. quæro eo casu, & num. seq. Ant. de Butr. col. 2. num. 5. versic. quæro quarto, Imola col. 1. n. 2. vers. an autem detur, Io. de Anan. col. 2. num. 5. ver. nota, quod propter, Philip. Franc. col. 12. num. 61. & est communis secundum Panormit. col. 3. num. 10. vers. ad tertiam, licèt eam non sequntur, benè tamen eam sequitur; & communem ibi appellat, Dec. colum. 8. num. 13. vers. circa tertiam quæstionem, quibus adde Bellam. eandem firmantem deci. 592. licet deberet impedimentū
3 probari, aliter quā per iuramentum, vt post Panorm. in cons. 64. vol. 2. voluit Benintend. in d. decis. 45. & interuenire debere causæ cognitionem scripserunt Dec. in cons. 154. num. 19. Lanfranch. in d. c. quoniam contra in verbo dilationes, n. 9. & 10. vbi probari oportere per plures probationes, & si de facili haberi non possunt, solum iuramentum sufficeret, si esset persona honesta, & fide digna, Isernia in constitut. lite legitime contestata.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus non potest procedere ad priuationē beneficij canonici non residentis, nisi elapsis sex mensibus, & precedentibus tribus denunciationibus.*
2 *Mora modici temporis canonici absentis post sex menses eum excusat, quo minus possit Episcopus priuare canonicatu.*
3 *Minimum non habetur in consideratione.*
4 *Modicum, & nihil equiperantur.*
5 *Modicus defectus non vitiat rectum, nec leuis sollemnitatis ommissio obstet.*
6 *Ex transgressione in re modica, quis puniri non debet.*
7 *Modica res simoniam non inducit.*
8 *Minimum excusat à peccato mortali.*
9 *Pœna pro vulnere, non habet locum pro vulnusculo.*

An mora modici temporis canonici absentis post sex menses eum excuset, quo minus Episcopus valeat priuare canonicatu

DECIS. CCVIII.

1 EX dispensatione tex. in cap. tuæ de clericus non resident. & ex cons. Panor. 121.

depromptum est minimè posse Episcopum procedere ad priuationem beneficij canonici non residentis, nisi elapsis sex mensibus, & precedentibus tribus denunciationibus, quare orta est difficultas in Curia Archiepiscodali si modica mora post dictum tempus sex mensiũ
2 sit sufficiens ad prædictum effectum scilicet priuationis canonicatus, & ne gatiua inoleuit decisio, ex eo, quod minimum, & temporis modicitas non sunt habenda in consideratione, l. continuus ff. de verb. oblig. & paruum in-
3 teruallum non obest, l. duas, §. duo ff. de duabus reis modicum enim, & nihil equiperantur, c. de multa de præbendis, c. licet causam de probat. ibi nulla, aut modica; hinc enim D. Ioannes Maria Nouarius solertissimus adolescens,
4 scripsit in primo volumine votorum, gratiam non dici surreptitiam, non expresso vero be-
5 neficij valore in modico, nam modicus defectus non vitiat actum, nec leuis sollemnitatis omissio obest, Bar. & Bal. in auth. præterea, C. vnde vir, & vxor, & hinc Castrens. in cõs. 377. lib. 1. dixit, quod ex transgressione in re modi-
6 ca, quis puniri non debet, hinc modica res si-
7 moniam non inducit, cap. & si quæstiones ex-
8 tra de simonia, hinc minimum excusat à peccato mortali, qua propter si quis in modico transgreditur votum verbi gratia, quod emisit dicendi rosarium, omittendo vnum, aut alterum Pater noster, esset immunis à peccato mortali, Sotus de iustitia, & iure lib. 7. quæst. 1. art. 2. quod etiam extenditur ad iuramentum, nã non dicitur trangressor voti de non ludendo, qui luderet in parua quantitate, Nauar. in suo.
9 manuali cap. 12. num. 12. vnde pæna pro vulnere non habet locum pro vulnusculo, Alex. in cons. 104. vbi apostilla in verbo vulnusculum, & sic modica cutis scissura cum modico sanguine non est vulnus, Alex. cons. 100. nu. 8. Castrens. in cons. 377.

SVMMARIVM.

1 *Carceratus alit se ipsum.*
2 *Creditor tenetur alere debitorem carceratũ, qui sit pauper.*
3 *Debitor carceratus relaxari debet, quando creditor recusat illum alere.*
4 *Debitor carceratus alendus est etiam à cessionario creditoris.*
5 *Carceratus pro delicto alit se ipsum, sed si pauper sit alitur a Curia.*
6 *Carceratus tenetur ad impensam custodiæ, nisi sit pauper.*
7 *Accusatus pro quocumque delicto interim est alendus.*
8 *Damnatur ad mortem est alẽdus dum differtur sententiæ exequtio.*
9 *Ecclesia alit delinquẽtes, qui ad eã cõfugiũt.*
10 *Iudex excommunicatur si impedit, nè confugiens ad Ecclesiam alatur.*
11 *Monacus ali debet à monasterio.*
12 *Monacus acquirit monasterio.*
13 *Monasterium negans alimenta monaco, priuatur bonis sibi per monachum quæsitis.*
14 *Monasterium quando negat monacho alimẽta reponitur in alio monasterio, & ibi bona applicantur.*

Debitori carcerato an dentur alimenta à creditore.

DECIS. CCIX.

1 ET si carceratus debitor debeat se ipsum alere, l. quemadmodum, §. magistratus, ff. ad l. Aquil. §. si vnum in auth. vt cum de appel. cogn. §. si vero in auth. de incest. nupt. glos. in l. fin. in verbo cognoscere C. de erog. milit. Annon. Bar. in l. santum in fine ff. de rerum diuisione, Boer. in decis. 303. num. 2. vbi multos al-
2 legat. tamen si pauper sit, & non habeat de suo, tenetur is qui fecit illum carcerari, vt seruat nostra Curia Archiepiscopalis glos. in d. l. fin. C. de erogat. milit. Annon. Bar. in l. illicitas, §. ne potentiores col. pẽn. ff. de off. præsid. Ang. in l. minimè, C. de appell. Spec. in tit. qui filij sint legitimi § fin. nu. 20. Aretin. in §. fin. in fin. institut. de act. Guid. Pap. in decis. 211. num. 2. vbi refert sic seruare omnes Curias, Delphinat. Afflict. in dec. 71. Marsil. in pract. crimin. §. attingam, num. 74. late Corduba in l. si quis a liberis §. solent num. 37. ff. de liber.
3 agnoscend. vbi inquit, quod iudex possit carceratum relaxare si creditor qui fecit eum carcerari recusat alere, & num. 38. ampliat proce
4 dere etiam in persona cessionarij, & idem di-
5 cimus in carcerato pro crimine, qui proprijs expensis est alendus quando habet bona, alias si pauper sit alitur, vt tradit Afflict. in d. decis. 71. num. 2. Puteus de sindic. in cap. an carcera-
6 rius teneatur num. 2. & 3. vbi inquit, quod etiã custodiri bebet, Benincas. de paupert. in quęst. 7. in 2. speciali iudic. num. 6. & procedit in car
7 cerato, vel accusato pro quocumque delicto qui interim est alendus, Alber. in l. fin. C. de ordin. cognit. Gigans de crimine lesæ maiest. in tit. de pænis committent. quæst. 26. imò etiam
8 damnatus est alendus dum non exequitur sententia l. si victum ff. de re iudic. vbi glos. Imol.
9 & Ias. & sic etiam Ecclesia alit delinquentes, qui ad eam confugiunt, vt voluit glos. in cap. diffiniuit in verbo defendatur 17. quæst. 4. arg. l. præsenti in fine, C. de his, qui ad Eccles. confug. ad idem est glos. in c. fin. de regu. quam dicit singularem, Felin. in cap. ex rescripto in fine de iure iurando, Imol. in clementina

vnica

vnica de heret. Cordub. in l. si quis à liberis, §. solēt n. 46. C. de liber. agnoscēd. Boer. in dec.
10 303. num. 3. nec isto, tam iudex potest impedire absque periculo excommunicationis, Host. in c. inter alia de immunit. Eccles. Guid. Pap.
11 in decis. 121. & sic pariter dicimus in monasterio, qui monachum debet alere, Castrens. in cons. 76. num. 1. vol. 1. vbi mouetur duabus rationibus, primò quia monacus seruit altari viuere debet, cap. cum secundum de præbend.
12 secundo, quia acquirit monosterio, cap. cum olim de priuileg. & si monasterium deneget
13 alimenta priuatur his, quæ monchus acquisiuit, vt per glos. in cap. 1. in verbo languidus de infa. & languid. expos. vbi ait, quod impiè agit Abbas, si monacho non prouidet de necessarijs, Innoc. in cap. cum olim il 2. col. 2. de priuileg. specul. in tit. de statu monac. §. fin. nu. 30. vbi dicit, quod Episcopus reponet mona-
14 cum in alio monasterio, & illi applicabuntur bona acquisita.

SVMMARIVM

1 *Litis contestatio in iudicio restitutionis in integrum necessaria est.*
2 *Amplia etiam, quando petitur contra sententiam.*
3 *Litis contestatio non requiritur, vbi restitutio in integrum petitur incidenter.*
4 *Incidenter peti videtur restitutio in integrum quando petitur præparatoriè.*
5 *Incidenter peti videtur restitutio in integrum, quando petiuur contra interlocutoriam.*
6 *Dicitur incideuter peti restitutio in integrū quando petitūr per viam exceptionis, vel replicationis.*

An sit necessaria litis contestatio in iudicio restitutionis in integrum, quoties ipsa incidenter petitur.

DECIS. CCX.

QVamuis litis contestatio in iudicio restitutionis in integrum necessaria sit, vt habetur per Bar. in l. papinianus §. 1 ff. de minor. Bal. in l. in causæ, §. fin. ff. eod. & in l. ab hostibus, §. sed quod simpliciter num. 4. ff. ex quib. caus. maior. Bellam. in cap. coram num. 27. de restitut. in integr. & tex. est in l. nec non §. si cui in prouincia, ff. ex quib. caus. maior. & in cap. fin. de off. Iudic. ita, quod secundum Ioan. Andr. in addit. ad specul. in tit. de restitut. in integr. §. 1. in verbo, vbi procedit etiam
2 quando petitur contra sententiam, tamen in Curia Archiepiscopali fuit resolutum, & sic
3 obseruauit non esse necessariam litis contestatione, quando restitutio in integrum incidenter petitur, vt communiter concludunt Bart. in d. l. papinianus, §. 1. ff. de minor. Castrens. in l. nam, & postea, §. si minor, num. 2. ff. de iur. iur. Fulgos. in l. nec non §. si cui in prouincia ff. ex quib. caus. maior. Butr. in cap. 2. num. 10. de off. ordin. & in cap. causa, num. 8. de restitut. in integr. & dicit, quod tunc fit summaria cognitio, Franc. in cap. ex ratione, num. 58. de appellat. & ibi Præpos. num. 35. Cappella Tholos. in decis. 55. num. 3. Rodoan. de reb. Eccles. non alienand. in q. de restitut. in integr §. fin. nu. 1. & sequent. & est tex. expræssus in cap. fin. de off. iudic. cardin. in cap. 2 col. fin. de restitut. in
4 integr. & incidenter dicitur peti restitutio quanto petitur præparatoriè, Bal. in l. fin. nu. 4. C. de tempor. in integr. restitut. vel quando
5 petitur contra interlocutoriam, Cappella Tholos. in decis. 55. num. 3. quinimò Abb. in cap. ex litteris nu. 16. de restitut. in integrum dicit, quod quando petitur contra sententiam semper dicitur incidenter, & non requiritur
6 litis contestatio, & idem est quando petitur per viam exceptionis, vel replicationis, nam etiam dicitur incidenter peti, vt tradit Castr. in d. l. nam, & postea, §. si minor. num. 2. ff. de iur. iur.

SVMMARIVM.

1 *Exemptus alterius fideiussor potest conueniri in foro illius iudicis, in cuius loco se submisit.*
2 *Quilibet potest renunciare eius fauori.*
3 *Quiuis potest renunciare priuilegio fori, nisi clericus.*
4 *Nobilis an possit renunciare eius nobilitati remissiuè.*
5 *Laici fideiussores clericorum possunt conueniri coram Episcopo.*
6 *Obligatio fideiussoria est accessoria principali.*
7 *Regulariter fideiussor in duriorem causam non obligatur.*
8 *Exceptiones competentes principali competunt fideiussori.*
9 *Exceptiones rei eius personæ coherentes prosunt fideiussori.*
10 *Exceptio declaratoria fori competens familiari debet competere fideiussori.*

An exemptus alterius fideiussor possit conueniri coram Iudice eius pro quo fide iussit.

DECIS. CCXI.

1 PRo indubitabili habetur in Curia Archie. exemptū, quē pro aliquo fideiusserat esse conueniendum in foro illius Iudicis, in cuius foro se submiserat, pro qua obseruantia dicebatur, quod quilibet potest fauori suo

renunciare prorogando iurisdictionem alterius iuxta tex. in l. 1. & in l. 2. ff. de iudic. l. si cõuenerit de iurisdict. omn. iud. etiam non requisito suorum superiorum consensu, Abb. in cap. significasti num. 4. de for. competen. quiuis enim potest priuilegio fori renunciare, ex-
3 cepto clericos d. c. significasti, & cap. si diligen de foro competent. Gayl. lib. 1. obseruat. 40. num. 7. & latissimè probat Guttierez, de iurament. par. 1. cap. 16. ex num. 37. vbi etiam videan nobilis possit renunciare priuilegio suæ nobilitatis, ita vt pro debito ciuili possit detineri in carcere, de quo etiam est consulendus, Couarr. in cap. quamuis pactum 2. par. in init.
4 num. 5. Auiles in prohem. prætor. in glos. 1. num. 27. Anto. Gom. tom. 2. variarum capit. 11. num. 74. & l. 79. Taur. in princip. latissimè plures, referens Ceual. quæst. 688. ex princip. optimè, Perez lib. 4. titul. 2. l. 1. pag. 788. vers. quęri potest Matienc. lib. 5. titul. 17. lege 7. glos. 2. num. 6. hinc fit quod per eandem curiam laici fideiussores clericorum qui in foro Ecclesiastico se submiserunt carcerantur per cursores prædictæ curiæ, vt pęnam fideiussionis soluant, & eorum bona venduntur, per eosdem de mandato dictæ Curiæ, pro qua obseruantia facit, quod de iure communi laici possunt prorogare iurisdictionem
5 Episcopi, & se eius foro submittere, lege si qui l. Episcopales, C. de Episc. aud. vbi omnes nec requiritur licẽtia superioris laici, Bartol. in l. 1. §. & post operis ff. de noui oper. nũciat. Franc. Marc. in dec. 82. & dicit de Butr. in cap. 1. de iudic. per illum text. quod pactũ de respondendo coram iudice non suo factum in præsentia iudicis, submittit adeo quod non est locus pęnitẽtiæ: præterea adducitur textus Clarus in c. ex rescripto de iure iur. vbi laicus fideiussor clerici conuenitur, coram Episcopo propter iuramentum præstitum in fideiussione, vt quotidie fit, & ibi id notant, Abb. Ant. Imola, Petrus de Anchar. ad idem tex. in cap. fin. de foro competent. in 6. quinimo statuentes contrarium essent excommunicati in Bulla Coenę Domini, tamquam statuentes contra libertatem Ecclesiasticam, siquidem clerici nõ inuenirent fideiussores, & in carceribus macerarentur, non enim curia prædicta de facili solet admittere fideiussores clericos, tum quia non possunt comdenari nisi in quantum facere possunt, cap. Odoardus, vbi Doctores desolu-
6 tion. tum quia cum clerici fideiussores carcerantur, seruitium diuinum omittitur, & ratio supradictorum est, quia obligatio fideiussoria est accessoria ipsi principali, §. in omnibus institut. de fideiussoribus, vnde principali obligatione non subsistente, fideiussoria; corruit ea vero consistente naturam, & qualitates præcedentis obligationis induit, Borgnin. dec. 31. num. 5. par. 3. cum regulariter non possit fide-
7 iussor induriorem causam obligari l. grege §. illud ff. de fideiussor, specul. de competent. iudicis in additio. n. 26. in fin. Cancer. in 2. parte variarum cap. 5. num. 73. lib. 2. com. opinion. pag. 41. in fin. Anton. Gom. tom. 2. cap. 13. nu. 2. neque fideiussio prætenditur vltra contractus naturam, Burlat. consil. 193. num. 6. idcirco omnes exceptiones competentes principa-
8 li, competunt fideiussori l. 2. cap. quæ res pign. l. constitutionibus, C. de vsur. l. tam mandatori, vbi Bald. Cod. de non num. præcon. l. omnes ff. de exception. Magon. in decis. 110. nu. 3. declarat optime, Farinac. lib. 1. quæst. 34. ex num. 25. etiam inuito reo, Paris. consil. 121. volum. 1. num. 9. quanto magis illo postulante, glos. verb. competit l. tam mandatori, & l. si stipulatus esses de fideiussor. & multa exempla refert Marsil. in tract. de fideiussor ex nu. 268. qui amplè loquutus est teste, Bursat. con-
9 silio 193. num. 5. & pulchre, Magon. in decisione 110. ex num. 4. imò quod fortius est exceptiones rei eius personæ coherentes prosunt fideiussori, quando alias inutilis redderetut, exceptio, vel priuilegium reo competens, veluti quia fideiussor, si solueret repeteret soluta, a debitore principali, tunc enim reus ne iacturam patiatur potest in iudicio comparere suscepturus iudicium tamquam defensor necessarius, vel vt procurator in rem suam, ex l. idẽque §. generaliter, & ex l. fin. de fideiussor. §. quidam ff. mandat. tradunt Bartol. in l verum ff. pro soc. num. 3. & in l. cum filius §. 1. num. 2. vbi Alexander num. 6. Ias. num. 4. de verb. obligat. Bartol. in l. stichum §. quod vulgo nu. 2. de solution. Bald. in l. quoties n. 4. Cod. de præcibus Imperat. offer. Rebuff. in tom. 2. titul. de restitut. artic. 2. glos. 3. num. 5. Duennas regul. 330. num. 3. latè Guttierez de iurament. confirmat. par. 3. cap. 15. ex n. 15. asse ẽs huiusmodi cautelam probari in expressis terminis in dicta l. verum in vers. vidẽdum, vbi postquam dixerat, quod hoc beneficium est personale, & pro inde fideiussori non; datur subdit, sed si hic fideiussor socij iudicium susceperit proderit sibi, & ratio est, quia defendere est eãdem vicem, quam reus subite l. minor versiculo quoniã ff. de procurator. qui tex. inquit, defensor mariti, in amplius quam maritus facere possit non est condemnandus, & ibi glos. in vers. quam reus subire allegat. dict. l. verum §. 1. & alia iura ex quibus omnibus satis colli-
10 gitur, quod exceptio declinatoria fori competens familiari competit fideiussori.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Res prohibitæ alienari non possunt obligari, & pignori submitti.*
2 *Obligatio est actus per quem faciliter potest vera contingere alienatio.*
3 *Prohibita alienatione censetur prohibitus omnis actus per quem alteri queritur ius Dei.*
4 *Lex resistens translationi dominij, resistit etiam obligationi.*
5 *In prohibitione alienationis Ecclesiasticæ rei, intelligitur etiam hypotheca.*
6 *Non dicitur alienatio, vbi non transfertur dominium.*
7 *Probibitus alienare bona censetur prohibitus ea obligare.*
9 *Exempla non restringunt regulam.*
10 *In generali obligatione bonorum non comprehenduntur bona prohibita alienari sub pęna.*
11 *Probibitus alienare bona ad quorum titulũ fuit promotus, & specialiter non potest obligare sine incursu censurarum Sacri Concilij.*

An prohibitus alienare bona ad quorum titulum est ordinatus, censetur prohibitus obligare eodem bona.

DECISIO CCXII.

Eleganter dubitatum fuit in Curia Archiepiscopali, an prohibitus alienare bona ad quorum titulum est ordinatus, vt habetur in cap. 2. sess. 21. censeatur etiam prohibitus obligare eodem bona, absque incursu pęnæ imposita in d. cap. 2. in fin. & primo videtur dicendum prædicta bona hypothecari nimimè posse, ex tex. express. in l. fin. C. de reb. alien. non alienand. per quem text. gloss. in verb. vel hypothecam in fin. tenet cum Bart. quod
1 res quæ prohibentur, vendi vel alienari non possunt obligari, & pignori submitti, & idem dicit Bartol. in l. quorum num. 1. ff. de pignor. quem refert Menoch. casu 432. num. 9. plures allegat Guttierez de tutel. 2. part. cap. 21. num. 2. Matienco lib. 5. recol. titul. 10. lib. 3. glos.
2 14. nu. 1. obligatio siquidem est actus per quẽ potest taliter vera contingere alienatio iure pignoris, l. 2. & l. 3. de distrac. pign. obidque prohibita censetur, arg. l. oratio ff. de sponsal. & benefacit pro hac opinione tex. in leg. 1. §. eam rem ff. quæ res pignor. obligari poss. cuius hęc sunt verba; eam rem cum quis emere non potest, iure pignoris accipere non potest; vnde supradictam opinionem tenent in terminis optime, Abb. in cap. 2. de feudis num. 7. & in cap. quod quibusdam num. 5. de fideiussoribus Iason in §. item si quid in fraudem num. 2. instit. de action. Tiraq. in legibus connubial. glossa 5. num. 10. Cancer. lib. 2. variarum capit.
3 12. num. 40. & dicit Alphan. numer. 50. quod prohibita alienatione, probabitus etiam censetur omnis actus per quem alteri quæritur ius rei, & per quem alienatio prouenire potest, & vt etiam tradit Dec. consil. 445. num. 26. & & cons. 485. num. 11. & consil. 299. numer. 2. Beccius consil. 25. num. 2. Menoch. consilio 116. num. 15. Hadrianus Anigo. in allegationibus super Padina de torres de violada num. num. 2. Surdus decis. 278. num. 2. vnde ait Soc
4 cin. in l. 1. num. 3. ff. de condic. indeb. quod quando lex resistit transationi dominij, resistit etiam obligationi antecedenti, quod pulchre similiter tradit, Tiraquel. de retract. lignag. §. 1 glossa 13. num. 14. & in legibus connub. in gloss. 8. num. 192. ex quibus optime infert Couarruuias lib. 2. variar. cap. 16. num. 7. in prohi
5 bitione alienationis rerum Ecclesiæ, etiam hypothecham contineri licet ea expressim non fuerit prohibita in cap. nonnulli, de reb. Ecclesiæ non alienand. dicendum ergo videtur pignori & obligationi submitti non posse bona ad cuius titulum quis est ordinatus, quin subiaceat obligans pęnis dict. Concilij: contrariam, tamen opinionem, quod obligans prædicta bona non incurrat dictas pęnas, probatur satis aperte in l. 1. C. de fund. dotal. vbi per alienationẽ intelligitur actus, ex quo dominium transfertur ait Imperator in hęc verba: est tamen alienatio omnis actus per quem dominiũ transfertur; vnde scribentes colligunt non di-
6 ci alienationem vbi dominium non transfertur, Alexander consil. 41. vol. 6. num. 5. cum igitur, ex sola obligatione non transferatur ipsum dominium, dicendum videtur eam non dici alienationem, ita censet dilect. de Aret. testament. titul. 8. 5. num. 4. idque expressius, decisum extat in l. alienatum 66. ff. de verbor. signifi., & præsertim in pęnalibus id procedere affirmant Doctores asserentes prohibitum vendere, vel alienare; ante ipsius rei traditionem non cadere à iure suo, quamuis clausula constituti, vel præcarij adhibeatur in contractu obligationis, vt ex magis recepta opinione tradunt latè Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. glossa 2. & num. 44. & de iure constit. 3. parte limit. 26. & princip. Clar. in §. emphyteusis, quæst. 3. num. 3. Caual. Milleloquio 93. vnde cum hypotheca non transferatur dominium,
8 ideo hypothecans rem non dicetur eam alienare, nec incidere in pęnas contra alienantem inflictas, pignoris itaque obligatio non est pro-

priè

priè alienatio, Clar. §. emphytheusis quæstio. 18. huiusmodi autem opiniones ex diametro pugnantes intendens ad concordiam reducere glos. in verbo hypothecam in dicta l. final. C. de rebus alienis non alienand. & glossa in verb. est autem in dict. l. 1. C. de fund. dotal dicit dicta l. final. intelligendam esse de alienatione largo modo accepta contraria, vero iura de alienatione propriè est strictè sumpta, quo pacto qui obligat rem non dicetur eam alienare cum per ipsum actum non transferatur dominium quam concordiam, & veram resolutionem ad prædicta iura sequuntur Alberic. in dict. l. final. num. 1. & Bald. ibi num. 1. & 6. Paul. de Castr. num. 2. Salicet. num. 1. in fine dicens id esse receptum, & menti tenendum quam etiam opinionem tenet Felin. in rubr. de fid. instrument. num. 4. Beroi. in cap. nonnulli de rebus Ecclesiæ non alienand. numer. 21. & plures quos referunt, & sequuntur Matienc. lib. 5. titul. 10. l. 3. glos. 14. num. 2. Spin. in specul. testament. in glosa 18. ex num. 75. & Pinel. in l. 1. & 3. part Cod. de bon. matern. num. 18. & 19. qui appellans hanc receptissimam opinionem pugnat contra Alciat. in leg. alienationis verbum ff. de verb. signif. dicentē alienationem proprie appellari ex hypotheca vel seruitute absque translatione dominij aduersus tamen hanc glosę solutionē etiam insurgit, Pinel. in dict num. 19. asserens obstare contra illam ad huc tex. in d. l. fin. cum namque loquatur in distincti de omni dispositione legis, vel homini vniuersaliterque disponat comprehendi hypothecam sub alienatione nō est cur improprietur, cum non ita indistinctè, id affirmaret, si proprie alienatio non esset, ex quo sibi videtur dura decisio illius legis, tam indistinctè loquentis obstantibus ei multis, tam ex supracitatis, quam alijs adductis à glosa & Doctoribus nec similiter ei placet, quod ad dicta l. 1. Cod. de fund. dot. respondeat glosa, & Doctores, dum intelligunt eam, l. qua si loquatur tantum, de alienatione proprie, & strictè sumpta, cum in materia illius legis, & tituli de fundo dotali non tantum prohibeatur alienatio cum transatione dominij, sed etiam sola hypotheca, vt in prin. inst. quibus alien. licet, & in l. 4. ff. de fund. dotal. & ideò in dict. l. 1. dum explicat alienationis verbum, & trāsationem dominij intelligi debet, vt nō loquatur restrictè nec excludat, quin alio modo alienatio dicatur tum ex dict. l. fin. quam ex alijs iuribus in eodem materia dictæ legis primæ qua retēta, consideratione minimè etiam admittenda est alia ipsorum iurium concordia, quod scilicet alienationis appellatione in materia fauorabili contineatur etiam hypotheca, & sic procedat dict. l. fin. non vero in materia pęnali stricta, & odiosa, de qua loquitur dicta l. 1. quam interpretationem adhibet, glos. verb. hypothecam in dict. l. fin. Cod. de rebus alien. non alienan. & ibi Cyn. Bald. & alij Couarr. lib. 2. var. cap. 16. num. 7. Molina de primog. lib. 1. cap. 20. num. 16. & in num. 17. qui in huins rei confirmationem allegat Bald. in l. voluntas num. 11. C. de fide commun. dicentem, quod si tractetur de pęna verbum venditio summi debet stricte, si vero fiat sermo de fauore latè accipiendum sit, qua ratione emphyteutam locantem ad longum tempus non incurrere in caducitatis pęnam dixit Bero in cap. nonnulli num. 32. de rebus Ecclesiæ non alienand. Caualin. in Milleloque 213. Pinel. in l. 1. 3. part. Cod. de bon. mater. numer. 64. vers. illa tamen nulla si quidem adest diuersitatis ratio, vt supra ex Pinel. dicebatur quare in præfata l. fin. Cod. de reb. alien. non alienan. amplia qua si in materia fauorabili debet fieri interpretatio in dict. vero l. 1. Cod. de fund. dotal. stricta quasi de re odiosa præterea quod exemplum adductum de emphyteuta locante ad longum tempus in requisito domino, vt nō incidat in pęnam non est omnino verum, imò contraria opinio scribentiū consensu videtur magis recepta, vt colligitur ex Dec. consilio 203. Iul. Clar. in §. emphyteusis, quæst. 19 in fin. & in §. fęudum quæst. 33. Molin. in dicto lib. 1. cap. 21. ex num. 15. & 20. Anton. Gom. in l. 40. Tau. num. 84. vers. sed his non obstantibus, Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gloss. 14. ex num. 82. Ioan. Mantiec. lib. 1. recollect. tit. 11. l. 7. glosa 1. num. 13. Couarr. lib. 2. variar. cap. 16. ex num. 1. vnde ego aliter phylosofandum esse censeo pro ipsarū legum cōcordia, vt scilicet regula illa dictæ legis finalis, qua cauetur cum non posse rem pignori, vel hypothecæ dare, qui nec distrahere intelligatur, quando agitur de speciali alicuius rei pignore vel hypotheca, tunc quidem, qui rem prohibitam alienari specialiter, obligat incidit in pœnas prohibitionis minime vero, quando eam alienat sub generali bonorum obligatione in quo casu procedit decis. dictę legis primæ, Cod. de fund. dotal. & quamuis hanc distinctionem probari expresse in §. si autem creditor in fine in Authen. de Ecclesiastic. Reb. non alienand. asserat, Menoch. de arbitrar. casu 428. num. 3. mihi tamen elegantissimè, id probatur, ex celebri doctrina Beroij in capitul. nulli de reb. Ecclesiast. non alien. numer. 22. sub his verbis, hic confirmo per dict. l final Cod. de reb. alien. non alien. vbi si lex. vel testator, vel cōtrahentes alienationem prohibeant censetur enim prohibuis se pignus, & hypothecam specialem non autem generalem, & cap. & Paulo inferius dicit, quod dict. l. final. solum de hy-

hydotheca speciali loquatur suadetur, ex omnibus alijs exemplis positis ibi quæ loquuntur solum de his causis in quibus ius in re acquiritur & transfertur, ergo & in exemplo de hypotheca debet intelligi de illa, per quamuis re
9 acquiritur, & quæ est magis propinqua pignori, & licet exempla non restringant regulam, & verba generalia, quin illa comprehendi possint, tamen restringunt, vt non comprehendantur maiora, & dissimilia expressis, iux. tex. in l. fin. §. cui dulcia ff. de vino tritico, & oleo cap. sedes de rescript. & hinc dicit Guttierez in lib. pract. quæst. 115. num. 1. quod in gene-
10 rali obligatione bonorum non comprehendũtur bona prohibita alienari sub pęna ad quod est etiam videndus Dec. conf. 645. num. 9. & plures ad id refertur Anton. de Fano in tract. de pignor. 2. membro var, cap. 16. num. 7. asserens, quod specialis hypotheca plus afficit rẽ quam generalis, seruus siquidẽ specialiter hypothecæ obligatus non potest manumitti, si vero generalis sit hypotheca iure manumittitur l. 3. C. de seru. pign. dat l. penul. ff. in quibus pign. tacit contrah. Alex. consil. 16. volu. 2. num. 4. ex quibus fuit resolutum, quod prohibitus alienare bona ad quorum titulum fuit promotus, ea specialiter non potest obligare sine incursu censurarum concilij bene tamen potest ea generaliter obligare per rationem dictam cum in generali obligatione non comprehendantur huiusmodi bona ad quorum titulum fuit promotus per supradicta.

SVMMARIVM.

1 *Decisio quæstionis, & redditur ratio decisionis.*
2 *Charitatis ordo, qui sit.*
3 *Adducitur dictum catonis ad propositũ quæstionis.*
4 *Maior pietas exerceri dicunt in consanguineos pauperes extraneos.*
5 *Legatum factum liuio si sunt tuo litij quorũ vnus est consanguineus præsumitur factũ consanguineo.*
6 *Adducitur pro confirmatione decisionis dictũ diui Augustini dicentis, qui vult filio exheredato hæredem facere ecclesiam quærat alterum qui suscipiat non Augustinum.*
7 *Male agit, qui exhæredato consanguineo extraneum instituit.*
8 *Peccat mortaliter, qui extraneos instituit ommissis consanguinei indicentibus.*
9 *Hæres institutus ab eo qui cõsanguineos pauperes habet tenetur hæreditatem eis restituere alias illam retinendo in peccato mortali existit.*

Gratificare quem debet Episcopus ex duobus præsentatis ęquè idoneis quorum alter est consangui neus patroni.

DECIS. CCXIII.

1 FVit resolutum esse gratificandum consanguineum patroni, ex regula illa vulgari, quod potius consanguineis danda est elemosina quam extraneis cũ teneatur quis diligere magis consanguineum, eique potius subuenire quam extraneo, vt refert Abb. in cap. 1. vt supra num. 19. de reb. Eccles. non alien. S. Tho. 22. quæst. 32. artic. 9. Siluest. verbo elemosina num. 4. Afflict. dec. 290. num. 10. Mantic. de coniect. lib. 6. tit. 3. num. 24. Mess. in pragm. conclus. 5. num. 105. Menoch. cons. 321. num. 3. Paul. Fusc. de visit. lib. 1. cap. 30. numer. 10. Roias de success. cap. 32. num. 5. & trad. glosa in verb. postulat. in c. qui escamus 42. distint.
2 vbi habetur quod charitatis ordo ita seruãdus est, quod primo consanguineis, & curę suę commissis egentibus quam extraneis fauendũ sit, Couarr. lib. 3. variar. cap. 14. nu. 6. vers. deinde hoc constat nec prudenter facit qui extraneum coniuncto præfert. optimè Rota decis. 639. num. 4 in 1. par. in nou. vnde dice
3 bat Cato ignotum tu tibi noli præponere notis, quem ad propositum, refert Petrus Ferdinandus Villigas in stella clericorum fol. 5. facit primo Charitas enim præfert suos extrateis l. cum acutissimi, & ibi Bald. in 1. notab. c. de fideicom. & plura referunt Marc Salon. de pace ad l. Taur. in 5. par. l. 3. concl. vnica nu. 1504. humada l. 4. tit. 20. part. 2. in glos. nu. 1. valdes de elemosina 3. part. fol. 74. nam maior pietas exerceri debet in cõsanguineos pauperes quam in extraneos Tiraq. in præfat. de de priuileg. pro causæ num. 15. Surd. de alimẽtis tit. 1. quæst. 93. ex num. 2. Mantic. de coniect. lib. 8. tit. 5. num. 18 Cordou. quæst. 72.
5 in princ. vnde si lego Titio centũ, & sunt duo Titij quorum vnus est consanguineus præsumitur consanguineo legatum ita Matth. de Afflict. de iur. protomis. fol. 2. Surd. in dict. quæst. 93. numer. 4. & inde etiam est, quod si duo pręsentati à patrono sunt ęquè idonei, & alter ex eis sit de sanguine fundatoris Episcopus debet illum pręferre, ita pulchre Roch. de Curte tractat. de iure patr. verb. honorificum ex num. 45 Gregor. Lop. lib. 6. tit. 15. parte 1. in verb. Por. sic etiam executoribus testamenti discordantibus si vnus est cõsanguineus alter extraneus præfertur consilium consanguinei, Roman. 44. Palat. Rub. in repet. capitul. per vestras §. 43 num. 8. par. 2. secundo

pro-

pro eadem sententia passim allegari solet illud memorabile dictum pietatis plenum ex tex. in cap. vlt. 17. quæst. 4. desumptum ex D. Aug. in sermone de vir. cleric. 52. ad fratres de heremo tom. 10. fol. 314. & opin. Garnoten. 3. par. cap. 177. quem etiam text. optimè ponderat Villadiego ad forum iugo lib. 4. titul. 4. in glos. l. 1. num. 7. quicumque inquit vult exheredato filio heredem facere Ecclesiam, quærat alterũ qui suscipiat non Augustinum, imò Deo propitio neminem inueniet, in tex. etiam in cap. si quis reliquerit 30. dist. habetur quod si quis proprios filios habuerit, & necessaria eis non præbuerit anathemasit; ergo à simili, qui exheredato consanguineo instituit extraneum videtur male agere, & contra obligationem, & inclinationem naturalẽ qua primo filij, deinde domestici, postea extranei in priori gradu necessitatis constituti subueniendi sunt, iux. glos. in verb. fideles in cap. si qui filij 30 dist. & glos. in verb. domesticos in cap. non satis 86. dist. & trad. Rip. de peste de præseru. num. 174. Medin. C. de ijs quib. est danda elemosina vers. inde oritur Alphon. Baldes in dict. fol. 74. & quidem graue esse videtur saltem de quadam æquitate, bona venientibus ab intestato auferri, vt inquit l. fin. Cod de test. milit. quam ad hoc alleg. Bal. in l. humanitatis num. 7. C. de impub. & alijs institut. & in l. fin. per tex. ibi cap. quorum bonorum, vbi inquit non stantibus ascendentibus, neque descentibus, successio consanguineis est quasi debita de iure naturali, & idẽ dicit glos. verb. debita in l. fin. C. de codicillis ergo eis non relinquere bona, sed extraneis non videtur iustum, sed ab omni prorsus æqui-
8 tate alienum, vnde instituens extraneos ommissis consanguineis indigentibus, facit contra officium pietatis, & peccat mortaliter ex Roios de success. cap. 32. numer. 4. Feder. in §. 1. num. 1. inst. de hæred. quæ ab intest. Didacus Perez in addition. ad segur. in l. cum patronus ff. de leg. 2. num. 44. vers. ad vnum tantum, & quidem insanum, & dementem præsumi illum qui facit hæredem extraneum exclusis sibi sanguine coniunctis de se non demeritis, censent, vt Alex. consil. 141. num. 8. vers. secunda coniectura volum. 1. Menoch. lib. 6. præsumpt. 45. num. 57. post Rodericum Suares alleg. 1. nu. 10. & 11. vbi plura ad id cumulat, quæ omnia adeo certa nostris Doctoribus
9 videtur, vt iudicent illum qui hæres instituitur ab eo, qui fratres seu consanguineos pauperes habet, teneri dictam hæreditatem eis restituere, nec eã in foro cõscitẽtiæ posse sibi retinere, quia aliàs in peccato mortale existeret, vt adnotauit glosa in lege 13. 4. titul. 6. lib. 3. Fori Roias in dicto capitulo 32. num. 4. Montaluus libro 3. titul. 6. De las herencias in leg. 13. in glosa verbo si el. quę muriere in fin. vbi allegat Ancharanum in regul. possessor de reg. iur. in 6. num. 20. & idem sequitur Petr. Peralta in rubr. ff. de hæred. inst. nu. 14.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia possunt resignari applelatione pendente & nu. 13.*
2 *Inquisitione pendente nihil potest innouari.*
3 *Accusatus de crimine pendente lite potest permutare, imò potest renunciare etiam post receptas probationes num. 4.*
5 *Resignatio beneficij potest fieri etiam non facta mentione inquisitionis, quod amplia etiam in crimine grauissimo, vt in crimine parricidij nu. 6.*
7 *Resignari potest beneficium post præsentatã impetrationem suorum beneficiorum factam ab aliquo.*
8 *Episcopus criminosus renunciat præposituram.*
9 *Appellatio suspendit iurisdictionem iudicis & sententiam ipsius si quo prouocatum est.*
10 *Appellatione pendente nihil est innouandum.*
11 *Sententia non priuat sine executione.*
12 *Collatio facta per priuationem ante transitum in rem iudicatam est nulla.*
14 *Pendente iudicio nullitatis, & iniustitiæ nõ potest dici vacare canonicatum, per priuationem.*

Beneficia an possint resignari pendente appellatione à sententia priuationis beneficiorum.

DECIS. CCXIV.

1 FVit pluries resolutum affirmatiuè, ex quo de iure est indubitatũ fieri posse; ita Rota dec. Crescent. decis. 227. Boer. decis. 205. Puteus decis. 223. & est mirabile cum inquisitione vel accusatione pẽdẽte nihil possit innoua-
2 ri, cap. olim, & ibi glosa de accus. glos. in §. 1. de hæred. institut. & in institut. Roman. in l. post contractum ff. de donat. & est communis
3 omniũ Doctor. sententia vnde accusatus de crimine, pendente lite potest permutare, Nauar. consilio 2. de accusationibus, & est communis
4 opinio, imò potest renunciare etiam post receptas probationes, & conclusum in causa, vt tenuit Ant. de Butr. in cap. dudum el 2. num. 11. vers. nota consilium de elect. & ibi Abb. colum. 4. vers. nota pen. & Anchar. in 22. nota Boer. decis. 206. num. 3. Rebuff. in praxi in titul.

tul. de mod. amitten benef. num. 51. Ferret. consil.283.num. 1. & hinc opinioni ad stipulantur placita Senatus Parisien. teste Ruffiniac. de benef. cap.26. num. 12. idque probatur in cap. dudum el 2. in fin. de elect. ibi, tandem cum non restaret nisi proferenda senten-
5 tia, fieri & posse huiusmodi resignatione, etiam non facta mentionem, de inquisitione, voluit Bisignet. in citata decisione 5. in Principis de sententia, & re iudicata, imò etiā
6 in crimine grauissimo, namque in crimine patricidij hoc firmat Gabriel. cons. 196. libro 1. nisi in illo crimine priuato beneficij ipso iure esset irrogata absque alia declaratione, cap. 1. §. sacri vbi Gemin. de homicid. lib. 6. Abb. in cap. inter circa fin. de excess. Prælat. Rebuff. praxi tit. de mod. amit. benef. num. 65.
7 ac etiam resignare post præsentatam impetrationem suorum beneficiorum factam ab aliquo, & iudicium ceptum, etiam si ex deductis veniat priuandus, vel verisimiliter existimet esse priuandum, vt tradunt Gemin. consil. 105. volum. 2. vers. quo ad primum cum alijs, vt per Ferratiuum caut. 44. prob. ad Ioan. Monach. in cap. Apostolicę nu. 10. de re iudicat. lib. 6. Boer. d. decis. 205. num. 7. vers. quamuis Sarn. de ann. quæst 42. colun. 3. vers. propositione, & est communis opinio, pro qua facit, cap. dudum el 2. de elect. vbi electus cessit iuri & liti cum non restaret nisi proferenda sententia, & cap. ex litteris de exc. præl. vbi Episcopus criminosus renunciat, & c. vlt. eod. titul. vbi Episcopus qui violauit interdictum cessit, & cap. cum nostris de concess. præb. vbi etiam
8 Episcopus criminosus renunciat præposituram, & cap. per tuas de Simon. & ita ad casū, propositū, quod possit resignari appellatione pēdēte, quia appellatio suspēdit iurisdictionē
9 iudicis, & sententia ipsius a qua prouocatū est, Lap. alleg. 2. Cardinal. Paris. consil. 12. n. 216. volum. 2. & consil. 98. num. 8. volum. 3. & cō
10 silio 280. numer. 23. volum. 4. & est communis omnium Doctorum sententia, & ideo appellatione pendente nihil est innouandum, Dec. consil. 197. Marsil. consil. 103. num. 50. & communiter alij: accedit, quia ęquiparantur ista pendente accusatio ne renunciari, vel post appellationem intermissam, l. postquam §. Imprator, vt leg. non caueat ibi Bartonam appellatio extinguit iudicatum, l. 1. ad fin. ff. ad Turpill. ideo spoliatus post appellationem restituitur, cap. si constituerit de accus. & sen-
11 tentia non priuat sine executione, c. grauem de excess. probat. & facit tex. in leg. qui a latronibus §. vult ff. de test. per quam leg. hoc
12 fuit determinatum, Parisijs hinc collatio facta per priuationem ante transitum in rem iudicatam est nulla, esto quod priuatus postea non appellauerit, vt fuit resolutum 29. Octobris 1540. coram Marsican. teste Mohedan. decis. 148. Put. decis. 30. lib. 1. & in vna Veronen. coram Ant. August. de mēse Decembris 1545. teste Cardinali S. Crucis decis. 1. manuscr. & ita expeditum, & indubitatum est in tota curia Romana, quod beneficia possint resignari ap-
13 pellatione pendente a condemnato ad priuationem beneficij, & possunt resignari ad fauorem etiam si habeatur notitia collationis factę per Papam in casu priuationis quare in vna canonicatus legionensis 15. Februarij 1593. coram Illustrissimo Arigonio fuit dictum, resignationem canonicatus factam post appellationem á comdemnato ex diuersis criminibus in pęnam perpetui carceris, & deportationis, & priuationis canonicatuum, & omnium beneficiorum, & admissam appellatione pendente, fuisse validam, & impetrantem à Sede Apostolica, esse excludendum sequuntur Antoninus de Butrio in consil. 43. numer. 41. Crescent. decis. 6. num. 3. de renunciat nec potest dici huiusmodi resignationem esse in fraudem collationis factę tamquam de canonicatu vacante per priuationē & merito non esse admittendum ad tradita per Butrium in cōsilio 43. quia Butrius loquitur in resignatione facta Papę secus, vbi tractatur de resignatione facienda in manibus eiusdem Pontificis, & pēdente iudicio nullitatis, & iniustitiæ non po-
14 test dici vacare canonicatum per priuationē Antonius August. dec. 3. lib. 1. Puteus decis. 30. lib. 1.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio non datur à sententia, qua quis profertur excommunicatus.*
2 *Appellatione pendente potest iudex denunciare excommunicatum.*
3 *Regulariter in omnibus casibus, in quibus nō licet appellare, ipsa appellatione pendente potest fieri exequtio.*
4 *Appellatur a sententia, qua quis excommunicatus præfertur.*
5 *Potentior est appellatio à sententia denunciationis, quam illa qui interponitur ante sētentiā excommunicationis.*
6 *Per appellationem suspenditur executio sententiæ declaratoriæ excommunicationis incursæ.*
7 *Refertur resolutio articulo.*

An declaratus excommunicatus ingerens se diuinis pendente appellatione efficiatur irregularis.

DECIS. CCXV.

NOn loquor hic de excommunicato se ingerente in actibus ordinũ, nam non dubitatur effici irregularem, sed de eo qui fuit citatus ad dicendum causam, quare non debet declarari incidisse in censuras; in quo articulo est
1 supponendum, quod quamuis à sententia qua quis profertur excommunicatus non detur appellatione ex tex. in cap. is cui §. fin. de sentent. excommunicat. in 6. Angel. in verb. excommunicatio el 3. num. 10. Cappell. Tholos. decis. 299. num. 10. Zerola in prax. Episcop. 2. par. §. appellatio vers. 9. quæritur vbi in num. 7. pulchram rationem assignat Abb. in cap. sæpe contingit num. 15. de appellat. Roland. consil. 77. volum. 2. num. 22. vnde appel
2 latione pendente potest iudex denunciare excommunicatum illumque priuare fructibus beneficij, per tex. in cap. Pastoralis §. verum de appellat. & trad. Lancel. de attent. 2. part. cap. 12. limita 21. ex princ. Guttier. lib. 2. Canon quæst. cap. 16. num. 23. Couarr. in cap. alma mater 1. par §. num. 4. vers. & esse hanc opinionnem, Cappella Tholos. decis. 300. vbi Aufrer. id optimè declarat cum regulariter verũ
3 sit, quod in omnibus casibus, in quibus non licet appellare, ipsa appellatione pendente possit fieri executio, ex glos. in verbo casibus in capitul. non solum, de appellat. in 6. Innocent. in cap. ab excommunicato de rescriptis, à sen-
4 tentia tamen, qua quis declaratur excommunicatus, aut in excommunicationem incidisse, regulariter bene potest appellari, & in hoc casu appellatio ex iusta causa interposita impedit denunciationem ex Gratian. in reg. 173. Zerola 2. part. §. excommunicatio vers. 6. licet pulchre Hunal. in l. 21. tit. 9. part. 1. ex num. 8. & optime in glos. §. num. 3. Nauar. in cap. cum contingat de rescript. in is causa, Felin. in cap. Rodulphus num. 43. de rescript. & in cap. cum non ab homine num. 12. de iudic. Franc. in cap. is cui §. fin. num. 2. vers. 3 limita de sententia excommunicat. in 6. Put. decis. 271. lib. 3. Gab. in suis com. tit. de reg. iur. cō-
5 clus. 3. num. 59. vnde potentior est appellatio à sententia denunciationis, vel declarationis, quam illa quæ interponitur ante sententiam excommunicationis, vt ex Card. in Clem. 1. §. si quis, quæst. 11. de sequest. poss. & fruct. & ex alijs ostendit Humada in dict. glos. 1. numer. 10. vbi in glosa 5. num. 2. ait idem esse in alijs censuris interdicti, & suspensionis, quæ licet non suspendantur per appellationem postea interpositam tamen suspenditur denunciatio, per dictam appellationem, & propterea cum insurrexisset dubitatio in Curia Archiepiscopali de quodam, qui fuerat ab Episcopo declaratus excommunicatus ab contrauentionem præcepti, sibi iniuncti sub pęna excommunicationis latæ sententiæ a qua appellauit, tamē si suspēderetur executio dictę sētētiæ declarato-
6 riæ & fuit resolutũ per appellationem suspēdi executionem sententiæ declaratoriæ excommunicationis incursę contentę non solum in iure, sed etiam in pręcepto hominis, ex doctrina Ancharan. Franch, Gemin. & reliquorũ in cit. eis cui §. fin. de sententia excnmmunicat. in 6. & idem Franch. in cap. pastoralis §. verum de appellationibus, & ex his fuit etiā resolutum talem declaratum ingerentem se diuinis non effici irregularem, & per textum in d. cap. rodulfus num. 43. de rescriptis.

SVMMARIVM.

1 *Regularibus non licet à suis conuentibus recedere absque licentia.*
2 *Non est petenda licentia ab eo ad cuius grauamen tollendum quis adit superiorem.*
3 *Religiosis licitum est appellare de grauaminibus sibi illatis.*
4 *Prælati irreligiosè valde faciunt, qui non admittunt appellationes factas.*
5 *Ordini fratrum prædicatorum interdicitur appellatio,*
6 *Vouens castitatem renunciat iuri, quod habet ad contrahendum matrimonium.*

Regularis qui absque mandato inscriptis sui superioris extra conuentum repertus fuerit, quo casu valeat ab ordinario puniri.

DECIS. CCVI.

SÆpissimè reperiuntur in hac Ciuitate Neapol. Regulares extra Claustra absq; licentia suorum superiorum regularium; quare fuit dubitatum si possint ab ordinario puniri, & fuit dictum quod Concilium Trident. in sess. 25. de regular. cap. 4. sic statuit nec liceat regularibus à suis conuentibus recedere etiam prætextu ad ad suos superiores accedendi, nisi ab eisdem missi, aut vocati fuerint, qui vero sine prædicto mandato inscriptis obtēto repertus fuerit ab ordinarijs locorum tamquam desertor sui instituti puniatur, quæ pœna non imponeretur à Cōcilio nisi propter graue pec

ca-

catum ex quo textu concilij infert Ioan. Romitez. de confirmatione ordinis Diui Iacobi cap. 14. in fine verſ. quarta declaratio non eſſe licitum alicui religioſo etiam ſi male tractetur confugere ad Prælatum ſuperiorẽ, ſine licentia Prȩlati inferioris propter eius auctoritatẽ, vel propter aliam cauſam, & tales confugientes puniri debere à ſuperioribus grauibus penis, cuius doctiſſimi viri ſententiam eſſe veram exiſtimo, quando cum ſcandalo regularis pergit ad ſuperiorem ſine licentia, non vero quando accedit ad ſuperiorem, vt ipſum a tali grauamine liberet, nã adiens ſuperiorẽ videtur appellare, nec vt ait Rodriquez tom. 1. q. 30. art. 3. credendum eſt cõcilium voluiſſe derogare, vel tollere iuſtam appellationem in tã
2 graui ratione fundatum, & præſertim, quod non ſit petenda licentia ab eo ad cuius grauamen tollendum pergit aliquis ad ſuperiorem, probat gloſa in cap. cum Paſtoris 2. quæſt. 7. vbi habetur, quod non eſt neceſſarius Abbatis conſenſus ſi quis voluerit ipſum Abbatem accuſare; præterea adire ad ſuperiorem ob iuſtum grauamen, habet vim appellationis apud religioſos, quam non videtur vitare, aut prohibere concilium, nec quod grauiter grauatus per viam iuſti grauaminis, & appellationis iuſte verbo, vel facto interpoſitæ poſſit adiræ ſuperiorem ad conquerẽdum de illo, cum hoc ſit obiuare etiam iuri naturali, vnde licitũ eſ-
3 ſe de iure religioſis ipſis appellare à grauaminibus ſibi illatis probant pulchre Rodriquez tom. 1. quæſt. 29. art. 2. trag. 2. 2. quæſt. 69. art. 3. Sot. lib. 5 de iuſt. & iur. quæſt. 6. art. 3. Rodriquez in ſum. de ordine cap. 13 num. 4. & probatur id ex tex. in cap. de priori de appell. vbi iubetur caſtigari priorem, qui appellationem non admiſit id, que etiam confirmatur ex quam plurimis iuribus eleganter relatis à Nauarro, qui eãdem opinionem defendit in cap. nullam 18. quæſt. 2. num. 51. dicente, Conciliũ Tridentinum non vetare appellare, ſed adire ſuperiorem, ſine licentia Prælati, quod longe eſt idem docet idem Nauarr. lib. 2. conſ. tit. de appellat. conſil. 4. num. 5. intelligendumque eſſe dictum concilium de illo, qui non grauatus ſine vlla appellatione adit ſuperiorem eo ſolo, quod pretendat licere ſibi adire illum ſine Prælati immediati licentia petita, ſaltem iuſta de cauſa, quod falſum eſt, & damnatur à prædicto concilio, vnde arbitratur Nauarr. quod licet ordinarius iuſte poſſet capere talẽ regularem per ſuum territorium tranſeuntem iuxta diſpoſitionem dicti concilij, non tamen iuſte retinere, nec punire ſi fidem faceret ſe grauatum appellaſſe, vel de grauamine proteſtatum iter arripuiſſe ad ſuperiorem, & ideo licentiam in ſcriptis non deferre ſecum, quia noluit eam ſibi concedere Prælatus a quo appellauit, vel iuſte metuit eam petere, vel quia ob appellationem, vel licentiæ petitionem in carcerem iniuſte coniectus fugit, quamuis autem hec ita procedant de iure fateor tamen cum Rodriquez tom. 1. quæſt. 29. art. 3. & in ſum. in fin. tit. de ordine iudic. cap. 13. num. 5. Couar. in pract. cap. 23. num. 6. verſ. 8. Zerola 2. par. §. regulares, verſ. 6. per quam ſancte in quam plurimis religionibus appellandi vſus fuit abiectus, nam quamuis fortaſſe accidere aliquando poſſit, vt monacus aliquis iniuria leſus affligatur, hec tamen damna, quæ rariſſime cõtingũt cũ pace, & quiete totius religionis compenſentur, cum illius neruus, atque decus in eo maxime conſiſtat, vt altiſſimo inter fratres, quæ ſua eſt profeſſio, vt inquit Sot. vbi ſupra planiter tractent, & tranſigant, nec ſe ſeculo prodant, aut ſaltem non facile cauſas ſuas extra religionem deducant, ex quo nõ leues perturbationes, ac iurgia oriũtur in grauiſſimum religionis detrimentum: aduertendum tamen eſt ex Nauarr. lib. 2. conſ. tit. de appellat. conſil. 4. quod id quod dicitur non licere religioſis appellare, quia illis interdicta eſt appellatio, intelligendum eſt quando non eſt exceſſus in correctione, & mandata, vel precepta ſuperiorum ſunt rationabilia, & legitime facta; ceterum ſi ſuperior in ijs deffi-cia t poteſt Religioſus appellatione, tamquam iuris naturalis ſubſidioſe tueri, nec obſtat capitulo ad noſtram de appellatione, nam ibi ſolum prohibetur appellatio ad defendendam nequitiam, & de non iniuſte oppreſſo; hic vero ſit ſermo de appellante iuſta cauſa, & de appellatione ab oppreſſo facta, & addit Nauarr. vbi ſupra numer. 6. irreli-
4 gioſe valde facere Prælatos quæ iuſtas appellationes à ſe oppreſſorum non admittunt, & debere acriter caſtigari, vt iubetur in cap. de priore de appellat. & iniquitatem iniquitati apponere eos qui non admittunt, nec dant licentiã proſequendi, & adeundi ſuperiores & peſſima malis accumulare, qui non ſolum negant prædicta, ſed etiam conijciunt in carceres duros inedia torquendos, donec appellationi renuncient, licet in conſtitutionibus Illuſtriſſimi ordini fratrum Prædicatorum interdica-
5 tur appellatio, nã qãuis oppreſſis ius naturale ſubueniat per appellationis beneficium, tamẽ quicumque poteſt, ſi vult, huic iuris naturalis ſubſidio renunciare, & eo ipſo, quod aliquis in prædicta religione profeſſionem emittit, & ſecundum illius ordinis leges & conſtitutiones viuere vult, huiuſmodi recurſum denegantes præterquam in capitulis, aut viſitationibus, videtur huic priuilegio, & fauori natu-

6 rali renunciare quemadmodum vouens castitatem renunciat iuri, quod habet ad contrahendum matrimonium, & manet alligatus ad viuendum in statu celibatus, & vouens paupertatem, renunciat libertati à iure naturali sibi concesse ad obtinenda, & possidenda bona temporalia, & adstringitur in paupertate perpetua viuere, & per obedientiæ votum, renunciet libertati iure naturali sibi competenti, & subditus & alligatus, aut religatus remanet; hoc ipsum dicendum est de appellationibus, post quam Bonifacius Papa Nonus quibusdã litteris dat. Romæ anno 1302. eas abstulit à prædicto Sacro Prædicatorum Ordine.

SVMMARIVM.

1 *De causa dotis potest incidenter cognoscere iudex Ecclesiasticus.*
2 *Causa dotis principaliter intentata potest deduci coram iudice Ecclesiastico.*
3 *Causa dotis est pia.*
4 *Vidua dicitur miserabilis.*
5 *Consuetudo tribuit iurisdictionem iudici Ecclesiastico.*
9 *Iudex Ecclesiasticus potest facile præscribere iurisdictionem secularem.*
7 *Qui alias est iudex, & iurisdictionem habet potest ex consuetudine acquirere iurisdictionem iudicani in casibus in quibus sua iurisdictio non extenditur.*
8 *Consuetudo causatur ex tacito populi consensu.*

An de causa dotis incidenter intenta possit cognoscere iudex Ecclesiasticus.

DECIS. CCXVII.

FActa separatione cuidam matrimonij, petita fuit restitutio dotiũ in Cur. Archiepiscop. vnde fuit dubitatũ, si dicta Curia esset iudex competens, in dicta causa ex fuit dictũ, quod sic, quæ opinio Dominorum iudicum potuit fundari auctoritate Innocent. in capit. de prudentia de donationibus inter virum, & vxorem, & ibi Abb. num. 7. Abb. in cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ de constitut. num. 16. & in cap. ex tenore num. 6. de for. competent. Imol. num. 4. & Camil. num. 89. Crot. num. 65. in l. 1. ff. solut. matrimon. vbi Alexander num. 14. Cardinal. in Clementin. dispendiosam 30. quæst. de indicijs, Guglielm. Benedict. in capit. Rainutius 1. par. verb. dotem, ei dederat num. 26. Couarruuias in 4. 2. parte cap. 8. §. 6 num 6. post princip. Bald. Nouell. in tract. de dote 9. par. 16. priuileg. Barbat. in c. ex litteris de pignor. num. 3. & quos allegat Antonius Gomez. in l. 50. Taur. num. 53. & eandem opinionem sequitur, & dicit cõmunem; Felin. in cap. licet ex suscepto num. 1. de for. competent. Stephan. Aufrer. in tract. de potest. Eccles. super laic. quæst. 27. nu. 21. Decius in Authent. quod locum ex num 4. C. de collat. & eam sequitur Mainer. in l. in ambiguis num 44. ff. de regul. iur Syluest. in sum. verb. dot. num. 14. vers. quartum, & eam communem opinionem appellat libro 3. tit. 1. l. 2. pag. 466. vers. dubitatur insuper, & ibidem Tabien. num. 21. & Armil. num. 26. qui omnes affirmant causam dotis principaliter
2 intentatam deduci posse in foro Ecclesiæ, & ad tenendum istam opinionem moti sunt aliquibus iuribus, & rationibus, & præsertim ex tex. in cap. de prudentia, & in cap. nuper de donation. inter virum, & vxorem, & in cap. ex litteris de pign. ex quibus iurib. intuenti satis constabit, iudicem Ecclesiasticum posse cognoscere inter laicos de causa dotis, etiã principaliter intentata, quia quando incidenter & accessoriè de causa matrimonij agitur, est casus constans apud omnes, ꝙ iudex Ecclesiasticus est competens in causa dotis, vt inquit Bulgar. in l. 1. num. 20. & Camill. num. 86. & Soccin. Iun. num. 132. ff. solut. matr. Ant. quę sed diuersi qq. cap. 29. num. 14. & quos allegat Gomez. in dict. nu. 53. & casus hic omni prorsus dubitatione caret, Secundo ad id allegari potest text. difficil. in cap. per vestras de donat. inter virum & vxorem, vbi tam magister R. quã ff. pauperes erãt & seculares, vt apparet ex eo, quia ista causa fuit agitata prius coram consulibus Ciuitatis Genuen. & de ea nihilominus principaliter agebatur, coram iudicibus delegati à Sede Apostolica, vnde illi iudices cognoscebãt de causa dotis principaliter, inter dictos laicos. Tertio id cõfirmatur, quia causa dotis est pia, ex l. cum his §. si in ea opi-
3 nione ff. de cond. indubit. & ibi late Ias. in §. si mulier num. 1. & tradunt, Alexandr. in l. si cum dotem §. eo autem tempore num. 10. ff. solut. matrim. & pluries in l. si constante numer. 18. eod. titul. Gullerm. Bened. in cap Rainutius, verb. soboles quam gesta 6. num. 5. Ant. Corduba declarat in l. si quis à liberis §. si vel parens n. 9. ff. de liber. agnoscent, Couarr. in 4. 2. part. cap. 8. §. 6. post princip. Didac. Spin. specul. testamen. in glos. 10. princip. ex num. 21. Palac. rub. in repet. cap. per vestras notab. 3. §. 12. num. 5. pag. 279. Tiraquell. in præfat. prie caus. num. 23. & quia causa dotis pia est, eidemque saltem ęquiparatur summariè, & de

de plano in ea proceditur, ex Tiraq. de priuil. pie cauf. priuil. 157. & 158. Euerard. in cētur. legal. loco 25. de dote ad piā cauf. Iodoc. Damhoud. in Enchirid. parium, aut similium in verb. dos, & pia causa ergo iudex Ecclesiasticus principaliter potest adiri in causa dotis etiam inter laicos, quam opinionē procul dubio recipiendam esse quando dos peteretur à
4 vidua, quæ miserabilis est, & dotis priuatio reddit eam oppressam, dicit Paz ni praxi tom. 2. prælud. 2. nu. 21. Quarto, & vltimo id probari videtur, ex vsu, & consuetudine aliquarum diœcesum, & præsertim in hac diœcesi in qua, vt cōstat ex plurimis processibus actitatis in Cur. Ecclesiast. causa dotis etiā inter laicos fuit, actitata coram iudice Eclesiastico partibus cōsentiētibus, & minime reclamātibus, & vsque ad diffinitiuam sententiā causæ peruētū fuisse, eamque executioni de mandatā extitisse per dictos Ecclesiasticos, ergo saltem in hac diœcesi dicendum videtur ex consuetudine legitimè præscripta, posse iudicem Ecclesiasticum ius dicere in causa dotis inter laicos prin
5 cipaliter mota, cum consuetudo iudici Ecclesiastico iurisdictionem tribuere possit, vt notatur in cap. si clericus laicum, & in cap. cum contingat de for. competent. & in cap. irrefragabili §. excessus de offic. ord. & tradunt Abb. in cap. dilectus num. 8. de appellat. Ias. in l. more num. 44. ff. de iuris omnium iudic. optime Auiles in cap. 2. prætor in glos. nu. 19. Couar. in reg. possessor. 2. par. §. 3. ex princip. Didac. Perez lib. 3. tit. 1. leg. 1. in glos. saluo si mostrare priuilegio pag. 465. Ioan. segura, Dabal. in director. 2. par. cap. 13. numer. 42. Matienz. lib. 5. Recollect. tit. 10. l. 1. glos. 19. num. 3. & in reg. cancell. 31. quæst. 4. num. 19. Roch. de Curt. in cap. fin. de consuetud. fol. par. 17. vers. 8. infertur Natta conf. 98. num. 4. & conf. 249.
6 nume. 2. iudex etiam Ecclesiasticus iurisdictionem secularem facile præscribere potest, quamuis non è conuerso, vt notat Aretin. in 2. notab. per tex. ibi in cap. significauerunt, & ibi Felin. num. 3. de iudic. quod mirum non est cum non solum iurisdictionem habenti, vt loquuntur iura prædicta, sed ēt nullā priuato penitus iurisdictionē habēti cōpetere possit, vt ex tex. singulari in d. c. cū contingat, & probat late Palatius Rubeus in repetit. ca. per vestras 2. notab. num. 27. pag. 253. Didacus Perez, vbi
7 supra non est ergo mirum, quod qui alias est iudex, & iurisdictionem habet possit, ex consuetudine acquirere iurisdictionem iudicandi in casibus ad quos sua iurisdictio non extenditur, vt probatur in d. c. fin. de offic. archidiac. & in cap. Romana, §. debet de appellat. in 6. in cuius ornatum est videndus, Benedictus in c. Rainutius verb. & vxorem nomine, Adelasiā num. 318. & l. cum prætor, §. iudicem, ff. de iudicibus, est namque consuetudo omnium iurisdictionum origo, forma, & principium, & ei sicut matri, & honor, & reuerentia debetur, vt dicebat Bald. conf. 439. vol. 5. circa medium volum. 3. relatus ab Aymon. consil. 238. num. 7. vnde prædictę consuetudini obtentę a iudice Ecclesiastico standum videtur, vt scilicet possit cognoscere de causa dotis inter laicos, etiam si in contradictorio iudicio huiusmodi consuetudo obtenta nōn sit, quia id necessarium non existit, vt ait Panormitan. dicens ita communiter receptum esse in ca. fin. num. 16. de consuetud. Nass. consil. 46. colum. 2. vers. nec supradicte decisioni, volum. 1. Aymon. consil. 55. numer. 6. Bursat. consil. 50. 27. Ioseph. Ludou. decis. 61. Perus. ex num. 8. Tiraq. de primogen. quæst. 91. num. 2. & quos refert Mascard. volum. 1. de probat. cōclus. 427. num. 3. Menchac. de succes. creat. §. 21. n. 114. latissime volum. 1. com. opin. pag. 35. in vero. consuetudo super aliquo. & hanc appellat veriorem, & magis communem opinionem, Decian. in consil. 41. volum. 2. num. 110. & ratio
8 ea est, quia consuetudo non causatur, ex facto iudicis, sed ex tacito consensu populi, vnde sufficit, quod qualitercumque consensus populi interueniat, siue sint actus iudiciales, siue extra iudiciales, vt optime tradit Abb. consil. 73. num. 11. volum. 2. imo nec scientia Principis in introducenda consuetudine exigitur, ex Abb. in cap. fin. num. 13. de consuetud. & ibi Barbat. num. 71. dicens commun. unem, & Alex. consil. 6. vol. 1. num. 4. & hanc opinionem sequitur Lancell. Galliaul. in conf. Alex. in præfat. 4. num. 22. Crauett. conf. 96. numer. 6. in fin. Mich. Gras. lib. 1. commun. opin. quæst. 8. num. 3. sibi contrarius in cap. 19. num. 3. & in dictionar. in verb. costumbre, vbi notat, quod in iurisdictionalibus requiritur scientia Principis.

SVMMARIVM.

1 *Abiuras de vehementi suspitione heresis non potest admitti ad audiendas confessiones fidelium, & quid de abiurante de leui nu. 8.*
2 *Abiurans de suspitione heresis, dicitur grauiter infamatus, imo etiam post abiurationem remanet infamia facti nu. 3.*
4 *Crimen heresis est publicum.*
5 *Abiuratio de vehementi obtinentium publica penitentia.*
6 *Qui abiurauit us etiam post abiurationem remanet suspensus ratione scandalo.*
7 *Hereticus formalis, qui prima vice abiurauit non efficitur inabilis ad beneficia.*

Abiu-

liceat de præscriptionibus huiusmodi autem & alia iura, vt inquit Trullo lib. 4. capit. 14. pag. 642. loquuntur iuxta praxim priscorum temporum antiquarumque constitutionum Ecclesiasticarum, quando vniuersa Monasteria iure communi Episcopis subijciebatur, nulli que aderant Abbates seu Priores ab Episcoporum iurisdictione exempti, imò eo tempore Episcopus in Diœcesi sua erat, quasi generalis, & admittebat ad professionem in Monasterijs, vt optimè annotauit Rodriguez in ar-
3 ticul. 1. nostris vero temporibus, vt ait Trullo, exemptionis priuilegio fere omnia Monasteria, & loca regularia gaudent, & idem affirmant Rodrig. in dict. quæst. 62. artic. 3. Fusc. de visitat. lib. 2. cap. 15. ante numer. 1. optime Cuchus in libro 2. institut. maiorit. tit. 6. numero. 68. Rodrig. tom. 2. quæst. 2. articul. 8. post principium, quod iuri consonum semper visum est cum succedente tempore experientia compertum sit regulares eorumque monasteria & capitula male tractari ab Episcopis, vt patet ex cap. nimis praua, & cap. nimis iniqua de excess. prælat. vbi describuntur viginti, & septem grauamina quę prælati Religiosis inferebant, & in clem. 1. eodem titul. Papa prouidet contra triginta grauamina per Episcopos, & alios superiores religiosis inferri solita de quibus alios allegans meminit Henri-
4 quez lib. 6. cap. 24. num. 7. in littera V vnde non solum antiquę, & modernę religiones, sed etiam si noua religio hodie fundaretur, facile similem exemptionem à iurisdictione Episcoporum obtineret à Romano Pontifice, vt refert Mandos. de sign. grat. ritul. de exempt. ab Episc. vers. antique igitur, & moderne fol. 121 & Cuchus dist. tit. 6. num. 69. & sic infert Nauarr. in cap. non dicaris 11. quæst. 1. num. 95. nullum esse monasterium in quo priuilegio, vel consuetudine non sit obtentum, vt Prælatus cognoscat priuatiuę ad Episcopum de omnibus delictis Religiosorum, & idem fatetur Nauarr. libro 3. titul. de Regular. consilio 58. uum. 2. saltem cum crimen non requirit depositionem ab ordine.

5 Nihilominus fuit dictum habere iurisdictionem in exemptos, & eos posse punire si prædicent absq; ipsius licentia vel Sedis Apostolicæ, iux. tex. in cap. excommunicamus il §. quia vero de hæretic. & glos. in verbo priuilegiatum in cap quod Dei de stat. Monach & tradit Pegna in direct. 2. par. cap. 12. comment. 11. in fin. pag 101. Viual. in 1. part. tit. de absolut. num. 26. Zerola in 1. par. §. prædicatio vers. ad tertium Rodrig. tom. 3 quæst. 32. artic. 1. latè Simonc. de Castr. instit. tit. 49. ex princip. Alphon. Castr. de iust. hæret. punit lib. 3. cap. 3. iuxt. fin. Paris. de Resig. benefic. lib. 3. quæst. 11. num. 18. Concil Trident. sess. 5. de reform. cap. 2. in fin. ex quo Concilio animaduertendum est, quod si regulares prædicant in Ecclesijs suorū Ordinum stante licentia, & approbatione suorum superiorū sufficit se præsentare, coram Ordinarijs, & ab eis benedictionem petere, & præsentare intelligitur personaliter iux. glos. in verbo prę sentari in Clement. Dudum de sepult. in Ecclesijs vero suorum ordinum non sufficit petere benedictionem, sed debet obtinere licentiam ab ipso ordinario, Rodriguez tom. 2. quęstio. 63. art. 11. vers. primum, quare contradicente autem Episcopo, nec in Ecclesijs Parochialibus, nec in Ecclesijs suorum ordinum possunt prædicare, vt habetur in eodem concilio in sess. 24. de reformat. cap. 4. Alphonsus de Terres de instit. Sacerd. 3. primo capit. is num. 12 trad. Rodriguez in dict. art. 11. vers. & similiter ait Rodriguez tom. 3. quæst. 2. artic. 5. & in artic. 8. quo Episcopi possunt procedere contra regulares, errores prædicantes de quo etiā Anton. inst. morali. lib. 2. tit. 6. n. 162. & idem Rodrig. in dicta quæst. 32. artic. 10. differe quod regulares puniri possunt ab ordinarij, si reuelationes aut miracula non authentica prædicent, & quod puniri possunt ab ordinarijs huiusmodi Regulares si prædicādo aliquid detrahāt Ecclesiæ vel Prælatis probat aliquibus iuribus, idem Rodriquez tomo 3. quęst. Regular. quæst. 32. artic. 2. Zerola in dict. §. prædicatio vers. ad sextam.

SVMMARIVM.

1 *Cappellanus debet esse actu Sacerdos.*
2 *Præsentandus debet esse actu Sacerdos tempore præsentationis.*
3 *Cappellanus infirmus tenetur per alium celebrare, vt fructus lucrifaciat.*
4 *Qui per alium facit per se ipsum facere videtur.*
5 *Verba illa qui celebret, in fundatione apposita quomodo intelligantur.*
6 *Beneficium simplex nō requirit residentiam.*
7 *Congregationis Concilij decretum, quando cappellanus est infirmus.*
8 *Testator in dubio præsumitur se velle conformare, cum dispositione iuris communis seu vniuersalis consuetudinis.*
9 *Datum ob aliquam causam repetitur, si adimpleri non possit ob infirmitatem recipientis.*
10 *Cappellanus censetur locare operas suas tam quam famulus.*
11 *Famulo infirmo non debemur salarium, sed non potest petere cibaria in modicas expenses, per octo, vel decem dies. nu. 12.*

Cap-

Cappellaniam habens cum onere celebrandi Missam, an teneatur illum per alios celebrari facere tempore infirmitatis ad intellectum tex. in c. significatum de præbendis.

DECIS. CCXX.

FVit dubitatum an sacerdos possidens cappellaniam cum onere celebrandi Missas, teneatur illas per alios celebrari facere tempore infirmatis, & aliter non faciat fructus suos, & fuit resolutum affirmatiue, ex eo, quod dictus cappellanus propterea debet esse actu sa-
1 cerdos, vt per se ipsum valeat missas celebrare, nam qui Sacerdos non est satisfacere non valet testatoris voluntati, & sic censetur exclusus, cum deficiat illa qualitas, & verba non cōueniant; quam sententiam adeo tenent, vt fir-
2 mant, quod præsentandus debeat esse actualiter Sacerdos tempore præsentationis, nempe Barbat. consil. 33. num. 6 & 7. lib. 2. Rocch. de Curte de iure patron. verbo honorificum nu. 21. Decius consil. 129. num. 5. Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par 1. quęst 7. prin. art. 27. num. 1. & seqq. Ripa in l. ex facto num. 31. ff. de vulgari, & ex Hispanis eam sequuntur Didacus Perez in l. 1. tit. 6. lib. 1. col. 245. vers. notabile est etiam dubium, Guttierez consil. 1. num. 11. & per totum, vbi satis ad longum defendere conatur, & iterum cōsil. 2. per totum Spinus. in speculo testamentorum glos. 4. principali num. 68. cum seqq. & propterea in casu
3 infirmitatis, vt cappellanus lucrifaciat fructus cappellę tenetur Missas per alium celebra-
4 ri facere, ex quo, qui facit per alium per se ipsū facere videtur, regula qui facit de reg. iur. l. 6. & Lapum sequitur Cardinalis in cap. de multa prope finem vers. quæro si habens de præbendis, & Felin. in cap. cum omnes ante num. 33. vers. & hoc procedit etiam si exordinatione testatoris, & Decius ibi in secunda lectura ante finem, vers. sed quando non esset necessaria, de constitutionibus, Ferret. consil. 112. D. Caro. in princip. lib. 1. istam etiam sententiam amplexa est Rota in vna Romana cappellanie 23. Ianuarij 1589. coram Pamphilio, & fuit etiam resolutum in vna lucana cappellanie 12. Decembris 1593. coram Gipsio, & in pluribus alijs, ac nouissime in Tiracon. cappelle 9. Iunij 1603. coram sacrato, vbi etiā fuit adducta alia ratio, scilicet, quod prædicta
5 verba, qui celebret totas Missas non respiciūt factum ipsum celebrationis ab ipsomet cappellano, nec obligationem Sacerdotij, sed potius sunt posita ad denotandum obligationem, & onus, quod ipse fundator cappelle imponebat & sufficit, quod onus expressum non sit ita impositum cappellano, quod per alium expleri non possit, & ideo cū dicta cappellania, quamuis auctoritate Episcopi fundata, sit benefi-
6 cium simplex, in quo ex generali totius vrbis consuetudine non requiritur residentiam, vt post Cardinalem tradit Imola in cap. fin. nū. 9. Abb. nu. 3. de clericis non residentibus Mandosius in regula prima Cancellarie quæst. 13. num. 7. & seq. in 2. editione, Menoch. de arbitrarijs casu 201. num. 75. & propterea dixit sa-
7 cra Congregatio Concilij sufficere, quod seruiat, & Missas dicat per substitutum, vt fuit etiam resolutum in vna Gienen. cappellanie 8. Iunij 1605. coram Lancellotto pręsertim cū fundator semper censeatur velle se conforma-
8 re cum dispositione iuris communis, seu vniuersalis consuetudinis l. 2. C. de hered. instituen. l. cum quidam §. quemadmodum C. de verborum signif. Bal. in l. præcibus n. 44. C. de impuberum Aimon. consil. 25. num. 15. Roias de successionibus cap. 32. à num. 11. cum seqq. Gutierez consil. 18. num. 7. Mohed. decis. 18. de caus. possess. Cesar. de Graffis deci. 1. num. 3. & in decis. 2. num. 7. de iurepatronat. Puteus decis. 197. num. 8. lib. 2. Rota decis. 11. num. 1. & decis. 550. par. 1. diuers. Spinus in terminis ferè loquens vbi supra num. 66.
9 Et ad supradictorum confirmationem facit, quod datum ob causam repetitur si adimpleri non potuit ob infirmitatem recipientis, l. si pecuniam in principio ff. de conditione causa data, sed redditus cappellanie principaliter dātur propter onus celebrādi Missas, ergo tēpore infirmitatis possūt, & debēt per alios ce-
10 lebrari: secūdo facit, quod cappellanus censetur locare operas suas, tamquam famulus, glos. in dict. cap. significatum, sed famulo in firmo
11 non debeatur salarium iuxta veriorem opinionē, Bart. in l. si vno §. iterum cum quidam ff. locati Ant. Anchar. Imola in cap. potuit de locato, Franch. in cap. vnico, §. qui vero de cler. non resident. in 6. solum tenetur dominus famulo infirmo dare cibaria, ac modicas, & tenuas expensas, nempe per octo, vel decem dies, Bart. in l. si cum dotem §. fin autem ff. soluto matrimonio, Abb. in cap. 1. de clerico egrotante, Couarr. lib. 3. variar. resol. cap. 13. & ita fuit pluries resolutum.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo delinquendi aggrauat delictū.*
2 *Pœna, quæ est pecuniaria potest propter delinquendi frequentiam in corporalem commutari.*
3 *Solitus blasfemare est acrius puniendus eo qui non solitus est hoc fatere.*

4 *Ver-*

4 *Verba pœna adiecta in Bulla Pij V. contra blasfemantem Deum, & Sanctos pro prima vice intelligi debet, pro prima vice punitionis, & non blasphemiæ.*

Verba pęnæ adiectæ in Bulla Pij V. contra blasfemantem Deum, & Sanctos scilicet pro prima vice, &c. an intelligi debet pro qualibet blasfemia, an vero pro prima vice punitionis.

DECIS. CCXXI.

1 BVlla considerauit consuetudinem blasfemandi, ex quo generale est, quod delinquendi consuetudo aggrauat delictum, & penam ordinariam, ad tex. in l. capitualium §. solent, & in §. grassatores, ff. de pen. in l. 3. C. ad l. Iul. de vi in l. 1. ff. de iurepatronat. in l. 3. vers. si plures, ff. de re militari cum alijs, de quibus per Iacob. Nouell. reg. 1. num. 14. & seqq. & per Gomez in tit. de furt. num. 5. & cap. 3. nu. 60. in fin. efficitque eadem consuetudo, vt pœ-
2 na, quæ ex delicti natura est pecuniaria, possit propter delinquendi frequentiam in corporalem, & quandoque etiam in pœnã mortis per iudicem commutari secundum opinionem, Bartol & Alexandr. in l. 1. C. de super actor. lib. 10. Brun. consil. crim. diuers. 115. num. 15. seqq. tom. 2. in fol. inter consil. Ziletti, Marsil. singul. 378. Fab. à Monteleone in sua praxi arbit. par. 4. pag. 259. n. 266. seqq. ita etiã generale est in crimine blasphemiæ quando quidẽ
3 solitus blasphemare multo acrius puniendus est, quam is, qui non sit ita solitus, vt notanter tradit Aug. ad Angel. de malef in verbo verba iniuriosa 15. vbi post Cynum concludit, quod pęna Blasphemiæ, quæ vigore statuti esset pecuniaria, puta centum, potest facere, consuetudo blasphemandi vt in pęnã decapitationis cõmutaretur is eni, qui blasphemare cõsueuit, & qui incorrigibilis est, multo grauius alijs puniendus est, secundum Abb. & alios in c. 2. de maled. Alex. consil. 72. nu. 8. in 1. lib. Diaz in prac. crim. canon. c. 103. Fab. à Monteleone in pract. arbitr. par. 4. fol. 259. nu. 766. & Decian. in tract. crim. tom. 2. lib. 6. cap. 3. n. 26. & c. 5. nu. 14. & propterea grauissima illa pęna mortis naturalis, de qua in authent. vt non luxurien. cont. natur. non habet locum, nisi in solito, & consueto blasphemare, secus in non cõsueto vt in specie tradiderũt, Bal. in l. 2. c. ad l. Iul. Maiestat. & in l. 2. ibi etiam Salyc. C. de rebus cred. Aug. Ang. vbi supra nu. 14. prope finem, Conrad. in pract. tit. de iniuriand. pag. 409. col. 2. sub nu. 25. Alexand. cons. 233. nu. 7. lib. 6. Boer. dec. 301. nu. 11. Franc. March. dec. 409. num. 8. 1. par. Menoch. de arbitrar. quæst. lib. 2. cent. 4. casu 375. nu. 26. Arnald. Albert. in tract. de agno. aller. cath. & heret. q. 5. nu. 19. vbi quod isto casu nõ soliti blasphemare possunt aliter puniri quã pęna captis, puta pœna fustigationis, vel carceris, seu aliter arbitrio iudicantis, vt per Honu. de Anna in c. 2. col. 7. de maled. vel pęna pecuniaria, vt per Imol. in clem. volentes col. 3. de heret. iuxta blasphemie atrocitatẽ, & blasphemantium qualitatẽ, Decian. d. c. 5. sub num. 5. & cap. 6. sub. num. 4. ex quibus omnibus, cum fuisset inquisitus in Curia Archiep. prima vice quidam clericus non habens beneficia, quod pluries blasphemauerat Deum, & B. Virginem, dubitabatur, an deberet cõdemndari ad triremes, & fuit dictũ, quod illa verba Bullæ pro prima vice, intelligẽda de prima vice punitionis sint nõ blasphemie, facit cap. cum non ab homine, & ibi Abbas notabiliter nu. 28. de iudic. l. capitalium, qui solent ff. de pęnas ibi, quod si ita correcti, cap. prauæ de præbendis ibi, post secundam corectionem tex. in §. si quis in domo in auth. vt liceat matri, & auie, & in auth. de Eccles. titulis §. non autẽ collat. 9. & in auth. si quis ei C. de adult. & in similibus casibus ita de iure est se tenet Abendan. de exeq. mandatis Regis, par. 2. cap. 9. quem refert, & sequitur Ignat. Lopez super praxidine super cap. 70. videtur eni Bulla habiisse respectum ad correctionem clericorum, & quia dictus clericus pluries blasphemauerat Deum fuit factus exul à ciuitate per quinquennium pro prima vice.

SVMMARIVM.

1 *Ad validitatem excommunicationis requiritur scriptura, & vide nu. 3.*
2 *Dictio quis quis est generalis.*
3 *Pœnalia non sunt extendenda.*
5 *Refertur decisio articuli.*

An pęna imposita conta Episcopum excommunicantem, absq; scriptura habeat locum in precepto de aliquid faciendo sub pęna excommunicationis late sententia.

DECIS. CCXXII.

1 INter ceteras, quæ ad validitatem excommunicationis cõcurrere debent, illud principale est, vt scriptura, c. cum medicinalis, & ibi glos. in verbo in scriptis, & ibi Steph. Costa n. 20. de sentent. excommunicat. lib. 6. Gabr. Angeli verbo excommunicatio 2. nu. Pisanella verbo excommunicat. 1. vers. quomodo debeat fieri Tabie verbo excommunicat. 2. vers. 2. quæritur, Nauar. in manuali c. 27. n. 11. latius tra-

dunt Innoc. in c. cum medecinalis in verbo in scriptis, Gem. ibi num. 3. & Panorm. in c. Sacro nu. 3. vers. 2. not. de sententia excommunicat. & Marian. Socin. Sen. in c. perpendimus nu. 68. vers. 8. de sentent. excommunicat. ideo autem requiritur, vt in scriptis ponatur, & de scriptę à Iudice proferatur sententia, non autē menoriter, vt hac via sententia excommunicatio dari possit; vt eam si velit superiori deferre, & se hoc onere leuare possit ex Mariano Socin. in cap. perpendimus nu. 140. de sententia excommunic. à quocumque igitur iudice sententia excommunicationis feratur, in scriptis proferri debet, vt patet ex dict. capit. cum
2 medicinalis vers. quisquis, quæ dictio generalis est, & generaliter in religenda, ex Gemin. ibi n. 11. vers. quero qui sint, & hoc etiamsi in personam incertam feratur, vt idem Marian. Soccin. in c. Sacro num. 217 & in cap. perpendimus nu. 140. de sentētia excommunicat. glosa in cap. cum medicinalis in verbo causam de
3 sententia excommunicat. lib. 6. & hæc quę de scriptura diximus, intelliguntur solum in sententia hominis, & excommunicationis maioris, ex Tabiena verbo excommunicat. 2. vers. 2. quæritur, & clare docet, Marian. Soccin. in c. sacro nu. 210. & in cap. perpendimus num. 69. de sententia excommunicat. & idem sentit Costa in repetit. in cap. cum medicinalis nu. 37. de sentent. excommunicat. lib. 6. secus enim est, in sententia lata à iure seù per modum statuti cum ex. Felino in rub. de condit. num. 3. & Gemin. in c. cum medicinalis n. 7. & §. final. vers. & per permissa immò etiam licet in sententia hominis requiratur scriptura, & aliter excommunicans peccet lata tamen sine scriptura, & memoriter prolata valida erit, ex glosa in cap. cum medicinalis in verbo causam, de sentent. excommunicat. lib. 6. & ibi Gemin. in nu. 13. vers. quærò an possit Marian. Socin. in c. perpendimus nu. 146. de sentent. excommunicat. & Steph. Costa in repet. in c. cum medicinalis num. 36. 37. de sentent. excom. lib. 6. & Io. Andr. in regula nemo potest de reg. iur. lib. 6. in Mercurial vbi hoc notat & intelligitur ex d. c. cum medicinalis in verb. relaxans, & quod de excom. in scriptis ferenda diximus, de suspensione, & interdicto etiam affirmare oportet, vt habetur in d. c. cum medicinalis vers. & hæc eadem, & ibi glosa in verb. obseruari, & ibi Gemin. quibus sic præmissis, cum euenisset in facto, quod Dominus Vicarius quodam die festo interesset choro Ecclesiæ Cathedralis, quidam laicus magister cuiusdam Ecclesiæ voluit eidem Vicario ibi existenti consignare Claues, & amplius in ea se non intromittere, quem Vicarius pluries monuit, vt pro tunc ipsas pęnas se retineret, quia nec tempus nec locus id patiebantur, sed absoluto officio benigne ipsum audiret, & cum dictus laicus ad huc in pudenter, & temerarie voluisset consignare claues in dicto loco, Dominus Vicarius fecit ei præceptum, vt sub pęna excommunicationis latè sententiæ pro tunc dictas claues pęnes se retineret, qui laicus relictis ibi clauibus discessit proferendo quædam verba cum scandalo canonicorum, & aliorum circumstantium, propterea fuit per Curiam Archiepiscopal. declaratus excommunicatus, & ad quasdam pęnas comdemnatus, & publicè absolutus in Missa conuentuali die Dominico in eadem Ecclesia Metropolitana, in loco in quo præbuerat scandalum: fuit tamen dubitatum an Vicarius propter excommunicationē latā, sine scriptis esset suspēsus iuxta c. 1. de sentēt. excōmun. in 6. qui textus procedit etiā in alijs cēsuris, & siue excōmunicatio feratur in certā personā, siue in incertā, secūdū tutiorem opinionem Io. Andr. Dominici, & Franch. in dict. c. 1. Marian. Soc. c. sacro de sentēt. excommunicat. & in c. perpendimus eodē titul. Vgolinus de cēsuris tabula 8. c. 21. §. 1. sed dubiū faciebat, quoniā textus in d. c. loquitur de sentēt. excōmunicat. & tamquā pęnalis nō videbatur
4 extēdēdus ad præceptū de aliquo faciendo sub pęna excōmunicationis latę sentētiæ, quia nō videtur sententia excōmunicationis: in cōtrarium tamē est veritas, quia nō potest negari, quin in præcepto cōtineantur sententia excō-
5 municationis, & ita communiter cōcludunt DD. in d. c. 1. dū ponūt exēplū de superiore, regulari, qui fecit præceptū sub pęna excōmunicationis latè sentētiæ subdito suo, sed fuit excusatus dictus Vicarius ex quo nō habebat copiam Notarij, & ex alijs causis & si fuit resolutum.

SVMMARIVM.

1 *Referuntur multi modi quibus consulitur victo.*
2 *Quando denegatur remedium ordinarium Appellationis, potest haberi recursus ad ad principem, ad hoc vt causa reuideri possit*
3 *Reuisio concessa dicitur quędam species appellationis.*
4 *Vbi duo sunt ęquiperata, dispositum super vno censetur dispositum super altero.*
5 *Causa reuisionis, & appellationis in multis differunt, de quibus remissiuè.*
6 *Exceptio firmat regulam in causis non exceptuatis.*
7 *In causa reuisionis iudicatur ex eisdem actis.*
7 *Vbi denegatur appellatio, & conceditur reuisio sententia per viam supplicationis, talis supplicatio propriè non inducit litis pędentiam.*

In

In causa reuisionis an possit iudicari ex eijsdem actis, vel sit statuendus nouus terminus.

DECISIO CCXXIII.

1 VArijs innumerisque modis consulitur victo contra ipsam sententiam, appellatur enim dicitur nulla sententia, petitur reuisio, postulatur restitutio in integrum, ac etiam supplicatio conceditur, Auth. quæ supplicatio, C. de præc. super offerend. Boss. in sua pract. in tit. de supplicat. aduers. rem iudic. Surd. conf. 379. num. 26. Valasc. in decis. 51. Giurb. in decis. 4. latè Costa de remed. subsidiar. Remed 22. Lancellot. de attent. cap. 19. part. 2. quare lata sententia in Curia Archiepiscopali, & elapso tempore ad appellandum habitus fuit recursus ad Illustrissimum, & obtentum causam reuideri, vt fieri potest de iure
2 quando denegatur remedium ordinarium appellationis, vt in l. 1. C. de sentent. præfect. prętor. Abb. in cap. ex litteris per illum textum in 4. notab. de restitut. in integr. dubium erat si potuisset peti in causa reuisionis statui nouũ terminum probatorium, & procedi, sicut in causa appellationis proceditur, vel esset reuidenda iustitia, vel iniustitia illius sententię ex eisdem Actis, & videbatur resoluendum, vt esset concedendus nouus terminus, siquidem
3 supplicatio, reclamatio, & reuisio sunt est quædam species appellationis l. non distinguemus §. cum quidam de Arbit. per quem textũ Ang. in l. ex consensu col. 3. vers. tu addas de appelat. dixit quod supplicatio, seu reclamatio est loco appellationis, & tradit Afflict. in de 231. quod causa reuisionis est ad instar appellationis, allegat specul. in tit. de appellat. §. ante fin. ergo habet locum regula, quod vbi duo sũt
4 ęquiperata a iure, sup vno dispositũ, cẽsetur dispositũ sup altero l. vt tantũ de seruo corrupt. iuxta l. si quis seruo psuaserit cũ glos. C. de furt. quod procedit, si est facta ęquiparatio in illa materia, licet non sit facta in illo in diuiduo, vt declarat Ripa in l. si constante ff. solut. matrimon. num. 51. sed in causa appellationis debet statui terminus ad probandum, ergo pariter in causa reuisionis, vt quod non est deductum deducam, & quod non est probatum probabo in causa appellationis, l. per hoc cum simil. de tempor. appellat. ergo idem in causa reuisio-
5 nis, & licet causa appellationis, & reuisionis in multis differant, vt per specul. vbi supra, & per Marant. in sua practica in 6. part. Actu 2. vbi ponit octo differentias, tamen non reperitur, quod in hoc causa reuisionis differat a causa appellationis, videlicet, vt cognosci, & reuideri debeat tantum ex eijsdem actis, & nõ ex alijs, sicuti fit in causa appellationis, & exceptio firmat regulam in casibus exceptuatis,
6 l. nam quod liquidè §. fin. de pen. leg. generali §. vxori de vsufr. cum simili de quibus per Cagnol. in l. 1. num. 25. de regul. iur. & vnius exclusio est alterius inclusio l. cum prætor de iudic. l. Maritus C. de procur. & pro hac sententia facit textus in cap. ex litteris in fine de rest. tut. in integrum ibi ordine iudiciario cognoscentes confirmetis, vel infirmetis sententiã, sicut iustum fuerit, quem textum ad hoc allegauit eruditus adolescens D. Ioannes Maria Nouarius, & me admonuit de expressa Doctrina Abb. ibidem num. 6. in vltimo notabili, vbi dicit, tenendum esse menti; quod in causa supplicationis proceditur ad confirmandum vel infirmandum sententiam, sicut in causa appellationis, vt expresè colligitur ibi.
6 Quid quid tamen situm, Curia Archiepiscopalis pluries censuit & obseruauit, reuidere
7 ex ordine Illustrissimi Domini sẽtẽtias per eã latas ex eisdẽ Actis absque nouo termino probatorio, etenim vbi denegatur appellatio, & cõceditur reuisio sententiæ per viam supplicationis, talis supplicatio propriè non inducit litis pendentiam, nam non rescindit iudica-
8 tum sicuti apppellatio, vt dicit Bald. in d. Authen. quæ supplicatio in 2. notab. C. de præc. Imperat. offerend. & propterea videtur, quod terminus, qui alias assignari debet in causa appellationis ex forma statutorum nõ habeat locum in causa reuisionis, vt de quadam pragmatica dicit non seruari in causa reuisionis Afflict. in decis. 231.

SVMMARIVM.

1 *Terrulæ possunt alienari absque assensu Apostolico.*
2 *In generali prohibitione alienationis non veniunt Modica.*
3 *De Modicis nihil curandum.*
4 *Modica pars Magni prædij non potest alienari inconsulto Summo Pontifice.*
5 *Validum est argumentum de toto ad partem.*
6 *Exceptio rei iudicatæ quæ obstat agenti ad totum, obstat etiam agenti ad partem.*
7 *Possidens totum, dicitur possidere singulas partes.*

Modica pars magni prædij, an possit alienari absque sollemnitatibus extrauagant. ambitiosę de Rebus Ecclesiæ non alienaud.

DECIS. CCXXIV.

1 POst dispositionem extrauagant. Ambitiosę de Rebus Eccles. non alienand. possunt absque Assensu Papæ alienari Terrulæ, & vineolę; vt probat textus in cap. terrulæ 12. quęstio. 2. Lap. allegat. 21. Terrula in sua praxi in verbo alienatio num. 4. Couar. lib. 1. variarum resolut. cap. 15. Guid. Pap. in decis. 151. Nouiss. in sua praxi cap. 60. num. 3. siquidem vineolę, & domunculæ, & Ecclesiæ minus vtiles, & longè positæ, siue paruæ, iuxta d. cap. terrulas 12. quæst. 2. non veniunt in illa prohi
2 bitione, in generali enim prohibitione alienationis non veniunt Modica, Abb. in cap. vt super de reb. Eccles. non alienand. & de modi
3 cis, parum aut nihil curatur, l. scio ff. de restit. in integr. & lex generaliter loquens nõ includit modica, Soccin. in fallēt. 229. quare exorta est dubitatio, an supradicta ratio procederet etiam in alienatione modicæ partis, quæ terrulæ equiparatur magni prædij Ecclesiæ, & videbatur ex supradictis affirmatiuæ decidendum ex eo quod dubitari minime potest, quin illa modica pars non sit terrula, & consequenter alienabilis iuxta latè tradita in cap. sine exceptione 12. quæst. 2. & in cap. Nulli de reb. Eccles. non alienand.

4 Cæterum contrarium fuit resolutum in Curia Archiepiscopali, nam fuit dictum aliud esse alienare terrulas, & aliud alienare modicā partem magni prædij, nam istud fieri non potest, quia hoc modo paulatim possent alienari omnia prędia Ecclesię, & sic fieret fraus legi, l. non dubium C. de leg. cap. quia circa de priuileg. l. fraus ff. de leg. & ad idem dicebatur validum in iure esse argumentum de toto ad partē
5 l. quæ de toto ff. de rei vendicat. vnde quemadmodum prohibetur alienari totum territoriū Ecclesiæ inconsulto Summo Pontifice, ita pariter prohiberi debet eius pars etiam modica, vt vires argumenti rectè locum sibi vēdicent, siquidem, secundum Bursat. in cons. 91. num. 3. & sequent. vol. 1. quem refert, & sequitur Menoch. in cons. 491. volum. 2. adeò procedit
6 supradicta equiperatio, vt exceptio rei iudicatæ, quæ obstat agenti ad totum, obstat pariter contra agentem ad eius partem, vt probat textus expressus in l. si quis totum ff. de except. rei iudic. & partes integrunt totum, Bal. cons. 21. vol. 1. & in l. qui vniuersas ff. de Acquirēd. possess. vbi qui possidet totum videtur posside
7 re singulas partes vnde sufficit adipisci partem possessionis beneficij, vt habetur per Cappell. Tholos. in decis. 413.

SVMMARIVM.

1 *Testis dicens se habere notam manum scribentis non probat, sed limita vt num. 4.*

2 *Ad hoc vt probetur scripturam fuisse ab aliquo confectam necesse est, vt ad minus tres testes fuerint præsentes tempore confectionis, vt quod viderint illam scribi.*

3 *Testes deponentes habere notam manum scribentis probant in litteris cambij.*

An in litteris cambij testes deponentes habere notam manum scribentis probent.

DECIS. CCXXV.

1 QVamuis regulariter testes dicentes se habere notam manum scribentis non probent, vt tradunt Alex. consilio 80. & cons. 150. val. 5. Dec. cons. 615. col. 2. Paris. cons. 19. num. 44. volum. 3. & cons. 55. num. 13. volum. 4. Gram. decis. 84. Riminald. Iun. cons. 39. volum. 1. Menoch. de Arbitr. iudic. casu 114. num. 21. Afflict. in decis. 181. vbi etiam Vrsil. & ad hoc vt probetur scriptu-
2 ram fuisse ab aliquo confectam, necesse sit, vt ad minus tres testes fuerint præsentes tempore confectionis, & quod viderint illam scribi §. si quis igitur Auth. de instrum. caut. & fid. glos. Bartol. & Castrens. in Authent. & si cōtractus C. de fide instrument. multa ad hoc cōgerit Ruin in cons. 46. vol. 4. Abb. in cap. 2. de fide instrumēt. quidquid nonnulli dixerint, ꝙ testes dicentes habere notam manum scribentis probant si reddiderint causam sciētiæ per Actum corporeum, puta quia viderunt scribētem sępius scribere, Ruin. in cons. 46. num. 12. vol. 1. Roland. cons. 27. vol. 1. nam Riminal. Iun. in cons. 209. num. 15. vol. 2. doctè probat non sufficere huius dicti rationem, quia tunc deponerent, vt iudices, & non vt testes, vnde concludit, quod si fuerint electi tamquam periti per iudicem ad faciendam comparationē, & recognitionem literarum, tunc semiplenè probabunt, aliter nullo modo probarent Parisius cons. 55. col. 2. vol. 4. tamen in quadam facti contingentia cēsuit nostra Curia Archie-
3 piscopalis testes deponentes habere notam manum scribentis probare in literis cambij, prout est de stylo Rotę Romanæ, vt patet in decis. Rotæ diuers. part. 1. dec. 553. & in decis. 124. num. 3. part. 2.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Carceratus dicitur qui stat in aliquo loco, ita quod ab eo recedere non potest.*
2 *Habilitatus sub cautione dicitur carceratus.*
3 *Carceratus si discessit à palatio, vel alio loco pro carcere sibi assignato, & postea intra breue tempus reuertatur non tenetur ad pœnam fideiussionis.*
4 *Sponte recedens recedendi animum habuisse non præsumitur.*
5 *Exiens a carceribus animo redeundi non dicitur carcerum effractor.*

An carceratus recedens à Palatio, vel alio loco sibi pro carcere assignato, & intra breue tempus rediens, teneatur ad pęnam fideiussionis.

DECIS. CCXXVI.

IN facti contingentia, euenit quod quidam Clericus non in carceribus ordinarijs Curiæ Archiepiscopalis, sed in camera commentariensis siue carcerijs fuit detentus, cum fideiussione de non discedendo ab ea, quare cum discessisset, & infra breue tempus reuersus esset inoleuit dubitatio si esset exigenda pœna contra fideiussorem, & dicebatur talem dici verè, & propriè carceratum, taliter, quod per eius recessum censetur fregisse carceres, & confessum fuisset delictum, sicuti illi qui est in compedibus, & carceribus, vt communiter annotarunt DD. in l. qui in carcerem ff. quod metus causa, nam qui non potest de loco exire, parum differt a captiuitate, quia videtur spoliatus sua libertate, secundum glosā communiter receptam in cap. de raptoribus quæst. 1. & sic scripsit Innocent. in cap. nuper de sententia
1 excommunicat. dum dixit, quod omnis ille dicitur carceratus cui locus pro carcere assignatur, ita quod illum locum exire non possit, impunè, & ire quo vult, sequuntur Catal. in cons. 56. num. 4. & 5. Angel. de Malefic. in verbo qui iudex num. 16. vbi dicit, quod omnis locus assignatus alicui pro carcere, dicitur carcer, vt ante eum tradit Bart. in l. 2. C. de exib. reis, & Angel. in l. 1. Cod. de priuat. carcer. dicit quod etiam ille, qui detinetur in via & recedere de illo loco non potest, dicitur carceratus, & talis detinens illo modo incideret in pęnas de priuatis carceribus, & Bertazzolus in cons. 35. num. 3. & ibi Apostilla sub littera A dicit quod si quis detinetur in aliquo carcere, Palatio, & Ciuitate, ita dicitur fregisse carceres si aufugit, sicut si esset in carceribus, quia illa locus est subrogatus loco carceris, sequitur Becc. in cons. 44. num. 36. vbi alios allegat, & quando est assignata Ciuitas, vel Castrum, vel territorium alicui pro carceribus sub præcepto pęnali cum fideiussione de soluēda pęnam in casu contrauentionis, dicitur sub arresto ille talis positus, & si taliter carceratus recedit, & aufugit, dicitur ita carcerem fregisse, sicuti si fuisset in proprio carcere, & habetur pro confesso, Gram. cons. crimin. 57. n. 4. Menoch. de Arbitr. iudic. lib. 2. centur. 4. casu 301. num. 90. & 10. Apostilla ad Bertazzol. in cons. 35. in lit. A, & quod ille cui fuit assignata Ciuitas pro carcere sub præcepto siuè custodia, dicatur Carceratus, & propriè si non est ita strictè prout quando est in compedibus, & in aliquo arcto carcere, est textus in l. succurritur ff. ex quib. caus. maior. vbi dicitur, quod qui aliquo modo stringitur, vt euadere non possit dicitur carceratus, & his accedat, quod voluit, Guid. Pap. in decis. 563. vbi
2 habilitatus cum cautione de non discedendo à Palatio dicitur etiam carceratus, allegat glos. in l. nec non §. 1. ff. quib. ex caus. maior. & sequitur Anna in cons. 140.
3 His sic suppositis fuit in Curia Archiepiscopali resolutum, in isto casu fideiussionem non esse ruptam, nec fideiussorem ad pęnam teneri ex doctrina Carrerij in sua pract. crim. §. 3. num. 20. vbi expressè tenet in isto casu nō esse ruptam fideiussionem, nec fideiussorem ad pęnam aliquam obligari, voluit Roman. in cons. 193. vbi pluribus, & quidem subtilibus rationibus consuluit ad fauorem fideiussoris, qui promiserat, quod quidam debitor, ex curia non discessisset donec debitum soluisset, si idem debitor discessit, sed reuersus est, concludit fideiussorem, non posse conueniri, tradit Suarez. de fideiuss in caus crim. num. 32. & voluit Hercul. de caut. de non offendendo capit. 50. num 17. vbi quod si iudex alicui assignauit locum pro tuto carcere, & is promisit indè nō ęgredi sub pęna mille scutorum, non dicitur incid. fsè in pęnam promissam, si egressus redijt, argumento textus cum ibi notatis, in §. pauonum institut. de rerum diuis., & l. quidquid calore ff. de reg. vbi in breui reuersa vxor, di-
4 uertisse non vid. tur, & sponte redeundo recedendi animum habuisse non præsumitur, l. nihil interest ff. de capt. & post limit. reuert. vbi Bartol. notat quod ibi quis esse creditur,
5 vbi reuertendi animum habet, & exiēs ex carceribus animo redeundi carcerum fractor non dicitur Bald. in l 1. C. de seru. fugit. Alex. ad Bartol. in l. 1. ff. de effractor. & hęc decisio fuit facta cum rationabili ęquitate, quia rectè intuentes iudices, similes promissiones, & fide-

deiussores non alia de causa requirunt, nisi, vt ipsis cautum sit de persona carcerati, sed per reuersionem nihil deperit fischo, & iudici ex discessu dicti carcerati, ergo pęna in fideiussionis conuenta exigi non potest, *cum in prętoriis stipulationibus pro vt est hæc de qua agitur, pęna conuentionalis, exigi non possit, non dato interesse fisci, vt pluribus comprobant, Cacher. in decis. 70. num 13. Honded. in consilio 94. num. 24. & sequent. lib. 4.

SVMMARIVM

1 *Renunciator non admittitur ad faciendam partem in iudicio.*
2 *Accusator non potest esse testis contra accusatum.*
3 *Nemo potest esse testis in causa propria.*
4 *Testis non potest esse, qui accusationem impetrauit.*
5 *Consanguineus, nec familiaris de domo accusatoris potest esse testis.*
6 *In causa matrimoniali accusator potest testis esse.*
7 *Damnum passi, quoad pretium rerum, contra furem, statur iuramento.*
8 *Accusator in causa hæresis esse potest testis.*
9 *Renunciator in Curia Archiepiscopali admittitur tamquam fisco adherens.*

Renunciator an admittatur ad faciendam partem in iudicio, & quid seruetur in Curia Archiepiscopali.

DECIS. CCXXVII.

1 DEnunciatorem non admitti ad faciendã partem in iudicio, tradit Maranta in in sua practica in 6. parte versic. & peruenitur aliquando per viam denunciationis, nec esse citãdum, scribit Bald. in l. ea quidem C. de accusat. qui dicit quod potest tantum assistere in
2 iudicio, accusator enim non potest esse testis contra accusatum, quis enim ferat, & testem & accusatorem arg. cap. forus §. in omni de verb. significat. & cap. accusatores 395. cap. denunciatores 3. quæst. 5. leg. diui ff. de accus. glos. in cap. 1. in principio 1. quæst. 4. nam hoc esset deponere in causa propria, quod est pro-
3 hibitum l. idonei ff. de testibus, & sic sequitur Gram. in cons. 49. num. 2. post Cardin. in tractat. Malefic. sub rubrica qui accus. poss. col. 2. Marsil. in consil. 33. num. 5. quod adeò verum est, vt nec ille, qui accusationem impetrau-
4 rit possit testificari, vt dicit spec. in tit. de test. § 1. versic. item, quod ipse est testis, & accusator, & nec consanguinei aut familiares, siuè è
5 domo accusatoris prodeuntes, possunt aduersus extraneos testimonium perhibere, arg. cap. super prudentia 14. quæst. 2. Cephal. cons. 65. num. 13. & cons. 82. num. 24. Natta cons. 315. num. 8. & cons. 354. num. 4. vol. 2. Riminald. Sen. in cons. 316. num. 17. & sequent. licet in
6 causa matrimoniali accusatorem posse testimonium perhibere tradunt specul. in titul. qui matr. accus. pos. Gramat. in cons. 50. in ciuil. num. 20. vbi etiam dicit, quod testes esse possunt mater puellæ, & consanguinei pro matrimonio filiæ, plebeæ aduersus nobilem per eos accusatum, captum amore prædictæ filiæ, per textum in cap. super de testibus, vbi pulchrè id tenent Abb. Imol. & Hostiens. vt etiam di-
7 cimus quando quis passus est damnum, quia tunc contra furẽ vel prædonẽ, quoad probandum pretium rerum ablatarum, vel quantitatem, præstatur iuramentum, sicque accusator admittitur in testem, & facit in ciuilibus plenam fidem, vt docet Bart. in l. fin. ff. de in lit. iur. & notat Campeg. de testibus reg. 104. &
8 sic pariter in causa hęresis, quia in ea accusator ascribitur numero testium, cum non peruersæ, sed Christianæ Religionis studio impulsus id agere videatur, cap. in omni negotio de testibus, quem textum ita ibi intelligunt, Butr. & Abb. num. 4. in Curia tamen Archiepiscopali
9 solet denunciator admitti ad assistendum tanquam fisco adherens, & sic pluries resolutum fuit, & in plurimis facti contingentijs fuit seruatum.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia iurispatronatus laicorum non includuntur in generali reseruatione facta à Papa, & quare nu. 2.*
3 *In reseruatione, quam facit Papa, de beneficijs numquam intelligitur velle reseruare beneficia iurispatronatus laicorum, etiam si clausula derogationis priuilegij circa prouisionem alias pertinentem sit quantumcumque generalis.*
4 *Si tamen vellet Pontifex, hoc ius sibi reseruare, posset vtique.*
5 *Ex socio clerico laicus damnificari non debet.*
6 *Beneficia iurispatronatus mistim clericorũ, & laicorum comprehenduntur in generali derogatione Pontificis.*
7 *Quando laicus habet rem communem, & indiuisibilem cum Ecclesia, pręscriptio non curris contra eum spatio temporis à iure communi statuto.*
8 *Cognitio delicti commissi à clerico, & laico spectat ad iudicem Ecclesiasticum.*
9 *Magis dignum trahit ad se minus dignum.*

Cum-

19 *Causa commissa laico, & Ecclesiastico, si à sententia ipsorum fuerit appellatum, appellatio est interpretanda ad iudicem Ecclesiasticum.*
11 *Clericus praefertur quando concurrit cum laico in aliquo.*
12 *Clerici actu dicuntur potentiores ratione officij.*
13 *Index Ecclesiasticus dicitur maior saeculari.*
14 *Laici patroni tenentur praesentare infra quatuor menses.*
15 *Clerici patroni tenẽtur praesentare infra sex menses.*
16 *Clerico compatrono cum alijs laicis in praesentando debet attendi semestre competens clerico.*
17 *Multa conceduntur ratione connexitatis, quae alias non concederentur.*
18 *Sententia lata à pluribus iudicibus, quorum alter erat inhabilis, & minus competens valet.*
19 *Plures rei diuersi fori coguntur apud eumdẽ iudicem litigare.*
20 *Restitutio in integrum quae datur minori, extenditur ad maiores litis consortes.*
21 *Ratione connexitatis, quando plura bona separata simul venduntur poterit vicinus, qui in vna tantum re coheret omnia sua bona retrahere.*

Beneficia iurispatronatus mistim clericorum, & laicorum, an comprehendantus sub generali derogatione Pontificis.

DECIS. CCXXVIII.

1 Certum est in reseruatione generali facta à Summo Pontifice non includi beneficia iurispatronatus laicorum, vt tradunt, Abb. in cap. dilectus num. 4. de officio legat. Cardin. in Clement. 1. num. 17. vt lit. pendent. Rebuff. de nominat. quaest. 15. num. 2. Hoied. de benefic. part. 1. cap. fin. num. 109. Couarr. pract. quaest. cap. 36. num. 2. Simonet. de reseruat. quaest. 9. vbi optima Additio Granucij in lit. A. Lapus allegat. 96. Cassador. in decis. 6. num. 5. de iurepatronat. Rota in Nouis in decis. 304. part. 2. pulchrè Felin. in tractat. quando lit. Apostol. num. 2. Domin. de Sant. Gemin. in cap. 2. de praebend. in 6. nu. 11. qui loquitur in fortioribus terminis, videlicet in reseruatione in corpore iuris clausa, & ibidem Franc n. 8. Subdens, quod in reseruatione generali illius capituli & in alia quacumque reseruatione non comprehenduntur beneficia iurispatronatus laicorum, & nisi fiat de eis specialis mentio ita docent Lambertin. de iurepatronatus part. 1. articul. 8. quaestio 15. num. 7. Paris. de resignat. benef. lib. 2. quaest. 4. num. 35. optimè Cosm. in pragm. Sanct. in prohem. §. Caeterum in glos. in verbo eneruantur, vbi refert ex Hostiens. se vidisse rescriptum Gregorij VIIII. Bullatum, per quod scribens Praelatis Angliae declarabat, quod quando scribebat pro aliquo beneficiando, non intendebat, quod prouideretur ei de beneficijs pertinentibus ad praesentationem laicorum, quod etiam refert Selua de benefic. parte 3. quęst. 11. num. 2. Gambar. de officio, & potest. legat. lib. 5. numero. 240. ne laici re-
2 trahantur à fundatione constiructione, vel dotatione Ecclesiarum, vel beneficiorum, vt tradit Lapus in d. allegat. 96. & voluerunt Spin. in specul. testament. glos. 4. num. 44. Menoch. cons. 90. num. 100. volum. 1. Roland. consil. 46. num. 25. volum. 1. Staphyleus de litteris gratię §. de modo, & form. impetrand. num. 8. Sacro Concilio Tridentin. in sess. 25. cap. 9. de reformat. ibi, sicut legitima patronorũ iura tollere, piasque fidelium voluntates in eorum institutione violare ęquum non est, ex quibus
3 deducitur, quod in reseruatione, quam facit Papa de beneficijs, numquam intelligitur velle reseruare beneficia iurispatronatus laicorũ etiam si clausula derogationis priuilegij circa prouisionem alias pertinentem sit quantuncũque generalis Lap. alleg. 86 n. 6. Rebuff. in 3. parte signat. in verbo nec non iurispatronatus n. 9. Paris. de reseruat. benefic. lib. 2. quęst 4. num. 36. Hoied. de benefic. plures alios referens in d. cap. fin. num. 110. & haec omnia ad id tendunt, vt minimè iudicemus velle Summum Põtificem derogare iuripatronatus laicorum, nisi id expresse ex literis iuris constiterit, vnde quamuis in generali reseruatione à Summo Pontifice facta non comprehendantur beneficia iurispatronatus laicorum, vt recensui, etiã si vacent in curia, Zerol. in praxi Episcop. par. 2. §. iusrattonatus vers. 11. si tamen vellet Põ-
4 tifex hoc ius sibi reseruare posset quidem praelaturas, & beneficia vacantia sine assensu, & praesentatione patronorum laicorum, vt inquit glos. communiter recepta in Clement. 2. in verbo Apostolicis de praebend. sequuntur Abb. in cap. quoniam num. 2. & cap. illud in fin. verb. de iurepatronat. Hoied. de benefic. part. 1. cap. fin. num. 110. Paris. cons. 47. vol. 4. num. 26. Crauetta cons. 63. num. 8. optimè, Paris. de resignat. lib. 2. quaest. 4. num. 32. dubitatio tamen orta est in Curia Archiepiscopali si sub huiusmodi generali derogatione cõprehenderentur etiam beneficia iurispatronatus mistim clericorum, & laicorum, & prima cõsideratione videbatur negatiuè resoluẽdum

nè

nè laici patroni propter clericum suum amitterent priuilegium, aliquin in odium patronorum laicorum redundaret, vt affirmat Rebuff. in concord. in tit. de mandat. Apostolic. §. 11. glos. in verbo vnum collocatorem, Abb. in c. fin. de iur. patron. & in cap. dilectus num. 5. de off. legat. Simonet. de reseruat. quęst. 9. num. 3. Couar. pract. quæst. cap. 36. num. 5. Paris. cons. 35. volum. 4. Felin. in cap. inultorem num. 3. de fideis. Rebuff. de nominat. quæst. 15. nu. 6. Selua de benefic. par. 3. quæst. 11. num. 11. & 12. Gambar. qui hanc opinionem sequitur de officio, & potest. legat. num. 363. Hoied. de benefic. par. 1. cap. fin. nu. 114. vbi respondet argumentis, quæ in contrarium adduci possent;
5 nō inquam æquum est, ex socio clerico laicum damnificari, cap. sacris de sepultur. sed magis ex priuilegio, ex persona laici socium clericū cōmodum sentire iuxt. l. si communem ff. quo mod. seruit. amitt. vnde eamdem opinionem sequitur Granut. in addit. ad Simonet. in d. quæst. 9. lib. 6. Caral. in decis. 11. nu. 107. par. 3. dicens, quod requiritur expressa mentio iuris patronatus, & derogatio, ita quando est laicorum, & Ecclesiasticorum, sicuti quando in totum est laicorum propter fauorem iurispatronatus.

6 Sed supra relatis non obstantibus, cōtrariū fuit resolutum, vt scilicet, quod beneficia iurispatronatus mistim clericorum, & laicorū comprehendantur in generali derogatione Pontificis, vt in proprijs terminis sequitur, glos. in cap. vni in verbo Ecclesiasticus de iur. patron. in 6. dicens huius modi patronatum regulari iuxta naturā patronatus Ecclesiastici, scribunt Staphil. de litter grat. in §. de modo, & forma impetrand. nu. 14. Paris. de resignat. benefic. lib. 2. quæst. 4. num. 49. Mandos. in regul. Cancel. regul. 1. quæst. Rota in decis. 4. in tit. de concess. præbend. in antiquis, pro qua opinione facit, quod tradit Abb. in c. de quarta num. 19. de præscript. vbi affirmat, quod
7 quando laicus habet rem communem, & indiuisibilem cum Ecclesia, tunc præscriptio nō currit contra laicum spatio temporis à iure communi statuto, quia propter Ecclesiam conseruatur etiam ius suum, ob quam iuris ratio-
8 nem hoc similiter fieri contingit circa cognitionem delicti commissi à clerico, & laico simul, vt ad iudicē Ecclesiasticū non vero ad laicum pertineat, vt notant DD. relati per Couar. in pract. quæst. cap. 34. Portoles de consort. cap. 35. nu. 13. Menoch. de arbitr. iudic.
9 casu 371. num. 12. magis enim dignum ad se minus dignum trahere ostendit tex. in c. quod in dubijs versic. fin. cum glos. de consecrat. Ecclesi. vel altar. l. quęritur ff. de stat. homin. vndè
10 causa commissa laico, & Ecclesiastico si a sententia ipsorum fuerit appellatum, appellatio est dirigenda ad iudicem Ecclesiasticum, quia
11 clericus præfertur, quando concurrit cum laico in aliquo actu, vel negotio, Anchar. in cap.
12 ioannes num. 7. de testament. clerici enim dicuntur potentiores laicis ratione officij, specul. in tit. de cession. action. §. 1. versic. ex proxime dictis Caroc. de excus. par. 2. quæst. 39. n. 1. & 2. glos. in cap. sedis in verbo maiores de rescript. quam sequitur Ias. in l. generaliter ff. de in ius vocando num. 6. hinc igitur euenit, quod magis creditur testibus clericis, quam laicis, Abb. per illum tex. in cap. in nostra col. 1. de procurat. Corset. in suis singularibus in verbo testis in 4. sing. Soccin. cons. 28. col. 11. vol. 3. Gosad. in cons. 13. col. penult. Port. qui de communi testatur in concl 28. & facit in su-
13 per, quia Ecclesiasticus iudex dicitur maior seculari, cap. solitè, vbi latè scribentes de maiorit. & obedient. Cephal. cons. 366. nu. 5. vol. 3. glos. in c. licet, & in c. decernimus de sententia excomunicat. in 6. DD. in c. cū sit de etate & qualitate, & in c. cum in nouis de iudicijs, ergo dubiū nō est, quin ad iudicē Ecclesiasticum dirigenda sit, appellatio in tali casu, vt in proprijs terminis consuluerūt, Roman. in cōs. 263. & voluit Gratian. in lib. discept. forens. cap. 100. num. 5. Hinc est etiam, quod licet laici patroni alicuius beneficij, vel Ecclesiæ te-
14 neantur ad illud beneficiū præsentare infra terminum quatuor mensium ca. cum propter de iure patronat. cap. vnico §. fin. vbi glos. in
15 verbo quadrimestre eodem tit. lib. 6. & si clerici fuerint, tenētur infra semestre præsentare cap. vnico de iur. patron. in 6. cap. quoniam, cap. si vero cap. eamte, & cap. si propter, extra de iure patronat. Bisignet. in decis. 5. de iure
16 patronat. tamen si laicus sit compatronus cū aliquo clerico, tempus semestre, quod competit clerico, & non quadrimestre, quod competit laico est inspiciendum, vt scribit glosa fin. in cap. vnico §. fin. de iure patronat. in 6. vbi etiam notant Archidiac. Anchar. & Abb. cum pluribus alijs congestis per Lambertin. de iur. patronat. par. 2. lib. 1. quęst. 6. Decian. in tract. crimin. par. 1. lib. 4 c. 9. nu. 4. multa enim con-
17 ceduntur ratione cōnnexitatis, quæ alias non concederentur, l. etiam §. 1. ff. de minoribus l. si alieni nummi ff. de solut. & hinc euenit, quod
18 sententia lata à pluribus iudicibus, quorum alter erat in habilis, & minus competens, valet, Abb. Felin. Butr. & Innocent. in cap. cum semper de off. delegat. Vant. de nullit. ex defect. iurisdit. ordin. num. 183. Mastrillus in decis. 27. vt etiam dicimus de processu facto à Iudice recusato cum Iudice non recusato, Achil. de Grass. in dec. 2. de except. & pariter de plu-
19 ribus reis diuersi fori, quia cogūtur apud eundem

dem iudicem litigare, Capyc. in decis. 122. & in decis. 173. & facit decisio Afflicti 113. vbi re
20 ostitutio quę datur minori, extenditur etiam ad maiorem litis consortem, & ideò Rota Flo-
21 rentina decidendo voluit, quod Ratione con nexitatis, quando plura bona separata simul venduntur, poterit vicinus, qui in vna re tantum coheret omnia sua bona retrahere, vt testatur Magon. in dec. 29.

SVMMARIVM.

1 *Acta facta coram iudice saeculari non probāt coram Ecclesiastico.*
2 *Iudicium saeculare quoad clericum dicitur omnino incompetens, & improrogababile.*
3 *Acta facta coram Arbitro non probant corā Iudice.*
4 *Acta facta in iudicio plenario, non probat in summario.*
5 *Iudex Ecclesiasticus non tenetur stare processui fabricato coram saeculari.*
6 *Clericus remissus ad Curiam Ecclesiasticam à curia saeculari vna cum actis, constituitur reus ex dictis actis.*
7 *Acta facta coram Iudice saeculari contra clericum operantur suos effectus de quibus n. 8. & 9.*
10 *Episcopus tenetur sequi Acta coram iudice saeculari ad instructionem tantum, non autem ad punitionem.*

An clericus remissus ad Curiam Ecclesiasticam a foro saeculari vna cum Actis, possit constitui Reus eisdem actis, vel testes examinati coram iudice laico sint iterunt de nouo examinandi.

DECIS. CCXXIX.

1 QVamuis communiter habeatur attestationes, siuè Acta facta coram iudice laico, non probare, nec quidem in dicium, coram Ecclesiastico facere, ad textum & quod ibi communiter notatur in cap. at si clerici de iudic. Ias. & DD. in l. Magistratibus ff. de iurisdict. omn. iudic. quia facta censentur, coram iudice omnino incompetenti,
2 & improrogabili, prout est iudicium sęculare, quoad clericum, cap. si diligenti, & cap. significasti de foro competenti, Valasc. qui sic refert iudicatum in decis. 65. post Ang. in l. 1. num. 3. ff. de confessis, Felin. in cap. qualiter il 2. n. 32. de Accus. & quia sicuti acta facta coram ar-
3 bitro non probant, coram Iudice, iuxta distinctionem traditam in cap. praesentata de testibus, & illa quae fiunt in iudicio sūmario, quod
4 non probant in plenario, cap. veniens eod. tit. de testibus, ità pariter acta facta coram iudice saeculari non debent probare, vel aliquid operari coram Ecclesiastico, iudex enim Ecclesia-
5 sticus minimè tenetur stare processui fabricato coram saeculari, vt habetur communiter, per DD. in cap. At si clerici de iudic. & tradūt Balb. in decis. 399. Gars. in decis. 2. Valasc. in d. decis. 65. imò secundum omnes in d. cap. At si clerici tenetur de nouo inchoare processum, alias non potest procedere ad capturam contra clericum, nec inquisitionem formare ex processu fabricato a laico, vt voluerunt etiā Ruin. in cons. 7. num. 6. volum. 5. Artaman. cons. 22. num. 4. Henriquez cons. 91. num. 6. & sequent. Baiard. in addit. ad Clar. in quaest. 36. num. 53. Tamen in Curia Archiepiscopali
6 fuit resolutum, & sic seruatur, quod quando clericus remittitur Reus ex eisdem actis factis coram iudice laico, & quando vult habere testes pro repetitis, proceditur ad vlteriora, & sic ad sententiam, vt de hac obseruantia etiam meminit Nouiss. in sua praxi eiusdem Curiae c. 6. de qua quidem obseruantia non est quippè mirandum siquidem secundum Innocent. in cap. inquisitionem de elect. quem refert, & sequitur specul. in titul. de confessis §. 1. & 5. cōfessio, seu acta facta per clericum coram iudice laico, licet nō pbēt corā Ecclesiastico, poterit, tē cogi ad pseuerandū in eadē cōfessione, put decisū fuit p Cappellā Tholos. in dec. 425. vnde Balb. in dec. 103. dixit quod acta facta corā
7 iudice saeculari contra clericum valebunt saltem, quoad duos effectus, primò quia ex illis
8 poterit clericus poni ad torturam sicuti si extraiudicialiter esset confessus, argumento notatorum in l. capite 5. ff. de adulter. & in c. quam graue de excess. praelat. secundo, quia poterit
9 cogi perseuerare in tali cōfessione coram iudice Ecclesiastico, nisi dicent de errore, & de causa variandi, DD. in l. Magistratibus ff. de iurisdictio. omn. iudic. & tandem facit pro hac obseruantia, quod scriptom reliquit Bal. in Authen. clericus C. de Episcop. & cleric. vbi voluit, q
10 Episcopus tenetur sequi acta coram iudice saeculari ad instructionem tantum, non autem ad priuationem, vt concludit etiam Balb. in decis. 399. & ita alibi in praxi seruari testatur Suarez in sua practica tom. 2. plaelud. 1. numero 11.

SVMMARIVM.

1 *Absolutus in foro conscientiæ, non censetur absolutus in foro temporali.*
2 *Pœna spiritualis non tollit pœnam temporalem.*
3 *Iudex spiritualis minimè potest exercere iurisdictionem temporalem.*
4 *Pœna fornicationis mulieris erga maritum non tollitur habita absolutione in foro cõscientiæ.*
5 *Pœnitentia quamtumuis magna pœnam temporalem non tollit.*
6 *Absolutus in foro conscientiæ ab excommunicatione non debet inquietari in foro exteriori.*

An absolutus in foro conscientiæ debeat molestari in foro exteriori.

DECIS. CCXXX.

1 QVamuis regulariter absolutio in foro cõscientiæ non suffragetur in foro exteriori, ad notata communiter per DD. per illum textum in cap. de ijs de accusat. & tradũt Pegna in comment. ad director. inquisit. part. 2. coment. 25. col. 9. Zanchin. de hæret. capit. 34. Simanc. in cathol. instit. tit. 8. nu. 18. Calderin. de hæret. cap. 34. & iuxta hanc opinionem refert fuisse decisum in Rota Romana, Crescent. in decis. 14. de probat. & ita quoque fuisse iudicatum scribunt, Balb. in decis. 122. Sayr. in decis. 1. de testibus latè Couar. in cap. alma Mater §. 12. num. 16. de sentent. excom
2 municat. in 6. pœna enim temporalis spiritualem non tollit, sicuti spiritualis, non tollit tẽporalem, vna enim alteram non tollit, sicuti dicimus, quod & si fur per confessionem Sacramentalem euitat pęnam spiritualem, attamen non euitat pœnam temporalem, l. qui ea mente ff. de furt. sic etiam cum duo sint iudices
3 vnus spiritualis, alter temporalis, non potest ille spiritualis exercere iurisdictionem pertinentem ad iudicem temporalem, & confert, quod tradit glos. fin. in cap. gaudemus de diuortio, cum dixit pęnam fornicationis mulieris
4 erga maritum, non tolli absolutione habita in foro pęnitentiali, & conscientiæ, sequuntur Abb. Imol. & reliqui, in cap. de his de accus. & ibidem Felin. num. 25. Castrens. in l. cuntos populos num. 7. C. de Summa Trinit. & Fide Catholica, Nauarr. in cons. 5. num. 8. de priuileg. lib. 5. & accedunt alij multi idem absolutè affirmantes in quocumque delicto, cuius pęna temporalis non cẽsetur sub lata ꝑ iniunctã à Sacerdote confessario. ita sane glos. in cap. de his, de accusat. Præpos. in cap. habet col. final. 29. 5. Gomes. var. resolut. in tit. de delictis nu. 40. part. 3. Decian. in tract. crimin. lib. 3. cap. 30. num. 28. part. 1. & ita etiam aduersus, Bartol. in cons. 167. & sequaces, est magis recepta opinio, quod scilicet absolutus à peccato blasphemiæ in foro pęnitentiali, & conscientiæ, non censetur absolutus a pęna fori temporalis in quo puniri potest, Catald. in tract. de scindic. num. 131. Ias. in l. 3. §. iurari num. 15. ff. de iur. iur. Felin. in cap. de his num. 7. de accusat. Marsil. in singul. 6. 39. Decian. in tractat. crimin. lib. 6. cap. 5. num. 16. qui multis rationibus comprobat Paris. in cons. 1. num. 14. libro 4. Couar. variar. resolut. c. 10. num. 3. Afflict. in constitut. lib. 2. rubrica 54. num. 2. vbi etiam Gramat. num. 7. Simanc. in Catholic. institu-
5 tit. 8. num. 18. & etiam si in foro ipso consciętiæ Sacerdos imposuisset confesso magnam pœnitentiam, adhuc non censetur absolutus à pœna temporali, Gomes. variarum resolutionum in tit. de delictis num. 40. tomo 3. qui testatur sic vidisse seruari, Clar. in pract. crimin. §. fin. quæst. 57. col. 7. versic. idemque dicendũ est, qui sic intelligunt in glosa vltim. de diuortio: in Curia tamen Archiepiscopali fuit pluries dictum, & obseruatum, quod si in iudicio
6 appareat aliquem esse excommunicatum, sed constet iudici in conscientia talem excommunicatum obtinuisse absolutionem in foro conscientiæ, antequam negotium deduceretur in iudicium, licet talis excommunicatus absolutus in foro conscientiæ, tantum possit accusari, declarari, & puniri in iudicio, iuxta glos. cõmuniter receptam in cap. de his de accusat. & tradita, per Couarr. in d. cap. alma mater, de sententia excommunicationis in 6. §. 12. num. 16. honestius tamen, & benignius facit iudex si ipsum non inquietet, nec declaret excommunicatum in foro exteriori, Nauarr. in consil. 51. de sententia excommunicat. Henriquez in sua Summa in tit. de irregularitate cap. 20. & facit cons. eiusdem, Nauarr. 4. de testibus, Nouiss. in sua praxi eiusdem Curiæ cap. 25. vbi dicit sic in eadem curia pluries seruatum vidisse, nisi pars esset in iudicio, quæ instaret, sed si pars non adesset, non teneretur iudex illum declarare excõmunicatum ex officio iudicis nobilis, quod versatur circa publicam vtilitatẽ, quia illa non est in consideratione, postquam quis est absolutus, & in peccato non perseuerat, vndè plures secũdum eum post excommunicationem, & absolutionem obtentam in cõsciẽtia nõ celebrauerunt ad euitãdam irregularitatem, super qua in hoc casu solus Papa dispẽsat secundum Nauarr. in suo Manuali cap. 27. nu. 241.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Lapis incisus probat plenè in Antiquis, etiam respectu iurispatronatus.*
2 *Insignia non solent opponi super re aliena.*
3 *Quin immò etiam respectu dotis iurispatronatus Lapis incisus probat.*

Arma, & insignia an probent iuspatronatus.

DECIS. CCXXXI.

FVit resolutum in Curia Archiepiscopali, quod Lapis incisus in antiquis facit pro-
1 fectò plenam probationem, etiam respectu iurispatronatus, vt voluerunt, Bal. in consf. 310. lib. 5. Anan. in consf. 86. num. 2. Dec. consilio 135. num. 1. Ripa in cap. cum Ecclesia sutrina num. 97. de Cauf. possef. & propriet. Lambertin. de iurepatron. lib. 2. part. 2. quæst. 10. artic. 9. lib. 3. quæst. 5. artic. 4. num. 2. Crauet. de antiquit. tempor. part. 4. §. ottaua limitatio num. 14. & fuit dictum in vna Ispalen. de las euenauas de anno 1590. coram Pamphilio latè, Caualc. in decis. 17. num. 1. Bal. consf. 310. Caputaquen. in decis. 190. part. 3. Seraphin. in
2 decis. 1141. part. 2. num. 7. vbi assignat rationē quia insignia regulariter non solent apponi super re aliena, l. 1. C. vt memini liceat, quin
3 immò etiam dos iurispatronatus per huiusmodo incisa marmora probat Dec. consf. 135. nu. 2. Polidor. Ripa in libro singularium obseruationum, obseruat. 68. vbi num. 12. dicit ita respondisse ad fauorem admodum Reuerendi D. Iacobi Vassalli Patricij Ticinensis aduersus sorores Crassas.

SVMMARIVM.

1 *Nobiles non comdennatur ad pœnas ignominiosas, & viles.*
2 *Nobilis non est puniendus, vt plebeius.*
3 *In pœna corporali non sic punitur Nobilis sicut plebeius.*
4 *Nobiles in pœnarum exequtione mitius puniuntur, quam ignobiles.*
5 *Nobilis non torquetur in casu quo ignobilis torquetur.*
6 *Nobilis ad triremes non condennatur.*
7 *Popularis diues honestus ad pœnas ignobiliū non damnatur.*
8 *In Crimine falsi Nobilis punitur, vt ignobilis*
9 *In causis Sanctæ Fidei clerici, siuè nobiles, siuè ignobiles in Curia Archiepiscopali Neapol. mittuntur ad triremes.*

Nobiles delinquentes, qua pęnarum specie sint puniendi.

DECIS. CCXXXII.

1 RESolutum non semel fuit in Curia Archiepiscopali, sicque seruatur, quod clerici nobiles pro delictis ab eis patratis, non comdennantur ad pęnas ignominiosas, & viles, & consequenter ad triremes, sed relegantur, & carceribus mancipantur l. mortis §. sed enim sciendum ver. nec furcę subiecij ff. de pœnis leg. Capitalium §. non omnes eodem titulo, vbi fustibus cędi non debent honestiores homines, sequitur Abbas in l. grauem de pęnis
2 nobilis, enim non est puniendus, vt plebeus Clar. §. fin. q. 60. vers. prodest etiam, vbi id dicit de consuetudine seruari in Hispania, & alibi, Garcia de nobilitate in exempt. glos. 1. nu. 15. vbi id etiam tuetur pro regula firmissima, & ad ducit casus in quibus id limitatur, & nobiles suspenduntur, & arrestrantur, Azebed. lib. 8. tit. 23. l. 3. num. 5. & lib. 4. l. 5. in fine vbi dicit distinguendos in pęnis nobiles egregios literatos, & personas honorabiles, á plebeis, imò l. 24. tit. 21. part. 2. hanc exemptionem in pęna irroganda tuetur, etiam si proditionem commisserit, nam non debet occidi infamatoria, & vili morte, nec ducitur ad triremes, vt remex, Garcia, Azebed. vbi supra, ita Couar. lib. 2. var. cap. 9. num. 3. & 4. dicens in pęna
3 corporali non sic puniendum nobilem, sicut plebeium, ob qualitatem personarum, ex quo fit permutatio pœnæ, vt sic nobilis tormentis non subijciatur, l. nullus C. ad l. Iuliam Maiest. l. diuus Marcus C. de quæstione, Otaler. de nobilitate 5. part. prin. num. 4. dicens quod
4 nobiles in pœnarum exequtione, & impositione mitius puniuntur quam ignobiles cap. fin. vbi glos. & Doct. extra de pœnis, Felin. in l. pastoralis in princ. de officio delegata, & sic dicit Otaler. vbi supra non torqueri nobilem in
5 casu quo ignobilis torquetur, & nobiles non suspendendos, sed decapitandos, tradunt Bartol. in l. capitalium ff. de pœnis, Abb. in cap. pastoralis de off. deleg. licet aliud aliquando fiat secundum consuetudines locorum, vt in Francia, & ex hoc infert Otaler. non posse
6 nobilem ad triremes damnari, sed ad honestiores pęnas, dicens iniuste facere iudices, qui Fidalgos seù nobiles & honestioris familiæ homines pro delictorum pęna fustibus, vel flaggellis cędi iubent, hinc est quod licet omnes delinquentes siue nobiles, siue ignobiles puniuntur in foro magno, vt etiam legitur de Corradino Rege qui fuit decapitatus in foro magno, vt latè refert Salern. in Consuetud. Neap. & si te

statur in addit. incip. dicit Neapol.& nouissi mè fatetur, Zappullus in suo compendio histo rico in 3. part. cap. 5. in princ. tamen contra equites Neapolitanos aliter procedatur, sæpè enim non in foro Magno Mercati, vbi scelesti omnes morte plectuntur, sed ante fores ipsiusmet tribunalis iustitiæ, idest M.C.V. vt refert Mutius Surgēs in annot. de Neap. Illust. c. 15. sub num. 28. vers. at vero honestiores, & annot. ad c. 22. in 4. priuilegio incipien. ob rebellionis tē crimen, & hoc ratione honestatis seruādæ: ita pariter cū quodā nobili Neapolitano inquisito de parricidio, fuit seruatū, cū. n. fuisset condemnatus ad amputationem capitis, & deinde seruata forma iuris ad inclusionē inculeo, cū illis quatuor animalibus, & q corpus in mare proijceretur, vigore decreti tā M. C. V. quam S. R. C. fuit tamen ex gratia hæc pęna iuris remissa, per Proregem, vt fatetur de Franch. dec. 230. in fine, Nobilibus enim istis nostris Parthenopeis plurimum est deferendum, tum ob eorum antiquam, ac notam seù celebrem nobilitatem, de qua. S. Gregorius Magnus S. P. & Ecclesiæ Dei maximus Doctor meminit, scribens enim Neapolitanis in rescriptis exordiebatur; nobilibus ciuibus & clero, Neap. in cap. priusquam 28. dist. & in cap. Petrus 39. distint. & pariter Robertus Rex in eius litteris exordiebatur nobilibus viris Capuanæ, Nidi, ac cæteris de populo grosso, inquit ut Afflict. in c. 1. de pace iuram firm. n. 5. & secundum Annam in c. 34. n. 6. nedum
7 nobiles, sed etiam populares diuites, & honestiores, ad pęnas ignominiosas condemnari nō possunt, ita est speçie, Bart. in d. l. capitalium §. serui cęsi ff. de pęnis cuius doctrinam probat insignis tex. in d. l. capitalium §. non omnes, vbi iureconsultus loquitur, per verbum honestiores, quo vocabulo, ne dum nobiles, sed alij populares comprehendūtur, vt ex doct. Bart. aperte colligitur, vbi dū ampliat ad honestiores, præsupponit, quod minus sit esse honestior quam nobils, & hanc Bartol. traditionem sequuntur, Cepoll. cons. 50. Lucius col. 5. in crimin. & in tractat. de imper. milit. dilig. §. nobilitatis num. 27. versic. Quintum Rub. 312. & §. diuites num. 8. Rub. 314. in 16. tom. tractat. nouissimæ ęditionis, & Gramm. super cap. Regni ad hoc, vt nostrorum num. 24. Rub. 122. Panorm. in cap. pastoralis num. 5 de offic. delegat. Lup. in Rub. de donat. int. vir. & vxor. §. 9. num. 19. Auiles de prætore cap. 1. ver. de rechamento num. 28. rub. 44. Nec dissentit, Tiraquell. in d. tract. de nobilitate cap. 20. num. 111. dum de nobilibus, & honestioribus ęqua loquitur, quibus addo insignem tex. in l. si quis vxori §. cum actio ff. de furtis, vbi honestus,
8 pro diuite accipitur, & sic fuisse decisum in Curia Archiepiscopali refero, ego ipse supra in dec. 19. hoc eod. lib. licet hoc omnia cessent in crimine falsi l. præsbiter, Cod. de episcopis & clericis, l. si quis decurio cap. de falsis, Afflictus in decis. fin. & sic etiam in causis Sanctę Fi
9 dei, quia non habetur ratio nobilitatis, Archidiac. in cap. qui contra 14. q. 1. Felin. in c. pastoralis de offic. delegat. Tiraquel. de pœnis nu. 25. Sessa in dec. Rotæ Aragon. 11. num. 17. vnde in Curia Archiepiscopali nobiles, siue ignobiles mittūtur ad triremes pro causis Sāctæ Fidei eorum demeritis sic exigentibus.

SVMMARIVM.

1 *Periculosum est, coram iudice suspecto litigare.*
2 *Pactum quod iudex non valeat iusta de causa allegari suspectus non valet.*
3 *Princeps ex certa scientia causam notoriè suspecto committere non valet.*
4 *Non recognoscentes superiores recusari non possunt.*
5 *Defensio est de iure naturali, & tolli non potest.*
6 *In Curia Archiepiscopali Neapolitana non seruantur iura circa recusationem consultorum.*
7 *De iure ciuili sufficit simplex allegatio suspicionis, secus vero de iure canonico, vt nu. 8. & vide nu. 9.*

De modo recusandi consultores in nostra Curia Archiepiscopali.

DECIS. CCXXXIII.

1 NIl grauius, ac periculosum est quam, coram Iudice suspecto litigare, & ab eo iudicari, cap. quid suspecti 3. quæst. 5. cap. secūdo requiris in fin. de appellat. l. cū apertissimi C. de Iud. Rom. consil. 521. num. 6. vers. aduertat, Mars. singul. 292. Carol. Tusch. tom. 6. conclus. 910. num. 1. in tantum quod pactum non
2 valeret inter partes, vt iudex non possit iusta causa dari suspectus, l. stipulatio hoc modo cōcepta, vbi Bart. ff. de verb. oblig. Caualcan. de Brach. reg. part. 3. num. 318. vnde Princeps ex certa sciētiā, causam notorie suspecto com-
3 mittere non valet, sed intelligitur esse saluū, & reseruatum parti ius recusandi, vt post alios firmat, Mars. d. singul. 292. vers. iudices, nec sedes Apostolica vnquam ex certa scientia causas suspectis iudicibus committit, cap. si inter de except. Rom. d. cōs. 521. n. 6. Card. Tusc. d. cōclus. 910. n. 3. imò Papa alijs cōmisit causas suorū familiariū, ne suspicionis scrupulus in eo notari posset Rom. d. cōs. 521. nu. 7. idemq; ob-

obseruat. in causis facti proprij, glos. in c. cum delicta de conformat. vtil. uel inutil. Rom. d. consil. 521. num. 7. Card. Tusch. d. cõclus. 910. nu. 4. & 5. licet Papa Imperator, & alij non re cognoscentes superiores, nõ possunt recusari, Aufrer. in tit. de recusat. nu. 6. cart. 66. Caualc. de Brach. reg. part. 3. num. 314. vbi redit rationes; tamen quando agitur de aliquo vero preiudicio, ex honestate solent dare iudices non suspectos, & alteri causam delegare, Caualcan. d. par. 3. nu. 714. qui etiam loquitur in senatoribus, & Duce Ianuæ, qui solent recedere a senatu quãdo ferũtur vota, licet ipsi in dicta cau sa suspecta nõ votẽt, si vero Princeps commisse rat causas, cũ clausula, nõ obstãte exceptione re cusationis, dubitat, si talis cõmissio teneat, q̃a ita cõmittẽdo videtur tollere defensionẽ, quæ cũ sit de iure naturali, sine causa tolli non po-
5 test per Principẽ, Clem. pastoralis de re iud. §. sed & naturalia instit. de iure naturali, Abb. in capitulo ad hæc, extr. de rescrip. & in cap. cũ in ter de exception. Rom. cõs. 521. n. 6. latè Ias. in l. Apertissimi n. 17. neq; C. de iudic. Car. Tusc. d. cõclus. 910. nu. 2. licet nõnulli alij cõtrariũ tenuerint, vt Bal. in l. fin. C. de sentent. & inter locut. Ang. Imol. & alij in l. 1. §. interdum ff. à quibus appell. nõ liceat, quicquid tamẽ super hoc dubitetur, certum est, quod quando Princeps cõmittit cũ dicta clausula appellatione remota alicui etiam notorie suspecto, intelligatur de causa friuola, & nõ graui, & iusta suspectionis, vt post alios. quos allegat, declarat Mart. in d. sing. 292. per totum, & in fin. vbi dicit prædicta esse mẽti tenẽda, quia sunt multũ quotidiana, sed Franc. in c. postremo nu. 2. & sequent. de de appellat. disputat. istũ articulũ, & tandẽ concludit, quod Princeps possit com mittere causam recusatione remota.

6 Quibus omnibus, sic præmissis pro questionis dilucidatione redeũdo ad casũ propositũ, dico quod in Cur. Archiep. nõ seruãtur iura ci uilia circa probationẽ causæ suspicionis, vt per Capiceũ in dec. 137. nu. 10. Tuschus tom. 7. cõclus. 913. n. 40. de iure. n. ciuili sufficit sim
7 plex allegatio absq; expressione causæ gloss. in l. apertissimi in verbo recusare, & ibi Bart. Bal. & alij C. de iudic. dũmodo allegans suspectiones, se nõ causa calũnie id agere iuret, Iã frãch. in rep. c. quoniã cõtra, in verb, recusationes, de prob. de iure autẽ canonico secus est c. secũ
8 do requiris extra de appell. Rolan. cõs. 19. n. 14 cõs. 31. in fin. vol. 3. Gram. in rit. mag. Cur. rub. itẽ, si cõtingit nu. 1. Carauit. rit. 265. n. 6. vbi te statur in Regno seruari dispositionẽ iuris cano nici, & nu. 30. vers. quia de iure ciuili, Mascard. de proba. cõclus. 943. nu. 8. vbi de cõmuni, nisi causa fuisset famosa, quia sufficeret solum iura mentum, Baiard. q. 43. num. 1. Seraf. de priuil. iur. priuil. 7 nu. 6. seqq. Farin. cons. 17. num. 16 in fin. vbi adentes in lit. G, qui alios allegant, immò de iure ciuili, quando agitur de magno præiudicio alicuius, requiritur expressio causæ si nõ a principio ante capturã, saltẽ post capturã, & q̃ legitimè etiã ꝓbetur, vt latè ꝑ Ma scard. de prob. cõcl. 959. n. 10. seq. vol. 2. vbi cõ cordãtes allegat; au tẽ de iure canonico causa su spitionis, quæ cõcernit iurisdictionẽ ipsius iu dicis proponitur coram eodem iudice recusato, probanda tamen coram arbitris, si exceptio non fuerit famosa contra personam illius, secus si fuerit famosa, quia erit probanda coram superiore, secundum communem opinionem de qua testatur Iul. Clar. §. fin. quæst. 43. & in fin. per cap. 2. requiris. §. fin. de appell. c. cum speciali eod. tit. Franc. in d. c. 2. requiris num. 12. q̃ ponit differentiã, quare iudex recusatus non cognoscat de sua suspicione, & tamen cognoscat an sit iudex competens, Io. Ant. de Nig. super const. reg. cap. 217. num. 38. vers. ad rem & sub nu. 8. seq. quærit si coram recusato possit opponi exceptio contra libellum, & actorem, & nu. 63. videtur facere differentiam inter iudicem ordinarium & delegatum add. ad Farin. consil. 17 in litt. E, vbi alios allegant quæ omnia cessant in d. Curia ex quo D. consultores sponte recedunt illis supradictis mini mè seruatis.

SVMMARIVM.

1 *Multiplices referuntur ætates de quibus nu. 1. & 2.*
3 *Senex quis dicitur arbitrio iudicis.*
4 *Mulier 52. annorum non dicitur senex ad effectum concedendæ marito licentiæ suscipiendi Sacros Ordines ambobus in sæculo remanentibus.*
Sed quæ ætas requiruntur nu. 5.
6 *In dubio plus creditur testibus rei quam actoris sed limita vt nu. 7*

Cuius ętatis debeat esse vxor ad effectum cõcedẽdi marito licentiam suscipiendi sacros ordines, ambobus in sæculo remanentibus.

DECIS. CCXXXIV.

1 IN hoc articulo antequã ad decisionẽ deueniã, opus erit cognoscere varias, & multipli ces ętates esse, nã primo, legitima, & perfecta ætas est 25. annor. vt l. fin. C. de his qui veniã ætat. impetrau. vnde obseruãdũ est in hoc, ætatẽ, legitimã ætatẽ, iustã ætatẽ, maturã ætatẽ, ꝓ priã ætatẽ eius qui adoleuerit, pro eisdẽ haberi, ꝑ l. cũ filio §. vult & ibi glos. ff. de leg. 3. ætas autẽ infirma, est seniorũ, puerorũ, & puellarũ ex l. Ciuitatis post prin. ff. de leg. 1. ætas vero te nera puerorũ est, vt in auth. de rest. fideic. §. illam vero, colla. 9. attamen æta s perfecta iuxta
2 iuris Pontificij professores, est annorum triginta, vt cap. Episcopus 83. dist. puer. etiam di ci-

citur vsque ad 14. annum, interdum vsque ad 18. l. Mela post prin. ff. de aliment. iuuenis autem dicitur post 25. annos vsque ad senectutem exclusiue, l. non aliter §. vlt. ff. de leg. 3. item est ętas plena 33. annorum l. fin. §. necessitate C. de bon. quæ liber, quæ etiam dicitur robusta ętas l. si maritus §. l. iulia ff. de adult. & hæc omnia annotat Luc. de Pen. in l. cum vos circa fin. 2. col. C. qui ętat. vel profess. se excus. lib. 10. & de no: variarum ętatum notatur in l. 1. §. pueritiam ff. de postulan. & latè per pet. Duen. in reg. 259. in 2. ampliat. ibi etiam priuilegia ætatis minoris recenset, ad hęc Bald. in cons. 19. num. 3. vol. 5. ait in probanda ætate requiri vt probetur principium & finis temporis, quia ętas nihil est aliud nisi quædam mẽsura temporis à die Natali vsque ad obitum decurrens.

3 Et licet quis nã dicatur senex, iudicis arbitrio remittendum sit, vt scripsit Barbat. cõsil. 25. col. pen. volu. 2. consil. 22. col. 3. volum. 3. Ioan. Andr. in cap. quoniam frequenter, vbi etiã Maria: Socin: extra, vt lite non contesta: & ibi Felin. colun. 6. vers. ad tertiam quæstionem, tradit Menoch. de arbitr. iud. casu 59. D. Claud. Bertaz. in addit. ad dict. consil. 192. vol.
4 1. proindeoptimo iure Curia Archiepisc. arbitrauit mulierem ętatis annorum 52. non esse senem ad effectum impertiandi licentiam suscipiendi sacros ordines, ambobus in sæculo permanentibus, iusta tradita in c. cum simus, de conuersione coniugatorum, sed requiri ętatem
5 60. annorum, ex quo de iure, tali senectuti conceduntur priuilegia, l. semper ff. de muneribus, & honoribus, & tali senectuti iura nostra plurimum deferunt, de quibus 20. dist. c. Domino Sancto vbi Arch. 50. distinct. c. quãuis, de sententia excommunicatio. cap. fraternitatis 24. dist. cum alijs pluribus in hanc sententiam adductis, per Rom. in l. si vero §. de viro ff. solut. matrim. in fal. 53. & latissimè, per Tiraquel. in præfat. de iure primigen. nec id quidem mirum videri debet, cum senes prudẽtiores iuuenibus, & virtutibus excellere præsumantur, vt pote qui vsu rerum docti prudentiam sibi comparare potuerunt l. si vt certum §. custodiam, & ibi glos. in ver. est commendatus ff. commod. §. cogitandum in Auth. de Monach. cap. cum pridem, de renunciat. ibi Bal. cap. cum iuuentute, & ibi glos. in ver. ad similem, de præsumptio. & tradit Archid. in dicto Domino Sancto, & in cap. diffinimus 18. quęstio. 2. Ioan. Andr. in dict. cap. cum in iuuentute, Lucas de Pen. in l. 1. col. 1. cap. de consul. lib. 10. Tiraq. vbi supra nu. 153. quod Ampliatur adeo verum esse, vt contrarium probari non possit nisi per quindecim testes, qua propter qui dicere volet, iuniores senibus esse prudẽtiores id per quindecim testes probare oportebit, l. vnicuique C. de prox. sac. sacri, quẽ tex. ad hoc singularem reputat Rom. in dict. §. viro fol. 35. vers. quæro probatur in fine, Alex. in l. cum quid col. 2. ff. si cer. peta. Felin. in rubr. extra de maioritate & obedient. col. 1. in fin. Tiraquel. vbi supra num. 153. Hinc est quod si plures testes reperiantur sibi metipsis contrarij, erunt præferẽdi illi qui cęteros ætate antecedunt, cap. quoties, & ibi Abbas in 3. notab. c. licet ex quadam, vbi imò col. 2. de testib. glossa in l. cum quid, & ibi scriben. omnes ff. si cer. peta. Archid. in dict. c. Domino Sãcto 50. dist. & in cap. tanta 86. dist. & dixit Rom. quod li-
6 cet in dubio magis credatur testibus rei, quam actoris, fallit tamen si pro actore stent seniores Alex. cõsil. 136. col. 1. vol. 6. Luc. de Pen. in l. de viro col. 1. C. de De Curionibus lib. 10. Dec. cons. 443. nu. 26. Cepolla cons. 21. colun. 4. cũ cæteris satis copiosæ adductis per Tiraquell. in loco iam citato nu. 148. & alijs seq.

SVMMARIVM.

1 *Vir & vxor per copulam fiunt vna caro.*
2 *Vir qui ingressus est Religionem, de consensu vxoris potest reuocari nisi vxor etiam in Monasterium includatur, quod limita vt num. 3.*
4 *Mulier, & vir debent esse sexagenarij ad effectum, vt possit vir suscipere sacros ordines.*
5 *Mulier 50. annorum ordinariè est sterilis.*

An ad effectum concedendi licentiam marito, suscipiendi sacros ordines, *& permanere in sæculo, requiratur copulatiue quod vir & vxor sint senes, & steriles.

DECIS. CCXXXV.

QVidam annum agens sexagesimum, secũ habens vxorem quinquagenariam, petijt se promoueri ad sacros ordines, eius coniuge in sæculo ad huc permanente seorsum tamẽ ab eo, ex quo nullũ videbatur posse oriri periculum incontinentiæ, tũ propter amborum senectutem, tum etiam quia iã decem ab hinc annis, & vltra, votum castitatis ab vtroq; emissũ & inviolabiliter obseruatũ fuerat, quare deducta causa in congregatione dicebatur, de iure maritum non posse transire ad Monasterium nisi quoque mulier ingrediatur Religionem, quia cum sint vna caro effecti

cti propter copulam coniugalem non potest
1 vna pars, conuerti ad Dominum, & alia in sæculo remanere, & ideo non est ad religionem assumendus vnus, altero in sæculo remanente, & propterea vno intrante religionem, alter debet perpetuam continentiam promittere, & vitam mutare ingrediendo religionem, c.
2 cum sis, && cap. cum ad Apostolicam 13. de conuer. coniugator. c. agatosa 27. quæst. 2. & si vir de licentia vxoris fuerit ingressus religionem nisi etiam vxor transierit ad monasteriũ, aut perpetuo promiserit seruare Castitatem,
3 vir de monasterio reuocari c. 1. de conuers. cõiugat. dummodo vxor non sit senex & sterilis, ita quod sine suspicione possit remanere in sæculo promittendo tamen castitatem, dict. c. cum sis, & dict. c. Apostolicum c. 1. & ibi glos. in verb. reuocari, & cap. vxoratus, de conuers. coniugat. & propterea fuit resolutum non esse alteri huiusmodi facultatem concedendam, tam propter exemplum, ne alias videretur introduci in Ecclesia Latina Ritus Grecorũ; tũ
4 quia ex communi Doctorum sententia, non solum vir, sed etiam mulier debet esse sexagenarij ad hoc, vt alter coniugum possit ordines sacros suscipere altera in sæculo permanente. Tum etiam, quia non videtur satisfactum iuri, quod requirit vxorem debere esse ita senem & sterilem, vt nullũ incontinentiæ periculum excogitari possit, & sic fuit in congregatione habitũ pro absoluto, quod copulatiuè vtrũq; requiratur, scilicet quod mulier sit senex, & & quod sit sterilis, & quãuis mulier quinquagenaria regulariter dicatur senex, tamẽ in proposita facti specie, communi sententia dictum fuit, ꝙ sexagenaria debet esse: Et licet etiã mulier quinquagenaria ordinariè sit sterilis, atta-
5 mẽ secundũ Aristotilem, & alios philosophos multoties hæc quoque concipere solet, & sic non potest dici satisfactum tex. in cap. cum sis de conuers. coniug. quod requirit omnimodum sterilitatem moderando dictionem illam, ita, quæ de sui natura est amplificatiua.

Neque refert quod in præsenti casu nullũ videatur posse oriri periculum talis incontinẽtiæ, cum iam per decem annos, & vltra coniuges isti continentiam seruauerunt, quia respõdetur, qui isti fecerunt vtique rem laudabilissimam, & valde commendandam, sed non per hoc dicitur satisfactum iuri, quod requirit sterilitatem in vxore ex natura, & propter senectutem, nõ autem ex voto, & voluntate ipsius, & ita fuit resolutum.

S V M M A R I V M

1 *Regulariter nemo priuandus est vsu sua possessionis.*
2 *In interdicto Retinendæ illa debet obtinere, qui tempore litis possidet.*
3 *Pendente lite super matrimonio non est interdicendum carnale commercium.*
4 *Lite pendente, beneficium non est resignandum.*
5 *Alienatio rei litigiosæ fieri non potest.*
6 *Res litigiosa non potest donari.*
7 *Res litigiosa non potest pignorari.*
8 *Alienans rem lite pendente, potest condemnari ad fructus.*
9 *Exequutio fructuum Rei litigiosæ potest fieri contra personam.*
10 *Titulus de litigiosis habet locum etiam in beneficialibus.*
11 *Vitium litigiosi transit in resignatarium.*
12 *Patronus lite pendente non potest præsentare.*

An lite pendente super Matrimonio sit interdicendum carnale commercium.

D E C I S. CCXXXVI.

1 QVoniam regulariter nemo priuãdus est vsu suæ possessionis, cap. cum personæ de priuileg. cap. 1. de caus. possessionis, & proprietatis c. licet de præbend. in 6. ad quod facit etiam textus in §. hodie institut. de interdictis, vbi interdicto retinendæ il
2 debet obtinere, & consequenter in possessione manuteneri, qui tempore litis possidet, vt voluerunt etiam Afflict. in decis. 326. & Benintend. in decis. 42. ideò merito iure fuit in Curia Archieptscopali conclusum, vt penden
3 te lite super matrimonio non sit interdicendum carnale commercium, cap. laudabilem,
4 vt lite pendente, sicuti à simili dicimus, quod lite pendente beneficium non est resignandũ, vt tradunt Sarnen. in compend. signatur nu. 64. & 65. Staphil. quem refert, & sequitur Puteus in decis. 354. lib. 3. vbi refert ita fuisse tentum in vna Britononien. Monasterij 9. & 19. Ianuarij 1551. & in decis. 511. lib. 2. Lancellot. de Attentat. lib. 2. cap. num. 254. hinc alie-
5 natio rei litigiosę litę pendente fieri non potest, & facta non tenet, vt in Rubric. tot. titul. ff. & l. & Authent. de litig. Guid. Pap. in decis. 337. num. 4. Afflict. in decis 369. numer. 10. Alex. cons. 45. nu. 5. lib. 3. Dec. cons. 491. hinc
6 res litigiosa donari non potest l. fin. C. de litig. Boer. in decis. 33. num. 2. nec hypothecari, &

pi-

7 pignorari, Alciat. cons.61.num.3.lib.8. hinc taliter alienans habetur pro possessore, & po-
8 test comdemnari ad fructus perceptos medio tempore,& qui percipi potuissent, vt possessor, vt fuit resolutum in vna Perusina bonorũ 22.Octobris 1548. coram Puteo teste eodem in decis.65.lib. 3. quamuis etiam contra ter-
9 tium in fauorem cuius est alienata, possit fieri executio Ruin.cons.34. num.12.lib. 5. Neuizant.cons.20. num.13. Natt. cons. 350. num. 4.lib.2.& sic fuit conclusum in vna Romana vineæ 20.Decembris 1534.teste Mohed.in decis.12.& tamen titulus de litigiosis habet locũ
10 etiam in beneficialibus, Franc. in cap. 1. in glosa litigantibus vt lit.pendent. in 6. & ideò
11 vitium litigiosi transit in resignatarium habẽtem causam à litigante, vt colligitur ex decis. 1.vt lit.pendente in antiq.per Bisignet.Cassador.in dec. 8.super Regul. Cancellar.Mohed.
12 dec.207.hinc est etiam, ꝙ si pendet lis super iurepatronatus, patronus ipse lite pendente non potest pręsentare,secundum Calderinum in cons.1. vt lit.pendente Paris.cons.47.num. 13.volum.4.& est communis opinio relata per Sarnen. de subrogat. collitig.quæst.13. & magis communis teste Roccho de Curt.in tractat.de iurepatron in verbo honorificum nu. 53.q.23.& ita tentum fuit coram Crescentio in vna Barchinonem Beneficij 27. Nouembris 1538. teste Sarnen.decis.31.& in vna Cõpostellan. 16. Februarij 1554. coram Montefiasconem, teste Guidobon. in decis.104.& in vna Astoricens. Sanctæ Christinæ 9. Martij 1569. coram Grato, quam conclusionem pluribus modis ampliat, & limitat Lancellot. de Attentat. part.1.c.4. num.522. vsque ad finem, vbi ad saturitatem videre poteris.

SVMMARIVM.

1 *Deponens in facto suo reÿcitur à testimonio.*
2 *Testis habens interesse non probat.*
3 *Pater pro filio, & filius pro patre idoneus testis non est, sed limita nu.13.*
4 *Vir pro vxore, & vxor pro Marito reÿcitur à testimonio, sed limita nu.14.*
5 *Domestici repelluntur à testificando, sed limita vt num.12.*
6 *Item familiares, & famuli, vt nu.7. & Ancillæ vt nu.8.*
9 *Dictum stupratæ facit inditium ad torturam.*
10 *In delictis occultis socius criminis admittitur.*
11 *Iudex debet esse pronior in delictis occultis ad torturam, & comdemnationem.*
15 *Testis inhabilis admittitur in ÿs, quę sunt difficilis probationis.*
16 *Mulieres in criminalibus in subsidium admittuntur.*
17 *In Materia dubia, quæ stat in secreto statur rei iuramento.*

An dictum Mulieris asserentis se ab aliquo stupratam faciat indicium ad torturam.

DECIS. CCXXXVII.

INquirebatur in Curia Archiepiscopali, cõtra quædam clericum de stupro, & abortu; & inter cætera quæ contra eumdem opponebantur pro prætensi delicti verificatione, erat confessio eiusdem mulieris asserentis se à præfato Clerico stupratam, quare fuit dubitatum an dictæ depositioni mulieris esset stan dum saltem, quoad faciendum indicium ad torturam, & pro negatiua parte dicebatur, quod testis tractans de se exonerando, deponẽs
1 de facto suo in causa, in qua habet interesse, non probat, quia videtur deponere in causa propria, ita Bart. in l. deferre §.item decreuerunt ff.de iure fis.loquens in procuratore, Panorm.in c.insuper de testibus, Felyn.col. fin. in cap.cum à nobis eod.titul.Afflict.in constit. mores dissolutè viuentium vers.12. Alexand. consil.107.num.4.volum.1.Corn.consil.145. num.1. volum.4. & consil.130. num.4. volu. 1.& consil.160.num.3. vol.2.Bero consil.164 num.22.vol. 3. Nec non testis deponens ad proprium commodum minime probat, ita Alexand.consil.107. num.4.volum.1. Neuiz.
2 consil.47. Corn.consil.145.num.1.volum.4. Et sic testes habentes interesse aliter non probant, l omnibus,& ibi glosa, & Doct. omnes ff.de testib. Abb.& alij omnes in dict. cap. insuper de testibus,& Alexand. in l. si cui §. fin. ff. de leg.1.Bartol.& cæteri omnes in l.si quis ita ff.de reb. dub. Bero consil 124. num.27.volume 1.quoniam videntur, tunc in causa propria deponere, vt per Bal.consil. 227. & Crauetta consil.99.num.2.vnde euenit, quod pa-
3 ter pro filio,& filius pro patre testis idoneus non est,ad textum expressum,& quod ibi notatur,in l. testis idoneus ff.de testibus cap.si testis versic. item testis idoneus 4.quæst.2.& 3.imò nec ad testificandum admittuntur, l. parentes iuncta glos. ibi in verbo aduersus se C.eor.Gabriel. in lib. commun.conclus.in titulo de testibus conclus. 17.num.2. & 5 Gramat. decis. 45. nu. 16.Mascard.de probat.conclus. 1148. num.1.& 2. Viuius in lib. commun. opinion. in uerbo testificari,uel testis esse non potest pater pro filio,ubi quod ita se habet communis

DD.

4 DD. sententia in varijs locis, hinc etiam vxor pro marito, & Maritus pro vxore testis esse non potest, ideò vnus pro altero à testimonio repellitur cap. si testes §. idonei 4. quæst. 3. & ibi glos. in verbo imperari, l. etiam, & ibi glos. vers. quid in viro, & vxore, & cæteri scribentes, C. de testibus Grāmat. in d. decis. 45. n. 13. & 73. & 19. vbi testatur de communi opinione, de qua etiam testatur Diaz. in Regula 746. in 5. Fallent. latè Farinac. de testibus, vbi ampliat conclusionem, & alios DD. adducit in quæst. 54. Reg. 4. hinc domestici etiam à testi-
5 monio repelluntur, l. etiam vbi communiter DD. C. de testibus l. testes eos, ff. de testibus cap. si testes §. testes 4. quæst. 3. cap. in literis, & ibi pariter notant omnes Canonistæ extra de testib latè Mascard. de probat. cōclus. 1357.
6 num. 47. hinc familiares alicuius non admittuntur pro eo ad testificandum, cap. in literis, vbi notāt communiter DD. extra de testibus Gabriel in lib. commun. conclus. in tit. de testibus conclus. 10. nu. 1. vbi alios plures adducit Mascard. de probat. conclus. 757. nu. 1. & conclus. 1357. nu. 51. hinc famuli, & serui
7 etiam liberi non admittuntur ad testimoniū ferendum pro eorum Dominis, Abb. in cap. in literis num. 3. extra de testibus, Mascard. de probat. conclus. 758. nu. 1. Gomes. variarum
8 resolut. tomo 3. cap. 12. rubr. de probat. delict. nu. 15. hinc ancilla esse testis minimè potest pro Domino suo, Bertaz. in cons. 478. num. 3. vbi etiam addit. Mant. cons. 213. nu 30. lib. 1. Paris. cons. 67. nu. 81. lib. 3. Iodoc. in sua pract. cap. 50. rubric. de reprob. test. nu. 6. hinc testis amicus licet à testimonio non repellatur, tamen integræ fidei non est secundum Farinac. de testibus quæst. 55. vbi latè hanc materiam tractat, & DD. cumulat.

9 Tamen contrarium fuit resolutum, vt scilicet dictum stupratæ faceret inditium ad torturam, cum modificatione, videlicet quia illa virgo erat bonæ famæ, inquisitus vero malæ, eò magis quia hoc est delictum quod fit occultè, & in delictis quæ occultè fiunt, Sa-
10 cius criminis admittitur ad faciendum indicium ad torturam, vt per Simon. de Pret. in cons. 178. nu. 18. vol. 1. Quem refert, & sequitur Viuius in decis. 157 vnde Iudex in occul-
11 tis debet esse pronior ad torturam, & condēnationem, vt post Bar. in l. 3. C. de Episcop. Audient. concludit Alex. in cons. 77. num. 8. vol. 1. & cons. 64. nu. 5. eod. volum. exemplificantes hoc in adulterio in quo idem concedit Castrens. in cons. 348. in fin. vol. 1. Ex quibus tacitè respondetur pro contraria parte adductis, quia illa procedunt quando aliter veritas haberi potest, quod nō est in casu nostro, quia cum hic actus, vt supra diximus fiat in secreto, & abscondito, nō potest aliter probari, quam per dictum patientis, quo casu supradictę personæ admittuntur ad testificandum, vt videmus in domesticis, qui quando veritas aliter
12 haberi nō potest, quam per ipsas, tunc admittuntur ad ferendum testimonium per textum in l. contentu C. de repud. Gabriel. lib. commun. conclus. in d. tit. de testib. cit. conclus. 10. nu. 47. Mascard. de probat. conclus. 124. n. 48. & conclus. 533. nu. 15. latè Farinac. de testib.
13 quæst. 55. nu. 35. sic etiam videmus in parentibus, & filijs, qui licet non admittantur in testimonium, tamē quando aliter veritas haberi non potest contrarium seruantur, vt per Gomes. variarum resolut. tomo 3. cap. 12. in rubric. de probat. de lit. num. 24. vbi alios cōcordantes adducit Farin. de testibus quęst. 54. num. 171. vbi alios etiam refert, vt etiam vide-
14 mus in marito, & vxore, qui pariter admittuntur ad testimonium ferendum, quādo aliter veritas haberi nō potest, Crauet. de antiq. tēp. par. 1. Sect. 1. n. 17. vbi alios adducit concordantes Alber. de Malet qui contrarijs respondet in tract. de testibus cap 6. num. 31. & sic etiam in factis, quę sunt difficilis probationis argumento text. in l. ex contentu §. 1. cū ibi notat. per DD. C. de repud. Gabr. de testibus conclus. 16. num. 17. Mascard. de probat. conclus. 1420. num. 13. & sic de singulis, habetur, testes enim alias inhabiles admittun-
15 tur in ijs, quæ sunt difficilis probationis, vt sunt ea, quæ communiter occultè fieri solent, vt adulterium furtum, & huiusmodi, in quibus, vt plurimum nulli testes interuenire solent, nisi fortasse mulieres, & domesticæ psonæ, vt voluit Bar. in l. cunctos populos nu. 23. C. de summ. Trinit. & fide Catholic. Alber. post cæteros in l. contentu C. de repud. vbi dicit ea, quæ domi fiunt, quoniā occultè fieri solēt, p testes inhabiles pbātur, Alex. in cōs. 74.
16 vol. 1. vbi mulieres in criminalibus in subsidium etiam admitti inquit, sequitur Dec in cons. 363. num. 5. & in proposito criminis occulti dixit Lap. allegat. 94. nu. 5. quod in ma-
17 teria dubia, quę stat in secreto, & conscientia alterius, statur rei iuramento, qua propter an qui percussit clericum scierit eum esse clericum, vel non, statur ipsius iuramento glos. in cap. si verò aliquis de sentent. excommunic. & stari iuramento dicentis vxoris sororem cognouisse credens eam propriam fore, dixit glos. in cap. lectum 24 quæst. 2. Lap. alleg. 46. post num. 6. Marsil. in l. 1. §. ad quæstionē n. 4. ff. de quæst. vbi dicit quod licet domesticus nō admittatur pro domestico, id tamen fallit, quando agitur de probandis ijs, quæ domi fiunt, quæ vt plurimum domesticis solis innotescere consueuerunt Magon. in decis. Lu-

cons. 30. num. 26. latè Gabriel. in lib cōmun. conclus. in tit. de testibus conclus 7. post Decian. in Respons. 25. vol. 2. Bursat. in cōs. 239. vol. 3. & alios complures cumulatos per Mascard. de probat. conclus. 1365.

SVMMARIVM.

1 *Olim maximę considerationis erat quasi possessio præsentandi, ita quod paria erant esse patronum, vel in quasi possessione præsentandi, vt num. 2.*

3 *In beneficialibus vltimus status attenditur.*

4 *Hodie non sufficit docere de quasi possessione, nisi plenè ostenso de legitimo titulo fiat.*

5 *Si semel vacatio contingerit, & patronus coram Ordinario docuit de suo iure patronatus, & prauia causa cognitione fuit approbatum dictum iuspatronatus, licet deinde idem beneficium vacare contingat non tenetur amplius patronus de titulo docere.*

Patronus, qui est in quasi possessione præsentandi post Concil. Trident. an semper tenetur docere de titulo in qualibet vacatione.

DECIS. CCXXXVIII.

1 QVamuis olim maximæ considerationis erat quasi possessio præsentandi ad effectum manutentionis patronorū, c. querelam de elect. c. consultationibus de iurepat. & cap. cum olim de casu possess. & propr. Rot. decis. 1. de iure patronat. in nou. & in decis. 13. eod. tit. ita qđ paria erant quem esse
2 patronum, vel in quasi possessione iuris præsentandi, vt per Cardin. consil. 69. in 2. dubio, & Abb. in dicto cap. consultationibus, vbi præsentatio facta ab eo, qui erat in quasi possessione iuris præsentandi præferebatur præsentationi factę à proprietario iuris patronatus, vt in proprijs terminis voluit Rot. in decis. 14. de iure patronat. in antiquis, & eod. Rota in decis. 9. eod. tit. in nou. Triuis. in decis. 54. par. 2. Rota diuers. decis. 167. par. 2. Franc. March. decis. 119. & propterea solet ha
3 dici quod in beneficialibus, & maxime in iure patronatus attenditur vltimus status, & immediatè quasi possessio, Rot. in decis. 2. n. 2. de prębend. in nou. & in decis. 49. de rescript. in Antiq Put. decis. 2. lib. 3. Cæsar de Grassis decis. 4. de probat. & in hac quasi possessione suffragatur sola bona fides absque titulo Ve-
4 rall. decis. 69. par. 1. Hodie tamen post Concil. Trident. in dict. cap. 9. non sufficit docere de quasi possessione, nisi plena ostenso de legitimo titulo fiat, ratio est, quia per dictum Concil. derogatur, non solum titulo; sed etiā quasi possessioni cuiuscunque patronatus aliter acquisiti, quam ex fundatione, cōstructione, vel dotatione; & ideò, vt quasi possessio possit suffragari est docendum de legitimo titulo, v pluries tenuit Rot. Roman. præsertim in vna Cōpsana iurispatronatus 23. Iunij 1604. coram Licta, & in vna Rom. parochialis 21. Ianuar. 1600. coram Pacen & iterū in vna Auximana iurispatronatus 25. Maij 1595. coram Illustriss. Mellino, & tandem in vna Reatin. iurispatronatus 1587. ex quibus etiam percipitur hodie cessare manutentionem ex vi, quasi possessionis, donec possessor iurispatronatus non doceat de titulo, & ita censuit Sac. Congregat. Concilij per hæc verba: hoc decretum Concilij habet locum in petitorio, & possessorio, vnde non est admittenda præsentatio, aut præsentati institutio nisi prius verificatur iuspatronatus ex decreto Concilij, & iuxta hanc opinionem in quamplurimis causis fuit obseruatum in Curia Archiepiscopali, est bene verum quod si semel vacatio cōtingerit, & patronus coram ordinario docuit de suo iurepatronatus iuxta dispositionē Concilij, & præuia causa cognitione fuit approbatū dictum ius patronatus, tunc licet postea idem beneficiū vacare contingat, non tenetur amplius patronus de titulo docere, sed sufficit sibi quasi possessio quam habuit, vt censuit Sacr. Congreg. per hæc verba, itē censuit Sac. Congreg. nō posse repelli patronū à sua quasi possessione p̄sentādi, si adhibita causę cognitione super iure patronatus post Concilium, Ordinarius à patrono præsentatum admisisset, etiam si post obitum eiusdē præsentati de validitate iurispatronatus contigerit dubitari, secus autē simpliciter patroni præsentatio, absque causæ cognitione admissa fuerit, & ita censuit Curia Archiepisc. in occurrenti casu, vbi dicit, quod patronus, qui est in quasi possessione præseruandi post Concilium, si de nouo vacet beneficium, & iterum præsentet non tenetur ad instantiam Fisci de nouo docere de titulo, sed debet manuteneri in sua pacifica possessione, saluis iuribus, idest Fisco in petitorio, & hoc, quia numquam dare cur finis litibus.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Pluralis locutio duorum numero est contenta.*
2 *In ore duorum, vel trium stat omne verbum.*
3 *Testis vnus minimè probat, sed limita, vt num. 4. 5. & 6.*
7 *Præsentationes multiplicatæ tres esse debent ad effectum probandi ius patronatus.*
8 *Ius patronatus ex fundatione, & dotatione satis dicitur probatum ex tribus antiquissimis instrumentis enunciantibus ius patronatus alicui spectare de iure, vel de Consuetudine.*

Præsentationes multiplicatæ quot esse debeant ad effectum probandi ius patronatus.

DECIS. CCXXXIX.

IN quadam facti contingentia fuit dubitatum, quot præsentationes multiplicatæ essent necessariæ ad finem probandi ius patronatus, & prima facie videbatur dicendum
1 duas esse necessarias, ex eo quod pluralis locutio duorum numero est contenta, l. vbi numerus, ff. de testibus, cuius textus hæc sunt verba: Vbi numerus testium non adijcitur, etiam duo sufficiunt, pluralis enim elocutio duorum numero contenta est, concordat textus in cap. in omni negotio extra de testibus cap. licet eodem titulo; addo Ripam in l. ex facto §. si quis Rogatus num. 51. ff. ad Trebel.
2 Marsil. in singul. 47., & singul. 433. vbi inquit quod trita est iuris regula, quod in ore duorum, vel trium stat omne verbum, & vox
3 vnius, vox nullius, vnde vnus testis minimè probat, licet hoc fallat, & minimè locum
4 habeat quando sumus in causis breuioribus, nam in tali casu probatio per vnum testem, vel per famam dicitur plena probatio, & sic non est necesse deferre iuramentum in supplementum probationis, vt videtur de mente Bart. in l. de minore §. in tormenta in vltima columna, ff. de quæstion. voluit expresse Mathesi l. in notab. 2., qui subdit in 3. notab.
5 quod eodem modo in iudicijs possessorijs, in quibus dicitur agi de leui præiudicio, probatio per vnum testem, vel famam habet vim plenæ probationis, ita quod non est opus iuramento in supplementum probationis, quod sentit etiam Bart. in l. 1. C. quor. bonor., & clarius in l. 1. in fine C. vbi in rem Act. de quo dicto latius loquitur Iaf. in l. admonendi in 78. colum. post med. ff. de iur. iur., qui in l. huiusmodi §. legatum num. 20. ff. de legat. 1. dicit quod vnicus testis plenè probat, vbi non agitur de alicuius præiudicio, vt notant etiam Abb. in cap. proposuisse per glos. ibi de consecrat. Eccles. vel Altar. Butr. in cap. veniens de test., & est glos. in cap. nuper eodem tit.
6 de testibus, & ibi per hoc infert Bald. quod per vnum testem plenè probatur, quod aliquis sit baptizatus, vel aliquis sit ordinatus, vel qđ Ecclesia sit consecrata, & similiter sacerdotium probatur per vnum testem, quia per ista nemini præiudicatur, & similiter doctoratus posset probari per vnum testem, & sic limitatur regula in l. iuris iurandi C. de test. quæ dicit, quod dicto vnius testis non creditur, etiã si preclaro honore curię profulgeat, quam etiam regulam limitant per plures casus Felin. in c. G. & D. de offic. deleg. colum. 2. in fin. Girard. in sing. 49. vbi ponit casus quibus statur dicto vnius testis, & per Marsil. in singul. 112. dum dicit, quod statur dicto vnius testis corrupti contra delinquentem, seu corrumpentem, & per plures casus etiam limitat Bertach. de gabell. in 8. part. lib. 4. vers. de causa formali.
7 Supradictis non obstantibus fuit in Curia Archiepiscopali conclusum, ad minus debere esse tres præsentationes multiplicatas, nam multitudo consistit in tribus, glos. in l. 1. §. hoc rescripto, ff ad Syllanian. glos. in §. fin. institut. de iure personarum aduertit etiam Fiuiz. in decis. 17., & facit decisio 7. de iure patro-
8 natus Achil. de Grass., vbi habetur, quod ius patronatus ex fundatione, & dotatione satis dicitur probatum ex tribus antiquissimis instrumentis enunciantibus ius patronatus alicui spectare de iure, vel de cõsuetudine, quam decisionem mihi allegauit adolescens magnæ spei, & nunquam satis laudatus D. Ioannes Maria Nouarius.

SVMMARIVM

1 *Monitio non requiritur contra concubinarium notorium.*
2 *Notoria probatione non indigent.*
3 *Notoria accusatione non indigent.*
4 *Clericus concubinarius notorius est vitandus in diuinis.*
5 *Ratione notorietatis plura permittuntur, quæ alias denegarentur.*
6 *Notorium dicitur, quod nulla tergiuersatione potest celari.*

An contra concubinarium notorium requiratur monitio.

DECIS. CCXL.

1 FVit dictum in Curia Archiepiscopali, & obseruatum, quod monitio non requiritur ad puniendum côcubinarium notorium, ex notabili doctrina Abb. in cap. tua nos de cohabit. cleric., & mulier., vbi id dicit, quare fuit exulatus ab hac Diœcesi per plures annos quidam concubinarius notorius, qui nunquam fuerat monitus, & per nonnullos an-
2 nos steterat in concubinatu, ex eo quod notoria probatione non indigent cap. Manifesta 11. quæst. 1. & cap. euidentia de accus. l. 1. ff.
3 de in integr. restitut., sicuti manifesta pariter accusatione non indigent, cap. Ad nostrã de iure iurando, cuius verba sunt ad nostram noueris audientiam peruenisse, quod à te quasi per extorsionem tale fuit præstitũ iuramentũ, quod in omni causa deberes ordinẽ iudiciariũ obseruare. Verũ quoniã secundum traditiones canonicas manifesta accusatione non indigẽt, nec in eis est ordo iudiciarius obseruãdus, qui debet in alijs obseruari, nec tu quãdo sub præmisso tẽpore iurasti habebas in mẽte, vt proptereà venires côtra canonicas sanctiones, alioquin iuramentum, sed periurium potius extitisset, nec esset alia ratione seruandum: & facit pro hac decisione text. in cap. fin. de cohabit.
4 Cleric. & mulier. vbi licet Clericus côcubinarius non sit vitandus in diuinis tamen quando est notorius vtiq; euitari debet vnde in c. vestra eod. tit. habetur, qđ à clerico fornicario, quamdiù toleratur, si non habet operis euidẽ-
5 tiã, & sic videtur, qđ ratione notorietatis multa permittuntur, quæ alias denegarentur, no-
6 toriũ verò dicitur, quod nulla tergiuersatione potest celari, cap. super quibusdam §. fin. & c. cum olim de verb. significat, & propterea nõ auditur appellans, cap. cum sit Romana, & cap. peruenit de appellat.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus quomodo in visitatione debet procedere contra resistentes.*
2 *Excommunicatio potest ferri sine monitione pro iurium conseruatione.*
3 *Scriptura non requiritur in sententia excommunicationis lata pro defensione iurium.*

An Episcopus possit in visitatione procedere contra resistentes, & eos de facto excommunicare.

DECIS. CCXLI.

1 IN visitatione facta in hac diœcesi fuit dictũ, quod quando Episcopus visitat, & in actu visitationis visitati resistunt allegantes exemptionem à visitatione, poterit Episcopus illos de facto resistẽtes, nisi sint in possessione, quod non visitẽtur excommunicare, nullo iuris ordine seruato, nec exemptionem, aut probationem oblatam recipere, aut appellationem admittere tenetur, cum non vt Iudex, sed vt pars pro suo iure seruando, procedat, defendẽdo se gladio spirituali, iuxta text. dispositionem in cap. dilecto de sententia excommunicat. in 6. ex quo fit, vt oblata probatio nequaquam iustificet appellationem, alias si vt Iudex exceptionis legitimæ oppositæ oblata probatio appellationem iustificaret, cap. cum inter Canonicos de electione, cap. interposita de appellat.; sed si illi sint in possessione, quod non visitentur minimè poterit eos excommunicare, vt notabiliter scripserunt Butr., & Innocent. in cap. venerabili de censibus Soccin. de visitat. quæst. 14. lib. 3. Felin. in cap. sacro de sent. excommunicat. vbi inquit non esse ne-
2 cessariam monitionem quoties fit excommunicatio pro iuriũ defensione, sequuntur Ioan. Andr. Franc. & Dominic. in d. cap. Dilecto de sentent. excommunicat. Dec. in cap. irreprehensibilis de appellat. Lap. allegat. 73. vbi
3 inquit, quod in excommunicatione pro iuriũ defensione non requiritur scriptura limitãdo textum in cap. 1. de sententia excommunicat. in 6. Et quando Episcopus excommunicat pro iurium defensione, Magister Actorum poterit scribere, sic die tali, &c. Dum Reuerendissimus Episcopus exercens iurisdictionẽ visitando, & cet. tales de facto resisterunt, qui Reuerẽdissimus Episcopus in Actu manifestæ violentiæ sibi illatæ pro sui Iuris defensione vim vi repellendo ipsos excommunicauit, & cedulones affigi mandauit, vt à Christi fidelibus euitentur.

SVMMARIVM.

1 *Absolutio obtineri debet ante diem solutioni destinatum.*
2 *Obligatus cum iuramento soluere in quodam termino ante aduenientem terminum absolutionem petere debet.*
3 *Archiepiscopalis Curia Neapolitana nullum à iuramento absoluit nisi per viginti dies ante solutionis tempus.*
Sed vide num. 4. vbi fertur concedi hodie absolutionem etiam si vnus dies termini solutionis superesset.

An

An concedenda sit absolutio à iuramento ad finẽ agendi, si vnus dies termini solutionis supererit.

DECIS. CCXLII.

1 NOn dubium est ante diem solutioni desti natum, absolutionem obtineri debere, sic inquam scribũt, Caualc. in dec. 9. n. 22. uol. 1. Barz. in dec. 67. nu. 23. Rota diuers. in dec.
2 786. par. 3. unde obligatus cum iuramẽto soluere in quodam termino, ante aduenientẽ terminũ absolutionem petere debet, quia ipso trãsacto periurus dicitur, & ad petendum absolutionẽ eo casu nõ admittitur, nec si obtineretur ualida esset, Roland. in cons. 34. uol. 1. Pe droc. alios cumulans in cõs. 1. nu. 210. uol. 1. & in cons. 35. nu. 97. eodẽ uol. Bellon. in dec. 193. nu. 2. Viuius in dec. 120. nu. 31. Rota diuers. in dec. 786. part. 3. unde nostra Curia Archiepi-
3 scopalis consueuit nullũ absoluere à iuramento, nisi saltem uiginti dies supersint ad implẽdæ promissa, uel debiti solutionẽ, ut testantur Oliua in ritu Curiæ Archiepiscopalis 12. in fine, Afflict. in dec. 31. n. 2. ubi refert, quod in Sacro Consilio fuit facta fides, quod in Nostra Curia Archiepiscopali non cõceditur citatio super absolutione à iuramẽto, nisi ad minus su persint uiginti dies termini solutionis pecuniæ, & si per inaduertentiam conceditur, cita tio minime operatur suum effectũ, licet hodie
4 seruetur aliter in dict. Curia, nã cõceditur absolutio ad finem agendi, etiam si unus dies ter mini solutionis super esset, de qua practica testãtur etiam Nouiss. in sua praxi eiusdem Curię Archiepiscopalis cap. 4. sub nu. 6. unde remanet decisus articulus, & concluditur esse concedendam absolutionẽ à iuramento ad finem agendi, si unus dies termini solutionis supererit.

SVMMARIVM.

1 *Testes sunt examinandi cum interrogatorijs partis aduersæ.*
2 *Testes examinati sine interrogatorijs à parte datis nihil probant, quod amplia vt nu. 5.*
3 *Amplia in ciuilibus, & criminalibus.*
4 *Testes qui iurauerunt in faciem inquisiti, & fecerunt confrontationem sunt postea repetendi cum interrogatorijs inquisiti.*
6 *Confrontatio obtinet vim repetitionis.*

An testes qui iurauerunt in faciem inquisiti, & fe cerunt confrontationem sint postea repetendi cum interogatorijs inquisiti.

DECIS. CCLXIII.

1 DE iure est absolutissimũ, testes esse examinandos cũ interrogatorijs partis aduersæ, vt notãt cõmuniter per illum tex. in c. præ sentium de testibus in 6. sequitur Host. in cap. per tuas nu. 5. ante medium cit. tit. licet Socc. in l. 1. num. 2. ff. si certum petatur dicat olim ante d. c. præsentium interrogatoria non esse de iure cognita, sed tantum de consuetudine; hodie vero de iure, & consuetudine, vt post eũ dixit Grauat. ad rest. in praxi lib. 5. cap. 10. n. 16. Monticell. de testibus folio 168. adeo quod
2 testes examinati sine interrogatorijs à parte datis nihil probẽt, Oldrad. in consil. 323. Scott. in cõs. 6. nu. 34. vol. 2. Cacher. in cõs. 65.
3 nu. 5. Bursat. cons. num. 34. vol. 1. quod procedit tum in ciuilibus quam in criminalibus, l. si postulauerit §. quęstione ff. de adulterijs, Clar.
4 in quęst. 23. vers. item quæro ex quibus fuit resolutum in Curia Archiepiscopal. testes qui iu rauerunt in faciem inquisiti, & fecerunt confrontationem, posse repeti ad instantiam inquisiti, cũ interrogatorijs eiusdem, non obstan te dicta confrõtatione, quia iuxta opinionem Spec. in tit. de testibus §. iam de interrogatorijs nu. 8 quam sequitur Fel. in c. cum causam
5 nu. 6. eodem tit. testes examinati absque interrogatorijs datis à parte, vltra quod nõ probãt, possunt repeti facere cũ interrogatorijs, etiam facta publicatione, Burs. in cõs. 358. Viuius opinion. 896. Rota diuers. dec. 84. par. 3. vbi dicit fuisse alias resolutum in Rota testes examinatos sine interrogatorijs partis, repeti datis per eandem partem interrogatorijs, vnde secũdũ Farinac. de testibus quæst. 73. nu. 9. testes possunt repeti per reum confrontatũ, cũ interrogatorijs, ratio, quia tunc pars melius scit quærere circumstantias, secundũ Arch. in cit. cap. præsertim de testibus lib. 6.
6 Non obstat, quod confrontatio obtinet vim repetitionis, secundum Afflict. in constit. si damna clandestina num. 28. quam sequitur Clar. quæst. 11. Vulpel. cons. 68. Honded. cons. 101. Baiard. q. 48. nu. 33. pro quo facit tex. in c. in primis 2. quæst. 1. quia respondetur non per hoc suppleri defectum interrogatoriorũ, cum quibus debent testes examinari in ciuilibus, & criminalibus, c. cum causam, c. per tuas de testi bus c. pręsentium eodem tit. alias eorum depo sitio esset nulla, vt communiter per omnes iuribus ante signatis habetur.

SVMMARIVM.

1 *Vsus speculi, aut phialæ ad effectum sciendi futura contingentia reddit vtentem vehementer de hæresi suspectum.*
2 *Inuocatio dæmonis ad sibi impossibilia sapit hæresim manifestam.*
3 *Vsus speculi non est medium impetrandi aliquid à Deo.*

Pa-

4 *Pactum implicitum sapit naturam pacti explicìti.*

An vsus speculi, vel phialæ ad effectum sciendi futura contingentia, reddat ipsum vtentem vehementer de hæresi suspectum.

DECIS. CCXLIV.

1 Censuit Curia Archiepisc. in casu occurrēti, talem vtentē p rædictis rebus esse vehementer de hæresi suspectū, ac proinde abiurare debere de vehementi, & hoc ex pluribus.
2 Primo, quia inuocatio dęmonis, ad ea quæ excedūt suam naturalem facultatē, sapit hęresim manifestam, vt habetur per Direct. Inquis. 2. p. q. 43. in fine, vbi assignat rationē, quia tales ꝓtestantur se credere dęmonē esse Deū. Secūdo, quia in hoc facto præsupponitur adfuisse candelā accēsam, qui videtur actus latriæ, vel saltem duliç, vt ex eodē Diraccess. vbi supra nu. 2. & 3. Tertio, quia præsumitur, saltē iuris præsumptione pactū cū dęmone, & ꝓbatur ex tertio articulo Parisiensi apud Pegnā in 1. p. Direct. nu. 68. vbi dicitur, quod inire pactū cū dęmone, non sit idolatria, vel species idolatriæ, vel apostasiæ error., & intendimus esse pactū implicitum in omni obseruatione superstitiosa, cuius effectus non à Deo, vel natura expectatur, vt per Parisiens. DD. vsus enim
3 speculi non est medium, vt patet ad impetrandum à Deo aliquē effectum, non .n. Christi fideles hoc medio vtūtur, cū à Deo ipso aliquid petunt, nec Deus ipse per tale mediū sua dona impertitur, neq; talis vsus ex se, naturalē habet efficaciā ad tales effectus producendos, signum est ergo, & quidem vehemēs, ac probabile supradicti pacti cū dęmone, quod proinde sapit manifestā hęresim, & per consequens ipse vtens, redditur vehementer de hęresi suspectus, præsertim vero si hanc artē profiteatur, ut inquit Pegna loco citato, & probatur insuper ex Constit. Sixti V. quæ incipit cęli, & terræ, in qua habetur in tali casu sub nomine Angeli sancti dęmonem adorari, at dęmonis adoratio, ex cōmuni hæresim sapit manifestā, quæ secum, ut patet, uehemētem suspiciōnē affert. Neq; obstat si dicatur, quod adoratio nō probetur, satis .n. est si præsumatur uehemēter ad uehementem suspiciōnē, & per cōsequens in abiurationē de uehementi inducēdum. In casu autē proposito, & si adoratio plenè nō probetur, ex circumstantijs tamē facti probabiliter præsumitur, ut est præsertim accensio cādelæ,
4 ut dictū est, & confirmatur conclusio ex eo, qđ pactum implicitū sapit naturā pacti expliciti, Delri. lib. 2. disquisit. Magic. q. 4., implicita ergo adoratio saltē præsumitur, præsertim si utens talibus signis magicis sciens, & uolens utatur, & non laboret ignorantia probabili.

SVMMARIVM.

1 *Testis regulariter torqueri nō potest, vbi veritas aliter sciri potest, vt num. 2.*
3 *Testis cogitur per torturā deponere illud, qđ verisimiliter scire potest, & num. 6. Amplia etiam in ciuilibus, num. 4.*
5 *Testis vacillans est torquendus, Item quando in facto adfuisse negat, & postea conuincitur interfuisse, vt num. 7.*
8 *Testis infamis, casu quo à iure admittitur est torquendus, quod amplia, vt nu. 9. & 10.*
11 *Testis criminosus nō admittitur, absq; tortura.*
12 *Ita etiam testis, qui spontè vadit ad se examinandum, quod amplia, vt num. 13.*
14 *Domestici possunt torqueri ad eruendā veritatem de delicto commisso in domo, sic etiam vicini num. 15.*
16 *Vbi delictum est commissum in vicinia, vicini capiuntur, carcerantur, & torquētur.*
17 *Testes qui dicunt se non recordari de eis, quæ verisimiliter recordari debent sunt torquendi præsertim si recordātur de alijs, de quibus minus recordari deberēt, vt nu. 18.*

An, & quando testis pro rei ueritate eruenda sit torturæ subijciendus, tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus.

DECIS. CCXLV.

1 Testis regulariter torqueri non debet, prout seruatur in omnibus Tribunalibus, & prçsertim in nostra Curia Archiepiscopali, secundū Artaman. in lib. 2. pract. quæst. cit. 15. obseruat. 12. Bertazzol. cons. 153. nu. 5. ubi nō
2 intelligit procedere, quādo ueritas aliter haberi potest, hinc .n. deinde euenit qđ dę tortura testium nō habetur tanta ratio, pro ut in illa, quæ exigitur in reo, unde non exiguuntur indicia, quæ requiruntur in reo, nec habetur disputatio cum aduocatis, sed totū Iudicis arbitrio committitur secundū Bar. & Mars. in l. unius §. testes ff. de quęst. Brun. de Iudic. car. 7.
3 in princ. Baiard. & Clar. in q. 25. n. 6. in fine, licet testes cogēdi sint ad deponendū quid sciāt de negotio etiā per uiā torturę, si uerisimiliter sciunt, ut generaliter tenet Bald. in l. milites C. de quæst. pro cuius dicto est text. ad literam in l. vnius §. Testes, ff. eod. imò, quod etiam in
4 ciuilibus amplietur hoc dictū, si aliter ueritas haberi non possit; tenet glos. in l. ex libero in uerbo non uacillante ff. de quæstion. per text. in l. Diuus eod. tit. Natt. cons. 349. n. 1. & Curia Archiepiscopalis indicauit in casibus occurrentibus, quod testis torqueri possit ex eo solo, quod actui præsens fuerit, & ita censuit Senatus Pedamontanus in anno 1562. 27.
5 Augusti in Causala Stagnolarum, teste Thesaur. in decis. 42. vt etiam torquendus est testis, quando vacillant, l. ex libero in

in verbo non vacillante sumpto, ibi argumento a cõtrario sensu, & ibi glos. ff. de quæstion. Foller. in pract. crimin. in verbo capiat informat. nu. 38. Gomes. de delict. cap. 13. rub. de tortur. Azor. num. 29. Bertazzol. cons. 153. num. 1. lib. 1. Bursat. cons. 216. num. 108. quod verum est etiam in ciuilibus, glos. in d. l. ex libero, in glos. 2. in fin. ff. de spect., & alij relati per Farinac. de testibus quæst. 66. num. 115. & sic pariter dicimus in teste, qui verisimiliter
6 est informatus de aliquo facto, & examinatus recusat dicere illius facti veritatem, potest enim in isto casu torqueri secundum Bal. in l. non solum colum. 2. ad l. Iul. de adulter. Brun. de indit. & tortur. par. 2. num. 13. & 14. Bart. in tit. de tortur. test. num. 2. versic. vel præsumatur scire id quod negat, vt etiam quando
7 testis negat facto interfuisse, & quod facto interfuerit conuincitur de mendacio, tunc enim, quia præsumitur velle occultare veritatem etiam torquendus est, Cason. de torquent. cap. 10. num. 16. Cirill. in summa crimin. rubric. 29. in tit. de quæst. §. 30. num. 2. Carauit. in Ritu 87. num. 8. Cæpol. consil. 60. num. 9. & secundum textum in l. ob carmen §. si ea rei conditio, ff. de testibus, testis infa-
8 mis casu quo à iure admittitur adhuc torquẽdus est, Clar. in pract. §. fin. quæst. 25. Boss. in tit. de tortura testium num. 3. vbi quod, ita apud eum practicatur, sequitur Farinac. alios referens de testibus quæst. 56. num. 566. & se-
9 quent. quod procedit, non solum in testibus infamibus infamia iuris, quos sine dubio ad testimonium non admitti absque tortura, in specie voluerunt Alber. in l. ob carmen §. si ea rei conditio, in principio ff. de testibus Turrecremat. in cap. 3. §. si res, in verbo Arenatium 4. quæst. 3. vbi propterea dicit non admitti fine tormentis, quia ipso iure est infa-
10 mis, Mathesi l. in sing. 186. sed etiam in testibus infamibus infamia facti, Barbat. de testibus par. 2. num. 17. Boss. in titulo de tortur. test. num. 3. vers. contrarium tamen, vbi de communi, Clar. in sua pract. §. fin. quæst. 25. alijs allegatis per Farinac. de testibus quæstio.
11 56. num. 1. 25. & secundum Baldi in l. præsbyteri num. 1. C. de Episcop. & Cleric. testis criminosus, neque admittitur fine tortura, sequuntur Cæpol. consil. 60. num. 11. Clar. d. quæstio. 25. & Farinac. de testibus quæst. 56.
12 num. 162., vt etiam neque est admittendus sine tortura testis, qui spontè vadit ad se examinandum, Bart. in l. ex liberto colum. 2. ff. de quæstion. Soccin. in capit. qualiter, & quando num. 196. de accusat. Cason. de torment. cap. 10. num. 18., vbi quod hæc con-
13 clusio procedit, non solum in testibus vilibus, pro vt loquuntur præcitati, sed etiam in non vilibus per Regulam diuinam, quod testis spontaneus concinnat linguam suam mendacio, Ciril. in summa Crimin. Rubric. 29. §. 3. in tit. de quæst. num. 2. Bursat. con-
14 sil. 216. num 108., & sic etiam dicimus in domesticis, qui tanquam verisimiliter informati de furto, seù alio delicto domi commisso possunt torqueri ad habendam veritatem super dicto furto, & delicto, argumento textus in l. fin. C. de sicar. & in l. in adulterij quæstione, & ibi Bald. C. de adulter. facit text. in l. Dominus Horreorum ff. locati, & in l. consensu §. super seruis C. de repud., &
15 sic pariter procedit in vicinis, qui etiam tanquam verisimiliter informati de delicto commisso in vicinia, possunt ad eruendam veritatem si recusant, torqueri, & est ratio, quia præsumuntur verisimiliter informati de factis vicinorum, l si ita in fin. ff. de fund. instruct. & instrum. legat. cap. quosdam, & capit. quanto
16 extra de præsumpt. & ideò si delictum est cõmissum in vicinia, vicini examinãtur capiuntur, carcerantur, ac etiam torquentur, vt indicent delinquentem secundum Bar. & Bald. in l. Dominus Horreorum ff. locati Marsil. in pract. §. diligenter num. 97. Blanc. de indit. ad fin. ff. de indit. ad fin. ff. de quæst. num. 412. Foller. in pract. crimin. in verbo capiat in-
17 formatio num. 53. & 54. vt etiam debent torqueri testes, qui interrogati dicunt se non recordari de eo, quo verisimiliter recordari debent, tales enim testes suspecti sunt, Crauett. cons. 9. num. 9. Osasch. cons. 64. num. 4., nec aliquid probant, vt dixit Farinac. de testibus quæst. 68. num. 12. & sequent., præsertim si recordantur de alijs, de quibus minus, vel saltem æquè meminisse deberet, Boss. in tit. de opposit. contr. sect. num. 95. Corrad. in sua practic. in tit. de testibus rubric. de non recordant. num. 55., vbi ponit exemplum quando testis dicit se non recordari de his, quæ eodem contextu gesta sunt.

SVMMARIVM.

1 *Olim permittebatur pluralitas beneficiorum.*
2 *Duo beneficia in sufficientia obtinenti non potest conferri tertium absque dispensatione.*

An obtinenti duo beneficia insufficientia, possit tertium conferri absque dispensatione.

DECIS. CCXLVI.

1 RAtio dubitandi, quod posset tertium beneficium conferri erat, quoniam olim permittebatur cuilibet plura possidere beneficia, vt notabiliter voluit Panormitan. & eius sequaces in cap. cum iam dudum num. 8. de praebend. Franch. in c. is cui num. 3. eod. tit. de benefic. Hoyeda 2. part. cap. 1. & 2. Nauarr. cōsil. 10. & 19. num. 2. de praebend. & Paris. de resignat. quaest. 2. num. 141. saltem vbi non esset magna, & nimia multitudo beneficiorum, iuxta tradita, per Hoyedam cap. 27. & hodie etiam stante Concil. Tridentin. id licere tenuit Nauarr. consil. 10. de praebend. & in manuali cap. 26. num. 129. & Miscel. 60. de orat. num. 13. latè, Hoyeda 2. part. cap. 1. à numer. 24. quia à num. 32. id probat pluribus rationibus & fundamentis, & num. 36. dicit hanc opinionem esse receptam, & approbatam stylo Curiae, nam post Concil. Tridentin. Romani Pontificis saepe concesserunt vni plura beneficia simplicia residentiam non requirentia, ad quā se refert Cened. collect. 150. ad decretales num. 2. & sequitur Paris. in d. lib. 3. quaest. 1. num. 41. Azeued. cons. 10. num. 1. Zerola in sua praxi part. 1. in verbo beneficium num. 7. vnde Rota in vna Toletana Sancti Eustachij 20. Aprilis 1587. coram eipsio in qua agebatur de prouis. ordin. facta vni de Rectoria, & alijs sine cura beneficijs fuit dictum non obstare Concil. Trident. cap. 17. de Reformat. sess. 24. quia Concilium loquitur de pluribus beneficijs simplicibus ad vitae substentationem nō sufficientibus.

2 Caeterum praefatis non obstantibus contrarium fuit dictum ex verbis Cōcilij ibi, quod quidem si ad vitam eius cui confertur honeste substentandum, nam sufficiat licet, nihil omninus aliud simplex sufficiēs, cōferre; unde cū Concilium dicat aliud, non est extendendū ad pluralia, & iuxta hanc opinionem seruari in vrbe testatur Gonzalez. glos. 15. num. 39. Caualc. decis. 17. num. 73. part. 2. Cened. collect. 150. part. 2. & quinquies declarasse Sacr. Illustrissimorum Cardinalium Congregationē refert Gars. de benefic. par. 11. §. 5. nu. 308. hinc refertur Nouissimus in sua praxi cap. 65. quod Cardinalis Iesualdus Archiep. Neapoli. obtinuit a Papa potestatem dispensandi cum obtinentibus quinque beneficia simplicia non sufficientia ad victum, quod autem dicatur beficium sufficiens vide Caputaquen. decis. 65. p. 1. Nauar. Miscel. 62. de orator. Menoch. de arbitrarijs lib. 2. cas. 206. Gomeziū de expect. num. 107. Hoyed. cap. 191. an. 22. Burs. consil. 185. lib. 2. num. 12. Paris. de resignat. beneficij lib. 5. quaest. 6. à num. 131. Zerola verb. beneficium §. 7. & 8. conclus. princ. Nouiss. dict. cap. 64. num. 3. Gonzales; dict. glos. 15. numer. 39. Prosperum de Augustino in addict. ad summam Bullarij Quaranta verb. beneficiorum resignationes 8. causa, Azor. instit. moral. 2. p. lib. 6. cap. 10. q. 8. & 9.

SVMMARIVM.

1 *Magis credendum est multis, quam paucis.*
2 *Plus creditur Magistro actorum, quam testibus, si testes dicant non deposuisse, quod scriptum fuit per magistrum actorū, quod etiam vide num. 3. & 4.*

An Magistro Actorum, vel testibus credatur, si ipsi dicant non deposuisse, quod scriptum per magistrum actorum fuit.

DECIS. CCXLVII.

SAEpe accidit, quod testes examinati per Magistrum Actorum, postea repetiti negant se non ita deposuisse prout Magister actorum scripserat, quare inoleuit dubitationis articulus in Curia Archiepiscopali, cui potius esset adhibenda fides, & fauore testium dicebatur, quod ille Magister Actorum erat solus, & in omnem casum non potest valere, nisi pro duobus, Abb. in cap. cum Ioannes num. 12. de fid. instrum. ipsi vero testes erant multi, vnde
1 magis erat credendum multis, quam paucioribus, & sic dicebatur sentire glos. in l. in exercendis, C. de fid. instrument. quam in hoc casu ponderat Apostill. ad Bartol. in l. 1. §. si quis neget lit. C & D. ff. quemadmod. test. aper. qui voluit in conflictu testium contradicentium scripturae magis esse standum dicto quatuor, quem duorum.
2 Quid quid sit ex supra relatis contrarium fuit conclusum, scilicet, quod magis esset credendum Magistro Actorum, de illis, quae scripserat, quam testibus deponentibus aliter deposuisse, quam scriptum fuit per Magistrū Actorum, testis enim praestito sibi iuramento asserens se aliter deposuisse, quam à Magistro Actorū fuerit scriptū ipsi Actuario potius, quā testi credendum est, ut potè quia pro Magistro Actorum praesumitur, l. si quis Decurio C. de falsis cap. ad audientiam de praescript. hoc quae notant, & expresse tenent Alex. in consil. 70. vol.

vol.1.Capic.i decis.61.n.5.& seq.Grámat.decis.60.nu.18.latè Viuius alios referens in lib. cõmun.opin.cõclus.930. Tesaur.in lib.quæst.
3 forens.q.31.vbi nu.7.inquit,quod dum super hac quæstione in Senatu controuerteretur dicebatur per Dominos verá esse cõmunem opinionẽ, vt magis sit standum Notario, quã testibus, modo non essent plures numero, sed quando excedunt numerũ duorum,& concludenter deponunt,prout quando attestationes, quæ solent recipi extraiudicialiter fine Iudice,& testibus,& nõ subscribuntur,producunt deindè iudicialiter, & fit repetitio, & testes dicunt non ita deposuisse, tunc posse procedi per Notarium, & esse locum Inquisitioni, & contra eum vidit, in quodam Nitiensi fuisse etiam deuentum ad torturam, quia tunc vacillat omnis bona fama Notarij, & omnis iuris præsumptio,quæ pro credulitate actuum à Notario conscriptorum adduci solet, præsertim quando sumus in illis actibus, qui solent recipi à Notario magis vti priuata, quam publica persona, & ita testatur vidisse eius genitorem multoties practicatum in illo Senatu, prout in eius scriptis fidem faciebat; sequitur Masul.ad cap.in decis.29. vbi ait in hoc articulo esse videndum Bar. in l. in exercendis C.
4 de fide instrument. & Guid.Pap.in decis.540. qui distinguunt,quod, aut Notarius est bonæ famæ,& ei creditur,aut malæ famæ, & ei nulli est adhibenda fides,sed testibus est credendũ Boer. in decis.118.num.7.& 9.Iacob. Nouel. in Reg.212.

SVMMARIVM.

1 *Regula est standum, donec probetur fallentia.*
2 *Regula iuris, tenaciter sunt obseruandæ nisi in contrarium appareat spetialis dispositio.*
3 *Habens regulam pro se dicitur haberi intentionem fundatam.*
4 *Authoritas Tutoris non requiritur in his, quæ sunt mere pupillo fauorabilia.*
5 *Præsentatio facta à pupillo maiorem septem annis, absque tutoris auctoritate valet.*
6 *Præsentatio facta à pupillo præualet præsentationi facta à tutore, quando ipse pupillus præsentat alium qui sit idoneus.*
7 *Pupilli nõ possunt expedire actus eis praiudiciales, absque tutoris auctoritate.*
8 *Sponsalia possunt contrahi à pupillo, maiore septem annis.*
9 *Præsentatio facta à pupillo minore septem annis, sine tutoris auctoritate valida non est.*

ALLEGATIO.

Præsentatio facta à pupillo, maiorem septem annis, absque vlla tutoris authoritate de Iure, an valeat.

1 Regulæ standum inherendumque est, donec contrarium probetur, & sit donec probetur fallentia, seù exceptio, l. ab ea parte ff. de probat. glos. in l. omnis diffinitio, ff. de regul. iur. Menoch. cons. 238. nu. 17. Becc. cons. 93. nu. 12. vol. 1. Gabriel. consil. 102. nu. 6. vol. 2. Et nihil mirum, quia præsumitur pro regula secundũ cons. Cephal. 469. post Bar. & Dec. doctrinã in l. 1. nu. 8 ff. de regul. iur. regula. n. iuris tenaciter re ipsa obseruandæ sunt, nisi in contrariũ appareat spetialis dispositio, vt habetur per Bertan. in cõl. 255. n 2. vol. 6. taliter
3 quod regulã habens pro se dicitur habere intentionẽ fundatã, vt firmauit glos. in d. l. omnis diffinitio, ff. de regul. iur. c. tradiderũt Caualc. in decis. 2. n. 21. in 1. par. Becc. in cõs. 101 nù. 41. vbi latè, & in cons. 89. nu. 8. vbi in dubio pronunciandum esse pro regula inquit, & regulæ iuris tenaciter inhærere debemus, nisi contrarium spetialiter inueniamus, Paris. cõsil. 84. nu. 4. Hug. in cons. 65. nu. 10. ideò cum
4 clara sit regula iuris, quod in his quæ sunt mere pupillo fauorabilia, nulla requiratur tutoris authoritas; Itaque ij possunt absq; tutoris auctoritate ab alijs stipulari, vel à creditoribus liberari per acceptilationem, vel pactũ de non petendo, iuxta terminos tex. in l. contra iuris, & l. obligari ff. de pact. l. pupillus ff. de acquir. rerũ dominio l. 2. ff. de acceptilationibus, pro-
5 pterea consului quod præsentatio facta à pupillo maiore septem annis nulla præuia tutoris authoritate, de iure nõ corruat prout est firma iuris cõclusio, adde quòd secundũ decis.
6 Rotę in antiquis 6. de iurepatron. si eius tutor præsentat vnũ, & pupillus pręsentat alterum, qui sit idoneus, pręualet præsẽtatio facta à pupillo; vt pariter cõiter sic etiã sequuti sũt, Abbas in c. finali ad finem, de concess. præbẽdæ, Anchar. in cons. 355. Io. Andr. & Gemin. in c. ex eod. de electionib. Butr. in cons. 30. Lap. alleg. 3. Calder. in cõs. 9. de iurepatron. Rocc. de Curte de iurepatr. in verbo cõpetens n. 12. & 13. in 3. & 4. quæst. Lãbert. in eiusdẽ nominis tractatu art. 9. q. 2. par. 1. lib. 2. & iuxta hanc meã opinionẽ fuisse decisum, refert Pereg. qui eandẽ sectatur sententiã in decis. 100. n. 14. & ratio ea esse mihi videt, quia licet pupilli, absq;
7 tutoris authoritate nõ possint facere, atq; expedire actus eis præiudiciales, toto tit. ff. & C. de auctorit. tutor. tñ facere actus vtiles, & eorũ iuris cõseruaturos eis minimè denegat §. 1. Instit. de auctorit. tutor. Accedat insuper pro cõprobatione, q̃a sicuti pupillis maiorib. ętate septẽ annorũ nõ ꝓhibetur ꝑ iuris dispositionẽ

sponsalia contrahere cap. literas, & cap. accessit, extra de desponsat. impuberum. Ita pari modo, neq; denegatur eis posse presentare, arguendo à materia carnali ad spirituale, quod argumentum de iure validum est, vt copiosè, & doctissime habetur per Dominum meum
9 Riccium in Collect. 500. quia præsentatio dicitur actus preuius ad matrimonium spirituale futurū inter Ecclesiam, cui præsentatur, & præsentatum, licet aliter sit in pupillo minore, qui absque tutoris auctoritate præsentare prohibetur, Calder. cons. 8. de iurepatron. Lābert. in d. tract. de iure patron. lib. 2. par. 2. artic. 14., & sic iuris esse censeo ego Ioannes Maria Nouarius.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio deuoluit causam ad Iudicem ad quem.*
2 *Appellatio legitimè interposita deuoluit negotium principale, & accessorium ad Iudicem ad quem.*
3 *Iudex ordinarius potest cognoscere de nullitate suæ sententiæ.*
4 *Appellatio suspendit iurisdictionem Iudicis à quo.*
5 *Iudex à quo potest pendente appellatione exequi sententiam stante clausula signaturæ iustitiæ citra præiudicium legitimæ executionis.*
6 *Clausula citra præiudicium legitimæ executionis intelligitur prout de iure, & non alteratur per clausulam, quatenus illi locus sit, num. 7. & censetur repetita in qualibet commissione num. 8.*

Iudex, à quo, an possit pendente appellatione exequi sententiam stante clausula signaturæ iustitiæ, citra præiudicium legitimæ executionis.

DECIS. CCXLVIII.

VIdebatur prima facie prædictum dubiū negatiuè esse resoluendum, & sic, quod Dominus Vicarius minimè potuisset pendente appellatione exequi sententiam, non obstante clausula signaturæ iustitiæ citra præiudicium legitimæ executionis, ex eo, quod appellatio-
1 nis effectus est, vt deuoluatur causa, & iurisdictio ad Iudicem ad quem, Franc. in cap. vt debitus notab. 7. sub nu. 4. de appellat. & qđ appellatio deuoluat totam causam, & negotium principale ad Iudicē appellationis, vt scribit post Bar. & Castrēs. Abb. & Alex Scap. de ap
2 q. 3. sub n. 13. vbi dicit, qđ appellatio legitimè interposita deuoluit non solū negotiū principale, sed etiā accessoria, c. dilectus, & ibi omnes Canonistæ in summario de appellat. & procedit etiā si appellatio sit interposita à sententia nulla, Castrēsis in l. si constat sub nu. 1. ff. de appellat. Alex. cōs. 59 nu. 1. Scaccia alios referēs
3 de appellat. q. 17. limit. 19. nu. 8. vbi ex hoc infert, qꝫ licet Iudex ordinarius possit cognoscere de nullitate suæ sententiæ, & eā reuocare, tamen quādo fuit ab ea appellatū, amplius nō potest, quia illius cognitio, & reuocatio tunc spectat ad Iudicem appellationis.
4 Ad eandem opinionem expenditur, quod appellatio suspendit iurisdictionem Iudicis à quo, Franc. in rubr. nu. 29. vers. Secūdo suspēdit de appell. & eximit appellantem ab eius iurisdictione, & potestate quod ad illā causam Franc. in c. directè nu. 3. vers. vlt. te ne menti, de appellat. Lancell. de actentat. par. 2 cap. 12. de attent. & innouat. appellat. pendent. quod habet locum nō tantū in appellatione, sed etiā in termino ad appellandū, quia pendente termino ad appellandū nihil est innouandū, Lācellott. de attent. p. 2. c. 11. de actent. pendent. appell. nu. 1. paria. n. sunt sm eū pendere terminum ad appellandum, & appellatum esse.
5 Curia tamē Archiepiscopalis iudicauit cōtrariū, & sic quod D. Vicarius valuisset executioni mandare sententiā pendente appellatione, stāte clausulā sine preiudicio legitimę executionis, & sic fuit seruatū, vt in proprijs terminis sequitur Marta de clausul. clausul. 139. nu. 5. vbi inquit, quod clausula sine preiudicio legitimæ exequutionis, operatur, quod Iudex à quo possit exequi, non tamen impedit, quod executio si non sit legitima non possit reuocari, vt fuit dictum in causa Romana Casalis 24. Nouēb. 1581. corā Aldobrād. vt in decis. 149. lib. 2. & quotid. Placēt. fideiuss 22. Iunij 1592. corā Pegna, & in vna Segobricē. operariæ 27. Iunij 1597. corā Pāphilio, & in causa Braccaren. pecuniaria 2. Decēb. 1592. corā Orano, & ideò non impedit, quo minus Iudex ad quē nō possit absoluere nulliter excōmunicatū, vt fuit dictū in vna Placentina fideiussionis corā Pegna, & Segobricen. operariæ corā Pāphilio, & ratio est, quia hæc clausula præseruat tantū legitimā executionē, non autē nullā, vel iniustā, vt in vna Romana Casalis corā Aldobrand. & in vna Segobricen. operariæ corā Pāphilio, & hęc clausula in cōmissione appellationis posita, pseruat iurisdictionē Iudicis à quo, vt possit procedere ad executionē, non obstante qđ pendeat appellatio, Lancell. de actent. post inhib. c. 20. limit. 13. Rot. i decis. 641. n. 10. & 11. par. 1 diuers. Cæsar de Grass. in decis. 3. in fin. de Iudic. & fuit dictum in causa Tarraconens. Villæ de reus 8. Februarij MDXCIII. coram Seraphino, & in vna Spoletana pēsionis 5. Iulij 1599. corā Corduba, vt refert Marta de clausul. dicta clausul. 139. nu. 9. qui nu. 1.
6 inquit, quod hæc clausula sine præiudicio le-

gitimæ

gitimę executionis intelligitur, prout de iure, idest quatenus de iure sit locus executioni, Iaſ. in l. cauſas num. 7. C. de tranſact. Creſcent. deciſ. 1. de reſcript. & fuit dictum in cauſa Firmana olei 9. Aprilis 1576. coram Blanchetto Hiſpalen. & Caurien. permutationis 11. Martij 1596. coram Gipſio in qua adeſt deciſ. in dict. Firmana olei, & fuit etiam dictum in cauſa Oueten. beneficij 28. Nouemb. 1597. coram Lancellotto Oritana parochialis 12. Decembris 1597. coram Peregrino, & ideò non alte-
7 ratur per clauſulam, quatenus illi locus ſit ad l. cum rectè C. de fideiuſs. & fuit dictũ in dicta Oritana parochialis coram Peregriño, & hæc clauſula refertur ad ſummam, quæ in ſentẽtia continetur, & ideò illam non auget ad tradita per Couar. in rubr. de teſtam. par. 2. ſub nu. 13. & fuit reſolutum in cauſa Romana penſionis 23. Maij 1576. coram Blanchetto, vt in deciſ.
8 310. part. 1. diuerſ. & hæc clauſula cenſetur repetita in qualibet commiſſione ad deciſ. Bellam. 41. & Caſſad. 8. nu 5. de reſcriptis, & fuit reſolutum in cauſa Nouarieñ decimarum 11. Decemb. 1573. coram Blanchetto, vt in deciſ. 515. lib. 2. & quotid. fuit dictum in cauſ. Auellina Archipresbyteratus 6. Aprilis 1590. coram Pegna.

SVMMARIVM.

1 *Ius patronatus probatur per multiplicatas præſentationes à tempore immemorabili, & aſſignatur ratio num. 2.*
Amplia, vt num. 3.
4 *Præſentationes multiplicatæ non debent eſſe omnes antiquiſſimæ, ſed ſufficit quod adſit vna.*
5 *Probationum facultas de iure non eſt anguſtanda.*
6 *Verba ſimpliciter prolata ſunt intelligenda ciuili modo.*

Præſentationes multiplicatæ ad probandum ius patronatus, an omnes debeant eſſe antiquiſſimæ.

DECIS. CCXLIX.

1 INter modos probandi ius patronatus in perſonis priuatis deficiente fundationis inſtrumẽto pręcipuus eſt p̃ multiplicatas p̃ſenta-
2 tiones à tẽpore immemorabili, & ratio eſt, q̃a ea probata poteſt allegari fundatio, & dotatio, & alius melior titulus de mundo, cap. ſuper quibuſdam §. præterea, & ibi gloſ. de verborum ſignificatione, Rota deciſ. 4. nu. 2. de teſtibus in antiquioribus Biſignetti, Gozadinus conſil. 8. nu. 37. Bertrandus conſil. 120. num. 3. vol. 2. Pariſius conſil. 111. nu. 43. & 49. & conſil. 27. nu. 77. volum. 1. pleniſſimè Gabriel. lib. 5. commun. opin. titulo de præſcriptionibus concluſ. 1. ex nu. 44. cum ſequẽtib. Puteus deciſ. 205. nu. 2. & 3. lib. 1. Rota deciſ. 717. nu. 2. par. 1. diuerſ. tradit optimè in materia noſtra Achill. de Graſs. deciſ. 4. de iure patronat. vbi allegat infinitos, Mohedan. deciſ. 3. ead. tit. de iure patronat. Rota, deciſ. 199. num. 5. p. 1. diuerſ. & fuit reſolutum in Mediolan. iuriſpatronat. 21. April. 1589. coram Comitulo, Gabriel. conſ. 88. nu. 17. cũ ſequentib. lib. 1. Quod procedit, licet neque per inſtrumenta præſen-
3 tationum, neque per teſtes de immemorabili deponentes nulla fiat enunciatio, nec mentio de fundatione, & dotatione, vt declarauit Cõcil. Trident. Sacra Congregatio in hæc verba: iuſpatronatus, ex ſolis præſentationibus continuis, vltra hominum memoriã probatur, licet in eis nulla fuerit facta mẽtio de fundatione, aut dotatione, prout etiam tenuit Rota, teſte Achille de Graſſis deciſ. 4. nu. 7 de iure patronat. Rota deciſ. 792. num. 11. par. 1. diuerſ.
4 Fuit tamen dubitatum, an præſentationes multiplicatę ad probandum dictum iuſpatronatus omnes debent eſſe antiquiſſimæ, & licet pro parte affirmatiua allegaretur Caualc. in deciſ. 17. ex verbis Concilij, ibi, ſiue etiã multiplicatis præſentationibus per antiquiſſimũ temporis curſum, qui hominum memoriam, &c. nihilominus contrarium cenſuit Curia Archiepiſcopalis, quod ſcilicet ſufficiat adeſſe vnam ſaltem pręſentationem de tempore immemorabili, & alias ſequentes, ex eo, quod rarò probarentur iuſpatronatus, & de iure, pro-
5 bationum facultas non eſt anguſtanda, l. quoniam C. de hæret. cap. quamquam 14. quæſt. 2.
6 & facit etiam, quia verba ſimpliciter prolata ſunt intelligenda ciuili modo, l. ſi cui, ff. de ſeruitutibus.

SVMMARIVM.

1 *Leuis percuſſio iudicanda eſt arbitrio boni viri, ſeu Iudicis.*
2 *Leuis percuſſio dicitur quæ fit palma, vel pugno, baculo, vel lapide dummodo nullũ membrum abſcindatur.*
3 *Leuis percuſſio dicitur, quando quis leuiter malo animo manum apponit ſuper Clerico, vel accipiat eam per veſtes.*
4 *Enormis percuſſio, ex quibus iudicetur, & quæ pro graui percuſſione fuerint habita in Curia Archiepiſcopali referuntur, num. 5. 6. & 7.*

Quæ, & qualis dicatur grauis, vel leuis percuſſio.

DECIS. CCL.

HOſtienſ. in cap. peruenit de ſententia excommunicat., vbi etiam Panormit., & in cap. cum illorum eod. tit. dixit, quod le-
1 uis iniuria iudicanda eſt arbitrio boni viri, ſeu Iudicis ex circumſtantijs perſonarum, locorũ

 tempo-

temporum modi persecutionis, & læsionis, si enim Clerico solemniter ministranti in altari quis leuiter manus iniecerit non erit iniuria leuis, quæ alias leuis esset, sicut è contra quædã est leuis illata puero, vel in dorso, aut manu, vel baculo, quæ non esset leuis illata seni, vel in facie, pugno, aut ense, vel in publico, & cõmuniter percussio, quæ fit à Magistro Prælato Padre Domino, in discipulum Clericum filium, aut seruum leuis censetur: Item secundum Nauarr. in Manuali cap. 27. nu. 9. quem refert Philiarcus lib. 3. de off. sacerdotis c. 33.
2 notab. 7. leuis percussio est illa, quæ fit pugno, idest palma baculo, vel lapide, & vbi nullum membrum abscinditur, aut dens euellitur, nec multum sanguinis emittitur: Astensis verò par. 2. lib. 7. tit. 13. artic. 4. quæst. 2. & Syluest. in verbo absolutio 4. in princ. dicunt leuem esse illam, quãdo quis leuiter malo animo manum ponit super clerico, vel accipiat eum per
3 vestes, vel habenas, aut eum trahat. Tandem iudicatur leuis percussio, etiam si sit facta in publico, nisi in se fuerit notabilis, & generet aliquod magnum scãdalum ex Card. cons. 42. vbi concludit percussionem duorum Clericorum, qui in itinere pugnis, & pedibus ad inuicem se se percusserũ fuisse leues, à quibus posset absoluere Episcopus.
4 Grauis verò, & enormis percussio ex multis iudicatur secundum Sayr. lib. 3. capit. 28. Primo ex magnitudine facti. Secundo ex persona læsa. Tertio ex persona lædente. Quarto ex scandalo. Quinto ex irreuerentia. Sexto ex loco. Septimo ex loco vulneris. Octauo ex facti notorietate, quæ omnia tunc demum inducunt graue percussionẽ quãdo percussio est in se notabilis, & scandalum magnum pariat, vnde in Curia Archiepiscopali iudicata fuit
5 grauis percussio facta cum baculo quinque, vel sex vicibus, licet nõ adfuerit sigillatio carnis,
6 vel vulnus, & fuit iudicata grauis percussio facta in personam Confessarij cuiusdam mulieris agonizãtis, cuius guttur quidam laicus fortiter manibus cõprimebat, ita vt si ab alio non fuisset impeditus ipsum suffocasset; Ratione personæ dicti Confessarij, quo vltra vitę integritatem erat superior in suo Monasterio insigni; Ratione scãdali, quod fuit magnũ in Ciuitate, nam dictus Confessarius accesserat ad domũ dictę mulieris pro cõmendatione Animæ, & percussor, qui erat consanguineus mulieris prętendebat mulierẽ consilio confessarij fecisse quoddã legatũ pium in præiudiciũ cõsanguineorum. Locus etiam percussus erat in consideratione, iuxta textum in l. vulneris, ff. de iniur. est enim gutturis percussio nimis periculosa, & alias fuit iudicata in eademmet
7 Curia grauis percussio duorum Clericorum, qui inuicem pugnis se percusserunt sine sanguinis effusione, & sigillatione carnis coram Sanctissimo Sacramento, quod Illustrissimus, & Reuerẽdissimus Cardinalis Gesualdus Archiepiscopus, fęlicis memoriæ deferẽbat, per hanc Ciuitatem in publica processione repositionis Sanctissimi Sacramenti in nostra Ecclesia Catedrali, in qua habita fuerat oratio quadraginta horarum, & fuerunt grauiter puniti.

SVMMARIVM.

1 *Quãlibet dispositio intelligitur facta ad tempus præsens, sed vide num. 12.*
2 *Restitutio facta alicui, non procedit ad bona alienata, tertio postea ad Fiscum re peruenta, quia restitutio intelligitur de bonis, quæ tunc erant Fisci.*
3 *Stuprator non dotat Virginem, quã stuprauit, si ipsa deinde ab alio se fecit cognosci. Auctor familia non debetur suspassiuum, sed contrarium est verius, num. 13.*
4 *Priuilegium extenditur ad futura.*
5 *Immunitas simpliciter concessa, censetur etiã concessa ad bona futura.*
6 *Beneficia Principis latissimè sunt interpretanda.*
7 *Iurisdictio concessa Castro extenditur etiam ad territorium auctum.*
8 *Vniuersitas nõ potest vno, eodẽq. iure cẽseri.*
9 *Priuilegium exemptionis, pedagij, comprahẽdit terras postea constructas à Principe.*
10 *Concessis functionibus fiscalibus venit etiã augmentum futuræ numerationis.*
11 *Procurator simpliciter Constitutionem censetur etiam ad causas futuras.*
12 *Declaratur regula, quod quælibet dispositio habet locum ad tempus præsens.*

Allegatio, an immunitas concessa Vniuersitati comprahendat incolas, & focularia, quæ de nouo accesserunt.

CVm fuisset Articulus huius quęstionis mihi propositus prima facie videbatur dicendũ, dicta focularia minimè cõprehendi, ex eo qđ
1 quælibet dispositio facta est intelligẽda, habito respectu ad tempus pręsens, l. si ita, vbi Bar. nu. 5. ff. de auro, & argẽto legato, l. si cõtinuus §. cùm quis ff. de verb. sign. l. stipulatio, §. cum stipulatur. ff. eod. concordat tex. in l. si stipulatur. ff. de verb. significationibus, vbi verba cõtractus, debent referri ad tẽpus eiusdẽ contractus l. rutilia polla ff. de contrahẽda emptione l. in delictis §. si extraneus, ff. de Noxal. l. non modus C. de seruit. confert regula legis Codicis, quod verba indefinita testatoris referri debent ad tẽpus testamenti. l. fin. ff. de legatis 2. l. nomẽ §. 1. & l. uxorẽ §. testamẽto. ff. de leg. 3. l. Aurel. §. 1. ad finem, & l. 1. §. fin. ff. de liber leg.

nemo

nemo enim videtur loqui de eo, quod pendet ab euentu futuro,cum hoc ignoret l. in lege ff. de contr.empt.latè Iaf. in l. 3. §. illud ff. quod quisq; iuris.& ideò conceffio decimarum facta laico in feudum non cōprehendit futura c.tua nos §.fin.de decimis, facit doctrina Iserniæ in
2 cap. 1.de vaffall. decrepitæ ætatis, vbi notat, quod reftitutio facta alicui,minimè locum habet ad bona alienata tertio , poftea ad fifcum rè peruenta,quia reftitutio eft intelligenda,de illis bonis,quæ eo tempore erant fifci.& non funt in confideratione habenda futura;etenim regula eſt,quod quælibet difpofitio fit intelligenda,rebus fic ftantibus , l.fin.ff.qui fatisdare cogantur,l.cum. quis ff.de folutionibus,l.quod feruus ff de obligat.ob cauf.latè Tiraquell.in l.fi vnquam in principio num. 166 C.de reuocandis donationibus. Corneus dicens ita de confuetudine feruari in conf.83.lib.4.Crauetta in confilio 264. verfic. nec dicatur Carocc. de iuramento litis decifotio,quæftio. 5. nonæ quæftionis principalis num.39 & 40. & in decif.58.n.9. vbi ex hac regula, & alijs decidēdo fequitur, quod licèt ftuprans virginem tenetur,vel eam dotare,vel in vxorem ducere, vt patet ex difpofitione tex.in c.1.& 2. de adult.
3 tamen fi poftea ipfa virgo feciffet fe cognofci ab alio,minimè ei eft conftituenda, dos infuper facit, quod aucta familia , vel rei feruitus, ius paffuum non augetur,Felin. Io. Andr. & Abb. in capit. quanto de cenfibus, Boer. in decifio. 113.numer. 11. Imol.in Clement. litteras de refcriptis num.5. & hanc fententiam probat text.in l.non modus,vbi glof.& D D. C.de feruit.& aqua,vbi dicitur,fi poft feruitutem conftitutam,augeantur prædia, quod feruitus non augeatur,idem probat tex.in l.iulianus in fine cum l.feq.ff.de legat.3. vbi notatur qđ legato fundo cum inftrumento , nō veniūt inftrumenta poft tempus teftamenti reperta , præterea confirmat etiam id,quod aucta familia eius, qui ius incidendi ligna in fylua alterius habet,minime augetur ius incidēdi, vltra modum antiquitus obferuatum, doctrina eft Alber.in l.cui fundus ff. de condit & demonftrat.quam fequitur Cepol. de feruit. Vrbanorum prædiorum cap.50.num.18 eandem quoque confirmat,qui iure concluditur de eo , qui fingulis annis tenetur gratis molere frumentū alterius, pro fe & familia fua , quod fcilicet is auctę familiæ gratis molere non teneatur , Butricar.Hoftien. & Abbas.in citato cap. quāto de cenfib.Boer.in dec.213.n.9.fic pro cōclufio ne etiā facit,eū qui tenetur fufcipere dominū, cū familia nō teneri fufcipere familiā,valde auctā,Alex.conf.178.n.16.lib. 2.vt etiā dicitur, quando quis fcilicet promifit fuis fumptibus, conferuare pontem , qui non teneatur eam partem feruare, quem per vim fluminis fuit extenfa,vt fequitur Boer.in cit. decif. 113. nu. 9.in fin.poft Bald.& Salyc.d.l. non modus C. de feruit.& aqua.

His tamen in nihil obftantibus,contrariam opinionem, de iure effe veriorem exiftimaui etenim priuilegia extēduntur ad futura,c.quia
4 circa vbi fcribentes de priuilegijs,Bart. in leg. de dam.infect.§.fi quis vicinus de damno infecto Iafon.in l.fi ex toto eum.11. & 12. ff. de legat.1.Caftr.conf.24.lib.2.Parif.cōf.68.libro 1. Franc.Marcus in decif. 425. num.7.volum.2. Rota in antiquis in decif.33.num.13. de præbendis, vbi concludit claufulam non obftante tollere etiam impedimentum futurū, quod habet locum etiam quo ad conftitutiones , & confuetudines futuras , vt probarunt , Iafon. Bartol.& Bald.in l.fi mihi, & tibi §. in legatis ff. de legat.1. latè Tiraquell.de retractu in prę fatio n.18.qui generaliter concludit idem effe in lege quotiefcunque per eam tollitur aliqua confuetudo tamquam irrationabilis;infuper facit ad idem confilium Bart.59.vbi fcripfit immunitatem fimpliciter conceffam, cenfe
5 ri cōceffam etiam ad bona poftea quæfita, & fic ad futura,vt pariter fequuti funt, Iaf.in cōfil.25.lib.2.Parif.in d.conf.68.nu.7.lib. 1. Cacher.in dec.136.Ruin.in conf.217.nu.1.vol.1. vbi probat procedere non folum refpectu concedentis,fed etiam refpectu tertij, Couarr. variar.refolution.lib.1.cap.13.colun.fin.& ideo qui poteft tenere quæcunque animalia in pafcuis,poteft etiā tenere futura animalia,Caffaneus in confuet.Burgundiæ,rub.9.§.4.in glofa penul & Regno pars nona accedens debet iuribus regni cenferi,Iaf.in l.fin.vers.ad prædicta C.de verb. fignif.vt etiam dicimus, quod priuilegium,de non foluendo decimam extenditur etiam ad decimas futuras,cap.quia extra de priuilegijs, & 4.debentur quarta clericis etiā pro redditibus Ecclefię nouiter acquifitis cap.cognouimus 12.quæft.2. & iurifdictio cō ceffa in aliquo Caftro exercetur in nouas incolas,Cartar.in lib.pract.quæft.cap.2.vol. 1. Lauden.in fuo tract.de Caftell.cōcluf. 32. vlterius
6 infurgit quia beneficium Principis,quam pleniffimè eft interpretandum , & accipiendum cap.cum dilecti ex dotation.cap. quia circa de priuil.cap.olim de verb. fignif. enim liberalitas Principum freno fubiacere non debet leg. fancimus § exceptis C.de donat.l.cum multa , C.de bonis quæ liber. funt enim Principum conceffiones in augumentum interpretandæ, l.hac faluberrima C.de præpof.ageb.in reb.libro 12.& ideo a beneficijs eorum eft recedendus aftricta interpretatione verborum, & ad amplam quamuis in propriam accedēdus Frā cif.March.in decif. 365. num.29. & in decif.

454.num. 28.vol. 1. Gram. in decis. 59. num. 48.vnde euenit, quod verba enunciatiua Principis ex certa scientia prolata dispositionem inducunt, Innoc. in cap. cum ab Ecclesiam nu. 3. de offic. ordinarij, Bellam. in decis. 741. nu. 9. post Bartol. in l. sodales nu. 5. C. de collegijs illicitis ad huc corroboratur ex doctrina Suarez in allegatione 6. num. 8. vbi notat iurisdi-
7 ctionem Castr. concessam ad territorium postea auctum extendi, vt pariter ei adstipulatur communis scribentiũ sententia. in l. 1. ff. de legat. 1. dum scribunt priuilegia vnius Ciuitatis alteri concessa, intelligi concessa, & futura, prout post Ripa, Crauetta & alios refert Beringer. in d. l. 1. ff. de legat. 1. deniq; consolida-
8 tur, quia concessio ad facta vniuersitati, quæ minimè potest vno, eodemque diuerso iure censeri, l. peculium ff. de leg. augmentũ etenim eiusdem est conditionis, cuius est res cui accedit, l. inter socerũ §. inter ff. de pact. dotalibus, l. si conuenerit la secunda §. si nudã ff. de pignorat. actione, l. etiam ff. de iure dotiũ, Menoch. in cons. 201. num. 143. lib. 3. Rebuff. in sua praxi beneficiali in tit. de rescript. nu. 46 copiosè Tiraquel. de retract. lign. §. 1. Glos. 18. num. 51. & probat benè tex. in l. fin. C. de alluuion. qui loquitur in functionibus fiscalibus, & eo magis procedunt in vniuersitatibus, vt in casu quæstionis nostræ, in quibus dato augumento, vel diminutione res semper dicitur in eodem statu permanere, l. grege ff. de leg. 2. & iuxta hanc opinionem facit, quod decidit Guid. Pap. in decis. 489. cui accedit Francis. Marc. in decis. 425. num. 8. vol. 2. Dum volue-
9 runt Priuilegium exemptionis solutionis pedagij comprehendere terras deinde a Principe constructas, vt etiam consulendo sequutus est Anna cons. 61. volum. 1. vbi doctè, & optimis rationibus, comprobat, quod concessis
10 functionibus veniat etiã augumentum futuræ numerationis, vt pariter est decisio, seu consultatio Valasch. 40. vbi inquit, quod si extat forus antiquus, quo cauetur, vt de tritico vino, e lino soluatur octaua pars domino terre, cæterum de oleo frugibus hominibus, nihil soluatur, si agricolæ illius territorij in terris cultis, ex quibus de tritico soluebatur octaua pars plantauerit arbores oliuarum, & similiter in alijs dumetis, & terris incultis, non tenentur de illis oliuis, nouiter plantatis octauam soluere, sicut i cogebãtur de tritico, vt in simili etiã deciderunt Faber in decis. 19. & Cacher. in decis. 136. dũ scripserunt, quod immunitas concessa pro bonis personalibus extẽdatur etiam ad futura; vt pariter quoque iuducauit, Rota Roman. in decis. 413. in nouis & voluit Veral-
11 lus in dec. 393. part. 2. dum dixerunt, ꝙ procurator simpliciter constitutus censetur, etiã ad causas futuras, & sic est insuper decisio Thesaur. 59. vbi refert Senat. Pedam. iudicasse, quod sindicus ab vniuersitate, seu capitulo cõstitutus ad singulas, & omnes causas ad futuras quoque censetur constitutus, & iuxta hanc meam, opinionem in proprijs terminis, fuit decisum in Regia Camera sub die 16. Settembris 1562. cum vniuersitate Trani, vbi fuit iudicatum, quod immunitas concessa vniuersitati comprehendat etiam focularia, quæ de nouo accesserunt, & accedunt, vt refert Regens Moles dec. 1. quas habeo manu scriptas.

12 Non obstant in contrarium allegata, & primo, quod quęlibet dispositio, debet intelligi nè tempus præsens, & verba debent referri ad ea, quæ sũt tẽpore cõtractus, quia respõdeo, illa habere locum quoties agitur de præiuditio tertij, vt in d. l. si ita ff. de auro & argent. legat. vbi agebatur de præiudicio hæredis, si obuenientia post testamentum venirent in legato: vel respondetur, secundum Ann. post Angel. & Bartol. in l. 61. num. 41. quod licet verbum præsens non trahatur ad futura, tamẽ fallit quoties dispositio esset facta per nomen collectiuum, vt in casu quæstionis nostrę.

Non obstat, secundo doctrina Iserniæ in c. 1. in fin. de vassal. decrep. ætatis dum dixit, ꝙ restitutio facta alicui, minimè locum habet ad bona alienata tertio, postea ad fiscum reperuenta, quia restitutio intelligenda est de illis bonis, quæ eo tempore erant fisci: nam respondeo, quod termini Iserniæ non sunt applicabiles, & habent aliam rationem, quãdo .n. fit restitutio, Princeps censetur restituisse quo ad bona, quæ habet fiscus de pręsenti & non quo ad illa, quæ est habiturus in futurum quæ fiscus habet, ex noua causa, & ex nouo iure; termini verò nostri loquũtur, quando augumẽtũ sub crescit, ex eadem re concessa, & per nomẽ collectiuum, quæ res a sui natura recipit augumentum, & diminutionem.

Nec tertio obstat, illa regula iuris, quod quęlibet dispositio intelligitur rebus sic stantibus, nam respondeo nõ habere locum in vniuersitate, in qua dato augumẽto, vel diminutiones res semper dicitur in eodem statu permanere d. l. grege ff. de leg. 2.

13 Denique non obstat, quod aucta familia, vel re cui seruitus debetur, non augetur ius passionũ; nam respondeo, contrarium esse verius, enim vt supra fuit formatum augmentum sub crescit, ex eadem re concessa, quæ a sui natura recipit incremẽtũ, & diminutionem, & qualiter sentirent commodũ si dicta familia diminueretur, ita pari modo debent sentire in cõmodũ cum familia augetur, ex terminus tex. in cap. qui sentit ff. de regul. iuris in 6. l. vnica

C. de

C. de cadue. tollen. vbi qui sentit commodum onus etiam, vt ferat equum est, ad quem vero spectat emolumentum, vt expensas quoque ferat rationi consentaneum est, cap. Ecclesiasti ci 12. quæst. 2. & sic sentit,

SVMMARIVM.

1 *Alimenta debent subministrari filio, & filiæ pendente lite, super hæreditate paterna, quod amplia, vt nu. 6.*
2 *Idem in pronepote, & quolibet descendente à testatore.*
3 *Etiam quod lis pendeat de alimẽtis præstandis, idem procedit in sorore nu. 4.*
5 *Frater litigans petens successionem fratris debet habere alimenta.*
7 *Accusato de crimine cuius bona prætenduntur confiscari pendente lite debent subministrari alimenta.*
8 *Clerico qui à beneficio est suspensus, nisi habeat alia bona debentur alimenta.*
9 *Collegiato, qui de collegio est expulsus debentur, alimenta pendente lite.*
10 *Mercatori, si capiuntur, & bona & sequestrãtur alimenta debentur.*
11 *Pupillo litigãti contra patruum de inofficioso testamento alimenta debentur.*
12 *Alimenta debentur etiam pendente lite, & processu ipsorum alimentorum.*
13 *Vxori accusatæ de Adulterio lite pendente sunt subministranda alimenta, quod amplia vt nu. 15.*
14 *Alimenta & litis sumptus iuridice postulat alter ex coniugibus, vbi litigant de dirimẽdo matrimonio.*
16 *Mulier agens remedio l. si constante ff. solut. matrimonio interim dum lis pendeat postulat alimenta.*
17 *Alimenta lite pendente tenetur subministrare creditor debitori inopi, quem pro debito ciuili fecit in carcerem detrudi.*
18 *Monaco litiganti cum Abbate debentur alimenta.*
19 *Alimenta præstita lite pendente, actore succumbente non sunt Reo restituenda.*
20 *Refertur consultatio D. Ioannis Mariæ Nouarij, quod in casibus prædictis non sit danda cautio de restituendis præfatis alimentis, & reprobatur Couar. contrarium tenens.*
21 *Quando Cautio danda est, iura de hoc mentionem faciunt.*

Alimenta præstita lite pendente, an Actore succumbente sint reo restituenda.

DECIS. CCLI.

Lite pendente alimenta non esse deneganda, nemo est qui dubitat, hinc enim uidemus, quod de iure clarum est, vt pendente lite super hæreditate paterna, facienda sit filio, vel filiæ petenti hæreditatem patris prouisio, de alimentis, ex textu in l. qui de in officioso, ibi vt interim possideat ff. de inofficioso testamento, & l. si instituta, ff. eodem titulo Afflict. in decis. 11. vbi eam firmat ex decisione Rotæ in nouis 2. de iudicijs, & secundum Couar. in lib. pract. quæst. cap. 6. versic. quantum idem dicẽdum est in pro nepote, & alio quouis descẽdẽte à testatore, & prædicta conclusio procedit etiam, quod lis vertatur, & pendeat de alimẽtis præstandis, Ludouic. in dec. 46. nu. 2. & 3. Gabriel. cons. 25. num. 13. & 14. hinc soror litigans cum fratre, & petens legitimam paternam debet habere alimenta, Cephal. cons. 17 numer. 7. Ludouic. in decis. 46. num. 3. hinc fratribus, & alijs successoribus ex testamento non raso, nec cancellato, vel ab intestato, quoties ex aduerso negatur, bona illa, quæ petuntur, ad mortem vsque fuisse à defunto possessa, vel eorum dominium illum habuisse donec mortem obierit eis alimenta debent præstari pendente lite, Couarr. pract. quæst. cap. 6. nu. 6. versic nec tamen negauerim, & prædicta conclusio, quod alimenta debeant præstari filio, & filiæ inopi petendi hæreditatem patris pendente lite, procedit etiam, in prima instantia, etiam nulla sententia ad huc lata, prout firmant Afflict. in decis. 10. & decis. 11. Cephal. cons. 117. num. 5. Couar. pract. quæst. capit. 9. num. 9. Ludouic. in decis. 46. nu. 7. vbi ex quo bona confiscantur, & interim iudices capiunt bona ipsius, tunc eis debet fieri prouisio, vt ex illis bonis saltem pendente processu alatur, & iudex aliquam pecuniam, pro alimentis eius capi in singulos annos iubebit, Argum. leg. ait prætor in fine, & l. filius ff. de iure deliberand. Rebuff. de sentent. prouision. in præfatio nu. 143. & 114. hinc clerico suspenso à beneficio debet interim fieri prouisio cum fructibus ipsius ad vitæ subsidium, si nihil aliud possideat, cap. prætexit, & ibi Præpos. col. 2. distint. 32. Rebuff. de sentent. prouision. numer. 110. hinc collegiatus si de facto à collegio fuerit expulsus, debet pendente processu ali, & prouisio illi fieri si sit pauper, Bologn in Auth. habita C. Ne filius pro patre, Rebuff. ff vbi supra num. 115. hinc Mercatori extero, si ei capiun-

piuntur bona pendente lite fiet prouisio, vt ex
his bonis alatur, si aliũde facile nõ posset vbi
ali, nisi mercator illa bona surripuisset, vel de
liquisset Couar. pract. quæst. cap. 6. nu. 4. ver-
sic. vnde apparet vbi dicit quod alimenta liti-
ganti pauperi ex bonis, quę ei ablata fuerunt,
& quę præsumebantur ipsius etiam propria,
quæ ipsas possidebat, quibus priuata Auctori-
tate fuerat spoliatus, & denique ipsi restitueri
tur, si fideiussores dedisset, & tamen non datis
11 fideiussoribus non restituuntur, hinc pupillus
vbi contra patruum, patris heredem agit quę-
rela inofficiosi testamenti, si pauper sit, debet
habere alimenta, l. qui de inofficioso, & l. si in-
stituta §. de inofficioso ff. de in officioso testa-
mento Cephal. cons. 714. num. 1. volum. 5. Co
uarr. pract. quæst. cap. 6. num. 9. & quando de
12 alimentis agitur etiam pendente lite, & pro-
cessu alimentorum, alimenta interim debẽtur
Rebuff. ad constitut. Galliæ to. 1. de sententia
prouis. artic. 1. glos. 2. num. 29. Ludouic. in
decis. 48. numer. 2. & sequent. Cephal. consil.
127. num. 10. volum. 1. Gabriel. cons. 25. num.
13. & 14. Couarr. pract. quæst. cap. 6. num. 8.
13 hinc vidimus in vxore, quæ si contingat accu
sari ex capite adulterij commissi, & lis conte-
statur, lite pendente alimenta debentur, c. ex
parte in fine de accusat. Afflict. in decis. 10. vbi
sic bis decisum in Sacro Consilio refert Triui
san. in decis. 16. lib. 2. num. 6. Valasc. in decis.
1. num. 4. vbi sic seruari in illa Curia testatur,
14 & pari quoque modo dicit, si alter ex coniugi
bus litiget supra matrimonio dirimendo po-
terit lite pendente petere alimẽta sibi, & litis
sumptus decerni ex sententia, Abb. in d. capit.
ex parte num. 10. de Accusat. cuius alimento-
15 rum sententiæ executio per appellationem
interpositam non retardatur, Bar. in l. mala
num. fin. ff. de aliment. & Cibar. legat. Aretin.
cons. 97. num. fin. Gramat. cons. ciuil. 146. nu.
16 14. & quoque mulier agens remedio l. si con-
stante ff. solut. matrim. interim, dum lis pen-
det, rectè postulat alimenta, & litis sumptus ex
bonis sibi dari, quemadmodum voluit Cyn. in
l. vbi adhuc num. 14. C. de iur. dot. Bero: in ca-
pitul. nauiganti num. 44. & 45. de vsur. & de-
ducitur ex l. fin. de ordin. cognit. vt etiam vi-
17 demus cum creditor ex causa ciuili facit ali-
quem pro debito carcerari, & carceratus non
habet, vnde se alat, nam Actor subministrat
reo alimenta lite pendente, iuxta glos. in l. fi-
nal. in verbo agnoscero C. de erogat. milit. An
non. Alex. in l. Sanctum num. 3. ff. de rerum
diuis. Angel. in l. minime Cod. de appellat. &
18 in monaco litigante cum Abbate, quod Ab-
bas teneatur præstare alimenta etiam, si Abbas
inquirat contra monachum, dixit Abb. in cap.
cum cõtingat col. 14. versic. quod ergo formã
de foro competenti, Cephal. cons. 714. numer.
431. vol. 5. Soccin. Iun. cons. 8. num. 2. volum.
3. quæ omnia adeò fuerunt pro vero habita in
Curia Archiepiscopali, quod cum in ea egis-
set frater petitione hæreditatis contra alium
fratrem, & ei opponeretur de illegitimitate,
fuit ei soluta quædam pecuniæ quantitas inte-
rim pro alimentis, & fuit prouisum, & dictũ,
19 quod etiam si succumberet, non teneretur illã
restituere, vt in proprijs terminis est Doctrina
Masuerij in sua praxi in titul. de possessione
fol. 30. col. 1. & sequuntur Boer. in decis. 334.
num. 3. Afflict. in decis. 152. num. 4. Valasc. in
d. decis. 1. sub num. 7. & secundum glos. in leg.
fin. C. de Carbon. edict. ista alimenta, vbi præ-
stantur lite pendente a parentibus filijs ex prę
sumpta, vel probata Summaria filiatione, &
mandato iudicis exibentur, nõ repetuntur po-
stea etiam si constiterit in plenaria cognitione
& processu principali alimentorum filium nõ
esse illius, quem vt verum parentem in iudiciũ
vocauit, quam glos. sequntur frequẽtius iuris
ciuilis interpretes, secundum Couar. practic.
quæst. cap. 6. circa fin. Franc. Marc. in decisio.
364. in fine, cui sententiæ non parum suffraga-
tur dispositio textus in l. 1. §. interesse ff. si mu-
lier ventr. nomine in possess. mis. calumn. cau-
sę esse dicatur, quatenus ex causa de qua ibi per
mittit ali non alendum, nec cogit restituere
non data calũnia, vnde euenit optime, cõsul-
20 uisse D. Ioannem Mariam Nouarium, opinio-
nem Couar. pract. quæst. cap. 6. versic. tertio re
quiritur, vt scilicet quod in casibus, in quibus
præstantur lite pendente Alimenta danda sit
Cautio de restituendis præfatis alimentis, vel
in fine litis computandis, eò magis, quia quan-
21 do cautio danda est, iura de hoc mentionem
faciunt l. peto §. fratre ff. de leg. 2. l. Imperator
ff. ad Trebell. & hanc sententiam contra Co-
uar. & eius sequaces tenent Gozadin. in cons.
47. num. 10. & Valasc. in d. decis. 1. num. 7. vbi
hoc defendent.

S V M M A R I V M

1 *Domicilium præsumitur in loco originis, nisi probetur esse mutatum.*
2 *Quando, & quoties Domicilium mutatum censeatur, & ex quibus coniecturis nu. 3. 4. 5. 6. 7. & 8.*
9 *Clerici exteri quomodo declarentur ciues Neapolitani per Curiam Archiepiscopalem.*
10 *Ordinari an possit quis sine dimissorijs ab Episcopo loci in quo habet beneficium simplex non requirens residentiam.*

Qua-

Qualiter, & quomodo ciuilitas alicuius loci acquiratur.

DECIS. CCLII.

PRæsumi domicilium in loco originis nisi probetur esse mutatum, docet Bal. in l. fi. col. 2. post num. 2. versic. sed sufficit C. si à non competet iudic. & colligere est, ex contex. leg. assumptio iuncta glos. super verbo mutare glosa & super verbo non domicilium in fin. ibi tu dic. ff. ad municipal. & sensit, Socc. in rubr. ff. solut. matrim. num. 23. vers. quantumcumque domicilium originis, quod & comprobat iuris consult. in l. nihil ff. de capt. & postlimit. reuers. quod si quis probare voluerit esse mutatū
2 ex eo planū facere poterit, quod venditis quas alibi possidebat rebus suis in aliam vrbem cū familia demigrauit mutasse namque domiciliū & in ea esse velle sedem suam constituere colligitur est ex sceuolę responso in l. prædia §. fi.
3 ff. de fund. instruct. & eleganter id scripsit, Alciat. in l. pupillus §. incola ff. de verb. signif. ex protestatione quoq; id probare poterit vnde de qui statim, vbi habitare vrbem cæpit & velle se in ea domiciliū constituere affirmat absq; mora incolatum acquirit vt idem dixit Alc. ibid. permotus, Abb. Auctoritate in cap. fin. de
4 paroch. cui sententiæ se subscripsit, Gail. lib. 2. practicar. obseru. obseruat. 35. n. 7. ver. licet autem prætextu mutare & constituere domicilium in ea vrbe is præsumitur, qui priuilegiū inpetrauit, quo ius Ciuitatis petebat, ita respōsum est à Dec. in cons. 283. nu. 11. quem refert & sequitur idem, Alc. vbi supra ad hæc clericus sæcularis habens beneficium exigens resi-
5 dentiam, vt pote curatum præsumitnr ibidē sortiri domicilium, secus si non requirat residentiam, per context. in c. dilectus in 2. de rescript. vbi amplè, Felin. ita traditū est à Rebuff. in praxi benef. tit. de dispensat. de non residēd. nu. 74. vers. ad hæc Clericus postremo id commodè probabit, si ostendet, quem alibi assiduę
6 habitasse, vt secundum nōullos, per 10 annos iuxta sentētiam glos. in l. hæres absens §. proinde in verbo debebit, ibi item ratione cursus tēporis, ff. de iudic. Bal. in cons. 393. nu. 2. per decennium enim acquiri domiciliū testatur glos. in l. ex. Cornelia §. si tamen in fundum super verbo non habet, & ibid. Bart. nu. 1. & Alber. ff. de iniur. cui sententiæ omnes consensisse te-
7 stis est Riminald. in cons. 438. nu. 26. & quod assidua habitatio arguat contractum esse domicilium, prodidit, Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. centur. 1. casu 86. num. 15. vbi omnes ita sentire scripsit idem placuit, Alciat. in l. pupillus §. incola ff. de verb. signific. quem refert, & sequitur Suarez in Thesaur. recept. sentent. in verbo domicilium il 1. licet alij dixeritis, vt non satis sit spatium decennij, sed id relinquē-
8 dum esse iudicis arbitrio, vt per Abb. in cap. fi. nu. 8. vers. vltimo, quæro de paroch. & Felin. in cap. dilectus filius il 2. nu. 12. vers. primus casus de rescript. & respondit Dec. cons. 283. nu. 11. atque Paris. in consil. 12. nu. 17. lib. 3. qui iudex etiam minori tempore decennij arbitrari poterit contractum esse domicilium, iuxta loci, & personarum conditionem, habetur per Menoch. de arbitrar. iud. lib. 2. centur. 1. casu 86. post num. 16. vers. ego absolutè, quod idem videtur induere, Vbal. in tract. de Canon. Episcop. & paroch. c. 7. vers. 8. quero num. 10. vbi ex sententia Ioan. in c. is quide sepult. lib. 6. asserit, minori spatio quam decennali domicilium constitui; qua in materia sunt etiam vidēdi, Afflict. in dec. 384. & Guttierez de matrimonio cap. 63. vbi scribit de domicilio requisito, contrahentium in aliquo loco, adq; hoc, vt ibi sortiatur proprium parochum, qui assistere possit, & debeat matrimonio iuxta decretū Sacri Concilij Tridentini, vt etiam trado, ego ipse supra in dec. 108.

9 In Curia Archiepiscopali, vero seruatur, quod Cleric. exteri, qui cum dimissorijs suorū ordinariorum in Ciuitate Neapolitana morātur, quamuis declarent se habere animum contrahendi domicilium in ea, & per longum tēpus in ea habitauerint, non admittuntur ad Ciuitatem Neapolitanam nisi capta informatione, quod in eorum patria non habeant aliqua bona, & tam diù Neapoli habitauerint, quod præsumptio sit amplius non habere animum redeundi ad patriam, & postea mediāte decreto declarantur ciues Neapolitani, & nisi prædicta fiant, non habentur pro talibus, nec conferuntur eis ordines siuè dimissorijs suorū Episcoporum, nec etiam permittuntur celebrare missas, in Ciuitate, & Diocesi, & causa huius antiquæ obseruantiæ fuit, quod multi clerici, delinquentes cōdennati ab eorum Episcopis accedunt, ad hanc Ciuitatem, & non valentes amplius obtinere litteras dimissoriales a suis Episcopis pro exercendis ordinibus susceptis, vel pro suscipiendis, de facili declarant se habere animum habitandi in ea, & nisi taliter fieret Ciuitas Neapolitana abundaret pessimis clericis, ad notata in cap. fin. de consuetud. verum posset talis esse qualitas personæ, quod nō obstante hac obseruantia posset statim admitti ad ciuilitatem, & ex eadem quoque ratione
10 Neapoli non ordinantur absque litteris dimissorialibus exteri ratione beneficij simplicis, non requirentis residentiam, in ea obtenti, quamuis, Ioan. Andr. Dominic. & Franc. in capit. cum nullus de tempor. ordinat. in 6.

dicant id fieri posse, cui obseruantiæ ad stipulatur Sacrum Concil. Tridentin. cap. 11. sess. 23. de reformat. dum concedit Episcopo, vt valeat ordinare non subditum suum familiarem triennalem, sine litteris dimissorialibus, dummodo illi statim beneficium Ecclesiasticum conferat, si enim beneficium solum sufficeret, frustra requireretur seruitium, nisi dicas, quod ex Sacro Concilio potest prius ordinari, & postea ei conferri beneficium, quidquid sit talis est obseruantia Curiæ Archiepiscopalis, & rationabilis.

SVMMARIVM.

1 *Nouitius dicitur religiosus, sed vide num. 6. & 7. & 9. & 10.*

2 *Nouitium percutiens incidit in excommunicationem.*

3 *Nouitius gaudet priuilegio fori.*

4 *Nouitius subijcitur iurisdictioni religionis regularis.*

5 *Nouitius non potest ordinari ab alieno Episcopo cum litteris dimissorialibus sui superioris regularis.*

8 *Durante Anno nouitiatus nouitius probat religionem, & probatur ab ea.*

11 *Nouitij durante nouitiatu non possunt aliquem gradum suscipere.*

12 *Durante nouitiatu Monasterium de bonis nouitij nihil possidet.*

An nouitius possit ordinari ab alieno Episcopo cum litteris dimissorialibus sui superioris regularis.

DECIS. CCLIII.

1 Ratio dubitandi pro affirmatiua sententia, scilicet quod valeat nouitius cum talibus litteris dimissorialibus sui superioris ordinari ab alieno Episcopo erat, quia nouitius dicitur religiosus, vt communiter notant DD. in Auth. ingressi C. de Sacros. Eccles. & in cap. quia ingredientibus de testamentis, & religiosorum nomine venire, voluit quoque, Berous in cap. in præsentia cum alijs per eum adductis de probat. poss. Panorm. in rubric. de
2 regular. vnde euenit, quod nouitium percutiens incidit in excommunicationem, cap. religioso §. 1. de sentent. excommunicat. in 6. Villagut. decis. 54. Viuius decis. 96. & gaudere
3 priuilegio fori, testatur Nauarr. cons. 3. de foro competenti post Felin. in cap. cum sit generale eod. titul. & in cap. non dubium, & ibi Panormit. de sentent. excommunicat. item quia
4 nouitius subijcitur iurisdictioni superioris regularis, quemadmodum alij religiosi professi cap. 1. de Cappell. Monach. & propterea ob supradictas rationes videbatur potuisse ordinari cum litteris dimissorialibus sui Abbatis, ad textum in cap. cum nullus de tempor. ordinat. in 6.

5 . Sed non obstantibus suprapositis, cõtrarium fuit dictum, nam pro absoluto habitũ fuit Nouitium durante Nouitiatu non posse ordinibus insigniri cum litteris dimissorialibus sui superioris regularis, quia durante illo anno
6 non dicitur vere, & proprie religiosus secũdũ Boer. in tractatu de statu hæremitarum nu. 16. Moscou. de Maiest. Eccles. par. 4. cap. 2. No
7 uitius enim erit probandus per annum an sit aptus ad Religionem, Abb. in cap. Monasteriũ de statu Monac. & in cap. porrectum de regular. & in cap. ad Apostolicam eod. tit. Frãc. in cap. Religiosos §. quamuis, de sentent. excommunic. in 6. Siluester in verbo religio 3. & Armil. in eodem verbo num. 8. quia nouitiorum
8 status consideratur in illo anno, nam eo tempore Nouitius probat Religionem, & probatur ab ea an sit aptus ad obseruantiam Regulæ, & sic superior non videtur perpetuus ad ef
9 fectum concedendi dimissorias, vt tradit, Moscou. de Maiest. Eccles. part. 4. d. cap. 2. nec connumeratur inter Religiosos, ex quo induitur, tunc habitu speciali, & separatur de loco monasterij, glos. in c. super eo de regular. & in cap. ad Apostolicam vbi Abb. eod. tit. Diu. Antonin. c. 7. §. 4. Siluestr. in verbo religio, Armilla in verbo nouitius Concil. Trident. c. 16. sess.
10 25. de regular. & hanc opinionem tenẽdo, nõ obstat, quod supradiximus, nouitios esse religiosos, nam vere non dicuntur religiosi, sed fictè, quia nouitij non obligantur ad præcepta religionis, & propterea si deliquerint non puniuntur pęna perpetui carceris, sed habent libertatem redeundi ad secularem vitam, rectè Moscou. loco superius citato, vnde secundũ Gemin. in cap. non solum, de regular. & in capit. nullus de elect. in 6. quem refert, Armil. loco iam citato Nouitij durante nouitiatu, non
11 possunt in religione suscipere gradum, officiũ aut dignitatem, vel præeminentiam aliquam, nec eis conceditur dare suffragia, vel vocem in capitulo, ex quo secundum Panormit. in cap. vidua de regul. carent tam voce actiua, quam passiua, nec durante nouitiatu monasterium
12 aliquid possidet de bonis nouitij, vt tradit Concilium Tridentinum in d. cap. 16. sess. 25. de regular.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum de capiendo expeditũ à iudice potest mandari exequtioni ipso remoto ab officio, quod intellige, vt nu. 2. & 4.*
3 *Cessante causa, cessat effectus.*
5 *Consuetudo pro lege seruatur, imò vincit legem nu. 6.*
7 *Consuetudo etiam mala excusat.*
8 *Consuetudo dicitur optima legum interpres, & sic etiam contractuum nu. 9.*

Mandatum de capiendo expeditum à iudice, an possit mandari exequtioni ipso remoto ab officio.

DECIS. CCLIV.

1 DIco quod mandatum de capiendo expeditum à iudice potest mandari exequutioni ipso remoto ab officio, vt fuit dictum, & obseruatum in Curia Archiepiscopali, in qua fuit habitum pro vero, quod mandatum de capiendo clericum expeditum à Domino Vicario, ipso remoto ab officio potest mandari exequutioni absq; quod renouetur ab alio Vicario successore, vt docet Angel. in l. fundi ff. de ac-
2 quirenda possessione, dũmdo captura fuerit decreta cum causa cognitione, idem tanto minus in mandato de immittendo in possessionẽ vt dicit Bartol. in d. l. fundi ff. de acquirenda possessione, cum quo concordant ibidem Roman. & Castrens. & secundum Angel. vbi supra, idem esset in licentia concessa de capiendo debitorem, per textum in Auht. vt nulli iudic. §. & hoc vero iubemus, quod limitat ꝓcedere causa cognita per textum in c. super gratia extra de officio delegati, secus sine causa cognitione esset data licentia, vt dicitur fieri in tuscia vigore instrumenti guarentigiati, quia tunc finito officio, finitur etiam virtus dictæ licentiæ, leg. fin. cum glos. 1. ff. de pœnis, & not. in leg. 1. de postulando, in quo habet locum Regula, quod cessante causa cessat effe-
3 ctus cap. cum cessante extra de appellat. latè Tiraquel. more suo in tractatu cessante causa in principio, & prædictam opinionem Bart. ipsemet tenet in l. more maiorum, ff. de iurisdiction. omn. iudic. & Bal. in l. si de interpretatione ff. de leg. nisi secundum eum consuetudo esset in contrarium, & per illum textum, idem tenet Imol. in cap. quoniam Abb. de officio de leg. Spec. in tit. de leg §. finitur vers. sed pone de facto; quibus adde, Bald. in cons. 310. lib. 4.
5 & ratio est quia aliter est dicendũ vbi adest cõsuetudo in contrariũ, & patet, nam magna est vis consuetudinis, ita vt pro lege seruetur, docet textus in leg. de quibus l. diuturna, l. cum de
6 consuetudine ff. de leg. imò secundum Puteum in decis. 176. num. 7. lib. 3. consuetudo in loco vincit legem, consuetudo enim loci est obseruanda, latè Gabriel. post alios in conclus. 1. de consuetud. hinc consuetudo etiam mala excu-
7 sat, cap. cum venerabilis de consuetud. & propterea consuetudo iurisdictionem tribuit priuato, cap. cum contingat, vbi glosa de foro com-
8 pet. cõsuetudo enim optima legum interpret. est, Afflict. in decis. 166. sub num 9. Menoch. cons. 32. num. 44. vol. 1. & optima contractuũ interpres dicitur, l. quod si nolit §. quia assidua
9 ff. de edilit. editt. Magon. in decis. Lucens. 7. nu. 21. Menoch. de arbitr. casu 83. num. 10.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia per profanationẽ desiit esse Ecclesia.*
2 *Ecclesia profanata non gaudet immunitate, vti reliquæ Ecclesiæ.*
3 *Ecclesia profanata non potest concedi ad vsũ histrionum.*
4 *Semel Deo dicatum non est ad vsus humanos transferendum.*
5 *Cæmenta Ecclesiæ profanatæ non possunt ad vsum priuatorum conuerti.*
6 *Vbi ruina Ecclesiæ venduntur, eorum pretiũ non potest ad vsus sordidosq; impendi.*
7 *Semel tale nunquam desinit esse tale.*
8 *Sordes turpitudo, & infamia pari passu ambulant.*
9 *Histriones sunt expellendi à locis honestis.*

Ecclesia profanata an possit concedi vsui histrionum.

DECIS. CCLV.

1 VIdebatur resoluendum affirmatiue, ex eo quod per profanationem desinit esse Ecclesia iuxta tradita per Rubin. in cons. 21. num. 3. & sequent. Thominc. in cons. 91. nu. 10. vbi ex eo quod Ecclesia fuit Profanata nõ gaudet immunitate, vti reliquæ Ecclesiæ prout in cap. quisquis & c. id diffiniut 17. q. 4. quo
2 fit vt patrãs homicidium intus Ecclesiam profanatam, confugiens ad aliam Ecclesiam, non debet excludi ab illius beneficio, vti occidens intus Ecclesiam, ad tex. in c. fin. de immunitate Ecclesiæ, & Bulla Gregorij 13. quia vt dixi non dicitur amplius locus sacer, pro qua opinione expenditur tex. in l. que loca ff. de religiosis, & sumptibus.

Cæterum supradictis minime suffragantibus; contrarium fuit in Curia resolutum
3 .s. Ecclesiam profanatam non posse concedi histrionibus pro illorũ vsu sordidoquę decisio obtinuit fundamẽtum ex sequẽtibus, primo

per tex.in cap. semel de regulis iuris in 6. & tex.in cap. semel de consecratione distinct. 1. vbi quod semel Deo dedicatum fuit non est ad vsus humanos transferendum, adeo quod secũ dum glos.in c.ligna de consecratione distinct. 1. neq; cæmenta Ecclesiæ profanatę poterant
5 conuerti ad vsus priuatorum, sed ad vsus Ecclesiæ alterius non sordidos pro vt habetur, & pariter in c.quæ semel 19.quæst.3.vbi quæ semel deo donata fuerint, non possunt amplius reuocari, & propterea iure optimo consuluit,
6 Artam.in cõs.73.ꝙ vbi ruinæ ecclesię vendũtur, non ad vsus sordidos eorum pretium, sed ad vtilitatẽ eiusdem Ecclesiæ esse expendendũ 2.quia per Concilium Tridẽt.sess.21. de reformat.c.7.prohibetur Ecclesias profanatas conuerti ad vsus sordidos maxime cum in ea debet remanere affixa Crux Domini Nostri Iesu Christi, vnde si prædicti Histriones de iure veniunt expellendi à locis honestis, & in quibus Imperatoris imago depicta est, vt tradunt communiter in l.2.C.de summa Trinitate, & & Fide Cattolica, de Franch. in decis. 354. Thesaur.in quæst. 32.& Anna sing.331. quanto magis a loco qui ecclesia fuit, cùm semper remaneat memoria Ecclesiæ, argumento tex.
7 in l.fin.C.de bonis maternis, cum semel tale nunquam desinat esse tale saltem intentionaliter, secundum Artaman. in cons. 29. tertio quia in talibus locis ex vi Cõcilij capite iã citato prohibetur cõuerti in vsus sordidos, & secũ dum glos.in l.fratres C.de innoficioso testamẽto, quam sequitur Ann.obseru.9. sordes tur-
8 pitudo, & infamia æquipollent, & paribus passibus ambulant, & histriones esse infames, non dubitatur, ex late traditis, per Vbal.in cõ sil.27.& facit tex.in l. 2. §.fin.ff.de is qui notã tur infamia, & dicuntur quasi allegantes eorũ turpitudinem, Decian.cons.18.Corn.cons.38 nu.14.volum.1. Viuius dec.67.& facit quod notabiliter voluit idem Viuius in decis.134. vbi in Ecclesia Dei non debet ingeri persona infamis, cum infamibus portę non pateant dignitatum, cap.infamibus de regulis iuris in 6. præsertim supradictis ꝑsonis quibus omnis actus honestus interdicitur, l.fi.§.fi.C. de nuptijs vtãtur, in tãtũ ꝙ de iure denegãtur ecclesię Sacramenta, c.pro dilectione de consecratione distint.2.vbi non erudiendorum, sed perdonandorum puerorum magistri dicuntur, & donantes aliquid eis peccant, cap. donare 86. distint. facit textus notabilis in l.si qua in publicis C. de spectaculis, & scenicis lib.10.vbi dicitur, ꝙ histriones debent expelli à locis honestis, & à
9 locis in quibus Imperatoris imago depicta est.

SVMMARIVM.

1 *Lite pendente nihil est innouandum.*
2 *In beneficio litigioso non datur vera prouisio.*
3 *Vbi duo vendicant eandem rem, nemini assignari debet.*
4 *Manens in pacifica quasi possessione præsentandi, præsentato ab ipso non ipeditur institutio.*
5 *Lite pendente, quis non debet priuari possessione, & amplia vt nu.6.& 7.& 9.*
8 *Possessor priuatus de facto suo potest petere restitutionem integrum.*
10 *in Controuersiis præcedentiarum is qui possidet tempore litis motæ præcedit.*
11 *Nemo est sua possessione priuandus nisi cum causæ cognitione.*

Patronus si est in quasi possessione, & præsentauit, si lis ab alio ei prætendentes ius præsentandi moueatur an debeat impediri institutio.

DECIS. CCLVI.

FActa præsentatione ab eo, qui erat in quasi possessione præsentandi iuxta dispositionem, tex. cap. consultationibus de iurepatronatus, comparuit quidam prætẽdes ius prę sentandi ad ipsum spectare, & proinde instabat lite pendente non esse præsentatum instituendum, vnde fuit dubitatum si esset retardã
1 da institutio, & dicebatur lite pendente nihil esse innouandum, l. 1. & toto titul. cap. nihil innouari lite pendente, cap. non solum, cum ibi adductis de appellat. in 6. & in beneficio li
2 tigioso non dari veram prouisionem, Gomez. in regul.de impetrand. benefic. per obitum famil.Cardin. quæst.8. num.5.& per totum Gõ zalez in reg.8.glosa 6.nu.147.& posse cõferri per Pap. voluit Crescent.in decis.7.de iurepa-
3 tronatus, Balb.in decis.99.& pro eadem opinione dicebatur facere text.in l.is à quo ff.de rei vendicatione, vbi si duo vindicant eandem rem neutri assignari debet lite pendente, vt probatur etiam in cap. 1.& 2.vt lite pẽdente in 6. de quorum, vt late per Cassador. in decis.9. eodem tit.& per Crescentius in decis.2 t.de sententia & rei iudicata.
4 Verum Curia Archiep. resoluit contrariũ iudicando, quod quãdo aliquis manet in pacifica quasi possessione præsentandi, præsentatum

ab

ab ipso non esse retardandam institutionem etiam mota lite circa dictum ius præsentandi, cuius resolutionis ratio est, ne lite pendente
5 priuetur quis sua possessione cap. 1. de causa possess. & propriet. c. licet de præbendis in 6. quod esset si institutio præsentati tardaretur, glos. in cit. c. 1. vt lite pendent. in 6. quod procederet etiam liquido apparente de non iure
6 præsentantis, c. cum causam, vbi Abb. & fol. de officio delegat. & idē Panorm. in c. cōquerente, de restitutione spoliator. generale enim est quēm manutenendum esse in sua possessione præsentandi, & consequenter præsentatū ab eo instituendum donec aduersarius de suo iure doceat, Bald. cons. 442. Ias. in cons. 7. n. 62.
7 vol. 2. imò nec Fiscus posset lite pēdente priuatum, cum quo contendit re ipsa de qua tractatur priuare, Couar. lib. 1. variar. resol. c. 16. nu. 6. Guid. Pap. in decis. 356. per glos. sing & Magistram in l. res quæ, ff. de iure Fisci vnde adhoc optimè facit, qđ notabiliter dixit Lap.
8 in allegat. 103. quod possessor patronatus priuatus de facto sua possessione exempli gratia si institutio impediretur ob motem litem posset petere restitutionem in integrum, sequitur Achil. de Grass. in decis. 32. de appellat. Bisignett. in decis. 3. de restitutione spoliator Roman. cons. 69. n. 12. & optimè expeditur text. in §. hodie instit. de interdictis, vbi in interdicto retinendæ, prout in casu de quo verba facimus,
9 ille debet obtinere, & consequenter in possessione manuteneri qui tempore litis, possidebat, vt voluerunt pariter Afflict. in decis. 326. & Benint. Rot. Bonon. in decis. 42. vndè ex his refero ego ipse in decis. 132. vol. 1. fuisse resolutum in Curia Archiepiscopali, quod in
10 controuersijs præcedētiarum, is qui possidet litis motæ tempore, præcedat cap cum Ecclesia Sutrina de caus. possession. & propriet. latè tradit Ann. in allegat. 131. vbi in præcedētijs vltimus status attēditur, sicuti in terminis ad-
11 ministrationis, quod nō debeat quis administratione priuari, nisi cū causæ cognitione probatur in cap. qualiter, & quando il 2. in fine, & cap. penult. & fin. de probat. tradit Ferret. cōsil. 184. nu. 7. dicens quod capitulum Ecclesiæ Catedralis, vel alius administrator Hospitalis, nō potest à pacifica possessione administrationis amoueri, nisi eo citato, & iuris ordine seruato, cap. licet Episcopo, vbi DD. c. in literis de restitut. spoliat.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione inuenti non venit captus, nisi secundum subiectam materiam.*
2 *Edictum Curiæ Archiepiscopalis prohibens Clericis asportationem armorum, nō procedit in eo qui cum armis captus nō fuerit.*
3 *Statuta sunt stricti iuris, & non sunt extendenda.*

Edictum Curiæ Archiepiscopalis prohibens Clericis asportationem armorum, an habeat locum in eo, qui cum armis captus non fuerit.

VIdebatur prima fronte, cum iste articulus in facti contingentia accidisset, resoluendū affirmatiuè, vt scilicet Edictum prohibens clericis asportationem armorum haberet locum in eo, qui cum armis captus non fuerit, vt conatur probare Menoch. de arbitrar. Iudic. casu 394. num. 49. propter aliquos DD. ab eo relatos, & a Soccin iun. in l. 1. num 412. de acquir. possess. & Marsil. singul. 395. præser-
1 tim, quia nunquam appellatione inuenti veni captus ex proprietate verborum, vt probat Soccin. in d. l. 1 nu. 415. nisi secundum subiectam materiam, vt in casu l. si Barsatorem C. fideiussor.
2 Tamen contrarium censuit Curia Archiepiscopalis, quia statutum puniens portantem arma, non habet locum in eo, qui cum armis captus non fuerit, ita firmauit Bart. in d. l. si Barsatorem per illum textum C. de fideiuss. & ibi Bal. & in l. item Lapilli in fine ff. de rerum diuis. Alex. cons. 152. num. 2. Bellon. qui hanc appellat opinionem magis communem in cōsil. 94. num. 4. Clar. in pract. crimin. quæst. 82. versic. quæro stat statutum, & alij penes Martan. in decis. 80. vbi notauit, quod statutum Studij Pisarum prohibens Scolaribus deferre arma offensibilia, tamē permittens defensibilia quæcumque, & contra portantem imponens certam pœnam pecuniariam exequendā per D. Rectorem, non habere locum, vbi dicti scolares non inuenirentur cum armis, & refert hunc esse vsum; & consuetudinem totius orbis Christianorū, vt scilicet statuta punientia portantem arma, intelligantur de eo, qui cum armis fuerit captus, de quo vsu etiam attestatur Clarus in sua pract. crimin. d. quæst. d. versic. quæro stat., & sic etiam hodie, & de consuetudine refert Couar. in lib. pract. quæst. cap. 33. in fine, & pro hac opinione insuper
3 facit quod Edictum hoc siue hæc Constitutio est stricti iuris, & ideò non est extendenda, Innocent. in cap. dilecto col. 3. versic. de officio dele-

delegat. Oldrad. cons. 237. col. fin. Dec. cons. 8. nu. 4. Gramat. post alios in decis. 92. num. 4. & 5. Panorm. in cap. quoad translationem nu. 5. de officio legati Crauett. consil. 111. num. 16. Bald. in Auth. si quas Ruinas col. 1. versic. inducit etiam ratione de Sacrosanct. Eccles.

SUMMARIUM.

1 *Conseruatores sunt Iudices delegati a Summo Pontifice fauore certarum personarum, Collegiorum, Vniuersitatum Scolarium, Hospitalium, & aliorum locorum, vt à manifestis iniurijs offensis sibi commissis defendat.*

2 *Protector non potest petere ab ordinario Remissionem Regularis delinquentis extra claustra.*

3 *Ordinarij habent legitimam, & ordinariam potestatē cognoscendi de o͠ib. bonis causis.*

4 *Iudicium soluitur vetante eo, qui maius imperium habet.*

5 *Conseruatoria non extēduntur vltra casus iniuriarum, & manifestarum violentiarum.*

6 *Conseruatores dicuntur contra manifestas iniurias seruatores.*

7 *Iurisdictio conseruatorum est limitata taliter, quod de consensu partium prorogari non valet.*

8 *Conseruatoria non amplianttur ex generali clausula in quibuscumque causis, sed restringuntur ad clausulam pro manifestis iniurijs.*

9 *Iurisdictio conseruatoris est delegata, & non debet ampliari in praeiudicium iurisdictionis ordinariæ.*

10 *Conseruatoria sunt odiosa.*

11 *Conseruator non habet potestatem defendendi iniuriam simplicem, sed qualificatam.*

An protector possit petere ab ordinario remissionem Regularis delinquentis extrà claustra.

DECIS. CCLVIII.

1 CONseruatores sunt Iudices delegati à Sūmo Pontifice fauore certarum personarum, Collegiorum, Vniuersitatum, Scolariū, Hospitalium, & aliorum locorum piorum, vt à manifestis iniurijs, offensis sibi cōmissis defendat cap. 1. & fin. de offic. deleg in 6. Concil. Trident. sessio. 14. de reformat. cap. 5. Cappella Tholos. in decis. 355. 357. & 410. post Ias. in cons. 145. nu. 8. lib. 4. Surd. de aliment. tit. 1. quæst. 79. num. 10. Costa de re integra dist. 64.

2 quare fuit dubitatum si prædicti possent petere ab ordinario remissionē regularis delinquētis extra claustra, & Curia Archiepiscopalis resoluit negatiuè, siquidē hoc fecit ex Constitutione Innocentij IV. Pontificis mota de qua in d. cap. 1. & cap. fin. de offic. delegat. in 6. per quas Constitutiones Iudicibus conseruatoribus tantū concessum est, vt de manifestis iniurijs, & violeuijs cognoscant, nec ad aliam, quę iudicialem indaginem exiguunt suam possint extendere potestatem, quod si præscriptam formam fuerint transgressi, eo ipso per annum suspensi sunt, Ferrer. in addit. ad Guid. Pap. in decis. 18. quod summa ratione videtur constitutum, non enim licet declinare iurisdictionē

3 ordinariorum, qui legitimam habent, & ordinariam potestatem cognoscēdi de omnibus causis, cap. licet, & cap. irrefragabili de offic. ordinar. quod à Concilio Tridentino in hac specie decisum est, sess. 14. cap. 5. de reform. & licet sint aliqui existimātes non esse prædictis conseruationibus prohibitū de alijs causis, vltra violētias, & manifestas iniurias cognoscere, modo in literis Apostolicis id illis fuerit permissum, quod verum putāt, quia Summus Pōtifex Ecclesiæ præsul causas ad Ecclesiastica tribunalia spectātes auocare potest, & alteri terminandas committere, cap. nostram de appell. cap. Pastoralis §. præterea de officio de legat. c. Eccles. in 2. in verbo nos quidquid, vt lite pendent. Concil. Trident. sess. 24. cap. 20.

4 de reform. Didac. practic. q. 9. iudicium enim soluitur, vetante eo qui maius imperium habet, l. iudicium de iudic. & alij distinguendum putant inter conseruatores, qui dati sunt in fauorem certarum personarum, & alios qui constituti, & delegati sunt in fauorem vniuersitatum, Collegiorum, Doctorum, aut Scolarium, Hospitalium Ecclesiarum, aliorumq; locorum piorum, vt primo casu cōseruatores Iudices possint tātum de manifestis iniurijs, & violentijs cognoscere non de alijsq; iudicialem indaginem exigunt, secundo vero casu de omnibus cognoscant, quam distinctionem apertè probat Concilium Tridentinum sessione 14. cap. 5. vbi non possunt Clerici declinare Episcopi iurisdictionem, etiamsi allegēt habere certos, & peculiares Iudices per literas quas conseruatorias noncupant, vt eos à molestijs, & iniurijs defendant excipiuntur tamen in dicto Concilio, generàles Vniuersitates, seu Collegia Doctorum, vel Scholasticorū, regularia loca, quę exempta sunt à iurisdictione ordinaria, solebant Summi Pōtifices quasdam Ecclesias Capitula hospitalia, & Monasteria eximere à iurisdictione ordinaria Episcoporum, & eius Iudices proprios dare, qui de causis eorum cognoscerent, vt videre est in

multis

multis locis decretalium, cap. per exemptionem, cap. si Papa de priuilegijs lib. 6. Chopin. de sacra Polit. lib. 2. tit. 4. nu 6. & 7 §. & lib. 2. cap. 5. nu. 8. & de demanio lib. 2. tit. 8. & Monast. lib. 1. tit. 2. nu. 19. tamen vera fuit nostra decisio, ex iurisdictionis defectu, cũ cõseruato-
5 ria non valeát extẽdi extra casus iniuriarum, & manifestarum violentiarum, quia conseruatoris officium solum est tueri à manifestis iniurijs, & notorijs violentijs, cap. 1. vbi Ant. de Butr. nu. 1. de elect. in 6. dicens quod ad dubia iudicialem indaginem requirentia non est extensa conseruatorum potestas, cap. 1. & fin. de offic. delegat. in 6. V rsill. Afflict. decis. 164. nu. 7. Innoc. in cap. statuimus de offic. deleg. in 6. nu. 1. Guid. Pap. sing. 152. & 433. Franc. de Plat. tract. de excommunic. §. 57. de his qui procurant, quod conseruatores dati se intromittant de ijs, quæ eis non licẽt num. 1. & 6. allegans cap. 1. & fin. de officio delegat. B. Antonius tract. de excommun. cap. 37. nu. 7. Valasc. consult. 152. num. 2. Guttierez. lib. 3. practicarum quæst. 9. nu. 1. 8. & seqq. Concil. Trident. sess. 14. decreto de reformat. cap. 5. nam secundum Monach. in cap. statuimus nu. 1. de officio delegat. in 6. cõseruatores dicuntur contra notorias iniurias seruatores, & apud
6 Hispanos sunt leges Regiæ 1. & 2. tit. 5. lib. 2. recopilat. vbi disponitur, quod conseruatores dati, & deputati per suam sanctitatem non possunt se intromittere in cognoscendo nisi de iniurijs manifestis, & notorijs quæ fieri solent Ecclesijs Monasterijs, ac personis Ecclesiasticis secundum ea, quæ iura communia disponunt, & sancti Patres, qui ea ordinarunt, & non plus, nec vltra; non obstantibus quibuluis commissionibus, aut facultatibus illis concessis, & si contrarium fecerint ammittant naturalitatẽ, & temporalitates dictorum Regnorum, & sint habiti vt exteri & extranei ab eis, Guttierez. dict. q. 9. nu. 11. Valasc. vbi proximè nu. 2. qui nu. 4. resoluit, quod in tantum est li-
7 limitata iurisdictio conseruatorum, quod etiã de consensu partium prorogari non potest, ex l. 1. §. fin. ff. quod quisq; iur. l. solemus §. latrũculator ff. de iudic. l. 2. §. fin. ff. de pœnis, Ias. in l. si per errorem num. 1. ff. de iurisdict. omn iudic. Marsil. in l. fin. num. 197. eod. tit. Bald. in l. fin. num. 3. C. de exceptionibus Marant. de ordin. iudic. par. 4. distinct. 12. num. 18. nec ex gene-
8 rali clausula in quibuscunq; causis ampliatur conseruatoria, sed restringitur ad clausulam pro manifestis iniurijs, & violentijs ne à iure communi recedatur dicto cap. 1. & fin. de offic. deleg. in 6. Guttierez. dict. quæst. 9. nu. 17. Valasc. nu. 8. & 9. vbi ait, quod iurisdictio cõseruatoria est delegata, & non debet ampliari in præiuditium iurisdictionis ordinariè, quæ fauorabilior est, vt in cap. P. & G. de officio delegat. & resoluunt Doctores in rubr. ff. de offic. eius cui mandat. est iurisdict. Menoch. lib. 2. præsumpt. 16. num. 13. & pręsumpt. 15. num. 1. & 2. & præsumpt. 17 eodem num. Eo
10 maximè, quia conseruatoriæ sunt odiosæ, & strictè interpretãdę, vt inquit Rota decis. 164. nu. 4. par. 3. lib. 3. Sac. Palat. vnde Monach. in cap. statuimus nu. 4. de offic. delegat. in 6. ait
11 quod conseruator non debet potestatem defendendi iniuriam simplicem, sed qualificatam, ex càp. vlt. in fin. eod. tit.

SVMMARIVM.

Facientes falsam reuelationem in edictis monitorialium puniuntur per Curiam Archiepiscopalem.
2 *Testis deponens falsum sine iuramento punitur pœna falsi.*
3 *Falsitas punitur per Iudicem, coram quo cõmissa est, & num. 4. & 5. vbi ampliatur.*
5 *Iudex causarum ciuilium potest cognoscere incidenter de causis criminalibus coram eo commissis.*
6 *Habens merum, & mistum imperium poterit ordinariè testem punire.*
8 *Iudex delegatus cognoscit de falsitate coram eo commissa.*

Facientes falsam reuelationem vigore publicationis monitorialium, an puniantur per Curiam Archiepiscopalem.

DECIS. CCLIX.

1 PLuries fuit per Curiam Archiepiscopalẽ seruatum, quod ob falsam reuelationem puniẽdi essent taliter reuelantes, siquidẽ testis
2 deponens falsum in iudicio etiã sine iuramẽto, punitur pęna falsi, Bart. in l si quis legatum
3 ff. de falsis ex clara iuris conclusione, eundem Iudicem coram quo commissa est falsitas posse de falsitate cognoscere, l. nullum C. de testibus, vbi dicitur, testem falsarium coram eo Iudice puniri coram quo falsum perhibuit testimonium, cum ratione falsę depositionis, & testificationis, ibidem sortiatur forum, & huc spectat dictum Bartol. in l. si quis obrepserit in fin. ff. de fals. quod vbi in actu iudiciario sit delictum aliquod corã Iudice, à Notario, parte; teste, vel ab aduocato, poterit tunc Iudex istud delictum ex officio punire. Hinc Bald. in dicta l. nullum num. 6. dicit quod Iudex Perusinus remittens quoddam examen Iudici Florentino super causa quæ pẽdet, vel de iuris necessitate, vel de partium consensu coram eodẽ Iudice Perusij, & testis Florẽtiæ receptus fal-

sum

sum deposuerit quòd etiam per viam Inquisi-
4 tionis poterit per Iudicem Perusinum puniri quem sequitur ibidem Salyc. quorũ authoritate dicitur, testem puniri de falso per Iudicẽ, coram quo testificatus est, etiam si alias ille Iudex sit incompetens, dicit Marant. in specul. Aureo par. 6. actu 12. num. 2. vnde ab eo puniendum esse testem de falso, corã quo falsum deposuit, & cuius aures offendit voluit Ferrar. in pract. in forma iuram. testium §. & falsitate num. 4. attenditur .n. locus vbi delictum consumatur, vti de ballistante ab vno territorio aliquem existentem in alio territorio, & similiter de iniuriante aliquem positum in alio territorio, prout notatur in l. 1. C. vbi de crimin. agi oport. voluit Citaldin. de Boncompagn. de viso in tract. sindicat. notab. 126. incip. adde quod si est datum, & opinionẽ istam de teste falsum testificante, quod Iudex coram quo testificatio facta est possit procedere, voluit Marsil. in rep. l. fin. num. 145. ff. de iurisdict. omn. iudic. sequitur etiam Roland. à Valle in consil. 12. num. 2. volum. 2. qui omnes allegant Bald. in l. negãda col. 6. c. qui accusar. non poss. quo in loco Bald. nunquam istud asseruit, cum totus illius contextus in dicta lege neganda non sit decem versuum, & hinc Bartol. in l. hoc iure §. aqua in fine, ff.
5 de aqua quotid. & æstiual. dicit Iudicẽ causarum ciuilium posse cognoscere de causis criminalibus incidentibus, & commissis coram eo, quia accrescit eius iurisdictioni quamquã adsit Iudex ad quem separatim pertineat criminalium causarũ cognitio, argum. dict. l. nullum; quinimmò etiamsi partes coram aliquo Iudice per errorem litigarent, posse isto casu eosdem testes si suæ sint iurisdictionis puniri ab eodem, voluit expressim Andr. in addit. specul. in titul. de teste in princip. in addit. incip. coget, & hoc dictum sequitur Pa-
6 norm. in cap. 1. nu. 9. extra de crimin. fals. vbi asseruit quod qui habet merũ, ac mistum imperium poterit testem ordinariè, ac extraordinariè punire, & tenuit Angel. in tract. malefic. §. falsario num. 24. versic. quæro testis, qui dixit falsum, vbi nonnulla adhoc propositum allegat ibidem in apostillis August. de Arimi-
7 no, quæ conclusio procederet etiam si essemus coram Iudice delegato, quia sortiatur forũ coram eo sub cuius cõmissione, & iurisdictione asseritur fuisse commissam falsitatem, & cuius aures, & authoritas sunt offensa, vnde eadem dispositio militabit, vulg. l. à Tito cum simil.
8 ff. de verb. obligat. secundo vulgatum est axioma in iure, Iudicem delegatum posse in causa falsitatis coram eo commissæ, procedere, & committentem punire, quando alias eius iurisdictio impediretur, cap. præterea, vbi hoc tenuerunt Bald. & Panorm. extra de offic. delegat. & post eos Becc. quod etiam voluit *Bartol.* in dict. l. nullum not. 3. Angel. in l. si lis. C. de falsis, quia alias ipsa veritas occultaretur illiusque iurisdictio sperneretur essetque contemptui, & ludibrio quã opinionem tenuit, glos. in Clem. 1. in verb. Iudices circa finem de offic. delegat. glos. in l. quæsitũ in verb. perpendere ff. de testibus, Bonacossa in qq. criminalibus §. falsitas, col. 1. par. 1. sed in casu isto non posset rectè procedi, & eiusdem Iudicis delegati iurisdictio impediretur, nisi procederet etiam in causa ista criminali, & falsitatis ex quo, vigore iuris communis, & specialiter in delegato cõmittens falsam, amissionis causæ pęna punitur, cap. olim ex literis, vbi hoc voluerunt Hostien. Butr & Panorm. extra de rescript. & Portius in consil. 7. nu. 12. tum etiam vigore iurium huius Regni Neapolitani, causa committitur, vt in pragm. incip. testem falsum.

SVMMARIVM.

1 *Regulariter Iudex non potest recipere pretium pro sententia, neque per interpositam personam, vt num. 2. & 7.*

3 *Non est iustus Iudex qui vitam, qui mortẽ, qui egestatem timet, & nu. 5.*

4 *Pecunia Iudices facilè corrumpit.*

6 *In hoc Regno sancitum est, quod officiales nihil capiant vltra prouisiones taxatas.*

8 *Delegatus sui commissa est dispensatio matrimonialis non potest aliquod recipere pro labore.*

Delegatus cui commissa est dispensatio matrimonialis, an aliquid possit recipere pro labore.

DECIS. CCLX.

1 Regulariter Iudex non potest recipere pretium pro sententia, pro quo facit l. venales, c. quando prou. non est, & quod Ouid. scribit in 1. lib. eleg. 10. nõ bene conduci vendunt periuria testes, non bene cęlesti Iudicis arca patet; munera enim excecant oculos sapientũ, & mutant verba iustorum. Exod. 23. & Eccles. 20. & Deuteron. 16. sic inquit Salomon. Prouerb. 15. qui odit munera viuet ipsa enim, & aurum faciunt nolentẽ velle, ad quod cumulat plura Simãcas de Catholicis institutionibus cap. 34. ex nu. 42. glos. penult. in vers. hinc Exod. in pragmat. sanct. titul. de electio in cap. sicut §. & vt omnia Mandos. in glos. facultatum §. sanè in versic. subuertat pag. 66. Azeued. lib. 3. nouæ recopilationis titul. 9. l. 5.

ex

ex principio Mandos. in addition. ad repertor. inquisitor. in §. aduocatus in litera F. pag. 35. Pendaldus in 2. part. suæ summ. quæ de virtutibus, & vitijs inscribitur titul. de auarit. in §. quinto loco inter species auaritiæ dicendum est, vbi decem mala, quæ ex munerũ acceptatione proueniunt eleganter declarat, vnde optima ratione dubitatur, an Iudex poculentum aliquod à litigantibus recipere possit, & de pęna illius qui dat illud, & Iudicis qui illud, vel pecuniam recipit, multa, & pulcra cumulat Matien. in dial. relat. 3. part. ex cap. 24. Bossius in prax. titul. de offic. corrupt.
2 pecunia, nec etiam per interpositam personã, Iudici aliquid recipere licet Matien. p. 3. c. 23. vbi quærit an Iudex mutuas pecunias accipere possit, Rota. singul. 15. qui intelligit hunc text. in Iudice ordinario non vero in delegato ex Doctoribus in cap. cum ab omni de vit. & honest. Clericorum, cesset igitur in Iudice auaritię profanus ardor. & omni cura, & cum puritate studeat iudicium, & veritatem ministrare, vt enim inquit Cicero non est iu-
3 stus Iudex, qui mortem, qui exilium, qui egestatem timet, quæ omnia refert Caballin. in Egidian. constit. lib 4. cap. 1. glos. B. num. 5. pag. 189. & ratio est quia munera frequenter excecant oculos sapientium, & mutant verba
4 iustorum, Exod. 23. & Ecclesiast. 20. & pecunia Iudices facilè corrumpit, vt referant Neuizan. in sylua nupt. lib. 5. num. 98. & Ioan. Segura Dabalos in Director. Iudicum Eccles. fori. 1. par. cap. 14. num. 22. ex Iacob. in rubr. de statu Curiarum, vbi dicit, quod si totus mundus veniret non posset credere, quod si vna pars dat, & alia non, quod Iudex non sit danti naturaliter fauorabilis, & non dans habebitur aliquali odio, & quod si aliud non faciat Iudex, saltim instruit dantem, & dabit ei gratiosas dilationes, & parti non danti nociuas, vnde rationi conuenit, vt Iudex mundas habeat manus Deo, legi, & Regi, & nullum aliud, quærat lucrum, vt in Authent. de mandat. princip. §. oportet collat. 3. alias qui dona, aut munera accipit punitur per l. omnes cognitores C. ad leg. Iul. repetud., plurimum enim interest, vt cesset in Iudice auaritiæ profanus amor, vt omni cura, & puritate studeat iudicium, & veritatem ministrare, l. 1. §. ergo iubemus C. offic. præfect. Affr., nam vt
5 inquit Cicero, loc. cit. nõ est Iudex iustus, qui mortẽ, qui exiliũ, qui egestatem timet, & plura allegando prosequitur Caballin. in Aegydian. constitut. lib. 4. capit. 1. in glos. B. nu. 5. pag. 189., & dicit Puteus de sindicatu in verbo Consiliarij numer. 1. periculosum esse munera à litigantibus accipere, licet modica sint, quia non dantur cum caritate, sed ad corruptionem, nam qui dat Iudici vnam gallinam, dat cum intentione, ut extorqueat ab eo bouem, & sic refert, quod rustici solent dicere, quod xenium intrat per portam Iudicis, & diabolus exit per fenestram. Insuper qui Iudici munera dat frequenter, querit amicitiam Iudicis, ut saltem quando lis est dubia, & in varietate opinionum ferat sententiam pro eo, iuxta id quod uulgò dicitur in dubio pro amico consuli posse, ac iudicari gratificationique locum esse, ut latè prosequitur Tiraquell. de primogenit. cap. 17. opin. 2. Menoch. de retinend. possessio. remed. 3. numer. 763. unde ex his in hoc nostro Regno Neapolitano meritò; & sanctissime epilogantur diuersæ pragmaticæ, circa munera recipienda, & alia prohibita officialibus, ut apparet ex pragmatica prima, pragmatica tertia de muneribus officialium.
6 In pragmatica prima enim disponitur quod officiales nihil recipiant, ultra prouisiones taxatas, quæ prohibitio ampliatur, vt nec à spontè dantibus possint officiales aliquid recipere, secundum declarationem traditam per Couar. in c. quamuis par. 2. §. 3. de pactis in 6. & ratio est, quia prohibitus petere, censetur etiam, prohibitus à spontè dantibus accipere, capit. exigit de censibus lib. 6. & latissimè Phylip. Dec. in l. cuius rei, ff. eod. titul. & in l. 1. & ibi communiter omnes C. de contractib. iudic. imò non poterit euitare restitutionem receptorũ etiam in foro poli, quantumuis illi, quibus est faciẽda restitutio remittãt, sed requiritur realis, & effectualis restitutio, iuxtà tex. in cap. statutum, §. si quid autem contra, & ibi glos. in verbo promissione de rescript. in 6. & iuxta tradita per Archidiac. in cap. vnico de Cleric. non resid. in 6.; addo tex. in cap. 1. in fine, ibi nulla eis in hoc dantium remissione, liberalitate, seù gratia valitura de censibus, & exaction. in 6. & ad hoc facit quod notabiliter uoluit Summus Pontifex, in cap. peccatum de regul. iuris in 6. ubi non remittitur peccatum, nisi restituatur ablatum; & sic secundum Couar. in repetitione dicti capituli, ex igitur effectualis traditio. imò etiam si post realem, & effectualem restitutionem rei, Dominus illam denuò liberaliter ei donaret, nequaquam poterit tuta conscientia retinere secundum glos. in extrauag. vas electionis de censibus, & in extrauagant. commun. in verbo remissionem: In tertia vero disponitur, quod officiales nihil recipiant per se ipsos, nec per vxores, filios, vel alias interpellatas personas.

Ex his igitur meritò pronunciauit nostra
8 Curia Archiepiscopalis, quod delegatus, cui commissa est dispensatio matrimonialis,

nihil possit percipere pro labore impenso in capienda informatione, & alijs actis dispensationis, ex claris verbis (Breuis ibi) cuiuscumque muneris, aut præmij etiam sponte oblati, neque esculenta, & poculenta, vt optimè probat Nauar. in consil. 21. de rescriptis, neque pro studendo processui prout declarauit Sacra Congregatio, neque etiam pro accessu ad examinandum testes commorantes in alijs locis, cum id tendat ad capiendam informationem, licet si delegatus esset pauper, crederem, quod ratione interesse, quod pateretur in accessu prædicto pro vecturis equorum, posset aliquid accipere, cum id in Breui non prohibeatur, sed tantum munus, aut præmium, & pariter si post concessam dispensationem vellent coniuges pro eorum maiore cautela habere penes se transumptum dispensationis, non video cur aliquod a Vicario accipi non possit, sicut pro transumptu aliarum scripturarum, cum id minimè concernat dispensationem, & ita aliquando fuit seruatum in Curia Archiepiscopali.

SVMMARIVM.

1 *Pecunia dicitur res mobilis, & mobilium, & mouentium appellatione venit, & inter mobilia, quæ seruando seruari non possunt enumeratur, num. 2. quod amplia, vt num. 7.*

3 *Mobilibus legatis venit pecunia reperta in capsa testatoris.*

4 *A proprietate verborum non est recedendum.*

5 *Pecunia pupilli deposita ad emptionem prædiorum non potest alienari absque Iudicis decreto.*

6 *Destinatum habetur pro re perfecta, sed vide num. 9.*

7 *Pecunia destinata ad emptionem prædij dicitur mobilis.*

8 *Aliud est esse tale, aliud verò haberi pro tali.*

10 *Destinata pro edificio non habentur pro Affixis edificio.*

11 *Sola destinatio non facit rem sacram.*

12 *Pecunia Ecclesiastica destinata ad emptionem prædij potest alienari absque solemnitatibus.*

Pecunia Ecclesiastica ad emptionem prædiorum destinata, an censeatur res immobilis ad hoc, vt non valeat impendi, absq; solemnitatibus extrauagant. ambitios. de reb. Eccles. non alienand.

DECIS. CCLXI.

1 PEcuniam rem mobilem esse, nemo est qui nesciat, sic enim scribunt Tiraquell. de retract. §. 1. glos. 7. num. 102. Tesaur. in decis. 160. post Cyn. Bald. & Alber. in l. ea de mun. C. de Collat. Angel. in §. & quia parum Auth. de nupt. per illum textum, ideò mobi-
2 lium, seù mouentium appellatione illam contineri omnes fatentur in l. mouentium, ff. de verb. significat., & inter mobilia, quæ seruando seruari non possunt enumeratur, quia retenta nihil operatur, cap. eijciens 88. dist.
3 Boer. in decis. 209. num. 4. vnde mobilibus legatis venit pecunia reperta in capsa testatoris Dec. consil. 381. num. 4., & consil. 472. col. 1. Tiraquell. de retract. d. glos. 7. nu. 102. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 9. tit. 3. num. 1. Paris. consil. 67. num. 11. lib. 2. moti per textum in l. si chorus §. 1. ff. de legat. 5. & quia præsupposito pro vero, quod ex proprietate vocabuli pecunia sit res mobilis, non erit
4 in legatis ab hac verborum significatione, & proprietate recedendum, l. non aliter ff. de legat. 3. Dubitatum tamen fuit in Curia Archiepiscopali si pecunia Ecclesiastica ad emptionem prædiorum destinata censeatur res immobilis ad effectum, vt non valeret impendi absq; solemnitatibus extrauagãtis ambitiosæ de reb. Eccles. non alienand. & dicebatur, esse inter immobilia enumerandam, per textum singularem in l. 3. §. vsuras versic. quid ergo ff. de contrar. & vtil. tutel. act. vbi pe-
5 cunia pupilli deposita ad emptionem prædiorum non potest alienari sine decreto Iudicis, sicut nec aliæ res immobiles, & sic sequuntur cõplures DD. relati per Boer. in d. decis. 209.
6 quò pertinet quod destinatum habeatur pro re perfecta, l. & si non sint §. infecti, ff. de aur. & argent. legat. vbi etiam glos. l. fundi §. fin. ff. de act. empt. glos. in l. fin. in verbo si dederit C. de dot. promiss. text. notab. in l. 5. §. cæpisse de pollicitationibus, & hanc opinionem etiam tenent Cremon. in singul. 60. Roman. singul. 104. & consil. 88.
7 Contrarium tamen bis iudicauit Curia Archiepiscopalis, vt scilicet connumerari debent inter mobilia, ac fuit dictum hanc esse magis Doctorum communem opinionem quam

quam tenent DD. in l. cætera §. fin. ff. de legat. 1. latissimè Boer. in d. decis. 209. vbi enumerat omnes Doctores Orat. commun. opinon. §. legatum quæst. 19. Mantic. de coniectur. vltim. volunt. lib. 9. tit. 3. nu. 2. Gail. pract. obseruat. lib. 2. obseruat. 11. vbi hãc opi-
8 nionem magis communem appellat, aliud .n. est esse tale, & aliud haberi pro tali l. mercis appellatione, ff. de verb. signific. Ias. præclarè in l. ait prætor §. 1. nu. 2. ff. de nou. oper. nunciat. & in l. cætera §. sed si parauerit ff. de leg. 1. vbi respondet ad l. 3. §. quid ergo ff. de contrar. & vtil. tutel. act. vbi prolixius vide: Nec
9 obstat, quod destinatum pro facto, & adimpleto habetur, quia illud generaliter non est verũ, nam multa animo concipiuntur, quæ tamen non perficiuntur, & potest illa destinatio de facili immutari, hinc enim est quod destinata
10 ad ędificium non habẽtur pro affixis edificio, per textum singul. in d. l. cętera §. sed si parauerit, ff. de legat. 1. vbi plenè Bart. & DD. facit
11 text. in l. si nondum, C. de furt. vbi sola destinatio non facit rem sacram, quare fuit dictum
12 non requiri solemnitatem in alienatione dictæ pecuniæ, & sic bis seruatum.

SVMMARIVM.

1 *Appellans habet annum, & ex causa bienniũ ad prosequendam appellationem, nisi Iudex à quo abbreuiet terminum, num. 2.*
3 *Iudex à quo quos terminos appellanti potest præfigere.*
4 *Et quos assignet Curia Archiepiscopalis Neapoli tanta.*
5 *Apostoli quomodo concedantur in Curia Archiepiscopalis Neapolitana.*

An Iudex à quo possit plures terminos assignare appellanti.

DECIS. CCLXII.

1 APpellans de iure habet annum, & ex causa biennium ad prosequendam appella-
2 tionem, nisi Iudex à quo breuiorem terminũ statuerit, nam illo elapso deseritur appellatio, cap. cum sit Romana, & cap. personas de ap-
3 pellat. vnde euenit, quod Iudex à quo potest præfigere plures terminos appellanti. Primus ad iter arripiendum versus Vrbem, cap. peruenit il 2. de appellat. Secundus ad præsentandum se coram Iudice ad quem, vt habetur in d. cap. personas de tertius ad recipiendum Apostolos, & si in termino non comparet deseritur appellatio Clement. 2. de appellat. Quartus ad præsentandum se coram Iudice ad quem cum Apostolis, qui terminus si est competens deseritur appellatio Bald. in l. pręses C. de appellat. Franc. in cit. cap. personas eodem titulo. Quintus ad prosequendam appellationem, cap. ad hæc eodem tit. Franc. vbi supra. Sextus ad prosequendam appellationem, & ad faciendam fidem de prosequutione, quo casu non deseri appellationem scribit Federic. de Senis in consil. 28. sed talis assignatio operabitur vnum notabilem effectum, quod si appellans iusto impedimento cessante non faciet fidem coram Iudice à quo de sua prosequutione, & præsentatione infra terminum sibi assignatum, cui non contradixit, tunc poterit Iudex a quo statim mandare suam sententiam exequutioni, nec retractabitur per viam attentati, sed pendebit à futuro euentu ipsius appellationis, sequitur Franc. in d. capit. personas de appellat. vbi etiam dicit non posse præfigere terminum ad finiendam ipsam appellationem, vel ad redeundum cum literis impetratis, quia esset imponere legem superiori, quod in iure est reprobatum.

In Curia tamen Archiepiscopali seruatur,
4 appellanti statuitur terminus dierum decem ad recipiendum Apostolos, decem ad arriiter, & se præsentandum conspectui Apostolico, & aliorum dierum decem ad faciendam fidem Domino Vicario de diligentia in impetratione rescripti cum comminatione, quid si defecerit in vnoquoque termino, appellatio habeatur pro deserta, & à multis retro annis sic fuit seruatum, & practicatum, vt refert Oliuar. super Rit. d. Curiæ Archiepiscopal. 35. , & non assignatur hodie terminus, prout in dicto Ritu, quod si appellans ostenderit aliqualem diligentiam per literas alicuius commorantis in vrbe, solet assignari alius terminus dierum quindecim
5 ad faciendam fidem prædictam, & pro Apostolis Curia Archiepiscopalis concedit appellanti copiam sententiæ, quod exprimit D. Vicarius, quando admittit, illis verbis, qui Dominus Vicarius appellationem admisit, & mandauit pro Apostol. concedi appellanti copiam sententiæ, cum prædicto termino.

SVMMARIVM.

1 *Meliorans proprijs impensis rem emptam, & alteri obligatam si euinceretur absolui deberet ab actione hypotecaria, qua extiterat conuentus, & liberaretur præstando primam æstimationem rei detractis melioramentis, sed limita, vt nu.2.*

3 *Valor præsentis temporis deducto pretio meliorationum per possessorem factarum attenditur.*

4 *Faciens meliorationes præfertur cuicumque creditori hypothecario quantumuis priuilegiato, quod intellige, vt num.5.*

Possessor conuentus actione hypothecaria, vt valeat rem obtinere, an teneatur offerre totum creditum si res possessa sit minoris valoris.

DECIS. CCLXIII.

1 MElioramēta faciens in re quam possidet si conueniretur super ea hypothecaria, posset offerre agenti, æstimationem rei absque meliorationibus, & sic meliorās proprijs impensis rem ipsam emptam, sed alteri obligatā, si euinceretur absolui deberet ab actione hypothecaria qua extiterat conuentus, & liberaretur præstādo primam æstimationem rei, detractis melioramentis prædictis secundū Bar. & Bald. in l.2. per tot. ibi C. de predijs, & omnibus rebus nauic. lib.11. Castrens. in l. si conuenerit, la 2. §. si fundus ff. de pignorat. act. Alex. in add. ad Bar. in l. si fundus §. in vendicatione ff. de pignoribus Brunus in tract. de augumento in 5. conclus. in princ. vers. 5. Corset. singul. in verbo melioratio, Negusantius in tractat. de pignoribus in 5. par. 4. membr. nu.21. vbi profert magnum verbum. s. opinionem istorum esse indubitabilem, & claram, & in effectu communis est, & cum ea concurrit similiter Soccin. consil.224. in fin. volum.2 & sæpè sępius in practica ipsā vti cōmunem obseruari vidisse inquit Viuius in sylua cōmun. opin. conclus. 496. Sequitur Morot. de iure offerendi nu.7. & 8. & fuisse, iuxta hanc opinionem decisum in Rota Florentina die 26. Ianuarij 1569. refert Magunt. in decis. 51. prout in Sacro Consilio Neapolitano fuisse etiam iudicatum testatur de Franch. in decis. 38. voluit Vrsil. ad Afflict. in decis.88. num.6. & sic fuit resolutum in casu occurrenti in no-
2 stra Curia Archiepiscopali, vbi fuit dictum aliter esse agendum, si conuentus actione hypothecaria non fecerit meliorationes in re per eum possessa, nam vt possit se tueri aduersus creditorem, & retinere rem, tenetur offerre totum creditum, etiam, quod res obligata sit minoris valoris, l. tutor §. Lucius, ff. de vsur. cum cōcord. per Negus. in tract. pignor. in 2. membr. tertij membri 5. part. principalis num.17. vers.6. requiritur. Non enim liberatur possessor offerendo æstimationem, seù valorem rei, sed totum creditum tenetur offerre, vt idem Negus. in 4. mēbro dictæ 5. par. nu.21. vers. sed difficultas insurgit, vbi latè discutit de veritate eorū, quæ cōsuluit Soccin. consil.224. sequuntur Morot. de iure offerendi dicto nu.7. & 8. Magon. in d. decis.51. Vrsil. ad Afflict. in cit. decis.88. nu.6. de Franch. in d. decis.38. num.1. vbi nu.5. dicit Sacrum
3 Consilium iudicasse debere attendi valorem præsentis temporis deducto pretio meliorationum per possessorem factarum, vt etiam referunt Magon. in pluries citata decis.51. Couar. variar. resolut. cap.8. sub nu.3. Negusant. de pignor. d.4. membro nu.21. creditum enim augmenti causati ex tempore cedit in beneficium creditoris, cui de pretio prædicto est satisfaciēdum pro eius credito, & possessori sufficit, quod postquam ipse fecit meliorationes releuetur, quod non teneatur offerre totum creditum.
4 Notandum tamen obiter, quod qui fecit meliorationes præfertur cuicunque creditori hypothecario quantumuis priuilegiato, vt tenet glosa Paris. in §.1. glos.5. nu.94. & sequēt. & glos.8. nu.3. quod intelligendum putauit
5 in bonis melioratis, & non alijs ad cuius opinionis comprobationem allegauit Surd. in decis.311. nu.7 & conferunt scripta per Ludouic. in decis. Luc.7. nu.11. & 12. & Caualc. in decis.28. in addit. num.5. in fin. par.1.

SVMMARIVM.

1 *Conditio formaliter impleri debet, & nihil addi, & detrahi potest num.2.*

3 *Legatum non transmittitur ad hæredes ante conditionem impletam.*

4 *Quoties vnus debet adimpleri antequā percipiatur emolumentum est conditio, & non modus.*

5 *Legatum transmittitur moriente Legatario ante implementum temporis constituti ad petendum illud.*

6 *In dubio, tempus fauore hæredis adiectum præsumitur.*

7 *In dubio tempus potius censetur adiectum causa differendæ solutionis, quam limitandæ obligationis.*

Lega-

Legatum, an transmittatur moriente legatario antè implementum temporis constituti ad petendum illud.

DECIS. CCLXIV.

QVidam testator inter alias sui testamenti clausulas hanc apposuit, item lascio à N. ducati cento, quali li debbia hauere da qui á diece anni, successit deinde, quod iste legatarius mortuus est antequam decennium perueniret, vnde fuit dubitatum, si dictum legatū trasmitteretur ad eius haeredē, & videbatur, prima facie negatiuè resoluendum, ex eo quod dictum legatum, videtur con
1 ditionale, tamquam relictum ad certum tempus, & consequenter ante conditionis purificationem impediri transmissionem, ex quo cō ditio formaliter impleri debet, l. mercius, & l. qui haeredi ff. de conditionibus, & demonstrat. inducit enim formam Bald. in Aut. matri, & auie num. 3. in fine C. quando mulier, Berous,
2 quaest. 24. in princ. & nihil addi nec detrahi potest, Bald. in l. fin. num. 4. C. de suis & legitimis eiusque ommissio destruit actum idem Bald. & alij post eum in l. 1. ff. de liberis, & postumis, & legatum minimè transmittitur ad haeredes
3 ante conditionem purificatam, & eius implementū, l. vnica §. sin autem aliquid sub conditione C. de caduc. tollend. l. 1. §. dies autem incertus ff. de condit. & demonstrat. vbi inquit textus quod si legatarius ante diem incertum decesserit, legatum eius ad haeredem non transit, quia non cessit dies viuo eo, quamuis certum esset haeredem moriturum, vbi glos. non cessit in eodem §. dies alia iura similia, adducit & allegat, Mant. de coniect. vltim. volunt. libro 11. tit. 7. num. 23. fol. 171. & ad propositū tradit optimè Gomez. variarum resolut. tom. 1. cap. 5. num. 26. & facit etiam, quia tempus huius decennij apponitur substantiae obligationis, & sic conditionalis redditur dispositio & non transmittitur decedente legatario ante decennium, secundum Soccin. in cons. 228. nu. 27. & 28. volum. 2. & Cras. recept. sentent. §. fideicommissum quaest. 20. num. 2. hic autem substantiae obligationis apparet appositum tē pus decennij, quia tunc demum peti à legatario nummos per hunc testatorem relictos permittitur, quoties decennium peruenerit, & insuper additur pro hac sententia, quia quo-
4 ties munus debet adimpleri antequā percipiatur emolumentum, est conditio, & nō modus, vt per plura iura probant Mant. de coniectur. vltim. volunt. lib. 10. tit. 5. num. 5. Tiraquell. in l. si vnquam in verbo susceperit num. 205. Crauett. in cons. 994. nu. 7. vol. 6.

Sed supra relatis in nihil obstantibus con-
5 trarium fuit resolutum in Curia Archiepiscopali, scilicet quod legatum transmittatur moriente legatario antè implementum temporis constituti ad petendum illud ex eo quod videtur in principio dictae clausulae testamenti legatum hoc purè dicto legatario relinqui, ita vt quamuis postea tempus decem annorum adijciatur praestationi, & executioni eius, non conditio, sed exactio in tempus legitimi temporis dilatata videtur, & sic ad haeredem suum legatum hoc dictus legatarius trāsmittet, etiā quod, mortuus sit ante decennij tempus ei assignatum in dicta clausula, ex textu expresso in l. ex ijs verbis C. quādo dies legat. cedit vbi ex eo id expendunt glos. Bartol. Bald. Castrēs. & communiter DD. Decian. respons. 5. per totum maximè nu. 4. vol 3. & ex l. seius saturni ff. ad Trebel. Supradictis addebatur in du-
6 bio tempus fuisse adiectum fauore haeredis l. cum tempus ff. de regul. iur. adeo quod non tenetur legatario ad fructus medio tempore perceptos, l. si ita relictum §. pegasus ff. de legat. 2.
7 & in dubio tempus potius censetur adiectum causa differendae solutionis quam limitandae obligationis, Bartol. in l. si stipule ff. de verborum obligation. Rota diuers. in decisione 11. part. 2.

SVMMARIVM

1 *Praesbiteris inquisitis, & habilitatis per palatium deneganda est licentia celebrandi missam.*
2 *Simoniacus pendente accusatione celebrare probibetur.*
3 *Pendente accusatione etiam subsequta habitatione reus remouendus est ab exercitatione diuinorum.*
4 *Reus quousque absoluatur, delinquens reputatur, & nu. 7.*
5 *Accusatione pendente accusato interdicitur Administratio, & nu. 8.*
6 *Officiales pendente ipsorum inquisitione remouentur ab administratione officij.*
9 *Habilitatus censetur carceratus.*
10 *Officialis remotus à Principe retinet priuilegia.*
11 *In dubio donec quis non priuatur, sua possessione carere non debet.*

Prę-

Præsbiteri inquisiti,& habilitati per palatium an possint missas celebrare.

D E C I S. CCLXV.

ACcidit multoties, præsbiteros in Cur. Archiepiscolpali processari, & inquiri de aliquo Crimine & postea per eandem Curiã habilitantur,& quia multoties, primò instant sibi licentiã imparteri, vt dicta accusatione pẽdẽte liceat missas celebrare; fuit igitur dubita-
1 tũ si esset præfata licentia præstanda, et fuit sẽ per resolutum, & obseruatum esse denegandã, per text. in cap. accusatum, vbi Abb. & reliqui.
2 de simonia, vbi simoniacus pendente accusatione, missarum sollemnia facere prohibetur, qui tex. licet loqui videatur in simoniaco contra quem iura valde exclamant, vt dicit tex. in cap. sicut cit. tit. & in proprijs terminis, quod
3 simoniacus prohibeatur missam celebrare, voluit expresse Summus Pontifex in cap. tanta eod. tit. nihilominus iuris generalis conclusio est, pendente accusatione etiam subsequta habilitatione esse remouendum exercitatione diuinorum, vt firmarunt communiter DD. per
4 illum tex. in cap. venerabilis de officio delegati; reus enim quousque non absoluitur debet reputari delinquens, l. reus ff. de muneribus, & honoribus, l. 1. C. de reis postulanis lib. 10. & iuris fictione fingitur non esse integrum hominem, l. reus ff. de solutionibus, & propterea iure optimo, tradit Bartol. in l. libertus §. in quæstionibus ff. ad municipalem per tex. in l. eum C. de suspectis tutoribus, & in leg. quot si forte §. sunt quidam ff. solutionibus; accusato,
5 eius accusatione pendente esse administrationem interdicendam, sequitur Lucas de Penna in l. 1. col. vltim. C. de reis postulatis, Faber in §. si quis de suspectis tutoribus de Frãch. in decis. 8. de Ponte in decis. 7. referens fuisse iudicatum, officiales pendente ipsorum inqui-
6 sitione, remoueri ab officij administratione, donec appareat de innocentia, Georg. in allegat. 42. num. 21. Capiblanc. in tract. de auctoritate baronum folio 121. num. 41. Intrigliol.
7 sing. 45. volens esse quem inquisitione pendente tractandum vti criminosum, stante iuris præsumptione contra ipsum, vt voluit etiam additio ad Capyc. in decis. 121. Caball. resolu. 76. Grand. de bello exulum folio 218. post Baiard. in quæst. 16. & Viuius in decis. 40. num. 13. qui vnanimiter testãtur & regulã cõstituũt
8 accusatione pendente faciendam administrationis interdictionem, ad quod videndi sunt Cumiam in tractat. sindicatus cap. 17. num. 9. Anna sing. 370. & 476. Gramat in cons. ciuili 162. & cons. crimin. 10. de Franch. dec. 423. & 493. quare si bonorum administratio interdicitur accusatione alicuius criminis pendente, quanto magis interdici debet diuinorum exercitatio, que maius concernit periculum, argument. tex in cap. vbi periculum, de electio. in 6. maxime cum hæc concernat salutem animæ, illa vero corporis, quæ subicitur illi, ad tex. in cap. solite de maioritate, & obedientia cap. duo sunt 16. quæst. 4. Addebatur supradi
9 ctis habilitatum censeri carceratum, l. succurritur ff. ex quibus causis maiores, & secundum Guid. Pap. in decis. 258. iura loquentia, de carceratis, extẽdũtur etiã ad habilitatos, vnde quemadmodum carceratus profitens in aliquã religionem non se eximit à iurisdictione primi iudicis iusta terminos decis. de Franch. 190. ex quo censetur fecisse in fraudem, ita pariter dicendum erit de habilitato profitente, Anna cons. fin. vol. 2.
10 Non obstat, quod officialis remotus à Principe retinet priuilegia, & sic eius vxor retinet dignitatem, & immunitatem, Guid. Pap. in decis. 377. & in decis. 379. & consequenter non debere officialẽ pendente dilatione criminis ab illius exercitatione remoueri, quia respondetur, ex hoc non inferri ad illud, quia potest euenire, quod quis non amittat officiũ, & tamen illum non exerceat, cum de iure solus titulus delicti non facit, quem inquisitum iuxta terminos decis. de Franch. 330. num. 7. Caballum resolut. 77. Cappell. Tholos. in decis. 371. March. in decis. 652. Vrsill. in decis. 337.
11 Non obstat, quod in dubio donec, quis non priuatur non debet carere sua possessione cap. 1. de causa posses. & proprietatis cap. cum persone de priuilegijs late Capyc. in decis. 189 & consequenter interim donec non constiterit de crimine, prætenso non debet quis priuari tam beneficio spirituali, quia respondetur loquendo in crimine simoniæ, quis censetur; ipso iure suspensus, vt est communis opinio teste, Viu. in opin. 254. Menoch. de recuperand. possess. remed. 1. nu. 136. Clar. in §. simonia num. 10.

S V M M A R I V M.

1 *Facti species.*
2 *Cuilibet licet in proprio pariete ędificare.*
3 *Præscriptio datur in iure.*
4 *Fenestre existentes in muro communi absq; cantonibus debent claudi ad effectum, vt vicinus possit gradus lapideos appodiare.*
5 *Seruitus non potest induci in pariete communi.*
6 *Res propria nemini seruire potest.*

Ser-

7 *Seruitus non potest pro parte imponi.*
8 *Lumen vicino vendere, quis cogitur vbi aliũ de haberi non potest.*
9 *Practica claudendi aperturas refertur.*
10 *Ab opinione vsu probata recedendum minime est.*
11 *Vsus dubium interpretationem interpretatur.*
12 *Sufficit aliquo tempore ita seruatum.*
13 *Quæ requirantur in præscriptione.*

Fenestræ existentes in muro communi absq; cantonibus, an debeant claudi ad effectum, vt vicinius possit gradus Lapideos appodiare.

DECIS. CCLXVI.

1 PEtijt quidam de Marescпhis condemnari quodam de .N. ad claudendas fenestras absque cantonibus in communi pariete existentes, vt valeret gradus lapideos appodiare, quare fuit duaitatum, si talis petitio esset de iure concedenda, & admittenda, & pro parte negatiua, primo allegabatur Vrsill. ad Afflict. in decis. 265. vbi hoc non esse cõcedendum te-
2 statur, & licet vnicuique in proprio pariete ad libitũ fenestras facere permittatur, vt per Bal. Salic. & Castrens in l. Altius C. de seruit. & Aqu. Veron. de seruitut. in tit. de fenestr. in principio: secundo ex præscriptione dictæ ser-
3 uitutis quam allegabat, quæ de iure procedit, l. 1. & 2. C. de seruitut. & Aqu.
4 Non obstantibus his suprapositis Curia Archiepiscopalis pro vero habuit contrariũ, & sic tenuit tales de Marescis posse appodiare gradus lapideos, & consequenter condennauit illos de .N. ad claudendas dictas fenestras ad effectum appodiãdi gradus lapideos ex quo vicinus habet fundatam intentionem edificium altius tollendi de iure consuetudinario, ex cõsuetud. si quis habet parietem, iuncta consuetudine, & vbicumque sub Rubrica de de seruit. vbi Capyc. in addit. testatur qualiter Tabularij Neapolitani faciunt claudere fenestras, quæ sunt sine cantonibus indifferenter, & quod quidam Tabularius Hieronymus Squalia fecit claudere fenestras antiquissimas, sinè cantonibus, & quod illa camera remansit obscurata, & iuxta hoc fuisse pluries decisũ refert Afflict. in decis. 224. & decis. 225. vbi Carauita, & Vrsil. ad quod videndi sunt etiam Ludouic. in decis. lucens. 58. Thesaur. in decis. 41. num. 15. Paris. cons. 63. lib. 1. Alex. consil. 174. vol. 2. & latè alios referens Veron. de seruitut. in rubrica de pariete. cap. 40. numer. 12. vnde merito consideratis his omnibus reiectis friuolis oppositionibus nuperrimè, dum ageretur causa in Magna Curia Vicariç, & in Sacro Regio Consilio inter Ducem Siciniani, & Cæsarem Piscicellum in proprijs terminis vẽtilatis supradictis & discussis fuit condẽnatus Dux per Magnam Curiam, & per Sacrum Consilium ad claudendas aperturas in communi pariete, vt refert Amat. in cons. 40. in
5 fine, & ratio decisionis esse potest vltra prædicta, nam seruitus non potest induci in re communi l. si binarum ff. de seruitut. Vrban. prædiorum l. duorum, & l. si quis duos, & l. in tuẽdis, vbi expressè hoc patet ff. commun. præd. & stringit textus in l. in re communi, & in l. proprium ff. de de seruitut. vrb. prædiorum, res enim propria memini seruire potest ex di-
6 ctis iuribus, & l. vti iuri, in principio ff. si vsufruct. pet. in re vero propria, siuè communi
7 neque potest seruitus pro parte imponi d. leg. proprium, & l. pro parte ff. de seruit. l. si vnus ex socijs ff. de seruitut. vrb. prædiorum, & si extinguitur seruitus propter communionem, si communi fundo ff de seruitut vrb. præd. ergo si a communi parieti fugit seruitus non potest de iure fundari posse aperiri finestras in muro communi maximam seruitutem inducentes.

Non obstat, quod tradit Vrsil. ad Afflict. decis. 265. num. 115. cum sequent. Primo inquit
8 ibi membra domus non potuisse aliunde lumẽ recipere, quo casu cogitur vicinus aerem vendere ne Ciuitas deformetur l. cætera 43. §. Senatus ff. de leg. 1. & ex not. per Flor. in dict. l. qui binas edes ff. de serui vrb. præd. sed decipitur, Vrsil. nam ibi Flor. num. 1. contrarium cõcludit respectu illius cumquo non cõtraxi nec quasi, tunc enim non tenetur vendere iter, & ipsum in totum lumina domus offuscare, vt Clarius ibi explicat Castrens. num. 5. prætérea loquitur vbi domus, vel eius membra obscurarentur, & Ciuitas deformaretur, quod non est in præposito casu, cum nullum membrum domus inde lumen recipiat, sed tantum paruulum iter ex quo ad lauacrum, per famulas peruenitur. Secundo inquit Vrsil. ibi nu. 117. interuenisse legitimam perscriptionem cum requisitis notatis, per Veron. sub rubr. quomodo, & qualiter quç hic omnino cessat, vt infra dicetur. Tertio idem Vrsil. post num. 118. te-
9 statur de practica, vt statim, quod accedit Tabularius, & videt fenestras sine cantonibus eas & si antiquas, & diù toleratas mandat claudi, quæ practica est iuri conformis, vt ex permissis cõstat de qua etiam testatur Capyc. in dict. addi. & idem refert expertus cui visio huius differentiç fuit per M.C. commissa, & ab hac opi
10 nione vsu probata recedendum non est §. penult. institut. de satisd. ibi omnia apertius à quotidiano iudiciorum, vsu ipsius rerum docu-

cumentis apparere l.3. C. de edificijs prin. ibi probatis ijs quæ in oppido frequenter in eadẽ genere cõtrouersiarum seruata sunt cum alijs ad idem congestis, per Pinell. in l.2. & 2. par. cap.4. num.2. C. de rescin. vend. ex eo enim,
11 quod post legem seruatum est, & statuentium mẽs colligitur, & dubietas omnis ex obseruãtia declaratur cap. cum dilectus, vbi Butr. & alij consuetud. Castr. consil. 347. quia circa donationem col. fin. lib.1. & plura per Crauet. cons.201. num. 11. & in hac materia standum est peritis in arte, vt per Veron. in dict. rubr. de pariete seu muro nu.12. versic. item etiam
12 nec requiritur præscripta consuetudo, sed sufficit aliquo tempore, sic fuisse seruatum, Aretin. cons.11. col.3. Crauetta cons.201. num.12. Dec. cons.11. & cons.48, post num.27. & cõs. 155. & 441. num.13. ex quo non obstat, quod annuit Vrsill. fuisse decisum, primo quia est cõtra ius, vt optimis fundamentis fuit supra probatum, secundo quia est contra inueteratam consuetudinem, ex qua facilius eadem consuetudo interpretationem recipit, quam ex lege communi, l. si vnus §. pactus de peteret ff. de pactis tertio, quia non est ei credendum, nisi exhibeatur sententia, iuxta tradita, per Dec. in cons.258. post num. 4. & in cons.259. numero 9.

Non obstat, quod liceat vnicuique in proprio pariete ad libitum fenestras facere, vt per Bal. Salic. & Castrens. in altius C. de seruit. & Veron. in tit. de fenestr. in princip. nam idem Veron. ibidem nu.3. inquit secus esse in pariete communi, in quo non licet socio inuito fenestram facere, ibique alios refert, & omnes DD. loquntur in proprio pariete, nam communi iure inspecto, vbi quis iuxta alterius regionem domum extollerre velit debet duos pedes relinquere l. fin. §. si quis septem ff. fin. regund. Vall. de reb. dub. tract.8. & 9. vbi legem illam, & similes in iudicando seruandas asserit nec esse Antiquatas.

13 Tandem non obstat præscriptio, quam allegabat ex eo quod in pluribus deficiebat, primo enim requiritur titulus institut. de vsucap. in principio, hic autem respectu seruitutis nullus ad fuit: necessaria est etiam possessio c. fine possessione de regul. iur. in 6. & hęc vniformis esse debet, alioquin nõprodest, Bart. in l. solẽt §. non vero num.4. Versic. sed si fuerit ff. de offic. procons. Dec. cons.8. col.4. vers. secundo, quia, & cons. 214. col.2. versic. numquam plures, & hic difformis fuit vsus ex pluribus, vt apud acta patet.

SUMMARIUM

1 *Iuspatronatus præsumitur acquisitum, ex vsurpatione in magnatibus, vniuersitatibus, & communitatibus, & Episcopatibus vt nu.2.*

3 *In personis in quibus præsumitur vsurpatio debent esse præsentationes continuatæ, per tempus quinquaginta annorum.*

4 *Forma assignata est præcise seruanda, ita quod si in minimò deficiat forma, nihil actum dicatur, & totus actus corruat num.5.*

An in personis in quibus præsumitur vsurpatio debeant esse præsentationes continuatę per tempus immemorabile.

DECIS. CCLXVII.

1 IN magnatibus vniuersitatibus, & communitatibus iuspatronatus præsumitur acquisitum ex vsurpatione, Butr. in c. dilectus, vers. quæro secundo num.2. de officio delegat. Roccus de Curte de iurepatronatus verbo ipse, vel is prope finem vers. pro hac enim opinione Mohed. decis. 10. num. 2. de iure patron. Caputaquens. decis.128. num.1. part. 2. Achilles de Grassis decis.4. nu.4. de iurepatron. Puteus decis.59. num.1. lib.1. & fuit dictum in vna paduana iurispatronatus vltimo Maij 1591. Coran Seraphino, & in Melphen. iurispatronatus 19. Ianuarij 1598. Coram Mantica & in cõpsana iurispatronatus 23. Ianuarij 1694. coram R.P.D. Litta, & adde Gregor. Lopez in l.6. glos. verb. duen. los seruir. tit.25. dartit. 4. in his enim personis, & commuuitatibus Concilium Tridẽtinum sess.24. cap.9. voluit quod quando non doceretur, per authentica documenta de ipsamet fundatione donatione, aut constructione, quod vltra immemorabilem præscriptionem seù cõsuetudinem, quam omnino probare tenentur, insuper docere debent per Authenticas scripturas de præsentationibus continuatis, & effectum suum sortitis per tempus continuum quinquaginta annorum, in hac enim parte Concilium Tridentinum addit iuri commuui, & illud in mutat ex quo sola probatione immemorabili non cõtentatur, vt dixit Rota dec.199. nu.5. & dec. 331. n. 2 par.2. diuersorũ, dicit enim Concil. in his vero personis vniuersitatibus seù cõmunitatibus & c. personę iste sunt omnes domini Ciuitatũ Castrorũ, aut locorũ, Duces, Marchiones Comites Barones, & alij quilibet Domini perpetuã iurisdictionẽ habẽtes, vt censuit Sacra Cõgregatio Cõcilij per hæc verba Cõgregatio, & fuit

fuit resolutum in vna Sabinen. beneficiorū 15. Nouembris 1582. coram Sanctissimo D. Clemen. VIII. Paris. de cōfident q. 28. nu. 143. vbi etiam dicit habere locū in Episcopatibus possessis per Cardinales, & quod etiam procedit quamuis dicti Domini recognoscāt superiorē, & pari ratione idem disponitur in vnuersitatibus, & cōmunitatibus propter illarum potentiā, puteus in dec. 205. lib. 1. quod etiam procedit quamuis vniuersitas sit parua, vt fuit dictū in vna Bononien. iurispatronatus de Barignana 10. Martij 1585. corā Gipsio, & in nullius Archipresbiteratus 1. Maij 1588. coram Pamphilio, licet secus esset, si nō vniuersitas, sed certa pars illius prætenderet iuspatronatus, vt Sacra Congregatio nouissimè declarauit.

Ex his igitur orta est difficultas in Curia Archiepiscop., an in supradictis personis debeāt esse præsentationes continuatę per tempus immemorabile, vel sufficiat per spatiū quinquaginta annorū, & licet primo facie videbatur dicēdū esse necessariū, quod sint multiplicatę
3 p̄sentationes, per tēpus immemorabile, ꝑ illa verba Concilij (& vltra supradicta) vt ait Paris. de cōfident. q. 28 nu. 256. nihilominus cōtrarium fuit pro vero habitum in d. Curia, & sic quod requirantur præsentationes cōtinuatę spatio quinquaginta annorum tantū, vt patet ex verbis dictis Concilij, quod adeo verum est, vt si adesset dicta continuatio non sufficerent præsentationes, nec ducentorum, annorum vel plurium, cum forma dicti Conci-
4 lij in hac parte assignat certam formam, quæ est precisè seruāda, leg. non aliter ff. delegat. 3. c. cum dilecta, vbi latè Felin. de rescript. c. si cui de non Sacerdotali de præb. in 6. Paris. cōs. 12. nu. 47. & cons. 15. n. 23. vol. 2 Rota in dec. 13. n. 2. de præb. in nouis, & d. c. 8. de dolo, &
5 contumacia in nouis, ita quod si in minimo deficiat forma, nihil actū dicatur, & totus actus corruat, Felin. in d. c. cū dilecto n. 10. de rescrip. Mohed. 17. n. 1. de caus. possess. Caputaq in decis. 250. par. 1. & dec. 143. nu. 5. part. 3. Mādos. in regul. 27. q. 20. nu. 16. cū sequent. & ad vnguem est seruanda Dec. cons 532. nu. 4. & 5. Tiraquel. de retract. conuent. §. 4. glos. 6. nu. 31. cū sequent.

SVMMARIVM.

1 *Testis inhabilis admittitur ad probandum cū tortura in casibus à iure expressis, sed quid seruetur in Cur. Archiep. nu. 4. & quando habeat locum hac conclusio n. 3.*

2 *Testis infamis in casibus, in quibus admittitur de iure testificandum non admittitur sine tortura.*

An testes inabiles in casibus à iure expressis admittantur absque tortura.

DECIS. CCLXVIII.

1 Concludit Mascard. de probat cōcl. 1359 nu. 19. & conclus. 462. n. 278. & seq. post Gram. cons. 45. n. 22. Bertazzol. cons. 3. nu. 31. lib. 1. Bursat. cons. 276. n. 11. lib. 3. & post alios plures quos ipse allegat ibidem, vt tunc in casibus à iure expressis, testes inhabiles admittantur, & probēt, quando deposuerint in tortura;
2 secus sine ea, vnde videmus, quod testes infames in casibus, in quibus de iure admittuntur ad testificandum, nō admittuntuntur sine tortura l. ob carmē §. si ea rei conditio ff de testibus, & ibi hoc notat Bal. in summario Alberic. in versic. ad testimonium autem, Odofred. in princip. vbi sic dicit, ponamus, quod iudex in crimine lesæ Maiestatis al quem militem recipiat in testem, non debet eum subijcere quæstionibus, sed debet dicere iuretis dicere veritatem, si autem recipiat aliquem ribaldum, & & infamem personam, debet dicere ligetis ei manus, & trahatis eum superius, & ponatis eū in quæstionibus, & si dicat ribaldus, nō fecisti, ita militi, debet iudex respondere, Miles est honesta persona, tu autem es infamis, nec admittendus sine tormentis, sequuntur Clar. in sua pract. §. fin. quæst. 23. Boss. in tit. de tortur. test. n. 3. vbi quod ita apud eum practicatur Cyril. in summa Crimin. rubric. 29. in tit. de quæst. §. 3. nu. 2. licet ipse Mascardus limitet supradi-
3 ctam conclusionem, vt procedat, quando inhabilitas prouenit ex defectu famæ, vel status, pro vt etiam loquntur, Bertazzol. d. cons. 3. n. 31. & Farinac. de testibus, quæst. 56. nu 37. & n 56. tunc enim inhabiles non admittuntur, sine tortura, secus si alio respectu inhabilitas resultaret, nam tunc non est necessaria tortura, ad hoc, vt inhabiles admittantur, & probent in casibus alias à iure permissis sicuti post alios, quos allegat sequitur Gabriel. in lib. commun. conclus. in tit. de testibus conclus. 8. nu. 8.
4 Quidquid sit ex supra relatis, Cur. Archiepiscopalis seruat cōtrarium admittit enim testes inhabiles ad deponendum, & probandum absque tortura, & sic aliquibus casibus seruaui & in alijs causis per alios Dominos in eodem Curia seruatum vidi non obstantibus supradictis.

SVMMARIVM.

1 *Testis vnicus, vt faciat inditium ad torturã debet esse omni exceptione maior et, sine macula.*

2 *Amplia vt nec inhabilis sufficiat cum tortura.*

3 *Amplia etiam in crimine lęsæ Maiestatis, et alijs criminubus exceptis.*

4 *Limita in delictis occultis, & difficilis probationis.*

5 *Limita quando inquisitus est leuis vitæ, & malæ fama.*

6 *Limita in iudice habente amplum arbitrium quia, & is torquere poterit ex dicto testis non omni exceptione maioris.*

Testis vnicus, vt faciat inditium ad torturam, an debeat esse omni exceptione maior.

DECIS. CCLXIX.

1 VIsum est Curiæ Archiepiscopali in quã plurimis causis occurrentibus, vt tunc demum testis vnus faciat inditium ad torturã deponendo immediatè de delicto, quando scilicet est omni exceptione maior, & sinè vlla prorsus macula, quamuis minima, aliter secus, sic enim expressè hãc materiam declarant passim vbique communiter DD. per textum in l. 1 §. idem Cornelio, & l. maritus, vbi glos. in verbo illicitè in fine ff. de quæst. vt videre est apud Bart. & dictis iuribus, Alex. cons. 124 n. 10. Crauet. cons. 99. nu. 4. Marsil. in sua pract. §. diligenter nu. 71. & 73. Carrer. in pract. in 2. tractat. de indit. & tortur. §. quæ autem sint in
2 ditia ad torturam nu. 3. & 5. vbi ampliat etiam cum tortura, sequitur post alios Menoch. de de præsumpt. lib. 1. quæst. 89. nu. 7. 8. & 12. vbi
3 ampliat etiam in criminalibus exceptis, prout est crimẽ lęsæ Maiestatis, & ita etiam ampliãt Bertazzol. cons. 232. nu. 5. & 6. vol. 1. Peguer. in dec. crimin. 17. nu. 1. Honded. cons. 100. nu. 14. vbi quod hæc opinio communiter approbatur; ex quibus apparet hanc conclusionem esse in iure verissimam, & magis communiter approbatam, licet fallat in delictis occultis. &
4 difficilis probationis, in quibus vnus testis de visu facit inditium ad torturam, etiam quod non sit omni exceptione maior, vt in terminis scripsit Cason. de indit. cap. 1. tract. 10. nu. 12. & est ratio, quia generaliter in delictis occultis admittuntur testes inhabiles, & non omni exceptione maiores, vt tradit Farinac. late in tit. de opposit. contra test. in materia testis inhabilis, & nec pariter dicta cõclusio procedit quando inquisitus est leuis vitæ, quia tunc ex vnico teste, de visu potest contra eum deueniri ad torturam, etiam quod non sit omni exceptione maior, vt in terminis post Isern. quem allegat, sequitur Carrer. in d. §. quæ autem sint ista inditia num. 4. voluit Menoch. de præsumptione lib. 1. quæst. 89. num. 6. sequitur Farinac. de indit. & tortur. quæst. 36. num. 65. vbi hoc intelligit dummodo testis non sit ipsò iure inhabilis, vel non patiatur plures defectus, & dummodo inquisitus sit malæ vitæ, quia puta alias criminosus, & malæ famæ, sic enim isto casu leuem vitam intelligit, non de eo, qui simpliciter vilis vel pauper sit, sed de eo qui, sit malæ vitæ, & in ijs terminis potest admitti supradicta limitatio, primo quia quando habemus adminicula, tũc requiritur, quod testis de visu sit omni exceptione maior ad hoc, vt faciat inditium ad torturam, vt probat idem Farinac. vbi supra num. 56. & quod leuitas vitę hoc est mala vita inquisiti magnam, inducat suspicionem delicti, de quo inquiritur etiam, quod diuersi generis sit, dixit latè idem Farinac. de delictis, & pęnis, quęst. 23. num. 22. & 23. secundo quia mala fama in genere iuncto, teste vnico de auditu, qui minus probat, quam testis de visu, vel etiam iniuncto quolibet alio adminiculo, inditium facit ad torturam, Brun. inter cons. crimin. diuers. cons. 115. num. 6. & 66. tom. 2. & benè adnotauit, Granut. Theoremat. 23. num. 4. vbi quod mala fama est sicut herba bettonica, quæ iuncta cum alijs inditijs non sufficientibus, illa facit sufficientia. Tertio quia secundum vnam opinionem, contra hominem infamem, & malæ vitæ admittuntur etiam generaliter testes non omni exceptione maiores, vt per Menoch. de arbitr. iudic. lib. 1. quæst. 27. sub num. 7. Conrad. in practic. de offic. prætor. in caus. ciuil. in materia testiũ Rubric. person. testium aggrediendo num. 14. cum alijs adductis, per Mascard. de probat. conclus. 462. num. 15. & conclus. 857. num. 4. & conclus. 1356. num. 56. & 72 & secundum
6 Alex. in cons. 65. nu. 9. supradicta firmata conclusio, nec etiam procedit in iudice habente amplum arbitrium, quia is torquere poterit reum ex dicto vnius testis, etiam quod non sit omni exceptione maior sequuntur, Gram. in decis. 34. num. 31. Dec. cons. 63. num. 6. Menoch. de arbitr. iudic. lib. 1. quæst. 89. num. 4. & & sequent. & de præsumpt. lib. 1. quæst. 89. nu. 13.

SVM-

SVMMARIVM

1 *Regulariter delegatus non potest subdelegare, & hoc maxime, quando esset electa industria personæ regulariter electa censetur.*

2 *Ex quibus præsumptionibus electa censeatur industria personæ, & num. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. & 10. vbi refertur decisio articuli, quod stante clausula (conscientiam tuam oneramus) delegatus potest causam sibi delegatam subdelegare contra opinionem, Menoch. & aliorum, quos ipse refert de arbitr. iud. casu 68. nu. 12.*

An stante clausula, conscientiam tuam oneramus, delegatus possit causam sibi delegatam subdelegare.

DECIS. CCLXX.

1 Delegatum regulariter non posse subdelegare, annuit textus in cap. fin. de officio delegati, & hoc maxime, vbi esset electa industria personæ, quæ regulariter electa censetur, vt per Bologn. consf. 6. nu. 10. Seraph. de priuil. iuram. priuil. 54 nu. 10. Ang. in §. vsusfructus sub numer. 1. inst. de vsufruct. quod colligitur quando dicitur personaliter cognoscas, facias, vel exequaris, quia tunc & electa industria personæ, & subdelegare non potest, vt ait Ioan. Andr. in d. cap. fin. sub num. 12. de offic. deleg. & ibi Imol. num. 16. sequitur Abb. in cap. fin. §. is autẽ nu. 6. eodẽ titulo, vbi ait hoc nõ procedere vbi partes cõsentiãt, quia subdelegare poterit, quod sequitur Marsil. de Bannit. in verbo commissario num. 46. & quod industria
2 personæ intelligatur electa, vbi dictum esset personaliter cognoscas, voluit Ias. in l. 1. num. 29. ff. de officio eius, & quod ideo subdelegare non possit scribit, Menoch. in cons. 416. vol. 5. vel quãdo diceretur per te ipsum cognoscas,
3 quia per talem clausulam intelligeretur electa industria personæ, & propterea subdelegare non potest, teste Eugen. in cons. 89. nu. 15. vol. 1. Vant. de nullitat. proc. in tit. de nulllitat. ex defect. iurisdic. deleg. sub nu. 21. Ias. in l. à iudi-
4 ce sub nu. 19. C. de iudic. vel quando aliquid ratione confidentiæ alicui committit, vt quia diceretur, quia confidimus vel confisi, quia tũc electa est industria persone, vt ait Butr. in cõs. 48. in fine, & Crau. in consil. 303. nu. 2. & Menoch. in q. 68 sub n. 11. vers. accedit, quod quã do de arb. iud. & Ioan. Bapt. de Sancto Seuer. in l. more maiorum sub num. 11. vers. & maximè ff. de iurisdict. omn. iud. vbi ait quod p verba illa confidentes de industria legalitate, & bonitate tua videtur electa industria personæ, & Rom. in cons. 220. vbi ait, quod quando dicitur committimus discretioni tue, de qua plurimum confidimus, subdelegatio fieri non potest, vel quando negotium non determinatum committitur, quo casu intelligitur electa industria personæ, vt ait Crauet in cons. 303. num. 3. & Ioan. Bapt. de Sancto Seuer. in l. more maiorum num. 16. ff de iuris om. iud. vt quã do diceretur, prout tibi videbitur, vel arbitrio tuo, aut ait Menoch. in dict. quæst. 68 num. 14
6 de arbitr. iud. vbi inquit in arbitrarijs esse electum industriam personę, quia non est data certa forma actui, vel si dictum fuisset talis expediat, & non alius, quia tunc videtur prohi-
7 bita subdelegatio, aut ait, Alex. in d. ct. l. 1. nu. 92. vers. 2. limita ff. de officio eius, & in l. more maiorum num. 22 vers. item non delegatus ff. de iurisd. omn. iud. & Ias. in l. à iudice sub n. 10. vers. 7. imita C. de iudic. vel si dictum fuisset tuis manibus expedias, vt ait Purpur. in l. 1. num. 502. vers. & quartus modus ff. de offic. eius, & ibi Paul. de Orian. sub num 19. vers. itẽ plura addo, & Ioan. Bapt. de Sancto Seuer. in l. more maiorum sub num. 12. vers. item dicas ff. de iurisd. omn. iud. vel manibus proprijs, vt ait Paris. in leg. possess. §. adipiscimus num. 1. ff. de acquirend. possessio. & Galliaul. in leg. 1. §. si quis ita simpliciter num. 4. ff de verb. obl.
8 vel quando dictum esset tu tu. vel per tè te cognoscas, quia propter geminationem intelligitur electa industria personę, & non potest subdelegare, vt ait Ias. in l. 1. num. 30. vers. eodem modo ff. de off. eius vbi num. 33. hanc defendit opinionem Bald. in cap. fin. nu. 3. vers. nota quod de off. deleg. quem damnat ibi imò sub num. 4. dicens quod dictum Bald. iure non probarur, sed quidquid sit, hanc opinionem tenuit Purpurat. in l. 1. sub num. 501. vers. & tertius quando diceretur ff. de offic. eius & rursus Ias. in l. si quis in conscribendo sub nu. 24. vers. per prędict. & num. 25. C. de pact. & in l. à iudice sub num. 10. vers. nemo limita C. de iudice, & qui Grat. in cons. 153. hoc te-
9 ma nu. 58. volum. 2. vel quando commissum esset Arduum negotium, quia tunc commissarius non poterit subdelegare ex quo censetur electa industria personæ, vt ait Imol. in d. cap. fin. num. 15. de officio delegati, Ias. in l. more maiorum numer. 65. ff. de iurisd. omn. iudic. Dec. in leg. 1. numer. 28. ff. de officio eius, Menoch. de arbitrio. iudic. quæstio. 54. numero 7. & quæstion. 68. numer. 15. & in casu 205. n. 1. vbi ait n. 3. iudicis arbirrio relinqui, quę dicãtur ardua, magna, vel grauia negotia,

10 vel si dictum esset in quo, vel super quo conscientiam tuam oneramus, vt dicunt Imol. in cap. fin. sub nu. 21. de offic. deleg. Alex. in l. more Maiorum num. 23. ff. de iurisd. omn. iudic. Menoch. de arbitr. iudic. quæst. 63. nume. 12. Ias. in l. 1. sub num. 29. ff. de offic. eius, qua in re, contrarium seruauit Curia Archiepiscopalis, nam habuit pro vero iuxta veriorē opinionē, quod per clausulam conscientiam, tuam oneramus; non impediatur subdelegatio, vt latè tradit Felin. in d. cap. fin. de officio delegati, qui limitat, quando Papa diceret decidas secundum conscientiam tuam, & tunc nisi diceret decidas, sic aut sic, idem de clausula oneramus tenet Nauar. in cons. 6. de officio delegati.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus potest facere indultum illis, qui aliorum delicta detegunt.*
2 *Iudices ordinarij possunt banditos rebandire.*
3 *Interest reipublicæ delicta puniri.*
4 *Ad iudicis officium spectat perquirere delinquentes, & prouinciam malis hominibus purgare nu. 5.*
6 *Iudex pro inueniendis delinquentibus potest priuatorum domum introire, & pro eruenda veritate potest vti cauillationibus numero 7.*
8 *An indultum concedi possit ab Aduocato Fiscali vide remissiue.*

An Episcopus possit facere indultum illis, qui aliorum delicta detegunt.

DECIS. CCLXXI.

1 SOlet Illustrissimus, & Reuerēdissimus Dominus Archiepiscopus concedere indultū his qui alios delinquentes reuelauerint, nam
2 iudices ordinarij possunt banditos rebandire, & remittere ex prædicta causa, Bart. in l. ambitiosa ff. de decret. ab ordine faciend. per textū in l. omnes §. fi. de re militar. iuntis plene traditis per Tiraquel. de pœnis temperād. causa 49. & Plac. in epitom. delit. lib. 1. c. 33. n. 2. & 3. Fa
3 rinac. de inquisitione q. 6. nu. 14. cuius obseruātię ratio est quia interest reipublicę, vt delicta puniantur l. quia vulnerans ff. ad l. Aquil. latè Gramat cons. 3. & Bombin. cōs. 15. propterea
4 ad iudicis officium spectat perquire delinquentes, l. congruit, ff. de offic. præsid. l. Nauiff. ad l. Rod. de iact. & prouinciam malis hominibus
5 purgare l. illicitas §. fi. ff. de officio præsid. vn-
6 de pro inueniendo malefactores, & delinquentes, potest priuatorum domum introire, & ibi perquirere, l. sciant C. de seru. fugit. Abb. in c.
7 1. in fine de raptor. Felin. in c. venerabilis de except. & pro eruenda delicti veritate potest vti etiam cauillationibus, vt latè per Dec. in l. cauillationis ff. de regul. iur. & promittere impunitatem delicti, vt in proprijs terminis adnotant Ias. in l. iuris gentium §. paciscar. ff. de pact. & Dec. vbi supra post Alciat. in l. labeo §.
8 contractus ff. de verb. significat. An autem huiusmodi indultum possit concedi aduocato fiscali videndus est Afflict. in dec. 4. & 5.

SVMMARIVM.

1 *In iudicijs summarijs est seruandum ius naturale, & gentium, omissis iuris ciuilis sollemnitatibus.*
2 *In iudicijs summarijs non est ponendum tempus in libello.*
3 *In causa alimentorum nulla datur dilatio, & si datur erit breuis nu. 4.*
5 *Iudicium migrationis, vulgo disfrattare est summarium, & nulla exceptio potest aduersus eum opponi & nu. 10.*
6 *A sententia exfrattationis nō licet appellare*
7 *Causæ quæ celeritatem desiderant sunt adeò priuilegiatæ, quod in eis procedi potest etiā diebus feriatis.*
8 *A iudicio possessorio non appellatur.*
9 *Conductor conductione finita non potest locatori referri quæstionem dominij.*

An iudicium migrationis vulgò disfrattare sit summarium, nè possit contra eum aliqua exceptio opponi.

DECIS. CCLXXII.

1 IN Summarijs iudicijs seruādum esse ius naturale, & gentium, omissis iuris ciuilis sollemnitatibus testis est Rota in dec. 44. nu. 3. p. 2. diuers. vnde vbi summus in iudicio, in quo
2 omnes causæ sunt summariæ, vt in hoc Regno Neapolitano, non est ponendum tempus in libello, vt concludit Afflict. in decis. 250. nu. 4. quem sequitur, & ita fuisse decisum scribit Anna in alleg. 111. nu. 3. & quia causa alimento
3 rum est summaria, ideò nulla datur dilatio, quaventer moram nullam patitur, arg. l. fin. ff. de appellat. recip. Simon de Pret. de interpretat. vltim. volunt. lib. 4. dubitat. 11. nu. 31. Barz. in decis. 80. num 15. & si danda est, erit breuior,
4 vt post specul. Bar. Gigant. Foller. Cephal. Menoch & Cordub. voluit Surd. de aliment. tit. 8. priuil. 2. n. 6. vnde cum in Curia Archiepi-
5 scopali pro vero fuerit pluries habitū, vt iudiciū migrationis vulgo disfrattare sit sūmariū,

pro-

propterea nulla exceptio contra eũ fuit permissum opponi, ex eo quod à sententia exfra-
6 ctationis non licet appellare, vt dicit Bal. in l. vnica C. si de moment. possess. fuer. appell. Alexād. & Ias. in l. 1. in fine ff. solut. matrim. Gramat. in decis. 58. num. 15. Castil. in decis. 32. nu. 7. vbi sic decisum refert, talis enim causa, & tale mandatum celeritatem desiderant,
7 addit. ad Magon. in decis. Lucens. 15. Bal. in l. 1. §. 4. ff. de ler., nam dictæ causæ, quæ celeritatem desiderant, sunt adeò priuilegiatę, quod in eis procedi potest etiam diebus feriatis, vt dixit Roman. in l. si vero, §. de viro ff. solut. matrim. & Felin. in cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ, extra de constitut. & secundum Castillũ in d. decis. 32. nu. 10. etiam additur alia ratio,
8 quia non datur appellatio à sententia lata in iudicio possessorio Capyc. decis. 34. vbi addit num. 5. de Franch. in decis. 136. Afflict. in decis. 269. qui testatur sic fuisse decisum per totũ Consilium Regium, & magis communem refert Honded. in cons. 22. num. 45. volum. 2. & & alios refert Lancellot. de actentat. cap. 12. in tit. Appellat. pendent. limitat. 25. Supra-
9 dictis accedebat dispositio text. in l. si quis cõductionis C. locati, vbi conductor conductione finita non potest locatori referre quæstionem dominij, sed statim restituere tenetur
10 Faller. in decis. 14. C. locati, & propterea Afflict. in d. decis. 12. voluit iudicium conductionis esse summarium, & in eo esse procedendum absque iuris apicibus, sequitur Valasc. in decis. 34.

SVMMARIVM.

1 *Sententia diffinitiua non potest per Iudicē, qui eam tulit reuocari.*
2 *Iudex postquam pronunciauit, functus est officio suo.*
3 *Interlocutoria non transit in rem iudicatã, quod limita, vt nu. 4. & amplia, vt nu. 6.*
5 *Interlocutoria Magna Curiæ Vicariæ Neapol. in causa Remissionis fori, cum habeat vim diffinitiuæ non potest per contrarium imperium eiusdem infringi.*
7 *Iudex appellationis, qui pronunciauit, non potest amplius in ea causa se intromittere.*
8 *Quando Iudicis officium expirat, sententia habet vim diffinitiuæ.*
9 *Illa sententia potest mutari, quæ non finit iudicium.*
10 *Sententia diffinitiua adhuc non publicata potest reuocari.*

An sententia diffinitiua adhuc non publicata possit reuocari.

DECIS. CCLXXIII.

1 Sententiam diffinitiuam non posse per Iudicem, qui eam tulit reuocari, apertissimi iuris esse constat text. in l. post sententiam C. de sentent., & interlocut., & latissimè habetur per scribentes communiter in l. quod iussit ff. de re iudicata, & in cap. 1. eod. tit. in 6. & vnde in l. postquam ff. eodem titulo habe-
2 tur, quod Iudex postquam pronunciauit, functus est officio suo, & in hoc distat diffinitiua ab interloquutoria d. l. quod iussit, & c. cum cessante de appell. interlocutoria enim nun-
3 quam transit in rem iudicatam, quemadmodum diffinitiua, Rota Genuæ in decis. 164. num. 15. & propterea Iudex potest reuocare sententiam interlocutoriam, licèt non diffinitiuam. Magon. decis. 131. Afflict. in decis. 115. Guid. Pap. singul. 853. vbi limitat hoc
4 non procedere; quoties interlocutoria traheret secum executionem, & adeò diffinitiua sententia est irreuocabilis, quod interlocutoria, quæ vim diffinitiuæ habet reuocari minimè potest Crauet. cons. 181. nu. 2. Guid. Pap.
5 sing. quæst. 23. Capyc. in decis. 1. num. 24. & in decis. 144. vbi interlocutoria magnæ Curiæ in causa remissionis fori, cum sapiat vim diffinitiuæ non potest per contrarium imperium eiusdem magnæ Curiæ infringi, quemadmo-
6 dum dicimus de sententia, per quam Iudex pronunciat se non esse competentem, secundum Guid. Pap. in decis. 436. num. 93. Cappell. Tholos. in decis. 186., & facit adhoc de-
7 cisio Bellameræ 23. vbi Iudex appellationis, qui pronuntiauerat, quia tunc dicitur functus officio suo non potest amplius se in illa causa intromittere ad reuocandum, sequitur Cappella Tholosan. in decis. 364. sicuti dicimus
8 quando Iudicis officium expirat, quoniam tũc sententia habet vim diffinitiuæ, & erit irreuocabilis, exempli gratia quando remittitur causa Iudici à quo Francisc. Marc. decis. 202. part. 1. & in decis. 664. part. 2. & adhoc facit quod notabiliter voluit Bart. in l. 3. C. ex quibus caus. infam. irrog. vbi Iudici, vsque ad sententiam licet reuocare; ergo deinde non valet hoc facere, & facit etiam quod voluit idem
9 Bart. in l. dicere, ff. de arbitr. vbi illa sententia potest mutari, quæ non finit iudicium, quia non dicitur propriè sententia, illa quæ non finit iudicium, ergo super diffinitiuam sententiam finiatur iudicium, meritò ad eam reuocandam Iudici non licet.

10 Non obstantibus his fuit in Curia Archiepiscopali resolutum sententiam diffinitiuam adhuc

adhuc non publicatam posse reuocari, prout sic scribit Afflict. in decis. 38. num. 9.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio non reperitur inter species Actorum.*
2 *Acta in quotuplici specie sint, declaratur.*
3 *Appellatio est de ordinarijs.*
4 *In ordinatorijs locus iudicij attenditur.*

Appellatio an sit de ordinatorijs.

DECIS. CCLXXIV.

FVit dubitatum in quadam causa delegata Reuerendiss. D. Vicario, si appellatio esset de ordinatorijs, ad effectum, vt in dicta causa idem Dominus Vicarius teneretur obseruare
1 stylum nostræ curiæ, & primo intuitu videbatur dicendum non esse de ordinatorijs, ex quo inter species actorum non reperitur appellatio, nam Bart. in l. 2. ff. iudicatum solui quem sequitur Bald. in l. 2. C. de edendo, & in l. properandum post Cynum C. de iuditijs
2 acta enim sunt in duplici specie, quædã. n. sunt decisoria, vt cõfessiones, attestationes, & similia ad tex. in l. iubemus C. de liberali causa l. cũ antea §. fin. C. de arbitris, quædam litis ordinatoria, vt libelli oblatio, citatio, & fideiussorum datio; l. sicut proponis C. de execut. & rei iudic. & latè Innoc. in cap. causam de testibus, quare cum appellatio non connumeretur inter has species, propterea non erat dubitandum quinam stylus esset attendendus, ex quo huiusmodi controuersia fit tantum in ordinatorijs, vt probat text. punctualiter in l. 3. §. fin. ff. de testibus de quo latè per Marilianum in decis. Rotæ Tenuæ. 17.
3 Nihilominus supradictis minime obstantibus Curia Archiepiscopalis cẽsuit appellationem esse de ordinatorijs, & proinde. D. Vicarium in causis appellationum sibi delegatis, teneri seruare stylum Curiæ Archiepiscopalis quæ decisio habuit fundamentum ex notabili decisione Rotę, teste Achille de Graffis, in decis. 12. de appellat. cuius tenor est videlicet: appellationem esse de ordinatorijs iudicij, & propterea, in ea seruandum eum forum, in quo litigatur, tenuerunt Domini in vna Romana vineæ, seu nullitatis coram D. Antonio Augustino anno superiori 1547. & hoc anno 1548. fuit tentum in vna Parmens. Villarum coram D. Pellegrino per notata à Mariano in c. quod clericis, de foro compet. Dec. in cap. Ecclesia S. Mariæ nu. 42. de constit. & expres-
4 sè Ias. in l. cunctos populos, dum tractat, quod in ordinatorijs attendatur locus iudicij C. de Summ. Trinit. & fid. Cathol.

SVMMARIVM.

1 *Falsa grammatica arguit scripturæ falsitatem.*
2 *Statuta Terrarum vitiantur propter malam latinitatem.*
3 *Ordo conuersus non vitiat rescriptum.*
4 *Ordo verborum reducitur ad ordinem intellectus.*
5 *In vltimis voluntatibus falsa grammatica, non vitiat.*
6 *Vtile per inutile non vitiatur.*

An ex falsa Grammatica præsumatur falsitas scripturæ.

DECIS. CCLXXV.

1 FVit pluries dictum, ex falsitate Grammaticæ præsumi falsas scripturas, & dimissorias, per text. in c. ad audientiam de rescript. vbi falsa latinitas vitiat scripturas, quemadmodum statuta terrarum vitiantur propter malam latinitatem, l. fin. C. de testam. Mãdell. consil. 16. num. 1 & seq. Rubin. cons. 70. nu. 8. licet quando potest esse defectus, & non defectus, verba in dubio debent sic intelligi, quod non sit in constructione peccatum, vt ff. de auro, & argento legato l. Plaucius, vbi est text.
3 not. quia ordo conuersus non vitiat rescriptũ, sed reducitur ad iuris ordinem, vt in eodem titul. cap. causam argum. ff. de pec. leg. l. quidã.
4 Nam ordo verborum reducitur ad ordinem intellectus, & rationis, ff. de hæred. instit. l. talem, & supradicta procedunt, etiam si non esset defectus in cõstructione latinitatis, secus deficeret aliqua litera, quia ex hoc surgit notabilis defectus in arte scribendi, ex quo grammatica est ars rectè loquendi, rectèq; scribendi. Secundum speculatorem in §. igitur in tit. de rescript. præsent. quem refert, & sequitur Bald. in cit. cap. ad audientiam in princip. de rescript. Alban. cons. 27. nu. 3. & Merend. in cons. 71. num. 6. & seq. qui respondent textu in l. qui habebat, ff. de manumiss.

Non obstat text. in l. 1. C. de formulis, vbi propter falsam Grãmaticam nõ vitiatur actus, quia respondetur tantum illum loqui in vlti-
5 mis voluntatibus in quibus falsa Grammatica non nocet, l. quoniam C. de testam. & non est ob priuilegia dictæ dispositionis, l. 1. C. de Sacros. Eccles. l. in testament. ff. de reg. iur. vbi in testamenti fauorabilior est sumenda interpretatio.

Non obstat text. in c. ad sacras 9. distinct. quia respondetur, ibi rescriptum continere plura capitula separata, quo casu falsa gram-
6 matica in vno non nocet, quoad reliqua ex quo

quo vtile per inutile non vitiatur, c. fin. de pę-nit. in 6. quemadmodum dicimus, quod si est superfluitas in vna littera, vel in vna syllaba, vel verborum inculcatio; dic non vitiari rescriptum, vt ff. de aud. & arg. lega. l. peculias, §. neratius, ff. de pecu. leg. l. 5. si peculium §. 1. siue sermo excedat naturam actus, siuè natura excedat sermonem non debet attendi: quoniam potentissima est, & in omni re obtinet principatum, ff. de vsu l. si stipulatus.

SVMMARIVM.

1 *Regulares sunt exempti à iurisdictione ordinariorum.*
2 *Verba generalia habent vim specialis expressionis, vbi specialis requiritur mentio.*
3 *Dictio omnis est vniuersalis, & nihil excludit.*
4 *Dictio totaliter est vniuersalissima.*
5 *Episcopus potest citare Regulares ad dicendum causam quare non debeant declarari incidisse in censuras.*
6 *Citatio est permissa ad declarationem excommunicationis.*

An Episcopus possit citare regulares ad dicendum causam quare non debent declarari incidisse in censuras.

DECIS. CCLXXVI.

1 Ratio dubitandi pro sententia negatiua est, primo, quia regulares sunt exempti de iure ab ordinariorum iurisdictione c. 1. de cappellis Monachorum concessum est enim per verba generalissima ab omni iurisdictione dominio, & potestate Episcopi, & quorumlibet aliorum ordinariorum, perpetuo, & totaliter eximendo, & exemptionis generalis verba geminata tantam operantur quantum singularis expressio in singulis rebus, & casibus, vt probant bene Seuilianus in cons. 66. nu. 13. & sequent. & cons. 88. nu 4. & l. ann. Guttierez in consil. 5. num. 6. & sequent. & dixit Rota in vna Brundusina exemptionis corã R. P. D. Bubalo 9. Februar. 1577. quod verba generalia exemptionis taliter liberant exemptum ab vtraque lege Diœcesani, & iurisdictionali
2 ordinariorum, quod nihil pęnes eos remanet, & quod verba generalia habeant vim specialis expressionis, vbi specialis, & indiuidua requiritur mentio, & compręhendit omnia, quę excogitari possunt, Crauet. in cons. 294. nu. 1. & 5. vbi latè post alios quos allegat: & quod in hoc casu aderãt verba l. generalia, & geminata probatur, nam dictio omnis est vniuersa-
3 lis, & nihil excludit, l. 1. procuratore, ff. mandati l. Iulianus ff. de leg. 3. l. omnes, & ibi Deci. ff. si cert. petat. Riminald. iun. in consil. 786.
4 num. 31. item dictio totaliter est. Vniuersalissima nihil excludens Soccin. sen. consil. 226. vers. 2. etiam volum. 2. & ita verba generalia geminata omnem casum includunt tanquam si expressio esset facta in singulis capitibus.
5 Contraria tamen visa fuit verior opinio in Curia Archiepiscopali, ex his, quæ latè tradiderunt Cardinal. in Clement. 1. de priuileg. Domin. in c. si Papa 40. distinct. Imola in clement. 1. de sequestr. possess. Felyn. latè in cap. non potest de sententia, & re iudic. nu. 3. Gãbar. de potestate Legati à latere lib. 8. cap. de potest. legati in regulares emptos Henriquez in summa de indulgent. cap. 25. §. 7. probatur in dict. Clem. 1. de priuileg. facit quia declaratio nihil noui inducit l. hæredes palam ff. de testam. & dicit Felyn. vbi supra, quod hac de causa potest Eps eos citare ad dicendũ causam quare non debeant declarari excommunicati
6 nam permissa declaratione, censetur permissa citatio, quæ est necessaria ad declarationem iuxta glos. in clement. 2. de censibus, vel poterit Episcopo constare per informationem extraiudicialem, idẽ tenet Abb. in dict. Clem. 1. qui licet dubitet de citatione per quam videtur induci violatio exemptionis respondit Felyn. quod dict. citatio erit similis illi, quæ habet clausulam si sua putauerit interesse interesse, quæ non arctat nolentem comparere, & potest fieri in non subditum.

SVMMARIVM.

1 *Dubium resoluitur affirmatiuè.*
2 *Quod generaliter dicitur, generaliter est intelligendum.*
3 *Delinquens ratione delicti sortitur forum, quod alias non sortiretur.*
4 *Testis falsum deponens coram non suo Iudice efficitur de iurisdictione illius, sed limita in Clerico, vt num. 5.*
6 *Offendens birruarias alicuius curię exercentes eorum officium est puniendus per eandem Curiam.*
7 *Offensio prorogat iurisdictionem.*

Regularis carceratus in carceribus Curiæ Archiepisc. ad instantiam sui superioris si ibi delinquat an sit puniendus ab ordinario.

DECIS. CCLXXVII.

1 FVit pluries dictum dubium resolutum affirmatiuè, & signanter contra quendam regula-

regularem existentem in carceribus dictæ Curiæ ad instãtiam sui superioris in inquisitum de seductione falsorum testiũ, qui pariter fuit bis tortus, & non confessus, & exulatus à Ci-
2 uitate, quia negari non poterat, quin moraretur extra claustrum, & Conc. Trident. generaliter loquitur, & generaliter est intelligendum, l. 1. ff. delegat. præstand. nec distinguit argum. l. de pretio, ff. de publ. & est latè interpretandum, cum tractet de restringenda exceptione in fauorem ordinariorum, iuxta latè tradita per Felin. in cap. cum omnes de de cõstit. supradictis accedebat text. in l. nullum C. de testibus, vbi est prouisum, delinquentem
3 coram aliquo Iudice, licet alias ille Iudex nõ esset competens delinquentis, efficitur tamen delinquens de foro ipsius, & poterit per ipsũ puniri, & illam legem latè more suo exornat Didac. in tract. pract. quæst. c. 18. nu. 8. fol. 50. à terg. Cagnol. in l. 1. in 2. par. glos. ff. de iudic.
4 vbi plura: ex quo sequitur, testem falsum deponentem, coram non suo Iudice effici de iuris-
5 dictione illius, dict. l. nullum Triuis. decis. 71. Borrell. cons. 37. licet aliud sit in Clerico secundum tradita per Afflict. in decis. 230. & 219. & supradictis pariter prouenit, quod vo-
6 luit Mandell. consil. 9. vol. 1. offendentes Birruarios alicuius Curiæ exequentes eorum officium esse puniendos per eandem Curiam, quam sententiam, ante eum firmauit. Bar. in
7 l. à Diuo pio §. 1. ff. de rei iudicata, & hoc nulla alia ratione, ex quo offensa fuit iurisdictio, quæ offensio prorogat iurisdictionem, vt dixit Castrés. in l. addictos C. de Episcopali audientia, per illum textum, qui loquitur in spetie quando offenditur familia Iudicis exequẽs suũ officium, vel locus carceris eiusdem Iudicis; ad quod est videndus de Franch. in decis. 147.

SVMMARIVM.

1 *Nobilitas non excusat hæreticum à pœna ignominiosa, & num. 3.*
2 *Hæretici infamiam incurrunt.*
4 *Ob solam suspictionem hæresis quis efficitur infamis.*

Nobilitas an excuset hæreticum à pęna ignominiosa.

DECIS. CCLXXVIII.

1 CVria Archiepiscop. tàm nobiles, quàm ignobiles mittit ad triremes pro causis Sanctæ Fidei per doctrin. Archid. in c. qui cõtra 14. quæst. 1. Felin. in cap. Pastoralis de officio delegat. & Tiraq. de pęnis causa 21. nu. 25.
2 & ratio est quia hæretici propter hæresim infamiam incurrunt, & si fuerint nobiles, vt viles, & plebei puniendi sunt, text. in Authent. Gazzaros in principio C. de hæreticis, vbi ad literam dicitur, & omnes hæreticos vtriusque sexus quocunque nomine censeantur, perpetua damnamus infamia, Bellapertic. ibid. in princip. vbi tamen in hoc legem valde sibi durã videri asserit, sed eius affirmatio est sine ratione, & extat cõstitutio Federici Imperatoris incip. Catharos, & Constitutio Leonis X. edita de anno 1520. incip. exurge Domine vers. necnon quoad omnes, Calderin. in tract. de hęreticis rubr. de pęnis hæreticorum filiorum, & nepotum num. 2. Vmbert. locat. in iudicial. inquisitorum in verbo pęna nu. 9. vers. quintodecimo sunt infames, Repert. inquisitorum in eodem verbo pęna, vers. item fiunt infames Simanch. in Enchirid. violat. Relig. titul. 67.
3 rubr. de pęnis nu. 5. & 6. vbi propterea quod nobiles si in hæresim labantur, vt viles, & infames pęna plebæorum afficiendi sunt, Zanchin. in tract. de hæretic. cap. 18. nu. 3. Ghirland. in tract. de hæretic. quæst. 3. sub num. 2. & 3. Carer. in eodem tract. de hæretic. nu. 143. Roias singul. 81. Riminald. consil. 185. num. 1. Gregor. Sintagma iuris lib. 35. cap. 8. nu. 3. in
4 fine vers. item sunt infames, & num. 12. vbi ampliat, quod ob solitã hæresis suspicionem nisi quis ab ea se purgauerit infamis est, addo pro hac eadem regula, tex. in l. cunctos populo C. de summa Trinit. & fid. Cathol. in vers. reliquo vero in illis verbis hæretici dogmatis infamiam substinere, & ibi præsertim Pegna in additionibus ad Eymeric. in direct. inq. par. 1. comment. 4. in verbo reliquos litera E. vers. his ita positis Didac. Cantera quæst. criminal. rubr. de hæretic. & cap. 1. num. 9. Lel. Zecch. in summa par. 1. tit. de fide rubr. de hæresi, cap. 11. num. 16. vers. Nona pęna.

SVMMARIVM.

1 *Clerici filij Doctorum, vel alias nobiles non mittuntur ad triremes.*
2 *Amplia in populari diuite.*
3 *In pœnis infligendis aliter punitur nobilis, quam ignobilis.*
4 *In crimine falsi non habetur ratio nobilitatis.*
5 *Cõtra falsarios lata est faciẽda interpretatio.*
6 *Crimen falsi est grauissimum.*
7 *In generali abolutione non comprehenditur crimen falsi.*

An in crimine falsi habeatur ratio nobilitatis.

DECIS. CCLXXIX.

1 SEruatnr in Curia Archiepisc. quod Clerici filij Doctorum, vel alias nobiles, non cōdemnantur ad triremes, sed relegantur, vel carceribus mancipantur, vel in exiliū mittuntur, aut cōdemnantur administrandum infirmis in aliquo Hospitali, vt per Panormit. in cap. grauem de pęnis per illum text. & nedum
2 nobiles, sed etiam populares diuites, & honestiores ad pęnas ignominiosas condemnari nō debent Bart. in l. capitalium §. seruicesi, ff. de pęnis Abb. in cap. Pastoralis de officio deleg. tradit Anna in consil. 34. vnde de Franchis in
3 decis. 569. tradit, quod in hoc Regno seruatū fuit, & seruatur, quod in genere pænè infligēdę, alio modo punitur nobilis, alio modo ignobilis, nam nobilis capitatur, & plebeius furca suspenditur nobilis relegatur, vel deportatur, plebeius vero condemnantur ad Regias triremes, vel ad tempus, vel perpetuo, quæ omnia vidi seruata etiam in criminibus læsæ Maie-
4 statis Diuinæ; fui: tamen limitatum in dicta Curia, in crimine falsi, in quo nulla habetur ratio nobilitatis, & proinde in anno 1597. fuit condemnatus ad triremes per septenniū quidam Clericus nobilis, ex quo cum a pocis falsis fuerat furatus a banco certam pecuniæ quantitatem, nā nobilitas non alleuiat pęnam falsi Afflict. late decis. vlt. Tiraquell. de pœnis cau-
5 sa 21. num. 23. cuius decisionis ratio est, quia contra falsarios larga est facienda interpretatio ad pœnam infligendam, Bald. in cap. cum
6 olim de officio delegat. Crimen enim falsi grauissimum est, & nullum crimen est in mundo, quod ita vituperet famam, & statum hominis sicut ipsum, in tantum, quod eius pœna similis est pœnæ mortis, Castrens. in consil. 151. & est de testabilius homicidio, & veneficio secundū Soccin. in cons. 105. num. 7. volum. 2. est similis proditioni Tiraq. de pœn. caus. 31. nu. 23. & propter eius enormitatem multa habet specialia Marsil. cons. 105. nu. 7. Grammat. dec. 2. num. 28. & latissimè Monticell. in practic. crimin. reg. 15. nu. 108 cum seq. vbi ponit duodecim specialia, & alia ponit Corrad. in practic. crimin. titul. de falsarijs nu. 34. & etiam prop-
7 ter eius atrocitatem in generali abolitione delictorū, istud crimen nō cōprehenditur, Baiar. latè in q. 59. & in huiusmodi delicto acerrima indagatio est facienda, Alex. cons. 77. in fin. volum. 1. & Curt. iun. cons. 53. num. 17. & in hoc iudicio criminaliter etiam intentato venit officiū Iudicis ad dāna, & interesse partis, Riminald. consil. 1. & de hac materia falsi latisimè habetur per Ferdin. Garzias cons. 116. vol. 1. inter cōs. crimin. diuers. magnæ impressionis.

SVMMARIVM.

1 *Creditor, qui semel egit sup assistētia quorūdam bonorum, variare non valet, sed contrarium fertur decisum per Curiā Archiepiscopalem, vt nu. 9.*
2 *Vbi electio est facta, quæsitum est ius electo.*
3 *Variatio in iure reprobatur.*
4 *Vna via semel electa in iudicio non potest variari.*
5 *Habens ex instrumento pōtestatem capienda bona debitoris, si eligat viam ordinariam non potest amplius propria authoritate rē capere.*
6 *Dominus qui aliquādo potest emphyteutam propria authoritate expellere, non valet hoc facere vbi iudicem adierit.*
7 *Eligens viam ordinariam non potest ad extraordinariam recurrere.*
8 *Nemo potest mutare voluntatem in præiudicium iuris alteri quæsiti.*
10 *Actio hypothecaria numquam tollitur nisi sequta solutione.*

An creditor qui semel egit super assistentia super quibusdam bonis vigore instrumenti, & sententiam reportauit, variare valeat

DECIS. CCLXXX.

1 QVidam creditor hypotecarius mediante hypoteca speciali, & generali, petijt in Sacro Consilio Assistentiam super bonis sui creditoris possessis per quemdam Baronem, & compilato processu concluso, & monito ad dicendum variando petijt dictam assistentiam super rure prædicti sui creditoris possesso per hæredes cuiusdam de Fiorillo, cuius ruris possessor inuentus fuit quidam Clericus donatarius prædicti de fiorillo, qui petijt remissionem causæ ad iudicem competentem, remissa causa ad Curiam Archiepiscopalem dicebatur pro parte dicti clerici creditorem præfatum teneri prosequi causam Assistentiæ intentatam super bonis possessis, per dictum Baronem Santi N. & minime posse variare, vt in proprijs terminis decisum refert Capic. in decis. 33. & in decis. 46. nam semel est contestata lis super vna speciem bonorum, & non videtur posse creditorem variare; l. si quis stipulatus sit stichum, & in casibus in quibus licitum est variare id non habet locum, quando quis semel elegit, & super re electa iudex pronūciauit faciendam esse executione Bart. in l. eum qui certarum §. 1111.

col.ff. de verb.obligat.vnde decisum, testatur de Franchis in decis. 539.quod si electio est fa-
2 cta ex parte eligentium, & electio est necessaria eò ipsò, quod electio est facta, quęsitum est ius electo, & eligentes electionem reuocare nõ possunt, vt voluit etiam Bart. in l.absenti col. 1.vers.& declaratione ff.de donat:quem sequtur Castrens.ibid col.1.vers.& hoc Abb.in cõ-
3 sil.47.variatio enim in iure reprobatur l.serui electione ff. de legatis 1. cap.licet de procurat. in 6. regul.quod semel de reg.iur.eod.lib.glos. in verbo recusabit in l.in causæ ff.de procurat. Lud. Gomez. in cap. cum in multis num. 48. de rescript. lib.6. Grass.decis.13.& 14. de pension. Lopez in l. 5 titul. 19. part.6. Gonzalez ad reg.8.Cancell glos.5.§.6. num.45.glos. 58. num.15. glos.63. num.49.Azeued.consil. 28. num.51 Thesaur.lib. 1 singul. quæst. forens. q.7.num.6.maxime quando fit in iudicio, vt ex l.fin.vbi Ias.col.2.C.codicill.tradit Crauet. consil.74. num. 8. dicens, quod vna via semel
4 electa in iudicio, nõ potest variari DD.in lege edita C.de edendo, vbi Ias. num. 28. Lancell. de duello 2.par.conclus.28.num.3.Lopez in L.1 P.tit.7.p.3.glos.1.dicens odiosam esse variationem in iudicio, & comprobatur, ex Dec. consil.146.incip.& proterui & consil.460.viso punto quem refert,& sequitur Vrsill.in addict. ad Afflict. decis.326.num.3.vbi resoluit, quod si quis habeat,ex instrumento,constitutũ
5 per potestatem, capiendi bona debitoris, & eligat viam ordinariam,affertur sibi præiudicium quominus deinde valeat rem authoritate propria capere, Natt.consil. 430. num. 23. lib.2.Grat. consil. 90.num.30.lib.1. Ias. in l.2 num.114. C. de iure emphyteos. concludens, quod in illis casibus Dominus potest propria authoritate emphyteotam expellere,& possessionem ingredi,si iudicem adierit non poterit amplius authoritate sua aliquid agere glos.in l. proinde verb. notandum ff.ad l. Aquiliam Romanus consil.95. num.8 Burgos.de Paç.cõsil.78.num.7.Molin.de primogenit.in addict. positis ad finem operis ad lib. 7. cap. 13. quæ resoluit, quod si creditor sine protestatione intentauit iudiciũ ordinariũ iuri censetur,executio sibi alias competenti renunciare, & sibi quo ad viam executiuam præiudicat,sequitur Azeued.in l.1.tit.21.lib.quarto recop.numer.
6 145 Guttier. lib.3. pract.quæst.39. Aluar.Valasc. consult.88.num.8.vnde Guid.Pap.cons. 4. num.6. ait quod eligens viam ordinariam,
7 non potest ad extra ordinariam recurrere,glosa fin.in l. proinde ff.ad leg. Aquil.,Rodreric. Suar. in l.post rem iudicatam in declarat l. Regiæ quæst. 10.vers.fin.Grass.decis.2.num.2.& 3. de sent. excommunicat. Rot. dec.551.num 5.lib.3.par.3. diuersar.Lancellott.de attentatis 2.p.c.4.lim. 30 à nu.9. Parlad.lib.2. rerum quotidiana c.fin. p.5.§.11. nu.20. Gonzal. ad regul. 8. Cancellar. de mensibus, & alternat glos. 6.num.192.& ita in præiudicium debitoris non potest variare, Bald. in l.si pluribus num.4.& ibi Florianus de Sancto Petro nu.5. ff.delegat.1.Dec. in cap. quæ in Ecclesiarum nu.136.de constit.Gomez.ad reg. Cancellarię
8 de Anna posse q.61. vnde extat vulgare axioma, quod nemo potest mutare sententiam ad pręiudicium iuris alteri quęsiti, l.nemo potest ff.de regul.iur.Lop. glos.2.in l.10.tit.7.par.3. Apog.lib.1.de commun. opin. cap.10.nu.29. Rota decis.2. num.3. de sequest. pos. in nouis Caualc. decis.21. num.1.p.1. Guttierez lib.3. pract.quæst. cap.30. num.38.

Cæterum quidquid sit ex supra relatis,contrarium censuit Curia Archiepiscopalis,concedendo variationem, per dispositionem tex. in l.grege, §.etiam, ff. de pignor. vbi habetur
10 quod actio hypothecaria nunquã tollitur, nisi sequuta solutione,etiam si super debito fuerit iudicatum,& pro hac parte adducitur Bar. in l.consentaneum c.quo,& quando iud.Bald.in l.ignorante,C.de testibus mihi Anchar.in c.1. de eo qui mitt.in possessio:volẽtes,qđ si feci capi debitorem meum,& demum petã me mitti in possessionem bonorum suorum possum hoc petere,quia ista duo remedia tendunt ad eundem finem.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata contra vnum, nõ nocet alteri, licet lata pro vno benè prodest alteri.*
2 *Sententia lata pro vno legatario prodest alteri.*
3 *Sententia lata pro socio,prodest alteri socio.*
4 *Sententia lata pro vno fratre,quod sit ciuis prodest alteri fratri.*
5 *Sententia lata pro vno reo debendi prodest alijs.*
6 *Sententia lata pro statu,facit ius quoad omnes,secus contra statum.*
7 *Sententia lata contra adulterum non nocet adultero.*
8 *Episcopus tenetur sequi acta facta coram Iudice seculari ad instructionem,vt nu. 9.*

An sententia lata contra adulteram noceat adultero.

DECIS. CCLXXXI.

1 QVoniam sententia lata contra vnum,nõ nocet alteri,licet lata pro vno benè prodest

dest alteri, qui habet idem ius l. loci §. si fundus ff. si seru. vendic. l. supra § Cassius ff. de Aqu. pluu. ascend. l. qui separatim, §. quod est scriptum ff. de appellat. l. posthumus §. si quis ex ijs ff. de inoff. test. ex quo text. dicit Soccin. in l. 1.
2 nu. 4. ff. de except. rei iudic. quod sententia lata pro vno legatario prodest alteri, vt etiam sequitur Crauett. in consil. 747. num. 38. vbi num. 37. assignant rationem diuersitatis inter sententiam latam contra, & latam pro; ex Castrens. in cons. 139. num. 4 lib. 1. vnde videmus, quod sententia lata pro socio, prodest al-
3 teri socio d. l. qui separat m §. fin. ff. de appell.
4 Crauett. consil. 206. num. 7. & sententia lata pro vno fratre, quod sit ciuis prodest alteri fratri Alex. in l. sæpè num. 51. ff. de re iudic. Angel. in Auth. vt matri, & auiæ, §. Adhæc Anna, qui alios citat in singul. 468. vbi loquitur in sententia, qua aliquis nobilis declaratur, sed sententia lata contra fratrem, quod non sit nobilis, nō nocet fratri, Mieres de ma-
5 iorat. par. 2. quæst. 4. illat. 2. num. 10. hinc sententia lata pro vno reo debendi, prodest alijs. Bart. in l. ex duobus, quæst. 4. ff. de duob. reis
6 Soccin. cons. 283. col. penult. lib 2. sic sententia lata pro statu, facit ius quoad omnes, secus contra statum, Faber. in §. prçiudiciales n. 42.
7 Institut. de Act. propterea capto quodam Clerico per Curiam Archiepiscopalem sub prætextu, quod commisisset adulterium cum quadam muliere, quæ verificato prædicto delicto per Curiam secularem fuit cōdemnata vt detruderetur in quodam conseruatorio mulierum pęnitentium per biennium, cumque tractaretur de infligenda pœna in nostra Curia prçfato Clerico, & dubitaretur si potuissemus eum condemnare ex vi dictæ sententiæ facta contra dictam mulierem, iuncta depositione ipsius mulieris; fuit resolutum negatiuè, per text. in l. denunciasse §. penult. ff. ad l. Iul. de adulter. cuius text. verba sunt sequentia. Quęritur, an alius adulteram, & alius adulterium postulare possit, vt quamuis ab eodem ambo simul postulari non possint, à diuersis tamen singuli possunt; sed non abs re est hoc probare diuersos accusatores admitti posse, si ante denunciationem nupserit, prior mulier accusari non possit; Expectabit igitur mulier sententiā de adultero latam, si absolutus fuerit, mulier per eum vincet, nec vltra accusari potest, si cōdemnatus fuerit, mulier per eum non est condemnata, sed aget causam suam, vt fortassis obtinere, vel gratia, vel iustitia, vel legis auxilio possit. Quid enim si adulter inimicitijs oppressus est, vel falsis argumentis, testibus subornatis apud præsidem grauatus, qui aut noluit, aut non potuit prouocare, mulier vero Iudicem religiosum sortita, pudicitiam suam defendat. Ex quibus verbis text. desumitur conclusio quod sententia lata pro adultero prodest adulteræ, condemnatio autem nō nocet, vt etiā sequitur in proprijs terminis Crauet. in d. cons. 206. nu. 1. & 2. & Anna in cons. 89. nu. 7. & hanc opinionem tenendo non obstat, qđ Episcopus tenetur sequi acta facta co-
8 rā Iudice seculari, vt dixit Bal. in l. eos §. super his C de appell. & in auth. clericus C. de Episcop. & cleric. quia respōdetur illud procede-
9 re quoad instructionem tantum, non autē quo ad punitionē, vt dixit Suarez. in praxi in 2. tomo prçlud. 2. Cappell. Tholos. in decis. 415. & Iaffred. in decis. 399. vnde Butr. in c. at si clerici de Iudic. voluit prædicta acta facta corā laico prodesse ad aliqualem probationem, & informationem Iudicis Ecclesiastici, licet Aufr. in clem. 1. de offic. ordin. vers. 2. principaliter quæritur n. 21. asserat id procedere, vbi Iudex laicus tempore informationis ignorasset inquisitum esse Clericum.

SVMMARIVM.

1 *Habens fundatam intentionem suam de iure communi debet manuteneri etiam nullà probata possessione, quod complia, vt nu. 3.*
2 *Episcopus habet fundatam intentionem exercendi iurisdictionē, quod omnes subditos suos in sua Diœcesi, sed limita nu. 6.*
4 *Possessor immemorabilis præfertur habenti intentionē fundatam, quod intellige, quādo concurrit requisitum, vt nu. 7.*
5 *Debet manuteneri in possessione, qui est in quasi possessione pascendi.*

Possessor immemorabilis, an præferatur quoad mandatum de manutenendo habenti intentionem fundatam.

DECIS. CCLXXXII.

1 COmmunis, & trita est iuris conclusio, qđ habens fundatā intentionem suam, de iure cōmuni debet manuteneri, etiā nulla probata possessione, per tex. in c. cum personæ de priuilegijs in 6. exēpli gratia in Episcopo, qui
2 de iure cōmuni fundatā obtinet intentionem exercēdi iurisdictionē quoad omnes subditos in tota sua diçcesi etiā inuitos, c. conquærente de offic. ordinarij, c. cū Eps eod. tit. lib. 6. c. omnes basilicę 16. q. 7. quo fit, vt ex sola hac iuris assistentia dandū est ei mandatū de manutenēdo, etiā si non probet quasi possessionē Verall. in decis. 203. p. 2. & ita pluries censuit Rota, & signāter in vna Bonō. S. Petronij 28. Aprilis 1595. Corā Mātica, & iterū in vna Veron.
3 iurisdictionis 15. Martij 1596. Corā Pāphilio, & Caputaq. in decis. 306. p. 2. qđ locū sibi vēdicat, etiā si contra habentē fundatā intentionē exibeatur priuilegium, seu titulus, quia donec de illius releuātia disputatur ei datur manutentio Rota in vna Cartag. decimarum 27. Iunij 1590. Coram Gipsio, & vna Valentina decimarū 20. Februarij 1598. Corā Peregrino vnde Gabriel in conclus. 2. n. 24 de præscript. ex mente Panorm. & aliorū voluit, quod vbi

possidēti ius cōmune resistit prout ĩcasu isto, ex sola possessione vniuersali contra habentē intentionem fundatā non datur manutentio Ant. de Butric. in c. fin. nu. 24. de causa possessionis, & proprietat. Milleus in suo aureo repertorio in verbo possessio.

4 Cæterū supradictis minimè obstantib. cōtrariū fuit resolutū in quadā facti cōtingētia, nā fuit dictū, possessorē immemorabilē esse præferendū habenti intentionē fundatā, per text. in cit. c. cū personę, & per Panorm. in c. 1. n. 8. vt lite pendente post Innoc. in c. cū venissent de restit. spoliat. vbi ius fundatæ intentionęs cessat parte aduersa in possessione existente, & propterea Capyc. in decis. 189. testatur p Sacrū Consiliū diffinitū fuisse eū debuisse manu-

5 teneri ĩ possessione illū qui erat in quasi possessione pascendi in alieno prædio, quod iure cōmuni liberū præsumitur à prædicta seruitute, sequitur Couar. pract. q. c. 17. n. 6. Ruin. cons. 28. n. 12. vol. 4. Mascesil. not. 28. n. 3. Menoch. in vltim. notab. retinend. nu. 21. & 22. vbi cōpetat glos. in l. si priusquam, ff. de noui operis nuntiat, dū inquit maiorē esse vim præsūptionis, quod libera res sit, ea præsumptione, quæ á quasi possessione seruitutis proficiscitur, vnde euenit, qđ licet Episcopo ius cōmune as-

6 sistat in exercēda iurisdictione in subditos, vt dixi, tamē stāte quasi possessione inferioris, talis assistentia iuris cōmunis ei prodesse nō potest, neq; illius vigore ei danda est manutētio, sed debet dari inferiori, ita fuit decisū in vna Salamantina iurisdictionis 27. Iunij 1582. corā Cardinale Serafino, nō obstāte decreto Sacri Concil. Trid. dict. sess. 24. c. 20. §. adhęc, qđ causæ matrimoniales, & criminales Episcopi tantū iurisdictioni relinquātur, quia illud decretū fuit interpretatū à Sacra Cōgregatione Cōcilij in vna Palētina Archidiaconatus 10. Martij 1575. vt nō tollat inferioribus immemorabilē, vnde cū possit doceri in progressu litis de ipsa immemorabili, nō est interim possessor sua possessione priuandus; hoc idem fuit resolutum in causa Aprutina iurisdictionis 9. Iunij 1606. & 19. Martij 1607. & ĩ vna Aquilana iurisdictionis 30. Martij eiusdē anni corā Pamphilio, licet fuerit dictum hanc decisionem Articuli de quo supra, procedere, si vltra quas, possessionē pducatur etiā titulus, licet per se nō sit sufficiens; dūmodò sit talis, qui præbeat causā pscribēdi, quia sola possessio nō coadiuuata aliquo titulo saltim colorato non sufficit pro manutentione cōtra eū, qui habet iuris cōis assistentiā, vt pbat tex. in d. c. cū personæ §. pen. & ibi notāt oēs nēpe Io. And. n. 6. Gem. n. 4. vers. nota q pendēte lite Frāch. n. 2. Anchar. n. 5. vers. 11. nota, Couar. ĩ loco supra cit. n. 6. vers. quæ quidē interpretatio, & quāuis decis. ĩ allegata ĩ causa Aquilana iurisdictionis videatur innuere, q sola possessio sufficiat dū inquit, q ex pductione priuilegij facilius datur manutētio, & hoc teneāt Innoc. & Abb. supra allegati, & Lācell. de attēt. lit. pend. p. 2. c. 4. declarat. 4. n. 6. & 10. nihilominus hoc videtur repugnare textui in d. c. cū psonę in quo satis ostenditur nō sufficere possessionē absq; pbatione tituli, vtcūq; ad præscriptionē idonei quoties psūptio iuris cōis obstat possidēti.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus suū familiarē triennalē ordinare potest, absq; literis dimissorialibus sui ordinarij, dūmodò beneficiū statim illi cōferat.*

2 *Familiaris, vt quis dicatur, quot requiruntur, & nu. 3. 4. & 5.*

6 *Familiaris Regius non dicitur ille, qui abest à Curia Regia, etiam cum eiusdem Regis licentia ob propria negotia.*

7 *Priuilegiū fori concessum familiaribus Episcoporū, intelligitur de illis familiaribus, qui inseruiunt ipsis Episcopis, à quibus victus, impensasq; accipiunt.*

An ex solo obsequio facto Episcopo in eius domo per triennium, dicatur quis familiaris, ad effectū, vt valeat ab eo suscipere ordines, & beneficia.

DECIS. CCLXXXIII.

1 Sacrū Cōc. Trid. c. 9. sess. 23. de reform. statuit q Eps suū familiarē triennalē nō subditum, absq; literis dimissorialib. sui ordinarij ordinare potest, dūmodo illi beneficiū statim re ipsa conferat; Familiaris autē quō efficiatur declarat text. in c. fin. de verb. signif. vbi qua-

2 tuor requirūtur, s. tria expressè, & vnū tacitè per hæc verba. Breui respondemus oraculo, q illos in his similibus casibus tuos volumus intelligi Clericos, qui p te nō quęsiti, propterea, vel recepti sine fraude, & fictione qualibet, tui verè Clerici familiares existunt, & tuis expēsis continuè domestici cōmensales, etiāsi quos ex illis aliqn ptuis negotijs gerēdis abesse cōtingat. Hæc sūt verba Pontificis, qui (vt dixi) tria requirit expressè, & quartū tacitè. Primū .n. est, q Clericus ipse sine fraude sit ab Episcopo receptus, & ideò si Episcopus ea sola de causa reciperet aliquē familiarem, vt ei conferret beneficia, receptio dicitur facta, ĩ fraudē, iuxta sententiā Gāb. de offic. legat. à latere in rubr.

3 An Legatus possit plura beneficia conferre n. 137. Secundo requirit, quod sit commensalis, hoc est recipiat victū in ædib. ipsius Episcopi, qđ sanè requisitū multò magis habet locū in odiosis, vt respondit Bellā. in cons. 20. nu. 7. quē sequutus est Gāb. in d. tract. de offic. legat. à latere in rubr. de potest. legati benef. nu. 147. porrò victus, expensis Episcopi intelligitur, etiam si familiaris in alio loco habitans portionem ex domo ipsius Episcopi recipit, vt declarat Gomes. in Regul. Cancel. de Impetr. benefic. vocant. per obit. famil. Cardin. quęst. 13. vers. alterius, quam retulit, & probauit Me-

noch.

noch. de arbitr. iudic. casu 201. num. 119. accedit, Bard. in tractat. de tempor. vtil. & continuo cap. 17. num. 2. Et præterea commensalis etiam dicitur, is cui datus est locus in domo, & vt aiunt, in tinello, vt possit ibi cum alijs familiaribus comedere, & si ea liberalitate vti nolit receptus iste, sicuti declarat Gambar. in d. rubric. de potest. legat. à latere circa
4 benefic. num. 154. Tertio requiritur quod ipsi Episcopo inseruiat, non enim sufficit, quod commensalis sit, hoc est viuat in ędibus Episcopi expensis eiusdem Episcopi, sed etiam debet ei inseruire, vt dicatur propriè familiaris, ita tradit Gomes. in d. quæst. 13. in principio, quem sequutus est Menoch. de arbitr. iud. casu 201. num. 127. accedit Sylua de benefic. part. 3. quæst. 11. num. 22. quo circa sequitur Episcopi familiarem dici non posse eum, qui solo priuilegio, & literis familiaritatis nullū præstando seruitium cohonestatus est, Abb. in cap. dilectus num. 8. de Cleric. non resident. Felin. in cap. insinuante num. 5. de officio delegat. Carauita in Ritu 46. num. 22. Bero quæst. 35. sic etiam dicimus familiarem propriè non dici eum, qui familiaris tantummodo nominatur, si non inseruit, vt respondit Castrens. in cons. 341. num. 2. lib. 1. hinc etiam sequitur, quod cessante seruitij præstatione cessat ipsius familiaritatis priuilegium, sicuti contingit, quando Dominus est vita funtus, vel familiaris ipse è domo fuit licentiatus, Franc. in cap. fin. de verb. signific. Carauita in Ritu 46. num. 35. Quartum est requisitū est, quod continua
5 sit commensalitas, & seruitij præstatio sicuti iubet text. in illo verbo (continuè) & tradunt Isern. Afflict. & Niger quos refert, & sequitur Carauita in d. Ritu 46. num. 19 in fine, & nu. 22. dum scribunt inter familiares Regios con-
6 numerari non posse eum qui ob propria negotia abest à Curia Regia, etiam cum eiusdem Regis licentia, & eo in loco num. 35. subiungit Carauita sic intelligendum esse dict. cap. vltim. de verbo. signific & eiusdem sententiæ refert Lucam de Penna in rubric. C. de domesticis lib. 12. & his accedit Gambarus in tract. de potestate legati à latè rubr. de potestate legati circa beneficia num. 148. & 149. post Calderin. in cons. 8. tit. de officio legati, & Felin. in cap. de regularibus, de Simon. nō enim hic adest cōtinua seruitij præstatio, & cōmensalitas, vnde infertur declaratio Ritus M.C.V. huius Regni 66. in cuius vltimis verbis, ita sancitū est, exceptis dumtaxat familiaribus nostris, & commensalibus domesticis, & actu seruientibus, qui in eisdem Curijs non valeant citari, cogi, compelli, aut quomodolibet euocari. Hæc sanè constitutio prohibens Regios familiares conueniri posse coram iudicibus ordinarijs, intelligitur, quando familiares habēt qualitates supranumeratas, sicuti declarant, Isern. & Afflict. in rubric. is de defens. imposit, & qui eas imponere possit in const. iuris gentiū nu. 19. & si Carauita in d. ritu 46. num. 26. minus rectè sit interpretatus ritum illum, vt nō copulatiuè requirantur dictę qualitates cum enim ritus ille interpretationem à iure communi recipiat iuxta l. 2. C. de noxa actio. vbi Salycet. sequitur dicendum illum copulatiuè intelligi debere, hinc etiam infertur, quod fori priuile-
7 giū cōcessum familiaribus Episcoporū, ac aliorū Clericorū, de quo in cap. 2. 11. q. 1. c. vlt. de officio Archid. & copiosè, Decian. in tract. crimin. lib. 4. c. 9. nu. 47. & nu. 57. & 58. & Menochius scripsit & declarauit cōs. 901. nu. 48. lib. 10. vbi plura, intelligi debet cōcessum familiaribus illis qui inseruiunt ipsis clericis à quibus impēsā victus accipiūt, sicuti tradunt, Luc. de Penna in rub. C. de domest. lib. 2. & Carauita in dict. ritu 46. nu. 35. hinc infertur quod priuilegiū cōcesū inquisitori hæreticę prauitatis, vt eius familiares deferre possint arma pro sācti officij defensione, vt in Clem. 2. §. vlt. de hęret. & tradit post alios Simanc. in Catholicis institutionibus tit. 41. nu. 15. intelligi debere de familiarib⁹ q mercede accepta victus loco, vel victū ipsum, seu emolumēta, habētes inseruiunt ipsi inquisitori. Quare fuit per Cur. Archiep. resolutum, quod ex solo obsequio præstito Episcopo eius domo, per triennium, quis familiaris effectus non censeatur.

SVMMARIVM.

1 *In dubio dilatio est deneganda.*
2 *Dilatio est odiosa.*
3 *Instantia non potest prorogari.*
Dilatio quinta, an veniat concedenda.

DECIS. CCLXXXIV.

1 IN contingenti facto fuit dictum posse concedi tertiam dilationem, vt probat text. in l. in pecuniarijs ff. de ferijs quarta vero, & quinta ad probandū cōtenta in articulis minime concedi, ad quod fundandum adducebatur primo q̃a in dubio est potius denegāda dilatio Bald. cōs. 22. vol. 1. Berrect. in cōs. 71. n. 7. & se-
2 quēt. cū materia dilationis sit odiosa l. 2. C. de tēporib. appellat. Benint. dec. 45. n. 9. in fin. & latissimè More suo, Mascard. de probat. cōclu. 133. n. 2. Itē q̃a secūdū iuris dispositionē, & cōmunē DD. sētētiam de qua in c. significauerūt de testib. vnica tātū dilatio dari debet, & illa dicitur esse perēptoria l. fi. & ibi Doctores ff. de fer. Marant. de ord. iud. par. 6. vers. aliquando petitur cōpromisū nu. 2. Vestr. in praxi lib. 5. c. 4. n. 8. & cū seq. Mising. cēt. 1. obseru. 71. Ca-
3 pyc. dec. 81. & propterea illa decursa atq; delaxa non conceditur alia delatio nisi adsit magna

gna cauſa ita, eiam de iure Regni Neapolitani prorogatio fieri nõ poteſt, vt in prag. incipiẽt poſt prædictas tit.de ordi.iudic. & de iure cõmuni, Bella.dec.523.imò Actori dilatio aliqua dari nõ debet, qa inſtructus ad causã venire tenetur Veral.dec.15.lib.1.arg.c.ſpaciũ 3.q.3.c. præterea de dilat. Maſuer. in pract. titul. de dilation.num.1.Caſſad.in deciſ.1.de dilation. & Creſcent. in deciſ. 2.licet intelligant in dilatione deliberatoria, hinc eſt quod dilatio à iure præfixa prorogari à partibus nequit, arg. gloſ.in verb. trienni in l.properandum C.de iudic.quam ſequitur Iafred. Balbus in deciſio. 426. incip. tempus Franc. Marc. in deciſ. 37. num.1.lib.1. Flamin. Cartar.in deciſ. Nouiſ. 121.num.3.licet dilationum materia iudici arbitraria ſit, Viuius deciſ.11.faciebant etiam ad hoc quod hodie, ſecundùm Canones non poteſt concedi alia dilatio, vltra tertiam, cap. vltra tertiam, & ibi Doctr.omnes de teſtibus Lap. alleg.8. Rom.conſil.225.& 226.Benint. deciſ.45. num.1. cum ſequent. Aſin. in prat. §.21.cap.1.num.2.Surd. conſil.8.num.3.cum ſeq.vbi declarat, quod videtur indubitatum in præſenti caſu, tum quia agitur de cauſa ſummaria, vt patet, Rom. dict.conſil.226.num.7. Benintent.dict.deciſ.45.num.2.tum quia non fuit dictũ de aliqua cauſa, ſiue iuſto impedimẽto, prout docendum erat, ſecundum Marant. dict.part.6.verſ.aliquando petitur comprom. num.5. Miſing.in dict.obſeruat.71.num.2. & optime, per Coſtam de ratione Rate quæſtio. 79.num. 6.

SVMMARIVM.

1 *Mendicantibus inualidis elemoſinam dare pium eſt.*
2 *Mendicantes inualidi qui ſint & nu.3.*
4 *Mẽdicãtes, qui ſe ipſos, aut filios debilitarũt, vt mendicent ſeuerè puniendi nu.5.*
6 *Mendicantes validi qui ſint.*
7 *Mendicare validis probibitum eſt.*
8 *Mendicantes validi quibus pœnis puniãtur, & nu.10.11.& 12.*
9 *Pęnal.vnic.C.de mendic. valid.ad quos mendicantes ſpectat.*
13 *Mendicantes fucatis coloribus ſe pallidos exbibentes, puniuntur pęna falſi Arbitraria, & nu.16.*
14 *Inſignia Epiſcopi, vel Doctoratus, cum non eſſent deferentes puniantur pęna falſi arbitraria, & nu.15.*

Mendicantes abſque licentia ordinarij an veniant puniendi.

DECIS. CCLXXXV.

1 PRo articuli dilucidatione ſciendum, quod mendicantiũ, aliqui validi ſunt, aliqui inualidi: His inualidis ęlemoſinam dare pium & meritorium eſſe nemo dubitat, pauperes enim qui nutrit, Chriſtum cibat, teſte Chriſoſtomo homil. 19. ſuper epiſt.ad Hebreos Beatus vir qui intelligit ſuper egenum, & pauperem, in die mala liberabit eum Dominus. Pſal. 40.ſic & ſapientiſſimus Salomon. prouerb.capit. 14. qui deſpicit proximum ſuum peccat, qui autem miſeretur pauperis, beatus erit, & apud. Tobiam cap.4. ſcriptum eſt ex ſubſtantia tua fac ęlemoſinam; nec auertas faciem tuam ab vllo paupere, ita enim fiet, vt nec à te auertatur facies Domini, & idem cap. 12. hic habet quoniam ęlemoſina à morte liberat, & ipſa eſt, quæ purgat peccata, & facit inuenire miſericordiam, & vitam ęternam: mendican-
2 tes inualidos appellamus illos, qui adeò debiles, & infirmi ſunt, vt ad laborem minime idonej, & apti credantur, & propterea alendi ab alijs ſunt, l. ſi quis ad declinandam §. vbi autem C.de Epiſc.& cler.& l.vnica C. de mẽ-
3 dican. validis lib.11. Porro qui ſint ij debiles, & qui infirmi, iure diffinitum nõ eſt, nec diffiniri potuit; cum à qualitate perſonè pendeat, & propterea iudicis arbitrio relinquitur: Cæ-
4 terum mendicantes ij inualidi puniuntur, ſi ſe ipſos hac cauſa vt mendicent debilitarũt, ſicuti tradit Ripa in tract.de peſte in tit. de remedijs præſeruatiuis contra peſtem num.174.qui pariter dixit ſeuere puniendos eſſe patres, qui
5 filios ſic debilitant, quod multos facere conſueuiſſe aliquando ab his mendicantibus accepi:
6 mendicantes vero validos eos eſſe dicimus qui cum poſſint ſibi victum proprijs laboribus, & induſtria quęrere hoſtiatim mẽdicare, & otio frui volunt, & ex alieno viuere ſicuti explicat Accurſ. in dict. l.vnica in verbo in certibus C. de mend. validis hanc, menditicatem illicitã
7 eſſe affirmant Diuus Thomas 22. quæſt. 187. artic.5.& impp.Gratianus valens, & Theodoſius in dict.l. vlti.vbi interpretes omnes, & accedunt, Gregor.in lib.39.Syntagm.cap.6 nu. 12.& 13.& Peguer. in deciſionibus criminal. cap.4. num.6.&7.qui duplicem rationem afferunt, quarum, prima eſt quod iniquum, & aduerſus bonum publicum ſit ſub ęlemoſine prętexto, fauore otioſorum hominum inertiam, qua nil in repub.peſtilentius eſſe poteſt, quemadmodum multis oſtendunt exemplis Valer. Max.in lib.2.cap.1.de otio, & alij quos ad rem commemorat, Gregor. in lib. 39. ſintagm.c. 6.num.18. vſque ad finem, his enim eſurientibus facilius panis tollitur, ſi de cibo ſecuri iuſtitiã negligant, quam eſurientibus frangatur,
8 c.non omnis 5. quæſt. 5. & ne panis à validis mendicantibus, verè debilibus, & infirmis auferatur, aduerſus, quos mendicantes validos multæ ſunt latę leges, & indictæ pœnę, nam in l.vnica C.de Mendic.valid.lib. 11. ſtatuitur quod mendicus iſte ualidus ſi ſeruilis eſt condi
tio·

tionis, efficiatur seruus eius qui inertiam mendici detexit: si uero mendicus in genuus, uel liber est, colonatui perpetuo de tribatur ei qui ualidum demostrauit, & constitutionem hanc sic sunt interpretati, Hostien. in summa titul. de natis ex libero uentre Abb. in cap. indicatū col. 2. uers. notatu mirabilem de immunitat. Eccles. & Benedict. in cap. Rainutius in uerbo & uxorem nomine Adelasiam decis. 5. nu. 462. de testam. reiecta interpretatione, Bart. & inquit Benedict. ipse pęnam hanc perpetui colonatus censeri in dictam contra mendican
9 tes ualidos, qui publicas ęleęmosinas fraudāt, non aduersus eos qui ostiatim mendicant discurrendo per aliorum domos, quod uerum minime existimo, cum constitutio absolute, & simpliciter de mendicantibus ualidis loquatur.
10 Carolus uero V. Imperator inuictissimus anno 1548. legem tulit, ut Magistratus quilibet in sua prospiceret iurisdictione, ne cuiquā mendicare liceat, ne ue permittatur ei cui nulla est deformitas, uel defectus corporis, qui ue non indigeat; ut mendicorum liberi ad laborē apti, parentibus adimantur, & opificijs addicātur, aut ministerijs, aut alijs seruitijs. Hęc lex, cuius etiam meminit Peguera præcitato in loco obseruatur Mediolani, ubi extat domus mendicantium in qua ualidi uarijs in ministe
11 rijs exercentur, refert etiam Peguera Carol. Magni legem his uerbis scriptam; uolumus, ut unusquisque fidelium nostrorum suum pauperem beneficio aut de propria familia nutriat, & non permittat alicubi ire mendicando, & vbi itales inuēti fuerint, nisi manibus laborēt, nullus eis quidquam tribuere præsumat, cęm-
12 memorat idem etiam auctor editum quod Cathaloniæ solet promulgari ne vtētibus prospera valitudine quibusq; ob corporis integritatem labor conuenit, liceat ostiatim mendicare adiecta pæna banni è prouincia, vel fustigationis, sicuti testatur ipse Peguera pluries obser
13 uatum, imo ad triremes aliquando fuisse condennatos, & quod fortius est, respondit Lapus in allegat. 18. mendicantes validos, qui fucatis coloribus se pallidos exibent populo, fingentes se infirmos, vt elemosinas extorqueant, tamquam falsarios puniri iuxt. cap. cum ex eo §. qui autem de pęnis, & cap. ex tuarum, vbi glossa in verbo beneficio de priuileg. vbi & Lapū in specie secutus est Præuitellus in tract. de pe-
14 ste in cap. quod incipit dictum est pro morbosis, qui sufficiunt: Sic pęna falsi puniri deferentes insignia Episcopi cum non sint, vt docuit Bartol. in l. eos ff. ad legē Corneliam de falsis, idem esse dixit Lapus, quando, quis defert insi
15 gnia Doctoratus, cū tamen Doctor non sit qua de re copiose scripsit Menoch. de arbitr. iudic. in casu 318. num. 22. & in casu 320. in fine, vbi dixit pęnam hanc falsi esse arbitrariam iudici, quæ quidem traditio comprobatur auctorita-
16 te Angeli, & Ioan. a Platea in dicta l. vnica num. 2. C. de mend. valdis qui dixerūt aduersus hos mendicantes validos nullam in dictam esse à lege pęnam criminalem, & ob id puniri posse pro iudicis arbitrio, quod sensit, & Bartol. ibidem in fin. dum dixit puniri extra ordinem, quod nil aliud est quam dicere pęna arbitraria, & iam testius Ripa in tract. de peste in tit. de remedijs præseruatiuis contra pestem. num. 173.

In Curia tamen Archiepisc. puniuntur, ij qui cum habitu religioso, cum tamen re vera tales non sint, mendicant per Ciuitatem absq; licentia dictæ Curiæ. & in synodo diœcesana est lata excommunicatio contra querentes elemosinas pro pauperibus, vel locis pijs absq; licentia Curiæ.

SVMMARIVM.

1 *Accusatio criminis capitalis generat capitalem inimicitiam, imò etiam si non esset accusatio criminis capitalis, vt num. 2. & ampliavt num. 4. & 5.*
3 *Lex accusatorem appellat inimicum.*
6 *Causa bonorum dicitur causa vitæ.*
7 *Propter sæuitias conceditur thori separatio, & sic etiam propter alapas mulieri illatas.*
8 *Refertur decisio Curiæ Archiepiscopalis circa articulum.*

An thori separatio sit concedenda ob accusationem ab vxore factam contra virum de crimine capitali.

DECIS. CCLXXXVI.

1 QVia accusatio criminis capitalis generat capitalem inimicitiam inter partes, secundum glos. in l. licet ff. de arbitr. & in §. item inimicitiæ in verbo si capitales institut. de excusat. tut. & in §. si vero quis dicat in verbo de crimine in auth. de test. Bart. in leg. 3 ff. de test. & in l. 3. §. fin. ff. de adimend. legat. Abb. & Succin. in cap. accedēs el
2 2. de lit. non contest. Alber. in Authen. si testis col. 2. C. de test. imò etiam si criminis accusatio non esset capitalis, adhuc inimicitiam inducit, secundum Blanc. in l. fin. numer. 116. ff. de quæstio. nam ille qui accusat prosequitur suam, vel suorum iniuriam, l. 1. §. 1. ff. de iniur. vnde lex accusatorem appellat inimicum cap. 1. de restitut. spoliat. in 6. cap. cum quis eodem tit. & probatur expressè in cap. meminimus de accusat. & etiam si non esset accusatio crimi
4 nis, sed personalis, seù de statu, adhuc inimicitiam capitalem inducit Bartol. in l. Imperiū col. fin. ff. de iurisd. omn. iudic. Bal. in l. placet C. de

C. de pedan. iudic. & in l. Athletæ §. dat remissionem in 2. notab. ff. de excusat. tutor. Ias. in l. quoties ff. de iudic. & in §. præiudiciales, de
5 Action. vt etiam dicimus in controuersia omnium bonorum, contra aliquem illata, nam inducere inimicitiam capitalem, voluit idem Blanc. in d. l. fin. num. 125. ff. de quæst. ex quo
6 causa bonorum dicitur causa vitæ, l. aduocati, vbi Bal. l. de Aduocat. diuers. iudic. & dicit Salyc. in l. admonendi col. penult. ff. de iureiurand. quod pecunia est alter sanguis, vnde videmus, quod causa omnium bonorum, seu maioris partis sunt æquiparata cũ causa vitæ, glos. in §. si verò in fine de test. & in Auth. si testis in fine C. de test. & glos. in cap. cum partium de regul. iur in 6. proptereai ure optimo videbatur Curiæ Archiepiscopali concedere separationem thori ob accusationem ab vxore factam contra virum de crimine capitali ex quo,
7 vt dixi oritur inimicitia capitalis, nam si propter sæuitias debet cõcedi huiusmodi separatio, cap. litteras, & cap. extram missa, de restitut. spoliat. Caualc. decis. 17. Thesaur decis. 130. de Franch. decis. 244. quanto magis est concedenda in casu de quo agimus, & si propter alapas mulieri illatas debet fieri thori separatio, vt per Triuis. in decis. 45. & decis. 61. lib. 1. fortius est concedenda ab accusationem capitalẽ, vt in proprijs terminis, voluerunt Crauetta cons. 31. Couarr. de sponsal. parte 2. cap. 7. §. 5. num. 1. Guttierez lib. 1. canonic. quæst. capit. 24. num. 9. Lopez in tractat. Sacerdot. cap. 54. Graff. 1. part. decis. lib. 2. cap. 84. num. 1. Cardin. cons. 90. Menoch. cons. 299. Barbos. in 2. part. rubricæ num. 52. soluto matrimonio.
8 Tamen per dictam Curiam fuit prouisum contrarium, nam auditis partibus, dicta vxor fuit sequestrata interim in domo patris, stante quod eius vir reperiebatur cõdemnatus ad perpetuum carcerem in vno ex castellis Regni.

SVMMARIVM

1 *Dictio omnis quotiescumque, & quandocumque, & vniuersalis, & omnia comprehendit etiam in materia odiosa.*
2 *Dictio omnis cuncta includit.*
3 *Dictiones vniuersales non possunt restringi etiam in materia odiosa.*
4 *Dictio omnis comprehendit plures casus etiã dissimiles.*
5 *Verba generaliter prolata generaliter intelligi debent.*
6 *Vbi lex non distinguit, nec vos distinguere debemus.*
7 *A verborum significatione non est recedendum.*
8 *Dictio semper est vniuersalis affirmatiua, & inducit perpetuitatem in omni casu, & denotat etiam continuationem, & continuitatem nu. 9,*
10 *Qui omne dicit nihil excludit.*
11 *Reo habilitato cum cautione de se præsentando ad omnem Curiæ mandatum, non potest fideiussor cogi ad eum præsentãdum nouis non superuenientibus inditijs, & vide numero 12.*

An reo habilitato cum cautione de se presentando ad omne Curiæ mandatum possit fideiussor cogi ad eum præstandum nouis non superuenientibus inditijs.

DECIS. CCLXXXVI.

1 PRo affirmatiua sententia, & sic quod fideiussor potuisset cogi ad præsentandum talem reum facit illa clausula (ad omnem Curiæ mandatum) nam dictio omnis quoties cumque, & quandocumque est vniuersalis, & omnia comprehendit, etiam in materia odio-
2 sa, Raudens. de analog. cap. 12. Gram. decis. 4. cuntaque includit, Paris. cons. 90. nu. 6. vol. 4. Caualc. de vsufruct. cap. 1. num. 82. Alex. cõs. 195. vol. 6. Plot. de in lit. iur. §. 1. num. 14. fol. 6. vbi plures recenset Menoch. de recup. pos-
3 sess. remed. 15. num. 294. vbi dicit, quod natura huius dictionis est latissima, & omnia comprehendit, siue mobilia, siue immobilia, & ratio supradictorum est, quia dictiones vniuersales non possunt restringi etiam si materia sit odiosa, cũ de sui propria significatione sint ampliatiuæ, & in materia etiam restringibili nunquam excluditur lata interpretatio, quæ ex proprietate verborum descendit, vt tradit Rolan. consil. 54. vol. 3. num. 79. Rebuff in l.
4 vnic. in 4. notab num. 17. C. de sentent. natura, enim huius dictionis omnis, est comprehendere plures casus, etiam dissimiles, vt sequitur Aretin. in l. 1. §. sed si mihi ff. de verb. obligat. Gomes in §. sequentes num. 6. de Action. & §. omnium eodem tit. n. 7. Dec. in cap. quoniam
5 nu. 2. de Constitut. & ibi Addit. in littera A. & in littera B. His accedebat, quod verba generaliter prolata, generaliter intelligi debent, l.
6 generaliter ff. de legat. præst. & vbi lex non distinguit nec nos distinguere debemus, l. de pretio ff. de public. & a verborum significatione
7 minimè est recedendum l. non aliter ff. de legat. 3. Faber in dec. 16. de verb signific. l. si quis iulium C. de liber. præter vbi a verbis legis nõ est recedendum nisi appareat de contrario sen

su cap. prӕterea de verb. significat. & cum in verbis legis non est ambiguitas, non est de eius mente disputandum, l. ille aut ille ff. de legat. 3. Facit etiam ad hoc quoniam dictio illa ad
8 omnem Curiӕ, & capit. idem est quod semper, quӕ dictio est vniuersalis affirmatiua, Osasc. in decis. 87. num. 9. Soccin. in consilio 11. num. 5. vol. 4. & inducit perpetuitatem omni casu, & omni tempore, Roman. cons. 407. Paris. cons. 75. num. 34. uol. 2. & denotat etiam continuationem, & continuitatem,
9 Boer. in decis. 158. & secundum Iason. in l. 1. ff. soluto matrimonio, supradicta dictio significat generalitatem quo ad tempus, ex quo qui omne dicit nihil excludit, l. Iulianus, &
10 ibi latissimè omnes ff. de legatis 3. Mandos. in regul. 31. num. 2. ubi natura horum uerborum est, vt nihil prӕtermittatur, & omnia, & singula verificãtur in qualibet re singulari, Curt. in cons. 74. num. 3. Bald. in cons. 461. num. 6. vol. 1. pro vt etiam dicimus in dictione quandocumque, quӕ apposita in contractu denotat quandam infinitatem. Rubeus in consil. 3. num. 4. Boer. in dec. 131.

11 Relatis minimè obstantibus determinauit Curia Archiepiscopalis, talem reum, qui fuit relaxatus cũ cautione de se prӕsentando, nõ posse cogi eius fideiussorẽ ad representãdũ, nisi noua superueniunt inditia, vt scripserunt Bart. & Alex. in l. pen. ff. de quӕst. Foller. in pract. crimin. in fragmentis num. 251. vbi amplius, quod talia inditia superuenientia non debent esse leuia, sed sufficientia, prӕsertim, quando Carceratus relaxatur sine fideiussore, & simpliciter, & in tit. de pluribus violent. num. 114. Aym. consil. 321. in fine vers. non omitto, Nouius cons. 103. numer. 5. Brunor.
12 quӕst. 17. numer. 10. Clar. in pract. §. fin. quӕstio. 64. versic. pariter etiam, vbi dicit, tũc demum hoc procedere si iudici videbitur, & nõ alias, quiquidem iudex in calculo ferendӕ sententiӕ potest facere reum representare, & hoc vt ibidem dicit Clar. ne si sequatur corporalis condemnatio, possit illam fugiendo eludere de quo etiam dixit Farinac. in sua praxi in titul. de carceribus & carcera quӕst. 23. numer. 68. Item si reus fuit sub prӕdicta fideiussione relaxatus non dum purgatis inditijs contra ipsum existentibus, tunc pariter iudex, etiam non superuenientibus alijs inditijs potest cogere fideiussorem ad representandum reum secundum Foller. in fragmentis dict. nu. 251. relaxatur enim reus non solum in casu in quo non repritur culpabilis, vt dicunt Clar. vbi supra, sed etiam quando contra ipsum laborant inditia prout quotidie seruari vidimus si iudici videbitur prӕsertim in illis quibus, vel propter personӕ dignitatem, & alia de causa permittuntur defensiones extra carceres. Item quando iudex sperat de proximo noua inditia, & testes quos dubitat per relaxatum subornari, vel etiam dubitat, quod idem relaxatus aufugiat, si ad eius notitiam eueniat, vt Curia habet in prõptu alia noua inditia, tunc non solũ citatur fideiussor. ad illũ representãdum nõ dũ nouis inditijs in actis deductis, sed etiã si magis expediet, fideiussore nõcitato, mandat reũabsq; alio carcerari, & id sepe numero practicari vidi adeo, quod Clari opinionem sequendo id totum probi iudicis arbitrio remittendum censeo, qui tamen aduertat, ne absque causa reum representari faciat, quia si sine causa id fecerit non solum parti ad damna, & interesse tenebitur, sed alias etiam punietur.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus suum familiarem triennalem ordinare potest absque litteris dimissorialibus sui ordinarij, dummodo statim illi beneficium conferat Amplia vt num. 2. & num. 3.*

4 *Collatio beneficij facta ab Episcopo familiari triennali post annum non prodest quoad ordines susceptos.*

5 *Dictio statim de sui Natura est absque interuallo, & denotatis celeritatem nu. 6.*

7 *Statim intelligitur, quod incontinenti fit, & non post.*

8 *Factum infra decem dies dicitur factum statim, sed vide nu. 9.*

10 *Dictio continuo intelligitur absque interuallo.*

11 *Continuò amittat, intelligitur ipso iure.*

12 *Dictio confestim prolata à lege intelligitur statim, & immediatè.*

13 *Confestim denotat ipso iure.*

An collatio beneficij facta ab Episcopo familiari triennali post annum possit quoad ordines susceptos.

DECIS. CCLXXXVIII.

1 QVi per triennium fuerit commoratus cum aliquo Episcopo, quod ab eo possit ordinibus insigniri absque litteris dimissorialibus sui proprij ordinarij dummodo statim, & sine fraude, ei beneficiũ conferatur; cautũ est ex decreto Sacri Concilij Tridentini sess. 23. de reformat. cap. 9. per hӕc verba; Episcopus familiarem suum ordinare non possit, nisi per triennium secum fuerit commoratus, & beneficium quacumque fraude cessante statim re ipsa illi conferat

consuetudine quacumque etiam immemo-
rabili in contrarium non obstante qui text.
diæ 5. Martij 1573. per Sacram Congre-
gationem Concilij Tridentini fuit extensus,
vt possit illum familiarē dimittere, vt ab alio
ordinetur, nam qui potest ordinare, multo ma
gis potest dimittere, per rationem cap. 3. &
cap. 8. ead. sess. 23. de reformatione, & die 14.
Aprilis 1575. per eandem Sacram Congrega-
3 tionem fuit ampliatus etiam procedere si ei de
derit sufficiens patrimonium, & die 22. Maij
1586. eadem Congregatio Concilij teste Pa-
ris. designat benefic. lib. 4. quæst. 2. num. 92. cē
4 suit non satis fecisse dict. decreto, qui ordina-
uit, & post lapsos vndecim menses contulit
beneficium, vt etiam fuit tentum per Curiam
Archiepiscopalem, cum quodam clericus hu-
ius Diœcesis Neapolis nomine triennalis fami
liaritatis fuisset ordinatus, à quidam Episco-
po Regni, qui non contulit ei beneficium nisi
post annum à die ordinationis, nam hoc decer
nit Conc. vt familiaris ratione beneficij effi-
ciatur subditus, ex quo tenet collatio ordinis,
Rebuff. in prax. in tit de Cler. qui num. 25. &
collatio beneficij est causa validitatis ordinis,
Franc. in cap. cum nullus num. 3. in fin. de tē-
por. ord. lib. 6. ergo eodem tempore debet cō-
currere cum validitate actus, Bald. in l. 1. num.
5 45. C. q admitti, & hoc ostēdit tex. cum dicit,
statim, quę dictio de sui natura intelligitur
absque interuallo, Imol. in l. diuortio num. 6.
6 & ibi Ias. num. 13. ff. solut. matrim. & denotat
celeritatem, Balb. cons. 34. num. 10. vol. 5. vo-
luit etiam Hostiens. in cap. significasti il 2. ex-
tra de domicil. Soccin. cons. 65. num. 6. lib. 1.
& est communis opinio, secundum Panorm.
in cons. 62. num. 7. lib. 2. nā dicitur statim,
7 quod incontinenti fit, & non post, & facit,
quod voluit, Alex. cons. 71. num. 7. & sequent.
8 volu. 3. quod id, qꝫ fit infra decem dierū spatiū
dicitur fieri statim, quod vero post decem dies
dicitur ex interuallo, quam opinionem refert
& sequitur Rom. consil. 179. num. 11. vers. 2.
moueor rub. cons. 123. Cacher. cons. 180. nu. 3.
& sequent Bolognet. consil. 16. & facit quod
scriptum reliquit Bart. in l. 1. Cod. vnde vi, &
9 in l. 3. §. cum ff. de vi, & vi arm. vbi videtur
sentire, quod tunc dicatur statim, quid fieri,
quando fit infra biduum, vel triduum, allegat
glos. in l. fin. C. de error. aduoc. Additur insu-
10 per, quod dictio semper ęquiparatur dictioni
continuo, quæ intelligitur sine interuallo, ca-
pit. cæterum, vbi Panormit. num. 4. de rescri-
ptis, & ibi actio ad eum l. ita stipulatus sum, &
ibi Iason num. 2. de verbor. obligat. Panormi-
tan. in cap. cum causam num. 2. de electi on. &
ibi addictio, Grillan. de hęreticis lib. 1. quæ-
stio. 5. num. 12. vnde continuo amittat deno-
11 tat ipso iure, Alex. & Iason in l. post mortem,
C. de bonorum possess. contra tabulas latè Ti
raquell. in l. si umquam & in verbo Reuerta-
tur num. 102. C. de reuocandis donationibus,
12 vt dicimus de dictione confestim, quæ quan-
do præfertur à lege intelligitur statim, & im-
mediatè, & fine nullo medio, & hoc quando
ponitur ad sustinendum actum, si vero pona-
tur ad aliquod factum affirmatiuè, tunc potest
intelligi cum interuallo Cuman. in l. de pupil
lo per textum, & ibi Ias. nu. 1. ff. de noui oper.
nunciat. l. 3. §. cum igitur de vi, & vi Armata,
Bermond. in tit. de public. concub. in verbo
statim num. 2. fol. 227. licet aliquando dica-
tur fieri confestim si fiat infra annum, l. 2. §. cō
festim ad Tertul. Bartol. in l. sciente C. de legit.
hæred. & in Authent. præsbiteros C. de sacro
sant. Eccles. & in l. 3. ff. de vi, & vi Armat. Ias.
13 in l. de pupillo num. 1. ff. de noui oper. nūciat.
& confestim denotat, id est ipso inre, Bartol. in
Auth. incestas de incest. nupt. Franc. in cap. pę
nis de regul. iur. in 6. Tiraq. in l. si vnquam in
verbo reuertatur n. 48. C. de reuocan. donat.

SVMMARIVM.

1 *Delinquens in officio dignitate, seù munere in quo quis existit, priuatur illo officio, munere vel dignitate in qua deliquit.*

2 *Et non solum delinquens in officio, priuatur officio sed etiam salario officij.*

3 *Officialis delinquens in officio, eo priuatur, et amplius ad eum non admittitur, nec per rescriptum principis, nisi speĉialiter derogetur iuribus prohibitorijs nu. 4.*

5 *Delinquente in officio, quando quis dicatur.*

6 *Pœnam priuationis officij, quam quis incurrit ob delictum in eo patrato an incurrat ipso iure, vel mediante sententia, & numer. 8.*

7 *In dubio verba legis important canonem sententiæ proferendæ, quam latæ.*

Qualiter puniatur Officialis tentans cognoscere carnaliter mulierem intuitu officij.

DECIS. CCLXXXXII.

CVm fuisset missus quidam ex cursoribus,
ad citandam quamdam mulierem, & ac
cessisset ad eam pro hac causa, & tentasset illā
carnaliter cognoscere, qua de re cōquesta di-
cta mulier, & instetit eū puniri, fuit dubitatū
qua pœna esset puniendus, & Curia Archiepi
scopalis priuauit eum officio, siquidem delin-
1 quens in officio, dignitate, seù munere in quo
quis

quis existit priuatur illo officio munere, vel dignitate in quibus deliquit, textus est in l. si aliquid, & præcipuè, Ioan. de Platea, & communiter notant omnes, C. de suscep. lib. 10. facit text. in l. si iudices C. de dignitate libro duo decimo, & in l. si quis C. de officio præfect. prætor, Bald. in l. reum C. de procurat. Dec. in c. vt nostrum num. 4. de appellat. vbi de notario Milite equite, & Doctore in eorum officio delinquentibus, Capyc. decis. 121. num. 17. Fräcis. Marc. decis. Delphin. 390. num. 2. & decis. 654. Cappella Tholosan. decis. 370. & ibi Aufrer. in additio Lancellot. in suo tractat. de at-
2 tentat. capitul. 4. delarat. num. 27. seq. & non solum delinquens in officio priuatur, officio sed etiã salario officij, & eius bona illi officio confiscantur, l. ordinariorum, & ibi latè Platea C. de eo hortal. lib. 12. & in l. iudices num. 2. & num. 5. in fine C. de annon. & tribut. lib.
3 demo & in l. final. C. de vestibus Ocober. lib. 11. & in l. iudices C. de dignitat. lib. 12. Franc. Marc. in decis. 646. num. 1. vers. & isto casu, prima parte, imò officialis delinquens in officio eo priuatur, nec amplius ad illum admitti tur, Clar. in pract. crimin. quæst. 73. Masul. in addit. ad Capyc. in d. decis. 121. num. 10. nec
4 per Rescriptum principis, nisi expresse, & specialiter derogetur iuribus prohibitorijs, Fräc. Marc. in decis. 390. & decis. 6. 46. vbi etiam si delinquat extra officium, si irrogetur infamia prohibetur exercere officia dignitatẽ impor-
5 tantia, & in proposito scias, quod delinquere in officio quis dicitur, vbicumque quis fauore, Calore, Colore, Authoritate, prætextu, vel contemplatione officij deliquit, sic enim colligitur ex traditis per Parid. de Put. in tract. sindic. titul. iudices ad sindicatum, qui sint cap. 1. num. 8. uersic. & dixit, & in verbo officialis offensa num. 9. vers. nisi adulterasset fol. 350. Cum in l. nulli C. quorum Appell. non recip. Bal. in l. 2. in fine, & ibid. Salic. cap. vbi de Ratiocin. & fuit decisum in vna Romana Notariatus, Coram Cantuccio die 14. Decembris 1583. vt refert Farinac. in sua pract. Crimin. de delict. & Pœnis quæst. 19. num. 44. in fine, qui num. 45. dubitat si pęna hæc priuatio nis officij; quam quis propter delictum in of-
6 ficio commissum incurrit ipso iure an mediante sententia, & dicit fuisse alias in eadem Romana Notariatus Coram eodem Cantuccio die 27. Ianuarij 1584. decisum, & pro ea parte, quod non ipso iure succederet, adducebatur, quia in iuribus supra allegatis, videlicet in l. iudices C. de dignitate lib. 12. & in l. si quis C. de officio præfect. prætor. & in l. si aliquid C. de suscept. lib. 10. quibus probatur, quod delinquens in officio priuetur officio, non dicunt ipso iure: Ideo subintrat regula, quod pęna priuationis ipso iure numquam incurritur nisi sit expressa, de qua per glos. in capit. fin. de iurepatron. Innocent. in cap. bone il secondo col. final. de elect. Abb. in capitul. bone il secondo columna finali de elect. Abb. in cap. fin. num. 6. de Clericis non resident, Dec. post alios cap. 2. num. 3. versic. & pro hoc facit de rescript. Tiraquell. in l. vnquam in verbo reuertatur num. 244. C. de reuocan. donat. Bero consil. 116. num. 45. lib. 1. & in du-
7 bio verba legum, important potius canonem ferende sententiæ, quam latè, Franc. in capit. cupientes §. si vero in verbo priuetur de elect. in sexto Alex. consil. 103. sub num. 22. vers. item posito lib. 1. Dec. consil. 116. sub numer. 2. vers. & sic præsupponuntur, Tiraquel. vbi supra num. 246. & propterea, Capyc. in allegata decis. 121. sub num. 23. vers. in casu nostro dixit se non reperire legem in iure dicentem, quod officialis delinquens in officio priuetur ipso iure, sed quod immò, pœna Hæc priuationis officij propter delictum in officio cõmissum, quod ipso iure succedat, & pödera bantur in eodem causa quatuor modis verba dicte l. si aliquid, C. de suscept. lib. 10. primo quia ibi agitur de pęna iurisdictionis prohibitiua respectu officialis, que semper dicitur in in dubio ipso iure inducta, Tiraquel. in dict. l. si vmquam in verb. reuertatur num. 20. C. de reuocan. donat. secundo quia verba dicte legis sunt directa in partem, & non in iudicem, ergo ipso iure inducitur priuatio, Tiraquell. ibidem numero. 61. Tertio quia lex vtitur dictione Rursus, quæ cum videatur similis dictioni alterius, importat, idem quod ipso iure, Tiraquell. ibidem num. 126. Quarto illa verba in textu posita, scilicet officium gerat, & c. pręcedente vniuersali negatiua, nemo eorum, & cap. habent de sui natura annexam priuationem, ideo ipso iure, & non media sententiæ priuat, Tiraquell. ibidem num. 179. & secundum hanc partem, Rota in dicta causa tenuit, quod officialis delinquens officio priue
8 tur, officio absque alia sententia priuationis statim, quod est condemnatus de delicto, & sic declaratus quod deliquerit, quia etiam in pœnis ipso iure impositis requiritur declaratoria delicti, vt notant omnes in cap. cum secundum de hæret. in capit. felicis de pęn. in 6. & in capitul. Rodulphus, vbi latè, Felyn. de rescrip.

SVMMARIVM.

1 *Compositiones sede vacante cui applicentur.*
2 *Vicarius compositiones, sede vacante debent applicare pijs locis.*
3 *Prima caritas incipit à seipso.*
4 *Episcopus non potest compositiones applicare pro mercede Vicarij.*

An pœnę pecuniarię, & compositiones quę sede Episcopali vacante fiunt, sint applicandę Cameræ Apostolicæ.

DECIS. CCLXXXXIII.

1 DE iure debent Episcopi pęnas pecuniarias, & compositiones Cameræ Apostolice applicare, vt notabiliter tradit Bald. in auoc. bona damnatorum nu. 2. C. de bon. pro scrip. quem refert, Anan. in cap. excommunicamus in prin. nu. 8. de hæret. & Ang. de malefic. in verb. & eius bona num. 30. & Barba. cōsil. 22. num. 12. lib. 3. & Marcus decis. 339. nu. 12. & Gomez. Arias super lib. 7. Tauri numer. 75. & dicit Foller. in pract. crimin. casu fol. 68. num. 14. quod hanc opin. tenent omnes quam etiam opin. dicit esse communem Didac. l. 2. resolutionum c. 9. nu. 11.
2 Contrarium tamen fuit dictum in Curia Archiepiscopalis, quod sede vacante non possit Nuntius Apostolicus Regni Neapoli compositiones, & alias pœnas applicare Cameræ Apostolice, sed illas poterit Vicarius Capituli statim assignare locis pijs, quæ decisio fundatur, quod si potest Episcopus applicare prædictas pœnas, pauperibus ita & Capitulum potest illas imponere & applicare argumēt. text. in c. is qui de maioritate, & obedientia.

Et de Episcopo facit, primo quod notabiliter scripsit Hostiens. in summa in titul. de officio ordinarij §. quid pertinet Abb. in cap. licet de pœnis, Felin. in cap. irrefragabili cit. tit. de offitio ordinario vbi potest Episcopus illas retinere, si manifeste apparet illis indige-
3 re, quamuis alias teneatur vsibus pijs applicare, quia prima charitas incipit à se ipso, & quia obligatus facere elemosinam nomine alterius, potest sibi ipsi facere illam si est in necessitate, vt latè probat Felin. vbi supra, & obligatus ad restituendum pauperibus, potest sibi retinere tamquam vnus ex pauperibus, Nauarr. cap. 17. num. 91. & dicit Card. in Clementin. ad nostrum in fin. de hæretic. quod inquisitores pęnas pecuniarias, nam possunt sibi retinere, sed in pios vsus conuertere nisi retineant, pro vtilitate, vel necessitate officij inquam sententiam descenderunt etiam. Henric. Bocħ. in tract. de Sinodo Episcop. part. 3. sub numero 25. ibi Puto tamen &c. Couar. libro 2. var. resolutio. cap. 9. sub num. 9. ac Fuscus de visitatione lib. 1. cap. 32. num. 3. licet post Concil. Trident. capitulo 3. sess. 25. de reformatione pœnę pecuniarie eo ipso, quod exacte fuerint sunt assignande pijs locis, quod seruatur in Curia Archiepisc. refertur etiam Sacra Congregatio censuisse nō posse Episco-
4 pum dictas pęnas conuertere in solutionem mercedis Vicarij & aliorum officialium Curiæ, nec in fabricam Ecclesiæ Cathedralis, cū ad hoc sint assignati redditus Episcopo capitulo cum ab omni de vita & honestate Clericorum super quo etiam Concilium Tolet. celebratum anno 1565. actio. cap. 14. relatum ab Ignatio Lopez in addit. ad Diaz. in pract. crimin. can. capitul. 145. disposuit, vt pœna pecuniaria, si quando a iudicibus ordinarijs iuxta rationem delicti, vel delinquentis qualitatem eā imponi contingerit, in pios tantum vsus, & pro executione iustitiæ non pro priuata Episcoporum vtilitate expendantur arbitrio Episcopi, vel eius Vicarij &c. deputetur ab eodem Episcopi qui easdem pęnas recipere debeat earumque rationem reddere teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Seuitiæ sunt causa separationis thori.*
2 *Domus filiorum dicitur locus tutus, vt ioris mater possit cohabitare in causa separationis thori.*
3 *Parentes, & filij pro vnica censetur persona.*
4 *In correlatiuis dispositum in vno censetur dispositum in alio.*
5 *Pro necessaria sui defensione licet occidere impunè aggressorem, quod amplia vt numer. 6. & 7. & 9.*
8 *Filius non defendens patrem, tamquam patricida habetur.*
10 *Dominus pro vsu proprio potest inquilinum expellere, & amplia nu. 11.*
12 *Pacis conuentionem violasse dicitur qui offendit filium eius cum quo pacem contraxit, & si etiam offendens vxorem ipsius cum quo se reconciliauit, & assignatur Ratio nu. 13. & 14.*
15 *Homicida priuatur hæreditate interfecti, quod amplia nu. 16.*
17 *De iure communi nemo potest ad idem officium promoueri infra quinquennium, nec ad aliud infra triennium Amplia vt n. 18*

Ne.

19 *Nemo regulariter admittitur ad testificandum in causa propria.*
20 *Parentes pro filijs idonei testes non sunt.*
21 *A ciuitate abesse non dicitur, qui in ea parentes, vel filios reliquit.*
22 *Explanatur dispositio pragmatica huius Regni Neapolitani, qua excludit filios, qui viuunt seorsum ad parentibus à beneficio Macedoniani.*
23 *Referuntur laudes D. Ioannis Mariæ Nouarij.*
24 *In dubio benè iudicandum est de eo, qui ortus est bonis parentibus & male suspicandum est de eo qui ortus est, ex malis parentibus nu. 25.*
26 *Pro redimendo Barone è manibus hostium est dandum Adiutorium à vassallis, & idem est pro redimendo filio Baronis num. 27. & sic etiam pro Doctorando filio Baronis nu. 28. & pro maritanda filia, vel ea monacanda nu. 29.*
30 *Scolares non possunt capi pro represalijs, & & amplia nu. 31.*

An domus filiorum dicatur locus aptus ad hoc, vt eorum Mater cohabitare possit in causa separationis thori.

DECIS. CCLXXXXI.

1 IN Causa separationis Matrimonij, quoad thorum petita per quandam mulierem ob mariti sæuitias, quæ certè, & procul dubio sunt causa separationis thori, ad dispositionem textus in capitulo litteras, & capitulo ex transmissa de restitution. spoliatorum, & iuxta sententiam Caualc. in decis. 17. Thesaur. in decis. 130. de Franch. decis. 744. orta est dubitatio, si domus filiorum diceretur locus aptus, & honestus ad hoc, vt ipsa mulier in ea permanere valeret concessa separatione Matrimonij quoad thorum, & per Curiam
2 Archiepiscopalem fuit prouisum quod sic, nam sicuti facta separatione thori, si mulieri iubetur permanere in loco honesto, benè poterit moram trahere in domo patris, cum Matre, Fratre, & alia sorore nubili, neque debet permanere in Monasterio, vt fuit dictum per Rotam Romanam in vna separationis Thori 18. Iunij 1594. Coram Seraphino, & per Cæsar de Graff. in decis. vnic. de diuortio, & fuisse decisum in Curia Archiepiscopali latè refero ego ipse supra in decis. 21. hoc
3 eodem lib. 2. ita pariter poterit mater in causa separarionis thori, in domo filiorum permanere, tamquam loco tuto & honesto, parentes enim, & filij pro vnica censentur persona, leg. final. Cod. de impub. & alijs substitut. plenè, Tiraquel. in leg. si vnqnam Cod. de reuocand. donat. numer. 15. cum
4 plur. sequent. & tamquam vnica persona, & correlatiui, dispositum in vno censetur dispositum in alio, correlatiuorum namque eadem est iuris dispositio, leg. fin. Cod. de indict. viduitate tollend. hinc enim videmus,
5 quod sicuti pro necessaria sui defensione licet impunè aggressorem occidere, ex regula text. in leg. vt vim ff. de iustitia, & iure l. 1. §. cum Arietes ff. si quadrupp. pauper. fecis. dicat. §. quod vero institut. de iur. natur. gent. & ciuil. quam regulam vltra DD. in citatis locis plenè exornat Gramat. in cons. 18. & 29.
6 ita etiam licet parentibus impunè occidere aggressorem filij, & è contra prout in d. leg. vt vim scripserunt Dec. num. 32. Bartol. num. 7. Ias. num. 28. & sequent. Boer. in decis. 83.
7 sub num. 6. & alij apud Farinac. in sua pract. in tit. de homicid. quæstion. 125. num. 283. quæ conclusio adeo vera, & communis est, quod precedit etiam in filio Naturali, vt testatur Angel. de Malefic. in verbo, & Titius se defendendo num 30. Plaz. in epithom. delict. cap. 28. sub num. 21. & sequent. & non
8 solum filius excusatur si aliquem occidit pro defensione parentum, sed tenetur eos defendere, & nisi defendat tenetur tamquam patricida, leg. vtrum, ff. ad leg. pomp. de patricid. Gomez. in 3. tom. variarum resolution. cap. 3. numero 4. Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. casu 356. numero 15. qui sub numero 17. dicit hoc procedere etiam si filius sit
9 emancipatus, vel Naturalis, cum sit debitum sanguinis, quod par est in vtroque, hinc etiam euenit, quod sicuti Dominus, pro
10 vsu proprio ob superuenientem necessitatem potest inquilinum expellere ex, regula textum in leg. Æde Codic. locati, & in cap.
11 propter sterilitatem eodem titul. ita etiam eadem facultas sibi conceditur si indiget domo locata, pro vsu filij vxorem ducentis, vt notabiliter dicit, Bald. in dict. leg. Æde numero 11. Codic. locati, quem refert, & sequitur Gomez. in 2. tomo variarum resolut. capitulo 3. sub numero 6. in fine, hinc colli-
12 gitur etiam, quod pacis conuentionem violasse dicitur, qui filium eius offendit, cum quo pax facta fuit, vt communiter affirmant, DD. in leg. ita stipulatus §. Crisogonus ff. de verborum obligation. quos plenè refert Vulpell. in tract. de pace quæstion. 38. numero 3. post Luc. de Pen. in leg. vnic. numero 50. in 20. quæstione, Codice public. letit. libro 22. qui latè discusso articulo ita concludit etiam in offendente vxorem eius cum-

cum quo pacem fecerat, ea ratione potissimũ
14 motus, nam sicut parentes, & filius, ita etiam maritus, & vxor dicuntur vnũ corpus, & vna caro, & ideò vnum offendens, alterum quoque offendisse videtur ex regul. tex. in d. l. fin. C. de impuber. & alijs substitut. & in cap. sunt qui dicunt 27. q. 2. pro qua conclusione plures allegant concordantes Farin. in sua practica in tit. de var. crimin. q. 107. n. 336. & seq. & Car-
15 din. Tusc. in suis conclus. in verbo pax cõclus. 182. n. 24. hinc etiã est, q̃d sicuti homicida priuatur hæredit. te interfecti, ita etiã priuantur eius filij, l. cum ratio §. fin. ff. de bon. damnat. scribunt Boer. in decis. 25. n. 1. Rota Auenion. in decis. 21. nu. 12. plenè Palaez de Maiorit. p. 2. q. 4. illat. 1. nu. 17. & seq. eademq; conclu-
16 sio procedit etiam si quis occidit testatoris filium, nam similiter e us hæreditate priuatur, ac si ipsum occidisset, ex eadem ratione de qua supra, quia scilicet parentes, & filius vnica censentur persona, prout post glos. Bar. & Bal. in l. Codicillis §. Matre, & vxore ff. de legat. 2. Alex. de Neuo in cons. 91. nu. 2. refert Peregr. de iure Fisci lib. 2. tit. 3. sub nu. 1. vers. amplia
17 in occidente filium, hinc quoque euenit quod sicut de iure communi nemo potest ad idem officium, quod semel exercuit infra quinquennium, nec ad aliud infra triennium promoueri, vt expresè cauetur in l. 2. C. de numer. & honor. non continuan. lib. 10. præterquam in casu quo alij idonei non reperientur, iuxta not. in l. honor. §. fin. ff. de numer. & honor. & per Vincent. de Franch. in decis. 2. o. num. 3.
18 eadem quoq; ratione, nec filius ad idem officium, quod eius pater exercuit infra dictũ tẽpus à iure statutum admitti debet, vt apertissimè probat text. in l. filio ff de legatio, & in l. 1. C. de numer. & honor. nõ continuan. per quæ iura ita in specie affirmat Tiraq. in l. si vnquã sub nu. 24. C. de reuoc. don. qui ad hoc propositum allegat etiam text. not. in l. diximus §. si pater cum l. seq. ff. de excus. tutel. vbi cauetur, quod tres tutelæ filium excusant ne aliud tutelæ onus suscipere cogatur, & licet contrariũ suadere videantur in hoc Regno verba Regię Pragmat. 5. sub titul. de administr. vniuers. in cap. 15. in quà prohibetur, quod non possunt eodem tempore ad regimen vniuersitatis eligi pater, & filius, neque fratres cum à contrario sensu videantur habilitati, vt vnus post alium eligi possint, prout per Sacrum Consilium iudicatum fuisse refert Rouitus in Coment. super eadẽ pragmat. nu. 28. licet ipsę non videatur illi decisioni annuere, nam inquit contrarium esse cautum per d. l. 1. cum glos. C. de muner. non contin. lib. 10. quam iuris communis dispositionem affirmat non esse alteratam, neque correctam per dictam Regiam Pragmati-
19 cam. Ex supra posita etiam ratione infertur, quod sicut regulaliter nemo admittitur ad testificandũ in causa propria, vel in qua aliquod habet interesse, ex regula tex. in l. nullus ff. de testibus, & l. in omnibus C. eod. tit. & iuxta plenè notata per Farinac. de testibus sub tit. de apposit. contra testes q. 60. per totam; pari
20 etiam modo parentes pro filijs idonei testes non sunt, nec è conuerso, l. testis idoneus ff. de testibus, & l. parentes cum ibi notatis per glos. & DD. C. eod. tit. latè Mascard. de probat. cõclus. 1553. Gabriel. in conclus. 17. de testibus, & post ipsos Farinac. in d. tractatu de testibus
21 quæst. 54. regul. 3. nu. 145. cum seq. hinc etiam est, quod a Ciuitate abesse non dicitur, qui in ea parentes, vel filium reliquit, l. cum scimus §. sicut C. de Agricol. & censit. lib. 11. & ideò si aliquod beneficium, seù priuilegiũ consequendum requiratur habitatio in certo loco, habitatio parentum prodest filio, & è conuerso, vt notabiliter dixit Angel. in l. fin. C. de impuber. & alijs substitut. vnde filius non dicitur seorsum à parentibus habitare, quamu: s cum vxore, & famil a separatim habitet in alio loco, nam cum parentes, & filius sint vna identitas personarum, domicilium vnius censetur domicilium, & habitatio vtriusque, vt notabiliter inquit Bal. in cons. 234. nu. 1. lib. 1. quẽ refert Roland. a Valle in cons. 54. nu. 23. & sequent. lib. 1. & ideò Regia pragmatica, quæ in
22 hoc Regno excludit à beneficio Macedoniani filios, qui viuunt seorsum à patre nõ est simpliciter intelligenda respectu illorum filiorũ, qui seorsum habitant cum familia, si inuicem sibi honores pręstant, & durat eadem affectio, & reuerentia, & eadem alimentorum præstatio, vt aduertit in Coment. eiusdem pragmaticæ Scaglion. nu. 47. sed propriè seorsum filius dicitur a parẽtibus stare, adhoc vt excludatur à Macedoniani beneficio, quando separatur à patre non solum quoad habitationem cum vxore, & familia, sed etiam cum bonis, vt optimo iure fundauit notando in quadam facti contingentia adolescens magnæ spei D. Ioan-
23 nes Maria Nouarius, nam viuere seorsum nõ respicit simpliciter habitationem, sed bona, & separationem bonorum, & redditũum, vt plenè probat Carauit. in ead. pragm. §. 13. n. 1. cum sequente. Hinc etiam vulgariter dicitur quod qualis pater, talis filius esse præsumitur, vt plenè refert Grammat. in cons. crimin. 31. nu. 4. & seq. ad quod propositum plura notatu digna allegant Frecc. in sub. feud. lib. 2. q. 23. num. 3. & Menoch. de præsumpt. lib. 6. præ-
24 sumpt. 58. per tot. & ideo in dubio bene iudicandum est de eo, qui natus est ex bonis parentibus l. quod si nol t §. quia mancip a cum ibi not. per glos. & Doct. ff. de edilit. edict. vt in specie

specie notant Ioan. de Amic. in cons. 86. n. 13. & in cons. 134. n. 10. post Luc. de Pen. in l. quē-
25 admodum in præsumpt. 167. C. de agric. & censit. lib. 11. & è contra male suspicandum est de eo qui ex malo genere originem trahit, vt considerant Cęphal. in cons. 140. num. 30. lib. 1. Alciat. de præsumpt. reg. 24. Cyril. in summ. crimin. rubr. 29. de quæst. §. 4. num. 1. & seq. & Iacob. Simanc. in tract. de hæret. cap. 50 num. 10. vnde si pater est meus inimicus, talis quoque eius filius esse pręsumitur, vt animaduertit Iacob. de Leonard. inter consilia feudal. Brun. in cons. 114. nu. 76. & sequente, eidem quoque rationi ascribi potest. not. decisio tex. in l. si cum filio familias §. 1. ff. de compensat. qua l. cautum est, quod filius potest aduersus suum creditorem opponere compensationem pro ea quantitate quam eius pater ab eodem creditore consequi debet, præstita tamen cautione, quod pater sit ratum habiturus, sed hoc intelligendum est in casu quo compensationis exceptio admitti nō prohibeatur, iuxta plenè not. per Bursat. in consil. 106. per tot. lib. 1. & Escobar. in tract. de ratiocin. c. 36. Hinc etiam infertur, quod sicut ex dispositione constitut.
26 Regni quamplurimum, inter cæteros casus in quibus vaxalli tenentur Baroni pręstare adiutorium, est quando ipse Baro. dum in seruitio Regis existeret fuit ab hostibus captus, & agitur de redimēda eius persona, iuxta plenè not. per Frezz. de sub feud. lib. 2. in 2. autor. Baron.
27 nu. 8. pari etiam ratione huiusmodi adiutoriū præstandum est pro redimendo filio Baronis ab hostib. capto, vt affirmat Boer. in decis. 126 nu. 13. eademq; ratione subuentio quę Baroni
28 debetur pro doctorando filio iuxt. not. per Io.
29 Vincent. de Anna in sing. 14. & pro maritanda, vel monacanda filia, iuxta not. per Vinc. de Franch. in decis. 42. debetur etiā auo pro maritandis nepotibus, si ob patris inopiam auus eas nuptui tradit ex necessitate sui officij, vt plenè probat idem de Franch. in decis. 215. per totum, & hac quoq; pertinet dictum notabile Bar. in l. 2. §. legatis num. 4. ff. de indit.
30 dicentis, quod sicut Scolares habent priuilegium, quod capi non possunt pro represalijs, vt in Auth. habita. C. ne filius pro patre, ita
31 etiam eadem priuilegio gaudere debet pater dum it ad videndum filium in studio, imò quod ibi conueniri non possit ex contractibus alibi gestis, affirmat Rebuff. de priuilegijs Scolarium priuil. 77. num. 1.

SVMMARIVM.

1 *Regulariter socius criminis de consocijs Interrogari non potest, & quare num. 2. Sed limita, vt num. 3. & 4. 6. 7. & 8. & 9.*
5 *Non minus delinquunt receptatores, quam aggressores.*

In causa fidei, qualem probationem faciant socij criminis.

DECIS. CCXCII.

1 Communi traditione receptum est, regulariter socium criminis de consocijs interrogari non posse: quia veteris iuris authoritas, atque vtriusque iuris statuta non finunt de se confessos interrogari debere; Et ideò lex dicit, nemini licere de prædicto crimine confitentē super conscientia aliena scrutari, probantur hæc in l. fin. in final. verb. C. de accusationibus, & in c. 1. de confess. quibus concordat text. in c. nemini 15. q. 3. ibi. Nemini de se confesso, super alienum crimē credi oportet; concordat ętiam text. in l. quoniam liberi C. de testibus, ibi. Si socij, & participes criminis non dicantur, & text. in l. repeti §. 1. ff. de quęstionibus ibi: Is qui de se confessus est in caput aliorum non torquebitur, & text. in l. is qui, in princip. ff. de publ. iud. & deniq; text. in l. sicuti C. eodem tit. quam quidem regulam statuunt glos. in dicta l. fin. in verbo, sinat C. de accusationibus, & glos. in d. c. 1. in verbo confessi de confess. Campeg. in tract. de testib. reg. 88. Paris. in consil. 151. num. 8. lib. 4. & clarius Menoch. de arbitr. Iud. lib. 2. Centuria 5. in
2 casu 475. nu. 18. qui hanc allegat rationem. Nam delinquens cōfitendo delictum, se infamem etiam declarat, vt resp. Anchar. in consil. 189. Infamis autem non facit fidem cap. imprimis 2. quæst. 1. & in specie tradunt Alex. in cons. 11. nu. 4. vol. 1. Bar. in l. 1. §. idem Cornelio per illum text. ff. de quæst: Ergo sequitur socium criminis non esse tamquam infamem de consocijs interrogandum; vt habetur per Peguer. in decis. 5. & per Viuium in decis. 216.
3 Tamen in crimine hæresis admittuntur, vt patet in cap. literas, & ibi glos. in verbo de fratre extra de præsumpt. in fidei enim fauorem fit, vt in negotio Inquisitionis hæreticę prauitatis excōmunicati, & participes, vel socij criminis ad testimonium admittantur pręsertim in defectum aliarum probationum, contra hęreticos, credētes, fautores, receptatores, & defensores eorum, vt expressè habetur in c. in fidei fauorem de hæreticis in 6. tenet Bal. in cōsil. 95. col. 1. lib. 1. & Boer. in decis. 319. nu. 2. & Gram. in cons. 35. nu. 25. licet non ad plenam

proba-

probationem faciendam, vel plenã delicti ordinariam ponendam, sed ad præsumptionem, vel aliquam probationem faciendam ad torturam, vel pœnam extraordinariam imponẽdam, quod satis colligitur, ex tenore text. in dicto c. in fidei fauorem, & ibi ex num. testium & personarum qualitate. & alijs circumstantijs, & ex verbis text. in d. §. licet vero ibi si ex manifestis inditijs apparuerit tales, & vltra iuris interpretes, & in prædictis iuribus, ita prædicta iura interpretatur Abb. in c. per tuas num 4. de symonia, & in c. 1. nu. 7. de confessis Felin. in c. testimonium nu. 22. de testib. Ias. in l. 4. §. si tibi ob iudicium num. 4. ff. de cond. ob turpem causam Alex. cons. 313. vol. 7. Boss. in pract. crimin. in tit. de hæret. num. 3. & habetur in directorio Inquisit. c. 66. & c. 68. part. 3. & sic conclusum fuit in Curia Archiepiscopali, nisi simul cum prædictis testibus alias minus idoneis sint aliquæ verisimiles coniecturæ, & aliæ circumstantiæ, vel adminicula, quo casu pęna ordinaria delicti hæretico iniungenda est, quod aliter est in alijs criminibus, iuxta glos. sing. in l. si filium c. de libe. caus. & Iason in dict. §. si tibi ob inditium nu. 4. & Hyppol. in locis modo citatis, & sit cautus Iudex circa præsumptiones, & coniecturas; nam sæpè cõiecturæ sunt fallaces, vt dicit Bald. in l. precibus col. 7. C. de impub. & alijs substit. Ias. in l. licet Imperator col. 3. ff. de legat. 1. nam præsumptio est alicuius facti dubia probatio, vt declarant Abb. & Doct. in rubr. de præsumpt. & indicium est coniectura quædam ex probabilibus, & nõ necessarijs adminiculis orta, ita inquit Bal. in l. ea quidem col. 2. C. de accusat. & in l. non hoc C. vnde leg. Dec. in cons. 3. loco nu. 14. de probatio. optimè Blancus in rep. l. fin. nu. 34. ff. de quest. meritò igitur deciditur in dict. cap. in fidei fauorem ibi, ex verisimilib. coniecturis, & ex numero testium, aut personarum qualitate, & alijs circumstantijs delictum hæresis probatur, ideò probationis materia in arbitrio Iudicis principaliter cõsistit, & eius iudicio relinquitur l. 3. ibi tu magis scire potes, & c. fin. de testibus, Castrens. in l. admonendi propè finem, vbi latissimè iuniores ff. de iureiur. Franc. de Curte iunior. cons. 52. nu. 8. Boerius decis. 101. nu. 8. & difficillimum esse arbitror in materia probationis certam constituere regulam, quia iura secundum diuersas negotiorum qualitates diuersas formas, ac varios probandi modos statuerunt, & induxerunt, vt inquit Federic. de Senis in cons. 119. incip. nulli dubium est quem refert Felin. in cap. veniens in 2. num. 25. de testibus. Et quod ille text. in cap. in fidei fauorem procedit dumtaxat ad faciendum iuditia, & præsumptionem, quo casu testes inhabiles admittuntur, non autem ad aliquem conuincendum de crimine hæresis, voluit Triuis. in decis. 28. parte 2. allegat. text. ex DD. in cap. filij de hæretic. in 6. latiusque notat hoc Lupus in cap. per vestras de donationibus inter virum, & vxor in fin. in illa sua allegat. hæreticali §. 15. vers. ad hoc respondetur folio 441. & teste Peguer. in dict. decis. 5. num. 13. socius criminis potest interrogari de consocijs in
4 crimine hæresis, vt etiam dicimus in crimine latrocinij, in quo etiam criminis socius potest de consocijs interrogari, vt expresè attestatur Marsianus in l. Diuus Adrianus ff. de cust. & exhibitio reor. vbi refert. capitulum in l. mandatorum Diui Pij extare, quod dictus Princeps in prouinciæ Asiæ pręerat, sub edictio proposuit, vt Monachæ cum apprehenderint latrones, interroget eos de socijs, & receptatoribus, & interrogationes literis inclusas, atque obsignatas ad cognitionem Magistratus mittant, ex quo text. constat socium in crimine hoc, de consocijs interrogari posse, concordat text. in l. Prouinciarum C. de ferreijs, vbi permittitur, quod per latronum tormenta loqueretur de productione factorum suorum, cum per hoc multorum salus conseruetur, & ratio cur contra receptatores atquæ latronum fautores socij interrogandi sunt ea est, quia sine eis latro diutius latere non potest probat text. in l. 1. ff. de receptatoribus, vbi Martianus inquit, pessimum genus est receptatorum, sine quibus latere nemo diu potest, & præcipitur, vt perinde puniantur, atque latrones concordat Vlp. in l. congrun. ff. de officio præsiden. vbi cum quæritur quo nam pacto bonus, ac grauis præses curare debet vt peccatum, atque qui etiam prouinciam habeãt, respondetur hoc ei non esse difficile si sollicitè agat, vt malis hominibus prouincia careat, eosque conquirat, nam & sacrilegos latrones plagiarios fures conquirere debet, & prout quisque deliquerit in eum animaduertere, receptatoresque eorum coherce-re, sine quibus latro diutius latere non po-
5 test, non enim minus receptatores delinquunt, quam aggressores, vt probatur in l. 3, §. non tantum ff. de incend. Ruin. Naufrag. ibi, non tantum qui rapuit, verum etiam is qui recepit ex causis suprascriptis tenetur, quia receptatores non minus delinquunt, quam aggressores, quod probatur in l. 1. c. de his qui latro: & alijs crimini reos occultant, statuentes eadem pœna receptatores puniendos esse, qua rei principales, ac proinde basis, ac fundamentum præcipua, quæ causa sint, quod latrones diu maneãt per prouinciam, in eaque conseruentur, disrobando, ac in stratis publicis grassando, pacemque, & quietem

quietem totius prouinciæ perturbando pro bono publico, conueniens est, vt socij in hoc latrocinij crimine de fautoribus, & receptatoribus, tanquam scelerum socijs, & participibus interrogentur, vt ab huiusmodi animalibus omnino prouincia munda sit: & pariter in crimine maleficij dicimus, quod adeò atrox existimatur, vt cuicumque permittatur, quod possit de hoc crimine imperitum capere, & Iudici præsentare, vt in l. fin. C. de maleficis, & mathemat. qua etiam lege statuitur, quod si quisquam ex agitatoribus, idest auguris, seu ex quolibet alio genere hominum contra dictam legem venire tentauerit, aut clandestinis supplicijs, etiam manifestum reum maleficę artis oppresserit vltimum supplicium non euadat, gemine suspicionis obnoxius, quod aut publicum reum ne facinoris socios publicaret, seu veritati legum, & debitæ subtraxit quæstioni, aut proprium fortassis etiam inimicum sub huiusmodi vindictæ nomine consilio atrociore cōpresserit, ex qua igitur l. patet in tanto crimine socium de con-
6 socijs esse interrogandum, & idem est in crimine lęsæ Maiestatis in quo socij interrogari possunt de consocijs, ita in cap. 1. de confess. ibi, & crimine læsę Maiestatis excepto concordat text. in cap. nemini, & ibi glos. in verbis læsę Maiestatis 15 quæst. 3. ibi nemini prę terquam de crimine læsę Maiestatis de se confesso super alienum crimen credi oportet, & faciat text. in l. penultima, & fin. cap. ad l. Iuliam maiestatem, tertio, & 4. volum. 6. & sic etiam diximus in crimine conspirationis, &
7 coniurationis contra Principem, nam, & in hoc casu socius, & participes criminis admittitur contra socium, vt probatur in cap. fin. & ibi glos. in verbo iuramento in fine, de testibus cogend. in quibus locis probatur, socium criminis ad detegendam conspirationem illam manifestare, & denunciare, cōcordat tex. in cap. si quis cum militibus 6. quæst. 1. & in capit. si quis a Papa 79. distinctio, & sequuntur hanc opinionem Doctor. in Campeg. in tractat. de testibus reg. 86. Kalend. vltim. eod. in tractat. de testibus in 4. parte, numer. 92. Marsil. in consil. numer. 32. & in consil. 109. num. 11. & Boer. in decis. 319. num. 2. & pari-
8 ter sic est in crimine falsæ monetę in cuius criminis ministerio plures sunt necessarij, prout ex natura delicti percipitur, & proinde pro bono publico socius huius criminis potest de consocijs interrogari l. 1. C. de fals. monet. ibi facti consocijs per tormenta illico prodituri, ita etiam Salic. in l. fin. C. de accusat. Grammat. decis. 28. num. 10. & consil. 35. in fine
9 Boer. alios recensens in decis. 319. num. 2. & idem est in crimine assassinij, in quo socius criminis potest interrogari de consocijs ipsius criminis propter delicti immanitatem Bart. in l. non ideò minus vi de accusat.

SVMMARIVM.

1 Sacrilegij crimen dicitur maius furto.

2 Pœna sacrilegij de iure ciuili est pœna capitis, & de iure canonico est pœna excommunicationis, num. 3. sed vide num. 5. & 6.

4 Vbi Iudex sæcularis, & Ecclesiasticus possunt concurrere respectu diuersarum pœnarum, vnus non debet alium impedire.

5 Laicus in Ecclesia delinquens est de foro Ecclesiæ.

Sacrilegij pęna quænam sit.

DECIS. CCXCIII.

1 INquiritur quidàm N. Sacerdos huius Regni de furto, seù sacrilegio quorundam rerum argentearum suæ Ecclesiæ, & hic Neapoli venditarū; quare fuit dubitatum de pœna, & dicebatur sacrilegij crimen maius esse furto, vt in l. sacrilegij, & in l. aut facta §. locus ff. de pœnis, sequuntur Boer. in decis. 254. num. 8. Boss. in tit. de sacrileg. num. 4. Iodoc. in pra-
2 ctic. crimin. capit. 111. num. 8. vnde pœna de iure ciuili in hoc crimine est capitis l. aut facta §. locus ff. de pœnis sequitur Bart. in l. sacrilegij pœnam ff. ad l. Iul. pecul. voluit Boer. in dicta decisio. 254. & post eum Marta alios referens de iurisdictione capit. 11. parte
3 secunda, numer. 21. vbi ait de iure canonico esse pęnam excommunicationis, capit. attendendum est 17. quæst. 4. & ibi Archidiacon. capit. si quis antiquitus eadem causa, & quęst. & probat textus, in capit. cum quæst. de sentent. excommunicat. & capit. conquęstus de foro competenti, licet in capit. quisquis 24. quæstione tertia, imponatur etiam pęna publicationis bonorum, & pęnitentiæ in tota eius vita, sed per Constitutiones Pontificum, quæ leguntur in Cœna Domini, in quocumque casu inuasionis personarum, rerum, & locorum sacrorum, ipso iure sunt excommunicati, vnde infert ipse Marta in dicta parte 2. capit. 11. num. 22. quod

cum Iudex sæcularis, & Ecclesiasticus pos-
4 sint concurrere respectu diuersarum persona-
rum, vnus non debet alium impedire, l. pla-
cet C. de Sacrosanct. Eccles. & ibi Bald. quæ
est canonizata in cap. placet 16. quæst. 1. vn-
de si agatur ad pœnam corporalem, Iudex sæ-
cularis debet cognoscere, dict. l. si quis in hoc
genus C. de Episcop. Hostiens. & Abb. in d.
cap. cum sit generale, de foro compet. sed si ad
pœnam excommunicationis declarandæ, vel
publicandæ, solus Ecclesiasticus faciet etiam
in sæcularem sacrilegum, Alexand. in consil.
111. colum. 1. volum. 4. quia ratione delicti,
quod fit in Ecclesia, potest delinquens puniri
per Iudicem Ecclesiasticum, & per Iudicem
5 sæcularem, vnde laicus in Ecclesia delinquens
est de foro Ecclesiæ, Oldrad. in consil. 86. quę-
ritur, si vero ad pœnam pecuniariam, aut sub-
tractę rei restitutionem, vterque Iudex poterit
procedere, cap. fœlicis in princip. & oper. hoc
de pœn. lib. 6. & dicto cap. cum sit generale,
& dict. cap. conquæstus Lap. allegat. 30. incip.
consilium fuit colum. 3. Insuper allegabatur
Peguer. in decis. 24. qui num. 16. probat pœ-
nam sacrilegij suffurantis rem sacram è loco
sacro, esse mortis naturalis, & num. 25. pro-
bat sacrilegos surripientes rem sacram è loco
non sacro, extra ordinem esse puniendos, &
num. 26. dicit sacrilegos surripientes rem
non sacram de loco sacro de iure ciuili, vt
fures esse puniendos.

6 Tamen quidquid sit ex supradictis in isto
casu occurrenti fuit per Curiam Archiepisco-
palem prouisum, vt talis Sacerdos ob illarum
rerum surreptionem, per quinquennium ad
remigandum asportaretur, & sic fuit exe-
cutum.

SVMMARIVM.

1 *Expendens falsam monetam, de iure com-*
muni falsi pœna punitur.
2 *In Regno tamen est pœna mortis.*
3 *Expendens falsam monetam, scienter fuit*
in Curia Archiepiscopali per quinquen-
nium ad remigandum condemnatus.

Expendens falsam monetam scienter, qualiter
puniatur.

DECIS. CCXCIV.

1 Regula est, quod expendens falsam mone-
tam, de iure communi falsi pœna puni-
tur, l. lege Cornelia §. eadem lege ff. ad l. Cor-
nel. de fals. cuius verba sunt eadem lege expri-
mitur, ne quis nummos stanneos, plumbeos
emere, vendere dolo malo velit, Alex. de Ne-
uo in capit. quanto num. 29. in fine versic. aut
expendit scienter de iure iurando, Vitalin. de
pœn. fals. monet. num. 4. vbi dixit quod licet
pœna falsi, sit pœna deportationis, cum publi-
catione bonorum, hodie tamen bona non pu-
blicantur, & propterea in expendente erit so-
la pœna deportationis, cuius loco hodie suc-
cessit bannum perpetuum, Monticel. Regul.
2 crimin. 15. nu. 58. licet per Constitutionem
Regni adulterinam, pœna mortis fuerit sanci-
ta, tàm contra falsam cudentem monetam,
quam eam expendentem, vnde refert decisum
de Franch. in decis. 401. quod currente mala
fama inquisiti, in hoc casu, scilicet expenden-
tem falsam monetam, fuisse ad mortem natu-
ralem condemnatum, sequuntur Baiard. ad
Clarum in §. falsum num. 331. Caball. in re-
solut. crimin. casu 199. num. 10. & extat de-
cisio notabilis Laurent. Rotæ Auenion. 114.
3 In Curia tamen Archiepiscopali cum dubi-
taretur de pœna infligenda contra quendam
Clericum in cuius posse reperta fuit non mo-
dica quantitas pecuniæ falsæ, cuius qualita-
tem notabilem expenderat, fuit conclusum
talem esse condemnandum ad triremes per
spatium quinque annorum, & sic exequutum
fuit.

SVMMARIVM.

1 *Nulla obligatio, seu renunciatio etiam cum*
iuramento, vel in fauorem piæ causæ va-
let, nisi cum licentia Episcopi, vel Vica-
rij intra duos menses proximos ante pro-
fessionem fuerit falsa.
2 *Actus, cuius contemplatione fuerit factus*
est inspiciendum.
3 *Vsufructus acquiritur patri, si sit relictus*
filio eius contemplatione, sic etiam lega-
tum ciuibus factum contemplatione Ciui-
tatis, nam Ciuitati acquiritur num. 4.
Idem de donatione facta Ecclesiæ contem-
platione Episcopi num. 5. & de donatione
facta Ambasciatori contemplatione Prin-
cipis mittentis num. 6. & de donatione fa-
cta Ecclesiæ contemplatione Canonicorum
num. 7.
8 *Donatio à sua causa regulatur.*
9 *Qualibet dispositio sumit vires à sua causa.*
10 *Dispositio Concil. Trident. de Regul. sess. 25.*
cap. 16. non comprehendit illum, qui in-
gressus est Monasterium non suscepto ha-
bitu, & donauit non adhibitis solemni-
tatibus dicti Concilij.

Dispo-

Dispositio Concilij Tridentini de regularibus sessio.25. in princ. cap.16. an comprehendat illum, qui ingressus Monasterium non suscepto habitu donauit non adhibitis solemnitatibus dicti Concilij.

DECIS. CCXCV.

QVo ad donationem, vt prætendebatur factam per quandam nobilem mulierem ad fauorem cuiusdam Venerabilis Monasterij huius fidelissimæ Ciuitatis Neapoli dubitabatur de illius validitate, ex quo non apparebat in ea esse seruatam formam Sacri Concil. Trident. sessio.25. de regul. cap.16. vbi disponitur quod nulla obligatio, seu renunciatio etiam
1 cum iuramento, vel in fauorem piæ causæ valeat nisi cum licentia Episcopi, vel Vicarij intra duos menses proximos ante professionem fuerit facta; & non alias intelligatur secuta professione. In quo articulo videbatur primò dicendum esse comprehensam præfatam donationem sub dispositione, & verbis dicti decreti, vt .s. dispositio cap. 16. comprehendat qui post ingressum religionis etiam habitu nō suscepto donauerat eidem religioni non adhibitis solemnitatibus dicti capituli, ex quo donatio prædicta fuerit facta expressè contemplatione ingressus, & sub illius conditione, vt in proprijs terminis voluerunt Menoch. de arbitr. Iudic. casu 145. Rubeus consil. 17. nu.3.
2 & seq. Anna consil. 45 & proinde est inspiciendus actus qua contemplatione fuerit factus, vt notabiliter dixit Bald. in l. si pater, §. si duos num.3. ff. de adopt. & idem Bald. in consil.22. volum.1. & ad hoc fac. text. in l. fin.
3 C. de Vnif. vbi vsufructus acquiritur patri si sit relictus filio eius contemplatione, prout di-
4 cimus de legato ciuibus facto, quod acquiratur Ciuitati, si eius contemplatione fuerit relictum, l. ciuibus, ff. de reb. dub. & text. in l. Ci-
5 uitati, ff. de legatis 2. sicut à simili scribunt de relicto facto Ecclesiæ contemplatione Episcopi, vt notatur in cap. requisisti de testament.
6 & de donatione facta Ambasciatori contemplatione Principis mittentis, Bart. in l. filiusfamil. ff. de donat. similiter de legato facto Ec-
7 clesiæ contemplatione Canonicorum, scribit Facchineus controuers. Iur. cap. 71. & ad
8 idem dicebatur prædictam donationem regulandam esse à sua causa l. alienatio ff. de contr.
9 empt. cum quælibet dispositio sumat vires ab ipsa, Bald. in l. prima ff. de donation. Rota diuersorum in decisio. 614. parte prima loquens de renunciatione, quæ etiam regulanda venit à sua causa, vnde cum causa dictæ donationis fuerit ingressus, consequenter ipsius contemplatione censeri debet facta, & proinde in ea seruari debebant termini Concilij, ex quo origo, & causa, vt dixi semper attendenda sunt, l.2. ff. de priuileg. creditorum, imò ex mente dicti decreti, ex quo declaratur dispositio, l. cum pater §. dulcissimis ff. de legat. secundo, non videtur adesse aliquam rationem discriminis in donationibus factis ante susceptum habitum, & post ingressum vnde diuersum ius non esset statuendum, & ita videtur in specie concludere Fuscus de visitatio. & regim. Eccles. lib.2. cap.18. num.37. & magis in specie hoc videtur sentire Nauarr. consil.81. num.1. de regul. lib.3. part.1. vbi dicit, quod donatio facta ab ingressura Monasterium, & si potest defendi, quod non comprehendatur sub verbis Concilij in dict. capit. 15. & 16. sessio. 25. de regular: tamen videtur comprehendi sub eorum mente: Immò plus voluit Guttierez. in cap. quamuis de pact. in 6. in verbo dum nuptui tradebatur num.5. quod ingressurus Religionem, si aliquibus diebus ante ingressum faciat donationem, etiam non facta mentione futuri ingressus, debeat seruare formam dicti Concilij, & ita consulit esse faciendum, & in proprijs ferè terminis facit, quod notabiliter consuluit Menoch. in consil. 388. volum. 4. vbi in specie Decretum Concilij locum habere in puella, quæ religionem est ingressa, & habitum non suscepit.
10 Verum quidquid sit ex supradictis, hodie aliter est firmiter concludendum, nec aliter est vis in eis facienda, stante contraria declaratione Sacræ Congregationis Concilij, vt apparet ex copia dictæ declarationis in actis exhibita, cuius tenor est talis: an dispositio capit. 16. de regul. sessio. 25. in princip. comprehendat illum etiam qui habuit animum ingrediendi religionem, & adhuc in sæculo existit, sed tamen acceptatus, licet habitum non suscepit, donauit bona sua matri, non adhibitis solemnitatibus hoc capitulo requisitis: Congregatio censuit non habere locum in renunciatione facta ante susceptionem habitus.

Et licet aliqui, ex Dominis dicebant hanc declarationem, non posse ad supradictum casum applicari, ex quo in eius finalibus verbis reperiebatur repugnantia, ibi (hoc decretum, non habet locum in donatio-

nibus, aut renunciationibus factis, ante ingressum, hoc est, ante susceptionem habitus, sed si donauerit in ipso ingressu non valet donatio,) & sic dicebant Domini ista verba finalia esse contraria primis, & consequenter donatio facta à d. D. Maria esse inualidam, ex quo donauerat post ingressum non adhibitis solemnitatibus Concilij, tamen fuit responsum verbum illud declarationis, scilicet (hoc est ante susceptum habitum) extendi etiam ad verba finalia, ibi in ipso ingressu, idest in ipsa susceptione habitus, alias frustra esset adiectum illud verbum, (ante ingressum hoc est ante susceptione habitus,) & iuxta hanc interpetrationem intellexerunt Lesius lib. 2. cap. 4. num. 40. de iustit. & iure, vt scilicet hoc decretum non habeat locum ante ingressum, id est ante susceptionem habitus, Quaran: in summa Bullarij verbo, monasterio, Gratian. decis. 37. nu. 2. Valascus in tractatu de portionibus c. 16 nu. 22. cum sequent. Benedict. Egid. in repetit. l. 1. parte 4. §. 2. num. 22. C. de Sacr. Sanct. Eccles. quo, congerit Barbosa in sua Collectanea super dict. cap. 16. sessio. 25. de reg. ad Concil. Trident.: sed pendet adhuc decisio causę prędictæ.

SVMMARIVM.

1 *Moniales testes inducta probant pro suo Monasterio.*
2 *Monaci testimonium ferre possunt pro suo Monasterio, quod amplia vt num. 3. 4. 5. 6. & 8.*
7 *Testes de aliquo Collegio non repelluntur à testificando pro suo Collegio.*
9 *Clerici possunt testificari in fauorem suæ Ecclesiæ.*
10 *Canonici possunt probare in fauorem sui Capituli, quod amplia, vt num. 11. & limita, vt num. 12.*
13 *Testis de vniuersitate admittitur ad testificandum.*
14 *Secus tamen est in ijs, quæ singulorum comodum, & vtilitatem respiciunt.*
15 *Quando causa dicatur respicere, vel non respicere singulorum vtilitatem. Remissiue.*

Moniales in testes inductæ, an probent in fauorem Monasterij sui.

DECIS. CCXCVI.

1 PRo absoluto fuit habitum in Curia Archiepiscopali, in causa cuiusdam probationis donationis factæ Venerabili Monasterio Sancti Andreæ huius Ciuitatis Neapol. quod Moniales testes inductæ, probent in fauorem sui Monasterij, vt sequitur in proprijs terminis Mandell. consil. 10. num. 25.
2 & Monachos pro suo Monasterio reputari testes idoneos, scripserunt post alios Afflict. in decis. 400. num. 2. latè Mascard. de probat.
3 conclus. 3. num. 11. & sequent. & magis generaliter in omnibus fratribus conuentualibus, & regularibus, quod pariter pro suo monasterio possint testimonium ferre, loquitur generaliter textus in cap. insuper, vbi hoc notant DD. & præcipuè Abb. num. 2. & Dec. post num. 2. versic. & hoc conceditur, extra de testibus: sequuntur Bald. in capit. tertio loco num. 3. in fine, & num. 4. vbi etiam Anchar. num. 3. extra de probat. Campeg. de testibus Regul. 93. Alb. de Malefic. de testibus capit. 5. num. 27. qui num. 28. iuncto num. 29. dicit
4 idem in fratribus Minoribus, & prædicatoribus, quos etiam pro eorum Monasterijs testimonium dicere posse scripserunt post alios quos allegant Curt. in tractat. de testibus conclus. 4. num. 15. Mascard. de probat. dict. conclus. 3. post num. 12. & insuper eosdem fra-
5 tres Prædicatores posse adhiberi in testes in testamento, in quo eorum Monasterio aliquid relinquitur, tradunt Dec. in cap. insuper nu-
6 mer. 21. extra de testibus, vbi etiam idem de fratribus Sancti Augustini, Felin. in cap. tertio loco num. 3. & ibi etiam Bald. num. 4. extra de probat., & idem dicimus in testibus
7 de aliquo Collegio, qui non repelluntur a testificando pro suo Collegio, & Cõgregatione, Aufrer. de reprob. test. nu. 91. Salic. in l. parentes num. 7. C. de testibus, glos. in l. in tantum §. vniuersitatis in verbo rescripserint, & ibidem Bart. ante num. 1. Alberic. num. 3. & sequent. vbi benè comprobat, & respondet contrarijs, ff. de rerum diuis. Mascard. de probat. alios referens conclus. 318. num. 1. & multò magis procedit in illis de Vniuersitate, qui sunt Religiosi, & Sacerdotes; illi. n. eò magis prę sumũtur veritatẽ dicere, & ideò etiã magis ad testificandum admittuntur pro sua vniuersitate, per ea, quæ de vniuersitate, Ecclesia-

clesiastica loquitur tex. In d. cap. insuper extra de testibus, & ibi scribunt praecipuè Felin. num. 1. & Butr. in 1. notab. & sequitur Viu. in libro commu. opin. in verbo testes de collegio versic. interpretator quoque, vbi testatur de communi, & in specie de Religiosus sequti sunt Dec. in d. cap. tertio loco num. 20. extra de probat. Vrsil. ad Afflict. in decis. 400. col. 2. versic. & est opinionis, Crauett. de Antiquit. tempor. parte 1. sessione quid in libris
8 officialis post num. 7. & secundum Abb. in d. cap. insuper extra de testibus num. 2. idem est in conuersis, quos etiam pro eorum Ecclesia posse testificari tradiderunt, Nell. de testibus num. 22. Hieron. de Monte de fin. regend. quaest. 57. num. 1. Campeg. de testibus regul. 95. vt etiam dicimus in clericis, quos ad fauo
9 rem suę Ecclesiae ad testificandum admitti probat textus in d. cap. insuper, & ibi glos. post figurationem casus versic. nota, quod clerici in verbo Ecclesiae, vbi adducit alia iura, & ibi etiam Abb. in summario in 1. notab. & num. 2. vbi quod iura canonica ita communiter disponunt, extra de testibus, Lanfranc. de testibus num. 64. versic. vnum tamen aduerte, Mascard. alios cumulās, de probat. conclus. 306.
10 num. 4. & sic pariter est in canonicis, quos pariter in testes induci posse ad fauorē sui capituli probat tex. in c. super prudētia supra inductus, vt ibi per glos. in figuratione casus 14. quaest. 2. & in cap. cum Canonicus, & ibi etiā glos. extra de officio delegati iunctis alijs allegatis per Alber. in l. in tantum §. vniuersitatis nu. 3. ff. de Rerum diuisione, sequuntur Boich. in d. cap. insuper numer. 3. extra de testibus, AEgid. in tractat. de testibus num. 3. Aufrer. de reprobat. test. num. 14. qui numer. 13. ampliat, vt non solum canonicus possit esse testis
11 in causa sui capituli, sed etiam in causa conca nonici, quod & pariter scripserunt Alberic. de test. cap. 4. num. 76. vbi tamen hoc declarat non procedere, quando canonici in simul habitarent, Crot. de testibus num. 168. Mascardus de probation. conclus. 261. num. 7. Campeg. de testibus Regul. 99. Fallent. 8. licet hoc
12 non procedat in causa praebendę ipsius canonici, in qua cum agatur de proprio, & singulari commodo eiusdem canonici, per hoc illum non esse idoneum tradiderunt, Abb. in cap. insuper num. 7. & ibi Felin. num. 6. extra de testibus Mascard. alios referens in conclus. 3. post num. 17. & concl. 1357. nu. 29.

Non obstat, decisio. Triuis. 35. lib. 1. vbi in vna Venetiarum, in qua certi regulares intendendo, velle probare certam suam Actionem induxerunt in testes nonnullos ex ipsismet regularibus, qui iurati ex examinati deposuerunt, & concludenter probarunt intentionem, & actionem sui Monasterij, refert decisum tales regulares in testes inductos non probare in fauorem sui Monasterij, quia negotiū de quo agebatur poterat per alios probari, & cōcernebat vtilitatē singulorū, licet enim te-
13 stis de vniuersitate admittatur ad testificandū pro sua vniuersitate, Bal. in d. cap. insuper nu. 3. & ibi Felin. num 1. vbi affert duas rationes extra de testibus, Ias. in l. distantibus num. 4. C. de testam. Soccin. in regul. 408. vbi testatur de cōmuni, tamen est secus in ijs quae singu
14 lorum commodum, & vtilitatem respiciunt, in quibus eosdem singulos de vniuersitate ad testificandum non admitti in specie voluerūt post alios, Couar. pract. quaest. cap. 18. num. 4. vbi quod ita omnium consensu diffinitum est Capic. decis. 152. num. 4. & sequent. Benintend. in decis. 70. num. 7. Cacher. decis. 99. nu. 39. & est communis DD. opinio relata, per Mascard. de probat. conclus. 1414. num. 10. quam receptissimam DD. sententiam sequuta est Rota Romana coram Cęsare de Grassis, vt patet in decis. eiusdem 85. nu. 2.

15 Quando autem causa dicatur respicere, vel non respicere singulorum vtilitatem, vide generaliter textum in leg. Ciuitatibus in principio ff. de legat. 1. Felin. & DD. in cap. eam te extra de rescriptis, & Farinac. post alios de testibus quaest. 60. num. 499. & sequent. vbi varias collationes ad propositum firmat.

SVMMARIVM.

1 *Donatio in dubio non praesumitur, imò magis praesumitur Actus inualidus, quam donatio nu. 2.*
3 *Donare est perdere.*
4 *Nemo praesumitur iactare suum.*
5 *Ex sola traditione rei ius in illa acquiritur Ecclesia.*
6 *Ex signis probatur dominium.*
7 *Quando quis verificat suum signum in Animalibus habet praesumptionem pro se quod sua videantur.*
8 *Veritas cognoscendi animalia cuius sint, cognoscitur ex signis, & merco illis impositis.*
9 *Ex signis appositis in ballis cognoscuntur balla cuius mercatoris sint.*
10 *Scriptura cum signo Titij praesumitur ipsius Titij.*
11 *Talis quis praesumitur, qualis in habitu reperitur.*
12 *Rapiens virginem incedentem in habitu meretricali de raptu non punitur; item cleri-*

cus

cus incedens in habitu laicali præsumitur laicus nu.13.

12 *Donatio non præsumitur ex insignibus donatarij appositis in re donata à donatore.*

Donatio an præsumatur ex insignibus donatarij appositis à Donatore in re donata.

DECIS. CCLXXXXVII.

1 DOnationem in dubio non præsumi annuit textus in l. cum de in debito ff. de probat.cum alijs adductis ab Alex. cons. 114.
2 num.4. lib. 3. Mantic. in decis. 259. num. 5. Dec.cons.577.num.1. imò magis præsumitur Actus inualidus, quam donatio, Aretin.in leg. à Titio numer.3. de verb. obligat. Natta qui
3 alios refert in cons. 103. num. 5. cum donans dicatur perdere,glos.in cap.1. de donat.& ne-
4 mo præsumitur regulariter Iustare suum l. campanus ff.de oper.libert.quare cum fuissent tradita, quædam candelabra Argentea cuidam monasterio huius Ciuitatis Neapol.cum insignibus,& stigmatibus eiusdem monasterij, & allegaretur postea per tradentem, illa non animo donandi tradidisse, sed depositandi introducta, causa in nostra Curia fuit dubitatum,si ex prædictis insignibus appositis in dictis Candelabris, stante quod per monasterium agebatur illa fuisse donata, argueretur donatio, & prima facie videbatur dicendum præsumendam esse donationem ex quo ne dũ ex conditione illius, cui donatur, quæ est Ec-
5 clesia, in quam ex sola oblatione acquiritur ius, vt inter diuinum C.de sacrosant Eccles. cap. sunt qui opes 17. quæst 4.& latissimè habetur per DD. in l. in traditionibus, C de pactis,verum etiam ex signis appositis,ex quibus censetur,quod voluerit donans statim,& perpetuò fieri eadem Candelabra ipsius monasterij, cui fuerunt tradita, tamquam illi perpetuò dicata argumento,l. ex stigmata C. de fabricens.lib. 11. vbi latè Lucas de penna cum alijs quos recenset Menoch. de præsumpt.lib. 4.præsumpt.63.& Anna in allegat. 110. vbi
6 ait ex signis probari dominium, adeò quod Actor debent obtinere,ex quo habet intentionem fundatam l. 3. C. de fabricens.lib. 10.vbi ex signo apposito fabricensibus cognoscitur fabricensis, & per illum textum Bartol. ibi di-
7 cit,quod quando quis verificat suum signum Animalibus habet præsumptionem pro se, quod sua sint, vnde Paris. de Puteo in tract. de sindicat. versicul. probatio numer. 2. vo-
8 luit,quod veritas cognoscendi animalia cuius sint,cunstat ex signis,& Merco illis impositis, allegat glos. in l. 2. in versic. deferatur ff. de seru. fugit. & suadetur etiam ex textu in leg. dos data C.de donat. ante nupt. & in capit. si iudex laicus § & si notorium versic. ex stigmate de sententia excommunicat. in 6. hinc Baldus notabiliter in d. Auth. dos data l.de donatic. voluit ex signis appositis in ballis cogno-
9 sci ballas cuius Mercatoris sint, sequitur Ias. in l.si mola num.12.ff. soluto Matrimon. & in cons.170.col.3. volum.2. Afflict. decis. 23. num.3.& secundum Cacher. in decis. 40. nu. 1.& sequent. magna præsumptio colligitur ex appositione signi consueti, sequitur Cassan. in consuetud. Burgund. rubrica 1. §. 8. hinc enim est, quod scriptura, cum signo Ti-
10 tij,ipsius Titij præsumitur,glos. in l. ita stipulatus §. Crisogonus in verbo Assignata ff. de verborum obligat. cum alijs quos latè probãt Ripa in l.1.num.74. ff. si certum petatur. & Rota Genuæ in decis.201. talis enim quis præ-
11 sumitur, qualis in habitu reperitur l. item apud labeonem §. si quis virgines ff.de iniur. Triuisan. in decis.33.sub num.3.lib. 2. vbi ex
12 hoc infert, quod ideò rapiens virginem incedentem in habit Meretricali de raptu non punitur, in l. vnica C.de Raptu virgin. Carrer. in pract. crimin. fol. 200. hinc etiam euenit,
13 quod Clericus præsumitur laicus incedens in habitu laicali, ideo si fuerit ab aliquo percussus ignoranter in tali habitu,percussor vtique non incurrit excommunicationis sententiam,de qua in cap.suadente 17. quæst. 4. teste glosa in cap.si vero de sententia excommunicat.in 6.

14 Cæterum in Curia Archiepiscopali fuit conclusum contrarium, & sic quod ex appositis insignibus, & stigmatibus Monasterij, cui fuerant tradita Candelabra non sit præsumẽda donatio, sed potius depositum, ex regula superius firmata scilicet donationem in dubio non esse præsumendam, vt patet ex iuribus ante signatis.

SVMMARIVM.

1 *Retrouenditio dicitur alienatio, & propterea probita alienatione intelligitur prohibita retrouenditio nu.2.*
3 *Decisio articuli.*
4 *Pactum de retrouendendo dicitur alienatio, & ex eò transfertur dominium.*
5 *Verbum alienare omnem speciem alienationis.*
6 *Feudum an possit alienari cum pacto de retrouendendo inconsulto Rege.*
7 *Retrouenditio est simplex resolutio primi contractus.*
8 *Pactum de retrouendendo habet cum signoris*

Alie-

Alienans Bona Ecclesię absque sollemnitatibus cum pacto tamen de retrouendendo an incidat in censuras.

DECIS. CCLXXXXVIII.

1 CVm retrouenditio sit vere, & proprie alienatio, secundum Maceraten. resolut. 97. ita quod iura loquētia de alienatione procedant pariter in ea, Bald. cons. 91. volum. 1.
2 ex quo prohibita alienatione, includatur sub dicta prohibitione etiam retrouenditio, capit. nulli, vbi Panormitan. de rebus Ecclesiæ non alienandis l. fin. vbi Bald. C. de rebus alienis, latè Alciat. l. alienatum ff. de verborum signific. propterea in quadam facti contingentia fuit dictum quendam Rectorem, qui quoddā
3 petium terræ suæ Rectoræ alienauerat cum pacto de retrouendendo in consulto Romano Pontifice, incidisse in censuras extrauagant: ambitiosę, de rebus Ecclesiæ non alienandis per dictam enim alienationem fuit translatū dominium, argumento tex. in l. quod vendidi ff. de contrahenda emptione, & proinde intrant termini dictę extrauagant: in qua prohibetur transferri dominium rerum Ecclesiæ; Clement. fin. eod. tit. facit ad hoc Bald. in Aut. hoc ius Porrectum C. de sacrosantis Ecclesijs,
4 vbi cum venditio cum pacto de retrouendendo sit vere & proprie alienatio, & ex ea transferatur dominium, & ius in re, congruum est vt in ea seruetur iuris sollemnitas, sequitur idem Bald. in l. sancimus, C. de rebus alienis
5 non alienandis, Rodoan. q. 2. cap. 4. & in materia Ecclesiæ verbum alieno sumitur largissimè, ita vt comprehendat quamlibet alienationis speciem, Abb. in cit. capit. nulli, post Mandell. cons. 21. num. 6. & sequent. Natta cōs. 241. vol. 2. & eo fortius cum, vt dixi retrouenditio, sit vera alienatio, Camerar. c. Imperialem num. 191. de prohib. feudi alienat vbi
6 prohibitio alienandi fœuda inconsulto Rege vendicat sibi locum etiam si fieret cum pacto de retrouendendo, vnde Cagnol. in repetit. l. 2. num. 82. C. de pactis inter emptorem, & vendit, quem sequitur Tiraquel de retract. cōuent. §. 6. nu. 19. pro alienatione emphyteusis, cum pacto de retrouendendo debetur laudemiū, vt pariter decisum fuisse in Senatu refert Thesaur. in dec. 75. & dato quod nō deberetur laudemium non propterea, sequitur quod nō dicatur alienatio, Bero in cap. nulli col. 12. de rebus Ecclesiæ non alienand. Rodoan. q. 2. c. 45. & stante verbis generalis dictę extrauagāt.
7 Non obstat, quod retrouenditio stante pacto redimendi sit simplex resolutio primi contractus, & fingitur retro res non esse venditas, Ias. in l. ab emptione num. 7. ff. de contrahenda emptione, Masuer. in praxi in tit. de locato num. 2. quia respondetur non propterea non dici alienationem.
8 Non obstat pariter, quod vbi in cōtractu venditionis est appositum d. pactum operatur ꝙ dictus cōtractus transeat in pignus c. ad nostrā de emptione, & venditione c. illo vos cū ibi notatis de pignoribus, quia respondetur ibi hoc esse ad euadendum contractum illicitum secundum Affl. in dec. 60.

SVMMARIVM.

1 *Clerici non tenentur soluere collectas, de bonis illis ad quorum titulum sunt ad sacros promoti redditur ratio decisionis nu. 2.*
3 *Amplia in omnibus bonis partimonialibus clericorum.*
4 *Limita in bonis emptis e donatis ipsis clericis quæ transeunt cum onere suo.*
5 *Bona donata à patre filio, vt ad sacros promoueretur, potiūtur priuilegio immunitatis Ecclesiæ nec viget consuetudo in cōtrariū nu. 6. redditur vario nu. 7.*
7 *Immunitas collectarum est de iure diuino.*

Clerici an possint collectari pro bonis assignatis in titulum patrimonij ad hoc, vt ad sacros ordines promoueatur.

DECIS. CCIC.

1 FVit resolutum negatiuè, & sic quod clerici minimè possint collectari pro bonis assignatis in titulum patrimonij ad effectum suscipiendi sacros ordines, vt habetur nouissimè per Martam de iurisd. part. 4. cent. 1. casu 12. num. 45. vbi inquit, quod si pater fundum aut domum dederit filio pro consequendo Sacerdotio in titulum patrimonij, statim bona trāslata libera efficiuntur à tributo præstando arg. textus in l. cum facultates C. de his qui numer. liber se excus. sequūtur Cardin. & Præpos. in cap. tributum 11. quæst. 1. & glos. in c. secundum 23. q. 8. Gemin. cons. 113. Campagn. in extrauagant. vnica num. 242. de vita, & honest. Cleric. Vasq. de succes. creat. §. 10. numer. 953. & sequent. super l. quondam in prioribus C. de in officioso testamento, cum illa bona dicātur quasi quędam spiritualis merces, & pręmotum, pro seruitijs Ecclesiæ exibendis, glos. in cap. Episcopus de præbend. Felin. in c. Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de constitut. nu. 13. Nauar. cons. 12. nu. 1. de censibus, & alij relati, per Couar. variarum resolut. lib. 1. c. 4. num. 4. lib. 1. vbi licet teneat contrarium tamen cum alle-

alleget friuolas rationes, & fundamenta, eius opinio non placuit, vide Redoan. de reb. Eccles. non alien. q. 50. c. 13. num. 3. cum sequet. Paris. de resignat. benefic. lib. 2. q. 6. nu. 20. & videntur facere disposita per Sacrum Concil. Trident. de reformatione sess. 21. c. 2. & iuxta hanc opinionem decisum refert Antonin. variarum resolut. lib. 1 resol. 88. vbi inquit, sic in distinctè vidisse seruari in hoc nostro Regno Neapolis.

Et hoc decisio cofirmabatur, cum secundũ
3 veriorem, & receptiorem opinionem Doctorum bona etiam patrimonialia clericorum sint immunia, & exempta à collectis, tam de iure diuino, vt in Genesi cap. 47. & Esdr. cap. 8. latè Leon. in Thesaur. For. Ecclesiast. part. 1. cap. 14. num. 1. cum sequent. Azor. institut. moral. lib. 5. cap. 12. per totum, quam de iure positiuo, cap. quamquam de censibus in l. Clemẽt. fin. eod. titul. cap. cum non minus, & c. aduersus de immunit. Eccles. cap. cum non ab homine, de iudic. c. generaliter §. nouarum 16. q. 1. cap. in qualibet, & cap. secundum canonicum 23. q. 8. Cacher. dec. 68 Guid. pap. dec. 382. Surdus dec. 20. nu. 10 & dec. 160. nu. 10. Caualc. dec. 22. nu. 27. cum seq. par. 2. Antonin. variarum resol. lib. 1. resolut. 97. vbi in causa solutionis collectarum vertente inter clerum Maceratensem ex vna, & Sindicum siuè Agentẽ dictę Ciuitatis ex altera ait resolutum fuisse dictum Clerum minimè teneri ad solutionem collectarum pro eorum bonis patrimonialibus, & sic seruari in hoc nostro Regno Neapolis testatur Isernia in lib. fęud. quæ sint Regal. versic. extraordinario collatio exceptis bonis
4 emptis, & donatis, quæ in hoc Regno transeũt cũ onere suo; ꝙ tamẽ est intelligẽdũ de oneri-
5 bus, realibus, & inuariabilibus, vt alias dixi, & adeo verum est, quod bona donata a patre, filio, vt ad sacros ordines promoueretur, potiãtur priuilegio immunitatis Ecclesiasticæ, vt secundum Antonin. in d. resolut. 88. sub num. 2. neque aliqua consuetudo in contrarium ve-
6 niet attendenda, tum quia immunitas præfata est de iure diuino, cui consuetudo etiam Im-
7 memorabilis non potest derogare, d. c. quamquam, ibi (consuetudine non obstante) Farinac. de inquisit. q. 8. nu. 3. Crauett. cons. 96. latè Azor. institut. moral. d. lib. 5. cap. 12. versic. dubitari posset, tum vti consuetudo contraria Ecclesiasticæ libertati, Abb. in cap. Massana n. 6. de elect. Leon. in Thesaur. fori Ecclesiast. d. cap. 14. nu. 34. tum quia in tali consuetudine introducenda requiritur scientia, & patientia Papæ secundum Caualc. in dec. 31. nu. 82. cum sequent. part. 2.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium quotuplex sit.*
2 *Coniux fidelis, vt possit matrimonium contrahere, relicto altero coniuge infideli, quid debeat seruare.*

Infidelis qui in infidelitate cõtraxit matrimonium conuersus ad fidem si velit contrahere aliud matrimonium, an teneatur requirere coniugem habitantem in partibus infidelium.

DECIS. CCC.

1 MAtrimonium tripliciter posse considerari testãtur omnes in cap. quanto de diuortio; primo modo, vt est in officium naturę. s. vt est cõtractus ad generis humani propagationem: secundo, vt est in remedium concupiscentiæ: tertio modo, prout est sacramentũ a Christo Domino nostro institutum, inter infideles potest contrahi matrimonium atque constare, quatenus est contractus naturalis, & concupiscentiæ remedium, quod vinculum erit indissolubile nisi Dei ꝑcepto, causa Religionis dissoluatur, Magister sẽtẽt. 4. d. 39. vbi DD. maxime Sot. q. vnica p. cõclus. 1. D. Tho. in addit. 3. p. q. 56. art. 2. Ang. matrimo. 3. imped. 10. nu. 1. Syl. matrim. 8. q. 10. per tex. in c. gaudemus de diuort. Nauarr. c. 21. nu. 48. Victor. nu. 294. Matrimonium autem prout est sacramentum contrahitur inter fideles, secundum D. Thom. & communem omnium, Sot. super
2 conclus. 2. ex quibus omnibus videbatur dicẽdum coniugem fidelem, qui alias cum infideli contraxit, vt possit matrimonium contrahere teneri requirere coniugem existentem in partibus infidelium verum in Curia Archiepisc. pluries fuit seruatum, quod si infidelis cõuertatur ad fidem, vt possit matrimoniũ cõtrahere cũ altero fideli, nõ tenetur requirẽ cõiugẽ infidelẽ habitantẽ in partibus infideliũ an velit secuum cohabitare, iuxta c. gaudemus de diuort. siquidem non est requirendus vbi ex coniecturis apparet nolle cohabitare, & non est verisimile, quod coniux infidelis cũ periculo vitæ, & libertatis velit adire ad partes Christianorum, & cum coniuge fideli cohabitare, Abb. in d. c. gaudemus, Ledesma in tractat. de matrimonio q. 15. & 12.

FINIS.

INDEX LOCVPLETISSIMVS OMNIVM TAM RERVM, QVAM VERBORVM scitu, & notatu dignorum, quæ in hisce Decisionibus continentur.

A

Bene-

D

Excom-

Infa-

L

N

Noui-

Pax

Præ-

non

Testis

fron-

V